HOMER

the ILIAD

A NEW TRANSLATION BY

ANTHONY VERITY

SÁCH MỚI.NET - EBOOK

Tên eBook: Iliad và Odyssey (full prc, pdf, epub)

Tác giả: Homer

Thể loại: Sử thi, Trường ca, Văn học phương Tây

Dịch giả: Đỗ Khánh Hoan

Giới thiệu:

liad và Odyssey của đại thi hào **Homer** chính là hai thiên sử thi kinh điển và là cột trụ của văn minh phương Tây. Ngay cả những chính trị gia lỗi lạc như Plato, Aristotle hay bậc quân vương như Alexander Đại Đế cũng xem việc đọc hai tác phẩm này là một.

Bắt đầu từ những nhà truyền giáo cho tới kỷ nguyên toàn cầu hóa và tiếp tục trong tương lai, những ảnh hưởng của văn minh phương Tây tới Việt Nam không chỉ dừng lại ở khoa học cơ bản, mà còn mở rộng đến các ngành khoa học xã hội và nghệ thuật. Vì vậy, để thực sự khai thác xu hướng này, chúng ta cần tìm hiểu nền tảng và cội nguồn của văn minh phương Tây: Hy Lạp cổ đại. Không hề quá lời khi cho rằng, việc tìm hiểu Hy Lạp cổ đại là một điều kiện tiên quyết nhằm mang lại sự hiểu biết thấu đáo liên quan đến những luận điểm và học thuyết chủ đạo đang chi phối thế giới mà chúng ta đang sống: *Lịch Sử và Thần Thoại, Giới Tính và Xác Thân, Tôn Giáo và Hôn Nhân, Chính Trị và Dân Chủ…*

Iliad và Odyssey là những bản trường ca của binh lửa và giáo gươm. Ở đó những kẻ nhút nhát và rụt rè trước chiến trận mới chính là đối tượng bị dè bỉu. Nhưng **Homer** không cổ súy cho chiến tranh mà dùng chiến tranh để thử thách con người và dùng Cái Chết để bộc lộ đức hạnh của họ.

Aristotle diễn giải bi kịch Hy Lạp là sự kết hợp của số phận và sai lầm cá nhân. Nghĩa là một kết cục không vui chỉ thành bi kịch khi phẩm chất trí tuệ và đức hạnh của nhân vật chính phải vượt hẳn người thường. Và từ những biến cố đó người ta phát lộ ra những gì đẹp đẽ nhất của mình. Còn *Karl Japers* cho rằng ý chí đương đầu và chấp nhận những bóng tối và sụp đổ, những điều sản sinh từ hiểm nguy và nghiêm trọng của cuộc đời vượt quá sự tri nghiệm của con người, chính là tinh thần gây dựng nên văn

Bên cạnh đó, *Iliad và Odyssey* còn là những suy tư và chiêm nghiệm của người Hy Lạp cổ đại về mối quan hệ vừa thân thuộc vừa xa lạ giữa con người và vũ trụ, của linh hồn và thế giới, của bên trong và bên

Phương Tây xem trọng hai bản trường ca này vì chúng là biên niên sử của quá trình tiến hóa của ý thức con người, nhất là ý thức về thời gian. Điều đặc biệt của quá trình tiến hóa ý thức là nó tiếp tục diễn ra ngay cả khi xác thân đã hoàn tất quá trình biến đổi. Chẳng phải thế mà ta luôn coi vóc dáng cơ thể của

Achilles là hình mẫu cho nam và Helen cho nữ.

Cuộc chiến thành Troy có thể coi như dấu chấm hết cho sự ngây thơ còn sót lại từ thuở hồng hoang. Nó kết thúc không phải vì kẻ này mạnh hơn kẻ kia, mà vì có kẻ này "láu cá" hơn kẻ kia. Người quyết định vận mệnh cuộc chiến không ai khác hơn là Odyssey.

Nhưng tại sao một kế hoạch rất "thô sơ" như Con ngựa thành Troy lại có thể thành công? Bối cảnh bấy giờ là buổi hoàng hôn của ký ức cộng đồng khi mỗi thành viên có thể nhìn thấy được dòng ý thức của người khác, và khái niệm lừa lọc, hay chính xác hơn là che giấu dòng ý thức cá nhân, hoàn toàn

không tồn tại, cho đến khi Odysseus xuất hiện. Đó chính là mánh khóe đầu tiên trong lịch sử loài người.

Nhưng điều đặc biệt và thú vị hơn cả là sự tương tác giữa thần và người trong hai thiên sử thi này. Các thần Hy Lạp mang hình dáng con người, khác với các nền văn minh đương thời khác như Ai Cập hay Mesopotamian. Họ không phải là những đấng toàn năng vô biên, lại còn mang đầy đủ những thói hư tật xấu như con người. Nhưng điều này lại chính là ý tưởng đột phá vĩ đại: Vũ Trụ mang vẻ đẹp và huyền bí của con người. Con người chính là trung tâm của vũ trụ. Cuộc chiến thành Troy được các vị thần bắt đầu, can thiệp và kết thúc, nhưng tới cuộc đại hải trình của Odysseus thì quyền tự quyết định vận mệnh của cá nhân mới là yếu tố chủ đạo.

Trong quá trình đọc, hẳn quý độc giả sẽ tìm thấy cho mình những trải nghiệm hữu ích từ những tương đồng và dị biệt giữa hiện tại và quá khứ.

Những người Hy Lạp và Trojan kia cũng thấy mặt trời lặn và mọc. Họ cũng băn khoăn và suy nghĩ trước quy luật bất biến của cuộc sống: tuổi già, bệnh tật, tình yêu, khát vọng, nô dịch, hạnh phúc… Và chính những người Hy Lạp và Trojan kia cũng hiểu sự hoang tàn và chết chóc của chiến tranh, của nô dịch

Với tâm thế đúng mực, chúng ta sẽ thu hoạch được nhiều điều hữu ích từ những tác phẩm cổ điển. Vì suy cho cùng, việc mắc kẹt hoàn toàn trong hiện tại hoặc luôn ngoái đầu hoài vọng về quá khứ chỉ dẫn ta vướng vào hết sự vô tri này đến sự vô tri khác.

Dịch giả **Đỗ Khánh Hoan** nguyên giáo sư và trưởng ban Anh văn, Đại học Văn Khoa, Viện Đại học Saigon (1964-1979). Trước kia, khi còn ở trong nước, ngoài việc giảng dạy văn chương, văn học Anh Mỹ, ông thường chuyển dịch danh tác văn chương hai xứ này. Từ ngày ra nước ngoài, định cư ở

Canada, ông dành thì giờ tìm hiểu văn nghệ xứ tuyết rừng phong, giới thiệu một số cây bút sáng giá, chuyển ngữ nhiều truyện ngắn giá trị. Thêm vào đó, qua tìm hiểu văn học châu Mỹ Latinh, từ 1983 đến nay, ông giới thiệu cây bút đặc sắc. Ông đã xuất bản *Văn học Brasil* (1997) và dự tính xuất bản bộ *Văn học Châu Mỹ Latinh*.

Hai cuốn sử thi *Iliad, Odyssey* được GS Đỗ Khánh Hoan chuyển ngữ trọn vẹn từ tiếng Hy Lạp.

Mời các bạn đón đọc.

THƯ VIỆN EBOOK
SÁCH MỚI.NET

THƯ VIỆN EBOOK

SÁCH MỚI.NET

HÀNG NGHÌN ĐẦU SÁCH HAY ĐANG CHỜ BẠN

WWW.SACHMOI.NET

Đọc Iliad và Odyssêy của đại thi hào Homer

"là một cách trau dồi trí tuệ và đức hạnh"

Bắt đầu từ những nhà truyền giáo cho tới kỷ nguyên toàn cầu hóa và tiếp tục trong tương lai, những ảnh hưởng của văn minh phương Tây tới Việt Nam không chỉ dừng lại ở khoa học cơ bản, mà còn mở rộng đến các ngành khoa học xã hội và nghệ thuật. Vì vậy, để thực sự khai thác xu hướng này, chúng ta cần tìm hiểu nền tảng và cội nguồn của văn minh phương Tây: Hy Lạp cổ đại. Không hề quá lời khi cho rằng, việc tìm hiểu Hy Lạp cổ đại là một điều kiện tiên quyết nhằm mang lại sự hiểu biết thấu đáo liên quan đến những luận điểm và học thuyết chủ đạo đang chi phối thế giới mà chúng ta đang sống: Lịch Sử và Thần Thoại, Giới Tính và Xác Thân, Tôn Giáo và Hôn Nhân, Chính Trị và Dân Chủ…

Sau khi đã ra mắt hai tác phẩm được coi là "gối đầu giường" của mọi chính trị gia *Cộng Hòa* (Plato) và *Chính Trị Luận* (Aristotle), Alpha Books tiếp tục mang đến hai thiên sử thi kinh điển và là cột trụ của văn minh phương Tây: Iliad và Odyssêy của đại thi hào Homer. Ngay cả những chính trị gia lỗi lạc như Plato, Aristotle hay đến cả bậc quân vương như Alexander Đại Đế cũng xem việc đọc hai tác phẩm này là một cách trau dồi trí tuệ và đức hạnh.

Thế nhưng lời giới thiệu này rất có thể sẽ gợi nỗi băn khoăn nơi số đông độc giả phổ thông là việc đọc những tác phẩm cổ điển như *Iliad* và *Odyssêy* có thực sự mang lại bất kì lợi ích thiết thân nào hay không, khi khoảng cách không gian và thời gian giữa tác phẩm và độc giả cách nhau trùng khơi vời vợi.

Câu trả lời ở đây là CÓ.

Iliad và *Odyssêy* là những bản trường ca của binh lửa và giáo gươm. Ở đó những kẻ nhút nhát và rụt rè trước chiến trận mới chính là đối tượng bị dè bỉu. Nhưng Homer không cổ súy cho chiến tranh mà dùng chiến tranh để thử thách con người và dùng Cái Chết để bộc lộ đức hạnh của họ.

Aristotle diễn giải bi kịch Hy Lạp là sự kết hợp của số phận và sai lầm cá nhân. Nghĩa là một kết cục không vui chỉ thành bi kịch khi phẩm chất trí tuệ và đức hạnh của nhân vật chính phải vượt hẳn người thường. Và từ những biến cố đó người ta phát lộ ra những gì đẹp đẽ nhất của mình. Còn Karl Japers cho rằng ý chí đương đầu và chấp nhận những bóng tối và sụp đổ, những điều sản sinh từ hiểm nguy và nghiêm trọng của cuộc đời vượt quá sự tri nghiệm của con người, chính là tinh thần gây dựng nên văn minh phương Tây.

Bên cạnh đó, Iliad và Odyssêy còn là những suy tư và chiêm nghiệm của người Hy Lạp cổ đại về mối quan hệ vừa thân thuộc vừa xa lạ giữa con người và vũ trụ, của linh hồn và thế giới, của bên trong và bên ngoài.

Phương Tây xem trọng hai bản trường ca này vì chúng là biên niên sử của quá trình tiến hóa của ý thức con người, nhất là ý thức về thời gian. Điều đặc biệt của quá trình tiến hóa ý thức là nó tiếp tục diễn ra ngay cả khi xác thân đã hoàn tất quá trình biến đổi. Chẳng phải thế mà ta luôn coi vóc dáng cơ thể của Achilles là hình mẫu cho nam và Helen cho nữ.

Cuộc chiến thành Troy có thể coi như dấu chấm hết cho sự ngây thơ còn sót lại từ thuở hồng hoang. Nó kết thúc không phải vì kẻ này mạnh hơn kẻ kia, mà vì có kẻ này “láu cá” hơn kẻ kia. Người quyết định vận mệnh cuộc chiến không ai khác hơn là Odyssêy.

Nhưng tại sao một kế hoạch rất “thô sơ” như Con ngựa thành Troy lại có thể thành công? Bối cảnh bấy giờ là buổi hoàng hôn của ký ức cộng đồng khi mỗi thành viên có thể nhìn thấy được dòng ý thức của người khác, và khái niệm lừa lọc, hay chính xác hơn là che giấu dòng ý thức cá nhân, hoàn toàn không tồn tại, cho đến khi Odysseus xuất hiện. Đó chính là mánh khóe đầu tiên trong lịch sử loài người.

Nhưng điều đặc biệt và thú vị hơn cả là sự tương tác giữa thần và người trong hai thiên sử thi này.

Các thần Hy Lạp mang hình dáng con người, khác với các nền văn minh đương thời khác như Ai Cập hay Mesopotamian. Họ không phải là những đấng toàn năng vô biên, lại còn mang đầy đủ những thói hư tật xấu như con người. Nhưng điều này lại chính là ý tưởng đột phá vĩ đại: Vũ Trụ mang vẻ đẹp và huyền bí của con người. Con người chính là trung tâm của vũ trụ.

Cuộc chiến thành Troy được các vị thần bắt đầu, can thiệp và kết thúc, nhưng tới cuộc đại hải trình của Odysseus thì quyền tự quyết định vận mệnh của cá nhân mới là yếu tố chủ đạo.

Trong quá trình đọc, hẳn quý độc giả sẽ tìm thấy cho mình những trải nghiệm hữu ích từ những tương đồng và dị biệt giữa hiện tại và quá khứ.

Những người Hy Lạp và Trojan kia cũng thấy mặt trời lặn và mọc. Họ cũng băn khoăn và suy nghĩ trước quy luật bất biến của cuộc sống: tuổi già, bệnh tật, tình yêu, khát vọng, nô dịch, hạnh phúc... Và chính những người Hy Lạp và Trojan kia cũng hiểu sự hoang tàn và chết chóc của chiến tranh, của nô dịch và toàn trị.

***

Với tâm thế đúng mực, chúng ta sẽ thu hoạch được nhiều điều hữu ích từ những tác phẩm cổ điển. Vì suy cho cùng, việc mắc kẹt hoàn toàn trong hiện tại hoặc luôn ngoái đầu hoài vọng về quá khứ chỉ dẫn ta vướng vào hết sự vô tri này đến sự vô tri khác.

Trân trọng giới thiệu đến bạn viên kim cương tuyệt hảo của nền văn minh phương Tây.

Tháng 9 năm 2013

ĐẶNG HOÀNG QUÂN

CÔNG TY CỔ PHẦN SÁCH ALPHA

Giới thiệu tác phẩm

Người Hy-lạp tin Homer là tác giả thi tập *Iliad*. Bên ngoài không biết gì về con người, cuộc đời và tác phẩm. Có người tin, có người không tin. Dẫu vậy đa số cho rằng ông chào đời trên đảo Chios phía đông biển Aegean, nơi người Hy-lạp sinh sống, và thời gian ông tại thế theo học giả thời nay dường như vào khoảng năm 750-700 TCN, hoặc xa hơn. Người Hy-lạp cũng tin ông là tác giả trường ca Odyssêy.

Tin hay không tùy ý. Song trải qua ba ngàn năm, lúc trái đất còn sơ khai, khi con người nhiều nơi còn man rợ, qua thử thách cay nghiệt của thời gian, qua sàng lọc chi li của nghệ cảm, khắp nơi trên thế giới, sau khi đi vào, không ai ngớt ca ngợi, thầm hiểu hoặc tuyên bố tác giả là thi sĩ thiên tài, thi phẩm là bông hoa ngát hương bất tử.

Nói về ông cuối thế kỷ XVI văn hào Pháp Michel de Montaigne viết: “Tác giả duy nhất trên thế giới không bao giờ khiến người đọc bực bội, chán ngán.” Đầu thế kỷ XX thi sĩ tùy bút gia Pháp Charles Péguy nói: “Ông vĩ đại. Ông là bề trên. Ông là cha đẻ. Ông là bậc thày tất cả.” Đọc Iliad một lần hay nhiều lần là đi sâu vào trái tim huyền thoại đã hun đúc tưởng tượng Tây phương, đã cấu thành quy tắc đạo đức phương trời ấy, đã mở mắt cho phương trời ấy nhìn vẻ yêu kiều, nét diễm lệ của phụ nữ, tầm vóc cao cả của chí khí muốn có phải trả giá bằng danh dự và mạng sống. Nơi đó dũng cảm dang tay nghênh đón tình yêu, mỉm cười trước đau khổ, khi Andromakhe tuyệt vọng nhỏ lệ, lúc anh hùng tử trận rú kêu. Qua Achilleus, người đọc thấy phảng phất hương vị man rợ phát xuất từ văn hóa sơ khai thi phẩm phơi bày, nhưng qua Hektor và với chàng người đọc thấy nhân loại bắt đầu văn hóa hiện đại.

Giá trị nội dung

Pâris cuỗm Helen xinh đẹp mang đi. Chồng nàng (Menelaos) bèn kêu gọi người Hy-lạp mở cuộc viễn chinh đòi lại, bao vây

thành Troa chín năm ròng rã. Kể chuyện cho mọi người cùng hay Homer cất tiếng hát trong khúc đầu *Iliad*. Tất cả gồm hai mươi bốn khúc, khúc nào cũng lôi cuốn khiến người nghe ngây ngất, phần vì ý phần vì lời, tất cả xoay quanh nỗi phẫn nộ Achilleus cực chẳng đã phải mang trong lòng. Bị quân vương quyền uy Agamemnon lấy mất người tình, giai nhân nô lệ Briseis. Chiến trận rền vang, chàng lui về trại, không tham dự, lực lượng Achaian vì thế suy yếu trầm trọng. Mãi tới lúc bạn chí thiết Patroklos tử trận chàng mới rời trại ra chiến trường giao chiến với Hektor.

Người sau, trải qua ba ngàn năm, không rõ có phải Homer là tác giả các ca khúc đó không. Tuy nhiên, nhờ tầm vóc và vẻ đẹp ngoại khổ, trường ca đã băng qua nhiều thế kỷ, thời gian dẫu lâu dài, vẻ đẹp vẫn y nguyên, không phai nhạt, không suy suyển. Không những thế nhân giao chiến, mà cả thần linh cũng đánh nhau tơi bời. Vì tham vọng, chiến trường trở nên đẫm máu, cuộc chiến kéo dài, cả thế giới hữu hình lẫn thế giới vô hình day dứt. Tất cả đều cao cả, tất cả đều anh hùng, tất cả đều quảng đại. Nhưng với con mắt và trái tim hiện thực Homer phơi bày cho người xem, người đọc tất cả cũng tầm thường, cũng nhút nhát, cũng ích kỷ, cũng tàn nhẫn. Kết bằng máu và nước mắt, truyện là biểu tượng miêu tả số phận nhân loại do định mệnh đẩy đưa. Achilleus hiểu sự thể, chàng hiểu thành bại trên chiến trường hay ngoài đời là do thần linh quyết định.

Giá trị văn hóa

Không kể tên gọi, khi để mắt nhìn, người Tây phương bấy lâu thấy Iliad là tác phẩm nền móng trên đó lâu đài văn hóa, văn học của mình sinh sôi, nảy nở. Trước mọi đồng nghiệp trong làng thi ca, trong xóm kể chuyện, trước biết bao rung động dạt dào, kinh nghiệm sáng tác sung mãn, thi tập miêu tả lần đầu thế giới siêu hình giao hòa với thế giới hữu hình, con người trực diện với định mệnh mà lương tâm bắt phải hoàn thành

Số phận.

Iliad là trường ca Hy-lạp, cổ nhất, có lẽ hay nhất trong văn học Tây phương, và qua chuỗi dài lịch sử đã tạo cảm hứng cho vô vàn tác phẩm nghệ thuật từ hội họa, kiến trúc, thi ca, cho đến tiểu thuyết, kịch nghệ, âm nhạc.

Kết hợp chuyện truyền khẩu với chuyện thần thoại thành chuyện trường ca diễm lệ, thi tập được thi sĩ ca công ngâm vịnh, phô diễn trước quần chúng qua nhiều thế hệ trước khi được ghi lại thành văn vào thế kỷ VIII TCN. Pha trộn nhiều mặt, pha trộn rất nghệ thuật và độc đáo, văn hóa Hy-lạp buổi ban đầu, thi tập lôi cuốn khán giả, độc giả khắp nơi, số lượng mỗi ngày một gia tăng, khi được dịch sang nhiều thứ tiếng, ở Tây Âu từ thời văn nghệ phục hưng, ở nước ta có lẽ chưa bao giờ, quá lắm chỉ nghe tên gọi ngắn gọn, song không biết nội dung thực sự thế nào.

Xoay quanh danh dự, quyền hành, địa vị, dũng cảm của con người, xử sự bất thường của thần linh, chủ đề khẳng định ảnh hưởng sâu rộng, bền bỉ của thi tập trên bình diện văn hóa.

Tóm tắt tác phẩm

Theo sử gia Tây Âu cách đây khoảng bốn ngàn năm khi châu Âu chưa thành hình, quốc gia, dân tộc trên lục địa chưa xác định rõ rệt như ngày nay, có bộ lạc cao lớn, tóc vàng, sử gia không rõ thế nào, rời rừng núi mạn bắc kéo xuống bờ biển, đồng bằng mạn nam, băng qua thung lũng Vardar tiến về phía đông, vượt eo biển Hellespont vào Tiểu Á. Cùng thời gian, một phần bộ lạc rẽ sang phía tây lấn chiếm Nam Âu, định cư trên phần đất sau này gọi là Hellas, bên ngoài gọi là Hy-lạp. Bộ lạc đó có lẽ không đông đảo, và có vẻ không do duy nhất một người chỉ huy. Tới nơi gặp thổ dân họ gọi là Pelasgian, tên gọi tùy tiện không đặt vấn đề nguồn gốc hay chủng tộc, ngày nay gọi là Helladic, người thuộc văn hóa thời kỳ đồ đồng. Họ không gọi họ là người Hy-lạp mà gọi họ là người Achaian, người Argive hoặc người Danaan, nghĩa là thần dân quân vương huyền thoại Danaus sinh nhiều công chúa. Họ là chủng tộc gan dạ, kiên cường, song bán khai. Trái lại, dân tộc họ chinh phục đã hấp thụ văn minh mấy thế kỷ và

đã trở thành bộ phận của văn minh Minoan phong phú kết tụ trên cực nam quần đảo Krete. Kết quả là văn hóa mới ra đời, văn hóa Mycenaean, bao gồm nhân tố mạn bắc và nhân tố mạn nam do pha trộn chủng tộc, song thủ lĩnh chỉ huy là người xâm lược. Tiếng nói là (hoặc ít nhất trở thành) tiếng nói của người mạn bắc, tuy thế vài vùng vẫn giữ tiếng nói Helladic hoặc Pelasgian. Liều lĩnh, buông tuồng, ra đi là để cướp phá, chiếm địa điểm chủ chốt của người vùng biển Aegean, họ dần dần tiêm nhiễm lối sống cùng nhiều mặt nghệ thuật, song vẫn bảo tồn tư tưởng, nếp sống tinh thần của mình khiến văn hóa của họ ở nhiều điểm khác văn hóa của người trước họ. Mất nhiều năm họ mới hoàn thành cuộc chinh phục. Dẫu thế sau đó khá lâu họ vẫn là chủng tộc hiếu chiến, sống trên đầu trên cổ thổ dân lao động hàng ngày trên dải đất cằn cỗi. Nghỉ ngơi quá lâu, hòa bình kéo dài, cuộc sống trở nên nhàm chán, họ quay ra gây chiến lẫn nhau hoặc dong buồm xuôi ngược cướp phá vùng biển lân cận. Lúc nhàn rỗi, để giải trí tìm vui, họ quây quần bên nhau ngồi nghe kể chuyện - thành tích anh hùng Achaian, chiến công trên mặt biển, trên đất liền hay chuyện nam thần, nữ thần, do yêu thương hay giận dữ, tham gia một cách kỳ lạ vào sinh hoạt trần thế. Vì không định cư cùng nơi trên đất liền cũng như dọc bờ biển Tiểu Á đầy rẫy chướng ngại tự nhiên, họ chia thành nhiều nhóm sống rải rác trên lục địa và hải đảo. Vì thiếu phương tiện liên lạc với nhau, tiếng nói theo thời gian cũng tự nhiên chia thành thổ ngữ. Có thổ ngữ là tiếng nói địa phương, có thổ ngữ không bao giờ có khả năng sản xuất văn học, song có bốn thổ ngữ trở thành tiêu chuẩn người xưa công nhận là phương tiện hữu hiệu để thực hiện văn chương: Doric, Aiolic, Ionic và Attic.

Năm tháng trôi qua, định cư xong xuôi, họ bắt đầu khai khẩn đất đai, cày ruộng cấy lúa, bới đất trồng nho, đồng thời phát triển chăn nuôi heo, bò, ngựa, cừu để lấy thịt ăn, lông bán và phương tiện canh tác, chuyên chở. Họ học cách phối hợp cướp đoạt với buôn bán, tiếp xúc với văn minh Phoinicia, văn minh Ai-cập đã và đang phát triển cao độ khi đó. Khoảng

năm 1100 TCN. lãnh địa của họ rung chuyển vì đợt di dân từ mạn bắc, đám này kéo xuống như họ trước kia, ùn ùn tựa nước chảy từ miền núi qua Thessaly tới miền nam. Khác chăng là xâm nhập tiếp nối xâm nhập lần này gặp khó khăn. Tình trạng kéo dài gần hai thế kỷ. Rối ren, hỗn loạn, chiến tranh, chạy trốn diễn ra liên miên. Di dân chấm dứt, thanh bình trở lại, cuộc sống êm đềm, phân phối dân cư diễn ra toàn diện. Người Achaian và một phần bộ lạc kéo tới sau họ - người Ionian, người Aiolian, người Dorian lui về mạn đông, vượt biển tới hải đảo và bờ biển Tiểu Á. Người mới tới tỏa ra khắp Hy-lạp, từ Thessaly xuống mũi đất Korinth và bán đảo Peloponnesos. Họ cũng là người Hy-lạp, như những người họ đã từng đánh đuổi trước kia. Họ sử dụng thổ ngữ cùng ngôn ngữ; họ thờ phụng nhiều thần linh. Nhưng bây giờ họ là thành phần thô lỗ, lạc hậu trong cộng đồng dân tộc Hy-lạp. Người Achaian văn minh ở châu Á, chiếm những thành phố cổ kính để sống, những đồng cỏ tươi tốt để chăn nuôi gia súc.

Trong số vật dụng mang theo tới quê hương mới là mớ chuyện kể về thần linh và tổ tiên thần linh của họ. Lúc này số chuyện đó đã kết thành trường ca, các thi sĩ lang thang, ca công hát dạo vừa đánh đàn vừa hát, vừa kể vừa ngâm để khán giả thưởng thức trong bữa tiệc cộng đồng tổ chức trong nhà trưởng giả hay nhà quý tộc. Có chuyện chỉ là huyền thoại, như chuyện kể nguồn gốc thần linh, việc sáng tạo trái đất. Có chuyện căn cứ vào hồi tưởng sự kiện có thật, như cuộc viễn du của Jason gan dạ tới Hắc hải xa xôi, cuộc địa chiến trên đất Hy-lạp mấy quân vương điều khiển chống lại thành Thebes bảy cửa ô, cuộc viễn chinh bảy quân vương vượt biển tấn công thành Troa trên mũi đất phía bắc Tiểu Á gần eo biển Hellespont. Cuộc viễn chinh như thế có thực trong lịch sử. Khoảng năm 1180 TCN. hàng ngàn chiến thuyền thuộc lực lượng xâm lược kéo tới vây hãm, cướp phá, đốt cháy thành phố xây dựng trên đó. Gần ba ngàn năm sau, cuối thế kỷ XIX, do muốn tìm hiểu sự thật lịch sử, nhà khảo cổ người Đức Heinrich Schliemann tới Troa và Mycenae khai quật; ông thấy

dưới tro than tàn lụi di tích ba thành phố trên cùng dãy đồi. Cùng thời gian nhà khảo cổ người Anh Arthur Evans làm công việc tương tự ở Cnossos; ông thấy cũng dưới tro than tàn lụi nền văn minh từ trước tới giờ chưa ai hay.

Người Achaian di cư nghe kể nhân vật trong chuyện xưa cường tráng, dũng cảm, can trường chứ không ẻo lả, nhút nhát như họ ngày nay. Nhân vật trong chuyện xưa là con cháu thần linh. Họ có thể trừ khử quái vật, cử tạ ngàn cân, ném thương trăm thước, giương cung hàng tạ, người sau trông thấy chỉ biết cúi đầu bái phục, hay trợn mắt đứng nhìn. Người tài cán trong đám họ mặc giáp y do thần linh chế tạo, ngồi xe đánh ngựa xinh đẹp tuyệt vời phi như gió thổi mây bay. Cung điện họ ở mái nhô cao, tường lát đồng, lát vàng, lát gạch tráng men bóng loáng. Việc họ làm, tốt hay xấu, xét về quy mô và trình độ, to lớn hơn việc người bình thường. Họ sống huy hoàng ở Hy-lạp trước khi người Achaian nếm mùi bại trận và lưu vong.

Người Achaian trong chuyện sống thành cộng đồng. Đứng đầu mỗi cộng đồng là thủ lĩnh hoặc quân vương, hoàn toàn độc lập, không phụ thuộc ai. Quân vương là con nuôi của thần linh tối cao Zeus (Chúa tể), là thủ lĩnh bộ lạc thời bình cũng như thời chiến. Ông được thành viên hội đồng kỳ hào và anh em vũ trang bộ lạc ủng hộ; ông phải tham khảo ý kiến và tôn trọng tài sản của họ. Trong trường hợp cộng đồng có việc quan trọng cần giải quyết khẩn cấp, ông triệu tập đại hội mời nhân dân và quân đội tham dự để lắng nghe ý kiến; khi tham dự hội đồng đại biểu hoàn toàn tự do bày tỏ quan điểm, lớn tiếng ủng hộ hay nặng lời phản đối, vì hiểu đời họ gắn liền với đời cộng đồng, khi sướng cũng như khi khổ, lúc sống cũng như lúc chết. Tuy nhiên, nếu họp bàn mà vẫn không tìm ra lối thoát, ông và quân sư sẽ khẩn cầu thần linh giúp đỡ qua sấm rền, chim kêu, chim sa bên phải bên trái như điềm lành, điềm gở. Sau đó ông và cố vấn sẽ vời tiên tri, như Kalchas trong Iliad, có tài biết trước biết sau, tới giải thích điềm triệu.

Quân vương và kỳ hào có tùy tùng theo hầu, họ là binh sĩ tham gia chiến trận và chia sẻ chiến phẩm. Trong tư thất quân vương và kỳ hào có bầy tôi, họ là hầu cận, mã phu, tùy tùng, nông phu, nô lệ. Thời bình, ngay cả quân vương cũng lao động, cày ruộng, trồng cây, xẻ gỗ làm nhà, vợ và con gái dệt vải, thêu thùa, làm bếp, trông nom nhà cửa. Odysseus, một trong số quân vương người Achaian, tự hào tự tay đóng chiếc giường vương giả, phu nhân chăm lo việc nhà ở Ithaka tươm tất. Nausikaa ái nữ quân vương Alkinoos giàu có cùng đày tớ ra sông giặt quần áo. Mọi thành phần, mọi giai cấp sống gần gũi, yên vui, tương thân, tương trợ, chia ngọt sẻ bùi.

Trái lại, muốn nổi tiếng lừng danh, nhân vật trong trường ca phải dấn thân vào việc làm táo bạo: săn thú, phiêu lưu, chiến tranh. Rừng núi Hy-lạp thuở đó là hang động tốt đẹp cho thú dữ cư ngụ, lẩn trốn, rình mò; ban đêm cũng như ban ngày sư tử núp dưới gốc cây chờ cừu, heo rừng chạy khắp nơi về mồi chẳng sợ hiểm nguy, mất mạng. Dùng thuyền đi buôn bán, thăm dò, cướp biển đánh nhau chí tử trên đất lạ quê người, liều mạng giành giật của cải, con gái đem về làm của riêng tư. Chiến tranh cũng diễn ra trên đất Hy-lạp chống lại đối thủ hoặc kẻ thù. Đầu lĩnh đánh xe mạ đồng ra trận, mặc trấn thủ bằng da, lát đồng, chân cuốn xà-cạp, đầu đội mũ trùm kín, đỉnh gài răng heo rừng, lông đuôi ngựa, tay mang khiên to, tay cầm thương dài mũi bọc đồng, thắt lưng gài kiếm hai lưỡi dày nặng. Lúc cuộc chiến gay go, thắng bại quyết liệt, đầu lĩnh xuống ngựa, đi bộ tác chiến cùng anh em... Một người trong bọn nổi máu anh hùng lao đầu về phía trước, vừa chạy vừa hô xung phong, dùng hết thương đến giáo rồi kiếm đâm chém đối thủ bắt gặp trên đường. Gan dạ, liều lĩnh, anh hùng mặc sức hạ sát, quân thù khiếp đảm chạy trốn trong khi đồng đội đuổi theo tiếp tục chém giết. Chiến thắng thường là cơ hội xông vào thành phố đối thủ cướp của, bắt người. Người chiến thắng chia nhau chiến phẩm, của cải mang về sử dụng, con gái đem về làm nô lệ, nàng hầu, thê thiếp.

Dẫu thế tất cả anh hùng đều có bổn phận tôn trọng, bảo vệ danh dự dù đồng đội hết lòng ủng hộ. Dĩ nhiên, họ phải là chiến sĩ can đảm, kiên cường khi ra trận, dù địch đông mình ít, địch mạnh mình yếu, ngay cả dù thế nào cũng thua. Họ phải trung thành với thủ lĩnh, đồng bào, đồng đội, đứng bên họ khi gian nguy, trả thù khi họ tử trận. Họ phải giữ lời tuyên thệ, lời thề trung thành, lời thề hưu chiến. Họ phải tôn trọng, bất khả xâm phạm sứ giả, lệnh sứ, truyền điệp, họ phải tôn trọng tinh thần hiếu khách. Tội của Pâris trong Iliad không hẳn do quyến rũ vợ người mà phần nào vì hành xử sai trái trong tư cách khách, trong khi chủ đã tỏ lòng bặt thiệp tiếp đãi đối với mình. Lúc bên Troian mánh lới vi phạm lệnh hưu chiến Antenor cao thượng cùng phe buồn rầu than thở: “Ngô bối đang chiến đấu chống lại lời thề thủy chung, biến thành dối trá lừa lọc (7.351). ”Khác kẻ dã man, người Achaian không hành hạ kẻ thù để ngắm nhìn mà vui cười. Họ có thể giết tàn nhẫn, mau tay trong lúc chiến đấu, giận dữ, báo thù, song không phải người táng tận lương tâm, mặt lạnh như tiền, trước lời năn nỉ của kẻ thất thế hoặc tiếng van xin của kẻ hối lỗi, vì họ sợ thần linh sẽ ngoảnh mặt làm ngơ khi họ cầu xin cứu giúp.

Người Achaian thờ nhiều thần linh. Có thần linh họ mang theo từ miền bắc vào Hy-lạp; có thần linh họ đón nhận từ chủng tộc vùng biển Aegean, vùng Tiểu Á họ tiếp xúc về sau. Nhà ở, nơi họp của thần linh là núi Olympos phía bắc Thessaly. Quân vương đồng thời chủ súy của họ là Chúa tể, con Kronos, thần linh bầu trời, siêu lực thiên nhiên bàng bạc trong vũ trụ. Đền thờ đặc biệt của Chúa tể dựng trong rừng sồi ở Dodona, xa tít mạn tây. Chúa tể có hai em trai: hải thần Poseidon tóc xanh và diêm vương Hades mặt tối, người kiểm soát biển cả, người canh gác địa ngục, nơi linh hồn thế nhân cư ngụ sau khi quá cố rời khỏi trần gian. Hera, em đồng thời là vợ Chúa tể, là hoàng hậu bầu trời. Thần linh cấp trên là con trai, con gái Chúa tể giao hòa với Hera hay thần linh cấp dưới hoặc trinh nữ trần gian trong giây phút vô tình vướng mắc

lưới tưởng tượng vô tư của Chúa tể. Gái cưng của Chúa tể là Athena mắt xanh lam lục, táo bạo, nhanh trí, nữ thần mưu kế, thông minh, tài cán. Trai quý của Chúa tể là Apollo, thần linh mặt trời, xạ thủ tuyệt vời, có tài soi sáng, chữa lành, giết chết kẻ thù bằng mũi tên bóng loáng. Thấp kém về phẩm trật, song quyền thế trong thế giới của mình là Aphrodite, nữ thần xinh đẹp, hiện thân của yêu đương, dịu dàng, ước muốn và Artemis, nữ thần săn bắn trinh nguyên, vô cùng kín đáo, hết sức nghiêm khắc. Dưới quyền thần linh cao cấp vừa kể là Ares (thần linh chiến tranh) dễ xúc động, bốc lửa ngùn ngụt và Hephaistos, tàn tật, hiếu hòa, thần lửa, thần bễ, thợ rèn kiên nhẫn và thợ sắt lành nghề. Hermes tươi trẻ, Iris hồng hào đa sắc đi đó đi đây mỗi khi Chúa tể sai bảo. Dưới họ là vô vàn thần linh nam nữ cỡ nhỏ, thần sông, thần biển, thần rừng sống trên đất hay dưới nước.

Thần linh ca công nâng đàn cất tiếng ngân nga, ca tụng đều bất tử và vui nhộn. Thực phẩm họ dùng trên núi Olympos là mật hoa và dược chất trường sinh. Muốn giải trí họ nhìn cảnh thế nhân phía dưới, như người trần xem chọi gà, đua ngựa; họ cũng buồn vui về phe này chống phe kia. Lúc gay cấn, nguy nan, chẳng thể cầm lòng, lao ngay xuống đất, vô hình hay giả dạng thế nhân, họ bênh vực, che chở người họ có cảm tình. Đôi khi họ cũng bị thương vì xung đột với nhau hay đụng độ với thế nhân. Về phần mình, muốn lấy cảm tình, chiếm thiện chí của thần linh, thế nhân phải giết bò, cừu làm lễ tế sinh. Lễ sát sinh và hỏa thiêu được miêu tả đầy đủ trong Iliad khúc đầu và nhiều lần ngắn gọn trong khúc tiếp theo. Cùng với lễ dâng thịt là lễ dâng rượu, tiếp theo cầu nguyện, đôi khi ca hát. Về phần thần linh cũng như đầu lĩnh thế nhân, họ được dâng lễ vật và tỏ lòng tôn kính. Poseidon trong Iliad cảm thấy buồn rầu khi quân lính Achaian xây tường trên bãi cát gần biển của mình mà không sát sinh, không rưới rượu dâng lễ. Là đấng tối cao trong hàng ngũ thần linh, Chúa tể thường thẳng thắn và thận trọng. Ông trừng phạt khi thế nhân ăn ở, cư xử không đúng nguyên tắc, trừng phạt thường không do thế nhân xúc

phạm tới ông mà vì thế nhân vi phạm luật lệ đã được thừa nhận.

Không thần linh nào có thể cứu người mình thương yêu, bao che khỏi hậu quả của những việc làm sai trái mà người đó gây ra. Nữ thần Nemesis thế nào cũng trừng phạt Pâris, vì chàng đã đưa bản thân, bố đẻ, gia đình, thành phố tới chỗ diệt vong. Trừng phạt là quy luật cố hữu, tự nhiên lởn vởn trong vũ trụ, ngay cả thần linh cũng không có quyền vi phạm. Trừ trường hợp hết sức đặc biệt, thần linh cũng không thể cứu người mình yêu thương khỏi chết. Herakles, con Chúa tể, có tài kỳ diệu, được nuôi dạy để trở thành bất tử trên núi Olympos. Nhưng số phận con người nói chung là chết, vừa rên rỉ khóc lóc vừa lặng lẽ cất bước xuống tư thất Tử Thần dưới địa ngục tối om bỏ lại đằng sau cả cuộc sống lẫn cuộc đời cùng mọi thứ trên trần gian ánh sáng chan hòa. Không được mai táng đúng cách, như vong hồn Patroklos kể cho bạn chí thiết Achilleus hay, vong hồn sẽ không được phép vào nhà đó, mà cứ phải lủi thủi, lang thang, cô độc ngoài cổng. Vào trong ít nhất vong hồn có bạn bè. Trái lại, người chết luôn luôn là bóng đen tái mét, nhợt nhạt, rầu rĩ, khác hẳn thân hình có thời đầy nhiệt huyết và sức sống. Hai lần trong Iliad, con người được ví như lá cây, mùa xuân đâm chồi nảy lộc tươi tốt, mùa thu úa héo, vàng vọt, tàn tạ, gió thổi rơi lả tả xuống đất. “Thế hệ con người như thế hệ lá cây. Hàng năm gió thổi bay tơi tả lá cây rơi xuống đất; nhưng khi xuân về, cành nảy lộc, lá cây lại mọc tươi tốt khắp rừng. Con người cũng vậy, thế hệ này xuất hiện, thế hệ kia biến dạng” (6.146-149).

Thần thoại và huyền thoại Hy-lạp cấu thành kho chuyện phong phú trong văn hóa Tây phương. Tuy khác biệt và thay đổi, song cả hai chia sẻ cùng quan niệm về cuộc đời. Người Hy-lạp yêu đời, muốn tận hưởng cuộc đời vì chết là sự thật tất nhiên. Họ cũng có tín ngưỡng huyền bí chấp nhận quan niệm tái sinh sau khi chết, song đó chỉ là thiểu số. Đối với Homer chết là trạng huống buồn thảm trong khi sống là thực trạng gian nan. Quy luật bất biến là ai cũng chết, bất kể giàu

nghèo, già trẻ, nam nữ, thường dân hay vua chúa. Tuy nhiên, sự thật vừa kể không khiến người Hy-lạp buồn rầu như người Babylon vốn được thi sĩ vô danh miêu tả trong trường ca Gilgamesh. Người Hy-lạp nhìn cuộc đời với con mắt say sưa. Trong lòng, trước vấn đề sống chết, họ thấy câu trả lời duy nhất xứng đáng với con người là khắc sâu huyền thoại bất tử bằng hành động tuyệt vời. Họ theo đuổi vinh dự với nhiệt tâm kỳ lạ suốt năm thế kỷ, từ Homer thi sĩ tới Alexandros đại đế. Họ là chủng tộc ưa tưởng tượng, ham sống, tham vọng, cương quyết, năng động. Tuy nhiên, ham nổi danh đã biến họ thành nhạy cảm, dễ giận đối với danh dự, vì họ cũng là chủng tộc hay gây gổ, ưa báo thù. Chuyện của họ cho thấy đầy đủ đặc trưng vừa kể.

Người Hy-lạp tin thần linh bất tử, thần linh có khả năng kỳ diệu; họ còn tin giữa thần linh cư ngụ trên núi Olympos trùng trùng điệp điệp với con người ham ăn, ham uống, ích kỷ, khả ố, tham lam, lúc nhúc kéo lê cuộc sống dưới mặt đất dường như không có hàng rào ngăn cách, chẳng có gì khả dĩ phân biệt. Nói khác đi thần linh là bà con với thế nhân và ngược lại: trong huyền thoại Hy-lạp có nhiều thần linh say mê thế nhân, và trong nhiều trường ca Hy-lạp con người huyền thoại tự hào là dòng dõi thần linh. Dẫu thế tác phong đạo đức của thần linh không hoàn toàn quyết định bản chất thể thức tu hành được chính thức công nhận là hết sức tôn kính. Người Hy-lạp thời Homer không có nhà thờ hay giáo đường như ta hiểu ngày nay. Xây dựng đền thờ nguy nga (nhiều đền thờ đã tàn lụi, nhiều đền thờ còn tồn tại) là dành cho thần linh đến ngự nếu thần linh hiện diện trong vùng.Họ không bao giờ bước vào trừ phi dâng lễ tế sinh. Theo nghĩa này, đàn ông nào cũng có thể là tu sĩ và mọi người có quyền tham dự lễ nghi. Họ lễ đền hàng ngày, buổi sáng, buổi trưa, buổi chiều hay buổi tối, miễn là lúc nào thuận tiện. Sinh hoạt liên tục, tự nhiên nên họ không hề nghĩ sinh hoạt tôn giáo khác sinh hoạt nhân sinh trong cuộc sống hàng ngày. Họ tin có mười ba thần linh trên núi Olympos. Đứng đầu là Zeus, nghĩa là đấng sáng ngời.

Ngoài Chúa tể nói đến thần linh ở đó họ kể: Athena (nữ thần trí tuệ), Aphrodite (nữ thần tình yêu), Apollo (nam thần ánh sáng), Ares (nam thần chiến tranh), Demeter (nữ thần sinh sản), Poseidon (nam thần biển cả), Artemis (nữ thần săn bắn), Hera (nữ thần sinh nở), Hermes (nam thần du lịch), Hebe (nữ thần thiếu nhi),Hephaistos (nam thần lửa đỏ), Hestia (nữ thần mái ấm gia đình), Hades (nam thần địa ngục).

Huyền thoại Hy-lạp là kho tàng phong phú - chuyện quá khứ, gồm huyền thoại nửa phần lịch sử pha trộn chuyện bán phần dân gian, chuyện thi sĩ lang thang ngâm nga như Homer chẳng hạn, thường ngắn chứ không dài như Iliad, song ngôn từ và phô diễn tương tự. Căn cứ vào nội dung thi phẩm ta có thể từ đó suy diễn khán giả của Homer quen thuộc khá rộng rãi với huyền thoại. Cả thảy có bốn thi hệ: thi hệ thành Troa, thi hệ thành Thebes, thi hệ đoàn Argonaut, thi hệ Herakles. Thi hệ thành Troa gồm chuyện dẫn tới cuộc chiến tranh, việc Pâris quyến rũ Helen, biến sự trong cuộc chiến tranh, cuộc cướp phá thành Troa, bất hạnh xảy ra với người chiến thắng trên hải trình trở về Hy-lạp. Thi hệ thành Thebes, nếu còn tồn tại, chắc hẳn sẽ tới tay Homer, rất tiếc thất lạc, nhất là thi tập Thebaid. Huyền thoại kể lực lượng đông đảo Hy-lạp tấn công thành Thebes cũng như thành Troa, thành có tường bao quanh, song dân phòng ngự bên trong hầu như tuyệt vọng. Đúng ra có hai cuộc tấn công: lần trước do bảy thủ lĩnh tiến đánh Thebes không thành công; lần sau do con bảy thủ lĩnh thành công, phá tan Thebes. Thi hệ Argonaut ta thấy trong Iliad có ba lần nhắc tới Euneos, con Jason và Hypsipyle, bấy giờ là quân vương Lemnos. Trái lại, thi hệ Herakles nhắc tới thường xuyên. Chàng là anh hùng tuyệt vời đối với nhiều thế hệ trước cuộc chiến thành Troa. Nét đặc biệt của huyền thoại Hy-lạp là liên hệ mật thiết giữa con người với thần linh. Thần linh cỡ lớn trong thi tập được mô tả như gia đình sống trên núi Olympos thương phe này ghét phe kia trong cuộc giành giật dưới trần gian, có thần linh ủng hộ phe Hy-lạp, có thần linh bênh vực phe Troian. Chúa tể quyền uy hơn hết, không về

phe nào, song biết thành Troa sẽ tiêu vong. Ông quyền uy hơn cả, nhưng gặp khó khăn khi sử dụng quyền hành như người cha trần thế trong gia đình nhiều vợ đông con.

Ảnh hưởng của thần linh đối với con người tế nhị và khác nhau, từ khuyến khích tâm linh đến trợ giúp thể xác. Điểm này là điểm có vẻ khó hiểu đối với độc giả có tư tưởng vô thần. Thần linh không chỉ là người điều khiển mưu đồ, bộ máy siêu linh mà thi sĩ sử dụng. Mọi hành động đều nằm trong phạm vi chức năng của thần linh, như cung cách giải thích sự việc.Vì Homer không có quan niệm về may rủi, ngẫu nhiên nên cái gì xảy ra không tự nhiên đều cho là việc làm của thần linh. Nếu quân Troian áp đảo quân Hy-lạp phải lui về phía sau (sự kiện mà Homer và khán giả của ông không thể tưởng tượng đã xảy ra do quân Troian có khả năng chiến đấu tài giỏi) như vậy chắc hẳn thần linh chiến tranh (Ares) ủng hộ phe Troian (5.590-595, 5.703-704). Nếu binh sĩ Hy-lạp có hành động thực sự khác thường như vậy chắc hẳn có Athena giúp đỡ (5.793, 22.214). Nếu Helen bỏ chồng rời Argos theo Pâris về Troad ấy chỉ vì Aphrodite thuyết phục (3.383-420). Xạ thủ trở thành tài ba là do Apollo trao cung tên (2.827); thợ săn trở nên lành nghề là do Artemis huấn luyện (5.51).Ta coi việc làm như thế là biểu tượng ngụ từ, nhưng đối với thi sĩ, nhân vật và khán giả của ông, việc làm như thế không phải vậy. Đối với họ thần linh cũng thực như con người, thần linh có thể sấn vào can thiệp, sự can thiệp như thế không chấp nhận giải thích có tính cách ngụ từ, vì họ thực sự tin tưởng thần linh. Ta có thể cảm nhận cảm xúc tôn giáo thực sự trong thi tập, chẳng hạn trong lời cầu nguyện của tu sĩ (1.36-42), trong thái độ im lặng trong phòng họp lúc Odysseus đứng lên phát biểu (2.279), trong giáo huấn đạo đức, luân lý trong chuyện có tính cách ngụ từ về cầu nguyện (9.502-512).

Trong chuyện của Homer thần linh giữ vai trò đáng kể. Vì thế, dù không muốn cũng phải nói sơ qua, phần vì hiểu độc giả quen với nhân vật trần thế hơn nhân vật siêu nhiên, phần

vì vấn đề quá phức tạp chẳng thể bàn trong phạm vi nhỏ hẹp. Tuy nhiên, xin tóm tắt mấy chủ điểm:

- Đồng hình, đồng tính với thế nhân, thần linh của Homer là đàn ông, đàn bà, tất cả đều bất tử, tài năng vượt xa thế nhân, song như thế nhân cũng buồn vui, cũng giận hờn, cũng ham muốn, do vậy có thể bị trêu chọc, trừng phạt, cưng nựng, mắng mỏ, lôi cuốn, chê bai, đề cao, hạ thấp. Là hàng bất tử, họ cũng có thể tiêu biểu hình bóng cảm xúc hay hoạt động dưới trần gian. Ares bất tử, Ares là con Chúa tể, Ares bảo trợ, che chở thành Troa, Ares là nhân vật tàn bạo, phách lối. Ares cũng là chiến tranh, và vì là chiến tranh Ares là sức mạnh, là sự kiện, song không là nhân vật. Khi tỏ lời trách Aphrodite đã lôi kéo mình bỏ nhà theo thanh niên không xứng đáng tới thành Troa, Helen làm hai việc cùng một lúc: thứ nhất, kêu gọi thần linh đã khiến mình làm theo ý nghĩ đó; thứ nhì, nói với mình, với thực thể mẫn cảm đã khiến nàng cư xử theo cung cách mà đầu óc mẫn nhuệ của nàng coi là dại dột, ngu đần.

Trong liên hệ với thế nhân, thần linh có quyền tuyệt đối. Chúa tể có thể bị thần linh qua mặt. Thần linh quyền uy hơn hết trong đám là Chúa tể, ông muốn làm gì tùy ý, song thường tự chế vì sợ mang tiếng lỗ mãng. Chúa tể không bị định mệnh chi phối. Lúc phản đối vì ông có ý định cứu vớt thành Troa hoặc cứu sống Sarpedon, chống lại định mệnh, Hera nói bóng gió ông có thể làm cả hai việc nếu muốn. Đưa số phận lên bàn cân, việc làm có vẻ khách quan (8.69, 22.209), là nghi thức tiêu biểu thái độ hòa giải với quan điểm khác biệt.

- Ta không rõ Homer quan niệm thần linh như thế nào, thần linh đối với ông tối thượng ra sao; ta cũng không rõ ông quan niệm thần linh theo truyền thống hay thần linh theo khán giả. Tuy nhiên, ta biết trong khi thuật chuyện, với ông thần linh hữu dụng vô cùng. Thần linh có thể thay đổi biến sự, hòa giải những mâu thuẫn hầu như bất khả, cứu vớt thế nhân cần cứu vớt. Điều duy nhất thần-linh-như-thế-nhân của Homer không làm ấy là thay đổi bản tính con người. Thần linh xúi giục, đôn

đốc, lôi kéo, điều khiển Achilleus, Aineias, Pâris, song không biến họ thành thế nhân như thế nào. Chọn lựa là do con người. Kết cục, mặc dù thần linh can thiệp, Iliad là chuyện của con người.

Chủ đề thi tập bạn đọc sắp sửa lần giở là thái độ phẫn nộ của Achilleus chống lại Agamemnon, phẫn nộ như thế là cảm xúc tự nhiên của con người, nhưng mở đầu thi tập cũng nói tới thần linh. Thần linh nào đẩy con người tới chỗ đánh nhau khủng khiếp đến thế? Apollo (con Chúa tể) và Leto (vợ Chúa tể) chăng? Mấy dòng mở đầu trước đó ta nghe nói trong lúc anh hùng gục ngã ngoài chiến trường, ý định của Chúa tể nhích dần tới đích. Chuyện xảy ra trong thi tập là do ý định của Chúa tể, Apollo hay Achilleus? Là con người trong hoạt động Achilleus được tự do hay bị giới hạn? Đó là câu hỏi nhiều đoạn trong thi tập nêu lên trong khi thần linh thôi thúc, kiềm chế, đe dọa, cứu vớt anh hùng. Trong khi hành động, hình như do thần linh trực tiếp can thiệp, con người có quyền hạn tới mức độ nào? Trong thi tập Homer có quan niệm rõ ràng đối với hành động và trách nhiệm của con người không? Thoạt nghe câu trả lời dường như không! Trong khúc 1 lúc cãi lộn, Achilleus nén giận không đâm Agamemnon tại chỗ vì nữ thần Athena nắm tóc ngăn cản. Tuy nhiên, xem kỹ chỗ này cùng nhiều đoạn tương tự trong đó hành động của con người do siêu lực thúc đẩy, ta thấy quan niệm của Homer về can thiệp siêu linh là quan niệm vô cùng tế nhị. Athena nắm tóc Achilleus lúc tướng quân rút kiếm, nhưng ta nghe kể trước khi rút kiếm tướng quân đã đắn đo, lựa chọn. Nữ thần tới để đôn đốc tướng quân lựa chọn. Đặc biệt là nữ thần không sử dụng ngôn từ hạ lệnh, mà sử dụng ngôn từ thuyết phục. “Từ trời cao ta giáng thế để ngăn tướng quân đừng nổi nóng, để xem tướng quân có nghe lời ta không”(1.207). Như vậy chỗ này có tương quan giữa can thiệp của thần linh và hành động của con người; cả hai hình như bắt tay cộng tác, hoặc cả hai dường như là một nhìn từ góc độ khác nhau. Trong Iliad có nhiều đoạn trong đó con người đi tới quyết định phải lựa chọn

không do thần linh mách bảo hay can thiệp. Ta thấy Odysseus phải ra tay đối phó với tình thế một mất một còn. Tứ bề thọ địch, tính mạng ngàn cân treo sợi tóc, chiến binh tranh luận với bản thân: rút lui hay đương đầu; chiến binh đi tới quyết định phải ở lại chiến đấu. Co giò chạy là hèn nhát; ý nghĩ khiến chiến binh rùng mình; hơn thế, binh luật còn khẳng định dù biết thế nào cũng chết, chiến binh không bao giờ được phép bỏ chạy. Dù sao đây vẫn là tự do quyết định như Homer khẳng định sau này khi để Menelaos rơi vào tình huống tương tự, ông dành cho đương sự nhiều hình thức tranh luận, rút lui hay không rút lui, đương sự đi tới quyết định ngược lại: rút lui. Tuy nhiên, quyết định quan trọng của con người thường liên hệ tới dự phần của thần linh; can thiệp của thần linh và trách nhiệm của con người tồn tại song song. Sự thể không phải chỉ là hai thực thể triết lý không đội trời chung Homer sắp xếp thành hàng thực thể này trước thực thể kia. Hơn thế, ông còn trình bày cho ta thấy định mệnh cùng giọng nói tiên tri của định mệnh, đồng thời trình bày cho ta thấy ý định của Achilleus và Chúa tể. Mở đầu và đó đây trong thi tập ta nghe kể rõ ràng mọi chuyện đều do ý định của Chúa tể trình bày suốt thi tập như là một nhân vật đường bệ, oai nghiêm hơn thần linh khác. Tuy thế, hơn một lần, ý định của Chúa tể bị định mệnh lấn át, như trường hợp Sarpedon. Thấy con cưng giáp chiến với Patroklos, Chúa tể than: “Hỡi ôi! Có ngờ đâu định mệnh bắt Sarpedon, thế nhân ta yêu thương vô cùng, gục ngã dưới tay Patroklos, công tử Menoitios!” (16.433–434). Nhiều lần đã có cố gắng giảng hòa giữa hai tư tưởng, một mặt để xác nhận quyền năng vượt mức của Chúa tể, một mặt để khẳng định quyền năng huyền bí của định mệnh, quyền lực vô danh, song trong thực tế tình trạng cộng sinh, cộng tồn của hai thực thể không đội trời chung không phải hiện tượng xuất hiện trong thế giới tưởng tượng của Homer. Trong bất kỳ văn hóa nào tư tưởng có chỗ dành cho tự do quyết định (do đó trách nhiệm cá nhân) và đưa ra hình thái khuôn thước (vì vậy ý nghĩa bao trùm), hai quan niệm (cố định và di động) tồn tại gần gũi, song gần gũi một cách miễn

cưỡng, nói khác đi, bằng mặt không bằng lòng. Lối thoát duy nhất khỏi tình trạng mâu thuẫn hợp lý là cửa dẫn vào nhà tù định mệnh nghiêm khắc canh gác, mô hình cố định từ đầu, không bao giờ thay đổi, hoặc ngược lại tự do hoàn toàn, hỗn loạn vô nghĩa trong vũ trụ khó lường. Tư tưởng Hy-lạp tìm cách ôm ấp mâu thuẫn hợp lý phối hợp tự do với trật tự.

Trong Homer phối hợp đó là phối hợp tế nhị; ý tưởng về định mệnh biểu lộ uyển chuyển. Chúa tể có thể tiên đoán tương lai (cái chết của Patroklos, cái chết của Achilleus, thành Troa sụp đổ), song trong cả ba trường hợp không thể nói kết quả là do ý muốn của định mệnh hoặc ý định của Chúa tể, hay cả hai. Tuy nhiên, đôi khi lại thấy cái tưởng do định mệnh thực ra do thần linh hoặc thế nhân quyết định. Bởi thế lúc Achilleus nổi điên tấn công, quân Troian chạy tán loạn về tường thành, Chúa tể khuyến khích thần linh lâm trận để cản bước vũ bão của tướng quân. Ông nói: “Lúc này lòng dạ phần buồn, phần hận, vì đồng đội thân tín tử trận, ta sợ cưỡng lại định mệnh tướng quân có thể tấn công tường thành” (20.29-30).

Gia đình thần linh trên núi Olympos giống gia đình thế nhân dưới trần gian. Đứng đầu là người bố quyền uy, đa tình, không thể coi thường, song có thể qua mặt. Bên cạnh là người vợ ghen tuông, mưu mô, để ý từng li từng tí. Xung quanh là bầy con trai, con gái, tranh nhau đặc ân của bố mẹ trong khi theo đuổi mục đích riêng tư. Số thần linh này giữ vai trò của mình trong thi tập, tiếp xúc trực tiếp với thế nhân. Đối với Homer, thần linh và thế nhân giống hệt nhau - về hình thù, ngôn từ, ngay cả tinh thần, tình cảm, phương thức hành động. Hăng say hơn hết trong sự tranh giành là Hera, (vợ Chúa tể) và Athena (con gái Chúa tể); hai mẹ con ghét cay ghét đắng, ghét muốn đào đất đổ đi thành Troa và người Troian. Ta không rõ tại sao hai nữ thần lại nuôi căm thù lạ lùng như thế đối với người Troian. Nhưng đến khúc 24, ta hiểu sự thể trong đó kể lời phê phán gay gắt về Pâris (24.31-36): cuộc thi sắc đẹp của mấy nữ thần là nguyên do hão huyền

hết sức đối với bi kịch đẫm máu miêu tả trong thi tập, song để lại ấn tượng ghét bỏ sâu sắc không giải thích trong lòng mấy nữ thần đối với thành Troa. Động lực đưa Hera đến chỗ ghét bỏ, chọn lựa dẫn tới xúc phạm đối với nhan sắc hoàn toàn phù hợp với hình ảnh Hera như nữ thần ghen tuông Homer miêu tả trong Iliad, trong âm mưu chống lại Herakles, con Chúa tể và vợ người trần thế Alkmene (14.300–308), tấn công tàn bạo Artemis, con Chúa tể với nữ thần Leto (21.557–566). Trái lại, phía đối nghịch có Aphrodite, nữ thần đoạt giải cuộc thi sắc đẹp hết lòng ủng hộ người Troian, can thiệp cứu mạng Pâris khỏi tay Menelaos (3.439–441).

Lý do khiến thần linh can thiệp thường không quan trọng mà rất tự nhiên, quá ư tự nhiên. Trái lại, được tưởng tượng giống thế nhân cả về mặt mạnh lẫn mặt yếu, lại được phóng đại về kích thước, tầm vóc, thần linh là hình tượng tiêu biểu cả hai mặt có vẻ khó hiểu, khó kiềm chế trong đời sống thế nhân. Athena xúi xạ thủ Pandaros dùng cung bắn Menelaos. Làm vậy là phá hủy cái trong khoảnh khắc là cơ may chấm dứt cuộc chiến (4.99–159). Lúc này Achilleus không có mặt trên chiến trường, hai bên đều muốn hòa bình, nhưng chiến cuộc cứ tiếp diễn. Vì sao? Vì tình trạng vô lý trong bản tính con người. Vì ý định của lịch sử. Vì ý muốn của Chúa tể. Vì ngẫu nhiên hoàn toàn. Thần linh can thiệp cũng can thiệp trực tiếp, đôi khi thần linh tham dự cuộc chiến. Làm vậy là thần linh bao che thế nhân thần linh thương yêu, và ở mức độ rộng lớn thần linh phả chất can đảm, men anh hùng vào lòng binh lính, ngay cả đoàn quân như Poseidon thực hiện mặc dù Chúa tể ra lệnh không được can thiệp (14.422–610). Ngày nay không nhìn cuộc chiến như thế, song vẫn ngạc nhiên trước vẻ huyền bí của cuộc chiến – hăng hái chiến đấu hay ngập ngừng hoảng sợ, yếu tố huyền bí gọi là tinh thần. Không thể sờ, không thể đếm, không thể cân, Napoléon bảo yếu tố đó quan trọng gấp ba lần yếu tố vật chất. Đọc truyện chiến tranh cũng thấy kể yếu tố vô hình thường xảy ra, phe ít quân bị áp đảo vì yếu thế, bất thình lình trở nên tin tưởng chủ động, đảo ngược tình

hình, phe đông quân sấn tới nhờ hùng mạnh, bỗng dưng thấy ngần ngại, thụ động, tả hữu có thể bị tấn công, nếu vậy sẽ rơi vào rối loạn, kết cục tất nhiên tháo chạy. Đọc lịch sử cũng thấy chiến tranh hầu như không thể đoán trước. Đầu thế kỷ XV, trong khi làm chủ mạn nam, mạn trung nước Pháp trong cuộc chiến tranh kéo dài một trăm năm, quân Anh bỗng dưng bị quân Pháp bao vây, đe dọa tiêu diệt, mặc dù từ trước tới giờ lần nào đụng độ cũng thua, chỉ huy là cô gái làng Domrémy, người đọc đành giải thích sự việc chẳng khác thần linh can thiệp như Homer kể trong thi tập. Jeanne d'Arc hay La pucelle d'Orléans tuyên bố tổng thiên thần Michael xuất hiện bảo nàng Bouter les Anglais hors de la France: đánh đuổi quân Anh ra khỏi bờ cõi nước Pháp. Trái lại, quân Anh nghĩ nàng được phái tới không phải thiên thần mà quỷ sứ, vì thế nghi nàng là phù thủy bèn đem thiêu sống ở Rouen. Sử gia bây giờ vẫn khó giải thích sự kiện, theo lý luận thuần túy, làm thế nào thiếu nữ làng quê có thể thực hiện điều như nàng đã thực hiện!

Thần linh bất tử; họ không bị thời gian quy định; họ tồn tại muôn đời. Vì không bị luật đào thải chi phối, họ không thay đổi do tuổi tác, do học hỏi. Họ sẽ mãi mãi như bây giờ và luôn luôn như ngày trước; họ vẫn vậy từ đầu chí cuối thi tập Iliad. Họ không thay đổi, họ không học hỏi. Làm sao họ có thể như thế? Họ là hiện thân của sức mạnh huyền bí qua tác dụng hỗ tương mãnh liệt nảy sinh mô hình rùng rợn ảnh hưởng mạng sống con người - quốc gia thăng trầm, đế quốc thịnh suy, động đất, bão lụt, bệnh dịch, song cũng là hương vị dịu ngọt toát ra từ tình yêu đằm thắm, hương thơm đậm đà bốc lên từ chất rượu cay nồng, sức mạnh phi thường thẩm nhập, lan khắp thân thể chiến binh lúc gian nan, khi nguy hiểm. Là nhân vật (dưới mắt Homer và người Hy-lạp) họ rất khác nhau. Trái lại, ngoài tình trạng bất tử, họ giống nhau ở điểm: biến hóa, thẩm nhập khủng khiếp. Mỗi thần linh là một sức mạnh. Không bao giờ đặt vấn đề hoặc xét hỏi bản chất tồn tại của mình, sức mạnh đó di động một cách mù quáng, một cách

hung dữ tới mức đạt ý định. Thần linh của Homer không công nhận quyền uy nào ngoài chính mình, trừ quyền uy tối thượng, tức Chúa tể. Tranh luận giải quyết ở trên trời. Là thần linh nghĩa là hoàn toàn biến hóa, thẩm nhập trong khi thực hiện quyền năng, làm tròn bản chất của mình mà không bị ý nghĩ, tư tưởng thần linh khác chi phối, trừ chướng ngại phải vượt qua, như vậy không cần tự vấn, tự phê. Trái lại, trong lịch sử con người có người giống thế. Chễm chệ trong thế giới quyền lực, họ áp đặt ý định của họ lên người khác với lòng tin tưởng bất biến, với ý nghĩ kiên định là họ có quyền, có thế như thần linh! Người như vậy ngày nay gọi là quân phiệt nếu là nhà binh, và độc tài nếu là dân chính, người Hy-lạp gọi là "anh hùng." Xuyên qua dạng thức nhân loại, người như vậy đồng ý để họ thờ cúng trước mộ sau khi qua đời. Anh hùng thường nóng nảy, tự tôn, tàn phá, hủy diệt, song cũng khẳng định trong môi trường chọn lọc nào đó nhân loại vẫn có khả năng đạt mức siêu nhân, có người có thể phủ nhận chỉ thị mà người khác phải tuân theo để sống. Say sưa tự tôn con người coi mình như thần linh. Nhưng họ không phải thần linh, họ không bất tử. Cũng như mọi người trong cõi nhân gian, họ bị quy luật thành bại, thịnh suy, hưng phế chi phối. Thế nào họ cũng đi tới tiêu vong, nhất là tiêu vong thâm căn cố đế: cái chết. Sớm muộn, qua đau khổ, qua tai ương, họ sẽ ý thức giới hạn của mình, chấp nhận lẽ chết, thiết lập hoặc tái lập quan hệ nhân thế với đồng loại. Nhan nhản trong huyền thoại Hy-lạp, mô hình này lần đầu được miêu tả rất nghệ thuật trong Iliad.

Như đã nói chuyện thi sĩ lang thang, ca công hát dạo kể có nhiều trước khi thi phẩm ra đời. Trong Iliad có nhắc tới chuyện nhân vật Meleagros, Bellerophontes và nhiều chuyện nữa thất lạc từ lâu. Được lặp đi lặp lại liên tục theo thời gian càng ngày càng phong phú và phong phú kỳ lạ, chuyện được sắp xếp, khai triển thành thi hệ trường ca, mỗi thi hệ lại được mở rộng để lấy chỗ đưa vào sự tích, kể thêm anh hùng. Mở rộng từ đầu chuyện thành Troa kể nguyên nhân gây nên tai

họa đổ xuống thành phố và cung cách xử sự của thành phố khiến thần linh bất bình. Vì thế như nội dung cho thấy từ đó đến nay chuyện là nơi chứa chấp thái độ bất kính, bất trung. Quân vương Laomedon, thân phụ Priam, phụ ước với Apollo và Poseidon từng xây tường bảo vệ thành phố và nuốt lời với Herakles có công xua đuổi thú vật tham mồi ra khỏi đất đai. Dưới quyền Priam, thành phố phát triển tốt đẹp một thời và trở nên giàu có. Nhưng con trai Priam là Pâris trong lúc chăn cừu trên núi Ida gần đó được mời tham dự cuộc đánh giá sắc đẹp giữa ba nữ thần Hera, Athena, Aphrodite, mỗi người cầm quả táo vàng ửng trên vỏ ghi hàng chữ "dành cho người đẹp nhất." Chẳng ngần ngại Pâris chọn Aphrodite. Đáp lại thịnh tình như để tưởng thưởng, nữ thần hứa tìm cho chàng giai nhân đẹp nhất trần gian làm vợ chung chăn chung gối. Sau đó trong lần tới thăm Menelaos, quân vương Sparta, nhờ Aphrodite giúp đỡ, chàng chiếm trọn cảm tình Helen, vợ chủ nhân, đẹp nghiêng nước nghiêng thành, thuyết phục nàng bỏ chồng và con gái còn ẵm bế theo mình về đất Troad mang theo của cải đáng kể.

Làm vậy là khiếm nhã và khả ố; làm vậy là xúc phạm quan niệm cố hữu về danh dự của người Achaian. Menelaos và Odysseus, quân vương Ithaka, vốn thân thiết với nhau, bèn lấy thuyền vượt biển trực chỉ thành Troa chính thức yêu cầu trả lại Helen và châu báu. Yêu cầu bị khước từ, Agamemnon, anh Menelaos, quân vương Mycenae và Argos liền triệu tập thân vương, thủ lĩnh, kỳ hào lãnh đạo Hy-lạp tham gia cùng ông thực hiện viễn chinh vũ trang chống Priam, chiếm thành Troa, cả hai bây giờ đều liên lụy vì tội của Pâris. Hạm đội hơn ngàn chiến thuyền gặp nhau ở Aulis, bờ biển phía đông Hy-lạp, mấy lần trì hoãn vì gió dữ dằn, cuối cùng xé sóng tiến tới đất Troad. Đến nơi binh lính Achaian kéo thuyền lên bãi cát, dựng lều bao vây thành Troa, trong khi để nuôi quân thỉnh thoảng mở chiến dịch cướp phá các hải đảo, miền quê lân cận. Cuối cùng, sau mười năm vây hãm không đạt mục đích, hầu như cố gắng tuyệt vọng, bàn tính chiến thuật bất ngờ, làm ngựa gỗ to

lớn ruột rỗng giấu binh sĩ bên trong, kéo tới cổng thành phố, họ tuyên bố rút lui. Bị đánh lừa mà không hay, lại tưởng chiến thắng đã về tay, kéo ngựa vào thành ăn mừng, người Troian nào ngờ đã tự tay dắt trộm vào nhà! Màn đêm buông, quân Achaian từ trong bụng ngựa nhảy ra, chém giết không nương tay, trong nháy mắt chiếm trọn thành phố, giết cả Priam lẫn mấy con trai. Vơ vét của cải làm giàu, chộp bắt đàn bà, con gái làm nô lệ, họ dong cờ chiến thắng trở về Hy-lạp. Tuy nhiên, hải hành hồi hương gặp gian nan khôn xiết, nhiều chiến binh lên bờ an toàn, đoàn tụ với gia đình. Trái lại, một số gặp trắc trở, phiêu dạt vô định trên biển cả mênh mông, như Odysseus chẳng hạn! Chiều chiều ra bờ biển đứng nhìn chân trời xa xa, mỏi mắt mong chờ bố mẹ, vợ con, anh em chẳng thấy hình bóng người thân!

Chuyện thành Troa phát triển quá dài đối với tập thơ trường ca. Thi sĩ lưu diễn rút ra nay một đoạn mai một đoạn khối chuyện khổng lồ, dựa vào đó sáng tác thêm thơ trữ tình hay thơ thuật sự để khi cần sẽ ngâm nga, diễn xuất trong đại sảnh tổ chức dạ tiệc. Trong khối thơ nổi trôi do may mắn thế nào không rõ thi tập Iliad và Odyssêy đã truyền lại hậu thế; tập trên dài 15.693 câu, tập dưới dài 12.128 câu, mỗi câu sáu âm tiết. Chủ đề tập thứ nhất là chuyện hục hặc tai hại giữa hai thủ lĩnh lực lượng Achaian trước thành Troa và hậu quả tiếp theo. Chủ đề tập thứ nhì là cuộc phiêu bạt hai mươi năm của Odysseus sau khi thành Troa thất thủ, trước khi chàng trở về tái hợp với vợ con. Theo truyền thống ngàn xưa tác giả hai thi tập là người mang tên Homer sống khoảng năm 800 hay 900 TCN. hoặc xa hơn nữa, trong cộng đồng Hy-lạp gốc Ionian, phía đông biển Aegean. “Khiếm thị, ông sống trên đảo Chios núi non lởm chởm; thơ tuyệt vời, thơ đẹp muôn thuở, thơ tồn tại muôn đời.”

Tuy nhiên, nói đến Homer, tác giả Iliad và Odyssêy, không nên quên bối cảnh xã hội, sự kiện lịch sử tổng quát và có lẽ nhiều đoạn trong thi tập miêu tả cảnh đẫm máu, giáp chiến thực ra ông rút từ trường ca truyền thống. Ông thầm nghĩ,

cũng như ông, khán giả đã quen chất liệu và hiểu chuyện nên không cần ông kể tại sao người Hy-lạp kéo tới và kéo tới thành Troa như thế nào, họ làm gì ở đó, chủ súy của họ là ai, tổ tiên nổi tiếng của họ thế nào, thần linh nào có cảm tình với họ. Hầu như chẳng cần khai từ, ông đi thẳng vào chủ đề đặc biệt: phẫn nộ của Achilleus sau chín năm tham chiến, nguyên nhân cùng hậu quả mà sự phẫn nộ đó gây ra. Tuy nhiên, dù đã có chủ đề quen thuộc và khung cảnh sẵn sàng, ông vẫn phải rút ra từ đó chất liệu, rồi đan kết thành thơ của mình, đưa cá tính mới mẻ và đặc tính tươi mát vào nhân vật vô hồn, quy ước trong trường ca xa xưa, tô thắm, sáng tạo tình tiết để tăng cường nghệ khí, điểm xuyết đó đây so sánh óng ả, đối chiếu đậm màu ngõ hầu thay đổi chuyện kể, gắn liền chuyện kể với nhiều khía cạnh khác nhau của cuộc sống cách xa chiến địa vắng lặng, mù bụi, với chút tưởng tượng, chút cảm tình biến trang sử vô nghĩa buồn thảm, đau khổ, đẫm máu, tang tóc thành bản tóm lược số phận cay đắng, chua chát, bi thương của toàn thể nhân loại. Có lẽ vì thế nên sau này nhìn lại lịch sử, nhà văn Hy-lạp đồng thanh mệnh danh ông là kịch gia đầu tiên khai sinh bộ môn bi kịch.

Phẩm chất đặc biệt của tài năng đặc biệt biểu lộ vừa rộng vừa sâu trong Iliad nên người Âu trước kia và con cháu sau này trải qua mấy ngàn năm coi thi phẩm là sáng tác tuyệt vời, vô song trong văn chương nhân loại, xếp tác giả đứng đầu thi sĩ thế giới. Thế hệ tiếp nối thế hệ, thế kỷ tiếp nối thế kỷ, họ thi nhau chuyển dịch sang tiếng mẹ đẻ. Tuy nhiên, theo giới học sĩ cũng như giới phê bình văn học nước họ, do lời thơ vừa diễm tuyệt, thanh tao, vừa tự nhiên, vô ngã, nghiêm túc mà đắm đuối, mộc mạc mà nhiệt tình, mặc dù cố gắng hết sức, chưa dịch phẩm nào xuất hiện óng ả, đậm màu như nguyên tác.Bởi đó là mô hình tuyệt diệu mà Matthew Arnold, giáo sư, thi sĩ, phê bình gia uyên thâm người Anh thế kỷ vừa qua, gọi là “phong cách tuyệt vời.” Tác giả lấy so sánh phần lớn từ thiên nhiên và cuộc sống thôn ổ. Rải rác đó đây trong thuật sự não lòng miêu tả giáp chiến, tàn sát, so sánh khiến người

nghe, người đọc liên tưởng sự thật trần trụi do chiến tranh tiếp tục diễn ra hầu như bất biến, bất tận trên trái đất từ trước tới giờ. Đoàn quân tiến tới giao chiến như sóng biển cao ngất đổ vào vách đá, làm bụi nước tung bay tới tận bãi cát im lìm. Cuộc rút lui từ từ của Aias dũng cảm trước sức tấn công vũ bão của binh sĩ Troian chẳng khác cuộc rút lui cũng từ từ của con lừa kiên cường khỏi cánh đồng ngô trước cuộc tấn công yếu ớt của đám trẻ. Bị bao vây, thu mình như sư tử can trường, xung quanh chó săn gầm gừ, thợ săn gầm ghè, song Hektor không hề nao núng và cũng chẳng mảy may khiếp sợ. Binh sĩ Troian nhìn đốm lửa trên cánh đồng như sao xuất hiện vào đêm lặng gió, quang đãng khi mặt trăng trải ánh trên đỉnh núi ngất nghểu, đỉnh đồi chót vót, cánh đồng trống không và trong "không gian bao la mở rộng khắp bầu trời."

Homer rõ ràng yêu súc vật, nhất là ngựa, uyển chuyển, nhanh nhẹn, kéo xe đưa chủ ra chiến trường, sau ngày hoạt động nhọc nhằn đứng nghỉ bên chiến thuyền, tóp tép nhai bắp ngô, chờ ngày mai vừa rạng đông lại cùng chủ xung trận. Aineias có cặp ngựa lông hạt dẻ, bờm như liễu rủ, giống nổi tiếng, ai trông thấy cũng thèm, rơi vào tay Diomedes. Hektor và Achilleus gọi ngựa của mình bằng tên riêng, khi ra trận chiến đấu coi ngựa như bạn cố tri, đồng đội keo sơn. Ngựa của Achilleus thuộc hàng bất tử, đã đẹp lại khôn, nhạy cảm khác thường. Đầu cúi thấp, mắt rớm lệ, chúng đứng bất động bên thi hài Patroklos, khi Achilleus vừa bảo đứng canh chừng. Vậy mà chúng thầm hiểu Achilleus rồi ra cũng gặp chuyện chẳng lành! Nhìn chúng Chúa tể tỏ ý tiếc đã không biến chúng thành bất tử để khỏi phải gánh chịu đau đớn, buồn rầu của thế nhân xấu số bạc mệnh.

Trong chuyện thi sĩ lang thang kể về thành Troa, thần linh giữ vai trò quyết định, chấp thuận hay phủ nhận số phận con người thần linh yêu hay ghét. Thái độ Homer đối với người trên trời hay dính vào chuyện người dưới thế thật kỳ lạ. Ngậm miệng nén lời, giấu mặt quay lưng, ông miêu tả họ một cách hài hước. Làm như chuyện kể họ thế thực, ông không tài nào

nhìn họ khác. Bởi thế Hera trong Iliad trở thành người đàn bà đanh đá dễ sợ, không lúc nào ngừng quấy rầy cuộc đời của Chúa tể đồng thời là phu quân của mình, không những thế còn luôn luôn tìm cách đảo ngược kế hoạch ông tuyệt vời sắp đặt. Dưới tài chăm lo săn sóc, nâng khăn sửa túi của nàng, Chúa tể xử sự như người chồng sợ vợ, nhiều lúc đứng ngồi không yên. Ông có thể cương nghị, song chỉ khi nào cáu giận, đe dọa thẳng tay trừng trị khiến thần linh khiếp sợ. Do vậy núi Olympos không phải nơi thanh bình. Theo gương Chúa tể, thần linh mắng mỏ, gây lộn, hờn dỗi, âm mưu cản trở lẫn nhau. Rút cuộc tất cả lao đầu vào cuộc chiến sinh tử trong khi Chúa tể để mắt nhìn, mỉm cười. Apollo giữ tư cách đàng hoàng, Athena ngẩng cao đầu nhìn thẳng, song nhìn chung thần linh trong thơ Homer là biểu lộ khôi hài đối với thần linh. Chỉ có Chúa tể, với đủ thứ vụng về, bất hạnh của người chồng, nóng giận cộc cằn bột phát, tiêu biểu nguyên lý sáng suốt, thẳng thắn trong việc điều hành thế sự. Cuối cùng ông ra sức đem lại công bình cho trái đất, đồng thời trừng trị hỗn loạn và lừa dối. Thế nhân có thể cầu xin, ông lắng nghe, ông có thể chấp nhận hoặc phủ nhận. Ông cúi đầu, mái đầu bất tử, trái đất rung chuyển. Một khi hứa là ông thực hiện đầy đủ. Tuy nhiên, khi đi vào thi tập, người đọc sẽ gặp đàn ông, đàn bà, chứ không phải thần linh, họ là sáng tạo tuyệt vời Homer để lại trần gian.

Iliad có ít phụ nữ, song trong số có ba người gặp rồi độc giả sẽ chẳng thể nào quên. Andromakhe, vừa mỉm cười vừa ứa lệ, dỗ con khóc thét vì nhìn bố đội mũ gài lông đuôi ngựa ngất nghểu trên đầu, là hiện thân đầy đủ, trọn vẹn người vợ dịu hiền, người mẹ nhẫn nại, người dâu thùy mị, người chị thân tình, van xin Hektor, người chồng yêu thương, quý mến, đừng bỏ nàng cô đơn, con côi cút. Hekabe, lớn tuổi, bi quan, hốt hoảng, giọng rít cao, bấy lâu đã gặp nhiều chuyện bất hạnh bây giờ đang đợi cảnh bi thảm ngoài sức tưởng tượng. Helen luôn luôn là biểu tượng của sắc đẹp chim sa cá lặn và sức mạnh lôi cuốn đến ngây ngất, mê hồn. Sắc đẹp của nàng là

khuôn mặt tung ra chiến trường hàng ngàn chiến thuyền và thế nào cũng thiêu rụi tháp canh trần trụi thành Troa. Với lời thơ tự nhiên, Homer khiến nàng ý thức một cách ai oán tai họa nàng gây ra và đang mang tới cho người xung quanh. Nàng tự trách, song cũng trách nữ thần Aphrodite đã ép buộc mình. Nàng cũng ý thức sau này, hết thế hệ này đến thế hệ kia, như bốn mùa thay đổi trong năm, người đời sẽ thêu dệt kể chuyện về nàng. Đám đông trên đường phố thành Troa dừng bước, rùng mình khi nàng đi qua, bô lão ngặm đắng nuốt cay thì thầm lúc nàng đến ngồi bên cạnh: "Chẳng nên nổi giận trách cứ nếu quân lính Troian và binh sĩ Achaian xà-cạp gọn gàng, vì người đàn bà như vậy, phải gánh chịu gian khổ lâu dài đến thế. Lạ lùng hết sức khi nhìn, khuôn mặt y hệt khuôn mặt nữ thần bất tử" (3.156-158).

Homer không kẻ lằn ranh thù oán hay thù hận giữa người Achaian và người Troian. Giao chiến hay hưu chiến, khi nói với kẻ thù, người Achaian không cần thông ngôn như nhiều nước đem quân xâm lược nước khác ngày nay. Ngược lại, người Troian cũng thế. Mọi chuyện diễn ra như thể hai bên nói cùng thứ tiếng, thờ cùng thần linh bất kể thần linh ưa thích bên nào: thành Troa thờ Athena dù nữ thần về phe người Achaian. Họ đều là người, vì thế ông có cảm tình với tất cả, trừ Thersites, binh sĩ mạnh miệng tìm cách thúc đẩy quân sĩ nổi dậy chống lại nguyên soái binh đoàn Hy-lạp. Chuyện Homer kể dĩ nhiên là chuyện người Hy-lạp. Tội gây nên cuộc chiến là tội người Troian. Đa số thần linh về phe Hy-lạp, chiến thắng đương nhiên thuộc về họ. Quân Hy-lạp đoàn kết và kỷ luật. Số lượng khoảng trăm ngàn so với quân Troian số lượng không tới năm chục ngàn. Lúc xiết chặt hàng ngũ thành đội hình ra chiến trường, họ thầm lặng cất bước."Không ai có thể tưởng tượng đoàn quân đông đảo như thế có tiếng nói trong lồng ngực lại im lặng cất bước, răm rắp tuân lệnh chỉ huy. Áo giáp lát đồng trên thân thể óng ánh theo bước chân đi (4.429-432)." Trái lại, yếu kém về số lượng, muốn cân bằng tỉ số, quân Troian phải lôi kéo đồng minh vùng châu Á lân cận. Họ

nhất tề kéo tới ủng hộ, dồn dập "như cừu mẹ đứng túm tụm đông đảo trong sân nông trại hết sức giàu có sẵn sàng nhả sữa trắng phau, be be liên hồi, khi nghe tiếng bầy con réo gọi, quân Troian rơi vào cảnh huyên náo, vì không cùng tiếng hô, không cùng thổ ngữ mà chỉ là ngôn ngữ pha trộn hổ lốn, người tham dự từ nhiều vùng khác nhau" (4.433-438). Họ không có chỉ huy tinh nhuệ, cương quyết như quân Hy-lạp. Tuy thế, khi lâm trận, họ chiến đấu dũng cảm, kiên cường, nhiều khi tận dụng can trường chống lại nghịch cảnh bất hạnh khiến người quan sát phải thán phục.

Tình trạng tuyệt vọng của người Troian hiện rõ trước hết qua quân vương Priam già yếu, gầy gò, hốc hác, lo âu, tác phong vương giả còn vương vất, thái độ nhân đức còn le lói, song dũng khí không còn phảng phất trên khuôn mặt lúc con trai Pâris quyết đấu với Menelaos. Cuối cùng sau khi bất hạnh xảy ra, tuyệt vọng im lặng, hoàn toàn chế ngự, trở về với mình, âm thầm, đơn độc lần bước trong đêm tối, không tùy tùng, không hộ tống, ông lủi thủi vượt bãi chiến trường vắng lặng, âm u, lởn vởn vong hồn tử sĩ, tới nâng lên môi tay kẻ đã giết con mình, xin mang thi thể Hektor về nhà mai táng. Pâris rõ ràng là người làm hại thành Troa. Đẹp trai, duyên dáng, tính khí bốc đồng, thái độ khinh suất, can đảm khi chạm tự ái, song không bao giờ kéo dài, mặc áo lông báo lốm đốm thay vì giáp y chiến binh, chàng ra chiến trường như tham gia tập dượt thể dục hay đi dự dạ vũ. Hektor chỉ trích. Người Troian thù ghét. Tuy thế, thỉnh thoảng chàng cũng làm được việc giá trị. Do định mệnh trớ trêu, ai cũng biết chàng là người rồi ra sẽ có ngày giương cung hạ sát Achilleus.

Ngược lại, anh chàng là Hektor, can trường, quả cảm hơn hết trong lực lượng chiến đấu Troian, quân thù khiếp sợ. Được một số đồng minh tin cẩn giúp đỡ - Aineias dòng dõi Dardanos, Sarpedon gan dạ, Glaukos kiên cường từ Lykia - chủ súy gánh trách nhiệm điều khiển công cuộc bảo vệ thành Troa. Chủ súy là người duy nhất trong số anh em trong gia đình lúc nào cũng nói năng lịch sự, nhã nhặn với Helen. Tuy

thế chủ súy cũng có sơ sót. Nhận thức đôi khi giới hạn, nông nổi, không chịu lắng nghe. Mau xuống tinh thần trước nghịch cảnh, chủ súy thôi không chiến đấu khi có thể rút lui. Nhiều khi trong cuộc tỉ thí chủ súy bị người Hy-lạp kiên trì, lì lợm áp đảo. Lần cuối một mình bên ngoài tường thành hướng nhìn Achilleus bách chiến bách thắng như mũi tên thúc ngựa xông tới, chủ súy mất tinh thần. Chẳng thể đứng im, chẳng thể chờ một lát, chủ súy quay đầu tháo chạy. Chủ súy chạy quanh tường thành, vừa chạy vừa thở hổn hển, trong khi Achilleus chồm lên y hệt thú dữ đuổi theo, như hai người trong giấc mơ chẳng bao giờ có thể xáp lại gần nhau, mãi tới khi Athena khôn khéo, ngọt ngào thuyết phục, cuối cùng tin tưởng có đồng đội bên cạnh, lúc đó chủ súy mới dừng, đứng thẳng, chiến đấu anh dũng, chiến đấu tới cùng dù mất mạng, những mong thành Troa sẽ chết cùng mình.

Phía Hy-lạp, chỉ huy lực lượng bao vây không phải thủ lĩnh lý tưởng đối với mọi người. Ngoại trừ tình cảm đối với em Menelaos bị tổn thương nặng nề, đã kiêu căng, nóng tính lại bất nhất, chao đảo, Agamemnon xét kỹ không có gì đáng kính phục. Trong lúc nóng giận, vì mất thiếu nữ nô lệ do chiến phẩm mà có, về tay mình bởi là nguyên soái điều khiển cuộc chiến, ông nặng lời nhục mạ tướng quân tài ba, và chẳng màng công bình, phải trái lấy thiếu nữ tù binh của tướng quân thay thiếu nữ vừa bị mất. Bởi thế xảy ra cuộc cãi lộn “đem lại muôn vàn đau khổ cho binh sĩ Achaian” (1.2). Vì đau buồn đó về tới doanh trại Achilleus thề nhất định không lâm trận chừng nào Agamemnon hiểu, do thực tế gay go, ông cần mình nhường nào. Cuối cùng sau khi đã tới cực điểm đối nghịch một mất một còn, tướng quân chấp nhận ý kiến hòa giải khi Agamemnon hoảng hốt đề nghị hai người giảng hòa. Nhưng trong khi tướng quân thành thật công nhận mình thật rồ dại trong cuộc cãi lộn, Agamemnon tỏ ra nhỏ nhen, không một lời xin lỗi, mà đổ lỗi cho thần linh nên mình cư xử vụng về.

Tuy thế, trong hàng ngũ Achaian có nhiều người tư cách hơn Agamemnon. Hãy kể Nestor tuổi cao chuyện trò vui nhộn,

chồng chất kỷ niệm, song vẫn là quân sư mưu trí, đáng yêu đối với thế hệ con em... Idomeneus người đảo Krete, tóc hoa râm, hào hiệp, quả cảm. Odysseus đa mưu túc trí, tinh thần kiên cường, thể xác tráng kiện, kinh nghiệm già dặn, luôn luôn được lựa chọn thực hiện sứ mệnh quan trọng hoặc viễn chinh gian nguy. Chàng hiện hình đậm nét trong Iliad, song cuộc phiêu lưu khủng khiếp vẫn đang chờ. Cuộc phiêu lưu đó sẽ kết thành chuỗi chuyện kỳ thú kể trong Odyssêy. Diomedes trẻ tuổi, ít nói, song sẵn sàng đảm nhận bất kể việc gì nguy hiểm mà cần hoàn tất. Trên hết là Achilleus, cũng trẻ, với tướng quân danh dự mang ý nghĩa đặc biệt, nên đã đi tới chỗ chọn lựa dứt khoát – từ bỏ cuộc đời thảnh thơi, an nhàn, sống lâu, rời nhà ra đi, tới thành Troa trả thù giùm, vì thân vương thân hữu bị đối xử sai trái, dẫu hiểu ra đi là phải trả giá rất đắt: sống ngắn ngủi, gian truân, chết cô đơn trên xứ lạ quê người.

Nhiều người trách tướng quân chỉ nghĩ đến mình, khư khư ôm sầu, nuôi hận trong khi đồng đội xả thân chiến đấu, biết bao người bỏ mạng, biết bao người bị thương. Hơn thế, khi rời bỏ nơi ẩn dật xuất trận, tướng quân hung ác, dữ tợn đối với người Troian, chém giết không nương tay, đối xử tàn nhẫn, hung bạo với thi thể Hektor. Tuy nhiên, đối với binh sĩ ngay thẳng như tướng quân, không có sai trái nào có thể tha thứ so với sai trái Agamemnon đối với tướng quân trước mặt hàng quân. Ông nói tướng quân hy sinh tương lai đời mình, chín năm trong đó tướng quân gánh chịu hậu quả cuộc chiến quân lính Achaian thực hiện, hy sinh đó không là gì và chẳng đáng kể, nếu muốn tướng quân cứ tự tiện về nhà. Ngoài chuyện này, thêm vào đó là chuyện chiếm đoạt cô gái tướng quân đã chiếm được như phần thưởng duy nhất trong chiến dịch cam go. Tướng quân chua chát hỏi: “Trong nhân loại chỉ có công tử Atreus thương yêu hiền thê hay sao?” (9.340). Khi nhận ra mình sai trái, Agamemnon sai sứ giả mang vô số tặng vật tới chuộc lỗi. Nhưng quà biếu chẳng phải thứ tướng quân muốn hoặc cần. Tướng quân bị xúc phạm, vết thương ăn sâu

vào chỗ nhạy cảm nhất cơ thể, danh dự người chiến binh, tướng quân sẽ hy sinh tính mạng để đạt bằng được. Do tự ái thúc đẩy, khinh khỉnh hơn bao giờ, tướng quân bảo thuyết khách ra về, song vẫn để mắt theo dõi cuộc chiến, nhất là cuộc tấn công của binh sĩ Troian diễn tiến ra sao. Vừa thấy địch dùng chiến thuật hỏa công - bó rơm thành cuộn lớn, châm dầu phóng hỏa, để khối lửa cháy ngùn ngụt lăn liên tục từ trên bờ xuống dãy thuyền - tướng quân tức thì để bạn chí thiết mặc giáp y, lấy ngựa của mình ra trận nhằm đánh lừa, địch sẽ nghĩ Achilleus trở lại chiến trường! Nhưng khi hay Patroklos bị Hektor đâm chết, tướng quân vừa buồn rầu vừa ân hận. Tướng quân sẵn lòng giảng hòa với Agamemnon. Đầu óc sôi sục, tướng quân chỉ nghĩ tạ lỗi cùng Patroklos bằng cách trả thù cái chết của anh. Dù hăng say chém giết binh lính Troian như chẻ tre, cao điểm là hạ sát Hektor, dù trịnh trọng tổ chức đám tang với hy vọng tiễn đưa linh hồn bạn quý xuống địa ngục êm thấm, song tướng quân không mãn nguyện, tất cả không làm tướng quân yên tâm. Ban đêm muốn ngủ tướng quân vẫn không sao chợp mắt, lòng cứ thao thức vì muốn có bạn bên cạnh. Muốn giảm bớt đau khổ tướng quân lại đánh xe kéo xác Hektor chạy quanh mồ bạn, song cố gắng đến mấy cũng vô ích. Chỉ khi Priam tới tướng quân mới nhận ra tuyệt vọng của kẻ thù cũng to lớn như tuyệt vọng của mình. Chỉ khi đó tướng quân mới thấy có cái gì thôi thúc, với tư cách chủ nhà phải tiếp đón bặt thiệp, cư xử tao nhã, nói năng lịch sự với khách lạ, ông già đáng thương đã bất chấp nguy nan, không màng tủi hổ, không quản sượng sùng, không ngại bẽ bàng, không hề sợ hãi, dấn thân tới trước quyền uy. Chỉ khi đó, bất thình lình hết giận, hết buồn, tướng quân mới đồng ý chấp nhận những gì thần linh chỉ định với lòng cương dũng khác thường nhằm dự phần chia sẻ nỗi buồn tất nhiên của nhân loại. Bây giờ tự tay nâng thi hài Hektor lau rửa sạch sẽ, thoa dầu đầy đủ tướng quân đặt lên giá để quan tài. Tự ý đề nghị mặc dù không ai yêu cầu, tướng quân hứa sẽ ra lệnh quân Achaian ngừng tấn công mười một ngày, thời gian này quân Troian cứ yên chí lo việc mai táng

“người luyện ngựa” sao cho trang trọng và đầy đủ. Đó là lời cuối cùng tướng quân nói trong Iliad. Trong Odyssêy, Odysseus thấy linh hồn tướng quân dưới cõi âm, sóng bước bên Patroklos băng qua vườn lan nhật quang hoa nở tưng bừng. Cứ thế tiếp diễn trước khi chấm dứt nhạc khúc bi thương, trường ca Iliad trổi nốt chấp nhận và cam chịu. Achilleus trịnh trọng nói với Priam: “Vì số phận thần linh dệt cho thế nhân đáng thương là thế nhân sống đau khổ, thần linh chẳng mảy may buồn rầu” (24.525). Homer vừa kể lại chuyện cũ, phần chuyện ông biết, vừa nhân-từ-hóa và cao-thượng-hóa chuyện chiến tranh tàn khốc, chuyện trả thù ác liệt thầm mong người xem, người nghe, người đọc nhận ra đằng sau cảnh huyên náo dữ dằn, tiếng rên la thảm thiết dâng lên từ bãi chiến trường đẫm máu lời kêu gọi thống thiết: con người phải coi nhau như anh em; con người đừng thù hận, sát hại lẫn nhau. Dù là người Achaian hay người Troian, con người nên sống hòa bình cùng nhau chấp nhận số phận trần thế, chia sẻ sung sướng cũng như khổ đau dưới ánh sáng mặt trời.

Hai thi tập của Homer không phải mãi mãi là tài sản riêng tư của người Hy-lạp sống trong Tiểu Á. Thế kỷ VI trước tây lịch, hai thi phẩm đã được Athens quy định như gia tài văn học thành quốc. Thiếu nhi con trai trong thành quốc phải học hai thi phẩm hàng ngày. Vào ngày tổ chức Đại hội liên Hy-lạp người ta đem hai thi tập ra ngâm vịnh trước công chúng. Alexandros thuộc làu Iliad. Đại đế chọn Achilleus làm anh hùng lý tưởng. Sau khi chinh phục Hy-lạp, người La-mã coi chuyện thành Troa như phần lịch sử của họ. Dĩ nhiên, họ không thể chọn một trong số anh hùng Achaian làm tổ phụ, song họ thấy một trong số chiến binh bại trận Troian, như Poseidon nói trong khúc 20 thi tập Iliad, không chết với dòng máu còn lại của Priam mà sẽ sống và trị vì sau đó. Người đó là Aineias và con cháu. Theo Virgil, do vậy có thể coi Aineias, nhân vật chính trong thi tập Aeneid ông sáng tác sau Iliad

khoảng chín trăm năm, cách nay hai ngàn năm, là sợi dây nối thành Troa với công cuộc tạo dựng đế quốc La-mã.

Khi đế quốc tan vỡ, Tây Âu như rắn mất đầu. Kiến thức về Hy-lạp tan biến tựa mây khói, vùng đất đó rơi vào vòng tăm tối, tình trạng âm u kéo dài hơn ngàn năm... Đối với Dante ở Ý, Chaucer ở Anh, tác giả Chanson de Roland, Roman de la rose ở Pháp, nghĩa là tới thế kỷ XIV SCN. Homer chỉ là hình bóng lờ mờ, tên gọi huyền bí. Tuy thế, trong thế kỷ vừa kể có thi sĩ Ý tên Pétrarque, vì cảm hứng dâng cao, đã bỏ thì giờ chuyển dịch hai thi tập sang tiếng La-tinh. Hai trăm năm sau, tới thế kỷ XVI, bỗng dưng nảy sinh khuynh hướng phục hưng văn học cổ điển, tức văn học Hy lạp - La mã, gọi nôm là văn học Hy-La trong đó văn học Hy-lạp là đối tượng chính yếu cần tìm hiểu, phải học hỏi. Như nước vỡ bờ, như trăm hoa đua nở, trong thời gian khá ngắn, khuynh hướng trở thành phong trào văn hóa lan tràn khắp Tây Âu, khai sinh dịch phẩm trơn tru, chải chuốt, đồng thời giai tầng trí thức, một lần nữa có khả năng đọc và hiểu Homer theo ngôn ngữ của thi sĩ. Ngược lại, học giả thế kỷ XVIII, XIX với khuynh hướng phân tích, đầu óc duy lý, phương pháp thực nghiệm đưa ra giả thuyết khiến nhiều người chưng hửng. Theo giả thuyết không làm gì có người như Homer! Thi sĩ mù sống trên hải đảo Chios chỉ là huyền thoại. Hai thi tập mang tên ông là tổng hợp nhiều bài thơ sáng tác rải rác trong không gian khác nhau lấy chuyện thành Troa làm chủ đề, theo thời gian được bàn tay vô danh sắp xếp thành hai chuyện liên tục. Nghĩa là hai thi tập là sản phẩm của nhiều thi sĩ tình dao và nhóm người biên soạn, kết quả thật không ngờ sản phẩm đạt thành công hơn sản phẩm cùng loại. Trái lại, bước sang thế kỷ XX, xuất hiện quan điểm trái ngược: chấp nhận Homer có thực, Homer là tác giả hai thi tập, có lẽ lúc trẻ sáng tác Iliad, khi già trước tác Odyssêy. Lời thơ đa sắc, diễn tả tuyệt vời, ý thơ gợi cảm, biểu lộ thâm trầm, tất cả mang dấu vết tâm hồn thi nhân ngoại khổ. Cũng theo thời gian, sự thể quá rõ rệt, chẳng thể phủ nhận, sự thật

là thiên tài đặc biệt đã xuất hiện trong vườn thơ nhân loại cách nay khoảng ba ngàn năm.

Người Hy-lạp sau Homer, người Hy-lạp cổ điển và con cháu nối tiếp, nghĩa là người Hy-lạp biết đọc, biết viết, biết suy nghĩ, để lại tài liệu cụ thể những gì họ tin tưởng, coi một trong số chuyện mở đầu lịch sử dân tộc là cuộc chiến thành Troa. Có ý kiến phủ nhận tình tiết cuộc chiến, giải thích nguyên nhân và ý nghĩa cuộc chiến; có ý kiến tán đồng về nhân vật chủ chốt và diễn tiến sự kiện, song với nhiều người ít nhất đó là lịch sử, không phải truyền kỳ hay huyền thoại.

'Iliad' tiếng Hy-lạp nghĩa là bài thơ viết về Ilios, bài thơ kể chuyện thành Troa. Trường ca của Homer từ thời sử gia Herodotos tới giờ được gọi là Iliad. Chuyện có thể tóm tắt như sau: Pâris, còn gọi là Alexandros, là con Priam, quân vương thành quốc Troa, thành phố góc tây bắc Tiểu Á. Trong chuyến du hành vượt biển tới thành quốc Sparta, chàng được Menelaos tiếp đón, chiêu đãi trọng thể; lúc trở về chàng được Helen, vợ Menelaos, đồng ý đi theo. Chàng đưa nàng về thành Troa, sống với nàng như vợ chồng. Vì thế quân vương khắp Hy-lạp nổi giận dấy binh hơn ngàn chiến thuyền nhằm tới bắt Helen đem về. Hạm đội do Agamemnon chỉ huy, ông là anh Menelaos, đồng thời quân vương Mycenae; hạm đội còn gồm thủ lĩnh hoặc quân vương từ bán đảo Peloponnesos, trung bộ Hy-lạp, bắc bộ Thessaly và một số hải đảo, mỗi quân vương lãnh đạo binh lính của mình. Hạm đội tập trung ở hải cảng Aulis trong đồng bằng Boiotia, rồi trực chỉ thành Troa. Tới nơi sau trận đụng độ sơ khởi quân Hy-lạp đổ bộ lên bờ, song không tài nào đột nhập. Họ đóng quân trước thành phố chín năm, đẩy người Troian vào thế phòng ngự. Trong khi đó để nuôi quân họ tấn công, cướp phá vùng lân cận. Năm thứ mười xảy ra chuyện cãi lộn giữa nguyên soái Agamemnon và tướng quân Achilleus, thủ lĩnh đoàn quân người Myrmidon, đông nhất trong đoàn quân viễn chinh Achaian. Achilleus rút lui, đồng thời giữ quân lính không tham chiến. Trong lúc tướng quân vắng mặt quân Troian do Hektor chỉ huy (con Priam, anh

Pâris), tạm thời thắng thế, chế ngự quân thù, cùng lúc đe dọa phá tan hạm đội. Achilleus trở lại chiến trường, giết chết Hektor, phá tan quân Troian. Sau đó ít lâu tướng quân cũng tử trận; dẫu thế cái chết của tướng quân chẳng cứu nổi thành Troa, thành bị chiếm tức thì. Đa số người bảo vệ bị giết, dân thường bị bắt làm nô lệ, vương quốc bị xóa tên trên bản đồ. Thắng trận trở về, song chỉ huy và thủ lĩnh Hy-lạp gặp nhiều chuyện chẳng lành - bão biển, cãi lộn giữa người ra đi, giận hờn, ghẻ lạnh của những người ở nhà mà họ xa cách từ đó đến giờ. Thành Troa thất trận bị tiêu hủy là do ý định và ý muốn của thần linh.

Thi tập Iliad gồm 24 khúc, dài ngắn khác nhau, ngắn nhất 424 câu (khúc 19), dài nhất 909 câu (khúc 5). Phân chia như vậy thực hiện khá lâu sau, không những bản chép tay đầu tiên mà còn khá lâu sau cả thời Platon, có lẽ đầu thế kỷ III TCN. Dẫu vậy phân chia thực hiện khá chu đáo, kết thúc phần thuật chuyện nêu rõ điểm quan trọng, vì thế số khúc giữ nguyên, từ đó đến giờ không thay đổi, ấn bản ngày nay đều theo đúng ấn bản ngày xưa. Odyssêy cũng phân chia như vậy và cũng đánh số từ alpha đến omega. Khác chăng là Iliad đánh số theo chữ hoa còn Odyssêy đánh số theo chữ thường. Nội dung thi tập như sau:

Khúc 1 (611 câu). Chryses tu sĩ miền quê, người mà thần linh Apollo thương yêu, bao che sống ở Chryse, làng hẻo lánh gần thành Troa, tới doanh trại quân Achaian xin thả con gái Chryseis bị bắt làm nô lệ chia cho Agamemnon làm nàng hầu. Agamemnon không chịu. Chryses bèn cầu xin Apollo ra tay trừng phạt. Apollo tức thì bắn tên, gieo bệnh dịch xuống doanh trại quân Achaian. Lính chết ngổn ngang. Thấy cảnh tượng rõ ràng nguy khốn, tai họa dường như khôn lường, Achilleus vội vàng triệu tập buổi họp chỉ huy binh đội đồng minh tham chiến tham khảo ý kiến tìm cách giải quyết. Được Achilleus ủng hộ và khuyến khích, tiên tri gia Kalchas giải thích trước hàng quân vấn nạn là do Apollo bất bình. Muốn giải quyết phải làm theo ý thần linh. Tuy tức giận song

Agamemnon đồng ý trả thiếu nữ cho bố đẻ. Làm vậy là cốt để thần linh nguôi lòng. Ngược lại, Agamemnon yêu cầu chỉ huy khác nhường nàng hầu thay Chryseis cho ông. Achilleus phản đối. Lấy tư cách nguyên soái, Agamemnon bắt Briseis nàng hầu của tướng quân mang về bộ chỉ huy. Achilleus phản ứng dữ dội. Tướng quân tuyên bố rút lui, kể cả quân lính, không tham dự cuộc chiến, đồng thời cầu xin Thetis, mẹ đẻ, nữ thần biển cả dùng ảnh hưởng của mình nói với Chúa tể cùng thần linh trên núi Olympos gây hại cho quân Achaian thua trận trong khi tướng quân vắng mặt để Agamemnon hiểu người ông hạ nhục là thế nào. Thetis truyền đạt lời con cầu xin lên Chúa tể. Mới đây có nhờ bà giúp đỡ nên còn mắc nợ, vì thế miễn cưỡng hứa thực hiện ước muốn của Achilleus, mặc dù vợ là Hera phản đối dữ dội (cũng như con gái Athena bà ghét người Troian thậm tệ, tìm đủ cách tiêu diệt), Chúa tể xoay chiều cuộc chiến bất lợi về phía người Troian.

Khúc 1 coi như dẫn nhập toàn thể thi tập, giới thiệu thế giới thần linh (siêu hình), thế giới con người (hữu hình), liên hệ giữa hai thế giới tiêu biểu qua nhân vật bi thương Thetis. Suốt thi tập quan hệ nhân quả giữa thế nhân và thần linh diễn ra song phương, nên biến sự quan trọng cũng quyết định song phương. Cuộc cãi lộn do thần linh gây nên, song tưởng tượng phong phú và phát triển hoàn toàn theo cung cách thế nhân: thăm dò tâm lý Agamemnon và Achilleus khéo đến độ phần lớn hành động của thế nhân trong thi tập do vậy phát xuất rõ ràng từ nhân vật. Tính cách nhị hóa đặt ở đầu thi tập trong năm câu đầu. Chuyện vừa là sự phẫn nộ của Achilleus vừa là thực hiện ý định của Chúa tể. Ý định hoặc đùa giỡn của thần linh hoàn toàn pha trộn với hành động của thế nhân, và người hành động hiểu sự thể khi làm vậy. Quan hệ nhân quả của thế nhân theo quy luật kết hợp và hữu lý của nó, song đằng sau mọi diễn biến vẫn tàng ẩn ý định của thần linh – không thể tìm hiểu, không thể giải thích và không thể tránh né. Sự kiện chủ yếu và nhức nhối được nhấn mạnh hơn hết trong thi tập. Thần linh sắp đặt ý định từ khúc đầu, khai triển biểu hiện trên

mọi bình diện suốt thi tập – kiểm soát toàn diện, can thiệp dễ dàng, dính líu mật thiết vào thế giới con người cộng với dứt bỏ tự nhiên, kết hợp hùng tráng, bỡn cợt tuyệt vời.

Khúc 2 (877 câu). Muốn gieo tai họa xuống đầu Agamemnon và tùy tùng, Chúa tể đưa ông vào giấc mơ đánh lừa ông tin mình sẽ chiếm thành Troa dễ như trở bàn tay. Ông đem chuyện kể cho chỉ huy đơn vị dưới quyền hay, đồng thời đề nghị thử lòng quân sĩ nói cho họ biết họ có thể rời chiến trường về nhà nếu muốn. Nhưng ông kinh ngạc hết sức. Vừa nghe tưởng thật binh sĩ nhất tề sửa soạn hồi hương. May có Athena giúp đỡ, vượt khá nhiều khó khăn, mất khá nhiều thì giờ Odysseus mới tái lập trật tự. Trong khi đó chuyện bất ngờ xảy ra. Thersites, tiểu tốt vô danh, mạnh miệng nói càn, đứng trước hàng quân cao giọng đả kích, buộc tội ông. Odysseus phải ra tay nện một trận nên thân. Bị đòn đau gã mới thôi. Lộn xộn giải quyết xong xuôi. Agamemnon, Nestor (thủ lĩnh, chỉ huy, trưởng thượng người Pylian) cùng mọi người ra trận. Tiếp theo không rõ do thi sĩ kể hay người sau thêm vào là danh sách chỉ huy, lực lượng Achaian, thị trấn, thị xã, thành phố, vùng quê, hải đảo, số thuyền đem tới thành Troa và danh sách chỉ huy, lực lượng Troian cùng đồng minh tham chiến, giải thích rành rọt tình huống địa lý, chính trị thời Mycenaean.

Khúc 3 (461câu). Hai bên tiến tới gặp nhau. Sau khi trì hoãn, rối loạn do không có Achilleus quân Achaian ồ ạt nhào lên tấn công quân Troian. Một ngày quần thảo, số phận đổi thay, lúc thắng lúc bại, khi công khi thủ, lúc tiến lúc lui, bất phân thắng bại. Cuối cùng phía Troian đề nghị Pâris và Menelaos song đấu. Nếu Pâris thắng, Helen sẽ ở lại với chàng, quân Achaian rút lui về nước. Ngược lại, nếu Menelaos thắng, Helen sẽ về nước với Menelaos, chiến tranh chấm dứt, hòa bình tái lập. Priam tới tường thành quan sát; ông gặp Helen, nàng đưa tay chỉ phía dưới kể cho ông hay từng thủ lĩnh người Achaian, song không thấy Kastor và Polydeukes đâu. Có lẽ hai anh không tham dự cuộc viễn chinh, hoặc có lẽ hai anh đã tới, nhưng không xuất hiện sợ xấu hổ vì em gái. Sau đó ông tới

hàng quân dự lễ tuyên thệ chờ hưu chiến. Pâris giao chiến với Menelaos nhưng thua. Aphrodite cứu mạng mang trở lại thành Troa. Đem lên giường, đồng thời biểu lộ quyền năng của mình, bất lực của Helen do ảnh hưởng quyền năng chi phối, Aphrodite triệu gọi, ép nàng lên giường với Pâris.

Khúc 4 (544 câu). Thảnh thơi ngồi trong cung điện vàng óng của Chúa tể, vừa bàn luận vừa uống rượu, vừa uống rượu vừa để mắt theo dõi cảnh thế nhân dưới thành Troa, thần linh quyết định để hưu chiến tan vỡ, vì Hera chống đối thành Troa quyết liệt. Cải trang làm thế nhân, Athena thuyết phục Pandaros, người Lykia, đồng minh thành Troa, giương cung bắn địch. Pandoros thực hiện tức thì. Menelaos bị thương. Hưu chiến tan vỡ. Agamemnon hối hả thanh sát. Muốn nâng cao tinh thần binh sĩ ông tuôn lời hô hào, song nói năng kém cỏi, nhất là trước mặt Diomedes. Chiến trận tái diễn khốc liệt. Hai bên đụng độ, thần linh đôn đốc. Hai chiến binh giao đấu. Aias đâm chết Simoeisios. Miêu tả chiến trường lần đầu trong thi tập. Cảnh tượng rùng rợn, thảm thương: “Vì hôm đó nhiều người Troian, nhiều người Achaian nằm sóng sượt bên nhau, mặt úp xuống đất” (4.543–544).

Khúc 5 (909 câu). Chiến cuộc tiếp diễn. Được Athena ủng hộ và giúp đỡ, Diomedes thể hiện phép lạ tấn công thần linh. Do con gái Chúa tể, nữ thần bảo trợ tài ba, tháo vát đôn đốc, Diomedes dùng thương làm xước cổ tay Aphrodite lúc nữ thần tìm cách cứu con trai Aineias, đồng thời áp đảo Ares khi nam thần động viên, hỗ trợ quân Troian, thậm chí còn định tấn công cả Apollo. Do thần linh truyền sức, Diomedes đưa lòng dũng cảm của thế nhân lên cao độ. Nhưng cuộc đụng độ chỉ để nhấn mạnh khoảng cách không thể nối liền giữa thế nhân và thần linh. Điểm tương tự cũng thể hiện trong chi tiết có vẻ hài hước với Aphrodite và trong cuộc gặp gỡ có vẻ trang nghiêm với Apollo. Bị thương nhẹ, Aphrodite ngồi trên đùi mẹ. Vừa an ủi con gái Dione vừa đe dọa: cả gan đánh thần linh như Diomedes, thế nhân sẽ không bao giờ rời chiến trường về nhà nâng con lên đùi cưng nựng. Điểm này được

nhấn mạnh qua hình thức truyền đạt lạnh lùng lần cuối Apollo hét cảnh cáo lúc Diomedes tấn công lần thứ tư: “Coi chừng, công tử Tydeus, lùi lại! Đừng tưởng mình ngang hàng thần linh, vì về dòng giống không bao giờ có chuyện tương tự giữa hàng bất tử và bầy thế nhân lê bước trên trần gian” (5.440-442).

Khúc 6 (529 câu). Thần linh ra ngoài cuộc chiến. Quân Achaian chọc thủng phòng tuyến quân Troian. Đội hình tan vỡ quân Troian lui dần. Helenos giục anh (Hektor) tập hợp binh sĩ kéo vào trong thành và sắp đặt phụ nữ dâng lễ hy vọng nữ thần sẽ chặn bước Diomedes. Hektor xin mẹ Hekabe làm lễ tạ ơn Athena. Tới cổng thành chủ súy chuyện trò với mẹ, trao đổi vài lời với em dâu Helen, phái liên lạc tức tốc gặp Pâris để sửa soạn phản công, cuối cùng tâm tình với vợ Andromakhe và con Astyanax. Trong khi đó Glaukos, người Lykia, chạm trán Diomedes. Ai cũng tưởng sẽ đụng độ nảy lửa. Nào ngờ sự thật khác hẳn. Glaukos kể lai lịch dòng họ, Diomedes nhận ra hai gia đình có liên hệ khách-bạn. Cuộc chạm trán kết thúc êm đẹp. Hai người trao đổi giáp y, giá trị khác nhau một trời một vực, bày tỏ tình thân, và đồng ý tránh đụng độ trên chiến trường.

Khúc 7 (482 câu). Hektor và Pâris trở lại chiến trường. Bên Troian chiến thắng chớp nhoáng, nhưng Athena và Apollo quyết định cuộc đụng độ phải ngừng để Hektor giao đấu với quán quân người Achaian. Thách thức bên địch có người nào cả gan giao đấu, chủ súy chỉ yêu cầu người thắng vui lòng trả thi thể người thua cho phe người thua mai táng. Menelaos đồng ý, song Agamemnon phản đối, vì biết Menelaos thế nào cũng thua. Aias, con Telamon, được chọn qua cuộc bốc thăm. Đụng độ diễn ra ác liệt, song bất phân thắng bại, Aias có vẻ lợi thế, Hektor cảm thấy lo sợ. Đúng lúc đó sứ giả hai phe tuyên bố chấm dứt cuộc tỉ thí vì trời sắp tối. Đối thủ hai bên trao quà tặng, đồng ý hưu chiến để mai táng tử sĩ. Sáng hôm sau bên Troian đề nghị Pâris trả hết của cải, nhưng được quyền giữ Helen ở lại với mình. Bên Achaian bất bình bác bỏ

tức khắc. Hai bên dành trọn ngày lo việc mai táng người quá cố. Hôm sau Nestor khuyên tăng cường doanh trại. Bên Achaian xây tường phòng thủ, đào hào quanh chiến thuyền. Giai đoạn đầu cuộc thư hùng kết thúc, tử sĩ đợt đầu mồ yên mả đẹp, kế hoạch Chúa tể dự định tương đối không có hiệu quả, phe Achaian thường ở thế thượng phong.

Khúc 8 (565 câu). Chiến thắng binh sĩ Troian mong đợi diễn ra hôm sau. Ngày và chuyện bắt đầu với cảnh trong đó Chúa tể ngỏ ý cấm thần linh tham dự cuộc chiến, đồng thời đe dọa hậu quả nếu không nghe lời. Cuộc chiến tiếp diễn. Sau một ngày hỗn chiến phe Troian và phe Achaian không phân thắng bại, Chúa tể cầm cân vàng đưa ra trước mặt, cán cân chỉ số phận phe Achaian hạ thấp, tiên báo giây phút nguy ngập sắp tới. Phe Achaian yếu thế. Mặc dù đôi lần Diomedes đảo ngược tình thế, song bị Hektor tấn công tới tấp, phe Achaian phải rút vào chiến hào. Không vâng lời Chúa tể, Athena và Hera lập kế giúp đỡ phe Achaian, song Chúa tể cảnh cáo, hai nữ thần đồng ý chẳng nên gây gổ với thánh thượng vì số phận thế nhân. Lần đầu phe Troian đóng quân ngoài cánh đồng (thay vì trở về bảo vệ thành). Hektor tin tưởng ngày mai sẽ thắng quân Achaian. Màn đêm buông, quân Troian đốt lửa canh chừng, đốm lửa bập bùng như sao lấp lánh trên trời, cánh đồng rực sáng.

Khúc 9 (713 câu). Tình hình thay đổi bất lợi. Nao núng khôn xiết Agamemnon triệu tập hội nghị. Theo lời Nestor, ông phái Aias, Odysseus có Phoinix tùy viên cao niên của Achilleus tháp tùng tới gặp tướng quân. Để chuộc lỗi lầm khiến xảy ra chuyện bất bình, ông đề nghị trả lại Briseis, tặng nhiều phẩm vật, sẵn lòng gả con gái nếu tướng quân đồng ý tham gia chiến trận. Từng người trong phái đoàn thuyết phục, Achilleus đáp lời lần lượt: ba diễn từ dài tiếp theo ba đáp từ ngắn, dựa trên bình diện đạo đức, tình cảm, siêu hình, lời lẽ xoay quanh nhiệm vụ và danh dự. Achilleus phản đối. Aias và Odysseus ra về mang theo lời cự tuyệt, miệt thị. Achilleus cương quyết từ

chối mọi giải hòa. Phoinix ở lại vì tướng quân đang nuôi ý định hôm sau dong buồm trở về quê hương.

Khúc 10 (579 câu). Phái bộ thương thuyết trở về. Hay tin thương thảo bất thành, thao thức suốt đêm không ngủ, Agamemnon mời chỉ huy các chiến đoàn tới họp. Tất cả ra tiền đồn quan sát tình hình. Nestor đề nghị phái người sang đất địch thám thính xem chúng đang làm gì. Diomedes tình nguyện và yêu cầu Odysseus cùng đi. Trùng hợp kỳ lạ. Đúng lúc đó Hektor cũng triệu tập hội nghị chỉ huy các lực lượng Troian, yêu cầu có ai tình nguyện ra đi do thám thuyền địch và quan sát chúng định làm gì. Dolon xung phong làm thám báo. Gã là thanh niên quê mùa, mặt mũi xấu xí, con trai duy nhất trong gia đình sáu con. Bị Diomedes và Odysseus tóm cổ, tra khảo, úy tử cầu sinh, gã khai lực lượng Thrace mới tới, chỉ huy là quân vương Rhesos, hạ trại bên sườn quân Troian, ngựa đều trắng, xe đều mới, giáp y đều lát vàng trông rất ngoạn mục. Tưởng mau lời sẽ thoát hiểm nào ngờ vẫn theo lưỡi dao Diomedes về chín suối, gã ra đi trước đồng đội. Âm thầm tiến bước dưới màn đêm tới nơi dự định, Diomedes và Odysseus hạ sát Rhesos và mười hai binh sĩ, cướp ngựa phi về doanh trại.

Khúc 11 (848 câu). Bình minh xuất hiện. Quang cảnh báo hiệu ngày giao chiến gay go, quyết liệt. Không khí âm u dường như thầm nhủ tường sẽ vỡ, thuyền sẽ cháy, Patroklos sẽ hy sinh. Như vậy là Chúa tể thực hiện lời hứa với Thetis, Achilleus đạt điều mong muốn, song hậu quả tai hại khôn lường. Siêu lực bất thình lình xuất hiện. Sấm chớp đùng đùng. Mưa như máu tuôn đổ. Quân Achaian lại tiến, nhưng bị quân Troian ngăn chặn. Thoạt đầu Agamemnon chiến đấu anh dũng, song chẳng mấy chốc bị thương phải về hậu cứ; nhiều chỉ huy cũng bị thương, trong số có Diomedes, Odysseus, Eurypylos, Machaon. Chỉ còn Aias một mình đơn thương độc kiếm thọ địch tứ bề lui dần “như con lừa bướng bỉnh cưỡng lại đám trẻ giơ roi quất túi bụi, dắt đi trên cánh đồng” (11.556-557). Toàn quân vội vã rút về chiến hào cố thủ.

Nhưng đúng lúc đó tình hình bỗng dưng thay đổi. Đang rơi vào tuyệt vọng, quân Achaian được cứu nguy. Tách khỏi cuộc chiến, song Achilleus vẫn theo dõi. Tướng quân phái Patroklos sang trại Nestor vừa đánh xe chở Machaon về hỏi xem ai bị thương. Than trời Achilleus lòng dạ trơ trơ, Nestor gợi ý Patroklos tới hỏi nếu không thay đổi thái độ thì ít nhất hạ lệnh quân lính tham chiến và cho Patroklos mượn giáp y, làm vậy sẽ khiến địch nghĩ tướng quân đã trở lại chiến trường. Vừa quay gót ra về thì gặp Eurypylos bị thương nặng cần chăm sóc cấp tốc, Patroklos hiền lành, tử tế đành ở lại lau chùi băng bó vết thương cho đồng đội.

Khúc 12 (471 câu). Tập hợp đội hình thành hàng, quân Troian ồ ạt tấn công. Sarpedon và Glaukos dẫn đoàn Lykian xông tới như thác đổ. Sarpedon chọc thủng tường thành, kéo sập trạm gác. Trong khi đó Hektor vác tảng đá khổng lồ xông tới phá cổng chiếm tường thành. Quân Troian ùa theo xông vào như ong vỡ tổ. Cầm cự một mất một còn, tình thế ngàn cân treo sợi tóc, quân Achaian chạy tán loạn quanh thuyền. Hektor hạ lệnh hỏa công, quân Troian rầm rộ bó rơm thành khối to tròn châm lửa lăn về phía địch; một thuyền bốc cháy; địch nhốn nháo khôn tả.

Khúc 13 (837 câu). Chiến đấu tuyệt vọng diễn ra quanh dãy thuyền kéo lên bãi cát quân Achaian sử dụng làm chiến lũy phòng ngự thứ nhì. Giả dạng làm người, Poseidon xuất hiện khuyến khích họ cầm cự. Cùng lúc Idomeneus đứng tuổi chỉ huy người đảo Krete và Aias ra sức chặn đứng bước tiến của Hektor. Nhờ vậy quân Achaian thoát hiểm. Trong lúc giao tranh Askalaphos, con thần linh chiến tranh, quân vương thành quốc Orchomenos, thủ lĩnh đoàn Minyan tử trận; thi thể hai bên giành giật. Nhiều chỉ huy quân Troian bị thương hoặc tử thương. Hektor huy động binh sĩ, nhưng phe Achaian cương quyết đương đầu.

Khúc 14 (522 câu). Ra khỏi trại nơi đang săn sóc Machaon, Nestor nhìn tường đổ, quân Achaian chạy như chuột. Gặp Agamemnon, Odysseus, Diomedes bị thương lết về thuyền,

Nestor kể cho họ hay tình trạng nguy ngập hiện tại. Thần linh ủng hộ phe Achaian bàn cách phá hỏng kế hoạch Chúa tể dự tính. Poseidon tăng cường nhuệ khí cho Agamemnon và quân Achaian. Được Aphrodite phả sức thành đẹp mê hồn, Hera khiến Chúa tể đang ngồi trên núi Ida quan sát chiến trận ngây ngất. Chúa tể ngả vào tay nàng thiếp ngủ. Poseidon tăng cường cố gắng. Quân Troian bị đẩy khỏi vòng đai, quân Achaian phấn khởi, Aias ném đá, Hektor ngất xỉu.

Khúc 15 (746 câu). Choàng tỉnh thấy quân Troian chạy tán loạn, Hektor nằm sóng sượt trên cánh đồng, Chúa tể nổi giận hét mắng Hera, một mặt sai Iris mang lệnh bắt Poseidon rút lui tức khắc, một mặt yêu cầu Apollo phục sức cho Hektor để chủ súy lại ra trận. Nhờ Apollo trợ giúp, quân Troian bắt đầu phản công, đánh đuổi quân Achaian bật khỏi chiến hào, từ tường thành chạy xuống dãy thuyền. Tình hình căng thẳng khi Hektor và Aias giáp chiến sinh tử bên dãy thuyền. Chủ súy hiện hình rực rỡ. Nhờ quyền lực kỳ diệu của Chúa tể, chủ súy hầu như biến đổi hình dạng, thoăn thoắt tiến lui dưới bóng mờ định mệnh khe khắt. Được Chúa tể giúp đỡ chủ súy xông tới, quân Achaian cố gắng cầm cự, song bị đập tan; chủ súy chiếm một thuyền, gọi quân mang lửa. Chỉ còn Aias một mình chống cự.

Khúc 16 (867 câu). Đứng trong trại vừa tìm lời an ủi Eurypylos vừa nhìn cảnh rùng rợn, Patroklos vội vàng chạy tới kêu gọi Achilleus cho mượn giáp y và cho phép dẫn quân Myrmidon vào trận. Tướng quân đồng ý, song căn dặn sau khi đuổi quân Troian khỏi dãy thuyền bạn phải quay về, đừng tiến tới thành Troa. Quân Troian sấn tới, Aias bị đẩy lui, một thuyền bị đốt. Nhìn lửa bốc Achilleus giục Patroklos xung trận. Quân Myr- midon tập họp, dàn hàng. Patroklos và quân Myrmidon thi nhau dập lửa, đánh đuổi quân Troian chạy tứ tán trở lại cánh đồng. Sarpedon, thủ lĩnh đoàn Lykia, con Chúa tể, một mình trực diện với Patroklos bị Patroklos đâm chết. Quên lời Achilleus căn dặn, nghe lời thần linh đi vào cõi chết, Patroklos xua quân tiến tới thành Troa. Sau mấy đợt tấn công

đe dọa chiếm thành, Patroklos bất đồ gặp Apollo. Thần linh tước vũ khí bắt quay trở lại. Euphorbos, con Panthoos, trưởng thượng thành Troa, đâm trọng thương, Hektor lao thương trúng ngực, cú đánh chí tử, Patroklos giẫy giụa, tắt thở. Chiến đấu tuyệt vọng quân Achaian rút lui mang xác Patroklos không giáp y về doanh trại.

Khúc 17 (761 câu). Patroklos chết. Hai bên đánh nhau chí tử, bên nhằm cướp thi hài, bên cố giữ gịt. Cuộc đụng độ nảy lửa đầu tiên là cuộc đụng độ giữa Menelaos và Euphorbos, kẻ chạy bên xác chết, kẻ cắm đầu đuổi theo. Người xem mong Euphorbos chết, gã phần nào chịu trách nhiệm về cái chết tức tưởi, bi thảm của Patroklos, nhân vật dễ thương trong Iliad và người đọc cũng muốn gã chết. Nhưng Homer không! Nói tới cái chết của binh sĩ Troian vô danh tiểu tốt, bằng cảm tình sâu sắc, niềm trắc ẩn bao la, thi sĩ biểu lộ thái độ đối với chiến tranh và đau khổ chiến tranh gây ra cho con người. Ông không quên tuổi trẻ, khuôn mặt tuấn tú của Euphorbos. Đây là ngày đầu gã ra trận, dấn thân vào chém giết (16.811). Ông nêu lý do đầy cảm tình vì sao gã tấn công Menelaos (y giết anh gã, biến vợ mới cưới của anh gã thành góa phụ, mang đau khổ khôn nguôi cho cha mẹ gã) và ông biểu lộ lòng thương xót đối với cái chết của gã qua so sánh uẩn khúc, thảm thương. Cảm tình của ông xuất hiện không phải với cái chết và thành công dễ dàng của Menelaos, mà với cái chết của thanh niên nghèo hèn, quê mùa, chất phác Euphorbos. Cảm tình ấy dành đồng đều cho mọi người, người Achaian, người Troian, hay bất kỳ người nào ở bất kỳ nơi nào, ở cấp lớn hay cấp nhỏ. Menelaos bị đẩy lui không cướp được xác chết. Quân Troian lột giáp y khỏi thi thể Patroklos, giáp y của Achilleus bây giờ Hektor choàng trên mình, Chúa tể nhìn mà thương hại vì hung vận chủ súy sắp gặp. Đụng độ đẫm máu kéo dài vì thi thể Patroklos, hai bên đều ý thức tầm mức quan trọng nếu cướp hoặc giữ được. Cuối cùng quân Achaian nhấc bổng xác chết mang về thuyền, quân Troian hùng hục đuổi theo cướp lại. Trong khi đụng độ diễn ra ác liệt, Menelaos sai Antilochos,

con Nestor, bạn thân của Achilleus, chiến binh xuất sắc về phi báo cho tướng quân hay Patroklos đã hy sinh tính mạng ngoài chiến trường.

Khúc 18 (617 câu). Nghe tin Patroklos tử trận, Achilleus buồn khủng khiếp. Thetis từ biển cả ngoi lên an ủi. Tướng quân tâm sự: tướng quân chỉ nghĩ tới trả thù cho bạn, song mẹ bảo làm vậy cũng có nghĩa là tướng quân dẫn mình tới chỗ chết. Tướng quân nghĩ mình là "gánh nặng vô ích trên đất lành" (18.104) và giận mình vô cùng vì phẫn nộ đã khiến Patroklos cùng nhiều đồng đội thiệt mạng. Thetis nhắc khéo tướng quân không thể chiến đấu nếu không có giáp y. Mẹ hứa sẽ nhờ Hephaistos làm sáng mai mang lại. Quân Troian ùa tới cướp xác Patroklos. Do Hera sai đến động viên tinh thần, Iris khuyên tướng quân ra chiến hào ngoài doanh trại quan sát. Athena hóa phép lửa cháy ngùn ngụt trên đầu. Tới nơi ba lần hô chiến đấu, tiếng hô rền vang, tướng quân khiến quân Troian khiếp đảm lui dần. Thi thể Patroklos an toàn, đồng đội mang về doanh trại. Hera ban lệnh, mặt trời lụn dần, chấm dứt ngày dài đẫm máu. Bên Troian họp bàn. Poulydamas, con Panthoos, chỉ huy, tham mưu, đề nghị mọi người rút vào trong thành, đừng đóng quân ngoài cánh đồng ban đêm, vì biết Achilleus thế nào cũng xuất trận, như vậy sẽ bất lợi vô cùng. Lúc này phấn khởi lạ lùng, không nghe lời đề nghị, chủ súy giữ quân tại chỗ. Quyết định trái nghịch sau này chủ súy hối hận. Sau khi tắm rửa, thoa dầu thi hài Patroklos, phía Achaian làm lễ truy điệu, rồi hỏa táng. Thực hiện lời hứa, Thetis tới nhà Hephaistos trên núi Olympos yêu cầu làm giáp y cho con. Miêu tả giáp y, đặc biệt tấm khiên. Trên mặt là họa hình thế giới rộng lớn, thế giới nhỏ bé biểu thị hoạt động của con người trong chiến tranh và hòa bình, và thế giới trung bình bên kia trận địa thành Troa thể hiện đậm nét bằng đối chiếu và hoa hình với tiểu tiết ngắn gọn, bi thương miêu tả cuộc đời chiến binh trước chiến tranh.

Khúc 19 (424 câu). Sáng hôm sau Thetis mang giáp y mới làm tới trại. Achilleus triệu tập buổi họp, xác định chấm dứt

mâu thuẫn. Nói năng dài dòng ngỏ lời xin lỗi, Agamemnon tuyên bố ông đã bị đắm đuối ám ảnh, rất mong tướng quân vui lòng nhận quà tặng. Đáp lời tướng quân nói lúc này không có thì giờ nghĩ tới quà tặng hay lễ nghi, mà chỉ muốn ra trận tức thì. Nhưng Odysseus đề nghị dẫu vậy chỉ huy cũng như quân lính hãy ăn, hãy nghỉ ngơi, rồi chiến đấu, và hãy thực hiện lễ nghi tiếp nhận quà tặng và giảng hòa giữa hai người. Trở về trại Achilleus nhận quà tặng đền bù. Briseis bật khóc sướt mướt trước thi hài Patroklos. Achilleus cũng ngỏ lời thương tiếc, đồng thời tưởng nhớ cha già, con dại. Tướng quân không chịu ăn, Thetis phải tiếp sức. Theo lời Athena mách bảo bà lấy rượu tiên và thức ăn của thần linh phả vào bao tử. Khoác vũ khí lên đường, xích thố bất tử Xanthos kéo xe xung trận, tướng quân linh cảm sẽ không trở về mà “theo định mệnh thế nào tướng quân cũng gục chết ngoài chiến trường dưới tay một thế nhân và một thần linh” (19.417).

Khúc 20 (504 câu). Chúa tể triệu tập hội đồng, cho phép thần linh tham dự cuộc chiến giữa thế nhân nếu muốn. Thần linh xuống trần gian. Hera, Athena, Poseidon, Hermes, Hephaistos tới với phe Achaian. Apollo, Ares, Artemis, Leto, Xanthos (dòng sông), Aphrodite đến với phe Troian. Trong khi đó Achilleus cứ tiến, quân Troian cứ lui. Apollo khuyến khích Aineias, con Anchises và Aphrodite, đang có vẻ lưỡng lự, đương đầu với Achilleus. Đúng lúc sắp bị đâm mất mạng, thủ lĩnh đoàn quân người Dar- danian được Poseidon chộp mang đi, vì định mệnh đã quyết định con cháu Aineias sẽ là thủ lĩnh thành Troa sau này. Nạn nhân duy nhất lúc Achilleus tấn công là Polydoros, con út Priam cưng chiều. Muốn trả thù cho em, Hektor tấn công Achilleus tới tấp, song lúc nguy khốn giữa màn sương mù dày đặc Apollo ra tay cứu giúp mang đi. Achilleus tiếp tục sấn tới, hạ sát quân Troian không nương tay.

Khúc 21 (611 câu). Achilleus đánh đuổi, quân Troian tháo chạy, song gặp khó khăn, vì sông Xanthos và sông Skamandros không những xoáy dữ lại còn chảy xiết. Mặc hai

sông gào thét phản đối, Achilleus liên tục chém giết, xác chết nổi lềnh bềnh, bắt sống mười hai tù binh sẽ hạ sát trong đám tang Patroklos. Giết chết Lykaon (con quân vương Priam và công nương Laothoe) và Asteropaisos (thủ lĩnh người Paionian), nên sông dâng cao đe dọa, tướng quân có nguy cơ chết chìm. Theo lệnh Hera, Hephaistos dùng lửa khử nước. Thần linh bây giờ trực diện tranh luận, Poseidon với Apollo, Hermes với Leto, tất cả tức thì giảng hòa. Trái lại, Athena nhất định không chịu. Vác tảng đá to tướng, nữ thần ném trúng Ares, sau đó quật ngã Aphrodite lúc nữ thần cầm tay dắt nam thần đi; Hera giật cung Artemis đang cầm, dùng cung đánh túi bụi khiến nữ thần phải chạy tới ngồi trên đùi thân phụ. Cảnh thật vui nhộn. “Chúa tể nghe thấy trong khi an tọa trên núi Olympos. Chứng kiến thần linh cãi lộn, đánh nhau Chúa tể mỉm cười, lòng vui như mở hội” (21.389–90). Achilleus tiếp tục tiến tới, tiếng cười rền vang, quân Troian tháo chạy. Apollo đẩy lão quân Antenor, quân sư quan trọng của Priam, nhiều con tham gia cuộc chiến, ra đương đầu, nhưng Achilleus bị đánh lừa mà không hay. Apollo cứu Antenor khỏi tay Achilleus, sau đó đổi dạng thành Antenor co giò chạy. Achilleus đuổi theo vô ích; số quân Troian còn lại lẳng lặng kéo vào thành.

Khúc 22 (515 câu). Sau khi kéo Achilleus đi khá xa, Apollo hiện hình. Quay lại thành Troa, Achilleus thấy chỉ có Hektor bên ngoài tường thành, trước cổng Skaian, lúng túng, ngượng ngùng không vào, vì kế hoạch thất bại, mặc dù bố mẹ hết lời kêu gọi. Achilleus tiến tới. Hết can đảm, hoảng sợ, chủ súy bỏ chạy ba vòng quanh tường thành, bị đuổi sát nút, song không bị tóm cổ; Apollo giúp lần chót, bồi sức cho chạy nhanh như kẻ thù, Achilleus “bước chân thoăn thoắt”, phẩm từ đi sát tên tướng quân. Cuối cùng Athena ra tay can thiệp. Giả dạng là Deiphobos, em Hektor, nữ thần xin chủ súy dừng lại và hứa trợ giúp. Hai anh hùng lao thương, song không kết quả. Athena nhặt thương của Achilleus đưa lại cho tướng quân. Hektor nhận ra mình độc mã vô thương, đồng thời cũng nhận

ra người tưởng là Deiphobos thực ra không phải mà chỉ là quỷ kế Athena dàn dựng. Gắng sức tuyệt vọng lao tới chém, chủ súy bị Achilleus chặn đứng. Achilleus lao thương, mũi thương đâm qua cuống họng. Biết mình chết, chủ súy thều thào xin kẻ thù cho thân nhân mang thi thể về mai táng, lời yêu cầu bị chê bai, bác bỏ dứt khoát. Achilleus cột chân Hektor vào đuôi xe kéo xềnh xệch về doanh trại, xác chết nhấp nhô, lệch kệch đuổi theo bánh xe, bụi đường bốc cao, tóc như suối nước tuôn chảy xung quanh, đầu chẳng mấy chốc biến dạng, người đứng trên tường thành nom rõ mồn một, tiếng cha mẹ than khóc tới tai Andromakhe. Đang ở nhà lo việc, nhất là đang bảo nữ tỳ đun nước nóng cho phu quân tắm rửa sau khi rời chiến trường, "người phụ nữ đáng thương chưa biết bên ngoài, xa nơi tắm rửa, Athena mắt xanh lam lục đã dùng tay Achilleus hạ sát lang quân" (22.445–446). Nàng cắm cổ chạy ra tường thành. Nhưng vừa thấy Hektor chỉ là cái xác không hồn ngựa kéo theo sau, nàng ngất xỉu. Tiếng khóc nghẹn ngào kết thúc đoạn chuyện. Đổi thay tàn ác chờ đợi Astyanax nay mồ côi cha.

Khúc 23 (897 câu). Tiếng than thương tiếc Patroklos theo liền tiếng khóc tưởng nhớ Hektor, cung cách đối xử hai thi thể tương phản rõ rệt. Hektor nằm sấp, mặt úp xuống đất bên quan tài Patroklos. Hektor sẽ bị chó ăn thịt. Patroklos sẽ phiêu du miền cực lạc. Ban đêm hồn ma Patroklos xuất hiện đến bên Achilleus xin bạn mau mau lo việc mai táng để có thể xuống địa ngục. Hôm sau quân đoàn tổ chức lễ mai táng hết sức chu đáo và trọng thể; mười hai tù binh bị hạ sát trên giàn hỏa cùng mấy con ngựa và mấy con chó. Sau đó tổ chức tranh tài thể thao, gồm đua xe, chạy bộ, bắn cung, đấu võ, đô vật. Achilleus chủ tọa, phát thưởng cho người trúng giải, tướng quân tỏ ra đặc biệt lịch sự, tao nhã với Agamemnon và Nestor.

Khúc 24 (804 câu). Thi thể Hektor vẫn nằm trên mặt đất dưới bầu trời, không được chôn cất, hàng ngày lại bị kéo quanh mồ Patroklos, thời gian dài mười một ngày. Thấy thế bèn nổi giận và thương hại người quá cố bất hạnh, sau khi

họp bàn, thần linh quyết định can thiệp. Apollo hóa phép cứu thi hài khỏi trương nát, rữa thối; Thetis được cử đi nói cho Achilleus hay thần linh bất mãn, yêu cầu tướng quân cho thi hài chuộc lại; Iris được phái tới nói cho Priam hãy mang tiền của ban đêm tới doanh trại quân Achaian thương thảo. Mặc dù phu nhân phản đối, lão nhân vẫn ra đi, Hermes giả dạng lính trẻ người Myrmidon dẫn đường. Tới nơi mặt đối mặt kẻ thù, không nói một lời, lão nhân đưa tay nắm đầu gối, cúi mặt hôn "tay kẻ đã giết con mình" (24.479). Tuy nhiên, lão nhân thấy nếu không bị coi thường, nếu không bị chống đối khiến bực mình, nổi đóa, Achilleus tỏ ra điềm đạm, dễ thương, vẻ mặt tràn trề nét hiền từ tự nhiên. Tướng quân vừa ân cần tiếp quân vương lụ khụ vừa tưởng nhớ bố già, Peleus; tướng quân tự tay nâng thi hài Hektor để lên giá gỗ, lấy vải phủ kín, tuyên bố sẽ tiếp đãi ân cần, bày bàn ăn uống, dọn giường nghỉ ngơi và đồng ý ra lệnh binh sĩ ngừng mọi hành động thù nghịch suốt thời gian lão nhân lo việc mai táng con trai. Quân vương là khách quý của tướng quân mấy tiếng đồng hồ, trước rạng đông ra về, không gặp khó khăn hay bị quấy rầy. Hermes đánh thức lão nhân, hộ tống ra khỏi doanh trại. Mặt trời chưa ló lão nhân đã mang thi hài con về tới cổng thành Troa. Toàn dân bu quanh khóc than. Trong số có ba phụ nữ nghẹn ngào hơn cả: Andromakhe, Hekabe, Helen. Chín ngày sửa soạn đám tang, trùng hợp với thời gian tổ chức đám tang Patroklos. Tiếng than, tiếng khóc, tiếng nức nở, tiếng nghẹn ngào đầy thương tiếc nỉ non quanh thi hài Hektor. Gia đình và dân chúng tiễn đưa anh hùng dân tộc đến nơi an nghỉ ngàn thu.

Hy vọng tóm lược ghi trên giúp bạn đọc nắm vững nội dung thi tập trước khi đi vào chi tiết. Bây giờ mời bạn đọc vui lòng nhích thêm bước nữa xem liên hệ giữa thi phẩm và chuyện thành Troa diễn ra như thế nào. Trước hết xin thưa, nếu đặt chuyện thi phẩm vào chuyện thành Troa như đã kể sơ qua, ta thấy có nhiều khác biệt quan trọng. Iliad không phải chuyện thành Troa. Cuộc chiến bắt đầu, chấm dứt cũng không kể trong Iliad. Thi tập không kể chuyện cuộc chiến kéo dài 10

năm, mà chỉ kể biến sự diễn ra 55 ngày trong thời gian đó; thi tập không đưa ta tới cuộc chiếm đoạt, cuộc phá hủy thành Troa mà chỉ dẫn ta tới đám tang Hektor. Trái lại, ta bắt đầu với cuộc bao vây năm thứ mười (2.134), chấm dứt cùng năm mấy tuần sau trong khi thành Troa vẫn chưa bị chiếm. Hơn thế, tình tiết Iliad đơn giản hơn thời gian chuyện bắt nguồn từ cuộc bao vây. Nội dung là chuyện của Achilleus; nội dung là bi kịch của tướng quân, bắt đầu, phát triển, kết thúc qua cuộc cãi lộn với Agamemnon, rút khỏi chiến trường, quân Achaian khốn đốn khi tướng quân vắng mặt, cái chết của Patroklos tìm cách cứu nguy quân Achaian khỏi tình thế tướng quân đẩy họ vào, trả thù tướng quân thực hiện với Hektor đã giết chết Patroklos. Nội dung không phải đoạn sử, nội dung là bi kịch có mở đầu, phát triển và kết thúc; nội dung là chuyện người hùng bản tính cao cả, song xử sự sai lầm (ngay cả sai lầm cũng cao cả) tự khoác tai họa vào mình, vì cái chết của Patroklos là việc làm tự ý về phía tướng quân, cơn giận dữ của tướng quân thoạt đầu cự lại Agamemnon sau đó chống lại Hektor cuối cùng giải quyết bằng cách vừa tha thứ vừa căm giận khi trao xác Hektor cho người Troian. Tình tiết này không kể thành Troa sụp đổ, tình tiết này kết thúc chuyện. Trong thực tế cũng như trong Iliad, Achilleus không chiếm thành Troa. Tướng quân chết trước khi thành bị chiếm, song cái chết của tướng quân, mặc dù biết trước, không kể trong Iliad (18.95–100, 22.356–366). Cuộc chiến đấu trong lúc tướng quân vắng mặt không phải cuộc chiến đấu thông thường như ta hiểu diễn ra liên tục trong suốt mười năm bao vây mà là cuộc phản công quyết liệt mà binh sĩ Troian thực hiện trong khi tướng quân không hiện diện trên chiến trường. Homer nêu rõ trong Iliad (9.352–359). Thuyết trình trước hàng quân Poulydamas cũng cho thấy điều tương tự (18.254–265). Như vậy Iliad là chuyện của Achilleus, song không thể tách rời chuyện thành Troa, chuyện người Achaian hay chuyện người Troian. Nhiều phần trong Iliad không nói tới tướng quân. Đấy là chưa kể hành động của tướng quân mang hậu quả vượt xa mục đích tướng quân theo đuổi. Trả thù

Patroklos tướng quân cứu sống quân Achaian. Giết chết Hektor tướng quân khai tử thành Troa. Iliad là tác phẩm nghệ thuật xoay quanh phạm vi cuốn sử, song thi phẩm không phải cuốn sử ghi sự kiện theo năm tháng đã qua.

Homer sinh và mất năm nào? Ông viết hai thi phẩm bao giờ? Câu hỏi đặt ra từ lâu, câu trả lời cũng đáp lại từ lâu, song lời đáp hoàn toàn chỉ là áng chừng, phỏng đoán, thậm chí giả định. Tuy nhiên, nếu để ý tương quan niên đại giữa thi sĩ và chất liệu ông sử dụng, nghĩa là cuộc chiến thành Troa, ta có thể tương đối nhìn ra phần nào sự thật. Sử gia Hy-lạp trong quá khứ không rành mạch khi ghi niên đại. Dẫu vậy truyền thuyết họ để lại giúp ta theo đuổi không ít mục đích. Họ đưa ra một số niên đại ghi việc thành Troa thất thủ, thời gian từ năm 1334 đến năm 1150 TCN. Nhà toán học kiêm thiên văn Eratosthenes (276-195 TCN.) ở Alexandria bảo thành đó thất thủ năm 1184 TCN. Sử gia Hy-lạp Herodotus (484-425 TCN.) ghi trong sách của ông thành đó mất khoảng năm 1250 TCN. Tất cả niên đại vừa kể đều là đoán chừng căn cứ vào chất liệu biểu thị niên đại. Người sau không biết niên đại nào đúng, niên đại nào sai. Người sau cũng không rõ có thực có chuyện chiến tranh thành Troa không hay chỉ là huyền thoại lưu truyền, dù xa xôi theo thời gian trở thành lịch sử. Tuy thế ta có thể nhìn thấy theo chỗ truyền thuyết khẳng định. Để ý niên đại Homer nói trong thi tập ta sẽ thấy có thay đổi ghê gớm. Có người nghĩ ông sống đồng thời với biến sự ông ghi chép. Có người bảo ông hoạt động sáu mươi năm hoặc một trăm năm sau đó. Sử gia Herodotus đặt ông "quá lắm trước thời bản nhân bốn trăm năm," nghĩa là khoảng năm 850 TCN.

Niên đại "cha đẻ lịch sử" đưa ra có vẻ gần sự thật nên nhiều người về sau chấp nhận. Tuy thế, niên đại đó cũng dường như xa sự thật nên nhiều người bác bỏ. Lý luận hai bên viện dẫn đều hoàn toàn không thể thuyết phục người nghe. Bởi thế càng hỏi cặn kẽ càng đáp vòng vo. Tình trạng chẳng khác sự thể người mù kể chuyện sờ voi. Homer không sống cùng thời hoặc rất gần biến sự ông kể trong thi tập. Ông nói khá rõ

chuyện ông kể xảy ra từ lâu, người lúc đó khác người thời ông, người lúc đó có thể nhấc tảng đá dễ dàng, người bây giờ không tài nào nhấc nổi (12.445-449). Ông kêu gọi nữ thần thi ca mang lại cho đời những gì chỉ là tin đồn theo thời gian trở thành mập mờ, lầm lẫn (2.484-493). Hơn thế, giữa thời gian chuyện ông kể và thời gian ông sống, dù lộn xộn thế nào, sự thật lịch sử vẫn tồn tại, huyền thoại Hy-lạp ghi hai biến cố quan trọng: cuộc xâm lăng của người Dorian (thế kỷ XII TCN.) và cuộc thiết lập thuộc địa của người Ionian (thế kỷ VIII TCN.). Cuộc chiến thành Troa xảy ra trước hai biến cố; Homer chào đời sau hai biến cố.

Theo truyền thuyết tình trạng lộn xộn và cuộc di cư khổng lồ diễn ra sau cuộc chiến thành Troa. Sắc tộc mới kéo vào Hy-lạp, lấn át, xua đuổi sắc tộc cũ. Sắc tộc xâm lấn gọi là Thessalian chiếm Thessaly xua đuổi người Boiotian; sắc tộc này chiếm đất của người Kadmeian, sau đó gọi là Boiotia. Cùng người Herakeidai (con cái Herakles), người Dorian từ miền bắc kéo xuống chiếm Sparta, Messenia, Argos và nhiều nơi trên bán đảo Peloponnesos. Người sau không rõ phong trào vừa kể đột phát hay tiệm phát, song người sau biết có chứng cớ cho thấy người mới tới sống ôn hòa, không gây gổ với thổ dân. Sự thật là họ định cư êm thắm trên đất mới. Kết quả lại đưa tới chuyện di cư, di dân hàng loạt, mà ý nghĩa hơn hết là việc người Hellen chiếm cứ bờ biển Tiểu Á và hải đảo lân cận. Quan trọng hơn hết trong nhóm là người Ionian và người Aiolian. Từ Thessaly, Boiotia và bán đảo Peloponnesos họ kéo tới; vùng đó là nơi đã diễn ra các cuộc xâm lấn, chiếm cứ đất đai.

Ta không biết Homer chào đời ở đâu, ta không rõ ông ra đời bao giờ, ta cũng không hiểu ông là người Ionian hay người Aiolian, song ta biết bảy hải đảo, nhất là Chios và Smyrna, nhận ông là người của họ. Tuy nhiên, do ngôn ngữ ông sử dụng trong thi tập cũng là ngôn ngữ dân vùng này sử dụng, ta biết ông chào đời trên hoặc gần bờ biển Tiểu Á. Như vậy ông đến sau cuộc di dân của người Ionian; cuộc di dân

của người Ionian diễn ra sau cuộc xâm lấn của người Dorian; và cuộc xâm lấn của người Dorian xảy ra sau cuộc chiến thành Troa. Niên đại không dứt khoát, song chuỗi biến cố phần nào khẳng định sự thật.

Nơi sinh của vị thi sĩ đã, đang và sẽ trở thành người nuôi dưỡng tâm hồn dân tộc Hy-lạp, ông sống ra sao, ông qua đời ở đâu xem ra chỉ là truyền thuyết, huyền thoại không hơn không kém. Người sau nghe tới tám tiểu sử khác nhau, trong số quan trọng và chi tiết hơn cả người sau bảo do Herodotus kể. Hơn thế, người sau còn kể bảy thành phố tự hào là nơi tác giả Iliad và Odyssêy chào đời: Smyrna, Chios, Colophon, Salamis, Rhodes, Argos và Athens. Theo chuyện nói là do Herodotus ghi: Homer chào đời ở Smyrna. Thân mẫu tên là Kretheis. Xuất thân nghèo khổ, bà phải rời bỏ Cyme lê gót xuống đây làm ăn. Thân phụ gốc gác vùng nào không rõ. Một hôm trong lúc dự lễ hội vùng tổ chức bỗng dưng trở dạ, bụng đau quằn quại, bà hạ sinh ngay trên bờ sông Meles con trai đặt tên là Melesigene, nghĩa là con của Meles. Mẹ con Melesigene tứ cố vô thân được thày giáo Phemios ở Smyrna đem về nhà trông nom, giúp đỡ. Nhận hài nhi là con nuôi thày ra sức dạy dỗ, cuối cùng lấy mẹ hài nhi làm vợ. Càng lớn càng kỳ diệu, Melesigene sớm biểu lộ dấu hiệu thiên tài. Qua đời thày Phemios để lại ngôi trường cho con nuôi trông nom. Sau khi thân mẫu qua đời, Melesigene trở thành thày giáo nổi tiếng quanh vùng ai cũng mến phục. Do buôn bán nên năng lui tới Ionia, hàng hàng lớp lớp thương nhân thường dừng chân ở Smyrna và năng lui tới ngôi trường nghe thày Melesigene giảng dạy. Trong số khách lạ có lái buôn vùng Leucade tên Mentes, do mến mộ tài năng, đề nghị mời thày lên tàu viễn du thăm thú xứ lạ quê người. Thầm hiểu thịnh tình, đột ngột song chân thành, thày đồng ý. Rời bờ sông Meles, nơi thi sĩ nhạc sĩ Orpheus nhô đầu khỏi cõi âm, người ta kể, thất bại sau chuyến viễn du tìm người yêu dưới địa ngục, song thấy nấm mồ trên đó họa mi ríu rít líu lo, cảnh trí ngoạn mục, gợi cảm hơn hẳn bất kể nơi nào trên trần thế,

cũng như Odysseus, thày rẽ sóng ra đi lênh đênh trên biển cả. Theo Mentes thày lần lượt tới Ai-cập, Libya, Tây-ban-nha, Ý. Trước khi trở về Smyrna, thày dừng chân ở Ithaka. Vừa đến nơi thày bị đau mắt cấp tính, bệnh tình càng lúc càng trầm trọng. Phải trở về Leucade gấp, Mentes bèn nhờ bạn quý tên Mentor trông nom bạn đồng hành. Trong lúc dừng chân trên hải đảo núi non hiểm trở, thày nghe kể chuyện Odysseus cùng chuyện phiêu lưu mạo hiểm của chàng. Vừa quay lại Ithaka, Mentes lại cùng thày vượt biển tới bến bờ xa lạ. Hai người men theo bờ biển Peloponnesos, rồi dong buồm trực chỉ Tiểu Á. Tới Colophon, thày cảm thấy mắt càng lúc càng đau, đau dữ dội, tình trạng đui mù hầu như tất yếu. Bị khiếm thị hoàn toàn, thày quyết định trở về Smyrna. Nhưng đến nơi, cô đơn vì cảm thấy đồng bào quên lãng, coi rẻ, lòng dạ day dứt vì cảm nghĩ khó chịu, vì chứng bệnh bất hạnh, chẳng chút ngần ngừ, thày nhất định rời bỏ thành phố vong ân bội nghĩa, quyết tâm sống cuộc đời lang bạt, kiếm miếng cơm manh áo bằng cách ngâm nga số thơ thày sáng tác. Lang thang từ thành phố này tới thành phố nọ, ca hát, ngâm thơ giữa nơi công cộng, ngay trong sảnh đường, một hôm tới Neontichos, thành phố trong vùng Eolian, thày quyết định tạm dừng chân. Vài ngày sau thày lại quẩy gánh giang hồ. Khi thày đi rồi người ta thấy đúng chỗ thày thường ngồi xuất hiện cây bạch dương đen đậm. Từ Neontichos thày trở về Cyrme, quê hương thân mẫu. Tiếng thơm vang dội, song cảnh ngộ bần cùng vẫn chưa buông tha. Hồi tưởng thân mẫu, dường như muốn che đậy cảnh nghèo khổ từng vây bủa bà, thày yêu cầu thành phố trả thù lao mỗi lần biểu diễn. Nhưng kỳ hào cho thày hay họ không muốn chứa chấp và không thể nuôi dưỡng người đã mù lại còn đòi trợ giúp. Bực mình và ngán ngẩm thế thái nhân tình, nguyền rủa dân Cyrme, giã từ thành phố bất nhân, thày lần đường đi Phoce. Tới nơi thày được người mang tên Thestorides tiếp đón. Cũng là nhà giáo, song mang lòng tị hiềm, và cũng là thi sĩ, nhưng định tâm đố kỵ, chủ nhà đốn mạt nẫng nhẹ số thơ thi sĩ khiếm thị sáng tác lẻn qua Chios ngâm đọc, tuyên bố ầm ĩ là thơ của mình! Phẫn nộ vô cùng

bèn kêu gọi Thi Thần, thày ngỏ ý sang đảo Chios đòi lại số thơ, đồng thời giáp mặt thi tặc vô liêm sỉ. Từ Phoce, ngư phủ đưa thày tới Bolissos, sau đó chia tay bỏ mặc số phận đẩy đưa. Người chăn dê tên Glaucos, do tình cờ nghe tiếng người mù trước mặt từng ngâm thơ ca hát, lại gần cầm tay dẫn về nhà gặp chủ nhân. Được tiếp đón ân cần và lịch sự, chẳng bao lâu thày trở thành gia sư giáo huấn mấy con của vị ân nhân từ tâm. Từ Bolissos thày dong buồm qua Chios. Tới nơi thày quyết định sáng lập ngôi trường đào luyện rhapsoidos, thi sĩ ca công, về sau mang tên thày, người đương thời gọi là Homeicos. Thời gian thoải mái, thảnh thơi tạo cơ hội thày sáng tác trường ca Iliad và Odyssêy. Mặc dù tuổi đã cao, song cảm nghĩ ham thích đi đó đi đây vẫn không rời buông tâm hồn lúc nào cũng như mây mùa thu dập dềnh, bảng lảng. Xuống tàu ở Samos thày mơ qua Hy-lạp thăm Athens. Nhưng thày không thể thực hiện ước mơ. Tới quần đảo Cyclades bỗng dưng ngả bệnh, mấy ngày sau thày nhắm mắt vĩnh biệt thế gian. Thày âm thầm ra đi trên đảo Ios, hải đảo bé nhỏ trong vùng biển Aegean. Người đồng hành dựng mộ. Trên mộ chí ghi vắn tắt: “Bãi biển nơi này lấp phủ mái đầu tuyệt vời người mang tên Homer. ”Đó là tóm tắt sơ lược cuộc đời huyền thoại của thi hào đầu tiên trong cộng đồng nhân loại. Người sau bảo Herodotus ghi, song văn học và lịch sử bảo không phải. Cuộc đời đó thực ra được ‘dựng lại’ vào thế kỷ II SCN. Hơn thế, truyền thuyết căn cứ vào đó kể lại cuộc đời cho thấy sự kiện có thể diễn ra năm, sáu trăm năm trước nữa. Tuy nhiên, thiển nghĩ tóm tắt vừa ghi nếu không khiến độc giả hiểu quá trình hình thành hai thi tập, thì ít ra cũng đưa độc giả vào thế giới tuyệt vời của thi sĩ ca công, giúp độc giả dựng lại thiếu thời xa xôi của trường ca, sau này người Pháp gọi là épopée, người Anh gọi là epic, người Đức gọi là Heldengedicht hay Epos, người Tây-ban-nha gọi là épico, ta thường dịch là anh hùng ca, đồng thời cho độc giả ý niệm người xưa, thời trước hình dung Homer như thế nào qua nét vẻ, dáng dấp thi sĩ lang thang, ca công hát dạo, lão nhân khiếm thị tóc như tuyết phủ kín mái đầu.

Mang danh trường ca, chuyện Iliad xuất hiện trước thời Dorian, nghĩa là khoảng thế kỷ XII TCN. khi người Dorian xâm chiếm bán đảo Peloponnesos, triệt hạ văn minh Mycenaean. Bản thân là người Hy-lạp ở châu Á, Homer viết về thời đại không có người Hy-lạp trên phần đất này. Sắc tộc ông gọi là Ionian và Aiolian trong chuyện Iliad đứng về phía thành Troa chiến đấu. Thành phố Miletos trên đảo Krete, mạn nam Tiểu Á, kinh đô của người Karian, thuộc về "người Karian tiếng nói xa lạ" (2.867). Ông không gọi người Hy-lạp là Graikoi, người Hy-lạp như ta gọi, và ông cũng không gọi họ là Hellen như họ gọi chính họ. Ông gọi họ là Achaian, Argive, Danaan. Theo ông người Argive không nhất thiết xuất thân từ Argos, người Achaian cũng không nhất thiết phát xuất từ Achaia. Cũng như người Danaan, họ đều là Graikoi. Ông không dùng chữ "Dorian," chữ này xuất hiện một lần trong Odyssêy (19.177) và ông tránh dùng chữ "Thessalian". Chữ Hellene liên hệ mật thiết với chữ Dorian. Ông biết nghịch với chữ này là chữ Pelasgian và chữ Karian, song thường tránh sử dụng. Ông hiểu người Dorian và người khác kéo tới đuổi dân tộc ông qua biển sang châu Á. Nhưng ông bỏ qua, vì ông trở lại biết bao thế hệ trước kia, khi tổ tiên khán giả của ông, có lẽ cả tổ tiên ông nữa, là chủ nhân Hy-lạp, qua châu Á không phải với tư cách người chạy trốn để lập thuộc địa mà như kẻ cướp để cướp phá mưu sinh. Qua lầm lẫn về niên đại thỉnh thoảng ông tự dối mình, song ông đang cố gắng dựng lại quá khứ xa xôi.

Đến nay vẫn chưa ai biết rõ ngày tháng về ông. Những gì người sau biết về ông chỉ là tương đối, và biết tương đối như thế lại cũng chỉ hoàn toàn dựa vào cuộc chiến thành Troa trong khi thời gian cuộc chiến đó bắt đầu, kéo dài, chấm dứt như thế nào người sau không thể xác định. Sự thể đúng như nhà nghiên cứu văn học thâm hậu người Đức W. Schmid từng nghĩ. Trong cuốn Geschichte der griechischen Literatur (Lịch sử Văn học Hy-lạp) xuất bản ở Munich năm 1929, trang 83, ông viết: "Vì người xưa còn lúng túng như vậy nên chúng ta ngày nay chẳng thể nào biết Homer sống chết lúc nào." Bởi

thế học giới Tây Âu, khi nghiên cứu, chẳng đặng đừng đã nhắm mắt chấp nhận năm 850 TCN. theo sử phụ Herodotus như mấu thời gian liên hệ tới cuộc đời và quá trình sáng tác của tác giả Iliad.

Đối với độc giả khắp nơi trên thế giới trong số có cả độc giả người Việt, trước cũng như nay, tiến tới thi phẩm là bước vào đường quanh co, gập ghềnh do nhiều trở ngại. Trở ngại thứ nhất độc giả gặp là danh xưng - nhân danh, thần danh, địa danh. Nếu đọc thi phẩm dịch sang tiếng Pháp hay tiếng Anh chẳng hạn, độc giả sẽ thấy hơn ngàn năm do ảnh hưởng La-mã hai xứ viết và gọi đại đa số nhân danh, thần danh, địa danh theo tiếng La-tinh. Ở Tây Âu, tới thế kỷ XVIII, XIX người ta vẫn học tiếng La-tinh nhiều hơn tiếng Hy-lạp và người ta tiếp cận văn học Hy-lạp qua lăng kính La-tinh. Do đó người ta gọi tên tất cả theo La-ngữ. Chẳng hạn người Anh gọi Minerva, người Pháp gọi Minerve thay vì Pallas Athena; người Anh gọi Mercury, người Pháp gọi Mercure thay vì Hermes. Chẳng hạn tên thi sĩ người Anh gọi là Homer, người Pháp gọi là Homère, người Đức gọi là Homer, người Tây-ban-nha gọi là Homero, chứ không gọi Homeros đúng tên Hy-lạp. Chỉ gần đây mới có vài dịch giả bỏ đường cũ, theo đường mới, gọi tên theo tên Hy-lạp. Ares thay vì Mars, Hera thay vì Juno, Hephaistos thay vì Vulcan, Zeus thay vì Jupiter.

Mặt khác, xin nói để độc giả hay, tên người Hy-lạp trong thơ Homer chỉ có một chữ, có thể thêm hoặc thế tên hậu duệ hay tên gia tộc vào tên đó. Do vậy Odysseus Laertides nghĩa là Odysseus, con ông Laertes; Achilleus Peliades nghĩa là Achilleus, con ông Peleus; Atrides nghĩa là con cháu nhà Atride. Hơn thế, tên Hy-lạp thường giống tên nhân vật trong truyện của nhà văn Anh Charles Dickens, tên gọi biểu thị tính tình người đó. Odysseus nghĩa là "Người Phẫn Nộ", Hektor nghĩa là "Cột Trụ." Chữ Greek hay Grecque cũng từ chữ La-tinh Graeci mà ra; người Hy-lạp trong Iliad gọi nhau bằng nhiều tên: Argive, Achaian, Danaan hoặc Hellenes. Trong thi tập chữ Panhellene biểu thị tất cả bộ lạc và tiểu quốc khác biệt

nói thổ ngữ khác nhau cùng ngôn ngữ và cùng bản sắc dân tộc ngay từ đầu. Ngày nay nói đến nhân vật trong thi phẩm người Anh gọi họ là Myceaean, người Pháp gọi họ là Mycéen, vì thế kỷ trước khi khảo sát thế giới của Homer các nhà khảo cổ đã tìm thấy nhiều di vật thi sĩ kể trong thi tập, thế giới đó ngày trước nghĩ chỉ là huyền thoại.

Trở ngại thứ nhì là tác phẩm văn chương đầu tiên của văn học Tây phương, đồng thời cũng là tác phẩm văn chương vĩ đại trong văn hóa nhân loại này hiện vẫn chìm đắm trong bí hiểm, kể cả người sáng tạo. Có người nghĩ tên thi sĩ là rút ra từ danh từ homeros nghĩa là "người đi theo" hoặc "con tin"; danh từ này cũng được sử dụng ở Cumos với nghĩa là "người mù." Nhà ngữ học F. Bader trong La langue et les textes en grec ancien (Ngôn ngữ và tác phẩm bằng tiếng Hy-lạp cổ) F. Letoublon xuất bản ở Amsterdam năm 1992, tr.113 cũng nhìn nhận tên này như hình thức autodésignation, tự kỷ chỉ định, hàm nghĩa "người sắp xếp ca khúc." Người xưa bảo Homer chào đời trong thành phố Hy-lạp vùng Tiểu Á trên đảo Chios, thi sĩ Simonides (556-468 TCN.) gọi ông là "người đảo Chios" nằm giữa biên giới lãnh địa thuộc người Eolian và người Ionian, nhờ thế ông hiểu nhuần nhuyễn ngôn ngữ phối hợp giữa thổ ngữ Eolian và thổ ngữ Ionian sử dụng tài tình trong trường ca. Có người lại nghĩ thi tập Iliad dường như đã được người hiểu biết thấu đáo Tiểu Á sáng tạo. Chẳng hạn so sánh lính chiến đấu ngoài mặt trận với chim bay lượn trên sông Karystos, hoặc chính người ấy sống ở đó qua nhận xét về quê hương người Lokrian đối với đảo Euboea. Theo huyền thoại Homer mù. Phải chăng đó là sự thật? Đối với câu hỏi chẳng ai có thể trả lời dứt khoát. Chỉ biết trong quá khứ xa xôi người ta thường sáng tạo hình ảnh liên hệ giữa khiếm thị và thi sĩ hoặc thày bói. Có lẽ vì vậy Teiresias, thày bói thành Thebes và Demodocos, thi sĩ người Scheria trong Odyssêy được miêu tả như người mù.

Trở ngại thứ ba, bên cạnh lịch sử phát triển sớm sủa, đậm đà về chính trị, triết học, khoa học, văn học, là thần thoại và

huyền thoại đan kết như cây mọc um tùm trong rừng già âm u, đa dạng, phong phú hơn hết trong kho tàng văn hóa Tây phương, nếu không kể cuốn Kinh Thánh của Ki-tô giáo. Tên gọi kể có hàng trăm hoàn toàn xa lạ. Tạm kể. Khổng Lồ: Gaea, Kronos, Rhea, Oceanos, Hyperion, Mnemosyne, Themis, Iapetos, Prometheus, Epmetheus, Atlas; thần linh: thần linh cấp dưới, thần linh cấp trên, thần linh sông nước, thần linh cây cối, thần linh biển cả, thần linh núi Olympos; anh hùng: Bellerophontes, Herakles, Jason, Meleagros, Orpheus, Perseus, Theseus, cuộc đời như cuộc đời thế nhân, sự tích đầy vẻ huyền bí, ly kỳ, song quấn quyện hương sắc trần gian; dòng họ: nhà Minos, nhà Atreus, nhà Cadmus, nhà Erichthonius…

Trở ngại thứ tư độc giả sẽ gặp là cảm giác rùng rợn, kinh tởm vì cảnh tàn sát khủng khiếp, cảnh cướp xác, giật xác, kéo xác quyết liệt. Suốt chiều dài thi phẩm độc giả thấy mình chìm đắm trong chiến tranh giữa người sau này sẽ gọi là Hy-lạp và người Troian, dân tộc mạn bắc Thổ-Nhĩ-Kỳ ngày nay, không xa eo biển Hellespont. Đụng độ, giao tranh liên tiếp, hầu như không ngừng. Chuyện đầy tình tiết quá tàn ác, quá hung dữ. “Mũi đồng tàn nhẫn xuyên dưới óc, xương sọ vỡ banh trắng hếu. Răng gãy hết, mắt đầy máu; vừa ngáp gã vừa thổi phì phì, máu ứa lên miệng, trào ra lỗ mũi; màn tối mờ mờ từ cõi chết từ từ nhẹ buông” (16.346-350). Miêu tả đơn giản mà hiện thực: “Anh không ném vu vơ, hòn đá sắc cạnh trúng Kebriones, công tử ngoại hôn quân vương Priam, mã phu tùy tùng của Hektor, tay đang cầm dây cương. Hòn đá trúng trán giữa hai mắt cắt đứt cả hai lông mày, xương vỡ, con ngươi rơi xuống ngay chân. Đương sự lăn khỏi xe bền chắc như thợ lặn chúc đầu nhảy xuống nước chấm dứt cuộc đời” (16.737-743). So sánh, đối chiếu thi sĩ sử dụng khiến cảnh tả thêm rùng rợn: “Như nông phu đóng ách cặp bò, bò đực trán rộng, giẫm đại mạch vỏ trắng trên nền đập phẳng phiu, hạt lúa phăn phắt bắn ra dưới chân bò vừa bước vừa rống, Achilleus hùng dũng phóng ngựa móng guốc chắc nịch cùng lúc đạp lên cả khiên che lẫn xác người. Trục xe phía dưới, lan can xung quanh vấy

máu, giọt theo giọt từ móng ngựa, bánh xe bắn lên che kín" (20.495-502). Thời đại chúng ta, do chứng kiến biết bao cảnh chém giết dã man, tàn bạo, đề cao tư tưởng nhân bản, lý tưởng nhân đạo, đọc đến đó bởi vậy sẽ không tài nào hiểu giá trị cùng tình cảm của mấy anh hùng trong thi tập, khát vọng của họ là khát vọng ích kỷ, làm thế nào thắng lợi trong chiến tranh, thắng lợi chỉ đạt được khi người khác đau khổ và rơi vào vòng nhục nhã. Độc giả sẽ có cảm tình với Hektor người Troian, chiến sĩ bảo vệ thành phố và dân tộc, hơn Achilleus người

Hy-lạp trong lúc nóng giận muốn đạt vinh quang, trả thù dứt khoát, đáp lời mẹ, giọng khủng khiếp: "Nhưng ước muốn của con bây giờ là đạt vinh quang chói lọi khiến phụ nữ Troian, phụ nữ Dardanian, xiêm y tha thướt, nếp gấp kín đáo, hổn hển đưa hai tay lau lệ trên cặp má nõn nà lúc cất tiếng nỉ non truy điệu người quá cố" (18.121-124). Trong doanh trại quân Troian, tư tưởng cũng nghiêng về bạo lực. Mẫu nghi thiên hạ Hekabe muốn "moi gan Achilleus ăn sống" (24.212). Xen tả cảnh chém giết, cảnh vui mừng vì chiến thắng, cảnh đau đớn của nạn nhân khiến người đọc gan lì đến mấy cũng rùng mình. Như tả cái chết của Thestor, mã phu vô danh, khiếp đảm khi thấy Patroklos lại gần: "Tiếp theo mã phu sấn tới tấn công Thestor, quý tử Enops, đang ngồi co rúm trên xe bóng lộn, hồn vía lên mây, dây cương tuột khỏi tay cầm. Nhích tới chút nữa mã phu nâng thương đâm thẳng cắm bên phải giữa hai hàm răng. Sau đó nắm thương như nắm đòn bẩy, mã phu nhấc bổng thanh niên qua thành xe như ngư phủ ngồi trên mỏm đá vươn dài lôi cá khổng lồ khỏi mặt biển bằng dây câu và móc câu bóng lộn. Cứ thế với mũi thương sáng loáng mã phu lôi thanh niên miệng há hốc khỏi xe quăng xuống đất, mặt úp sấp, vừa rơi tắt thở tức thì" (16.401-410). Cảnh tượng khiến Simone Weil không thể dằn lòng, xúc động khôn xiết. Trước khi rời Pháp qua Anh, trong đệ nhị thế chiến tham gia kháng chiến, nữ sĩ ghi suy tư về văn học và triết học Hy-lạp trong tùy bút nhan đề L'Iliade ou le poème de la force

(Iliad hay thi tập vũ lực). Cảm nghĩ cho thấy nữ sĩ nhìn thi tập của Homer như hình ảnh thế giới hiện nay: “Nhân vật, chủ đề, trọng tâm của Iliad là vũ lực. Vũ lực là dụng cụ con người sử dụng, vũ lực là thày dạy đào luyện con người, vũ lực là cái trước nó da thịt con người teo rúm. Tâm hồn con người trong thi tập thi sĩ trình bày liên hệ mật thiết với vũ lực. Bị vũ lực càn quét, bị vũ lực biến thành đui mù, bị vũ lực trấn áp, chẳng thể hướng dẫn, tâm hồn con người đầu hàng. Người mơ vũ lực như thế, nhờ tiến bộ mà có, bây giờ thuộc về quá khứ, là người coi thi tập như tài liệu lịch sử; người nhìn vũ lực như vậy, hiện tại cũng như quá khứ, ở tâm điểm lịch sử nhân loại, là người sẽ tìm thấy trong Iliad tấm gương trong suốt, đẹp vô ngần.” Viết tiếp nữ sĩ định nghĩa nữ sĩ hiểu thế nào là vũ lực: “Vũ lực là cái khiến con người khi phục tùng biến thành đồ vật.” Nữ sĩ viết câu này năm 1939. Tùy bút dự định đăng trong Nouvelle revue francaise, song trước khi ấn hành, Paris rơi vào tay Đức Quốc Xã. Đất nước, đồng bào nữ sĩ, cả châu Âu biến thành đồ vật, vì bị vũ lực khuất phục. Tất cả sẽ chết nếu chống cự, tất cả sẽ sống nếu vâng lời. Qua đời ngày 24 tháng 8 năm 1943 ở Kent, Anh quốc, nữ sĩ không có dịp nhìn thấy tác phẩm, mãi tới năm 1953 mới xuất hiện ở Paris trong La source grecque tr.11-42. Trở ngại tiếp nối trở ngại! Dẫu thế xin đừng nản. Có công mài sắt có ngày nên kim... Hoặc nói như Nguyễn Bá Học: “Đường đi khó không khó vì ngăn sông cách núi mà khó vì lòng người ngại núi e sông…”

Thi sĩ trường ca tôi hân hạnh giới thiệu với độc giả vô cùng kín đáo, hầu như thường xuyên, tuyệt đối khách quan. Luôn luôn giấu mặt, ông không hề hiện hình; ông không hề chải chuốt chân dung đạo đức; ông không hề phê bình tư cách, tính tình nhân vật. Trong bảy câu thơ mở đầu, cất lời cầu xin Thi Thần giúp đỡ để hoàn thành sứ mệnh trọng đại tự ý thực hiện trên trần gian, người nói không cho ta biết tí gì về bản thân. Im lặng như thế là nguyên do khiến người sau đặt câu hỏi về Homer.Hơn nữa, tác phẩm đầu tiên, đồng thời tác phẩm vĩ đại trong kho tàng văn chương Tây phương, lại đầy bí

ẩn. Do vậy ông đòi hỏi độc giả về phần mình cần chú ý cẩn thận. Có trường hợp ông phần nào lộ diện. Chẳng hạn lúc gay cấn biểu lộ cảm xúc, ông nói với Patroklos trước khi chiến sĩ tắt thở: “Nhưng bây giờ sức tàn lực kiệt, ô Patroklos mã phu tài ba, hấp hối, giọng thều thào, anh nói với đối thủ” (16.843). Đôi khi ông tỏ ý phê bình vắn tắt như chê trách Achilleus làm lễ tế sinh bên mồ bạn quý: “Tướng quân cứa cổ hai con chó ném lên giàn hỏa. Cùng lúc, do lòng đầy ý nghĩ đen tối, tướng quân dùng kiếm hạ sát mười hai thanh niên tuấn tú, con nhà quý phái Troian, châm lửa phóng hỏa, rồi để mặc ngọn lửa tàn nhẫn ngấu nghiến thiêu đốt” (23.174-177).

Mỗi câu thơ trong trường ca gồm sáu âm tiết theo dạng daktulikos, một âm nhấn theo sau hai âm không nhấn, như ngón tay ba đốt, đốt đầu dài, hai đốt tiếp theo ngắn. Cũng như các loại thơ Hy-lạp, thơ trường ca xây dựng trên nhịp điệu, không xây dựng trên số lượng bằng nhau về vần của chữ và vần của câu. Nét vẻ đặc thù khiến việc chuyển dịch khó khăn và việc thưởng thức cũng lạ lùng.

Khác biệt tâm lý giữa thời đại Homer và thời đại chúng ta không phải trở ngại duy nhất khi độc giả “cảo thơm lần giở trước đèn.” Chiều dài thi tập đòi hỏi nhiều thời gian, chỉ đọc thôi, chưa nghĩ tới nghệ thuật phô diễn, ý tưởng trình bày, nhất là thời đại chúng ta ưa cái ngắn ngủi, màu mè, giật gân! Pierre de Ronsard, thi sĩ trữ tình Pháp thế kỷ XVI, bảo anh hầu đừng ra vào quấy rầy để mặc ông một mình trong thư phòng thực hiện kỳ tích dự tính “xả hơi cho đã trọn một tuần.” Với ông Iliad là thi phẩm phải nghiền ngẫm, không phải như buổi đầu tác phẩm sắp xếp để ngâm nga. Đi vào thi phẩm như bước vào mê cung bao la đầy tình tiết, độc giả thiếu kinh nghiệm sẽ vất vả ghê gớm mới tìm thấy đường ra. Bởi lẽ biết khán giả của mình đã hiểu, thi sĩ đưa vào tác phẩm mà không giải thích vô số ẩn ngữ rút ra từ huyền thoại, diễn tả bóng gió xem ra khó hiểu đối với người không hiểu thần thoại và huyền thoại Hy-lạp. Xuất hiện như kỷ niệm sống động từ quá khứ, một số nhân vật tăng thêm chuyện phụ. Như Nestor chẳng

hạn, lúc nào cũng sẵn sàng trở lại chiến trường thời niên thiếu giữa người Pylian và người Epeian. Hoặc như Phoinix gia sư cao niên của Achilleus trong khúc 9 khi đi thuyết phục kể cho tướng quân hay tính tình Meleagros. Như muốn bày tỏ lòng ngưỡng mộ, thi sĩ ưa ám chỉ huyền thoại đã được tiền nhân đề cập, tỉ như chuyện Herakles hay chuyện thành Thebes bị bảy anh hùng kéo tới tấn công. Tình huống thay đổi, kết thúc đột ngột nhiều vô kể, độc giả lạc trong chuyện hành quân, tấn công, phản công, thắng trận, thua trận nối tiếp diễn ra tạo ấn tượng có vẻ lộn xộn. Mấy trăm nhân vật, nhiều người trùng tên. Có hai nhân vật quan trọng tên Aias; hai Opheltios: một Troian, Euryalos đâm chết (6.20), một Achaian, Hektor hạ sát (11.302); ba Oreste: một Achaian, Hektor cho về chín suối (5.705), một Achaian, con Agamemnon (9.142), một Troian, Leonteus phái đi chầu trời (12.193); năm Chromios: một Achaian, tùy tùng của Nestor (4.295), một Troian, con Priam, Diomedes bắt ra nghĩa địa (5.160), một chỉ huy người Lykian, Odysseus kết thúc cuộc đời (5.677), một Troian, Teukros đưa về bên kia thế giới (8.275), một Troian chỉ huy dưới quyền Hektor và Aineias (17.218). Đôi khi nhân vật gọi tên qua tên bố đẻ, thậm chí ông nội. Vì thế Achilleus được gọi là công tử Peleus hoặc Aiacide, hiền điệt Aiakos. Patroklos được gọi là công tử Menoitios, Diomedes được gọi là công tử Tydeus. Chữ Atreus hoặc Atreides dùng để gọi cả Agamemnon lẫn Menelaos. Thanh niên đẹp trai người Troian cuỗm Helen mang về xứ được gọi khi là Pâris, khi là Alexandros. Ngay cả người Hy-lạp cũng được gọi bằng tên khác nhau: Danaan, Achaian, Argive.

Chuyển dịch Iliad tôi căn cứ vào nguyên tác xuất bản năm 2003 ở Cyprus, cùng lúc tham khảo bản dịch tiếng Đức của Eduard Schwartz (thơ song ngữ Hy-Đức), tiếng Anh của George Chapman (thơ), Theodore Alois Buckley (văn xuôi), Lord Derby (thơ), Andrew Lang, Walter Leaf, Ernest Meyers (văn xuôi), E. V. Rieu (văn xuôi), Robert Fitzgerald (thơ), Martin Hammond (văn xuôi), Richmond Lattimore (thơ), Robert Fagles

(thơ), Sa-muel Butler (văn xuôi), Ennis Rees (thơ), bản dịch trứ danh tiếng Tây-ban-nha của Luis Segalá y Estalella (văn xuôi), bản dịch tiếng Pháp của Eugène Lasserre, Paul Mazon, Mario Meunier (cả ba đều văn xuôi). Tôi tự hiểu muốn trung thực và chính xác người dịch không được phép quên Homer là thi sĩ tuyệt vời, sử dụng từ ngữ, nhất là động từ như ảo thuật gia sử dụng pháp kiếm trên sân khấu. Tôi tự hiểu thiếu sót to lớn là người dịch xao lãng vẻ diệu kỳ trong thơ ông. Và tôi tự hiểu bất luận thế nào người dịch cũng phải tránh xúc phạm nàng thơ trong thi tập.

Trung thành với nguyên tác qua ý nghĩ vừa kể, tôi quyết định sử dụng văn xuôi chuyển ngữ thi tập, luôn luôn cố gắng giản dị, sáng sủa, chính xác. Chính xác là bổn phận đầu tiên của người dịch thận trọng. Tuy nhiên, chính xác không có nghĩa là nô lệ ngôn từ, mù quáng phục vụ ngữ vựng. Trong trường hợp Homer chính xác thôi không đủ. Hơn thế, người dịch còn phải thêm vẻ duyên dáng vào nét trung thực sao cho qua tiếng Việt cũng phô diễn hương vị hấp dẫn tuyệt diệu của áng thơ biểu lộ tuyệt vời. Muốn dịch Homer qua tiếng mẹ đẻ ở Anh, ở Pháp, ở Đức, ở Tây-ban-nha, theo chỗ tôi biết, năm trăm năm qua học giới bốn xứ đã đưa ra nhiều ý kiến có tính cách hướng dẫn, chỉ định, thậm chí đe dọa, lên án trong khi hàng ngũ dịch giả bốn xứ không thiếu người sở đắc bút pháp độc đáo, học vấn uyên thâm, rung động nồng nàn. Theo họ, nhất là Matthew Arnold, muốn đúng với văn phong, thi tài Homer, thơ hay văn đều cần vừa dịu dàng vừa hùng tráng, vừa mãnh liệt vừa hồn nhiên, vừa đanh thép vừa mềm mại, vừa diễm tuyệt vừa thi vị.

Mặt khác, bắt tay thực hiện công việc, tôi tự hiểu thi tập của Homer sáng tác là để ngâm, không phải để đọc; ngâm trước khán giả chỗ công cộng, không đọc một mình trong tư phòng. Diễn xuất ở nơi đông đảo, trong bữa tiệc tại nhà quý tộc sang trọng, nhà trưởng giả giàu có, nhiệm vụ là “khoản đãi” qua sinh hoạt đặc biệt, vừa tao nhã vừa lịch thiệp, kể chuyện bằng thơ mô tả sự tích lịch sử, cảnh sống quá khứ, tay bấm phím,

miệng ngâm thơ, ca công vừa bước đi vừa biểu diên không những mua vui cho thực khách, mà còn cố gắng làm đẹp lòng chủ nhân. Trong khi đề cao tổ tiên, tô thắm dòng họ, trước hết phải làm thế nào cho khán giả chú ý, ca công thường phục sức lộng lẫy. Ngồi trên ghế như ngai vàng giữa đại sảnh tay cầm cành nguyệt quế, đầu đội vòng hoa màu vàng, ca công sửa soạn phô diễn tài nghệ. Nếu diễn xuất Iliad ca công sẽ khoác áo choàng màu đỏ như màu son, màu máu. Nếu diễn xuất Odyssêy ca công sẽ khoác áo choàng màu đỏ như màu mận chín. Dàn dựng tráng lệ như vậy là nhằm tạo cảm giác tự hào đồng thời khích lệ ca công. Nhiệm vụ của ca công là chuyển tải mục đích giáo huấn, thực hiện sứ mạng đạo đức, thẩm mỹ, giáo dục đối với công dân toàn quốc. Cuối thế kỷ V TCN. hùng biện gia Isocrates thành quốc Athens nhận định: “Người ta ngâm thơ Homer là để khuyến khích tuổi trẻ tích cực ngưỡng mộ người xuất hiện trên chiến trường thành Troa, đồng thời nung nấu tâm hồn tuổi trẻ ước muốn bắt chước chiến công của họ.” Ngâm như vậy cũng là sức mạnh tao đàn giúp người lớn tuổi khỏi quên áng thơ đã học khi nhỏ mài đũng quần trên ghế nhà trường. Nhờ ca công thi phẩm khả ái, khả kính của Homer qua biết bao năm tháng lấy lại vẻ tươi tắn, mát rượi của dòng suối tràn trề sức sống. Giọng ngâm sang sảng khi trầm khi bổng, dáng điệu lúc thoăn thoắt lúc nhịp nhàng, sức mạnh huyễn hoặc phát xuất từ phẩm từ, cụm từ lặp đi lặp lại, nhạc điệu nội tại do cảm hứng gây nên, tất cả trở thành giao cảm lan tỏa qua tiếng nói truyền cảm làm hơi thơ ấm áp, lửa thơ nồng nàn trong thi tập già nua sống lại như vừa mới chào đời. Nghe lời thơ dặt dìu ngân nga, khán giả chăm chú sẵn sàng buông mình vào im lặng, và sẵn sàng đón nhận, thầm hiểu, vì thời gian giới hạn, vì phạm vi đề tài, những gì cuộc ngâm chưa phô diễn cho nghe.

Chuyển dịch thi sĩ Homer, theo văn hào Montaigne, “tác giả duy nhất trên thế giới chưa bao giờ khiến người đọc bực bội, buồn chán, lúc nào cũng tỏ ra với người đọc mình khác hẳn, lúc nào cũng tươi nở vừa mới mẻ, vừa dịu dàng,” tôi cố gắng

trung thực, trong sáng, giản dị, óng ả. Cầu mong Thi Thần vui lòng trợ giúp để tôi hoàn tất việc làm nặng nề, mặc dù theo đường nôm na, bình dân, chuyển ngữ thi phẩm vừa phong phú vừa ý nhị ra đời cách nay trên dưới ba ngàn năm.

Markham, Canada 10.2005

Đỗ Khánh Hoan

Giới thiệu dịch giả

Đỗ Khánh Hoan tốt nghiệp đại học Saigon, đại học Sydney (Úc), đại học Columbia (Mỹ) chuyên về văn học Anh Mỹ, nguyên giáo sư và trưởng ban Anh văn Đại học Văn khoa Saigon (1964-1979). Trước kia, khi còn ở trong nước, ngoài việc giảng dạy văn học Anh Mỹ, ông thường chuyển dịch danh tác văn chương hai xứ này. Từ ngày ra nước ngoài, định cư ở Canada, ông dành thì giờ tìm hiểu văn học xứ tuyết rừng phong, giới thiệu một số cây bút sáng giá, chuyển ngữ khá nhiều truyện ngắn giá trị. Đặc biệt ông giới thiệu, đồng thời chuyển ngữ hai giai tác của nữ văn sĩ Gabrielle Roy: Rue Deschambault (*Đường kỷ niệm)* đăng trên tạp chí Gia Vàng ở Vancouver và tuần báo Thời Báo ở Toronto, và Ces enfants de ma vie (những khuôn mặt trong đời tôi). Thêm vào đó, qua tìm hiểu văn học châu Mỹ La-tinh, từ 1983 đến nay, ông giới thiệu cây bút đặc sắc: Silvina Ocampo, Gabriel G. Marquez, Gabriela Mistral, Miguel A. Asturias, Octave Paz, Jorge L. Borges, Isabel Allende, Pablo Neruda, Ruben Darío, Horacio Quiroga, Juan Rulfo, Julio Cortázar trên nguyệt san Làng Văn, Toronto, Canada và nguyệt san Khởi Hành, California, Hoa-kỳ. Ông đã xuất bản Văn học Brasil (1997) và dự tính xuất bản bộ Văn học Châu Mỹ La-tinh. Cùng cuốn Nhà văn & Tùy bút châu Mỹ La-tinh, Khởi Hành xuất bản, ông sẽ để nguyệt san vừa kể ấn hành Nhà văn & Truyện ngắn Châu Mỹ La-tinh.
Cộng tác với Nguyễn Tường Minh chuyển ngữ tiểu thuyết Nhật bản
Kim các tự (1970, 1990, 1996), *Tiếng sóng* (1970, 1998), *Chiều hôm lỡ chuyến* (1971, 1998), *Cấm sắc* (1972), *Khát vọng yêu đương* (1973) của Mishima Yukio; *Nỗi lòng* (1971, 1999), *Gối cỏ* (1972), *Ánh sáng và Bóng tối* (1972), của Natsume Sôseki; *Tiếng nú*i (1970), *Ngàn cánh hạc* (1971), *Xứ tuyết* (1972), của Kawabata Yasunari; *Người đàn bà trên cồn cát* (1973), *Bức địa đồ bị hủy* (1973) của Abe Kôbô; *Lã sinh môn* (1974) của Akutagawa Ryunosuke; *Kinh nghiệm cá nhân*

(1974), *Tiếng hát âm thầm* (1974) của Ôe Kenzaburô; *Lửa đồng* (1974) của Ôoka Shôhei; *Côn trùng và Tầm ma* (1973) của Tanizaki Junichirô; *Mưa đen* (1972) của Ibuse Masuji; *Bác sĩ phu nhân* (1971) của Ariyoshi Sawako.

Để Võ Quỳnh-Chi Andrea giữ làm kỷ niệm tặng phẩm mộc mạc phảng phất khuôn mặt, giọng nói, tiếng cười người độc hành mải miết kiếm tìm cái đẹp ý nhị trong cõi nhân gian.

Sách cùng tác giả

Lịch sử Văn học Anh, tái bản lần 2 (1969, 1995)

Chân dung chàng nghệ sĩ trẻ (A Portrait of the Artist as a Young Man, James Joyce), 1969

Khái niệm về ngôn ngữ & thi pháp Anh, tái bản lần 3, (1971-1973)

Bi kịch Hâm Liệt (Hamlet, William Shakespeare), 1973

Thơ Rabindranath Tagore: *Lời dâng, Tâm tình hiến dâng, Tặng vật,* tái bản lần 11 (1969-1999)

Khung trời nhỏ hẹp (The Painted Veil, Somerset Maugham), 1970

Cây đàn Miến Điện (Biruma no Tategoto, Takeyama Michio), tái bản lần 6, (1970-1997)

Tiếng hát lương tâm (To Kill a Mockingbird, Harper Lee), 1975

Truyện ngắn Chekov, tập I, 1975

Nông trại súc vật (Animal Farm, George Orwell), tái bản lần 3, (1975, 1984, 1990)

William Shakespeare: cuộc đời & tác phẩm, 1993

Văn học Brazil, 1997

Đường Kỷ Niệm (Rue Deschambault, Gabrielle Roy), 1997

Hoa trong vườn (20 truyện ngắn phóng tác 20 kịch phẩm của William Shakespeare), 1999

Đôn Qui-Xốt (Don Quijote de La Mancha của Miguel de Cervantes), 2003

Tùy bút châu Mỹ La-tinh (Khởi Hành xuất bản), 2008

Khúc 1

Hỡi Thi Thần, xin cất lời ca phẫn nộ dâng lên trong lòng Achilleus, phẫn nộ tai hại đem lại muôn vàn đau khổ cho binh sĩ Achaian, đưa biết bao linh hồn anh hùng, quả cảm xuống âm ty, biến thân xác thành mồi cho chó và chim, như vậy mới thỏa mãn ý định Chúa tể. Xin bắt đầu, hỡi Thi Thần, ngày công tử Atreus, quân vương quyền uy Agamemnon,ục hặc với tướng quân lừng danh Achilleus, công tử Peleus. Thần linh nào khiến hai người cãi lộn sau đó đi đến bất hòa?
Công tử Chúa tể và Leto chứ ai. Tức giận vì quân vương khiếm nhã với Chryses, tu sĩ thần linh bao che, Apollo gieo rắc bệnh dịch khủng khiếp sát hại đoàn quân. Chryses tới dãy thuyền lướt sóng quân Achaian chuộc ái nữ bị bắt. Lão nhân mang theo nhiều tiền bạc, tay cầm quyền trượng bằng vàng của thần linh Apollo, xạ thủ từ xa, trên đầu cuốn dải len thiêng liêng. Lão nhân kêu gọi toàn thể quân lính Achaian, nhất là hai chỉ huy, công tử Atreus.
“Hỡi công tử Atreus và binh sĩ người Achaian chân cuốn xà-cạp gọn gàng. Cầu mong thần linh trên núi Olympos trợ giúp để quý vị đột nhập, cướp phá thành phố quân vương Priam, rồi trở về an toàn! Nhưng trước khi làm vậy, xin vui lòng thả ái nhi yêu quý của lão hủ, và để tỏ lòng tôn kính thần linh xạ thủ từ xa Apollo, công tử Chúa tể, xin hoan hỉ đón nhận tiền chuộc.”
Hoan hô ầm ĩ, quân lính đồng thanh tuyên bố phải kính trọng tu sĩ và chấp nhận tiền chuộc hậu hĩ. Phần riêng trong lòng Agamemnon, công tử Atreus, không muốn tí nào. Nghiêm khắc cảnh cáo, nặng lời xua đuổi, quân vương dằn giọng: “Lão già, đừng để ta bắt gặp bữa nay lảng vảng quanh quẩn chiến thuyền rỗng không, và trong tương lai cũng chớ vác mặt trở lại nơi này kẻo lão già sẽ thấy cả quyền trượng lẫn dải len thiêng liêng đều bất lực không đủ bảo vệ tấm thân! Thay vì thả con gái lão già ta sẽ giữ nàng sống tới khi đầu bạc răng long trong tư thất trên đất Argos, rất xa quê hương nơi nàng

chào đời, ngày dệt vải trong khung cửi, tối lên giường chia chăn sẻ gối với ta. Cút khỏi mắt ta ngay lập tức, chẳng nên ỉ eo quấy rầy ta nữa, nếu muốn trở về an toàn."
Nghe vậy đành vâng lời, lão nhân run rẩy, nhẹ gót bước đi, lẳng lặng men theo bờ biển sóng dội ào ào. Đi khá xa, lúc chỉ có một mình, lão nhân hối hả cầu xin, khấn khứa rất lâu thần linh Apollo, công tử nữ thần Leto, mái tóc diễm kiều. "Xin lắng nghe lời phàm nhân, hỡi thần linh tên bạc, người che chở thành phố Chryse, thành phố Killa thiêng liêng, ô Smintheus, vương chủ tối cao trị vì hải đảo Tenedos! Do muốn làm đẹp lòng phàm nhân xây dựng đền thờ, vì muốn làm vừa ý phàm nhân nướng đùi bò, đùi dê dày mỡ để người thưởng thức, nên chỉ xin người vui lòng chấp nhận điều phàm nhân ước mong: bắt quân Danaan đền trả nước mắt phàm nhân tuôn đổ bằng làn tên của người!"
Nghe lời cầu xin lòng dạ nổi xung từ đỉnh núi Olympos chót vót choàng ngay cây cung và ống tên lên vai, Phoibos Apollo hối hả hạ sơn. Trong lúc hạ thế, mũi tên trên vai thịnh nộ kêu lách cách, như màn đêm buông, thần linh đi xuống. Ngồi đối diện cách xa dãy thuyền, thần linh bắn một phát, tiếng phựt rùng rợn vút đi từ cây cung bằng bạc. Thoạt đầu thần linh tấn công đàn la, bầy chó chạy lăng quăng. Sau đó thần linh bắn tên nhọn hoắt tấn công đoàn người, tấn công liên tục. Giàn hỏa bốc lửa. Lửa cháy ngùn ngụt thiêu xác chết thành than, nhiều vô kể. Chín ngày liên tiếp tên thần linh bắn như mưa rơi xuống doanh trại. Đến ngày thứ mười Achilleus ra lệnh quân lính tập họp giữa quảng trường tìm phương sách, nữ thần Hera cánh tay trắng ngần âm thầm thôi thúc, vì chứng kiến cảnh quân Danaan chết như sung rụng. Khi tất cả đã tụ tập đông đủ Achilleus bước chân thoăn thoắt đứng lên phát biểu:
"Công tử Atreus, nghĩ tới cuộc chiến và bệnh dịch đang sát hại binh sĩ Achaian, bản nhân sợ vì không đạt mục đích ngô bối phải rút lui, dẫu không chết bây giờ rồi ra ngô bối cũng phải giã ngũ dong buồm trở về quê hương. Trước cảnh tượng hãi hùng sao ngô bối không tham khảo ý kiến tu sĩ hay nhà tiên tri hoặc người đoán mộng (vì Chúa tể cũng ban mơ phát

mộng) xem tại sao Phoibos Apollo lại nổi giận với ngô bối? Phải chăng thần linh cảm thấy bị xúc phạm vì ngô bối không giữ lời thề hay vì ngô bối không tế sinh cúng dường đúng cách. Nếu vậy, ngô bối phải làm thế nào để thần linh vui lòng chấp nhận lễ dâng thịt cừu thơm phức, thịt dê đẫy đà khói tỏa nghi ngút, giúp ngô bối tránh khỏi tai ương?"
Dứt lời Achilleus ngồi xuống. Kalchas, công tử Thestor đứng dậy giữa hội trường. Trong doanh trại về tiên tri, giải triệu không ai sánh kịp. Thày biết quá khứ, hiện tại và tương lai. Nhờ pháp thuật bói toán Phoibos Apollo riêng ban, thày hướng dẫn hạm đội Achaian vượt biển đi vào vịnh Ilios. Là người chung thủy, thiện chí đầy mình, thày bắt đầu:
"Achilleus quý mến, thế nhân Chúa tể yêu thương, tướng quân yêu cầu giải thích vì sao quân vương Apollo, xạ thủ từ xa nổi giận, bỉ phu sẵn sàng đáp lời. Tuy nhiên, phần mình xin tướng quân rộng lòng thông cảm và cam kết bằng lời nói hay việc làm sẵn sàng che chở, bảo vệ bỉ phu. Bởi trộm nghĩ bỉ phu sẽ xúc phạm người quyền uy đối với dân Argive và vị chỉ huy quân sĩ Achaian răm rắp tuân theo. Vì khi nổi giận với thứ dân, quân vương bao giờ cũng nắm ưu thế. Dù nuốt giận lúc này, song lòng vẫn nuôi hận chừng nào giải quyết dứt điểm mới thôi. Bởi thế xin tướng quân khẳng định tướng quân có bảo đảm an toàn cho bỉ phu không?"
"Đừng sợ tiên tri gia," Achilleus bước chân thoăn thoắt đáp. "Đừng ngại, cứ nói cho ngô bối hay thày hiểu ý định thần linh ra sao. Không, nhân danh Apollo, Chúa tể yêu thương, thần linh thày cầu xin, ô Kalchas, khi thày nói cho binh sĩ Danaan hiểu điềm triệu, bản nhân cam đoan chừng nào còn sống, chừng nào còn nhìn ánh sáng mặt trời, không binh sĩ Danaan nào, ở đây, bên dãy thuyền rỗng không, được phép động tới lông chân ngay cả nếu người đó theo thày là Agamemnon mang tước vị nguyên soái giữa hàng quân."
Tiên tri gia lừng danh lấy can đảm tiếp lời: "Không có chuyện thất hứa hay thiếu sót lễ sinh. Thần linh nổi giận vì tu sĩ của người bị Agamemnon xúc phạm, không chịu thả ái nữ tu sĩ và nhận tiền chuộc mạng. Đó là lý do tại sao hiện giờ ngô bối

đau khổ và sẽ đau khổ hơn nữa. Thần linh xạ thủ từ xa sẽ không tha khỏi tai ương khủng khiếp nếu ngô bối chưa trả lại bố già tiểu thư đôi mắt thuôn dài, không nhận tiền thưởng hay tiền chuộc, nếu ngô bối chưa nghiêm cẩn mang tế sinh tới Chryse. Chỉ khi nào việc đó làm xong, ngô bối mới hy vọng thần linh nguôi giận nghĩ lại."
Dứt lời Kalchas ngồi xuống. Đúng lúc đó anh hùng, công tử Atreus, Agamemnon quyền uy nhỏm dậy giữa hội trường, tâm hồn chìm trong bóng tối, tim đen đầy thịnh nộ, mắt long sòng sọc vì tức giận. Liếc nhìn Kalchas đượm vẻ đe dọa, quân vương tuôn lời: "Thày đoán sằng bậy, lão công chưa bao giờ nói điều tốt đẹp với ta. Lão công chỉ tiên báo điều chẳng lành theo sở thích. Lão công chưa hề phát biểu hoặc tiên báo điều tốt lành! Bây giờ trước mặt hàng quân Danaan lão công lại tuyên bố, thần linh xạ thủ từ xa trừng phạt họ vì ta từ chối tiền chuộc thiếu nữ Chryseis, vì ta muốn giữ làm của riêng đem về nhà. Thực tình mà nói ta yêu nàng hơn cả Klytaimestra, phu nhân hôn phối của ta. Khuôn mặt xinh đẹp, bàn tay khéo léo, về thân hình và vóc dáng nàng chẳng kém chút nào. Dẫu thế, ta vẫn sẵn sàng trả lại, nếu làm vậy là chín chắn, khôn ngoan. Điều ta mong muốn ấy là thấy quân ta an toàn, không gục chết như thế. Đổi lại lão công phải tức thì thay thế phần thưởng, nếu không ta sẽ là người duy nhất trong hàng quân Argive chẳng có gì, tay không là chuyện bất khả. Để mắt nhìn, lão công thấy phần thưởng trao tặng đang rời bỏ tay ta."
Achilleus bước chân thoăn thoắt chồm lên đáp: "Công tử vẻ vang của Atreus, tham lam quá sức trong hàng quân, binh lính Achaian gan dạ tìm đâu ra phần thưởng để thỏa mãn lòng tham không đáy? Ngô bối không biết kho tàng dự trữ nơi nao để đem ra chia chác. Của cải ngô bối cướp phá thành phố chia đồng đều. Nếu bảo quân lính trả lại, như vậy không phải chút nào. Không, bây giờ đáp ứng ý định thần linh, nguyên soái hãy thả cô gái. Ngô bối sẽ đền bù gấp bội nếu Chúa tể cho phép đột nhập cướp phá thành Troa kín cổng cao tường."

Vừa nghe Agamemnon quyền uy đáp lại tức thì: “Achilleus tài ba, phi thường thật đấy, song đừng nghĩ có thể đánh lừa, tướng quân không thể phỉnh gạt hay thuyết phục bản chức làm chuyện đó. Phải chăng làm vậy là tướng quân muốn ôm giữ phần thưởng của mình trong khi bản chức trơ mắt nhìn phần thưởng buột khỏi tầm tay? Phải chăng đó là lý do tướng quân bảo bản chức trả lại cô bé? Không đời nào. Nếu quân lính Achaian hào hiệp nghĩ tới cho phần thưởng, hợp sở thích, giá trị tương đương, để đền bù, bản chức sẵn sàng đón nhận, không nói một lời. Trái lại, nếu họ không nghĩ tới chuyện đó, bản chức sẽ tự mình đi kiếm, bản chức sẽ lấy phần thưởng của tướng quân, của Aias hay của Odysseus đem về làm của mình. Người mất sẽ tức giận, bất kể ai trong số bản chức tới viếng thăm. Nhưng chuyện đó khi khác sẽ bàn. Bây giờ ngô bối hãy đẩy thuyền sơn đen xuống biển thiêng liêng, kiếm thủy thủ đặc biệt, đem trăm bò làm lễ tế sinh và đưa cả cô gái Chryseis cặp má nõn nà xuống nữa. Hơn thế, cần chỉ huy trong hội đồng, Aias, Idomeneus, Odysseus tháo vát hoặc tướng quân, công tử Peleus, đáng sợ hơn hết trong hàng quân, để với lễ sinh đầy đủ tướng quân có thể tranh thủ cảm tình thần linh xạ thủ từ xa nhằm tránh tai ương cho binh sĩ.”
Achilleus bước chân thoăn thoắt vừa lườm vừa đáp: “Ô, nguyên soái, trước sau ngài chỉ nghĩ tới lợi, bất kể mặt trơ mày trẽn thế nào! Làm sao ngài có thể hy vọng quân lính Achaian sẵn lòng theo lệnh, tiếp tục cuộc viễn chinh hay gắng sức chiến đấu chống lại kẻ thù? Bản nhân không tới đây giao chiến vì người Troian vũ trang thương giáo, do không có chuyện tranh giành với họ. Họ không hề làm hại bản nhân. Họ chưa bao giờ trộm bò cướp ngựa hay phá hoại mùa màng trên đất Phthia phì nhiêu, bầu sữa nuôi sống mọi người. Bởi giữa họ và ngô bối có núi cao mờ mờ ngăn cách, biển rộng ầm ầm chia đôi. Không. Vì ngài, mặt trơ trán bóng, vì Menelaos, vì ngài lì lợm ngô bối ra đi, đúng thế, để thỏa mãn tham vọng của ngài, để cướp đoạt của cải của người Troian. Chuyện đó ngài không màng nghĩ hoặc bận tâm. Không những thế bây giờ ngài còn đe dọa tước đoạt phần thưởng của bản nhân,

khó nhọc lắm mới đoạt được và do con cái người Achaian trao tặng! Bản nhân chưa bao giờ có chiến phẩm bằng chiến phẩm của ngài mỗi lần binh lính Achaian tấn công cướp phá thành phố đông dân của người Troian. Tay bản nhân hằn vết chiến trận đẫm máu, đụng độ khốc liệt. Nhưng phân chia chiến phẩm bao giờ ngài cũng nhận phần thưởng to lớn, bản nhân mang phần thưởng nhỏ bé về thuyền sau khi gồng mình chiến đấu đến mệt lả, rã rời. Bởi thế bây giờ bản nhân sẽ trở về Phthia, vì trở về quê hương với đoàn tàu mũi cong là hay hơn hết. Bản nhân không muốn ở đây vơ vét của cải, kho tàng cho ngài trong khi bản thân chẳng đón nhận tí nào vinh dự!"
Nguyên soái Agamemnon tiếp lời: "Vậy cứ việc nếu đó là điều tướng quân mong muốn. Bản chức không năn nỉ tướng quân ở lại vì bản chức. Người khác ở lại với bản chức, họ kính nể bản chức, nổi nhất trong đám là Chúa tể hằng thận trọng. Trong số quân vương Chúa tể nuôi dưỡng hiện diện nơi đây tướng quân là người đáng ghét hơn cả, bởi không mảy may chung thủy, luôn luôn tìm vui trong bất hòa, chiến trận, chiến tranh. Chiến binh tài ba thật đấy, song đó là phần thưởng thần linh trao ban. Vậy cứ ra về cùng thuyền và đồng đội, sau đó cai quản, trị vì người Myrmidon. Bản chức không cần tướng quân, nỗi giận dữ của tướng quân không khiến bản chức động lòng. Nhưng nghe bản chức nói. Vì Phoibos Apollo lấy Chryseis khỏi tay bản chức, nên bản chức định cho người đem thuyền đưa nàng về nhà; bản chức sẽ lấy Briseis cặp má xinh đẹp, phần thưởng của tướng quân, bản chức sẽ thân chinh đến trại kiếm nàng, cho tướng quân hiểu là cấp bậc chỉ huy bản chức cao hơn tướng quân như thế nào, và người khác hay phải giữ mồm giữ miệng đừng đối lời ngang hàng với bản chức và ngang nhiên coi thường quân vương của họ."
Lời vừa dứt, lòng đau khôn xiết, công tử Peleus nổi giận đùng đùng. Dưới lồng ngực bùm xùm tim đập thình thịch vì suy nghĩ có nên rút kiếm sắc bên đùi nhảy xổ qua đám đông nhốn nháo đang nhỏm dậy đâm chết Agamemnon hay đè nén cơn giận, kìm hãm xúc động. Lòng dạ, đầu óc còn đang đắn đo, tướng quân vừa rút kiếm nửa chừng, Athena từ trên trời đi

xuống. Hera cánh tay trắng ngần phái đi vì trong thâm tâm nữ thần yêu thương, lo lắng cho cả hai người. Từ phía sau tiến tới Athena đưa tay nắm tóc vàng trên đầu công tử Peleus. Chỉ mình tướng quân, ngoài ra không ai trông thấy. Giật mình quay lại, Achilleus chớp nhoáng nhận ra Pallas Athena: mắt nữ thần tiết ra ánh nhìn khiếp đảm. Tướng quân vội nói lời như có cánh bay xa: “Tại sao tới lúc này hở tiểu thư Chúa tể trang bị khiên thần? Phải chăng muốn chứng kiến Agamemnon, công tử Atreus, hạ nhục bản nhân? Nếu vậy xin nói nữ thần hay điều bản nhân nghĩ thế nào cũng thành hiện thực: vì thái độ ngạo mạn sớm muộn đương sự sẽ mất mạng.”
Vừa nghe nữ thần Athena mắt xanh lam lục cất lời: “Từ trời cao ta giáng thế để ngăn tướng quân đừng nổi nóng, để xem tướng quân có nghe lời ta không? Nữ thần Hera cánh tay trắng ngần phái ta đi, bởi trong thâm tâm yêu thương, lo lắng cho cả hai người. Vậy, thôi cãi lộn, buông tay đừng rút kiếm làm chi. Thay vì thế dùng lời vạch trần xấu xa cho đương sự hay tướng quân định làm gì. Ta nói trước tướng quân hay, chẳng bao lâu nữa sẽ đến ngày phần thưởng đáng giá gấp bội phần thưởng hiện nay xuất hiện trước mặt đền bù xúc phạm thế này. Hãy trấn tĩnh và xử sự như ngô bối mong muốn.”
“Nữ thần,” Achilleus bước chân thoăn thoắt đáp, “khi nhị vị ra lệnh, dù lòng giận dữ đến đâu, phàm nhân cũng phải vâng lời. Như vậy có lợi nhiều hơn. Vì phàm nhân vâng lời, thần linh sẽ để tai lắng nghe.”
Hăm hở tuân lời Athena, tướng quân vừa nói vừa lấy bàn tay gân guốc đặt trên đốc bịt bạc đẩy kiếm vào bao. Nữ thần lên đường trở lại núi Olympos gặp thần linh trong cung điện Chúa tể tay cầm khiên thần. Tức giận vẫn chưa thuyên giảm, lời lẽ sổ sàng, lại cật vấn công tử Atreus, công tử Peleus gầm lên: “Này gã say, mắt chó săn, tim thỏ đế, ngươi chưa bao giờ có can đảm cầm vũ khí cùng binh sĩ ra chiến trường, hoặc cùng chỉ huy dấn thân phục kích, với ngươi thò đầu ra là thế nào cũng chết. Quanh quẩn dọc ngang doanh trại tốt hơn, giở trò nẫng nhẹ phần thưởng của bất kỳ ai chống đối, ngươi là quân vương bù khú trên lưng nhân dân, vì cai trị đám người chẳng

ra gì! Nếu không, công tử Atreus, việc ngươi làm bữa nay sẽ là việc làm bỉ ổi cuối cùng. Nhưng hãy lắng nghe vì ta sẽ trang trọng thề. Ta thề trước quyền trượng: quyền trượng sẽ không bao giờ mọc lá, tỏa cành kể từ lúc lìa khỏi thân trên núi, quyền trượng sẽ không nẩy mầm, đâm chồi kể từ khi mũi kích bằng đồng chặt trụi lá, lóc nhẵn vỏ xung quanh, bây giờ truyền sang tay con cháu người Achaian, nhân danh Chúa tể, trong tư thế pháp quan, duy trì luật lệ. Ta long trọng thề với quyền trượng: thế nào cũng có ngày con cháu người Achaian, muôn người như một, tiếc nhớ Achilleus, thế nào cũng có ngày trong lúc tuyệt vọng ngươi bất lực không thể che chở khi họ gục ngã, hết trăm này đến trăm nọ, dưới bàn tay Hektor hiếu sát. Lúc đó, ruột gan cấu xé, ngươi sẽ ân hận vì đã đối xử khiếm nhã với chỉ huy anh dũng lực lượng Achaian!”
Dứt lời ném quyền trượng nạm vàng xuống đất công tử Peleus ngồi xuống. Phía đối diện công tử Atreus vẫn chưa nguôi giận. Đúng lúc đó giữa đám đông Nestor người Pylian nhỏm dậy, dáng vẻ điềm đạm, giọng nói dịu dàng, thốt lời ngọt ngào. Lão nhân đã chứng kiến hai thế hệ không còn nữa, số người chào đời cùng mình ngày trước, số người khôn lớn tại Pylos thiêng liêng, bây giờ lão nhân lại dẫn dắt thế hệ thứ ba. Hướng nhìn hội trường, lời lẽ chân tình, lão nhân cất tiếng: “Hỡi ôi! Cảnh tượng đau lòng đất nước Achaia sẽ nhỏ lệ khôn nguôi, buồn rầu thảm thiết. Chắc hẳn Priam và con cháu trong lòng vui mừng khôn tả, dân Troian cũng cảm thấy hớn hở vô cùng, nếu chúng biết chuyện hục hặc xảy ra giữa hai người, thủ lĩnh chỉ đạo tuyệt vời hàng quân Danaan trong hội đồng cũng như ngoài chiến trường. Không, nhị vị nên lắng nghe vì đều ít tuổi hơn lão hủ. Trong quá khứ lão hủ đã giao du, kết thân với người tài ba hơn nhị vị, song họ không thiếu kính nể đối với lão hủ. Người từ đó đến nay lão hủ không gặp và sẽ chẳng bao giờ gặp nữa: Peirithoos, Dryas, chỉ huy binh đội, Kaineus, Exadios, Polyphemos xuất chúng, Theseus tuyệt vời, công tử Aigeus. Họ là người khỏe nhất trần gian. Khỏe vô cùng, giao chiến với đối thủ cũng khỏe khủng khiếp, đám quái vật đầu người mình ngựa, thú dữ trên núi, họ thẳng tay tiêu

diệt. Họ là người lão hủ rời bỏ quê hương Pylos đi theo. Đáp lời kêu gọi, trải qua hành trình dài dặc từ vùng đất xa xôi, lão hủ ra đi gặp họ. Lão hủ tự nguyện dấn thân tham gia cuộc chiến. Bây giờ trên trái đất không ai có thể giao chiến với họ. Vậy mà họ lắng nghe, theo lời lão hủ. Bởi thế nhị vị nên làm như họ, chẳng thua thiệt, mất mát gì đâu. Quân vương, mặc dù là người quyền cao chức trọng, chẳng nên lấy cô gái của tướng quân, vì quân lính Achaian trao tặng từ đầu, thay vì thế cứ để tướng quân giữ chiến phẩm của mình. Và tướng quân, công tử Peleus, đừng dùng vũ lực tranh cãi với quân vương, vì về danh dự không có chuyện ngang bằng với người mang thần trượng Chúa tể vinh danh. Giữa hai người tướng quân với thân mẫu nữ thần có thể là người quyền uy, song quân vương quyền uy gấp bội, bởi lãnh đạo, trị vì muôn dân. Quân vương, công tử Atreus, phải ngừng nóng giận. Lão hủ khẩn khoản xin quân vương gạt sang bên mối bất hòa đối với Achilleus, trong chiến trận thập tử nhất sinh chống lại kẻ thù là người tài ba hơn hết giữa hàng quân."

Quân vương Agamemnon quyền uy đáp: "Thưa, điều lão trượng vừa nói rất ư chí lý. Trái lại, tên này muốn đè đầu cưỡi cổ mọi người: kiểm soát tất cả, cai quản tất cả, chỉ huy tất cả! Vì thế bản chức nghĩ có người trong đám ngô bối sẽ không chịu. Rất có thể thần linh hằng sống đã sáng tạo y là chiến binh dũng mãnh, song phải chăng nhờ vậy y có quyền sử dụng ngôn từ để phỉ báng, mạt sát?"

Achilleus phi thường ngắt lời tức khắc: "Ta sẽ bị coi là kẻ ngu si, tên hèn nhát, nếu im tiếng không đáp lại những gì ngươi nói. Ra lệnh với người khác, đừng ra lệnh với ta, vì từ giờ phút này ta sẽ không tuân lệnh ngươi đâu. Nói ngươi hay, và dỏng tai nghe cho rõ lời ta nói. Ta sẽ không tranh giành, vật lộn với ngươi hay bất kỳ ai vì người con gái binh sĩ Achaian trao tặng bây giờ ngươi cướp đoạt. Trái lại, thứ khác ta giữ dưới thuyền sơn đen lướt sóng ngươi sẽ không được đụng tới mang đi. Cứ thử sờ vào mà xem, mọi người sẽ thấy hậu quả thế nào. Trong nháy mắt máu ngươi sẽ chảy thành dòng đen ngòm theo mũi thương ta lao mạnh."

Lời thù nghịch, tiếng khích bác kết thúc, hai người đứng dậy giải tán cuộc họp gần dãy thuyền Achaian. Công tử Peleus, công tử Menoitios cùng đồng đội về trại và dãy thuyền cân bằng đậu thành hàng ngay ngắn. Công tử Atreus ra lệnh đẩy chiếc thuyền lướt sóng xuống biển, chọn hai mươi tay chèo lèo lái, đem trăm bò làm lễ tế sinh, sau đó đưa Chryseis cặp má xinh đẹp xuống thuyền. Odysseus đa mưu túc trí là thuyền trưởng. Mọi người xuống xong xuôi họ mới rẽ sóng ra khơi theo hải trình ẩm ướt. Cùng lúc công tử Atreus ra lệnh quân sĩ tẩy uế. Binh lính tắm rửa sạch sẽ, tống khứ dơ bẩn xuống biển, sau đó giết bò, hạ dê ngon lành làm lễ bách sinh tế tạ Apollo trên bãi cát dọc bờ biển trần trụi. Mùi thịt nướng hòa với khói cuồn cuộn bay lên bầu trời.

Mọi người trong doanh trại đôn đáo chạy việc cho xong. Agamemnon vẫn chưa quên cuộc cãi lộn và qua đó quân vương đe dọa tướng quân. Gọi Talthybios và Eurybates trình diện, quân vương ra lệnh lệnh sứ và tùy tùng trung thành: “Tới trại Achilleus, công tử Peleus, cầm tay thiếu nữ Briseis đôi má nõn nà dắt về đây. Nếu y không chịu trao cho các ngươi, ta sẽ thân chinh mang quân tới bắt cô gái, như vậy y sẽ tức tối vô cùng.”

Nhắc lại nghiêm lệnh quân vương phái hai người đi. Tùy tùng và lệnh sứ miễn cưỡng cất bước men theo bãi cát dọc bờ biển trần trụi tới trại và thuyền quân Myrmidon. Đến nơi hai người thấy tướng quân ngồi một mình trong trại gần chiếc thuyền sơn đen. Thấy hai người lại gần tướng quân không tỏ vẻ vui mừng. Hai người đứng im, chẳng nói một lời, chẳng hỏi một câu, vì sợ sệt và kính nể. Trái lại, trong lòng hiểu mục đích vì sao hai người kéo đến, tướng quân cất tiếng: “Chào lệnh sứ và tùy tùng tuân lệnh Chúa tể và thế nhân! Mời vào. Ta không trách hai người, song ta trách Agamemnon sai hai người tới đây để bắt thiếu nữ Briseis. Patroklos dòng dõi Chúa tể đâu, dẫn cô gái ra đây trao cho hai người đem về. Rất mong hai người sẽ là nhân chứng trước thần linh hạnh phúc, trước thế nhân tất tử, trước quân vương ngoan cố, rồi ra có ngày đời lại cần ta cứu giúp, tìm mà không thấy, tránh khỏi tai ương

khủng khiếp đối với hàng quân. Vì tự lao thân vào ý nghĩ đen tối, nhìn tương lai cũng như quá khứ, tên này không nhận ra làm sao binh lính Achaian có thể chiến đấu gần thuyền mà không tổn hại." Patroklos làm theo ý bạn chí thiết. Anh dẫn Briseis hai má mượt mà ra khỏi trại trao tay lệnh sứ. Hai người men theo dãy thuyền trở về. Thiếu nữ cặp má gợi cảm đi theo, dáng vẻ dùng dằng, miễn cưỡng. Đúng lúc đó Achilleus bật khóc. Vội vàng lánh xa đồng đội, tướng quân ngồi xuống cồn cát bên biển sóng bạc đầu bất tận, đưa mắt nhìn đại dương mênh mông. Tướng quân giơ hai tay lên cao rì rầm cầu khẩn thân mẫu thân thương khá lâu: "Mẹ hỡi, vì mẹ sinh con ra đời để con sống ngắn ngủi, nên Chúa tể sấm sét ngự trị núi Olympos thế nào cũng thương tình. Nhưng lúc này người ngoảnh mặt làm ngơ, chẳng thèm đoái hoài. Người để quân vương Agamemnon, công tử Atreus, quyền uy rộng lớn miệt thị con, cướp chiến phẩm tự tay trao tặng và bây giờ giữ làm của riêng tư." Vừa cầu khẩn Achilleus vừa ứa nước mắt, thân mẫu khả kính đang ngồi bên cạnh thân phụ cao niên dưới đáy sâu thăm thẳm nghe tiếng. Vội vàng ngoi khỏi biển nước xanh lơ, sóng bạc đầu, như làn sương mù, bà sà xuống ngồi trước mặt tướng quân vẫn còn thổn thức. Đưa tay vuốt ve, miệng thốt lời bà hỏi: "Con, tại sao con khóc? Đau đớn nào khiến con buồn rầu? Nói mẹ hay, đừng giấu kín trong lòng, để mẹ con cùng chia sẻ."

Thở dài rên rỉ, Achilleus bước chân thoăn thoắt đáp: "Mẹ biết rồi. Vì mẹ biết rồi, con cần gì kể lại làm chi? Chúng con tới Thebe, thành phố thiêng liêng dưới quyền Eétion. Đột nhập cướp phá chúng con đem chiến phẩm về đây. Phân chia đồng đều con cháu người Achaian chọn giai nhân Chryseis cặp má mịn màng làm phần thưởng danh dự dành cho công tử Atreus. Nhưng liền đó Chryses tu sĩ phục vụ Apollo xạ thủ từ xa tới dãy thuyền lướt sóng của binh sĩ Achaian áo lát đồng xin thả con gái, mang theo vô số tiền chuộc, tay cầm dải len thiêng liêng của Apollo cuộn quanh quyền trượng nạm vàng. Lão ông năn nỉ quân sĩ Achaian, đặc biệt hai công tử Atreus, chỉ huy đoàn quân. Hoan hô đồng ý, binh sĩ tuyên bố phải

kính nể tu sĩ, đón nhận tiền chuộc nhiều khôn kể, công tử Atreus, Agamemnon trong lòng không thích như thế chút nào. Quân vương hung hãn xua đuổi lão ông, đồng thời nghiêm khắc cảnh cáo. Bởi thế lão ông tức giận ra về. Nhưng chợt nghe lời cầu khẩn, vì yêu thương hết lòng, Apollo tức khắc phóng tên độc xuống đoàn quân Argive. Lính chết như rạ, vì tên thần linh bắn rơi khắp nơi, hết cả doanh trại. Cuối cùng tiên tri gia thông hiểu mọi điều giải thích cho chúng con hay ý định thần linh xạ thủ từ xa. Đứng phắt dậy, đầu tiên lên tiếng, con kêu gọi mọi người phải làm thế nào để thần linh nguôi giận. Công tử Atreus nổi đóa tức thì. Y chồm lên, thốt lời đe dọa, lời ấy bây giờ thực hiện rõ ràng: binh lính Achaian mắt thuôn dài đưa giai nhân xuống thuyền lướt sóng trao trả Chryse với đồ tế sinh dâng thần linh, trong khi lệnh sứ quân vương vừa tới trại con lôi thiếu nữ Briseis, tiểu thư Briseus mang đi, hàng quân tặng con làm phần thưởng. Bởi thế nếu có thể trong quyền hạn của mình, xin mẹ trợ giúp đứa con dũng cảm. Lên núi Olympos van xin Chúa tể, bằng lời nói hay việc làm, vì có lần mẹ đã làm người vui lòng. Nhiều lần trong cung điện hiền phụ con nghe mẹ khoe, một mình trong nhóm bất tử, mẹ cứu công tử Kronos thu thập mây đen khỏi rơi vào cảnh nhục nhã khi mấy thần linh trên núi Olympos – Hera, Poseidon, Pallas Athena – âm mưu bảo nhau trói chặt vào cột. Nhưng mẹ, với tư cách nữ thần, mẹ tới giúp, mẹ cắt dây, mẹ triệu tập cấp tốc lên đỉnh núi sinh vật trăm tay thần linh gọi là Briareus, thế nhân kêu là Aigaios, về sức lực vượt xa bố đẻ. Hớn hở tới ngồi bên cạnh công tử Kronos, sinh vật tỏ ra hãnh diện, tự hào. Nom thấy sinh vật khổng lồ, thần linh hạnh phúc khiếp sợ, không dám nghĩ tới cột trói Chúa tể. Bữa nay ngồi bên cạnh, nắm đầu gối, mẹ nhắc lại cho người nghe chuyện ấy. Thuyết phục người, nếu có thể, trợ giúp quân Troian, đẩy lui quân Achaian về dãy thuyền, giữ họ sát biển, để họ chết dần chết mòn, để họ nếm mùi sung sướng vì quân vương của mình, để công tử Atreus, quân vương Agamemnon quyền uy, nhận ra y điên rồ, mù quáng vì không tôn trọng chiến binh tài ba tột bậc hàng quân Achaian."

Nước mắt giàn giụa Thetis nức nở đáp: “Ô, con, con yêu thương, mẹ mang nặng đẻ đau, chăn dắt, nuôi nấng làm chi để con đau khổ thế này? Con nên ngồi bên thuyền thoải mái, đừng lo lắng, đừng khóc than, đừng buồn rầu, vì định mệnh đã cho cuộc đời ngắn ngủi, thời gian tại thế không dài lâu! Bữa nay xem ra dường như so với người khác không những con gần cõi chết mà còn sống vô cùng đau khổ! Do định mệnh tàn ác chọn ngày bất hạnh mẹ sinh con trong cung điện nhà mình. Dẫu thế mẹ sẽ thân chinh lên núi Olympos tuyết phủ trắng phau kêu gọi, hy vọng Chúa tể sấm sét sẽ đồng ý chấp nhận điều con yêu cầu. Phần mình, con hãy ngồi gần thuyền lướt sóng, tiếp tục biểu lộ phẫn nộ với quân sĩ Achaian và rút lui hoàn toàn không giao chiến. Vì hôm qua Chúa tể xa giá trực chỉ Đại Dương dự tiệc người Ethiopian lịch duyệt khoản đãi, tất cả thần linh tháp tùng. Sau mười hai ngày người sẽ hồi loan về núi Olympos. Lúc đó mẹ sẽ tới cung điện ngưỡng cửa lát đồng, mẹ sẽ phủ phục dưới chân ôm gối van xin, mẹ tin chắc mẹ sẽ thuyết phục được người.”
Dứt lời nữ thần bỏ đi, để con ngồi tại chỗ, lòng đầy uất hận vì người con gái quanh lưng thắt dải lụa tươi đẹp bị bắt mang đi ngoài ý muốn của mình. Trong khi đó Odysseus và tùy tùng đã tới Chryse, mang theo hàng trăm tế sinh. Vào hải cảng sâu kín họ bắt đầu cuốn buồm xếp lại đem để dưới thuyền sơn đen, kéo buồm chính xuống tay ngang, hạ thấp dây cáp phía trước, hết sức mau lẹ, sau đó dùng mái chèo đưa thuyền đến chỗ hạ neo. Thả neo bằng đá xong xuôi, nhanh nhẹn cột dây chão cuối thuyền, họ nhảy xuống bãi cát đầy sỏi, chỗ bờ biển đứt đoạn, mang theo trăm tế sinh làm lễ dâng cúng Apollo xạ thủ từ xa, cuối cùng dẫn Chryseis rời thuyền lướt sóng lên bờ. Odysseus tháo vát, khôn khéo dẫn nàng tới dàn tế trao tận tay thân phụ, rồi ôn tồn nói: “Lão ông Chryses, Agamemnon, quân vương, nguyên soái ngô bối, phái bỉ phu dẫn lệnh ái về đây, nhân danh người Danaan làm lễ bách sinh dâng cúng Phoibos Apollo, hy vọng thần linh nguôi giận, đến bây giờ đã gieo rắc quá nhiều tang thương cho binh sĩ Argive.”

Nói rồi Odysseus trao cô gái tận tay bố đẻ, lão ông hớn hở ôm chầm. Mọi người tức thì nhanh nhẹn sửa soạn bách sinh tuyệt vời cúng tế thần linh, xếp đặt thứ tự, đúng chỗ quanh dàn tế ngoạn mục thiết kế vững vàng. Sau đó mọi người rửa tay, bốc đại mạch nguyên hạt rắc lên tế sinh. Đứng giữa mọi người Chryses giơ hai tay lên cao, lớn tiếng cầu xin: “Lắng nghe con, thần linh tên bạc, người che chở thành phố Chryse và thành phố Killa thiêng liêng, quân vương quyền uy trị vì hải đảo Tenedos! Bữa nọ đáp lời con cầu xin, người đã quan tâm, gieo rắc tai ương khủng khiếp xuống hàng quân Achaian, bây giờ xin người vui lòng đáp ứng lần nữa mong muốn của con: cứu binh lính Danaan khỏi trận dịch hãi hùng.”
Lão ông phát lời cầu khẩn, Phoibos Apollo nghe tiếng. Cất lời cầu xin, vãi đại mạch nguyên hạt xong xuôi, mọi người kéo đầu tế sinh về phía sau, mặt hướng lên trời, cắt cổ, thọc tiết, lột da. Tiếp theo mọi người lóc thịt khỏi đùi, cuốn lại lấy mỡ phủ kín, đắp thịt sống lên trên. Lão ông đem nướng trên củi cháy ngùn ngụt, đoạn rảy rượu vang trên lửa rực sáng. Thanh niên đứng gần tay cầm nĩa năm nhánh lăm le. Lúc thịt đùi đã chín, sau khi nếm thử nội tạng, mọi người cắt phần còn lại thành miếng, cắm vào xiên, nướng cẩn thận rồi mới nhấc khỏi lửa. Công việc hoàn tất, bữa ăn sửa soạn xong xuôi, mọi người vào bàn, khẩu phần đồng đều, ai nấy thưởng thức thỏa sức. Ăn uống no nê, thanh niên đổ vang vào bình pha đầy tận miệng, rót rượu cúng vào ly, cùng nhau nâng uống. Thời gian còn lại trong ngày, thanh niên Achaian dạo nhạc, khiêu vũ, ca hát ca khúc dễ thương khấn tụng, van xin thần linh ở xa nguôi giận, giải tỏa tai ương. Apollo lắng nghe, lòng vui khôn tả.
Mặt trời lặn, màn đêm buông, họ nằm ngủ cạnh đống dây chão phía sau thuyền. Lúc ái nữ triêu dương, Rạng Đông non dại chào đời, ngón tay ửng hồng xuất hiện, họ dong buồm ra khơi trở về doanh trại, tận dụng ngọn gió hây hây Apollo xạ thủ từ xa phóng tỏa. Họ dựng buồm chính, kéo buồm trắng, gió thổi buồm căng phồng, thuyền lướt bon bon, sóng dâng cao rú rít ầm ầm đập mạnh sống mũi, thuyền tiếp tục đè sóng

tiến lên, lao qua sóng lừng ngất ngưởng. Cứ thế trở về doanh trại rộng lớn họ kéo thuyền sơn đen lên cạn, trên bãi cát, gài chốt dài dưới bụng. Xong việc họ tỏa ra đi về trại, thuyền của mình. Trong khi đó công tử Peleus, dòng dõi Chúa tể, Achilleus bước chân thoăn thoắt vẫn ngồi một mình gần dãy thuyền lướt sóng, vẫn nổi giận. Tướng quân không tham gia chiến trận và cũng không tham dự họp hành, nơi hiện diện là nổi tiếng lừng danh. Trái lại, tướng quân ngồi tại chỗ, lòng mòn mỏi, tưởng nhớ tiếng hô chiến đấu, tiếng gào xung phong.

Sau mười hai ngày, kể từ hôm đó, lúc Rạng Đông vừa xuất hiện, thần linh bất tử lũ lượt trở về núi Olympos, Chúa tể dẫn đầu. Không quên điều quý tử yêu cầu, sáng sớm tinh mơ, từ đáy biển thẳm sâu nhô khỏi đợt sóng mù sương, Thetis vút lên trời bao la trực chỉ núi Olympos. Thấy công tử Kronos nhìn xa trông rộng ngồi một mình trên đỉnh chót vót dãy núi trập trùng, nữ thần nhào tới phủ phục trước mặt, tay trái nắm đầu gối, tay phải đưa lên với cằm, miệng cất lời năn nỉ: “Lạy Cha Chúa tể, trước kia trong số thần linh bất tử, bằng lời nói hay việc làm, con đã tận tình giúp Cha, bây giờ xin Cha vui lòng đáp lại. Thương hại con con, do định mệnh chết yểu, so với mọi người; không những thế con con còn bị quân vương, nguyên soái Agamemnon xúc phạm nặng nề, đang tay tước đoạt chiến phẩm. Lạy Cha, Chúa tể thận trọng, trị vì đỉnh núi Olympos, xin Cha vui lòng nghĩ tới con con. Trả thù giùm, để quân lính Troian thắng thế tới khi binh sĩ Achaian trả lại con con danh dự và đền bù xứng đáng mới thôi.”

Nghe nữ thần nằn nì, không đáp một lời, Chúa tể thu thập mây trời cứ ngồi im, nín thinh khá lâu. Thấy vậy, vẫn nắm chặt đầu gối, nắm chặt không rời, Thetis xáp lại gần hơn, cất tiếng nì nèo lần nữa: “Thành thật hứa đi, gật đầu đồng ý, làm vậy Cha chẳng mất gì mà sợ, hay từ chối để con hiểu trong đám thần linh con là đứa chẳng được đoái hoài.” Chúa tể thu thập mây trời bực mình thở dài đáp: “Việc sẽ lôi thôi! Con đẩy ta tới chỗ cãi lộn với Hera. Khi hay chuyện mụ sẽ la lối om sòm! Ngay cả lúc bình thường, không có chuyện như thế, mụ cũng

cằn nhằn trước mặt thần linh và cứ mè nheo ta đã bao che quân Troian trong cuộc chiến. Thôi bây giờ đi đi, kẻo mụ trông thấy! Ta sẽ xem xét vấn đề, rồi thực hiện. Ừ, ta sẽ gật đầu đồng ý để con yên tâm. Làm vậy là ta trang trọng hứa trước mặt hàng bất tử. Vì những gì ta truyền phán đều không thể hủy bỏ, không thể phản bác, không thể làm ngơ." Dứt lời công tử Kronos hạ cặp mày âm u; mái tóc bóng lộn như thực phẩm trường sinh trên mái đầu bất tử rủ xuống, núi Olympos hùng vĩ chuyển rung.

Thỏa thuận xong xuôi, hai người chia tay. Thetis lao mình từ đỉnh núi Olympos rực sáng xuống biển sâu thẳm trong khi Chúa tể lững thững đi về tư thất. Nom thấy Cha, thần linh đứng phắt dậy, không người nào dám ngồi tại chỗ; lúc ông tới gần, tất cả bình thân nghiêm trang nghênh đón. Ông ngồi xuống ngai vàng. Vừa thấy thánh nhan, Hera biết ngay ông đã âm mưu với Thetis chân bạc, ái nữ ông già biển cả. Nữ thần nặng lời xách mé chỉ trích công tử Kronos: "Đứa nào trong đám thần linh vừa bầy mưu tính kế với ông, hở tổ sư xảo quyệt? Luôn luôn lén lút, lúc nào cũng bí bí mật mật toan tính, quyết định sau lưng, chẳng bao giờ hé răng mở miệng nói cho con này hay ý định."

Vừa nghe Chúa tể thế nhân và thần linh liền đáp: "Hera, đừng hòng biết ta nghĩ gì. Mụ không thể mặc dù là hiền thê. Không thần linh hay thế nhân nào biết trước mụ ta tính gì trong đầu. Hơn nữa, ý nghĩ quyết định tiến tới ta giữ kín không cho thần linh hay, mụ đừng vặn hỏi."

"Công tử Kronos khiếp đảm," Hera khả kính mắt bò nái tơ thốt lời, "Chúa tể nói gì vậy? Thần thiếp chưa bao giờ có ý quấy rầy, vặn hỏi; thần thiếp luôn luôn để Chúa tể thảnh thơi, tự do quyết định một mình. Nhưng bữa nay trong lòng thần thiếp lo ngại khôn xiết, Chúa tể đã bùi tai nghe tiểu thư lão già biển cả, Thetis chân bạc, tỉ tê ngon ngọt. Quấn kín sương mù lên ngồi bên cạnh, y thị đưa tay nắm đầu gối. Thần thiếp nom thấy Chúa tể gật đầu trân trọng hứa bênh vực Achilleus, để mặc quân lính Achaian chết ngổn ngang quanh chiến thuyền."

Chúa tể thu thập mây trời dằn giọng: “Quỷ quái tinh ma, luôn luôn nghi ngờ, làm gì ta cũng không giấu nổi! Dẫu thế cuối cùng ái khanh cũng chẳng đi tới đâu, trừ điều khiến ta bực mình ghét bỏ. Như vậy sẽ bất lợi cho ái khanh vô cùng. Nếu sự việc như ái khanh nói, ái khanh nên hiểu đó là ý định của ta. Hãy ngồi tại chỗ im lặng, ngoan ngoãn vâng lời, kẻo tất cả thần linh trên núi có muốn cũng không thể cứu giúp khi ta lại gần thẳng tay trừng trị.” Lời vừa dứt sợ hết hồn, Hera khả ái mắt bò nái tơ khom mình ngồi im, sẵn sàng chờ lệnh. Trong cung điện Chúa tể thần linh bắt đầu thì thầm. Đúng lúc đó Hephaistos, thợ rèn cất tiếng, lòng những lo bênh mẹ thương yêu, Hera cánh tay trắng ngần: “Buồn ghê gớm, buồn ngoài sức chịu đựng, nếu hai người cãi lộn vì chuyện thế nhân, đẩy thần linh tới chỗ bất hòa. Làm sao ăn uống vui vẻ trong không khí bất ổn thế này? Con đề nghị, mẹ thừa hiểu thế nào cho phải, mẹ giảng hòa với bố thương yêu, kẻo bố lại trách mắng, bữa tối vì thế mất ngon. Nếu muốn tống cổ tất cả khỏi chỗ ngồi, Chúa tể sấm sét thừa sức… vì là thần linh quyền năng tối thượng. Mẹ phải nói năng lễ độ, ngọt ngào, bố sẽ lại hòa nhã, vui vẻ với ngô bối.”

Vừa nói thần linh vừa bước tới đặt chiếc cúp hai quai vào tay thân mẫu: “Nuốt giận, mẹ thương yêu, cắn răng chịu đựng, mặc dù bực bội khôn xiết. Nếu không, dẫu yêu quý hết lòng, con sẽ chứng kiến cảnh mẹ ăn đòn. Lúc đó, dù buồn đến mấy, con cũng không thể giúp mẹ, vì không dám chống lại bố. Trước kia có lần con bênh mẹ bố nắm cẳng ném khỏi ngưỡng cửa thiên cung. Suốt ngày, từ sáng đến tối, chạng vạng hoàng hôn, rơi xuống đảo Lemnos, con nằm cứng đơ, không còn hơi để thở, may có người Sintian đi qua thương hại mang về trông nom.”

Vừa lắng nghe Hera cánh tay trắng ngần vừa mỉm cười. Vừa mỉm cười nữ thần vừa đưa tay cầm cúp rượu quý tử dâng hiến. Hephaistos mau tay nâng bình thần tửu thơm ngon đi từ trái qua phải rót mời. Thần linh hạnh phúc phá ra cười nhìn Hephaistos hối hả, lật đật bước tới bước lui trong đại sảnh. Bữa ăn kéo dài suốt ngày tới lúc mặt trời lặn, thần linh ăn

uống vui vẻ, ai cũng no say, tất cả đều thỏa mãn. Apollo nâng đàn cy-tha đẹp mê hồn dạo khúc, nữ thần thi ca thi nhau cất tiếng ngân nga, giọng nối giọng trầm bổng, dặt dìu. Nhưng lúc ánh dương rực rỡ lụn dần, đèn trời bắt đầu lu mờ, thần linh sửa soạn đi ngủ, người nào về nhà nấy, Hephaistos què quặt, tay nghề thâm hậu, đã dày công xây cất. Chúa tể sấm sét cũng trở về tư phòng. Tới nơi như thường lệ người lên giường chờ giấc, nằm ngủ qua đêm với Hera trị vì ngai vàng bên cạnh.

Khúc 2

Thần linh và thế nhân – mã phu mũ gắn lông đuôi ngựa – ngủ suốt đêm. Riêng Chúa tể cứ chập chờn, không hề chợp mắt, tâm tư suy nghĩ làm thế nào phục hồi danh dự cho Achilleus, đồng thời gieo rắc chết chóc nặng nề cho quân Achaian quanh quẩn dãy thuyền. Chúa tể quyết định cách hay nhất là gửi cho công tử Atreus, Agamemnon, giấc mơ hão huyền. Vì thế triệu gọi giấc mơ Chúa tể truyền lời như có cánh bay xa: "Giấc Mơ hão huyền, ba chân bốn cẳng mau mau tới dãy thuyền ngoạn mục quân Achaian. Đến trại Agamemnon công tử Atreus nhắc lại cho đương sự nghe từng lời ta nói. Bảo đương sự cấp tốc chuẩn bị quân lính Achaian tóc dài lâm chiến. Thời cơ đương sự chiếm thành Troa phố xá rộng lớn đã tới, vì hàng bất tử sống trên núi Olympos không còn chia rẽ. Điều Hera năn nỉ, tất cả xiêu lòng, màn tang đã lơ lửng trên đầu quân Troian."
Lời vừa dứt, sau khi lắng nghe, Giấc Mơ rảo bước hạ sơn, chẳng mấy chốc tới dãy thuyền quân Achaian. Bước vào trại Giấc Mơ thấy công tử Atreus, Agamemnon nằm dài trên giường đắm mình trong giấc điệp triền miên. Giả dạng Nestor, công tử Neleus, trưởng thượng tín cẩn trong hàng cao niên, tới đầu giường, Giấc Mơ vừa cúi đầu vừa thốt lời: "Ngủ hả, công tử Atreus khôn ngoan, luyện ngựa tài tình! Quân đội dưới quyền, hội đồng trong tay, biết bao điều phải quan tâm, chỉ huy chẳng nên ngon giấc thâu đêm suốt sáng. Hãy lắng nghe, hiểu cho kỹ. Tuy cách xa muôn trùng, song hết sức lo ngại và thương hại, Chúa tể phái bỉ nhân tới nói cho ngài hay. Người muốn ngài chuẩn bị quân lính Achaian tóc dài lâm trận. Thời cơ chiếm thành Troa phố xá rộng lớn đã tới. Vì hàng bất tử sống trên núi Olympos không còn chia rẽ. Điều Hera năn nỉ, tất cả xiêu lòng, màn tang đã lơ lửng trên đầu quân Troian. Nắm cho chắc, chớ để điều cần nhớ buột khỏi ký ức lúc ngài tỉnh giấc êm đềm, thú vị."
Nói rồi Giấc Mơ bỏ đi để tâm trí quân vương vấn vương ý tưởng chẳng bao giờ nên thực hiện. Ông tưởng tượng ông sẽ

chiếm thành Troa hôm đó. Ôi ngớ ngẩn quá chừng! Ông không hiểu ý định Chúa tể, còn muốn gây nhiều, thật nhiều đau đớn, rên la cho cả quân Danaan lẫn quân Troian trong cuộc hỗn chiến gay gắt sắp tới. Vừa tỉnh giấc ông nghe tiếng nói tuyệt trần văng vẳng bên tai, bồng bềnh lan tỏa xung quanh. Nhỏm dậy ông phục sức, tu-ních mềm mại, mới đẹp, áo choàng dày cộm, thùng thình. Chân bóng lộn xỏ vào đôi dép xinh xắn, vai choàng kiếm sắc đường vân nạm bạc, tay cầm thần trượng bất tử, cha truyền con nối, ông cất bước đi xuống dãy thuyền quân Achaian áo lát đồng.
Rạng Đông tuyệt trần xuất hiện trên núi Olympos cao ngất tỏa sáng báo hiệu cho Chúa tể và thần linh hay ngày đã đến. Đúng lúc đó ông hạ lệnh lệnh sứ triệu tập quân sĩ Achaian tóc dài. Giọng trong trẻo lệnh sứ cất tiếng triệu gọi, quân sĩ nhanh nhẹn tập họp. Nhưng trước hết ông triệu tập hội đồng trưởng thượng, lòng dạ cương nghị, họp gần thuyền Nestor, quân vương chào đời ở Pylos. Trưởng thượng tề tựu đông đủ ông trình bày kế hoạch chuẩn bị ngấm ngầm.
“Xin quý hữu để tai lắng nghe,” ông bắt đầu, “đêm qua, đêm trang trọng tuyệt vời, đang ngon giấc bản chức nằm mơ. Giấc Mơ từ trên trời đi xuống. Vẻ mặt, dáng dấp, tầm vóc, tác phong giống hệt lão nhân Nestor. Tới đầu giường Giấc Mơ cất tiếng: ‘Ngủ hả, công tử Atreus khôn ngoan, luyện ngựa tài tình! Quân đội dưới quyền, hội đồng trong tay, biết bao điều phải quan tâm, chỉ huy chẳng nên ngon giấc thâu đêm suốt sáng. Hãy lắng nghe, hiểu cho kỹ. Tuy cách xa muôn trùng, song hết sức thương hại và lo ngại, Chúa tể sai bỉ nhân tới nói cho quân vương hay. Người muốn ngài chuẩn bị quân lính Achaian tóc dài lâm trận. Thời cơ chiếm thành Troa phố xá rộng rãi đã tới. Vì hàng bất tử sống trên núi Olympos không còn chia rẽ. Điều Hera năn nỉ, tất cả xiêu lòng, màn tang đã lơ lửng trên đầu quân Troian. Nhớ kỹ điều bỉ nhân nói.’ Dứt lời Giấc Mơ êm ả bay đi, bản chức choàng tỉnh khỏi giấc ngủ êm đềm, thú vị. Vì thế bây giờ ngô bối nên xem liệu có thể sửa soạn đưa con cháu người Achaian ra chiến trường. Tuy nhiên, trước hết bản chức sẽ thử lòng, như thần linh gợi ý. Qua lời

kêu gọi, bản chức hạ lệnh họ lấy thuyền nhiều ghế, nhiều chèo dong buồm trở về quê hương. Phần mình, tùy vị thế, lúc đó quý hữu tìm lời ra lệnh giữ họ ở lại."
Dứt lời Agamemnon ngồi xuống. Nestor, quân vương Pylos cát bạt ngàn, đứng dậy phát biểu. Hòa nhã bày tỏ ý kiến, lão công bắt đầu: "Quý hữu, thủ lĩnh và trưởng thượng hàng quân Argive, nếu người khác kể cho hay giấc mơ như thế, ngô bối sẽ bảo đó là chuyện vớ vẩn, tầm phào, không buồn nghe, thẳng thừng bác bỏ. Nhưng người gặp giấc mơ lại là người cao cả trong hàng ngũ ngô bối. Bởi thế lão hủ đề nghị ngô bối chuẩn bị con cháu người Achaian vũ trang xung trận."
Nói rồi lão công rời hội đồng; mọi người đứng dậy, quân vương tay cầm quyền trượng rời chỗ bước theo, quân lính ùn ùn phía sau. Như ong vỡ tổ từ bỏ hốc đá vù vù thành dòng bất tận, đàn tung cánh phía này, đàn vẫy cánh phía kia, đông nghịt chẳng khác chùm nho, bay tới đậu trên dàn hoa mùa xuân, họ lũ lượt, hết đội này đến đội nọ, rời thuyền, bỏ trại, chen vai thích cánh, hối hả, liên tục cất bước trên bãi biển vịnh sâu đến hội trường. Trong số có Tin Đồn, sứ giả Chúa tể, hừng hực như lửa rừng, thôi thúc họ cất bước tới nơi gặp gỡ. Hội trường huyên náo; mặt đất rầm rầm lúc họ ngồi vào chỗ; tiếng ồn ào dâng cao. Chín lệnh sứ quát to giữ trật tự, cố gắng bảo họ im lặng, lắng nghe các quân vương, dòng dõi Chúa tể. Khá lâu trật tự mới vãn hồi, quân lính răm rắp ngồi trên băng dài, ngừng nói ầm ĩ. Đúng lúc đó cầm quyền trượng do Hephaistos công phu chế tạo, Agamemnon quyền uy đứng dậy. Quyền trượng Hephaistos dâng tặng Chúa tể, quân vương, công tử Kronos; Chúa tể trao cho Argeiphontes, sứ giả dáng vẻ rạng rỡ; quân vương Hermes trao cho Pelops, luyện ngựa tài tình; đến lượt mình Pelops trao cho Atreus, quân vương lãnh đạo đoàn quân. Qua đời Atreus trao cho Thyestes, nhiều gia súc; qua tay mình Thyestes trao cho Agamemnon để cầm như biểu tượng quốc vương trị vì vô vàn hải đảo và Argos đất liền. Tựa trên quyền trượng Agamemnon ngỏ lời với quân sĩ Argive: "Quý hữu can trường, anh hùng Danaan, đệ tử thần linh chiến tranh. Chúa tể, công tử Kronos, vừa đưa bản chức

vào bẫy gạt não nề. Trước kia gật đầu hứa bản chức sẽ không bao giờ trở về chừng nào chưa hạ xong thành Troa kiên cố, bây giờ nham hiểm bày mưu đặt kế, thần linh tàn ác đánh lừa bảo bản chức rút về Argos, không kèn không trống, sau khi thiệt hại khá nhiều quân lính! Rõ ràng Chúa tể siêu phàm, sức mạnh vạn năng, từng triệt hạ biết bao thành phố tháp canh cao ngất, lại sẽ san bằng nhiều thành phố nữa, đã sử dụng quyền uy tuyệt đối quyết định như thế mới vui lòng. Hổ thẹn thay nếu con cháu ngô bối, thế hệ mai sau, hay lực lượng đông như thế, mạnh như vậy, dấn thân vào cuộc chiến không thành công, không lối thoát, thư hùng với quân thù yếu kém về số lượng mà kết quả vẫn chưa biết thế nào. Nếu hai bên, Achaian và Troian, đồng ý hưu chiến, rồi kiểm quân, bên Troian đếm quân theo gia đình sống trong thành phố, bên Achaian chia quân theo nhóm mười người, nếu mỗi nhóm bên ngô bối chọn một binh sĩ bên Troian làm bồi tửu, kết quả rất nhiều nhóm không có người hầu rượu. Thưa quý hữu và chiến hữu, đó là điều theo bản chức kỳ lạ. Làm sao con cái người Achaian lại đông hơn người Troian sống trong thành phố. Nhưng có đồng minh đông đảo, binh sĩ vũ trang đầy đủ từ nhiều thị xã, chúng đã cản trở, phá hỏng ý định bản chức hạ thành Troa kiên cố. Tính đến nay chín năm Chúa tể quyết định đã trôi qua; ván thuyền mục nát, thừng chão, cột buồm, tay chống hư hỏng; vợ con ở nhà trông chờ trong khi công trình ngô bối tự đặt cho mình lúc tới đây vẫn chưa hoàn tất. Vì thế bây giờ xin mọi người trong quý hữu và chiến hữu hãy làm như bản chức đề nghị: lái thuyền trở về quê hương yêu dấu, vì ngô bối sẽ không bao giờ hạ nổi thành Troa phố xá dài rộng.”
Bằng lời như thế Agamemnon khiến mọi người xúc động, số người đông đảo không tham dự hội đồng trưởng thượng. Hội nghị xôn xao như sóng dài trên mặt biển, mặt biển Ikaria nổi dậy dữ dằn khi gió nam và đông nam cùng lúc từ bầu trời vần vũ của Cha Chúa tể đổ xuống. Hội nghị náo động như cánh đồng ngả nghiêng, ngọn lúa cong queo, lúc gió tây ùa tới như điên như cuồng. Họ cất tiếng hô ầm ĩ, sau đó nhảy xổ về thuyền. Chân chạy rầm rập khiến bụi đường dâng cao. Họ la

hét bảo nhau kéo thuyền xuống biển thiêng liêng; họ dọn sạch rãnh trượt; họ rút chốt chặn bụng thuyền. Trong lúc chen lấn, xô đẩy để ra đi họ hối hả hết sức, tiếng ồn ào dâng thấu trời cao.
Lúc đó đáng lẽ binh sĩ Argive đã trở về, bất kể số phận thế nào, nếu Hera không ngỏ lời với Athena: “Này, Atrytone bất quyện, ái nữ Chúa tể mang khiên thần! Như vậy là quân lính Argive sẽ vượt biển mênh mông trở về mái ấm gia đình và quê hương yêu dấu phải không? Họ để Helen đất Argos ở lại mặc cho Priam và quân sĩ Troian huênh hoang tự hào, mặc dù vì nàng nhiều thanh niên Achaian bỏ mạng trên đất Troad, cách xa quê cha đất tổ chứ gì? Bởi thế bây giờ Athena hãy ra đi trà trộn vào đám đông binh sĩ Achaian áo lót đồng. Dùng lời dịu dàng với từng binh sĩ, Athena kêu gọi họ trở lại, tìm mọi cách đừng để họ kéo thuyền đậu thành hàng ngay ngắn trên bãi xuống biển.”
Nghe nói thế Athena mắt xanh lam lục vâng lời tức thì. Từ đỉnh núi Olympos như mũi tên nữ thần lao xuống, chẳng mấy chốc tới dãy thuyền lướt sóng của quân Achaian. Đến nơi nữ thần thấy Odysseus, đa mưu túc trí, đang đứng thẫn thờ, tay không vịn thuyền sơn đen đóng ghép vững vàng, vì tâm hồn, trí óc buồn rười rượi. Đến gần Athena mắt xanh lam lục nói nhỏ nhẹ: “Dòng dõi Chúa tể, công tử Laertes, Odysseus tháo vát, có thực thủ lĩnh cũng lao mình lên thuyền nhiều ghế, nhiều chèo vững chắc, cao chạy xa bay về mái ấm gia đình và quê hương yêu dấu không hở? Thủ lĩnh định để Helen đất Argos ở lại mặc cho Priam và quân lính Troian huênh hoang tự hào, mặc dù vì nàng nhiều thanh niên Achaian mất mạng trên đất Troad, cách xa quê cha đất tổ phải không? Bởi thế đừng thơ thẩn ở đây, bây giờ hãy ra đi trà trộn vào đám đông binh sĩ Achaian áo lót đồng. Dùng lời ngọt ngào với từng binh sĩ, thủ lĩnh kêu gọi họ trở lại, tìm mọi cách đừng để họ kéo thuyền đậu thành hàng ngay ngắn trên bãi xuống biển.”
Nghe nói nhận ra giọng nữ thần, Odysseus co giò chạy đánh rơi cả áo choàng dày cộm, lệnh sứ tùy tùng Eurybates từ Ithaka phải cúi nhặt. Chạy thẳng tới chỗ Agamemnon, công tử

Atreus đang ngồi, thủ lĩnh nhận quyền trượng bất tử, chuyền từ cha ông. Quyền trượng trong tay, thủ lĩnh đi xuống dãy thuyền quân Achaian áo lát đồng. Bất kể lúc nào gặp thân vương hay chỉ huy, thủ lĩnh cũng tiến tới lịch thiệp dùng lời êm đềm thuyết phục: “Quý hữu, bỉ phu nghĩ không nên không phải chút nào nếu làm quý hữu hoảng sợ như đối với người nhút nhát. Thay vì thế trân trọng xin quý hữu trở lại chỗ ngồi, đồng thời đôn đốc thuộc hạ làm theo. Quý hữu không thực sự hiểu trong thâm tâm công tử Atreus nghĩ gì. Bây giờ quân vương thử lòng, nhưng rồi ra sẽ thẳng tay trừng trị con cháu người Achaian. Ngô bối không nghe ông nói ở hội đồng trưởng thượng hay sao? Bỉ phu sợ ông sẽ nổi nóng, trừng phạt họ vì chuyện này. Được Chúa tể yêu thương ban trao quyền uy, quân vương khi giận dữ thường giận dữ ghê gớm. Danh dự của Agamemnon Chúa tể ban trao, Chúa tể thận trọng yêu quý ông vô kể.” Ngược lại, bất kể khi nào gặp binh sĩ thứ dân, thấy người đó la hét om sòm, thủ lĩnh liền dùng quyền trượng vừa đánh vừa nghiêm khắc nạt nộ: “Quý hữu! Hãy ngồi im, chờ lệnh cấp trên, họ tài ba hơn quý hữu. Quý hữu là tên hèn nhát, kẻ nhu nhược nên chẳng ích gì trong chiến trận cũng như tranh luận. Tất cả ngô bối người Argive hiện diện nơi đây không thể đều là quân vương. Song nếu để đám đông ngự trị, ai cũng là chỉ huy, tai hại vô cùng. Chỉ cần một chỉ huy, một quân vương, người được công tử Kronos, đầu óc quanh co, ban trao quyền trượng và luật pháp, quyết định thay ngô bối.”

Lập lại trật tự đúng cung cách chỉ huy, Odysseus bắt quân lính theo lời răm rắp. Bỏ thuyền, rời trại họ ùn ùn trở lại hội trường, tiếng ầm ầm như tiếng biển gào thét lúc sóng dâng cao đổ vào bãi cát rộng dài. Họ ngồi xuống ghế dài, hết dẫy này đến dẫy kia, tất cả im lặng, trừ một người nhất định không chịu giữ miệng. Thersites cứng đầu cứng cổ, lúc nào cảm thấy thích chỉ trích quân vương là không hề bỏ lỡ cơ hội châm chọc chua cay, lời lẽ lỗ mãng, sống sượng, song tính toán tuyệt vời khiến binh lính Argive phá ra cười. Trong đoàn người kéo tới thành Troa gã xấu xí hơn cả. Đi vòng kiềng, què

một chân, ngực lép, vai u, đầu quả nhót, tóc lơ thơ. Không ai ghét gã, ghét cay ghét đắng, bằng Achilleus và Odysseus, cả hai từng là mục tiêu thích thú để gã châm trích. Lần này đối tượng bị trích châm là Agamemnon oai nghiêm. Chọn lúc binh sĩ lòng dạ ấm ức, bực bội, giọng the thé có mòi gia tăng, gã lên tiếng tấn công quân vương. Vừa gay gắt vừa lanh lảnh, gã thốt lời: “Công tử Atreus, chẳng hay bây giờ ngài than vãn nỗi gì? Ngài cần thêm cái chi? Trại đã đầy đồng, trại cũng thừa gái, con gái chọn lọc ngô bối binh lính Achaian dâng ngài trước mọi người, mỗi lần đột nhập cướp phá thành phố. Phải chăng ngài thiếu vàng, người Troian luyện ngựa sẽ mang từ thành Troa tới chuộc thằng con bỉ nhân hay anh em trong đoàn bắt trói đem về? Hay ngài muốn thêm gái trẻ đẹp để ôm ấp làm tình, sau đó giữ làm của riêng tư, xa lánh tất cả? Là tướng chỉ huy làm vậy là hoàn toàn sai trái, ngài chẳng nên dẫn con cái người Achaian lên đường đi tới tai họa. Ôi, sinh vật ươn hèn, đối tượng đê tiện, nhục nhã, các người không còn là nam nhi anh hùng mà đều là nữ nhi tầm thường đất Achaia! Bằng mọi cách ngô bối hãy lấy thuyền trở về quê hương, để người này ở đây, trên đất Troad tận hưởng chiến phẩm, để người này hiểu đương sự cần ngô bối nhường nào. Ờ, mới đây thôi, đương sự hạ nhục Achilleus, tài ba gấp bội! Đương sự tự tay nẫng phần thưởng của tướng quân, giữ làm của riêng tư. Dẫu thế, lòng chẳng hề tức giận, tướng quân để mọi chuyện trôi qua. Trái lại, công tử Atreus, nhục mạ lần này chắc hẳn nhục mạ cuối cùng ngài xử sự với tướng quân.”
Chưa hết lăng mạ nguyên soái Agamemnon, Thersites đã thấy Odysseus oai phong bỗng dưng lù lù bên cạnh, dáng vẻ nghiêm nghị, mắt lườm miệng trách: “Thersites, mạnh miệng nói càn, một mình đả kích quân vương, như thế đủ rồi, ngừng là vừa. Ta nói mi hay trong số người tới thành Troa cùng công tử Atreus không ai tồi tệ như mi. Vì thế ngô bối không muốn nghe mi nói chuyện tầm phào, nặng lời đả kích quân vương trong khi tìm cơ hội lẩn về xứ sở. Không ai biết rõ sự việc sẽ diễn ra như thế nào, con cháu người Achaian sẽ trở về thành công hay thất bại. Bây giờ mi ngồi đây phỉ báng Agamemnon,

công tử Atreus, nguyên soái chỉ huy binh đoàn, vì anh hùng Danaan tỏ lòng tôn kính trao tặng nhiều chiến phẩm, lời mi nói chẳng là gì mà chỉ là sỉ nhục. Vậy, ta nói mi hay, điều ta nói không lấy lệ, đe suông, dọa nhạt hão huyền, mà thế nào cũng thực hiện tới nơi tới chốn. Nếu ta còn thấy mi giở trò điên rồ như bữa nay, đầu này sẽ không còn trên vai Odysseus nữa, và người đời sẽ không gọi ta là thân phụ Telemachos đâu, nếu ta không tóm cổ, lột trần, cả tu-ních lẫn áo choàng che thân khỏi lõa lồ, tống cổ khỏi hội trường, nện một trận cho mi bẽ mặt khóc sướt mướt trở lại chiến thuyền." Vừa dứt lời Odysseus giơ ngay quyền trượng quật túi bụi, hết vai đến lưng. Thersites co rúm, cúi khom, bật khóc. Quyền trượng nạm vàng hạt nổi làm lưng sưng vù, tím bầm, rớm máu. Vừa đau vừa sợ gã ngồi xuống, lau nước mắt, nhìn quanh dáng vẻ tuyệt vọng. Mặc dù bất mãn, song thấy gã ăn đòn đám đông cười thích thú. "Tuyệt!" Ai nấy vừa hét to, vừa liếc nhìn người bên cạnh biểu lộ cảm nghĩ. "Ô, tuyệt, từ trước tới giờ Odysseus làm biết bao việc tuyệt vời, đề nghị kế hoạch cụ thể, lãnh đạo chiến trường tài ba, nhưng lần này là lần tuyệt vời hơn cả, thực hiện trước mắt ngô bối, khóa miệng tên tào lao, chấm dứt đứa phét lác, chỉ trích táo tợn giữa hội trường. Tớ nghĩ dù liều lĩnh đến mấy sau chuyến này các kẹo gã cũng không dám giở trò thóa mạ các quân vương."
Đám đông nói thế. Đúng lúc đó Odysseus chuyên cướp phá thành phố tay cầm quyền trượng đứng dậy cất lời. Athena mắt xanh lam lục giả dạng lệnh sứ đứng cạnh kêu gọi hội trường giữ trật tự để con cháu người Achaian hàng ghế xa cũng như hàng ghế gần đều có thể nghe thủ lĩnh phát biểu, sau đó suy ngẫm quyết định đưa ra. Thầm hiểu ý định của họ, căn cứ vào tinh thần bày tỏ, lòng chứa chan tình cảm đôn hậu, lên tiếng hô hào, thủ lĩnh ôn tồn bắt đầu: "Agamemnon, công tử Atreus, nguyên soái, như sự việc diễn ra lúc này, bỉ nhân thấy binh sĩ Achaian dường như có ý hạ nhục nguyên soái trước mắt thế nhân; họ không giữ lời hứa khi rời Argos, ngựa tung tăng gặm cỏ, vượt đại dương tới nơi này; họ sẽ không bao giờ dong buồm trở về chừng nào nguyên soái chưa hạ thành Troa

tường cao kiên cố. Nguyên soái nghe chăng, như vợ góa con côi, họ thì thầm than phiền, rủ nhau lo chuyện trở về! Bỉ nhân không phủ nhận việc ngô bối làm ở đây cực nhọc, gian nan khiến nhiều người thối chí ngã lòng. Do vậy, nếu chỉ xa vợ một tháng lênh đênh trên thuyền nhiều ghế, nhiều chèo, mùa đông phong ba phũ phàng đổ tới, sóng biển dâng cao nhồi lên nhận xuống, thủy thủ sẽ băn khoăn bứt rứt, nóng ruột sốt lòng. Huống hồ ngô bối cheo leo, lơ lửng nơi này chín năm ròng rã đợi chờ. Bởi thế chẳng nên trách họ nổi đóa vì quanh quẩn với tâm trạng ủ rũ bên dãy thuyền mũi cong. Nhưng, dù sao đi nữa, sau khi bám trụ khá lâu mà trở về tay không kể cũng hổ mặt khôn cùng! Can đảm lên, quý hữu. Nấn ná thêm chút nữa tới lúc ngô bối chứng nghiệm lời Kalchas tiên đoán đúng hay sai. Vì ngô bối còn nhớ như in trong lòng. Hơn thế, quý hữu là nhân chứng, thần bản mệnh chưa mang quý hữu xuống suối vàng. Mới hôm nào, không lâu lắm, khi hạm đội Achaian tập trung ở Aulis để đem bất hạnh cho Priam và dân Troian, ngô bối làm lễ bách sinh ngon lành cúng dâng thần linh trước dàn tế thiêng liêng dựng bên dòng suối, dưới tán cây tiêu huyền ngoạn mục, nước trong veo tuôn chảy lững lờ. Đúng lúc đó bỗng dưng xuất hiện dấu hiệu kỳ lạ. Con rắn lưng đỏ chói, sinh vật gớm ghiếc Chúa tể gọi ra ánh sáng, từ dưới dàn tế lao thẳng lên cây tiêu huyền. Trên cành cao chót vót có tổ chim sẻ mới nở, sinh vật nhỏ bé đáng thương núp dưới lá, cả thảy tám con, hoặc chín nếu kể cả mẹ. Chíp chíp nghe thật thương tâm, trong khi mẹ vừa vỗ cánh bay quanh vừa chép miệng rên la, khóc lóc, tất cả bị hồng xà bò lên nuốt sống. Cuộn tròn nằm im, hồng xà thò đầu mổ trúng cánh lúc chim mẹ quen quét bay ngang. Nhưng vừa nuốt cả mẹ lẫn con xong, kỳ lạ thay hồng xà thay hình đổi dạng; thần linh gọi hồng xà xuất hiện hóa phép hồng xà biến hình trước mắt mọi người; công tử Kronos đầu óc quanh co biến hồng xà thành hòn đá. Ngô bối đứng bất động nhìn phép lạ. Quái vật gớm ghiếc bỗng dưng hiện hình phá rối lễ bách sinh ngô bối tổ chức nghĩa là thế nào? Kalchas bèn lên tiếng diễn giải điềm triệu: 'Tại sao im lặng hở binh sĩ Achaian tóc dài? Vì ngô bối,

Chúa tể thận trọng dựng cảnh tiên tri, dấu hiệu biểu thị tương lai muộn màng sẽ muộn màng thể hiện, song vinh quang không bao giờ tàn phai. Cũng như tám chim sẻ nhỏ bé với mẹ là chín bị hồng xà sát hại, cũng như số năm ngô bối chiến đấu quanh thành Troa, năm thứ mười là năm ngô bối sẽ chiếm trọn thành ấy phố xá rộng dài.' Kalchas nói thế, điều đó bây giờ chứng nghiệm. Bởi vậy, hỡi binh sĩ Achaian xà-cạp gọn gàng, bỉ nhân kêu gọi tất cả ở lại nơi đang đứng, chờ ngày ngô bối chiếm trọn thành phố rộng lớn của Priam."
Lời vừa dứt, binh sĩ Argive reo hò ầm ĩ, thuyền xung quanh cũng ngân vang mãnh liệt tán đồng tiếng binh sĩ Achaian hoan hô om sòm, nhiệt tình ủng hộ thủ lĩnh Odysseus. Đúng lúc đó Nestor, mã phu người Gerenia, cũng có đôi điều cần nói: "Ôi chao, hổ thẹn quá chừng! Căn cứ vào những gì vừa phát biểu có thể nói qua hội nghị quý hữu thao thao bất tuyệt chẳng khác trẻ con, trẻ con non dại không mảy may màng chuyện chiến tranh. Xin cho lão hủ biết, đồng ý của ngô bối sẽ đi về đâu, thề thốt của ngô bối sẽ thế nào? Quý hữu xử sự như thể kế hoạch tấn công ngô bối cùng nhau nghiền ngẫm, tinh thần kiên quyết ngô bối nâng rượu chấp thuận, giơ tay lên thề đều vô nghĩa! Bây giờ ngô bối sử dụng lời nói làm vũ khí; lời nói sẽ chẳng dẫn tới đâu, dù ngô bối dừng lâu nói dài đến thế, lời nói không tìm ra phương thuốc kể từ khi ngô bối tới nơi này. Nguyên soái Agamemnon, hãy giữ vững ý định như trước, cương quyết theo đuổi mục đích, nắm quyền chỉ huy đưa quân sĩ Argive vào chiến cuộc tàn bạo. Nếu trong ngô bối xuất hiện vài kẻ lầm đường lạc lối, đi ngược nguyện vọng quân lính Achaian, tìm cách dong buồm trở về quê hương, trước khi nhận ra điều Chúa tể trang bị khiên thần nói với ngô bối đúng hay không, cứ để chúng rã rời, mòn mỏi. Bất kể tình huống thế nào chúng sẽ không bao giờ đạt ước muốn. Vì lão hủ vững tin công tử Kronos quyền uy mãnh liệt đã gật đầu tán đồng ngày ngô bối bước lên chiến thuyền đem chết chóc, đổ vỡ cho bọn Troian. Lúc đó bên phải ngô bối chớp sáng lòe, dấu hiệu biểu thị số phận ngô bối tốt đẹp. Chấm dứt ngay chuyện chen lấn tìm đường trở về, chờ ngày từng người trong

quý hữu ăn nằm với vợ đám Troian, trả thù cho cuộc ra đi cùng lời rên rỉ của Helen. Kẻ nào điên rồ khao khát trở về chỉ việc đưa tay sờ thuyền sơn đen nhiều ghế, nhiều chèo là tới số, chết tươi trước mắt mọi người. Bây giờ, nguyên soái, phải tin tưởng kế hoạch đề xuất là chính xác, tinh vi. Mặt khác, sẵn sàng đón nhận ý kiến người khác đưa ra. Lão hủ trân trọng đề nghị ngu ý, lão hủ vững tin nguyên soái sẽ không bỏ qua. Hãy chia quân sĩ bộ lạc theo bộ lạc, thị tộc theo thị tộc để thị tộc có thể trợ giúp thị tộc, bộ lạc có thể trợ giúp bộ lạc. Nếu làm vậy, quân sĩ tuân lệnh, nguyên soái sẽ thấy trong hàng chỉ huy và binh sĩ kẻ nào là kẻ hèn nhát, người nào là người can trường, vì họ sẽ chiến đấu trong đơn vị bên cạnh đồng đội. Cuối cùng nguyên soái sẽ nhận ra có phải thần linh ngăn cản ngô bối chiếm thành phố hay binh sĩ ngô bối hèn nhát, bất lực trong chiến đấu, kém cỏi trong chiến tranh."

Agamemnon quyền uy đáp: "Lão trượng khả kính, một lần nữa lão trượng lại chứng tỏ trước hội nghị toàn quân lão trượng là bậc thày con cháu người Achaian. Ôi! Cha Chúa tể! Ôi Athena! Ôi Apollo! Ước gì trong số binh sĩ Achaian bản chức có mười quân sư như lão trượng! Nếu vậy chẳng mấy chốc thành phố quân vương Priam thất thủ, ngô bối sẽ chiếm đoạt, cướp phá. Tiếc thay công tử Kronos, Chúa tể trang bị khiên thần, vừa làm đau lòng, đưa đẩy bản chức tới chỗ cãi lộn không đâu, tranh giành vô ích. Bản chức và Achilleus lời qua tiếng lại gay gắt vì người con gái, bản chức là người mất bình tĩnh nổi giận trước tiên. Nếu ngày nào đó tướng quân và bản chức lại mặt nhìn mặt, trở thành tâm đầu ý hợp, chắc hẳn số phận quân Troian sẽ như trứng để đầu đẳng, dù chỉ một ngày. Tuy nhiên, điều đầu tiên mọi người phải làm bây giờ là lo ẩm thực, sau đó có sức lại ra chiến trường. Mọi người chuẩn bị chu đáo để chiến đấu – mài thương cho sắc, điều chỉnh dây khiên cẩn thận, lo thức ăn đầy đủ cho tuấn mã vó dập phi thường, kiểm tra mã xa kỹ càng, sẵn sàng xung trận – lao mình vào cuộc chiến gay go kéo dài cả ngày để thần linh chiến tranh đáng sợ đáng gờm làm trọng tài nhận định. Ngô bối sẽ chiến đấu không ngưng nghỉ, nhất định không ngưng nghỉ, dù chỉ một

lúc ngắn ngủi, ngô bối sẽ giao tranh quyết liệt tới lúc màn đêm buông ngăn ngô bối với địch quân sau cuộc thư hùng điên cuồng. Ngực binh sĩ mang khiên che kín thân hình sẽ ướt sũng mồ hôi dưới dây chằng; tay binh lính nắm thương sẽ rã rời; ngựa gồng mình kéo xe bóng lộn sẽ vã mồ hôi. Kẻ nào lẩn trốn không ra chiến trường bản chức bắt gặp lẩn trốn quanh quẩn dãy thuyền mũi cong chắc chắn mất mạng và sẽ làm mồi cho chó cùng chim."

Nghe nguyên soái nói binh sĩ Argive reo hò ầm ĩ, tiếng reo như sóng biển sầm sập đổ vào vách đá cheo leo. Tới gần gặp gió nam quất mạnh, hất tung, sóng biển gầm lên đập vào mũi đá nhô cao, dù gió thổi hướng nào, phía này hay phía kia, cũng chẳng hề rút ra êm ả. Hội nghị giải tán tức thì, mọi người tỏa ra lần đường về thuyền, nhóm lửa trong trại dùng bữa. Mọi người làm lễ tế sinh dâng thần linh bất tử cầu xin thoát chết, tránh mọi bất trắc, gian nguy ngoài chiến trường. Phần mình nguyên soái Agamemnon giết bò mập năm tuổi làm lễ tế sinh dâng công tử Kronos quyền uy mãnh liệt, đồng thời mời trưởng thượng cao quý hàng quân Achaian tới dự. Trước hết là Nestor và thân vương Idomeneus, tiếp đến hai người mang tên Aias và Diomedes công tử Tydeus, sau hết thực khách thứ sáu là Odysseus về khôn ngoan, thận trọng chẳng kém Chúa tể. Menelaos, lớn tiếng hô hào chiến tranh, tự ý tới không cần gọi, bởi trong thâm tâm hiểu bào huynh đang khốn khổ vì gánh nặng trên vai. Đứng xúm quanh mọi người bốc đại mạch chưa xay rắc lên con bò; thay mặt mọi người, Agamemnon uy nghiêm cất tiếng rì rầm cầu xin: "Lạy Chúa tể vĩ đại, sáng ngời, sáng tạo mây đen, sống trên thiên đình, xin người ban lệnh mặt trời đừng lặn, màn đêm đừng buông, trước khi con san bằng cung điện Priam, khói đen bốc nghi ngút, cửa ô lửa cháy ngùn ngụt, xin người giúp con với mũi thương đồng sắc nhọn rạch nát tu-ních trên ngực Hektor, hạ nhiều đồng đội lăn kềnh quanh y, mặt úp sát bụi đường, răng cắm sâu mặt đất." Agamemnon cầu xin, song công tử Kronos chưa sẵn sàng ban điều ông mong muốn - chấp nhận lễ sinh, đáp lại trao bực tức, phiền muộn gấp bội. Dâng lễ cầu

xin, rắc đại mạch nguyên hạt xong xuôi, thoạt tiên mọi người kéo đầu tế sinh về phía sau, cắt tiết, lột da; tiếp theo mọi người lóc thịt đùi, phủ mỡ gấp lại, đoạn để thịt sống lên trên. Mọi người nướng trên củi trụi lá, cắt nội tạng đặt lên bếp lò. Khi thịt đùi đã chín, nội tạng đã nếm, mọi người chặt phần còn lại thành miếng nhỏ, xâu vào xiên, nướng cẩn thận, rồi mới nhấc khỏi lửa. Công việc xong xuôi, bữa ăn sửa soạn, mọi người bắt đầu vào bàn, khẩu phần đồng đều, mọi người thưởng thức ngon lành, mọi người ăn uống no nê. Lúc đó mã phu Nestor đất Gerenia mới đứng dậy phát biểu: “Công tử Atreus vô cùng vẻ vang, nguyên soái Agamemnon, ngô bối chẳng nên phí phạm thì giờ, kéo dài buổi họp ngồi đây chuyện gẫu, hoặc trù trừ hơn nữa bắt tay vào sứ mạng thần linh trao phó. Hãy ra lệnh lệnh sứ đi quanh dãy thuyền kêu gọi binh sĩ Achaian áo lát đồng tập họp. Là chỉ huy, ngô bối sẽ cùng nhau thanh sát doanh trại, đồng thời khơi dậy cấp kỳ tinh thần chiến đấu trong lòng hàng quân.”
Chấp nhận ý kiến lão ông, nguyên soái Agamemnon tức thì ra lệnh lệnh sứ giọng oang oang triệu gọi binh sĩ Achaian tóc dài ra chiến trường. Lệnh sứ cao giọng đọc lệnh triệu tập, binh lính đáp ứng mau lẹ. Quanh công tử Atreus, quân vương Chúa tể nuôi dưỡng hối hả bước tới bước lui lựa chọn binh sĩ xếp thành hàng, trong số có Athena mắt xanh lam lục, khoác khiên thần quý báu, bất tử, bất biến, trăm tua bằng vàng buông rủ lủng lẳng, tua nào cũng tết ngoạn mục, mỗi tua đáng trăm đầu bò. Tay cầm khiên thần, mắt nhìn tứ phía, xuất hiện bất thình lình, vừa bước như bay giữa hàng quân vừa thúc đẩy toàn quân tiến lên, nữ thần dấy gợi trong lòng từng binh sĩ ý chí mãnh liệt theo đuổi cuộc chiến và chiến đấu liên tục không ngừng. Từ lúc đó họ chỉ mê mẩn nghĩ tới chiến đấu ngoài mặt trận hơn dong buồm lái thuyền rỗng không trở về quê hương. Họ cất bước thành hàng, mũi thương đồng lóe sáng, óng ánh lấp loáng trong không khí vút lên trời cao. Mũi thương sáng như ánh lửa nhìn từ xa, lúc cánh rừng rộng lớn trên đỉnh núi bị thần hỏa tàn phá. Như chim kết đàn bay đông đảo, ngỗng, sếu, thiên nga cổ vươn dài, trên đồng cỏ Asias

ngập nước, trên sông Kaystrios chảy xiết, vỗ cánh nườm nượp vòng phía này ngả phía kia, đoàn trước đoàn sau, đồng cỏ ngân nga hồi đáp tiếng kêu, khi chúng ào ào hạ cánh, đoàn người rời thuyền, bỏ trại lần lượt đổ ra, rầm rập bước tới cánh đồng gần sông Skamandros, mặt đất khiếp sợ rung chuyển dưới vó ngựa, chân người. Họ tập trung trên bãi cỏ đầy hoa gần sông Skamandros, hàng ngàn, hàng vạn nhiều như lá, như hoa bừng nở giữa mùa. Tựa bầy ruồi đông đảo ùa tới đánh vòng là là trên chuồng cừu giữa mùa xuân, lúc sữa tràn bình, quân Achaian tóc dài tập trung trên cánh đồng đối diện quân Troian, nôn nóng chờ tấn công và nhất quyết đánh cho tơi tả. Chẳng khác mục phu dễ dàng tách dê thành đàn khi chúng trà trộn với nhau trên bãi cỏ, chỉ huy ra lệnh binh sĩ tách thành đội riêng biệt, đội này ở đây, đội kia ở đó, sẵn sàng xung trận. Agamemnon lực lưỡng đi giữa hàng quân, cặp mắt, mái đầu tựa Chúa tể sấm sét, thắt lưng giống thần linh chiến tranh, lồng ngực như thần linh biển cả. Như bò đực nổi bật giữa đàn bò, sừng sững giữa bầy bò nái tụ tập đông đảo, hôm đó Chúa tể biến công tử Atreus thành xuất chúng giữa đám đông, nhất là hàng hàng lớp lớp chiến binh.

Hỡi Thi Thần, cư ngụ trên núi Olympos, bây giờ xin cho bản nhân hay (vì là nữ thần, hiện diện khắp nơi, chứng kiến mọi chuyện, các người biết hết, trong khi ngô bối thế nhân không hề hay mà chỉ nghe tin đồn) ai là chỉ huy, thủ lĩnh quân sĩ Danaan? Đám đông binh lính, dù có mười lưỡi, mười mồm, giọng nói sang sảng, trái tim bằng đồng, bản nhân cũng không thể nói hoặc kể tên, nếu Thi Thần trên núi Olympos, ái nữ Chúa tể trang bị khiên thần, không lên tiếng nhắc lại cho tường tổng số binh sĩ kéo tới thành Troa. Tuy nhiên, ngay đây bản nhân xin kể chỉ huy cùng số lượng chiến thuyền từ đầu chí cuối.

Đầu tiên là binh sĩ Boiotian, chỉ huy gồm thủ lĩnh Peneleos, Leitos, Arkesilaos, Prothoenor và Klonios. Họ là người sống trong thị xã Hyria, thị xã Aulis núi non hiểm trở, thị xã Schoinos, thị xã Skolos, thị xã Eteonos đồi núi trập trùng, thị xã Thespeia, thị xã Graia, thị xã Mykalessos đồng cỏ trải dài;

họ là người sống quanh thị xã Harma, thị xã Eilesion, thị xã Erythrai; họ là người gắn bó với thị xã Eleon, thị xã Hyle, thị xã Peteon, thị xã Okalea, thị xã Medeon xây dựng vững vàng, thị xã Kopai, thị xã Eutresis, thị xã Thisbe bồ câu nhiều vô kể; họ là người sinh trưởng trong thị xã Koroneia, thị xã Haliartos đồng cỏ xanh rờn; họ là người bám sát thị xã Plataia hay sống gần thị xã Glisas; họ là người cư ngụ trong Thebes Hạ, thị xã xây cất vững chắc, thị xã Onchestos thiêng liêng, với rừng cây ngoạn mục thuộc hải thần Poseidon; họ là người lập nghiệp tại thị xã Arne bạt ngàn vườn nho trĩu quả; họ là người định cư ở thị xã Mideia, thị xã Nisa linh thiêng, thị xã Anthedon cuối ranh giới xứ sở. Số này đến với năm mươi thuyền, mỗi thuyền chở một trăm hai mươi con cái người Boiotia.
Họ là người sống trong thị xã Aspledon, thành phố Orchomenos thuộc người Minyain, chỉ huy là Askalaphos và Ialmenos, công tử thần linh chiến tranh, Astyoche sinh hạ trong tư thất Aktor, công tử Azeus. Trinh nữ nết na, nàng lên gác thượng ngủ, thần linh chiến tranh bí mật đi theo đến nằm bên cạnh. Họ tới trên ba mươi thuyền rỗng không.
Họ là người vùng Phokis, thủ lĩnh là Schedios và Epistrophos, công tử Iphitos hào hiệp, dòng dõi Naubolos; họ là người sống trong thị xã Kyparissos, thị xã Pytho núi non hiểm trở, thị xã Krisa thiêng liêng, thị xã Daulis, thị xã Panopeus; họ là người sống quanh thị xã Anemoreia, thị xã Hyampolis; họ là người sống trên bờ sông Kephisos bất tử; họ là người cư ngụ trong thị xã Lilaia gần sông vừa kể. Cùng đi với hai người có bốn mươi thuyền sơn đen. Hai người chỉ huy quân Phokian, đóng gần kề, phía trái quân Boiotian.
Chỉ huy người Lokrian là Aias nhanh nhẹn, công tử Oileus, Aias không cao lớn như Aias, công tử Telamon, nhưng nhỏ thó hơn nhiều. Thân hình lùn thấp, giáp y vải lanh, song sử dụng thương giáo tuyệt vời, thủ lĩnh bỏ xa cả người Hellene lẫn người Achaian. Người Lokrian gắn bó với Kynos, Opoeis, Kalliaros, Bessa, Skarphe, Augeiai dễ thương, Tarphe, Thronion gần sông Boagrios. Theo thủ lĩnh có bốn mươi

thuyền sơn đen, người Lokrian điều khiển, họ sống trên eo biển đối diện Euboia thiêng liêng.
Họ là người sống trên đảo Euboia, người Abantes, tiết ra hăng say, cuồng nhiệt, họ sống trong thị xã Chalkis, thị xã Eretria, thị xã Histiaia vườn nho bạt ngàn, thị xã Kerinthos gần bờ biển, thị xã Dion thành lũy cao ngất; họ là người sống trong thị xã Karystos, người sống quanh thị xã Styra, chỉ huy là Elephenor, dòng dõi thần linh chiến tranh, công tử Chalkodon, thủ lĩnh người Abantes đã chạy nhanh lại can trường, răm rắp tuân lệnh. Họ để tóc dài buộc thành lọn vắt sau lưng; họ cầm thương gỗ tần bì, họ không mong muốn gì hơn là lao thương trúng ngực quân thù, xé rách trấn thủ. Bốn mươi thuyền sơn đen theo thủ lĩnh.
Họ là người từ Athens, thành phố xây cất kiên cố, thuộc vương quốc Erechtheus đại lượng trị vì, ngày xưa Athena ái nữ Chúa tể nuôi nấng khi ruộng đất phì nhiêu sinh hạ, sau đó dựng đền thờ lộng lẫy ở Athens, hàng năm tới mùa con cái người Athenian giết bò, giết dê làm lễ tế sinh, chỉ huy là Menestheus, công tử Peteos. Từ trước tới giờ trên trần gian về nghệ thuật điều khiển ngựa và lính, sử dụng khiên mộc trên chiến trường không ai sánh kịp, trừ Nestor vì nhiều tuổi hơn. Năm mươi thuyền sơn đen vượt biển cùng thủ lĩnh.
Từ Salamis, Aias dẫn mười hai thuyền đổ bộ gần chỗ lực lượng Athenian đóng quân.
Họ là người từ thành phố Argos, thành phố Tiryns tường lũy bao quanh, thị xã Hermione, thị xã Asine trên bờ vịnh nước sâu thẳm, thị xã Troizen, thị xã Eiones, thị xã Epidauros vườn nho bát ngát; họ là người từ hải đảo Aigina, thị xã Mases, chỉ huy số con cháu này của người Achaian là Diomedes, lớn tiếng hô hào chiến tranh và Sthenelos, công tử Kapaneus lừng danh. Chỉ huy thứ ba cộng tác với hai người là Euryalos, thế nhân oai phong, đường bệ, công tử quân vương Mekisteus, hậu duệ Talaos. Tuy nhiên, chỉ huy tất cả vẫn là Diomedes háo chiến tranh. Tám mươi thuyền sơn đen dong buồm theo thủ lĩnh.

Họ là người từ Mykenai, thủ phủ xây cất vững vàng, thành phố Korinth trù phú, thị xã Kleonai kiến trúc ngoạn mục; họ là người sống trong thị xã Orneai, thị xã Araithyrea dễ thương, thị xã Sikyon, nơi Adrestos cao niên đầu tiên trị vì vương quốc; họ là người gắn bó với thị xã Hyperesia, thị xã Gonoessa dốc thẳm, thị xã Pellene; họ là người sống trong thị xã Aigion, dọc bờ biển, quanh mũi đất rộng lớn Helike, tất cả kéo tới trăm thuyền, chỉ huy là Agamemnon quyền uy, công tử Atreus. Theo ông là đội quân can trường, tinh nhuệ. Dáng vẻ hiên ngang, vũ trang thương đồng sáng loáng, ông nổi bật giữa hàng quân hùng dũng, vì là chỉ huy cao cấp và thủ lĩnh lãnh đạo đội quân khổng lồ.
Họ là người từ thành phố Lakedaimon chìm sâu trong dẫy thung lũng; người từ thị trấn Pharis, thành phố Sparta, thị xã Messe nổi tiếng nhiều bồ câu; người sống trong thị xã Bryseiai, thị xã Augeiai dễ thương; người gắn bó với thị xã Amyklai, thị xã Helos trên bờ biển; người bám chặt thị xã Laas hay sống quanh thị xã Oitylos, tất cả dưới quyền bào đệ Agamemnon, Menelaos háo chiến. Vũ trang riêng biệt họ kéo tới trên sáu mươi thuyền. Dõng dạc cất bước giữa đoàn quân, lòng đầy dũng cảm, thủ lĩnh hối thúc họ chiến đấu. Vì hơn ai hết, lòng hăm hở vô cùng, thủ lĩnh muốn trả thù cuộc ra đi cùng lời rên rỉ của Helen.
Họ là người gắn bó với thành phố Pylos, thị xã Arene đáng yêu, thị xã Thryon nơi sông Alpheios tuôn chảy lững lờ, thị xã Aipy xây cất khang trang; người bám sát thị trấn Kyparisseeis dân cư đông đúc, thị xã Amphigeneia, thị xã Pteleos, thị xã Helos, thị xã Dorion, nơi gặp Thamyris người Thrace vừa rời Oichalia và cung điện quân vương Eurytos, Thi Thần bảo ngừng hát, vì huênh hoang tuyên bố chàng sẽ thắng cuộc thi ca hát nếu Thi Thần ái nữ Chúa tể trang bị khiên thần đồng ý so tài! Lời khoe khiến tức giận, Thi Thần bèn biến thành khiếm thị, tước đoạt khả năng ca hát tuyệt vời, đồng thời làm chàng quên hẳn nghệ thuật đánh đàn, chỉ huy là Nestor, mã phu người Gerenia; đoàn gồm chín mươi thuyền rỗng không.

Họ là người sống trong vùng Arkadia, dưới chân núi Kyllene hiểm trở, gần mộ phần Aipytos, nơi thanh niên rất giỏi cận chiến; người cư ngụ trong thị xã Pheneos, thị xã Orchomenos nổi tiếng nhiều cừu, thị xã Rhipe, thị xã Stratia, thị xã Enispe lộng gió; người bám chặt thị xã Tegea, thị xã Mantineia dễ thương; người gắn bó mật thiết với thị xã Stymphelos, người sinh sống quanh thị xã Parrhasia, tất cả dưới quyền chỉ huy của công tử Angkaios, Agapenor quyền uy. Số lượng là sáu mươi thuyền, thuyền nào cũng đầy người từ Arkadia kinh nghiệm chiến trường. Agamemnon, công tử Atreus, nguyên soái, tự ý thân tặng chiến thuyền nhiều ghế, nhiều chèo để vượt biển óng ánh xanh lơ, vì số người này không có kinh nghiệm biển cả và hải hành.
Họ là người sinh ra lớn lên trong vùng Bouprasion, vùng Elis linh thiêng, nằm giữa thị xã Hyrmine và thị xã Myrsinos gần đồng lầy sát biên giới; người sống trong vùng núi Olenos và thị xã Alesion, chỉ huy là bốn thủ lĩnh, mỗi đội mười thuyền lướt sóng, mỗi thuyền đầy người Epeian. Hai đội do Amphimachos và Thalpios chỉ huy, người trên là con trai Kteatos, người dưới là con trai Eurytos, cả hai cháu nội Aktor; chỉ huy đội thứ ba là lực sĩ Diores, công tử Amaryngkeus; chỉ huy đội thứ tư là Polyxeinos hiên ngang, hùng dũng, công tử quân vương Agasthenes, dòng dõi Augeias.
Họ là người từ Doulichion và Echinai, hải đảo thiêng liêng ngoài biển đối diện Elis, chỉ huy là Meges, thế nhân ngang tàng, con trai Phyleus, mã phu Chúa tể yêu thương sinh hạ trước kia vì tức giận cãi nhau với bố bỏ nhà đến ở Doulichion. Bốn mươi thuyền sơn đen theo thủ lĩnh ra đi.
Odysseus lãnh đạo người Kephallenia can trường, họ là người từ đảo Ithaka, từ núi Neriton nơi lá cây rung rinh, họ sống quanh vùng Krokyleia, vùng Aigilips lởm chởm; họ là dân đảo Zakynthos, đảo Samos, họ định cư trên đất liền và hải đảo đối diện. Tất cả dưới quyền chỉ huy của Odysseus, đầu óc mưu lược khác thường. Dưới quyền thủ lĩnh có mười hai thuyền, hai bên mũi sơn đỏ chót.

Thoas con trai Andraimon chỉ huy người Aitolian, họ là người từ thị trấn Pleuron, thị xã Olenos, thị trấn Pylene, thị xã Chalkis gần biển, thị xã Kalydon sát núi. Vì con trai Oineus hào hiệp đều không còn, Oineus đã mãn phần, Meleagros tóc vàng cũng khuất núi, nên quyền cai trị dân này trao cho Thoas. Cùng đi với thủ lĩnh có bốn mươi thuyền sơn đen.
Thủ lĩnh người Kretan là Idomeneus tay thương lừng danh; họ là người từ thành phố Knosos, thành phố Gortyna tường lũy cao ngất, thành phố Lyktos, thành phố Miletos, thành phố Lykastos đá vôi trắng như bạc, thành phố Phaistos, thành phố Rhytion, thành phố nào cũng đông dân; nhóm khác sống trong trăm thành phố gần kề trên đảo Krete. Tất cả dưới quyền chỉ huy Idomeneus và Meriones, chiến binh ngang hàng thần linh chiến tranh sát nhân nổi tiếng. Theo hai thủ lĩnh có tám mươi thuyền sơn đen.
Tlepolemos công tử Herakles, cao lớn, dũng cảm từ đảo Rhodes mang theo chín thuyền chở đầy binh sĩ dáng vẻ cao ngạo; họ là người sống trên đảo vừa kể trong ba khu vực: thành phố Lindos, thành phố Ialysos và thành phố Kameiros đá vôi trắng như bạc.Chỉ huy là Tlepolemos tay thương lỗi lạc, Astyocheia sinh hạ cho làm con Herakles phi thường. Sau khi cướp phá khá nhiều thành phố trong đó nhiều chiến binh tài giỏi Chúa tể bao che, Herakles đem nàng về Ephyra trên bờ sông Selleeis. Sống trong dinh thự xây cất vững vàng đến khi khôn lớn Tlepolemos hạ sát Likymnios, cậu ruột thân phụ, hậu duệ thần linh chiến tranh, lúc đó đã già. Tlepolemos vội vàng đóng thuyền, quy tụ đông đảo binh sĩ, vượt biển chạy trốn, vì con ngành khác và cháu nội Herakles sức mạnh phi thường đe dọa. Lang thang vô định, trải qua vô vàn gian truân, cực khổ, cuối cùng Tlepolemos tới đảo Rhodes. Tlepolemos và binh lính định cư ở ba khu vực tùy theo bộ lạc. Sống ở đó họ được Chúa tể quân vương cai trị thần linh và thế nhân thương yêu, và công tử Kronos ban cho vô số của cải.
Nireus từ đảo Syme mang ba thuyền cân bằng tham gia, Nireus con trai Aglaia và quân vương Charopos, Nireus thanh niên đẹp trai lạ lùng kéo tới thành Troa, vượt xa tất cả binh sĩ

Danaan, trừ Achilleus tuyệt vời, song sức lực thua kém, số người theo cũng ít.
Họ là người từ đảo Nisyros, đảo Krapathos, đảo Kasos, đảo Kos, thành phố của quân vương Eurypylos, quần đảo Kalydnai, chỉ huy là Pheidippos và Antiphos, cả hai là công tử quân vương Thessalos, dòng dõi Herakles. Dưới quyền hai người có ba mươi thuyền rỗng không.
Và bây giờ là người sinh trưởng ở Argos Pelasgian, người gắn bó với thị trấn Alos, thị trấn Alope, thị trấn Trachis, người bám sát vùng Phthia, vùng Hellas phụ nữ xinh đẹp, mệnh danh người Myrmidon, người Hellene, người Achaian. Họ dẫn theo năm mươi thuyền dưới quyền chỉ huy của Achilleus. Nhưng lúc này họ không có lòng dạ nào nghĩ tới dấn thân vào cuộc chiến rùng rợn, vì không có ai dẫn ra chiến trường. Achilleus bước chân thoăn thoắt ở lại thuyền, tức giận vì cô gái mái tóc yêu kiều, giai nhân Briseis, tướng quân chọn làm chiến phẩm, sau khi đổ mồ hôi sôi nước mắt mới chiếm cứ, cướp phá nổi Lyrnessos, vượt tường đột nhập THebes, đánh quỵ tay thương Mynes và Epistrophos, công tử quân vương Eue nos, hậu duệ Selepios. Vì nàng nên buồn lúc này nằm khàn bất động, song tướng quân sẽ nhỏm dậy chửa biết lúc nào.
Họ là người gắn bó với thành phố Phylake, thị xã Pyrasos rừng hoa, vùng đất thiêng liêng thuộc quyền nữ thần Demeter ; người bám sát thị trấn Iton, nơi cừu sinh sôi nảy nở; người định cư ở thị xã Antron gần biển cả, thị xã Pteleos bãi cỏ rậm rạp, chỉ huy là Protesilaos háo chiến lúc còn sống, song bây giờ đã chui vào lòng đất; hiền nội má héo hon vì buồn rầu ở lại Phylake trong ngôi nhà xây cất dở dang. Vừa nhảy khỏi thuyền lên bờ trước đoàn quân Achaian, chỉ huy bị người Dardanian đâm chết. Dẫu vậy binh sĩ đi theo không phải không có người cầm đầu. Dù thương tiếc chỉ huy tử trận, song họ vẫn tuân lệnh Podarkes, dòng dõi thần linh chiến tranh, công tử Iphiklos, sở hữu nhiều cừu, hậu duệ Phylakos, bào đệ Protesilaos. Lớn tuổi, tài cán Protesilaos là chiến binh anh hùng; đồng đội không thiếu chỉ huy, song đồng đội

thương tiếc chỉ huy dũng cảm. Theo Podarkes có bốn mươi thuyền sơn đen.
Họ là người sống trong thành phố Pherai gần hồ Boibeis, trong thị xã Boibe, thị xã Glaphyrai, thị xã Iolkos xây cất ngoạn mục, tất cả đi trên mười một thuyền, chỉ huy là Eumelos, công tử Admetos, Alkestis ái nữ Pelias, hoa khôi trong hàng hoa khôi, sắc đẹp nghiêng nước nghiêng thành thụ thai, sinh hạ.
Họ là người sống trong thị xã Methone, thị xã Thaumakia; người bám sát thị trấn Meliboia, thị trấn Olizon núi non trùng điệp, tất cả bảy thuyền, chỉ huy là xạ thủ tài ba Philoktetes, mỗi thuyền có năm mươi tay chèo cũng thuộc hàng thiện xạ, chiến đấu hăng say, chỉ với cây cung đủ làm chủ chiến trường. Nhưng bị rắn độc mổ, đồng đội để lại, Philoktetes dừng chân ở Lemnos, hải đảo nổi tiếng thiêng liêng do vết thương lở loét đau đớn gây nên. Chỉ huy nằm đó, cô đơn, buồn bực. Tuy nhiên, vừa tới dãy thuyền, quân lính Argive sực nhớ quân vương Philoktetes. Mặc dù thương nhớ chỉ huy vắng mặt, song binh sĩ không phải không có chỉ huy. Người đưa họ ra chiến trường bây giờ là Medon, con hoang Oileus, Rhene thụ thai trong vòng tay ôm ấp, sinh hạ cho Oileus, chuyên cướp phá thành phố.
Họ là người gắn bó với thị trấn Trikke, thị trấn Ithome đồi núi trập trùng; người bám sát Oichalia, thành phố thuộc quân vương Eurytos, chỉ huy là hai con trai Asklepios, y sĩ tài ba, Podaleirios và Machaon. Dưới quyền hai người là ba mươi thuyền rỗng không. Họ là người từ thị trấn Ormenion và suối nước Hypereia; người từ thị trấn Asterion, thị xã Titanos đồi núi trắng phau, chỉ huy là Eurypylos, con trai hứa hẹn của Euaimon. Theo chỉ huy có bốn mươi thuyền sơn đen.
Họ là người gắn bó với thị xã Argissa, người sinh trưởng trong thị xã Gyrtone, thị xã Orthe, thị xã Elone, thành phố Oloosson trắng như vôi, chỉ huy là chiến sĩ kiên cường Polypoites, công tử Peirithoos, thân phụ là Chúa tể bất tử. Hippodameia lừng danh thụ thai trong vòng tay âu yếm ngày Peirithoos phục thù đánh đuổi quái vật lông lá đầu người

mình ngựa tống cổ khỏi núi Pelion dồn về xứ người Aithikes. Polypoites không cô đơn, vì có Leonteus cộng tác, dòng dõi thần linh chiến tranh, công tử Koronos quả cảm, thân phụ là Kaineus. Theo hai người có bốn mươi thuyền sơn đen.
Rời thành phố Kyphos ra đi Gouneus dẫn hai mươi hai thuyền tham gia. Người Enienes, người Perrhaibian chiến đấu kiên cường đi theo, họ là người dựng nhà quanh thị xã Dodona giá lạnh, khí hậu khắc nghiệt, người cày sâu cuốc bẫm trong thung lũng kế cận sông Titaressos dễ thương lững lờ tuôn chảy đổ vào sông Peneios, song không hòa với xoáy nước trắng bạc mà nổi dập dờn trên mặt như dầu loang, vì sông này là nhánh sông Hoàng Tuyền, nước là chứng nhân lời thề khủng khiếp.
Họ là người sống trong vùng Magnesia, người sống quanh sông Peneios, người sống trên núi Pelion lá cây rung rinh, chỉ huy là Prothoos bước chân thoăn thoắt, con trai Teuthredon. Theo Prothoos cả thảy có bốn mươi thuyền sơn đen.
Đó là thủ lĩnh và quân vương hàng quân Danaan. Bây giờ xin Thi Thần vui lòng cho bản nhân hay trong số, cả người lẫn ngựa, ra đi theo công tử Atreus, người nào là người, ngựa nào là ngựa tuyệt vời hơn cả. Trong số ngựa ra đi ngựa của công tử Pheres tuyệt vời hơn cả bây giờ con trai Eumelos điều khiển: chạy như chim bay, tuổi bằng nhau, lông giống nhau, lưng dài như nhau. Apollo cung bạc nuôi dưỡng ở vùng Pereia, cả hai là ngựa nái, đi tới đâu là gieo rắc nỗi kinh hoàng của thần linh chiến tranh tới đó. Trong số người ra đi người tuyệt vời hơn cả là Aias, công tử Telamon, song chỉ tuyệt vời chừng nào Achilleus còn nuôi giận chưa nguôi, vì tướng quân là quý tử vô địch của Peleus, người khỏe nhất phi ngựa mạnh nhất! Nhưng bây giờ vì phẫn nộ với nguyên soái Agamemnon công tử Atreus, tướng quân ở lại thuyền mũi cong từng vượt biển ra đi. Binh sĩ dưới quyền nhởn nhơ trên bãi cát, sóng biển đổ vào dồn dập, tiêu khiển thời gian ném đĩa, lao thương, bắn cung trong khi ngựa đứng ì tại chỗ ngay bên xe, ngoạm bạch liên, hoa tán mọc đầy đồng lầy; xe chỉ huy phủ

kín mít nằm bất động trong trại, vắng chỉ huy thân thương, binh sĩ thơ thẩn khắp doanh trại, không tham gia chiến đấu.
Số còn lại tiếp tục tiến bước, cả vùng như thể đang bị đám cháy tàn phá. Mặt đất rên rỉ dưới chân như khi nổi cơn lôi đình Chúa tể dội sấm sét quật đánh mặt đất xung quanh Typhoeus trong vùng Arima đất người Arimoi, nơi người ta bảo quái vật đang nằm. Vì thế mặt đất rung chuyển khi họ bước rầm rập; họ đi như bay qua cánh đồng.
Trong khi đó Chúa tể trang bị khiên thần phái Iris chân bước như gió thổi mang hung tin đến cho người Troian. Họ đang tụ tập trước cổng cung điện quân vương, cả già lẫn trẻ. Iris bước chân thoăn thoắt lại gần ngỏ lời, giọng như giọng Polites, công tử Priam, đứng canh trên nóc phần mộ lão nhân anh hùng Aisyetes, tin tưởng đôi chân nhanh nhẹn, sẵn sàng chạy xổ về thành báo tin nếu thấy quân Achaian rời thuyền sửa soạn tấn công. Nét vẻ giống người này, Iris nói với Priam và Hektor: “Lão ông, ngài vẫn thích nói huyên thuyên như ngày trước lúc hòa bình, ngài không thấy chiến tranh nghiêm trọng dâng cao. Bình sinh bỉ phu từng tham dự nhiều trận huyết chiến, song chưa bao giờ thấy lực lượng nào đông đảo đến thế. Ùn ùn như lá trong rừng, cát ngoài bờ biển, băng qua cánh đồng, chúng hùng hục sấn tới tấn công thành phố ngô bối. Hektor, chủ súy là người bỉ phu đặc biệt muốn nói: hãy làm như bỉ phu dặn. Trong thành phố rộng lớn của đấng chí tôn có nhiều đồng minh, song họ tới từ tứ xứ, nói tiếng khác nhau, mỗi sắc tộc một ngôn ngữ. Hãy để chỉ huy của họ huy động, bố trí, điều khiển người của họ ra chiến trường.”
Nhận ra giọng nói nữ thần, Hektor giải tán buổi họp tức thì. Mọi người chạy đi lấy vũ khí. Cổng thành đều mở, người ngựa đổ ra như suối chảy, huyên náo dâng cao. Trước mặt thành phố, xa xa trên cánh đồng, có khu đất nhô cao, đứng trơ trụi một mình, bốn bề trống hổng, thế nhân mệnh danh Đồi Rậm Batieia, nhưng thần linh bất tử mệnh danh mộ phần nương tử quân Myrina. Nơi đây bây giờ người Troian và đồng minh dàn quân, lập trận. Công tử quân vương Priam, Hektor mũ trận óng ánh dẫn đầu. Cùng đi với chủ súy là lực lượng đông đảo,

can đảm, tất cả đều là tay thương lão luyện hăm hở giao chiến.
Chỉ huy người Dardanian là công tử Anchises can trường, Aineias lừng danh, Aphrodite bất tử sinh hạ cho Anchises, khi nữ thần âu yếm nằm trong vòng tay thế nhân trên sườn núi Ida cây cối um tùm. Aineias không chỉ huy một mình, song có hai công tử Antenor phụ giúp, Archelochos và Akamas, cả hai đều dạn dày mọi phương thức tác chiến.
Họ là người sống trong thị xã Zeleia, dưới chân núi Ida xa tít mù tắp, bộ tộc Troian giàu có, uống nước sông Aisepos đen sậm, chỉ huy là Pandaros, công tử nổi tiếng của Lykaon, cây cung sử dụng là tặng phẩm Apollo riêng ban.
Họ là người bám sát thị xã Adresteia, thị xã Apaisos, người gắn bó với thị xã Pityeia, dãy núi Tereia hiểm trở, chỉ huy là Adrestos và Amphios, trấn thủ vải gai, công tử Merops, thày đoán nổi tiếng thị xã Perkote đương thời ai cũng biết. Thày tìm đủ cách ngăn hai con đừng dại dột lao thân vào chiến tranh tàn sát sinh mạng, phí phạm cuộc đời. Nhắm mắt làm ngơ, định mệnh thúc đẩy, dẫn xác theo bàn tay hắc ám tử thần vẫy gọi, hai con không vâng lời.
Họ là người cư ngụ quanh thành phố Perkote, trên bờ sông Praktios; người gắn bó với thị xã Sestos, thị xã Abydos, thị xã Arisbe thiêng liêng, chỉ huy là Asios công tử Hyrtakos, thủ lĩnh chiến binh, Asios công tử Hyrtakos ngựa sắc hồng cao lớn mang từ thị xã Arisbe và bờ sông Selleeis ra đi.
Hippothoos chỉ huy bộ lạc người Pelasgian sử dụng thương giáo giao chiến, người Pelasgian sống trong vùng Larissa đất đai phì nhiêu; họ theo Hippothoos và Pylaios, dòng dõi thần linh chiến tranh; cả hai là công tử Lethos, dòng dõi Teutamos.
Akamas và anh hùng Peiroos chỉ huy người vùng Thrace, người Thracian sống trên eo biển Hellespont nước cuồn cuộn bao quanh.
Euphemos, công tử quân vương Troizenos, Chúa tể thương yêu, hậu duệ Keas, chỉ huy người Kikonian chiến đấu bằng thương giáo.

Pyraichmes chỉ huy người Paionian sử dụng cung cánh cong. Họ tới từ thị xã Amydon xa xôi, từ dòng sông rộng lớn, Axios nước đẹp tuyệt vời tuôn chảy chan hòa mặt đất.
Pylaimenes trái tim kiên cường chỉ huy người Paphlagone từ vùng thuộc bộ lạc Enetoi, nơi sản sinh vô vàn la hoang. Họ là người sinh ra lớn lên trong thị xã Kytoros, bám trụ xung quanh thị xã Sesamos, chủ nhân nhà cửa ngoạn mục trên triền sông Parthenios; họ cư ngụ trong thị xã Kromna, thị xã Aigialos, thị xã Erythinoi cao ngất.
Odios và Epistrophos chỉ huy người Halizones từ thị trấn Alybe xa xôi, nơi bạc xuất hiện.
Chromis và Ennomos pháp sư điềm triệu chỉ huy người Mysian. Dẫu thế hiểu biết chim muông tuyệt vời không đủ khả năng ngăn chặn bàn tay tử thần hắc ám. Thày gục ngã xuống lòng sông lúc Achilleus dòng dõi Aiakos bước chân thoăn thoắt tấn công quân Troian cùng đồng đội.
Phorkys và Askanios hiên ngang, hùng dũng chỉ huy người Phrygian từ vùng quê Askania xa xôi; họ nóng lòng tham chiến.
Mesthles và Antiphos, công tử Talaimenes, thân mẫu là nữ thần hồ Gyge, chỉ huy người Maionian chào đời dưới chân núi Tmolos.
Nastes lãnh đạo người Karian, tiếng nói xa lạ; họ là người ra đi từ thành phố Miletos, dãy núi Phthiron cây cối um tùm, dòng sông Maiandros nước chảy cuồn cuộn, ngọn núi Mykale cao ngất, dốc thẳm. Chỉ huy là Amphimachos và Nastes, Nastes và Amphimachos, công tử hứa hẹn của Nomion. Chàng này thật dớ dẩn ra chiến trường đeo vàng rủng rỉnh như con gái. Dẫu vậy cũng không cứu khỏi chết thảm. Chàng gục ngã dưới tay Achilleus, dòng dõi Aiakos, giữa dòng sông; vàng trang sức tướng quân mau tay lột sạch.
Cuối cùng là Sarpedon và Glaukos vô địch. Hai người chỉ huy người Lykian từ đất Lykia xa xôi, từ sông Xanthos cuốn xoáy tuôn chảy.

Khúc 3

Khi hai bên dàn quân xong, binh lính bên nào bao quanh chỉ huy bên nấy. Bên Troian tiến lên vừa hô vừa gọi như chim kêu. Tiếng hô rền vang trong không khí chẳng khác sếu chạy trốn mùa đông giá lạnh, mưa đổ phũ phàng, bay trên trời hướng về Đại Dương, cất tiếng kêu, giọng khàn khàn, mang chết chóc, tàn phá cho người tí hon, sáng sớm tinh sương sẽ tung ra trận đánh khốc liệt. Trái lại, bên Achaian vừa im lặng tiến tới vừa biểu lộ dũng cảm, quyết tâm tương trợ, sát cánh bên nhau. Như gió nam về dẫn theo sương mù bao phủ đỉnh núi, không mang nguồn vui cho mục phu, mà đem màn đêm thuận lợi cho kẻ ăn sương, bình thường chỉ thấy trước mặt, không thấy xa hơn khoảng cách vung tay ném hòn đá, bụi dưới chân cuồn cuộn bốc lên trong lúc họ cất bước sầm sập, ráo riết vượt cánh đồng.

Lúc hai bên tiến gần nhau Alexandros hung hăng lách khỏi hàng quân Troian bước ra phía trước giao chiến, vai choàng da beo, vai đeo cung cánh cong và thanh kiếm. Giơ hai thương mũi bọc đồng lên cao rung mạnh, Alexandros lớn giọng thách thức quán quân phía Argive ra tỉ thí một chọi một trong cuộc đụng độ dữ dội. Thấy Alexandros tiến về phía mình, Menelaos, thần linh chiến tranh yêu quý, dõng dạc bước ra trước hàng quân, như sư tử trong cơn đói bất đồ gặp xác thú vật khổng lồ, hươu gạc hoặc dê rừng, sẽ ăn sống nuốt tươi, ngoạm nhai ngấu nghiến cho dù chó săn, thợ săn hùng hục, dũng mãnh xổ tới xua đuổi. Bởi thế khi nhận ra Alexandros hùng hổ, Menelaos vui khôn xiết, vì thầm nghĩ dịp may đã tới để trừng trị kẻ phạm tội. Menelaos tức thì nhảy khỏi xe xuống đất, vũ khí đầy đủ.

Ngược lại, thấy Menelaos xuất hiện trước hàng quân chấp nhận giao chiến, Alexandros lui dần lẩn vào đồng đội, tim bắt đầu đập mạnh, nhằm tránh số phận thảm khốc. Như người bất thình lình thấy con rắn trong thung lũng trên núi giật mình, chân tay bủn rủn, lui bước, quay lại, hoảng hốt mặt mày

tái nhợt, Alexandros dáng vẻ oai phong, vì hãi sợ công tử Atreus, vội lẻn vào hàng quân Troian khí thế hiên ngang. Quan sát thấy tác phong bào đệ, nổi giận đùng đùng, Hektor quát: “Pâris khốn kiếp, đẹp trai, tốt mã dẻ cùi, quyến rũ đàn bà, cám dỗ con gái, mi ra đời làm chi? Tại sao mi không chết trước khi lấy vợ? Ồ, ta muốn mi như vậy. Thế còn hơn thấy mi bữa nay trở thành mối nhục, đối tượng khinh khi dưới mắt mọi người. Giờ này chắc hẳn bọn Achaian tóc dài phá ra cười, cất tiếng gáy quán quân của ngô bối chỉ bảnh mã bề ngoài, trong thực chất thiếu tinh thần, không can đảm! Phải chăng mi là người như thế khi nhặt nhạnh số bạn mĩ miều, lấy thuyền từng trải du hành vượt biển ra đi, trà trộn mật thiết với ngoại nhân, nẫng khéo phụ nữ xinh đẹp từ đất xa xôi, tỉ muội kiều diễm tay thương dũng mãnh, trở thành tai ương cho bố đẻ, thành phố, toàn dân, khiến kẻ thù ngô bối vui mừng, mi phải cúi đầu hổ thẹn? Phải chăng vì thế mi không dám trực diện Menelaos thần linh chiến tranh yêu quý? Rồi ra mi sẽ thấy tên đó thuộc loại chiến binh như thế nào mi đã cuỗm vợ tươi như bông hoa. Cây cy-tha ôm trong tay, cảm tình mặn nồng Aphrodite ban trao, mái tóc diễm kiều, khuôn mặt tuấn tú ích gì khi mi chìm trong cát bụi? Chắc hẳn người Troian e ngại trước sự thật, nếu không mi đã mặc áo đá vì bất hạnh mi gây ra cho họ.”
Pâris hùng dũng đáp: “Hektor, khi quở trách, huynh hữu lý chứ không vô lý. Tim huynh bất khuất, luôn luôn như chiếc rìu kiên cường vào rừng đốn cây trong tay tiều phu khéo léo, hăng hái gia tăng, đẽo gỗ thành thuyền. Tim huynh lại cương quyết trong lồng ngực, song xin đừng trách cứ đệ về tặng phẩm dễ thương Aphrodite vàng óng trao ban. Tặng phẩm quý báu thần linh ban trao thế nhân không hỏi xin mà có, huynh thừa biết, không thể coi nhẹ xem thường, thế nhân chẳng thể lựa chọn dù có cơ hội. Nhưng hôm nay, nếu nhất định muốn đệ chấp nhận song đấu, xin huynh bảo tất cả quân sĩ ngồi xuống, Troian cũng như Achaian; giữa hai hàng quân đệ sẽ giáp mặt giao chiến với Menelaos thần linh chiến tranh yêu quý vì Helen và tiền của của nàng. Người nào thắng và

chứng tỏ mình là quán quân có quyền mang nàng về nhà, cả của cải lẫn mọi thứ. Hai bên còn lại, sau khi thực hiện hiệp ước thân hữu, làm lễ tế sinh, cam kết thề nguyện, ngô bối ở lại Troad ruộng đất phì nhiêu, đối phương dong buồm trở về Argos, nơi ngựa tung tăng gặm cỏ và Achaia đất nổi tiếng phụ nữ xinh đẹp."
Lắng nghe ý kiến đề nghị Hektor mừng rỡ. Bước ra khoảng trống ngăn cách hai hàng quân, nắm giữa trường thương, chủ súy đưa ra phía trước bảo binh sĩ Troian ngồi xuống. Trái lại, binh lính Achaian tóc dài vẫn cầm cung lắp tên, gài đá lăm le nhắm bắn. Đúng lúc đó nguyên soái Agamemnon quát to: "Binh sĩ Argive, khoan! Binh lính Achaian, không được bắn! Vì Hektor mũ trận óng ánh muốn nói đôi điều."
Vừa nghe quân lính ngừng tấn công, im lặng tức khắc. Hektor liền cất tiếng giữa hai hàng quân: "Binh sĩ Troian, binh lính Achaian xà-cạp gọn gàng, lắng nghe bản nhân nhắc lại đề nghị của Pâris từng gây nên xung đột giữa ngô bối. Pâris yêu cầu quân sĩ hai bên hạ vũ khí để xuống đất mầu mỡ, phì nhiêu trong khi Pâris và Menelaos giao đấu, chỉ có hai người giữa hai hàng quân vì Helen và của cải của nàng. Người nào thắng và chứng tỏ mình là quán quân có quyền mang nàng, của cải cùng mọi thứ về nhà. Phần mình ngô bối thực hiện hiệp ước thân hữu, làm lễ tế sinh và cam kết thề nguyện."
Lời Hektor rơi vào im lặng, nín thinh hoàn toàn. Cuối cùng Menelaos háo chiến lên tiếng: "Bây giờ xin mọi người lắng nghe, vì khác thẳn mọi người, bản nhân là người đau khổ hơn hết. Dẫu vậy bản nhân nghĩ đã đến lúc quân Argive và quân Troian có thể chia tay trong tinh thần thân hữu, do phẫn nộ của bản nhân và sai trái của Pâris, đã phải gánh chịu quá nhiều gian khổ. Do tử thần và định mệnh quyết định một trong hai người sẽ chết. Số còn lại tất cả quý hữu sẽ chia tay tức thì. Hãy mang cặp cừu, một đực lông trắng, một cái lông đen làm lễ dâng Mặt Đất và Mặt Trời. Với Chúa tể ngô bối sẽ dâng tế sinh khác. Và hãy mời quân vương Priam uy nghiêm tới đây để ông thân chinh tuyên thệ (vì con cái ngạo mạn, khó tin) làm lễ tế sinh, cam kết thề nguyện, ngô bối không muốn

hiệp ước trang trọng tuyên thệ trước Chúa tể bị mưu gian tráo đổi hay vi phạm. Đầu óc người trẻ bất nhất; người già trái lại khi nhúng tay vào việc thường ngó trước nhìn sau, cùng lúc để ý quá khứ, tương lai, cố hết sức đem lại lợi ích, tốt đẹp cho cả đôi bên."
Ý kiến Menelaos đề nghị cả quân Troian lẫn quân Achaian đều vui mừng đón nhận, vì nghĩ như thế là chấm dứt chiến tranh đau khổ. Lui lại phía bộ binh, mã phu xuống xe, xếp vũ khí thành đống gần nhau hầu như che kín mặt đất, bởi khoảng cách giữa hai bên quá hẹp. Hektor phái hai lệnh sứ hỏa tốc chạy về thành phố kiếm cừu, đồng thời triệu Priam. Phần mình nguyên soái Agamemnon sai Talthybios trở lại thuyền rỗng không bắt một cừu mang tới. Lệnh sứ ba chân bốn cẳng thi hành mệnh lệnh.
Trong khi đó, sắm vai sứ giả, hóa trang giả dạng nét vẻ đệ phụ, hiền thê công tử Antenor (kết hôn với công tử Helikaon, quý tử Antenor), Laodike, ái nữ kiều diễm nhất nhà của Priam, Iris mang tin trao Helen cánh tay trắng ngần. Nữ thần thấy giai nhân trong cung điện đang loay hoay dệt miếng vải to vuông màu tím để may áo choàng rực rỡ, trên đó nàng thêu nhiều cảnh giáp chiến giữa quân Troian luyện ngựa và lính Achaian áo lát đồng lâm trận tàn khốc vì mình. Nữ thần nhanh chân lẹ bước tới gần, đứng thẳng nhỏ nhẹ: "Đệ phụ yêu quý, đi lối này ra mà xem, binh sĩ Troian luyện ngựa và binh lính Achaian áo lát đồng cư xử với nhau kỳ lạ chưa. Lúc nãy hai bên hầm hè đánh nhau quyết liệt trên cánh đồng, có vẻ như đánh tới chết mới thôi. Bây giờ không đánh nhau nữa, hai bên ngồi im lặng, ngả vào khiên, cắm thương xuống đất ngay bên cạnh. Chỉ có Pâris và Menelaos thần linh chiến tranh yêu quý trang bị thương dài sẽ song đấu vì đệ phụ, ai thắng sẽ có quyền gọi đệ phụ là hiền thê."
Tin nữ thần trao khiến Helen xúc động, tim tràn ngập cảm giác tiếc nuối dìu dịu đối với lang quân ngày trước, phụ mẫu và thành phố đã bỏ ra đi. Nàng vội vàng lấy voan trắng tinh quấn quanh đầu. Mắt rớm lệ, má ươn ướt, nàng rời phòng ra đi, không phải một mình mà có hai tỳ nữ theo hầu: Aithre tiểu

thư Pittheus và Klymene mắt bò nái tơ. Chẳng mấy chốc ba người tới cổng Skaian. Gần đó Priam đang ngồi họp bàn với trưởng lão thành phố: Panthoos, Thymoites, Lampos, Klytios, Hiketaon, dòng dõi thần linh chiến tranh, cùng hai thức giả, trưởng thượng nhân dân, Oukalegon và Antenor. Tuổi già đẩy khỏi chiến trường, song tất cả đều là diễn giả tuyệt vời. Ngồi trên tháp canh trưởng thượng chẳng khác ve sầu đậu trên cành cây trong rừng cất tiếng trong trẻo dặt dìu ca hát. Lúc thấy Helen tới gần, trưởng thượng hạ giọng nói nhỏ, lời như có cánh bay xa: "Chẳng nên nổi giận trách cứ nếu binh lính Troian và binh sĩ Achaian xà-cạp gọn gàng, vì người đàn bà như vậy, phải gánh chịu gian khổ lâu dài đến thế. Lạ lùng hết sức khi nhìn, khuôn mặt y hệt khuôn mặt nữ thần bất tử. Nhưng dù vậy và dù đẹp đến đâu, nên để nàng lên thuyền dong buồm trở về quê hương! Đừng giữ ở lại kẻo nàng sẽ trở thành tai họa cho ngô bối và con cháu sau này!"
Trong khi đó Priam lớn tiếng gọi Helen: "Gái thương yêu, lại đây, ngồi trước mặt cha, như vậy con mới thấy mặt phu quân ngày trước, kể cả phụ mẫu và bằng hữu. Đối với cha con không tội tình gì, cha không oán trách con, cha trách oán thần linh đã gây cuộc chiến đau thương giữa cha và người Achaian. Ngồi xuống. Nói cha hay tên chiến binh tuyệt vời đứng đó, người Achaian cao lớn, lực lưỡng ấy là ai? Mấy người kia cũng cao lớn, song chưa bao giờ cha thấy người nào vẻ mặt sáng sủa, dáng dấp bệ vệ đến thế. Người ấy chắc hẳn là quân vương."
"Thưa cha, bố chồng yêu quý, con chân thành tôn kính và bái phục," Helen dịu dàng đáp. "Ô, ước gì khi mang thân tới đây với con cha, ra đi bỏ lại phòng the, song thân, con gái bé nhỏ thương yêu, bạn bè thân thiết cùng trang lứa, con chết cho rồi, chết cái chết bẽ bàng! Tiếc thay sự thể không diễn ra. Vì thế khóc hết nước mắt con buồn khôn nguôi. Nhưng vì cha muốn biết con xin nói cha hay. Người cha chỉ là Agamemnon, công tử Atreus, quyền uy rộng rãi, quân vương tài giỏi và cũng là tay thương tài ba. Trước kia ông ấy là anh chồng con,

anh chồng người phụ nữ hư thân mất nết. Ước chi ông ấy không thực sự là vậy và thời gian đó chỉ là giấc mơ."
Nghe nói vậy bèn cúi nhìn Agamemnon với vẻ thán phục, lão nhân thốt lời: "A! Công tử Atreus diễm phúc, thế nhân định mệnh bao che, thần linh yêu thương! Chắc hẳn ngươi có hàng ngàn, hàng vạn thanh niên Achaian ngoan ngoãn tuân lệnh, vâng lời! Trước kia có lần tới Phrygia, vùng đất nho mọc tốt tươi, ta thấy vô số người Phrygian phi ngựa vó dập sầm sập, quân lính của Otreus và Mygdon cường tráng, hùng dũng, đặt bản doanh trên bờ sông Sangarios. Vì là đồng minh, ta đóng quân ngoài trời cùng họ. Đúng lúc đó nương tử quân, mắt sáng quắc, chiến đấu như nam nhi, kéo tới tấn công, dẫu không đông đảo như đám Achaian mắt thuôn dài."
Nhận ra Odysseus ngay bên cạnh, lão nhân tiếp lời: "Con yêu quý, nói cha hay người kia là ai. Thấp hơn Agamemnon cái đầu, song vai rộng, ngực nở hơn nhiều. Vũ khí để trên mặt đất phì nhiêu, và kìa bước đi hệt chim đầu đàn, thanh sát binh sĩ. Ta tưởng đang nhìn cừu đực lông bùm sùm băng qua đàn lông trắng phau."
"Thưa, người đó," Helen dòng dõi Chúa tể chậm rãi đáp, "là công tử Laertes, Odysseus mưu trí. Ithaka, nơi ông ta khôn lớn, là miền sỏi đá, cằn cỗi, song ông ta là bậc thày về mưu kế và chiến lược."
Góp lời phụ họa bức tranh Helen phác tả Odysseus, thức giả Antenor lên tiếng: "Công nương, lão hủ tán đồng điều công nương vừa nói, vì ngày trước Odysseus đã tới đây. Ông ta đến với Menelaos Chúa tể yêu thương trong chuyến đi sứ vì chuyện công nương. Lão hủ thân chinh tiếp đón. Tiếp đãi hai người trong tư thất không những lão hủ biết diện mạo mà còn hay cả cung cách suy tưởng. Xuất hiện giữa người Troian trong khi mọi người đều đứng, Menelaos đôi vai ngang rộng cao hơn Odysseus. Tuy nhiên, nếu cả hai ngồi, Odysseus đồ sộ gấp bội Menelaos. Lúc đến lượt bày tỏ quan điểm trước mặt mọi người, Menelaos nói năng trôi chảy, ngắn gọn, không dài dòng, song rất rõ ràng, vì là người ít lời, nắm vững vấn đề, mặc dù kém tuổi. Trái lại, lúc lên diễn đàn, đứng ì tại chỗ, đầu

cúi nhìn xuống, mắt liếc hai bên, tay không đưa quyền trượng ra phía trước hay lại phía sau, Odysseus mưu lược cứ nắm chặt làm như chưa biết sử dụng. Người ngoài có cảm tưởng ông ta là người không những lỗ mãng mà còn ngốc nghếch. Tuy nhiên, lúc giọng sang sảng phóng ra từ lồng ngực, lời tuôn đổ khỏi cặp môi như bông tuyết mùa đông, trên đời không dễ có ai có thể thi thố. Từ đó nhìn dáng vẻ uy nghi ngô bối không còn ngạc nhiên nữa."

Aias là người thứ ba vừa nhìn thấy lão nhân ngỏ lời dò hỏi. "Chiến binh Achaian sức vóc kia là ai," ông cất tiếng, "cao hơn mọi người cái đầu, bờ vai lớn rộng?"

"Thưa cha, người đó," Helen trong tấm voan dài rộng ngoan ngoãn đáp, "là Aias khổng lồ, sức khỏe phi thường đối với người Achaian. Phía kia là Idomeneus, nổi bật như thần linh giữa đám Kretan, chỉ huy binh sĩ Kretan đứng xung quanh. Menelaos thần linh chiến tranh yêu quý thường tiếp đãi tại nhà con, khi ông ta từ Krete tới thăm. Con đã chỉ cha rõ số người Achaian mắt thuôn dài con biết mặt, nhớ tên, trừ hai thủ lĩnh con cố tìm mà không thấy: Kastor luyện ngựa và Polydeukes võ sĩ, anh cùng mẹ với con. Rất có thể hai người bịn rịn với Lakedaimon thơ mộng không gia nhập đoàn quân, hay rất có thể nếu vượt biển tới đây cùng mọi người, hai người không muốn tham dự trận đánh vì điều ong tiếng ve liên hệ tới con cùng lời gièm pha, phỉ báng hai người nghe thấy." Khi nói thế nàng không hay đất hằng ban phát sự sống đã vùi sâu hai người ở Lakedaimon, quê hương yêu dấu, nơi chôn rau cắt rốn của hai người.

Trong khi đó lệnh sứ đem tế sinh qua thành phố để kết thúc thỏa ước hòa bình trước thần linh – hai cừu, trái cây đất lành, rượu vang thơm ngon đựng trong túi da dê. Lệnh sứ Idaios còn mang bình pha óng ánh và cúp bằng vàng. Tới gần quân vương cao niên lệnh sứ đôn đốc ông bắt tay vào việc: "Trân trọng kính mời công tử Laomedon bình thân, chỉ huy lực lượng Troian luyện ngựa và Achaian áo lát đồng yêu cầu ngài hạ giá xuống cánh đồng để làm lễ tế sinh, cam kết thề nguyện. Pâris và Menelaos thần linh chiến tranh quý mến sẽ

giao chiến bằng thương dài vì giai nhân. Người nào thắng sẽ lấy giai nhân làm vợ, của cải và đủ thứ. Số còn lại sau khi thực hiện hiệp ước thân hữu, làm lễ tế sinh, cam kết thề nguyện, ngô bối ở lại Troad ruộng đồng phì nhiêu, họ dong buồm trở về Argos nơi ngựa tung tăng gặm cỏ, và Achaia đất nhiều phụ nữ xinh đẹp."

Lão nhân rùng mình khi nghe nói thế. Dẫu vậy ông vẫn bảo tùy tùng đóng ngựa vào xe. Họ tuân lệnh răm rắp. Ông bước lên, kéo cương về phía sau. Antenor cũng trèo vào xe lộng lẫy ngồi bên cạnh. Hai người đánh xe qua cổng Skaian, ngựa chạy rầm rập ra cánh đồng. Lúc tới chỗ hai đội quân dàn trận, hai người rời xe xuống đất phì nhiêu bước tới khoảng trống ngăn cách quân Troian với quân Achaian. Nguyên soái Agamemnon và Odysseus mưu trí hối hả đứng dậy nghênh đón. Lệnh sứ trân trọng đem tế sinh, cam kết thề nguyện ra làm lễ trước thần linh để kết thúc hiệp ước, hòa vang vào bình, rưới nước lên tay các quân vương. Agamemnon mau lẹ rút đoản kiếm luôn luôn gài cạnh bao gươm nắm đầu cừu cắt ít lông. Lệnh sứ đem lông chia cho chỉ huy quân Troian và quân Achaian. Tiếp theo, nhân danh tất cả, Agamemnon giơ hai tay lên cao lớn tiếng cầu nguyện: "Lạy Cha Chúa tể, ngự trị núi Ida, sáng ngời và cao cả; lạy Mặt Trời tai nghe mắt nhìn khắp thế giới; lạy Dòng Sông, lạy Mặt Đất; lạy thần linh thế giới bên kia, xin các người trừng trị thích đáng linh hồn kẻ đã hoàn tất nhiệm vụ, nếu bội thệ phải đền trả, xin cả hai chứng giám, theo dõi đầy đủ lời thề. Nếu hạ sát Menelaos, Pâris sẽ được Helen cùng của cải, ngô bối sẽ dong buồm vượt biển trở về quê hương. Ngược lại, nếu Menelaos tóc vàng giết chết Pâris, bên Troian phải nộp trả Helen cùng của cải, đền bù bên Argive thỏa đáng để thế hệ mai sau chào đời sẽ nhắc nhở mãi mãi. Nếu Pâris chết, Priam và con cái không chịu trao trả thỏa đáng, con sẽ ở lại đây chiến đấu đòi bồi thường, chừng nào cuộc chiến đạt mục đích mới thôi."

Dứt lời Agamemnon cầm kiếm đồng cứa cổ con cừu, rồi ném xuống đất; tế sinh ngáp ngáp, sức sống tàn dần, chẳng mấy chốc lịm hẳn, vì lưỡi kiếm tàn nhẫn. Tiếp theo mọi người nâng

bình rót vang vào cúp. Trong lúc tưới vang xuống đất làm lễ, mọi người cầu xin thần linh hiện diện từ thuở xa xưa. Binh sĩ Troian và quân lính Achaian đứng nhìn cũng cầu xin tương tự: "Lạy Chúa tể sáng ngời, cao cả, lạy thần linh bất tử, cầu xin các người chứng giám cả hai bên, bên nào vi phạm lời thề, óc sẽ vung vãi trên mặt đất như vang này, không những bản thân mà cả vợ con sẽ về tay người khác." Họ cầu xin như thế, song công tử Kronos vẫn chưa muốn thỏa mãn nguyện vọng. Priam, dòng dõi Dardanos, bây giờ lên tiếng: "Quân sĩ Troian, quân lính Achaian xà-cạp gọn gàng, hãy để tai lắng nghe. Quả nhân tất nhiên sẽ về thành Troa lộng gió, vì không đủ can đảm đứng nhìn hoàng nhi giao chiến với Menelaos thần linh chiến tranh yêu quý. Quả nhân thầm hiểu Chúa tể và thần linh bất tử chắc hẳn đã biết theo định mệnh giữa hai người người nào sẽ mất mạng." Dứt lời quân vương đường bệ để mấy con cừu lên xe, tự mình bước lên cầm cương kéo về phía sau. Antenor ngồi bên cạnh; hai người đánh xe lộng lẫy quay lại thành Troa. Trong khi đó công tử Priam, Hektor và Odysseus tiếp tục đo khoảng đất, lát sau dùng mũ da bọc đồng bốc thăm xem giữa hai người người nào sẽ lao thương đồng trước. Binh sĩ đứng nhìn giơ tay van vái thần linh, hai bên lập lại như nhau: "Lạy Cha Chúa tể, ngự trị núi Ida, sáng ngời và cao cả, xin Cha bắt kẻ gây tai họa cho hai dân tộc phải chết, đi xuống âm ti, quê hương Diêm Vương, nhưng để chúng con hưu chiến thực hiện hòa bình và thân hữu." Họ cầu nguyện như thế. Bây giờ chủ súy Hektor mũ trận óng ánh vừa nhìn sang bên vừa lắc mũ bốc thăm. Phiếu của Pâris tức thì bắn ra. Binh sĩ ngồi thành hàng, người nào cũng gần ngựa đang giẫm chân nôn nóng, vũ khí đẽo gọt công phu để bên cạnh. Pâris oai phong, phu quân Helen mái tóc diễm kiều, bắt đầu nai nịt. Thoạt tiên chàng lấy xà-cạp mượt mịn cuốn quanh chân, sau đó dùng kẹp bằng bạc gài chặt mắt cá. Tiếp theo chàng choàng trấn thủ quanh ngực. Trấn thủ của bào đệ Lykaon chàng phải điều chỉnh cho vừa vặn. Qua vai chàng đeo kiếm đồng chuôi nạm đinh bạc, rồi choàng khiên to dày. Trên đầu cường tráng chàng đội mũ trang trí nghệ thuật, chỏm gắn ngù bằng lông

đuôi ngựa gật gù trông rất hung dữ. Cuối cùng chàng cầm thương cán dài vừa khít nắm tay.
Menelaos ham thích chiến trường cũng trang bị như thế. Lúc đã sẵn sàng, cả hai bước ra giữa hàng quân, sau đường vạch, nhìn nhau dữ dằn. Binh sĩ nín thở, ngơ ngác, bên Troian luyện ngựa cũng như phía Achaian xà-cạp gọn gàng. Hai người đứng không xa nhau trên khoảnh đất đã đo kỹ lưỡng, cùng hung hăng, hùng hổ múa thương. Tấn công trước, Pâris lao thương cán dài, thương cắm phập khiên tròn mặt bằng của Menelaos, song lưỡi không xuyên qua, mũi bị cong vì mặt khiên cứng chắc. Liền đó, cũng dùng thương, Menelaos công tử Atreus xổ tới tấn công, vừa nhảy lên lấy đà lao thẳng vừa cầu xin Chúa tể: "Lạy Chúa tể quân vương, xin Cha cho phép con trừng trị kẻ đã xử sự sai trái với con từ đầu. Xin Cha dùng tay con vít đầu y xuống, Alexandros oai phong, để ai nấy đều rùng mình, ngay cả thế hệ mai sau, khi nghĩ tới xúc phạm đối với người từng tỏ lòng hiếu khách, cư xử bặt thiệp, tiếp đãi nồng hậu." Dứt lời Menelaos nâng thương vừa dài vừa nặng ném thẳng. Thương cắm phập khiên tròn mặt bằng, mũi xuyên qua mặt óng ánh, đâm sâu chọc thủng trấn thủ gia công kỹ lưỡng, xé rách tu-ních, mạng sườn công tử Priam. Nhưng Pâris khom mình né sang bên thoát chết. Menelaos nhanh tay rút kiếm nạm đinh bạc, giơ cao chém thẳng trúng vành mũ đối thủ. Lưỡi gãy thành ba, bốn khúc, kiếm rơi khỏi tay. Ngước nhìn bầu trời bao la, Menelaos rên rỉ: "Ôi Chúa tể, có thần linh nào độc ác hơn Cha? Con cứ tưởng đã trừng trị Pâris vì hành vi bỉ ổi, nào ngờ kiếm gãy trong tay, thương ném vô ích, không trúng!"
Nói rồi Menelaos lao thẳng vào Pâris. Nắm chòm lông đuôi ngựa, Menelaos quay ngược kéo về phía quân Achaian xà-cạp gọn gàng. Địch thủ nghẹt thở vì dây mũ chằng quanh cằm, xiết mạnh cuống họng. Suýt nữa Menelaos lôi qua lằn ranh, như vậy thắng trận rõ ràng, nếu ái nữ Chúa tể, Aphrodite không bất thình lình nhìn thấy. Nữ thần nhanh trí cắt đứt dây chằng mặc dù làm bằng da bò. Bàn tay to lớn nắm chiếc mũ rỗng không. Menelaos vung cao ném về phía Achaian, đồng

đội trung tín cúi nhặt. Menelaos lại đâm xổ vào đối thủ, hy vọng với thương đồng nhọn hoắt thanh toán dứt khoát. Nhưng Aphrodite chẳng chút khó khăn lại sử dụng quyền năng. Phả sương mù dày đặc bao quanh Pâris, nhanh như chớp nữ thần mang về nhà, đưa chàng vào phòng dìu dịu hương thơm. Sau đó nữ thần thân chinh đi tìm Helen. Nữ thần thấy nàng trên thành lũy, nhiều phụ nữ Troian xúm quanh. Nữ thần đưa tay kéo áo ngoài phảng phất hương vị mật hoa. Giả dạng bà già quen biết từ lâu, gia nhân kéo len cho Helen rất ư khéo léo, nàng quý mến vô ngần khi sống ở Lakedaimon, rồi giả giọng người đó, nữ thần nói với nàng: “Này! Pâris vời công nương về nhà đấy. Công tử đang ở trong phòng trên giường chạm trổ tinh vi, y phục lộng lẫy, thân hình dễ thương. Công nương sẽ không bao giờ nghĩ công tử vừa giao đấu trở về. Công nương sẽ nghĩ công tử sắp đi khiêu vũ hoặc vừa chấm dứt khiêu vũ đang ngồi nghỉ ngơi.”
Lời nói khiến lúng túng Helen trố mắt nhìn. Khi nhận ra cần cổ nõn nà, bộ ngực hấp dẫn, cặp mắt long lanh, nàng rùng mình kinh ngạc cất tiếng: “Nữ thần kỳ lạ, tại sao lại hăm hở quyến rũ tiện thiếp như thế? Phải chăng định mang tiện thiếp tới thành phố đông đúc xa xôi, có lẽ tới tận Phrygia hoặc Maionia ngoạn mục, vì ở đó nữ thần cũng có thân hữu trần thế thân tình? Phải chăng vì bây giờ đã hạ Alexandros phi thường, Menelaos muốn đem tiện thiếp về nhà, sinh vật đáng ghét, người vợ lạc loài? Hay phải chăng vì thế nữ thần tới đây phối hợp âm mưu tìm cách lôi cuốn tiện thiếp về với Pâris? Không. Nữ thần cứ tới mà ngồi với chàng. Hãy quên mình là thần linh, đừng đi vào đường thần linh, đừng bao giờ đặt chân lên núi Olympos nữa. Trái lại, hãy ở với chàng, nâng niu chiều chuộng, trông nom săn sóc, chờ ngày chàng biến nữ thần thành hiền thê hoặc ít nhất nô lệ tỳ thiếp. Phần riêng, tiện thiếp sẽ không về, làm vậy là khoác vào mình tiếng xấu, tiện thiếp sẽ không lên giường chung chăn chung gối ăn nằm với chàng. Phụ nữ thành Troa sau này sẽ chê cười. Lòng chịu đựng đau khổ vô biên như thế với tiện thiếp đủ rồi.”

Nổi giận, nữ thần nặng lời hét: “Giai nhân ương bướng! Đừng khiêu khích kẻo vì giận dữ ta sẽ bỏ, sẽ ghét thậm tệ như đã mến, đã yêu hết lòng từ trước tới giờ. Ta sẽ thêu dệt hận thù ghê gớm khiến hai bên căm giận, quân Troian cũng như lính Achaian. Như vậy giai nhân sẽ chết, theo định mệnh tàn ác, cái chết thảm thương.” Nghe nói thế, mặc dù là dòng dõi Chúa tể, Helen hoảng sợ. Nàng vội vàng hạ voan trắng tinh che mặt, lẳng lặng bước đi. Không phụ nữ Troian nào trông thấy: nữ thần đi trước dẫn đường. Lúc hai người tới dinh thự ngoạn mục của Pâris, tỳ nữ hối hả bảo nhau quay lại làm việc. Helen lộng lẫy, diễm lệ lên phòng thượng mái cao. Aphrodite, nữ thần hay mỉm cười, tìm ghế mang qua đặt cho nàng ngồi đối diện Pâris. Helen ái nữ Chúa tể mang khiên thần an tọa, song ngoảnh mặt sang bên, lên tiếng trách khéo phu quân: “Như vậy là chàng vừa từ chiến trường trở về. Thiếp cứ mong chàng gục ngã ngoài đó dưới cánh tay cường tráng của thanh niên trước kia là phu quân thiếp! Trước kia chàng thường khoe sức lực dồi dào, cánh tay phi thường, cây thương vững chắc, chàng sẽ thắng Menelaos, thần linh chiến tranh yêu thương. Vậy bây giờ thử lần nữa mặt đối mặt với chiến binh xem sao! Nhưng thôi, thiếp khuyên chàng đừng lao đầu vào trận mạc hay giao chiến với Menelaos tóc vàng, nếu chưa suy nghĩ, kẻo mất mạng vì mũi thương đương sự!”

Sẵn sàng đáp lời Pâris nói: “Hiền thê yêu quý, đừng nặng lời cay chua trách cứ ta thiếu dũng cảm. Lần này nhờ Athena trợ giúp, Menelaos đánh ta thua; lần tới cũng có thần linh giúp đỡ ta sẽ đánh y bại. Thôi bỏ qua chuyện đó. Bây giờ ngô bối lên giường tận hưởng tình yêu. Chưa bao giờ ta thấy tình yêu lấn át, ngay cả ngày đầu khi lén lút mang hiền thê ra khỏi Lakedaimon thơ mộng lên thuyền vượt biển, nghỉ đêm trên đảo Kranae, đầu gối tay ấp, âu yếm trên giường, giây phút đó so với bây giờ ta vẫn chưa bao giờ yêu hiền thê và cảm thấy thèm muốn đến thế.” Nói rồi chàng nhích lại giường. Phu nhân bước theo.

Hai người nằm ôm nhau trên giường gỗ chạm trổ kỳ khu. Trong khi đó chẳng khác dã thú Menelaos bước tới bước lui

giữa hàng quân lùng sục Pâris siêu phàm. Không có người nào trong hàng ngũ Troian hoặc đồng minh nổi tiếng chỉ cho Menelaos hiếu chiến biết chàng ở đâu. Tuy nhiên, nếu thấy, dù thân thiết, họ cũng không che giấu. Vì tất cả ghét cay ghét đắng, ghét đào đất đổ đi. Cuối cùng nguyên soái Agamemnon tuyên bố: “Binh sĩ Troian, binh sĩ Dardanian, binh sĩ đồng minh, lắng nghe bản nhân! Menelaos thần linh chiến tranh yêu thương đã thắng, sự thể rõ ràng chẳng cần bàn cãi. Vậy các người hãy trả lại Helen đất Argos cùng toàn bộ của cải, đồng thời đền bù ngô bối xứng đáng để thế hệ mai sau nhắc nhở mãi mãi.”
Công tử Atreus dứt lời, binh sĩ Achaian reo hò ầm ĩ.

Khúc 4

Thần linh ngồi họp với Chúa tể trên tiền đình lát vàng. Nữ thần Hebe đi vòng quanh dâng rượu trường sinh. Nâng cúp bằng vàng chúc nhau trường thọ thần linh vừa uống vừa cúi nhìn thành Troa. Đúng lúc ấy bất thình lình muốn chọc tức Hera, công tử Kronos bỗng dưng mở màn châm biếm. Chúa tể ranh mãnh cất lời bóng gió, chua cay: “Hera đất Argos, Athena thành Alalkomenea đều về phe Menelaos. Thế mà ta lại thấy cả hai ngồi không, chẳng làm gì, chỉ để mắt vui mừng nhìn cảnh tượng. Trái lại, đối thủ của Menelaos có Aphrodite thích mỉm cười lúc nào cũng theo dõi khít khao, bao che khỏi rủi ro bất hạnh. Mới bữa nay chứ lâu la gì lúc tưởng chàng tới số nữ thần chộp phắt mang đi. Như vậy là chiến thắng về tay Menelaos thần linh chiến tranh yêu quý. Dẫu thế ngô bối cũng phải chờ xem sự việc kết thúc ra sao. Có nên dấy động xung đột tràn ngập tiếng hô chém giết, tiếng gào phanh thây nữa không, hay tìm cách cho hai dân tộc Troian và Achaian giảng hòa, sống thân thiện với nhau? Nếu đường thứ hai là đường tất cả ngô bối đều mong muốn và đồng ý chấp thuận, như vậy có nghĩa là thành phố quân vương Priam tiếp tục tồn tại, dân chúng vẫn sống trong đó, Menelaos sẽ đem Helen người Argive trở về quê hương.”

Ý kiến khiến Athena và Hera lầm bầm phản đối. Hai nữ thần ngồi sát bên nhau bàn tính gieo tai rắc họa cho quân Troian. Nhưng Athena im lặng, không nói một lời, mặc dù bực bội hết sức với thân phụ. Trái lại, không thể dồn nén tức giận dâng cao trong lòng Hera lớn tiếng: “Công tử khiếp đảm của Kronos phán gì vậy? Tại sao Thánh thượng lại định biến công lao khó nhọc thần thiếp hy sinh, gian truân cực khổ thần thiếp gánh chịu, mồ hôi nước mắt thần thiếp tuôn đổ, thành vô ích trong khi ngựa mỏi gối lao vó chạy việc, thần thiếp huy động binh đội kết liễu đời Priam cùng đám con? Thánh thượng muốn làm gì tùy ý, song đừng hòng tất cả thần linh đồng tâm tán thành.”

Vừa nghe phật ý vô cùng Chúa tể thu thập mây trời liền dằn từng lời: “Quỷ cái tinh ranh tai ác, Priam và công tử quân vương làm gì phương hại khiến khanh hăm hở hăng hái, nóng lòng sốt ruột muốn cướp phá, hủy diệt thành Troa ngoạn mục? Vượt cửa ô tường thành cao ngất vào ăn sống nuốt tươi Priam, con ông và dân ông khanh mới hả giận hay sao? Cứ việc thực hiện ý đồ. Ta không muốn khác biệt ý kiến giữa ta và khanh trở thành cãi cọ ầm ĩ trong tương lai! Nhưng ta muốn nói một lời, một thôi, khanh nhớ nằm lòng. Đến lượt, khi nào muốn hủy diệt, ta sẽ chọn thành phố người sống trong đó thân thiết với khanh, lúc đó đừng tìm cách kiềm chế thịnh nộ dâng cao trong lòng ta, trái lại để ta ra tay. Vì lần này dẫu lòng chẳng muốn, ta đồng ý nhượng bộ để khanh hủy hoại thành Troa. Trong số thành phố trên trái đất thế nhân sống đông đảo dưới mặt trời và bầu trời đầy sao, thành phố thân thiết hơn hết với lòng ta là thành Troa thiêng liêng, Priam cùng thần dân vũ trang thương giáo gỗ tần bì. Dưới đó, khi họ tổ chức yến tiệc, không bao giờ dàn tế ta thiếu thịt thơm, rượu ngon, lễ sinh nghi ngút cúng dâng ngô bối cùng thưởng thức.”

“Ba thành phố thần thiếp yêu thương hơn cả,” Hera khả kính mắt bò nái tơ đáp, “là Argos, Sparta và Mykenai phố xá rộng rãi, khang trang. Hủy diệt mấy thành phố đó nếu quả thực Thánh thượng thấy khả ố với mình; thần thiếp sẽ không lao đầu bảo vệ hoặc tỏ lòng oán hận khi Thánh thượng tàn phá. Vả chăng, dù có xía lời chống đối, ngăn cản ý đồ, thần thiếp cũng chẳng giải quyết được gì, bởi đối với thần thiếp, Thánh thượng quyền uy vô cùng. Dẫu thế thần thiếp cũng không muốn công lao mình bỏ ra không đem lại kết quả. Vì thần thiếp cũng là thần linh và cùng dòng dõi như Thánh thượng. Trong số tiểu thư Kronos, tư tưởng ngoắt ngoéo, thần thiếp là hàng trên, vì hai lý do: hậu duệ thần linh và phu nhân Thánh thượng, trị vì hàng bất tử. Vậy trong vấn đề này ngô bối nên nhường nhịn lẫn nhau, thần thiếp chịu lép với Thánh thượng, Thánh thượng đành nhịn với thần thiếp, thần linh bất tử còn lại sẽ ngoan ngoãn noi theo. Điều thần thiếp khẩn cầu Thánh

thượng làm bây giờ là cấp tốc chỉ thị Athena xuống chiến trường, nơi hai bên Troian và Achaian gầm gừ giáp chiến, tìm cách khiến bên Troian vi phạm lời thề hưu chiến qua hành động gây hấn đối với phe Achaian đang huênh hoang quá độ tự hào thắng trận."
Nghe lời đượm vẻ nhã nhặn, chẳng mảy may lưỡng lự, Cha đẻ thế nhân và thần linh liền ra lệnh Athena, lời như có cánh bay xa: "Hoàng nhi mau mau xuống mặt trận, nơi hai bên Troian và Achaian dàn quân, tìm cách khiến quân Troian vi phạm lời thề hưu chiến tấn công quân Achaian đang huênh hoang quá độ tự hào thắng trận." Được lời như cởi tấm lòng, thâm tâm đã rắp đi vào hành động, Athena tức tốc rời đỉnh núi Olympos xuống trần gian. Như sao băng công tử Kronos đầu óc lươn lẹo phóng đi, như hiện tượng kỳ lạ báo hiệu thủy thủ trên mặt đại dương, binh lính trong doanh trại bao la, vừa bay vừa tỏa sáng khắp bầu trời, vừa lấp lánh vừa tung rắc vô vàn tia lửa, Pallas Athena cứ thế lao xuống mặt đất, nhảy vào giữa hàng quân. Vừa chợt thấy, lính Troian luyện ngựa và binh Achaian xà-cạp gọn gàng kinh ngạc, nín thinh. Người nào cũng trố mắt nhìn người bên cạnh, rồi lặp lại: "Như thế nghĩa là chiến tranh tràn ngập tiếng hô chém giết, tiếng gào phanh thây sẽ tái diễn, hay Chúa tể trọng tài cuộc chiến, dưới mắt mọi người, đang thiết lập thiện cảm, tình thân giữa hai dân tộc?"
Trong khi quân Achaian và quân Troian hỏi nhau như vậy, Athena đội lốt chiến binh lẩn vào hàng quân Troian, hình dạng giống Laodokos, công tử Antenor, tay thương cường tráng, lùng kiếm Pandaros vạm vỡ, lực lưỡng xem có thể tìm ra không. Cuối cùng nữ thần thấy công tử Lykaon đứng lặng thinh, xung quanh là binh lính mang khiên hùng hậu cùng ra đi từ sông Aisepos. Nữ thần lại gần nhỏ nhẹ nói rõ mục đích, lời như có cánh bay xa: "Công tử Lykaon tinh khôn, sáng suốt, hãy vui lòng bình thản lắng nghe. Bắt tay vào việc như bỉ phu nói. Đem cung lắp tên bắn Menelaos, làm vậy thủ lĩnh sẽ nổi tiếng lừng danh, binh sĩ Troian sẽ ghi nhớ công ơn, nhất là Alexandros. Hoàng tử sẽ là người đầu tiên tặng phẩm vật giá trị nếu thấy Menelaos, công tử Atreus hiếu chiến, gục ngã vì

mũi tên thủ lĩnh phóng đi, nằm sóng sượt trên giàn hỏa buồn thiu. Làm đi, bắn Menelaos cao ngạo. Nhớ thề cùng Apollo, thần linh chó sói, xạ thủ lừng danh. Hứa sẽ giết cừu đầu lòng làm lễ bách sinh thịnh soạn khi trở về quê hương, thành phố Zeleia thiêng liêng."
Lời hùng hồn Athena lôi cuốn người khờ dại. Thủ lĩnh lập tức mở bao lấy cung bóng lộn làm bằng sừng dê rừng một hôm từ khe núi xổ ra mỏm đá thủ lĩnh tự tay bắn hạ. Núp kín nằm rình thủ lĩnh nã trúng ngực, thú rừng lăn kềnh rơi xuống phiến đá phía dưới. Sừng trên đầu từ bên này qua bên kia dài mười sáu gang tay. Sửa soạn kỹ lưỡng, nghệ nhân đẽo gọt nhẵn nhụi, lắp lại thành cây cung, đầu gắn mũi vàng. Thủ lĩnh kéo dây về phía sau, căng thật thẳng, cẩn thận đặt xuống đất. Binh sĩ dưới quyền lấy khiên che phía trước phòng quân Achaian hung dữ khỏi tấn công, chờ lúc thủ lĩnh nhắm bắn Menelaos, công tử Atreus say mê chiến trường. Sau đó thủ lĩnh mở nắp bao lấy mũi tên, gài lông cẩn thận, song chưa sử dụng, ních chặt chất đau đớn độc địa. Tiếp theo, sau khi gài thật khéo mũi tên sắc nhọn vào cung, thủ lĩnh cầu xin Apollo, thần linh chó sói, xạ thủ lừng danh, hứa sẽ giết cừu đầu lòng làm lễ tế sinh xôm tụ khi trở về quê hương, thành phố Zeleia thiêng liêng. Cuối cùng nắm chặt cán cung khắc nấc và dây cung da bò, thủ lĩnh kéo về phía sau. Dây cung điệu sát ngực, tên sắt lọt thân cung, thủ lĩnh kéo cánh cung thành vòng bán nguyệt, cánh cung khổng lồ bựt mạnh, dây cung ngân vang, tên sắc nhọn bay cao hăm hở lao thẳng đám đông.
Dẫu thế, ô Menelaos, thần linh hạnh phúc, thần linh bất tử, không quên chiến binh, nhất là ái nữ Chúa tể từng ban trao chiến phẩm. Đứng trước chiến binh, nữ thần gạt mũi tên xuyên suốt sang bên, cách làn da chút xíu, như mẹ hiền xua ruồi cho con nhỏ ngon giấc. Tự tay nữ thần lái mũi tên tới chỗ khóa cài bằng vàng, dây lưng nối nhau, đúng chỗ trấn thủ dày hai lớp. Vì thế mũi tên sắc nhọn cắm phập vào dây lưng thắt chặt, xuyên qua dây lưng chế tạo kỹ càng, rồi trấn thủ gia công hết sức cẩn thận, đoạn tới áo lót chiến binh mặc như lá chắn cuối cùng che da thịt chống lại thương giáo. Phần này là

phần tự vệ tốt nhất thế mà mũi tên cũng xuyên qua. Sau hết, mũi tên chạm mặt da, vết cắt không sâu, máu đậm tức thì ứa ra. Trông chẳng khác phẩm đỏ phụ nữ Karia hay phụ nữ Maionia nhuộm ngà voi để làm hàm thiếc, lá chắn che mắt ngựa. Vật trang điểm xinh xắn bỏ xó trong phòng, xà-ích nào cũng muốn thấy trên má ngựa, song nằm đó chờ ngày trở thành báu vật quân vương mua để trang điểm cho ngựa, làm phù hiệu cho xe. Vì thế, ô Menelaos, chiến binh, máu chảy ra đùi, cặp đùi cường tráng, máu chảy xuống chân, máu tới mắt cá hình thù ngoạn mục.
Nguyên soái Agamemnon rùng mình khi thấy máu đậm rỉ ra từ vết thương. Menelaos thần linh chiến tranh yêu quý cũng thất kinh. Nhưng lúc thấy đầu và ngạnh mũi tên ở ngoài, chiến binh hoàn hồn. Dẫu thế nguyên soái Agamemnon vẫn vừa rên rỉ vừa nắm tay bào đệ trong khi đồng đội xúm quanh rú lên tỏ vẻ ngỡ ngàng. Nguyên soái thốt kêu: “Hiền đệ quý mến! Như vậy là ta đã đem tính mạng hiền đệ đổi lấy hưu chiến khi đẩy hiền đệ thay quân Achaian một mình chiến đấu đánh lại quân Troian. Vì thế chúng giương cung bắn hiền đệ, ngang nhiên chà đạp thỏa ước chúng trang trọng chấp nhận. Nhưng thỏa ước ngô bối giơ tay tuyên thệ, cử hành trọng thể bằng rượu vang và máu cừu không thể hủy bỏ dễ dàng. Bởi cho dù Chúa tể chần chừ trừng phạt, song cuối cùng thế nào cũng ra tay, kẻ vi phạm trả giá rất đắt: mất đầu, mất vợ, mất con. Do vậy trong trí trong lòng ta biết thế nào ngày đó cũng tới, thành Troa thiêng liêng sẽ tàn lụi, cả Priam lẫn thần dân trang bị thương giáo bằng cây tần bì sẽ tiêu ma; Chúa tể công tử Kronos ngồi trên ngai vàng cao ngất tại thiên cung sẽ rung khiên thần rọi bóng đen cảnh cáo, thịnh nộ vì chúng bội thệ. Sự thể nhất định thế nào cũng diễn ra. Nhưng Menelaos ơi, nếu hiền đệ bề gì, nếu hiền đệ thực sự mệnh hệ, làm tròn số phận, gói trọn cuộc đời, ta sẽ đau khổ, xót xa khôn xiết. Trên đường trở về Argos thèm nước ta sẽ là hình bóng đáng thương, hổ thẹn vô cùng! Vì quân lính Achaian sẽ tức thì quay đầu chuẩn bị trở về quê cha đất tổ. Ngô bối sẽ buộc lòng bỏ Helen người Argive lại cho Priam cùng bè lũ khoác lác, ba hoa

chiến thắng. Hiền đệ sẽ vùi thân trên đất Troad, thịt nát xương tan, sứ mạng ngô bối dang dở, bất thành. Ta hầu như nghe có đứa trong đám Troian huênh hoang tuôn lời khi hí hửng nhảy lên mộ Menelaos lừng danh: 'Ô, ước chi thịnh nộ của Agamemnon kết thúc thế này! Mang quân lính Achaian tới đây, viễn chinh bất thành, bây giờ phải quay về quê cha đất tổ, thuyền rỗng không, bỏ lại Menelaos can trường!' Chúng sẽ nói với nhau như vậy. Bởi thế ta cầu xin đất lành nuốt chửng thân ta!"
Menelaos tóc vàng vừa thốt lời vừa an ủi: "Đừng lo, hiền huynh, hãy can đảm! Chớ nói gì khiến quân sĩ nhụt chí. Mũi tên không chạm chỗ hiểm. Trước khi đâm sâu mũi tên ngừng vì kim khí trên dây lưng, trấn thủ phía dưới, tạp dề thợ rèn lát đồng bên trong."
"Rất mong điều hiền đệ nói là thật, ô Menelaos quý mến!" Nguyên soái Agamemnon tiếp lời. "Nhưng bề gì cũng phải có y sĩ xem vết thương, thoa thuốc làm dịu cơn đau."
Dứt lời ông quay sang nói với lệnh sứ trung thành: "Talthybios, mau mau đi kiếm Machaon lại đây, công tử danh y Asklepios chăm lo sức khỏe Menelaos say mê chiến trường, chỉ huy quân Achaian. Trong số binh sĩ Troian hoặc Lykian lão luyện tay nghề có xạ thủ dùng cung bắn chiến binh, mũi tên khiến kẻ đó nổi tiếng lừng danh, ngô bối lo buồn khôn xiết!"
Cúi đầu vâng lệnh, lệnh sứ lách qua hàng quân Achaian áo lát đồng nhìn mặt tìm Machaon. Lệnh sứ thấy y sĩ đứng lặng thinh giữa hàng binh lính, lực lượng hùng hậu mang khiên bền chắc rời Trikke sản sinh nhiều ngựa ra đi cùng ông. Bước tới nói lời như có cánh bay xa lệnh sứ trao truyền điệp: "Thưa công tử Asklepios! Nguyên soái Agamemnon vời y sĩ tới xem tình trạng sức khỏe chiến binh Menelaos, công tử Atreus, chỉ huy quân Achaian. Trong số binh sĩ Troian hoặc Lykian lão luyện tay nghề có xạ thủ dùng cung bắn chiến binh, mũi tên khiến kẻ đó nổi tiếng lừng danh, ngô bối lo buồn khôn xiết!"
Nghe tin mà xúc động Machaon đi liền cùng lệnh sứ. Hai người lách qua hàng quân chật ních suốt trận địa Achaian. Đến chỗ Menelaos tóc vàng bị thương đang nằm, chỉ huy xuất

sắc lực lượng chiến đấu xúm quanh, chui qua hàng quân bước vào vòng tròn, dáng dấp uy nghiêm, y sĩ nhanh nhẹn giật tên khỏi dây lưng thắt chặt, mũi nhọn cay đắng rút ra, ngạnh sắc gãy liền. Tiếp theo y sĩ cởi dây lưng óng ánh, tháo lỏng trấn thủ phía dưới, nới rộng tạp dề bên trong do thợ rèn chế tạo. Thấy chỗ mũi nhọn chọc thủng mặt da, sau khi hút máu, y sĩ nhẹ nhàng thoa thuốc giảm đau trong quá khứ do thân tình và hảo cảm Cheiron riêng tặng thân phụ.
Trong lúc mọi người chăm lo thương tích cho Menelaos lớn tiếng hô hào chiến tranh, hàng tiền phong quân Troian choàng khiên tiến tới tấn công. Vì thế quân Achaian lại phải nai nịt, chuẩn bị tinh thần sẵn sàng giao tranh. Lúc này không ai thấy Agamemnon ngủ nghê, cúi đầu lo sợ, hoặc miễn cưỡng chiến đấu, trái lại nguyên soái biểu lộ dũng khí, cảnh giác cao độ không hoảng sợ, không chần chừ, không lưỡng lự mà hăm hở chiến thắng vẻ vang. Ông quyết định không dùng ngựa, không dùng xe khảm đồng kỹ lưỡng. Ông để lại cho mã phu trông nom cặp ngựa vừa đi vừa khịt. Nhưng ông chỉ thị mã phu cẩn thận, Eurymedon, công tử Ptolemaios, dòng dõi Peiraios, đừng đi xa mà phải ở gần phòng khi trong thời gian thanh sát lực lượng bất đồ chân mỏi ông ngả mệt. Dứt lời ông bước đi thị sát đoàn quân. Lúc nào gặp binh sĩ Danaan phi ngựa như bay thi hành phận sự, ông lại gần ngỏ lời khuyến khích: “Chiến sĩ Argive, giữ vững tinh thần! Kẻ bội thệ Cha Chúa tể sẽ không giúp đỡ. Nuốt lời tuyên thệ, phá vỡ hưu chiến, chúng sẽ đem thịt da ngon lành cho kền kền cắn xé trong khi ngô bối đột nhập thành lũy bắt con nhỏ, mang vợ đẹp lên thuyền.” Trái lại, nếu gặp nhóm co vòi lui lại đằng sau, tìm đường lẩn tránh khỏi ra chiến trường phũ phàng, ông nặng lời chê trách, giọng đầy bực tức: “Sinh vật khả ố, chỉ can đảm lỗ miệng! Binh sĩ Argive, các người không thấy thẹn mặt hổ lòng ư? Tại sao đứng ì ra đó ngẩn ngơ như hươu nai non dại cắm đầu rụt cổ lao thân chạy qua cánh đồng bao la, khựng lại khi mệt đừ vì lòng dạ không còn dũng cảm? Các người đứng đó ngơ ngác thay vì chiến đấu? Phải chăng các người chờ quân Troian kéo tới đe dọa chiến thuyền ngô bối đậu

thành hàng trên bãi cát gần mặt biển xám xanh, hy vọng từ trên cao công tử Kronos sẽ chìa tay bao che?"
Trong tư cách nguyên soái Agamemnon cứ thế tiếp tục thanh sát, truyền đạt ý chí chiến đấu với hàng quân. Tới hàng người cất bước san sát bên nhau ông gặp binh sĩ Kretan. Họ sửa soạn ra chiến trường dưới quyền Idomeneus, chỉ huy mẫn cán đi đầu, hùng dũng như heo rừng; Meriones chỉ huy lực lượng phía sau. Trông thấy thế mừng khôn xiết, ông nhanh nhẹn, thân tình ngỏ lời dịu dàng khen ngợi: "Idomeneus, trong hàng quân Danaan phi ngựa vun vút, không có người nào bản nhân tin tưởng bằng quý hữu, không những khi ra chiến trường mà bất kể lúc làm việc gì, ngay cả khi cùng nhau dùng bữa, lúc rượu vang dành cho trưởng thượng pha vào bình rót cho chiến sĩ tài ba. Trong khi binh sĩ Achaian tóc dài uống hết phần họ, cúp quý hữu lúc nào cũng đầy, như cúp bản nhân, quý hữu nhởn nhơ thưởng thức. Xả thân ra chiến trường đến bây giờ quý hữu vẫn là người quý hữu từng biểu lộ!"
"Công tử Atreus," Idomeneus thủ lĩnh người Krete thốt lời, "nguyên soái cứ yên chí, phần riêng bản nhân hết mình ủng hộ, hứa hẹn, cam kết ngay từ khi mới gặp mặt. Hãy vận động, đốc thúc binh sĩ Achaian tóc dài để ngô bối tức thì lâm trận, vì bọn Troian đã nuốt lời thề. Chúng không xứng đáng đón nhận bất kể cái gì, trừ cái chết và màn tang, bởi đã vi phạm cam kết, hủy bỏ hưu chiến, xúc phạm ngô bối."
Nghe lời đáp mừng khôn xiết, công tử Atreus tiếp tục cất bước qua hàng quân tới chỗ hai chỉ huy tên Aias đang chuẩn bị chiến đấu, binh sĩ ùn ùn theo sau. Như đám mây mục phu nhìn thấy từ chòi canh sà xuống bay qua biển cả, gió tây ào ào thúc đẩy; đám mây kéo tới, băng qua mặt biển, mang theo phong ba, từ xa trông đã đen ngòm tới gần chẳng khác màn đêm. Trông thấy thế rùng mình mục phu xua đàn vào hang. Thanh niên can trường, dòng dõi Chúa tể, đằng sau hai Aias cứ thế tiến ra chiến trường, đội hình sát cánh, đen như đám mây, khiên giáo nhấp nhô. Lại vui mừng khi nhìn thấy, tỏ lòng tôn kính, nguyên soái chào hai chỉ huy đoàn quân Argive áo lát đồng, ngỏ lời như có cánh bay xa: "Nhị vị Aias, chỉ huy lực

lượng Argive áo lát đồng, với quý hữu bản nhân chẳng cần ra lệnh, khích lệ cũng vô ích. Tài chỉ huy khiến binh sĩ chiến đấu hết mình. Ô, Cha Chúa tể! Ô Athena! Ô Apollo! Ước gì tinh thần binh sĩ đều như vậy! Thành phố của Priam sẽ sụp đổ nhanh chóng dưới bàn tay ngô bối, xông vào chiếm đoạt, cướp phá!”
Nói rồi tạm biệt bước sang hàng quân khác, gặp Nestor, nhà hùng biện giọng ngọt ngào, trong trẻo từ Pylos, ông thấy đang sửa soạn binh sĩ lâm trận, sắp xếp thành hàng dưới quyền chỉ huy của Pelagon cao lớn, Alastor, Chromios, thân vương Haimon và thủ lĩnh Bias. Lão công để xe, ngựa, mã phu ở hàng đầu, đặt quân lính đông đảo, can trường ở hàng cuối làm thành lũy bảo vệ lực lượng. Ở hàng giữa lão công xếp binh sĩ kém cỏi để ngay cả số nhút nhát tìm cách lẩn trốn cũng buộc phải chiến đấu. Trước hết lão công dặn mã phu phải giữ ngựa, chớ hùng hổ lâm chiến. Lão công nói: “Đừng tưởng, bất kể ai trong quý hữu, mình dũng cảm và tài cán điều khiển ngựa xe mà rời bỏ hàng ngũ, tiến lên phía trước, lăn xả giao chiến với quân thù. Và cũng đừng lui về phía sau, bởi làm vậy là bị bẻ gãy dễ dàng. Rời xe lúc xáp gần xe đối thủ là lúc người điều khiển tìm cách lao thương. Chiến thuật đó là chiến thuật đắc dụng vô cùng. Đó là quy tắc ứng xử, quyết tâm thực hiện, tinh thần tấn công người xưa vũ bão hạ thành vượt tường cao ngất.” Lão công tiếp tục sử dụng kinh nghiệm thâu lượm trong chiến trận từ lâu thúc giục binh sĩ. Lời khuyến khích khiến nguyên soái yên tâm khi để mắt quan sát. Thổ lộ cho lão công hay cảm nghĩ thầm kín trong lòng, ông nói lời như có cánh bay xa: “Ôi, lão trượng khả kính, ước chi chân gối dẻo dai như tinh thần và sức khỏe vẫn bền vững trong ngọc thể! Tiếc thay tuổi già, chẳng ai tránh khỏi, đè nặng trên vai. Ước gì lão trượng trao tuổi ấy cho người khác! Ước biết mấy lão trượng là người trong đám thanh niên!”
“Ô, công tử Atreus,” Nestor mã phu đất Gerenia đáp, “lão hủ cũng thực lòng mong muốn như khi hạ sát quán quân Ereuthalion. Rất tiếc thần linh không bao giờ ban cho thế nhân đủ thứ cùng một lúc. Lúc đó lão hủ là thanh niên, bây giờ lão

hủ là ông già. Tuy nhiên, dù thế lão hủ vẫn sẽ đi cùng mã phu, khuyến khích, khuyên nhủ họ. Đó là đặc huệ của tuổi già. Sử dụng thương giáo lão hủ dành cho thanh niên sinh sau đẻ muộn, lực lưỡng, cường tráng hoàn thành sự nghiệp!"
Mãn nguyện với những gì thấy ở Nestor, nguyên soái tiếp tục thanh sát. Người tiếp theo ông tới thăm là công tử Peteos, Menestheus luyện ngựa đang đứng thẫn thờ, xung quanh là binh sĩ Athenian hăm hở xung trận. Gần đó là Odysseus mưu trí, bên cạnh là binh lính Kephallenian, thuộc hàng hùng hậu, cũng đang đứng thờ thẫn. Họ chưa nghe tiếng gọi ra chiến trường trong khi quân Troian và quân Achaian chỉ mới rục rịch tác chiến. Bởi thế họ im lặng đứng chờ quân Achaian, hàng khác tiến lên tấn công quân Troian và bắt đầu cuộc thư hùng. Nhận ra sự thể, nguyên soái Agamemnon nghiêm khắc khiển trách. Ông nói lời như có cánh bay xa: "Ô, công tử quân vương Peteos, dòng dõi Chúa tể, và quý hữu, bậc thày đa mưu túc trí, đầu óc chỉ nghĩ tới thắng lợi, tại sao ở đây, sợ hãi, lảng tránh, chờ ai vậy? Đáng lẽ quý hữu phải tiến lên hàng đầu, lao thân vào trận đánh dữ dội. Quý hữu không phải người đầu tiên bản nhân mời cả hai tới dự tiệc tiễn đưa chỉ huy Achaian lên đường hay sao? Vào dịp như thế quý hữu vui vẻ thưởng thức trọn vẹn thịt nướng, vang thơm, hoàn toàn tùy ý. Trái lại, bây giờ quý hữu có vẻ vui mừng đứng nhìn dù hàng chục binh đoàn Achaian gục ngã trước thương đồng tàn nhẫn mới chịu nhúc nhích cựa mình."
Odysseus mưu trí cau mày tỏ vẻ bực bội đáp: "Công tử Atreus nói vậy là hàm hồ! Làm sao nguyên soái có thể nghĩ ngô bối lẩn tránh chiến đấu? Khi cuộc chiến diễn ra sinh tử chống lại bọn Troian ngô bối chiến đấu quyết liệt. Nguyên soái sẽ chứng kiến, nếu muốn, nếu đó là điều nguyên soái thắc mắc, thân phụ yêu quý của Telemachos tiến lên hàng đầu quần thảo với đám Troian luyện ngựa. Điều nguyên soái nói trống rỗng chẳng khác gì gió thoảng." Nhận ra Odysseus có vẻ khó chịu, im lặng, vì chạm tự ái, nguyên soái Agamemnon mỉm cười tiếp lời: "Công tử Laertes khả ái, Odysseus mưu lược, bản nhân không hề thóa mạ, bản nhân cũng không hề ra lệnh

bắt quý hữu phải tuân theo. Bản nhân hiểu trong thâm tâm quý hữu có hảo ý, ý nghĩ của quý hữu cũng là ý nghĩ của bản nhân. Như vậy đủ rồi. Sau này ngô bối sẽ sửa đổi những gì khiếm nhã vừa biểu lộ. Cầu mong thần linh xóa bỏ, đánh tan lời không nên không phải!"
Nói rồi tạm biệt ông bước đi tới chỗ khác. Ông gặp công tử Tydeus, Diomedes hung hăng đứng trên xe vững chắc sau ngựa đóng ách sẵn sàng. Sthenelos công tử Kapaneus bên cạnh. Nhìn chằm chằm có vẻ thúc giục, ông hỏi nhỏ nhẹ: "Thế này nghĩa là thế nào? Công tử Tydeus, mã phu gan dạ, lẩn tránh trách nhiệm, tại sao vẫn đứng nhìn đường đi dẫn tới chiến trường? Tydeus không bao giờ làm vậy, không bao giờ lui bước, trái lại vượt xa đồng đội xông lên hàng đầu cận chiến với quân thù. Người chứng kiến lão ông ra tay kể lại. Vì bản nhân không hiện diện chứng kiến; nhưng họ bảo lão ông thuộc hạng tuyệt vời vượt xa đồng đội. Có lần lão ông cùng thủ lĩnh Polyneikes tới Mykenai, không phải với tư cách kẻ thù mà sứ giả hòa bình, viếng thăm thân hữu trên đường chiêu mộ binh lính. Hai người sửa soạn viễn chinh tấn công Thebes thành lũy thiêng liêng. Hai người hết lời năn nỉ ngô bối tích cực trợ giúp binh đội tinh nhuệ, ngô bối hứa ủng hộ thích đáng. Tiếc thay Chúa tể biểu lộ hung triệu, ngô bối đành thay đổi ý định. Vì vậy hai người rời Mykenai. Tiếp tục hành trình hai người tới sông Asopos, cỏ xanh rậm rạp, lau sậy um tùm. Đúng lúc ấy quân Achaian cử lão ông làm sứ giả. Lão ông ra đi. Tới nơi lão ông thấy người Kadmeian hiện diện đông đảo tham dự dạ tiệc trong cung điện quân vương Eteokles. Mặc dù là viễn khách đơn độc giữa chốn đông người, toàn con cháu Kadmos, song lão ông không cảm thấy nao núng. Trái lại, chẳng mảy may hãi sợ, lão ông thử sức với chúng, hiệp nào cũng thắng dễ dàng, nhờ có Pallas Athena rộng lòng giúp đỡ. Sự thể khiến con cháu Kadmos phi ngựa tài tình tức giận. Lúc lão ông ra về, chúng phái người đi trước mai phục đón đường, năm mươi binh sĩ dưới quyền hai chỉ huy: Maion, công tử Haimon, dáng dấp hung hăng và Polyphontes, công tử Autophonos, hăm hở chiến đấu. Nhưng lão ông chống trả,

dồn đẩy cả đám tới kết thúc thảm hại. Lão ông cứa cổ giết sạch, trừ một tha mạng sống. Tên địch lão ông vâng lệnh thần linh thả cho về là Maion. Tydeus đất Aitolia như thế đó. Trái lại, công tử lão ông sinh thành chỉ lẻo mép, chiến đấu kém xa."
Diomedes dũng cảm không đáp một lời. Chiến binh đón nhận ý kiến chê trách của quân vương khả kính. Ngược lại, công tử Kapaneus lừng danh không thể im lặng. Chiến sĩ nói: "Công tử Atreus, xin đừng bẻ quoeo khi nguyên soái biết sự thật rành rành. Bỉ phu khẳng định ngô bối khá hơn thân phụ gấp bội. Nhờ đặt niềm tin vào Chúa tể trợ giúp cùng điềm triệu thần linh truyền gửi, ngô bối, chỉ hai người, chiếm Thebes bảy cửa ô, mặc dù lực lượng điều tới ít ỏi tấn công bức tường quá ư kiên cố. Về phần thân phụ ngô bối, do điên rồ bản thân gây ra, các người thất bại. Vậy xin đừng nói với bỉ phu về danh dự thân phụ ngô bối ngang hàng ngô bối."
"Im ngay, quý hữu, hãy làm như bản nhân nói," Diomedes can trường xen lời, liếc nhìn Sthenelos với vẻ cáu giận. "Bản nhân không cảm thấy bực tức với Agamemnon, nguyên soái, vì đôn đốc binh sĩ Achaian xà-cạp gọn gàng ra chiến trường. Ông là người sẽ đạt vinh quang nếu quân Achaian thắng quân Troian chiếm thành Troa thiêng liêng. Trái lại, ông sẽ là người đau khổ vô cùng, nếu quân Achaian thua quân Troian. Vậy bây giờ là lúc quý hữu và bản nhân nên nghĩ tới chiến cuộc, hâm nóng tinh thần chiến đấu hăng say." Nói rồi thân vương nhảy khỏi xe xuống đất mang theo đầy đủ vũ khí. Áo giáp lát đồng sột soạt dữ dội trên lồng ngực, người có trái tim gan góc, tâm hồn dũng cảm đến mấy nghe thấy cũng thất kinh. Như sóng biển dâng cao ầm ầm đổ vào bãi cát, đợt này đè đợt kia, gió tây hùng hổ đuổi theo, thoạt đầu nhô cao từ ngoài xa, tiếp theo chạy vào bờ bắn tung tóe, sau cùng luồn vòng mỏm đá, uốn cong dội mạnh làm bọt biển tung bay, hàng nối hàng quân Danaan ùn ùn lao ra chiến trường. Chỉ huy lớn tiếng đôn đốc, binh sĩ âm thầm tuân theo. Không ai có thể tưởng tượng đoàn quân đông đảo như thế có tiếng nói trong lồng ngực lại im lặng cất bước răm rắp vâng lệnh chỉ huy. Áo giáp lát đồng

trên thân thể óng ánh theo bước chân đi. Phe Troian khác hẳn. Như cừu mẹ đứng túm tụm đông đảo trong sân nông trại hết sức giàu có sẵn sàng nhả sữa trắng phau, be be liên tục khi nghe tiếng bầy con réo gọi, quân Troian rơi vào cảnh huyên náo, vì không cùng tiếng hô, không cùng thổ ngữ, mà chỉ là ngôn ngữ pha trộn hổ lốn, người tham dự từ nhiều vùng khác nhau.
Thần linh giục giã hai phe, Ares đôn đốc lực lượng Troian, Athena mắt xanh lam lục thúc đẩy lực lượng Achaian. Kinh Hoàng và Khiếp Đảm sẵn sàng tiếp tay. Bất Hòa luôn luôn hăng hái, tỉ muội, đồng đội thần linh chiến tranh, trợ giúp bào huynh trong công trình đẫm máu. Thoạt đầu tầm vóc nhỏ bé, sau đó theo thời gian cao lớn đầu sát bầu trời trong khi chân bước trên mặt đất. Lúc này nữ thần lại lẩn vào hàng quân Troian và hàng quân Achaian, dốc đổ căm thù vào đầu óc binh sĩ, chồng chất đau khổ lên cả hai bên.
Lúc hai đoàn quân tiến lên trực chiến trên lằn ranh, tiếng khiên, tiếng thương chạm nhau chan chát, tiếng lính áo lát đồng hô hoán dữ dội; núm khiên đụng độ; tiếng gào dâng cao. Tiếp theo cùng lúc tiếng người chết rên rỉ hòa tiếng người sống reo mừng, máu chảy chan hòa mặt đất. Như hai dòng suối tràn đầy mùa đông từ núi cao cuồn cuộn tuôn đổ khối nước khổng lồ xuống lòng thung lũng thăm thẳm, tiếng dội vang xa, mục phu trên núi nghe như sấm rền, hai đoàn quân giáp chiến, loạn đả, gào thét, chạy trốn.
Antilochos đầu tiên hạ sát chỉ huy quân Troian, Echepolos, công tử Thalysias vũ trang cùng mình chiến đấu trên hàng đầu. Cú thương đầu tiên, Antilochos lao trúng vành mũ gắn gù của đối thủ. Mũi nhọn xuyên qua trán, xương vỡ. Mắt tối sầm, Echepolos gục ngã như ngọn tháp lộn đổ trong cuộc hỗn chiến tàn bạo. Echepolos vừa lăn xuống đất, thân vương Elephenor, công tử Chalkodon, thủ lĩnh người Abantes hung hãn, liền nắm chân kéo thật nhanh khỏi vòng chiến để lột giáp y, song không thực hiện nổi vì Agenor dũng cảm nom thấy. Dùng thương mũi bọc đồng Agenor đâm thẳng mạng sườn lúc Elephenor cúi khom, trúng chỗ không che khiên, Elephenor

dội ngược, chết liền, lăn xuống đất. Quân Troian và quân Achaian nhào lên đánh nhau tới tấp trên thi thể. Như chó sói giành giật dữ dội, hai bên nhảy chồm đè nhau, bên này cố hất bên kia khỏi xác chết.

Đúng lúc đó Aias, công tử Telamon quật ngã công tử Anthemion, Simoeisios, thanh niên trẻ tuổi, tràn trề sức sống. Lên núi Ida trông cừu giúp song thân, trên đường trở về, thân mẫu hạ sinh trên bờ sông Simoeis, vì thế đặt tên là Simoeisios. Cuộc đời chấm dứt quá sớm, vì gặp mũi thương khủng khiếp, thanh niên không thể đền đáp công ơn cha mẹ sinh thành, dưỡng dục. Thanh niên vừa vượt qua hàng đầu xông tới, Aias đâm trúng ngực, ngay núm vú bên phải. Mũi thương bọc đồng xuyên qua vai ngọt xớt, thanh niên văng xuống đất, rơi như cây bạch dương thân thon mảnh, đỉnh rậm rạp, nhô cao giữa đồng cỏ bao la kế cận dòng suối thợ xẻ dùng rìu sắt sáng loáng đốn gãy. Sau đó thợ xẻ cưa thành vành tròn làm bánh xe ngoạn mục, nhưng bây giờ để nằm dầm mưa dãi nắng trên bờ sông. Simoeisios công tử Anthemion cứ thế vĩnh biệt cuộc đời dưới mũi thương Aias, dòng dõi Chúa tể. Thấy vậy công tử Priam, Antiphos trấn thủ nhấp nhoáng, liền phóng lao sắc nhọn qua đám đông hỗn chiến nhắm thẳng Aias. Xạ thủ phóng không trúng đối tượng, song trúng Leukos, đồng đội can trường của Odysseus, ngay bẹn lúc anh này lôi Simoeisios kéo sang hàng đối diện. Lảo đảo gục ngã, xác chết rơi khỏi tay, anh này đè lên. Nhìn Leukos bị giết, Odysseus nổi giận đùng đùng. Mũ lát đồng óng ánh lách qua hàng đầu tới trước lằn ranh đối phương, chiến binh dừng lại đưa mắt nhìn quanh, nâng thương bóng loáng phóng thẳng. Thấy thương lao tới quân Troian lui lại. Dẫu thế chiến binh không phóng vu vơ mà lao trúng Demokoon, công tử ngoại hôn của Priam, mới từ nông trại gây ngựa giống ở Abydos mò lên theo cha. Thanh niên gục ngã trước mũi thương chiến binh lao tới vì tức giận đối với cái chết của đồng đội. Mũi đồng nhọn hoắt trúng thái dương xuyên từ bên này sang bên kia. Mắt tối sầm, thanh niên lăn xuống đất, vũ khí lẻng xẻng xung quanh. Toàn bộ đội hình

Troian phía trước lui lại, kể cả Hektor dũng cảm. Quân Argive reo hò ầm ĩ, kéo xác chết về phía mình và vẫn tiến lên phía trước.
Cảnh tượng khiến Apollo phẫn nộ. Đứng nhìn từ vệ thành Pergamos, thần linh lớn tiếng kêu gọi: “Tiến lên, binh sĩ Troian luyện ngựa! Đừng lùi bước để bọn Argive sẽ nắm thế chủ động trên chiến trường. Chúng không phải sắt hay đá, da thịt chẳng thể cưỡng lại mũi đồng xuyên suốt. Hơn thế, Achilleus, công tử Thetis mái tóc diễm kiều không tham chiến mà đang lẳng lặng ôm sầu nuốt hận bên dãy thuyền.” Từ tường thành thần linh khủng khiếp khuyến khích quân Troian trong khi Athena, Tritogeneia, ái nữ Chúa tể đôn đốc quân Achaian, không những thế còn lách qua hàng quân thúc đẩy binh sĩ định lẩn tránh.
Đúng lúc ấy định mệnh réo gọi Diores, công tử Amaryngkeus. Chàng bị hòn đá sắc cạnh nện trúng chân phải gần mắt cá. Người ném là chỉ huy quân Thracian, Peiros, công tử Imbrasos, đến từ Ainos. Hòn đá tàn ác làm hai sợi gân nát bấy, mấy chiếc xương gãy vụn. Chàng ngã ngửa lăn xuống đất, vừa chìa tay với đồng đội thân tình vừa mở miệng ngáp hơi. Thấy vậy Peiros vừa ném đá liền xổ tới giơ thương đâm thẳng rốn. Ruột lòi ra chảy xuống đất, mắt tối sầm, chàng tắt thở. Nhưng vừa nhào tới Peiros đụng phải Thoas, người Aitolia phóng thương trúng ngực trên núm vú, mũi đồng xuyên qua phổi. Thoas tiến tới lôi vũ khí nặng nề khỏi lồng ngực, rút kiếm sắc chém ngang bụng, cướp mạng sống, song không lột giáp y. Vì đồng đội Peiros, người Thracian tóc búi thành chòm vây quanh xác chết, tay nắm thương dài hăm he. Mặc dù cao lớn, lực lưỡng, táo tợn, Thoas phải lui bước, giáp trụ rung rinh. Hai người cứ thế nằm dài trên mặt đường đầy bụi, sát nhau, cả hai đều là thủ lĩnh, một Thracian, một Epeian áo lát đồng; nhiều thủ lĩnh cũng gục chết xung quanh. Bởi thế người tham dự chiến trường sẽ không thể coi nhẹ xem thường, dẫu vẫn tung hoành giữa lòng cuộc chiến, chưa bị trúng thương từ xa, chưa bị kiếm đâm ngay cạnh, dù Pallas Athena vẫn cầm tay dẫn đường chỉ lối, bao che tránh khỏi mũi

giáo vun vút bay tới như mưa. Vì hôm đó nhiều người Troian, nhiều người Achaian nằm sóng sượt bên nhau, mặt úp sát đất.

Khúc 5

Pallas Athena truyền phả nhiệt tình và táo bạo cho Diomedes, công tử Tydeus, để có khả năng vượt xa đồng đội, đồng thời đạt chiến thắng vẻ vang. Nữ thần biến khiên, mũ bốc lửa rừng rực như vì sao cuối hạ sau khi đắm mình dưới đại dương nhô lên chói lọi át hẳn sao khác. Nữ thần hóa ngọn lửa bốc cháy bừng bừng trên đầu, trên vai đẩy chiến binh vào giữa lòng cuộc chiến cực kỳ hỗn loạn.
Trong hàng quân Troian có người tên Dares, thứ dân giàu có, tư cách tuyệt vời, tu sĩ phục vụ Hephaistos. Đương sự có hai con, Phegeus và Idaios thụ huấn đủ phương cách tác chiến. Cả hai tách khỏi hàng quân lên xe phóng như bay chặn đánh Diomedes trong khi chiến binh lội bộ tới gặp đối thủ. Lúc hai bên vào tầm giao chiến, Phegeus tấn công phủ đầu. Phegeus lao thương cán dài, song mũi thương vụt qua vai trái, không trúng Diomedes. Đến lượt công tử Tydeus tấn công, Diomedes sử dụng vũ khí đích đáng. Mũi thương trúng ngực giữa hai núm vú hất Phegeus bắn khỏi xe bền chắc. Thấy vậy Idaios liền bỏ chạy, nhảy xuống sau xe tuồn ra ngoài, không dám đứng lại bảo vệ xác anh. Dẫu thế Idaios cũng không thoát khỏi số phận đen tối nếu Hephaistos không tới kịp cứu nguy, quấn kín trong màn âm u mang đi. Nhờ thế thân phụ cao niên, hạ bộc thần linh, không rơi vào cảnh cô đơn, buồn bã. Diomedes cừ khôi, công tử Tydeus quả cảm, tức thì cướp ngựa phóng đi trao đồng đội đem về dãy thuyền rỗng không. Thấy sự thể xảy ra với công tử Dares, đứa bị giết bên xe, đứa co giò tháo chạy, quân Troian can trường căm phẫn vô cùng. Nhưng đúng lúc đó Athena mắt xanh lam lục nắm tay thần linh chiến tranh đang như điên như cuồng dẫn đi. Nữ thần nói: “Ares, Ares, tai ách đối với thế nhân, cướp của giết người, vượt tường phá thành, tại sao ngô bối không để quân Troian và quân Achaian giao chiến xem Cha Chúa tể muốn bên nào đạt thắng lợi? Ngô bối nên mau mau rời chiến trường cho người khỏi nổi giận.” Nói rồi nữ thần dẫn thần linh chiến tranh

hung hăng ra khỏi chiến địa, sau đó bảo ngồi trên bờ sông Skamandros dốc thẳm.
Lúc ấy quân Achaian đã đẩy quân Troian xuống dưới lằn ranh, chỉ huy ra tay áp đảo đối phương. Đầu tiên nguyên soái Agamemnon hất Odios cao lớn, lực lưỡng, thủ lĩnh bộ lạc Halizones, bắn khỏi xe. Thủ lĩnh là người đầu tiên bay xuống đất. Trong lúc thủ lĩnh co giò chạy, nguyên soái lao thương trúng lưng giữa hai vai, mũi thương xuyên qua ngực. Thủ lĩnh lăn kềnh xuống đất, vũ khí lẻng kẻng xung quanh. Tiếp theo Idomeneus hạ sát Phaistos, công tử Boros, người Maionian từ vùng Tarne phì nhiêu kéo tới. Phaistos loay hoay vừa bước lên xe phía sau cặp ngựa, chiến binh tài ba lao thương trúng vai phải. Phaistos quỵ ngay trên xe, đêm hãi hùng bao phủ toàn thân. Tùy tùng của Idomeneus xông tới lột giáp y. Cùng lúc với thương sắc nhọn Menelaos, công tử Atreus, đâm chết xạ thủ xuất sắc Skamandrios, săn bắn lão luyện, công tử Strophios. Nhờ Armetis huấn luyện nên săn thú lành nghề, anh này có thể hạ đủ thứ thú dữ lởn vởn trên núi, trong rừng. Nhưng lúc này Artemis nữ thần cung nỏ không bao che, ngay cả tài năng xạ thủ cũng không giúp anh này thành công. Vì khi anh này cắm đầu chạy phía trước, tay thương lừng danh Menelaos, công tử Atreus, lao trúng lưng giữa hai vai xuyên qua ngực. Anh này ngã sấp, giáp y lách cách xung quanh. Tiếp theo Meriones đâm chết Phereklos, công tử Tekton, con trai nghệ nhân Harmon, bàn tay tài hoa sáng tạo đủ loại tác phẩm kỳ diệu, Pallas Athena đặc biệt quý mến. Anh ta đóng thuyền cân bằng cho Pâris, việc làm mở đường cho xung đột, trở thành tai họa cho không những dân tộc Troian mà cả bản thân, vì không hiểu tí gì sấm ngữ thần linh truyền gửi. Meriones đuổi theo lúc xáp gần đâm mạnh mông phải. Mũi thương xuyên dưới xương chọc thủng bọng đái. Vừa quỵ gối anh ta vừa rên rỉ, tử thần lẳng lặng ôm nhẹ mang đi. Tiếp theo Meges hạ sát Pedaios, công tử Antenor. Con hoang Antenor, song Theano nhân từ nuôi nấng, chăm lo như con đẻ, vì muốn làm vui lòng phu quân. Công tử Phyleus tay thương nổi tiếng đuổi sát nút dùng thương đâm sau gáy. Mũi nhọn xuyên qua

hàm cắt đứt cuống lưỡi. Đối thủ ngã quay lơ, răng cắn chặt mũi thương đồng lạnh ngắt. Cùng lúc Eurypylos, công tử Euaimon, đâm chết Hypsenor, công tử xuất sắc của Dolopion hào hiệp, tu sĩ phụng sự thần sông Skamandros, dân vùng quê tôn sùng như thần linh. Đối thủ đang chạy trước mặt, Eurypylos công tử tuyệt vời của Euaimon đuổi sau lưng vung kiếm chém trúng vai. Cánh tay mập mạp đứt phăng rơi xuống đất, máu chảy đầm đìa. Định mệnh khóa sổ cuộc đời. Tử thần ngả bóng che mắt đối thủ.
Quân Danaan tiến đánh như điên như cuồng. Tuy thế, về phần công tử Tydeus, quý vị không thể nói chiến binh thuộc bên nào, Troian hay Achaian. Chiến binh băng qua cánh đồng như dòng sông về mùa đông tràn đầy tuôn đổ, nước chảy phăng phăng san bằng đê đập. Dù là đê đất nhằm kìm giữ hay tường đá bao quanh vườn nho tươi tốt, không thứ nào có thể đương cự sức tấn công vũ bão cộng thêm mưa trời đổ dồn phụ họa. Nước cuồn cuộn tàn phá gần hết công lao quý báu của trai tráng thanh niên. Quân Troian hàng ngũ san sát cứ thế tan rã trước mũi tấn công của công tử Tydeus, mặc dù đông đảo, song không thể chống cự.
Nhìn thấy Diomedes bay qua cánh đồng như phong ba đánh đuổi khối quân trước mặt, công tử hào hùng của Lykaon phản ứng tức thì. Thủ lĩnh kéo cung cánh cong gài tên nhắm thẳng. Lúc Diomedes lao đầu tiến tới, thủ lĩnh bắn trúng tấm đồng trên trấn thủ vai phải. Xuyên thủng tấm đồng, mũi tên sắc nhọn tiếp tục đi thẳng, máu ứa ướt đẫm trấn thủ. Công tử xuất sắc của Lykaon lớn tiếng reo mừng chiến thắng: “Binh sĩ Troian quyết chiến, tiến lên tấn công! Mã phu tài ba roi quất tuyệt vời! Thằng giỏi nhất trong bọn bị thương nặng. Bản nhân khẳng định nó sẽ không thể cầm cự lâu dài mũi tên khủng khiếp, nếu quả thực đó là điều quân vương, công tử Chúa tể thúc đẩy bản nhân rời Lykia tới đây.”
Pandaros huênh hoang chiến thắng. Dẫu thế Diomedes không gục vì mũi tên ác liệt. Lui về phía sau tới gần ngựa và xe đứng lại, Diomedes réo gọi Sthenelos, công tử Kapaneus: “Quý hữu mau mau xuống xe tới rút mũi tên khốn kiếp khỏi vai bản

nhân.” Sthenelos nhảy xuống đất, đến bên cạnh rút mũi tên sắc nhọn khỏi vai. Máu ứa thấm qua tu-ních vải chéo go. Diomedes say mê chiến trường tức thì thốt lời cầu nguyện: “Atrytone bất quyện, ái nữ Chúa tể mang khiên thần, xin lắng nghe! Nếu trong quá khứ vì quý mến đã trợ giúp thân phụ và bỉ nhân lúc cuộc chiến diễn ra ác liệt, bây giờ xin người cũng biểu lộ cảm tình tương tự, ô Athena! Xin để bỉ nhân khuất phục tên này. Để y đi vào tầm thương, y đã bắn bỉ nhân trước khi bỉ nhân thấy y. Bây giờ khoe khoang chiến thắng, y nói thế nào bỉ nhân cũng chết, thời gian nhìn ánh mặt trời chói chan không dài lâu.”

Lời nguyện cầu đến tai, Pallas Athena biến tứ chi thân vương thành mềm mại, chân phía dưới rồi tay ở trên. Sau đó đến bên cạnh nữ thần nói lời như có cánh bay xa: “Vững tin, Diomedes, bây giờ thân vương có thể ra đi tấn công quân Troian. Ta đã phả vào tim nhiệt huyết của thân phụ, dũng cảm của Tydeus mã phu mang khiên to lớn. Ta còn thổi sương mù khỏi mắt để thân vương có thể phân biệt thần linh với thế nhân. Do vậy ta nói thân vương hay nếu có thần linh xuống đây thử tài, đừng đánh lại hàng bất tử, trừ một. Tuy nhiên, nếu ái nữ Chúa tể, Aphrodite lâm trận, hãy dùng thương sắc nhọn tấn công cho bị thương.”

Nói rồi Athena mắt xanh lam lục biến dạng. Công tử Tydeus lại tiến lên hàng đầu sát cánh cùng đồng đội. Dù không có nữ thần bên cạnh thân vương cũng quyết tâm lao đầu đánh địch lần nữa. Lúc này thân vương táo bạo gấp mấy lần lúc trước, y hệt sư tử mục phu trông cừu lông dày cộm trong nông trại vùng hoang vu đánh bị thương khi nhảy qua rào, song không kịp giết; vết thương chỉ khiến sư tử thêm hung dữ; đến lúc mục phu không thể ngăn chặn, sư tử nhảy vào chuồng, cừu hoảng hốt chạy tán loạn. Cừu bị quật ngã xác chất thành đống. Vẫn hung hãn vượt rào sư tử nhảy ra ngoài. Diomedes hùng dũng trực diện với quân Troian như thế.

Thân vương hạ sát Astynoos và thủ lĩnh Hypeiron, đâm người trước bằng thương mũi nhọn bọc đồng trên núm vú, chém người sau bằng kiếm lưỡi dài ngay cần cổ gần bờ vai, vì thế

bờ vai đứt khỏi cổ và lưng. Để hai người nằm đó, thân vương đuổi theo Abas và Polyidos, công tử Eurydamas, lão ông giải đoán mộng triệu. Nhưng lão ông không giải thích giấc mơ của hai con khi hai con ra chiến trường, Diomedes cường tráng hạ sát cả hai. Sau đó thân vương đuổi theo Xanthos và Thoon, công tử Phainops, cặp thanh niên bố đẻ bây giờ là ông già ốm yếu không còn con hầu để lại của cải. Diomedes đâm chết cả hai, cắt đứt cuộc đời tươi đẹp, gieo rắc tang tóc, thê lương cho bố già. Lão ông sẽ không nhìn thấy hai con bằng xương bằng thịt từ mặt trận trở về. Anh em bàng hệ sẽ thừa hưởng gia tài. Nạn nhân kế tiếp là công tử Priam, dòng dõi Dardanos, Echemmon và Chromios, ngồi cùng xe. Như sư tử chồm vồ đàn bò gặm cỏ giữa khoảng trống trong rừng, bẻ gãy cổ bò nái hay bò tơ, công tử Tydeus hất hai người khỏi xe hết sức tàn nhẫn, bất chấp hậu quả, lột giáp y, bắt ngựa giao cho binh sĩ đánh về thuyền.
Nhìn Diomedes tàn sát quân Troian, Aineias lách qua giao tranh hỗn loạn dưới làn thương rơi như mưa rào tìm Pandaros, đối thủ đáng gờm. Vừa thấy công tử hiên ngang, can trường của Lykaon, thủ lĩnh sấn tới cất tiếng: “Pandaros, cung tên để đâu? Thủ lĩnh không còn là xạ thủ tài ba Lykia tự hào, hơn bất kể xạ thủ nào ngô bối có trong thành Troa hay sao? Trời đất ơi, thủ lĩnh, hãy giơ tay van vái Chúa tể, rồi giương cung bắn thằng kia. Bản nhân không biết nó là đứa nào, song thấy nó hung hăng tung hoành, gây hại quá đỗi, hạ sát khá nhiều binh sĩ dũng cảm Troian. Tuy nhiên, phải cẩn thận, rất có thể đó là thần linh bất mãn chỉ vì lễ nghi thiếu sót, hoặc có lẽ ngô bối bị thần linh giận dữ trừng phạt!”
Kính cẩn cúi chào Aineias, công tử dũng cảm của Lykaon đáp lời: “Thưa thủ lĩnh, trưởng thượng quân Troian áo lát đồng, nếu thủ lĩnh hỏi xin thưa dưới mắt bản nhân tên đó hình như giống chiến binh công tử Tydeus. Bản nhân nhận ra qua tấm khiên và khoảng hoắm tròng mắt trước mũ. Bản nhân còn nhận ra ngựa khi để ý nhìn, song chẳng rõ tên đó có phải thần linh hay không. Tuy nhiên, nếu đúng tên đó, công tử xông xáo của Tydeus, Diomedes khủng khiếp, bản nhân thấy dường

như có bàn tay thần linh trong cuộc tấn công man rợ tên đó thực hiện. Chắc hẳn có thần linh đứng bên cạnh lấy sương mù bao phủ, đẩy mũi tên chệch đi. Vì bản nhân nhắm bắn tên đó, trúng vai phải, xuyên qua tấm che trên trấn thủ. Bản nhân đinh ninh thế nào tên đó cũng xuống suối vàng gặp Diêm Vương. Thế mà tên đó vẫn không chết. Như vậy có lẽ đó là thần linh giận dữ nào chăng. Bây giờ bản nhân đứng đây, không xe, không ngựa chở đi. Ngược lại, trong cung điện Lykaon lúc nào cũng có mười một cỗ xe lộng lẫy thợ mộc chế tạo mới tinh, có vải phủ che, mỗi xe cặp ngựa vừa đứng chờ vừa nhai lúa mì, lúa mạch. Ở đó, trong ngôi nhà xây cất vững vàng, trước khi bản nhân ra mặt trận, thân phụ Lykaon, tay thương cao niên, dặn đi dặn lại phải dùng cả xe lẫn ngựa dẫn đầu quân Troian tấn công quyết liệt quân thù. Bản nhân không nghe lời, nếu nghe đâu đến nỗi, vì không muốn ngựa gặp tai ương. Nghĩ tới bầy ngựa lúc nào cũng có đủ thức ăn, bản nhân cứ sợ thành phố dân đông như thế máng sẽ vơi lương thực. Bởi vậy để chúng ở nhà, bản nhân cuốc bộ tới thành Troa, hoàn toàn tin tưởng cây cung và mũi tên. Nhưng cung tên không đem lại kết quả mong muốn! Vì bản nhân bắn hai phát nhắm hai chỉ huy, công tử Tydeus và công tử Atreus, lần nào cũng trúng, máu chảy rõ ràng, không còn nghi ngờ gì nữa. Thế nhưng bản nhân chỉ khiến hai tên hung hăng hơn trước. Như vậy là lúc lấy cung cánh cong khỏi móc treo, số phận đen tối bắt đầu, ngày bản nhân dẫn binh sĩ Troian tới thành phố mỹ miều để thực hiện liên minh thân hữu với Hektor phi thường. Tuy nhiên, nếu ngày nào đó trở về tận mắt gặp mặt tiện nội, nhìn lại quê hương, trông thấy ngôi nhà to mái cao, bản nhân sẵn sàng để bất kỳ ai chặt đầu tức khắc, nếu cung này chưa tự tay bẻ gãy vất vào lửa cho cháy rụi, vì không còn ích dụng."

"Đừng nói thế," Aineias chỉ huy quân Troian đáp. "Đối với chuyện đó chỉ cần một giải pháp: quý hữu và bản nhân cùng nhau sử dụng xe, ngựa và đủ thứ vũ khí tấn công trực diện tên này. Vậy lên xe bản nhân, quý hữu sẽ thấy ngựa của Trôs thế nào. Rút lui hay truy đuổi dọc ngang cánh đồng đều tài ba

vượt mức. Cặp này còn biết đưa ngô bối về thành Troa an toàn, nếu Chúa tể lại cho Diomedes, công tử Tydeus thắng trận. Trèo lên, cầm roi, nắm cương bóng lộn để bản nhân xuống xe giao chiến, hoặc để bản nhân điều khiển cặp ngựa, quý hữu đương đầu với kẻ thù."
"Aineias, thủ lĩnh hãy tự tay cầm cương điều khiển ngựa mình," công tử xuất sắc của Lykaon tiếp lời. "Với người điều khiển quen thuộc, nếu bất thần ngô bối phải tháo chạy khi công tử Tydeus ập tới, chúng sẽ kéo xe phi nhanh gấp bội. Nếu không nhận ra tiếng thủ lĩnh, chúng sẽ hoảng sợ giở chứng bất kham, không chịu mang ngô bối ra khỏi chiến trường. Lúc đó Diomedes bất khuất sẽ xáp lại, thanh toán ngô bối, bắt ngựa móng guốc nguyên khối đem đi. Bởi thế thủ lĩnh nên điều khiển cả xe lẫn ngựa. Chờ tên đó tới gần bản nhân sẽ giao chiến bằng thương sắc nhọn của mình."
Quyết định xong xuôi, hai người lên xe chạm trổ, hùng hổ phóng về phía công tử Tydeus. Sthenelos, công tử kiên cường của Kapaneus nom thấy liền cấp báo công tử Tydeus lời như có cánh bay xa: "Công tử Tydeus, Diomedes quý mến, bản nhân thấy hai kẻ thù vạm vỡ hăm hở tiến tới có ý chặn đánh thủ lĩnh, cặp này trông khủng khiếp thực sự. Đứa là Pandaros, tay cung thiện nghệ tự nhận công tử Lykaon, đứa là Aineias hãnh diện là công tử Anchises tuyệt vời và thân mẫu là Aphrodite. Vậy mau lên, ngô bối lên xe lui lại phía sau. Bản nhân xin thủ lĩnh đừng lao tới hàng đầu kẻo mất mạng." Đưa mắt nhìn tỏ vẻ bực tức Diomedes lực lưỡng đáp: "Đừng nói đào tẩu với bản nhân. Thủ lĩnh sẽ phí lời thuyết phục.Bản nhân không thuộc loại người nghĩ chuyện tháo chạy, trốn tránh giao chiến. Tinh thần vẫn hăng hái như bao giờ. Bản nhân miễn dùng xe; bản nhân sẽ tay không đi gặp chúng. Pallas Athena không cho phép bản nhân run rẩy. Hai tên dù một trốn thoát, ngựa chạy nhanh thật đấy, song cũng không cứu khỏi tay ngô bối. Bây giờ hãy lắng nghe, đừng quên điều bản nhân dặn. Nếu Athena trọn vẹn khôn ngoan, kế hoạch đa dạng để bản nhân chiến thắng, giết chết cả hai, nhớ để ngựa phi nhanh của bản nhân ở đây, gài cương vào núm trên thành

xe, để ý chộp ngựa của Aineias. Bắt bằng được lái khỏi hàng quân Troian về hàng quân ngô bối xà-cạp gọn gàng. Bởi bản nhân nói quý hữu hay ngựa đó cùng dòng ngựa Chúa tể nhìn xa trông rộng tặng Trôs để đổi lấy công tử Ganymedes; chúng thuộc hàng tốt nhất trần gian, tồn tại dưới rạng đông và mặt trời. Về sau muốn cướp giống hoàng thân Anchises lén lút thả ngựa nái vào với chúng, Laomedon không hay. Ngựa nái đẻ con trong cung điện, tất cả sáu mống, hoàng thân giữ bốn nuôi trong chuồng, số còn lại cho Aineias sử dụng, hai con kéo xe cho hai đứa chạy trốn bây giờ. Nếu tóm được cặp này, ngô bối sẽ vinh hạnh vô cùng."
Trong khi hai người trao đổi ý kiến, hai binh sĩ Troian phi nhanh tới lôi cặp ngựa nòi mang đi. Công tử dũng cảm của Lykaon lớn giọng gọi với Diomedes: "Táo bạo, cuồng nhiệt, ô công tử Tydeus khả ái, mi chưa gục ngã dưới mũi tên nhọn, nhọn hoắt, đắng cay. Bây giờ ta sẽ dùng thương cho biết tay, chờ đó xem kết quả thế nào." Nói rồi nâng trường thương giữ cho thăng bằng, thủ lĩnh lao thẳng về phía công tử Tydeus, mũi bọc đồng xuyên qua khiên chạm trấn thủ. Công tử dũng cảm của Lykaon hét vang hô chiến thắng: "Trúng rồi, qua sườn. Mi sẽ không chịu nổi lâu đâu. Phần riêng ta cảm ơn mi đã giúp đạt chiến thắng vẻ vang!"
"Không trúng! Ngươi không hề động tới ta," Diomedes cường tráng hét lại, dáng vẻ thản nhiên. "Hơn thế, ta hình dung trước khi ra tay, hai ngươi sẽ gục chết, đứa này hoặc đứa kia, máu lênh láng dâng thần linh chiến tranh, chiến binh nghiệt ngã, kiên cường." Dứt lời Diomedes lao mạnh. Nhờ Athena hướng dẫn thương phóng trúng mũi Pandaros cạnh mắt xuyên qua răng trắng nhởn. Mũi bọc đồng đâm sâu cắt đứt cuống lưỡi, nhô ra dưới cằm. Pandaros ngã khỏi xe. Giáp trụ bóng loáng rơi đổ loảng xoảng. Mặc dù thuần chủng, cặp ngựa hoảng hốt nhảy bắn sang bên, Pandaros trút hơi thở cuối cùng, chấm dứt cuộc đời. Aineias nhảy khỏi xe, tay khiên tay thương sẵn sàng, vì sợ quân Achaian cướp xác. Như sư tử hùng dũng biểu lộ uy quyền, Aineias đưa mắt nhìn quanh, giạng hai chân đứng trên thi thể, lấy thương dài, khiên tròn

bao che, quyết tâm tiêu diệt địch thủ nhào tới, đồng thời hét rùng rợn. Đúng lúc đó công tử Tydeus nhặt tảng đá nặng khủng khiếp, hai người ngày nay cũng không nhấc nổi, vậy mà một mình chẳng mấy khó khăn. Diomedes ném trúng mông Aineias, chỗ xương đùi gặp hông người ta gọi là ổ cối xương. Ổ cối xương giập, hai gân đứt, da xây xát từng mảng vì cạnh đá sắc nhọn. Aineias hiên ngang quỵ gối, một tay chống đất đỡ toàn thân, thế giới tối sầm trước mắt. Thủ lĩnh chiến binh có vẻ gục tại chỗ, nếu Aphrodite, ái nữ Chúa tể, thân mẫu thụ thai trong vòng tay Anchises hôm mục phu thả bò gặm cỏ không nhanh mắt trông thấy. Nhìn sự thể nữ thần vung cánh tay trắng ngần ôm công tử thương yêu, lấy tà áo rung rinh cuốn quanh thân thể, bao che như cánh buồm, lá chắn ngăn chặn mũi thương vì sợ mã phu Danaan phi nhanh lao trúng ngực cướp mất cuộc đời.
Trong khi Aphrodite lén lút đưa công tử yêu quý ra khỏi trận địa, công tử Kapaneus không quên lời Diomedes say mê đụng độ căn dặn. Dừng ngựa móng guốc nguyên khối, gài cương vào núm trên thành xe, mặc chúng tung vó hí lộng trước cảnh huyên náo, Sthenelos cúi đầu cắm cổ đuổi cặp ngựa bờm ngoạn mục của Aineias. Vừa tóm được Sthenelos liền phi khỏi trận địa quân Troian sang lằn ranh quân Achaian xà-cạp gọn gàng trao cho Deipylos, đồng đội thủ lĩnh quý mến, tin tưởng hơn bất kỳ binh sĩ nào cùng lứa tuổi, thường chứng tỏ tâm đầu ý hợp. Sau khi bảo Deipylos đánh cặp ngựa về dãy thuyền rỗng không, Sthenelos dũng cảm lên xe, nắm cương bóng lộn, lái cặp ngựa hùng dũng của mình phi nhanh đi tìm công tử Tydeus, nôn nóng muốn gặp.
Phần mình Diomedes vẫn tiếp tục truy lùng giai thần Kypris với thương đồng tàn nhẫn, vừa đuổi theo vừa nghĩ bụng chắc hẳn đây là nữ thần nhút nhát, không phải nữ thần chỉ huy thế nhân trong các trận đánh như Athena hoặc Enyo, chuyên cướp phá thành phố. Đuổi theo khá lâu, len lách qua đám đông hỗn chiến cuối cùng bắt gặp, công tử Tydeus dũng cảm xông tới tấn công đối tượng. Lao thương sắc cạnh thủ lĩnh làm xước gan bàn tay mềm mại. Mũi nhọn xé rách áo ngoài bền bỉ mấy

nữ thần kiều diễm gia công thêu dệt, cứa đứt da chỗ bàn tay nối liền cổ tay. Máu bất tử ứa ra, thần huyết lưu thông trong cơ thể thần linh diễm phúc - không ăn thực phẩm, không uống rượu vang, vì thế không có máu và gọi là thần linh bất tử. Aphrodite hét to, đánh rơi công tử. Phoibos Apollo ôm chầm, cuốn kín trong mây xanh đậm hầu tránh mũi thương bọc đồng chí mạng mã phu Danaan phi nhanh lao trúng ngực cướp mất cuộc đời. Hét to hô chiến thắng, Diomedes lớn giọng nói với Kypris: "Ái nữ Chúa tể, nên ra khỏi trận địa, đừng dính vào chiến tranh. Phỉnh gạt phụ nữ chân yếu tay mềm như thế chưa đủ hay sao? Nếu cứ dằng dai ra vào chiến trường, chiến tranh sẽ khiến nữ thần rùng mình, dù đứng ngoài chỉ nghe thôi cũng hết hồn."
Rùng mình trước thái độ đe dọa, hoảng hốt vì vết thương, Kypris rút lui. Làn da mịn màng đẫm máu, vết thương gây đau khủng khiếp, nhưng Iris bước chân như gió thổi tới trợ giúp tức thì đưa nữ thần ra khỏi nơi hỗn chiến. Tới phía trái chiến trường nữ thần thấy Ares, thần linh chiến tranh cuồng loạn ngồi im lặng, thương giáo, xe ngựa gác trên mây. Quỳ gối cúi đầu nữ thần năn nỉ bào huynh thân yêu cho mượn cặp ngựa yên cương bằng vàng. Nữ thần cất tiếng nhỏ nhẹ: "Hiền huynh yêu quý, xin ra tay tế độ, cho mượn ngựa để tỉ muội về núi Olympos, nơi hàng bất tử cư ngụ. Tỉ muội đau đớn vì vết thương thế nhân, công tử Tydeus gây nên, bây giờ đang hăm hở muốn giao chiến với cả Cha Chúa tể."
Ares cho nữ thần mượn ngựa yên cương bằng vàng. Dáng vẻ mệt mỏi, buồn rầu hết sức, nữ thần trèo lên xe. Iris ngồi bên cạnh, cầm cương, giơ roi quất ra đi. Cặp ngựa ngoan ngoãn lao vó như bay. Chẳng mấy chốc xe tới núi Olympos cao ngất, tư thất thần linh. Đến nơi Iris bước chân như gió thổi kìm ngựa dừng lại, tháo ách cởi cương đưa ra khỏi càng xe, rắc thực phẩm trường sinh bên cạnh cho ăn. Trong khi đó Aphrodite dễ thương đi tìm, gục đầu trên đầu gối thân mẫu, Dione cầm tay nâng ái nữ, vừa thân tình vuốt nựng vừa âu yếm ngỏ lời: "Hoàng nhi yêu thương! Thực thể nào trên thiên cung gây đau đớn cho hoàng nhi như thế, hoàn toàn do ác ý,

làm như để trừng phạt, vì hoàng nhi đã làm điều thực sự xấu xa?" Aphrodite hay mỉm cười kể đầu đuôi: "Thưa, kẻ đánh hoàng nhi bị thương là công tử Tydeus, tên Diomedes hung bạo, vì hoàng nhi lén lút đưa quý tử Aineias thương yêu ra khỏi chiến địa. Cuộc chiến lúc này xem ra không còn là cuộc giao tranh ác liệt giữa quân Troian với quân Achaian, mà là cuộc thư hùng sinh tử binh sĩ Danaan tấn công thần linh!"
Vừa nghe, Dione nữ thần lộng lẫy trong hàng nữ thần tiếp lời: "Kiên nhẫn chịu đựng hoàng nhi, can đảm trực diện đau đớn. Nhiều thần linh trong ngô bối sống ở đây trên núi Olympos đã gánh chịu đau đớn, vì bàn tay thế nhân, lúc ngô bối định gây thương tích khủng khiếp cho nhau. Thần linh chiến tranh Ares đau đớn khi Otos và Ephialtes cường tráng, công tử Aloeus, dùng xích xiềng chặt nhốt tù. Bị nhốt trong bình bằng đồng thần linh phải sống ở đó mười ba tháng. Như thế tưởng thần linh đã kết liễu cuộc đời, đồng thời chấm dứt máu thèm khát chiến tranh, nếu mẹ ghẻ, hoa khôi cực kỳ xinh đẹp Eeriboia không kể cho Hermes hay sự thể: Ares lả dần vì xiềng xích tàn ác làm kiệt sức. Đúng lúc đó Hermes nẫng nhẹ mang đi. Hera đau đớn khi công tử cường tráng của Amphitryon bắn mũi tên ba ngạnh trúng ngực bên phải, nữ thần chết điếng. Diêm Vương kỳ dị cũng đau đớn như tất cả thần linh vì mũi tên vun vút, khi cũng thế nhân này, công tử Chúa tể mang khiên thần, bắn ở Pylos, giữa đám người quá cố, rồi để mặc cho đau đớn. Đau đớn, bực bội xuyên thấu tâm can, Diêm Vương lần đường lên núi Olympos cao ngất tới cung điện Chúa tể. Mũi tên trúng bắp thịt trên vai lực lưỡng khiến kiệt sức. Nhưng xoa thuốc giảm đau, Paieon chữa lành vết thương, sở dĩ vậy ấy là vì thần linh không phải thế nhân. Táo bạo, liều lĩnh, kẻ không sợ phạm tội bất kính, chẳng quan tâm hậu quả xấu xa, dùng cung bắn ngay cả thần linh trên núi Olympos! Còn hoàng nhi đau đớn ấy là do Athena mắt xanh lam lục bảo thế nhân này đuổi đánh. Diomedes mất trí đáng thương! Công tử ưu tú của Tydeus trong thâm tâm không hay kẻ đánh lại hàng bất tử sẽ sống ngắn ngủi, rời chiến trường đẫm máu, tàn sát kinh tởm trở về, bầy con sẽ không ngồi lên vế đùi, không gọi là cha! Bởi

thế bây giờ công tử Tydeus, cường tráng thật đấy, sợ đối thủ tài ba hơn hoàng nhi xuất hiện giao chiến. Do vậy khá lâu Aigialeia, tiểu thư đoan trang của Adrestos, hiền thê dũng cảm của Diomedes luyện ngựa, không rên rỉ khiến gia nhân tỉnh giấc, khóc lóc thương tiếc phu quân trẻ tuổi, chiến binh xuất sắc hàng quân Achaian." Trong lúc tâm tình Dione đưa hai tay lau thần huyết khỏi cổ tay ái nữ. Vết thương lành lặn, đau đớn tan biến.

Quan sát cảnh tượng Athena và Hera chụp ngay cơ hội đáp lời chỉ trích cay chua, mỉa móc Chúa tể, công tử Kronos. Athena mắt xanh lam lục bắt đầu. Nữ thần mở lời: "Thưa Chúa tể, phụ vương có nổi giận khi nghe hoàng nhi bày tỏ không? Chắc hẳn giai thần Kypris đã ngon ngọt dỗ dành hoa khôi Achaian theo quân Troian, lúc này nàng yêu chúng mê mệt! Trong lúc âu yếm vuốt ve hoa khôi trong số phụ nữ Achaian xiêm y kiều diễm, nàng vô tình để trâm vàng cọ xước bàn tay ngọc ngà." Lời nói khiến Cha thế nhân và thần linh mỉm cười. Gọi Aphrodite vàng óng lại gần ông ôn tồn nhỏ nhẹ: "Hoàng nhi, giao chiến không phải việc của hoàng nhi. Việc của hoàng nhi là lo chuyện hôn nhân, âm thầm vun trồng tình cảm yêu thương. Việc đó để Ares hung hăng và Athena khôn khéo lo liệu."

Trong khi chuyện như thế diễn ra trên thiên đình, Diomedes hiếu chiến xổ tới tấn công Aineias, mặc dù biết Apollo thân chinh giơ tay bao che. Song chẳng nể vì thần linh quyền uy, thủ lĩnh cố giết bằng được, rồi lột giáp y lộng lẫy. Ba lần hăng máu thủ lĩnh chồm tới, ba lần Apollo đẩy khiên sáng ngời trở lại. Lần thứ tư xông đến như quỷ dữ, thần linh xạ thủ từ xa hét to, giọng rùng rợn: "Coi chừng công tử Tydeus lùi lại! Đừng tưởng mình ngang hàng thần linh, vì về dòng giống không bao giờ có chuyện tương tự giữa hàng bất tử và bầy thế nhân lê bước trên trần gian." Nghe thấy thế công tử Tydeus lui lại một chút để thần linh xạ thủ khỏi nổi giận. Apollo bèn lôi Aineias ra khỏi chiến trường mang về vệ thành Pergamos thiêng liêng bên trong có đền thờ thần linh. Tới nơi trong nội tẩm rộng lớn Leto và Artemis nữ thần xạ thủ không

những săn sóc vết thương mà còn làm cho thân thể tráng lệ. Trong khi đó Apollo cung bạc sáng tạo hình người giống hệt Aineias, trang bị vũ khí như thủ lĩnh trang bị. Quanh hình người quân Troian và quân Achaian can trường liên tục chém nhau, phầm phập vào khiên bằng da, mộc tròn dày hay khiên mỏng nhẹ họ cầm che ngực. Can thiệp tức thì, kêu gọi thần linh chiến tranh hung hãn, Phoibos Apollo hét to: “Ares, Ares sát nhân, bàn tay vấy máu, cướp phá thành phố, tại sao hiền đệ không ra tay tống cổ thế nhân này ra khỏi chiến trường, công tử Tydeus bây giờ tấn công cả Cha Chúa tể? Mở đầu y đụng độ với Kypris làm giai thần bị thương ở cổ tay, tiếp theo hệt quỷ dữ y nhảy xổ tấn công cả ta.”
Nói rồi Apollo lui về ngự trên vệ thành Pergamos. Trong khi đó Ares tàn nhẫn giả dạng Akamas hung hăng chỉ huy quân Thracian lẩn vào hàng quân Troian khuyến khích, thôi thúc công tử Priam, Chúa tể trợ giúp: “Ôi, công tử Priam, Chúa tể thương yêu, các người còn để quân Achaian chém giết quân mình bao lâu nữa? Đến lúc chúng nhào tới phá cổng thành kiên cố chăng? Aineias, công tử Anchises, chiến binh hiên ngang gục ngã nằm đườn, ngô bối quý trọng ngang hàng Hektor phi thường. Hãy mau mau cứu đồng đội can trường ra khỏi cuộc loạn đả dữ dội.”
Với lời như vậy thần linh thôi thúc từng người hăng say chiến đấu, dũng cảm tiến lên. Sarpedon cũng tích cực tham gia. Mạnh dạn trách cứ Hektor khả ái, thủ lĩnh nói: “Hektor, tinh thần thường biểu lộ bây giờ để đâu? Có lần chủ súy nói bảo vệ thành phố không cần quân lính hoặc đồng minh, chỉ một mình, với muội tế và bào đệ. Bây giờ họ thế nào? Bản nhân không nhìn thấy đâu. Tất cả co vòi rụt cổ lẩn trốn như chó săn trước mặt sư tử. Trái lại, dù chỉ là đồng minh, ngô bối tới đây xâm mình chiến đấu. Bản nhân là một trong số người đó. Qua hành trình dài dặc, gian truân, bản nhân đến tăng cường cho chủ súy. Do tiếng gọi thống thiết vang lên từ Lykia xa xôi, từ Xanthos cuồn cuộn,bản nhân ra đi bỏ lại vợ dại con thơ, của cải lớn lao, hàng xóm láng giềng nghèo khó thèm muốn. Dẫu thế bản nhân vẫn đôn đốc quân Lykian chiến đấu. Bản nhân

không chậm trễ góp mặt cùng đồng đội trên chiến trường, lùng tìm địch thủ, mặc dù chẳng sở hữu cái gì ở đây, gia súc hay của cải, quân Achaian sẵn sàng nẫng nhẹ mang đi. Trong khi chủ súy đứng đó, chẳng buồn bảo quân lính vùng lên chiến đấu bảo vệ hiền nội thương yêu. Bản nhân sợ chủ súy và dân tộc chủ súy như cá mắc lưới biến thành mồi ngon, chiến phẩm cho quân thù. Ngày nào đó chúng sẽ cướp phá thành phố ngoạn mục. Đêm ngày chủ súy nên suy nghĩ chín chắn chuyện này, kêu gọi chỉ huy đồng minh từ xứ sở xa xôi cương quyết đứng bên nhau đương đầu, nhất định không dùng lời nặng nhẹ trách móc."

Tim nhói đau vì lời trách cứ, Hektor tức thì nhảy khỏi xe xuống đất, vũ khí đầy đủ. Tay vung cặp thương sắc nhọn chủ súy đi hết hàng quân thúc đẩy mọi người chiến đấu, khích động tinh thần quyết chiến. Quân Troian trở lại trực diện quân Achaian. Quân Argive hùng dũng giữ trận địa, hàng ngũ xiết chặt, không nhốn nháo. Như gió thổi đưa vỏ lúa bay khắp sàn đặt máy đập thiêng liêng, lúc người ta dần lúa, Demeter tóc vàng tách hạt khỏi vỏ khi gió thổi, vỏ bay rơi thành đống trăng trắng, quân Achaian cũng trở thành trăng trắng, vì bụi rơi tơi tả do ngựa xả vó hất lên bầu trời vàng đục, khi chiến trận tái diễn, mã phu quay xe vòng lại, song kiên quyết xốc tới đụng độ quân thù.

Đúng lúc đó Ares hung bạo hiện diện khắp nơi buông màn tối bao trùm trận địa trợ giúp quân Troian. Thần linh thi hành mệnh lệnh đã nhận từ Phoibos Apollo kiếm vàng. Apollo bảo thần linh truyền sinh khí mới mẻ cho quân Troian khi thấy Pallas Athena về phe Danaan rút lui. Hơn thế, Apollo còn bảo Aineias rời đền thờ lộng lẫy, đồng thời phả can đảm tươi mới vào tâm hồn chỉ huy lừng danh. Nhờ thế Aineias lại xuất hiện giữa đồng đội, họ vui mừng thấy thủ lĩnh còn sống, trở lại tay chân lành lặn, tinh thần hăng hái. Nhưng họ không hỏi thủ lĩnh câu nào; họ không thể, vì thần linh cung bạc, thần linh chiến tranh, tai ương của thế nhân và thần linh xung đột thèm khát cuồng nộ giữ họ ở xa lo việc chiến trận.

Phía đối diện hai chỉ huy Aias, Odysseus và Diomedes cũng thôi thúc quân Achaian lăn xả vào vòng chiến. Không cần khích lệ họ thản nhiên đương đầu mọi đợt tấn công. Dũng cảm xông tới họ bám chặt trận địa như mây bất động công tử Kronos phủ đỉnh núi lúc thời tiết êm ả, khi gió bắc cuồng nộ ngon giấc, gió bạn nổi xung không xua đuổi mây đen bay tơi tả. Kiên quyết chạm trán quân Troian, quân Danaan nhất định không lui. Agamemnon bước đi giữa hàng quân, động viên, khuyến khích mọi người. Ông nói: “Quý hữu, hãy can đảm, hãy chứng tỏ mình là nam nhi; hãy nghĩ tới danh dự trong giao chiến ác liệt. Khi chiến binh nghĩ tới danh dự, nhiều đồng đội thoát hiểm, ít đồng đội gục chết. Trái lại, nếu quay đầu tháo chạy, chiến binh còn đâu danh dự và dũng cảm để đương đầu, chống cự.”
Vừa dứt lời ông cầm thương lao mạnh, trúng chỉ huy Troian, đồng đội của Aineias quả cảm, Deikoon, công tử Pergasos, quân lính Troian đề cao như công tử Priam, bởi thường chiến đấu trên hàng đầu. Nguyên soái Agamemnon ném trúng khiên, khiên không hất nổi thương ra ngoài, mũi bọc đồng xuyên thủng đi qua dây lưng vào đáy bụng. Deikoon ngã như trái rụng, vũ khí rơi lẻnh xẻng trên người. Trả đũa đáp lời Aineias khuất phục hai chỉ huy Danaan hết sức can đảm, công tử Diokles, Krethon và Orsilochos, thân phụ sống trong thành phố Phere ngoạn mục. Diokles thuộc hàng giàu có, dòng dõi bắt nguồn từ sông Alpheios dài rộng chảy qua đất Pylos. Alpheios sinh ra Ortilochos, thổ vương nhiều bầy tôi; Ortilochos sinh ra Diokles hào hiệp; Diokles sinh ra Krethon và Orsilochos, anh em sinh đôi; cả hai rất giỏi nghề võ. Khi khôn lớn cả hai cùng người Argive lên thuyền sơn đen trực chỉ thành Troa nổi tiếng nhiều ngựa để trả thù danh dự cho công tử Atreus, Agamemnon và Menelaos. Nhưng tới đó phiêu lưu chấm dứt, cả hai cùng chết. Như cặp sư tử mẹ chăn dắt trong rừng sâu trên núi cao để cướp phá vườn tược, nông trại, vồ bò, bắt cừu lớn mạnh tới lúc chính mình trở thành nạn nhân gục chết trước mũi thương đồng sắc nhọn trong tay thợ săn

lành nghề, gặp địch thủ, cả hai quỵ ngã như hàng tùng to cao ngả đổ dưới tay Aineias.
Nhìn hai người gục ngã mà thương hại, Menelaos can trường mũ lát đồng xông ngay lên hàng đầu vung thương sáng loáng. Khích lệ cho hung hăng, hùng dũng, song trong thâm tâm thần linh chiến tranh muốn chỉ huy gục chết dưới tay Aineias. Nhưng Antilochos, công tử Nestor dũng cảm, trông thấy bèn đi theo lên hàng đầu, vì sợ tai họa bất ngờ cướp mất chỉ huy, công lao khó nhọc đoàn quân hằng gánh chịu sẽ không mang lại kết quả mong muốn. Lúc Menelaos và Aineias mặt đối mặt, thương đối thương sẵn sàng giao chiến, Antilochos sấn tới đứng cạnh chỉ huy. Mặc dù thiện chiến, song thấy hai người đứng sát bên nhau đối diện với mình, Aineias lui bước, không giao chiến. Thấy thế Menelaos và Antilochos kéo ngay xác tử sĩ sang hàng Achaian, trao cặp binh sĩ xấu số bạc mệnh cho đồng đội, rồi quay lại chiến đấu trên tuyến đầu. Nạn nhân tiếp theo là Pylaimenes đáng gờm dễ sợ, chẳng kém thần linh chiến tranh, chỉ huy binh lính gan dạ người Paphlagonian sử dụng khiên mộc. Nạn nhân đang đứng lặng thinh, cao thủ Menelaos, công tử Atreus lao thương trúng xương đòn gánh. Cùng lúc Antilochos tấn công Mydon, mã phu tùy tùng, công tử can trường của Atymnios hùng hục quay cặp ngựa móng guốc nguyên khối trở lại. Antilochos vác tảng đá nện trúng khuỷu tay, dây cương trắng bóng gắn đồ trang điểm bằng ngà voi tuột khỏi tay cầm rơi xuống đất. Antilochos xổ tới rút kiếm đâm thẳng thái dương. Há miệng ngáp hơi, từ xe trần thiết vững vàng nạn nhân lăn xuống, đầu cắm sâu tới tận vai. Nạn nhân đứng ngược một lúc khá lâu vì cát dày, tới lúc ngựa đạp giẫm hất ngã mới nằm sóng soài trên mặt đất. Antilochos giơ roi quất chạy thẳng về hàng quân Achaian.
Đứng trong hàng quân đối diện quan sát Menelaos và Antilochos, Hektor vừa sấn tới tấn công vừa hét lớn xung phong. Hàng hàng lớp lớp quân Troian hô to tiến lên. Nam thần Ares và nữ thần Enyo dũng mãnh dẫn đầu. Nữ thần có Hỗn Loạn tàn nhẫn trong chiến trận theo sau, nam thần vung thương kích thước khổng lồ dõng dạc đếm bước, lúc phía

trước, lúc đằng sau Hektor. Chợt thấy Ares, Diomedes háo chiến thất kinh, y hệt lữ khách không biết bơi, sau hành trình dài dặc qua cánh đồng rộng lớn thấy đường đi bị dòng sông chảy ra biển cắt ngang chắn lối, đưa mắt nhìn nước sủi bọt, gầm thét, quay lưng chạy ngược trở lại. Vì thế công tử Tydeus lui bước, song vẫn báo động đồng đội: "Quý hữu, nhìn Hektor phi thường tay thương khủng khiếp, chiến sĩ can trường, ngô bối có lý do để thán phục! Sở dĩ vậy ấy là vì lúc nào y cũng có thần linh bảo vệ, bao che tránh tai ương, bất hạnh. Bây giờ cũng vậy, y có Ares bên cạnh cải trang là thế nhân. Vậy quý hữu tháo lui, lùi bước, song vẫn ngoảnh mặt nhìn kẻ thù. Ngô bối không nên tìm cách giao chiến quyết liệt với thần linh."
Diomedes chưa dứt lời ban lệnh quân Troian đã chồm lên tấn công, Hektor hạ sát Menesthes và Anchialos, cả hai là binh sĩ lão luyện, cùng ngồi trên xe. Thấy hai người gục ngã, Aias cao lớn, công tử Telamon thương xót khôn xiết. Tiến lại gần quân thù, Aias lao thương bóng loáng trúng Amphios, công tử Selagos sống ở Paisos, của cải thừa thãi, ruộng nương đầy lúa, song định mệnh đã dẫn đi làm đồng minh trợ giúp Priam cùng bầy con! Aias đâm trúng thắt lưng, thương dài cắm sâu vào bụng, Amphios ngã như trái rụng. Thừa thắng xông lên Aias sấn tới lột giáp y, nhưng quân Troian lao thương vun vút ngăn chặn, nhiều mũi sáng loáng cắm phập trên khiên. Dẫu thế Aias vẫn giẫm chân trên xác chết, đưa tay rút thương bọc đồng, song không thể lột giáp y ngoạn mục khỏi bờ vai vì thương rơi tua tủa như mưa rào. Aias lại sợ bị bao vây, vì quân Troian quả cảm bảo vệ xác chết sẽ chống trả quyết liệt. Gan dạ, đông đảo, thương trong tay hăm he, quân Troian sẵn sàng xông tới áp đảo. Bởi thế dù cao lớn, lực lưỡng, hiên ngang Aias cũng rùng mình lui bước.
Hai bên cứ thế hì hục, hăm hở, gắng sức đụng độ. Bất thình lình định mệnh nghiêm khắc đưa đẩy Tlepolemos cao lớn, liều lĩnh, công tử Herakles xốc tới tấn công Sarpedon hùng dũng, cương quyết. Lúc hai người, công tử và đích tôn Chúa tể thu thập mây trời, tiến tới giao chiến, Tlepolemos lên tiếng trước thách thức đối thủ: "Sarpedon, thủ lĩnh quân Lykian, cái gì

thúc đẩy tới đây, lén lút giấu mặt, là chiến binh mà chẳng hiểu gì chiến trận? Người đời quả thật sai lầm khi nói ngươi là công tử Chúa tể mang khiên thần, bởi ngươi chẳng giống các công tử Chúa tể sinh hạ ngày xưa tí nào. Khác vô cùng về mọi mặt đối với Herakles dũng mãnh, thân phụ táo bạo, can trường của ta! Trước kia có lần tới đây đòi Laomedon trả ngựa, chỉ có sáu thuyền, lực lượng nhỏ hơn lực lượng ngô bối, thế mà thân phụ ta cướp phá thành Troa, làm cỏ phố phường. So ra bây giờ ngươi chỉ là kẻ hèn nhát, tim thỏ đế, quân sĩ chết như rạ. Ta nghĩ rời bỏ Lykia xa xôi ra đi, dẫu cường tráng, song ngươi chẳng thể bảo vệ quân Troian. Trái lại, ngươi sẽ gục ngã dưới tay ta, rồi dẫn xác qua cổng địa ngục trình diện Diêm Vương."
"Tlepolemos," Sarpedon chỉ huy quân Lykian đáp, "đúng rồi, người mi nói đã cướp phá thành Troa thiêng liêng, song sự thể chỉ vì một người điên rồ, Laomedon cao ngạo, đền đáp công lao tử tế bằng lời lẽ lố lăng, từ chối trả ngựa nái người đó cất công từ xa đến lấy. Còn mi, ta khẳng định ngay bây giờ, ngay chỗ này mi sẽ gặp tử thần và định mệnh đen tối dưới tay ta. Gục ngã trước mũi thương, mi sẽ tặng ta chiến thắng, cùng lúc dâng linh hồn cho Diêm Vương sở hữu tuấn mã lừng danh."
Sarpedon dứt lời. Tlepolemos tức thì nâng thương gỗ tần bì. Trường thương bay khỏi tay hai người cùng lúc. Sarpedon lao giữa gáy Tlepolemos; mũi nhọn độc địa xuyên qua đau đớn; màn tối rủ buông che kín cặp mắt. Thương của Tlepolemos cũng đâm trúng đùi trái Sarpedon; mũi nhọn điên cuồng thọc thấu xương, song thân phụ lần này lại cứu sống. Đồng đội kiên cường mang Sarpedon anh hùng ra khỏi trận địa. Thương dài lết theo, vì trong lúc vội vã đồng đội không để ý hoặc nghĩ cách rút khỏi đùi để thủ lĩnh có thể bước đi. Họ phải hấp tấp, hối hả đưa tới nơi an toàn. Phía đối diện quân Achaian xà-cạp gọn gàng cũng tức tốc mang Tlepolemos ra khỏi chiến trường. Odysseus mưu trí chứng kiến chiến hữu gục ngã, song không hoảng hốt. Cảnh tượng khiến Odysseus nóng lòng sốt ruột, không biết nên làm thế nào, đuổi tới cùng

công tử Chúa tể sấm sét hay tiếp tục lấy mạng sống bọn Lykian càng nhiều càng tốt. Nhưng định mệnh không muốn công tử lực lưỡng của Chúa tể gục ngã trước thương đồng sắc nhọn của Odysseus dũng cảm. Bởi thế Athena hướng thịnh nộ của Odysseus vào hàng quân Lykian. Ngay chỗ đó liền bấy giờ Odysseus hạ sát Koiranos, Alastor, Chromios, Alkandros, Halios, Noemon, Prytanis. Và lúc này Odysseus oai hùng có thể tiếp tục đâm chém quân Lykian nhiều nữa, nếu Hektor phi thường, mũ trận óng ánh trên đầu không bất thần nhìn thấy. Hăm hở xông qua hàng quân lên hàng đầu, mũ bọc đồng lấp lánh, chủ súy trút đổ kinh hoàng lên đầu lên cổ quân Danaan. Thấy chủ súy tiến tới mừng khôn tả, Sarpedon công tử Chúa tể rên rỉ thốt lời: “Công tử Priam, cứu mạng bản nhân, đừng để nằm đây làm mồi cho bọn Danaan. Hơn thế, nếu cuộc đời giã biệt, bản nhân bằng lòng nhắm mắt trong thành phố chủ súy, vì xem ra dường như không còn cơ may trở về mái nhà êm ấm, nhìn lại quê hương đất nước và chẳng thể đem nguồn vui nỗi mừng cho vợ dại con thơ.” Hektor mũ sáng ngời không đáp một lời, thay vì thế phóng chạy như bay. Việc đầu tiên chủ súy làm là đẩy quân Argive lui lại càng nhanh càng tốt, không trì hoãn, và giết càng nhiều càng hay. Trong khi đó đồng đội gan dạ mang Sarpedon hiên ngang, quả cảm để nằm dưới cây sồi tàn xum xuê của Chúa tể mang khiên thần. Pelagon cường tráng, đồng đội thân tín, giật thương gỗ tần bì khỏi đùi. Sương mờ hạ thấp bao phủ cặp mắt, Sarpedon ngất lịm. Nhưng gió bắc nhẹ thổi lướt qua, thủ lĩnh lấy lại hơi thở, đau đớn biến tan.

Tuy bị thần linh chiến tranh và Hektor áp đảo, quân Argive không tháo chạy về dãy thuyền sơn đen, song cũng không dừng lại phản công. Bởi lúc nhận ra thần linh chiến tranh hiện diện trong hàng quân Troian, họ ùn ùn tháo lui, đội hình tan vỡ. Lúc đó ai là người đầu tiên, ai là người cuối cùng gục ngã trước Hektor, công tử Priam và thần linh chiến tranh, thần linh tàn nhẫn? Đầu tiên là Teuthras dũng cảm, tiếp theo Orestes luyện ngựa, rồi đến Trechos tay thương lỗi lạc đất Aitolia, Oinomaos, Helenos công tử Oinops, cuối cùng Oresbios dây

lưng óng ánh bấy lâu sống trong thị xã Hyle gần hồ Kephisos trông nom tài sản kếch xù, bên cạnh là mấy người Boiotian làm chủ ruộng đất phì nhiêu. Nhìn quân Argive gục ngã trong cuộc loạn đả, hết bên phải đến bên trái, xúc động khôn nguôi, chẳng thể cầm lòng, nữ thần Hera cánh tay trắng ngần nhanh miệng nói với Pallas Athena, lời như có cánh bay xa: “Hỡi ôi! Atrytone bất quyện, ái nữ Chúa tể mang khiên thần, vậy là hão huyền, lời hứa với Menelaos, san bằng thành Troa kiên cố trước khi trở về, nếu ngô bối để mặc Ares điên khùng tung hoành như thế. Đã tới lúc hoàng nhi và ta cũng phải nghĩ tới dũng khí kiên cường.”
Athena mắt xanh lam lục lắng nghe không một lời chống đối. Hera, nữ thần khả kính, ái nữ Kronos phi thường, đi mắc yên cương tráng vàng cho ngựa. Cũng chuẩn bị xe sẵn sàng, Hebe nhanh nhẹn lắp hai bánh bọc đồng tròn vành vạnh vào trục bằng sắt, mỗi bánh tám nan hoa. Vành bằng vàng không sét rỉ, lốp bằng đồng lắp khít riềm, trông thật ngoạn mục. Đùm bằng bạc xoay phía này phía kia; sàn lát bín bện vàng đan kẽ bín bện bạc, hai mặt chắn chạy xung quanh. Càng bằng bạc đâm thẳng phía trước. Cuối càng Hebe lắp ách bằng vàng xinh xắn, gài đai truyền bằng vàng nhẵn bóng. Hera đem cặp ngựa phi nhanh đóng ách sẵn sàng, hăm hở, nôn nóng lao vào chiến trường huyên náo. Tới ngưỡng cửa dinh thự thân phụ, Athena ái nữ Chúa tể mang khiên thần cởi áo ngoài mỏng mịn thêu hoa, tự tay cắt may thêu thùa, thả nhẹ xuống sàn. Thay vào đó nữ thần vận tu-ních của thân phụ thu thập mây trời, choàng giáp y chuẩn bị ra chiến trường, đón nhận nước mắt và đau khổ. Nữ thần choàng lên vai khiên thần gài tua, vũ khí khiếp đảm, xung quanh nạm Kinh Hoàng, trên mặt đính Căm Thù, gắn Dũng Cảm, lồng Tấn Công kinh hồn và còn chằng đầu Gorgon, quái vật gớm ghiếc, biểu hiệu kinh tởm, hãi hùng, rùng rợn của Chúa tể trang bị khiên thần. Trên đầu nữ thần đội mũ hai chỏm, bốn núm, mũ lát vàng đính hình chiến binh từ trăm thành phố. Sau đó nữ thần bước lên xe bốc lửa ngùn ngụt, tay nắm trường thương lớn, nặng, chắc, lúc nổi giận ái nữ Cha toàn năng tối thượng sẽ sử dụng đánh tan

hàng ngũ binh sĩ liều mạng! Cùng lúc tranh thủ thời gian, Hera giơ roi quất ngựa tới tấp. Vừa nghe tiếng roi vun vút thiên môn gầm gừ rộng mở. Giờ Khắc đứng canh. Nhiệm vụ là giám thủ bầu trời bao la và đỉnh núi Olympos cao ngất, Giờ Khắc đóng lối ngăn đường không cho màn đen dày đặc vào thiên cung hay đẩy màn đen dày đặc trải rộng ra xa. Cứ thế hai nữ thần phi tuấn mã kiên trì qua cổng. Hai nữ thần thấy công tử Kronos ngồi cách xa các thần linh trên đỉnh Olympos lởm chởm. Hera cánh tay trắng ngần kìm ngựa dừng lại, hắng giọng cất tiếng hỏi Chúa tể, công tử Kronos đấng tối cao: "Cha, Chúa tể, đấng chí tôn không xúc động đến nổi giận trước cảnh tàn bạo Ares, thần linh chiến tranh, đang tàn sát không phải lối, giết chóc không nương tay, biết bao quân lính tinh nhuệ Achaian hay sao? Phần riêng để mắt nhìn, thần thiếp đau đớn cõi lòng, buồn rầu vô hạn. Trái lại, Kypris và Apollo cung bạc lẳng lặng vui mừng, tỏ ra thích thú sau khi thả lỏng thần linh điên dại, không biết phải trái, không màng luật lệ! Cha, Chúa tể, đấng chí tôn có nổi giận không, nếu thần thiếp quất y một trận tơi bời, tống cổ khỏi chiến trường?"
"Không, cứ việc ra tay!" Chúa tể thu thập mây trời, Cha thần linh và thế nhân đáp. "Và để Athena thu hoạch chiến phẩm nói chuyện với y. Hơn hẳn mọi thần linh, nữ thần thường đưa y vào vòng đau đớn tàn ác."
Vừa nghe đồng ý tức thì, nữ thần cánh tay trắng ngần giơ roi quất mạnh, cặp ngựa phi nhanh theo lộ trình giữa trái đất và bầu trời đầy sao. Vì là ngựa thần linh, vó nện như sấm rền, nhảy một bước vượt qua khoảng cách thế nhân có thể thấy trong sương mờ khi đứng nhìn từ tháp canh trên biển nước màu nâu đậm, cặp này chẳng mấy chốc đến đất Troad và hai sông lớn. Tới chỗ Simoeis và Skamandros giao hòa, nữ thần cánh tay trắng ngần Hera hạ mã, tháo ách kéo ngựa khỏi xe, quấn sương mù dày đặc bao quanh giấu kín. Sông Simoeis đẩy đồng cỏ trường sinh dềnh lên cho chúng ăn. Sau đó hai nữ thần tiến thẳng, bước đi như bồ câu chập choạng, hăm hở đem tiếp viện cho binh lính Argive. Hai nữ thần đi ra cánh đồng tới chỗ binh sĩ Achaian đông đảo, ưu tú dàn trận, đội

hình bao quanh thủ lĩnh Diomedes luyện ngựa, như sư tử ăn thịt sống hoặc heo rừng cường tráng. Đến nơi Hera nữ thần cánh tay trắng ngần dừng lại, sau khi phục sức giả dạng dũng sĩ Stentor, giọng như lệnh vỡ, hô to như tiếng năm mươi người gộp lại: "Ôi chao! Binh sĩ Argive, hổ thẹn biết bao! Các người đúng là lũ ngợm đáng khinh, chỉ phồng tẹt mẽ ngoài! Thời Achilleus oai phong xuất hiện trên chiến trường, bọn Troian không dám bước khỏi cổng Dardanian, thất kinh vì mũi thương hùng mạnh. Thế mà bây giờ tung hoành xa thành phố, chúng tấn công ngay bên chiến thuyền rỗng không!"
Nữ thần cứ thế khích lệ, động viên tinh thần từng binh sĩ. Cùng lúc Athena mắt xanh lam lục đi thẳng tới Diomedes công tử Tydeus. Nữ thần thấy thủ lĩnh đang ngồi trên xe gần ngựa mở vết thương cho thoáng khí do mũi tên Pandaros bắn trúng. Do chà xát, mồ hôi ứa dưới quai khiên tròn. Bởi thế khó chịu, mặc dù tay đau, thủ lĩnh nâng quai khiên lau sạch máu đọng. Đặt tay lên ách cặp ngựa nữ thần cất tiếng: "Ô, Tydeus có công tử, song chẳng giống lão công tí nào! Tydeus thể xác nhỏ thó, song tinh thần oai hùng! Lão công chiến đấu ngay cả lúc ta ngăn cấm, không cho xuất đầu lộ diện. Ngay cả khi cử đi sứ sang Thebes thương nghị, không có người Achaian nào đi theo, một mình giữa đám công tử Kadmos, ta dặn cứ ngồi im dự tiệc trong cung điện, thế mà do tinh thần quả cảm luôn luôn tàng ẩn trong cơ thể, lão công thách thức thanh niên Kadmeian giao đấu, lần nào cũng thắng dễ dàng, nhờ có ta trợ sức. Ngươi khác hẳn! Một trời một vực! Ta đứng bên, ta bao che, ta ban phúc, ta chỉ bảo chiến đấu chống lại quân Troian. Nhưng có vẻ kiệt sức ngươi không nhúc nhích, hay có lẽ hoảng sợ nên không còn nhuệ khí. Nếu vậy ta sẽ không coi ngươi là công tử Tydeus, đích tôn Oineus dũng cảm nữa đâu."
"Thưa, bản nhân nhận ra nữ thần," Diomedes vạm vỡ đáp. "Nữ thần là ái nữ Chúa tể mang khiên thần, bản nhân có thể chuyện trò không giấu giếm. Bản nhân không yếu đuối, không suy nhược do hoảng sợ hay kiệt sức. Ngược lại, bản nhân vẫn nhớ điều nữ thần truyền bảo. Nữ thần dặn bản nhân đừng

giao chiến với thần linh diễm phúc, trừ Aphrodite, ái nữ Chúa tể. Nếu Aphrodite lâm trận, bản nhân có thể dùng thương nhọn đâm bị thương. Vì thế bản nhân lui lại, cùng lúc ra lệnh binh sĩ tập hợp ở đây, bởi bản nhân nhận thấy người làm chủ chiến trường lúc này là Ares, thần linh chiến tranh."
"Diomedes vô cùng quý mến, công tử xứng đáng của Tydeus," Athena mắt xanh lam lục tiếp lời. "Ta hiểu, song có ta trợ giúp, thủ lĩnh đừng sợ, dù Ares hay bất kể thần linh nào trong chuyện này. Bây giờ hãy mau lẹ phi ngựa móng guốc nguyên khối sấn tới, tiến lên, đừng dừng lại ngẫm nghĩ, chớ lo sợ Ares đáng gờm, tung hoành dọc ngang, thay vì thế vừa giáp mặt tấn công lập tức cho y biết tay. Hãy để mắt nhìn tên điên rồ, quỷ dữ ác hại, quái vật muôn mặt! Thủ lĩnh biết không mới hôm qua tên khốn kiếp hai mang hứa với Hera và ta sẽ chống trả bọn Troian, bênh vực quân Argive. Thế mà bây giờ nuốt lời y đứng về phe Troian chiến đấu!" Vừa nói nữ thần vừa đưa tay đẩy Sthenelos từ phía sau cặp ngựa khỏi xe, chỉ huy nhanh nhẹn nhảy xuống đất. Nữ thần nôn nóng bước lên ngồi cạnh thủ lĩnh Diomedes oai nghiêm. Trục xe bằng gỗ giẻ gai kêu cọt kẹt vì phải chở nặng: nữ thần kinh khủng và thủ lĩnh phi thường. Pallas Athena giật cương, quất roi, lái ngựa móng guốc nguyên khối chạy thẳng tức thì về hướng Ares đang loay hoay lột trần Periphas cao lớn, công tử hứa hẹn của Ochesios, binh sĩ xuất sắc lực lượng Aitolia. Mình mẩy dính đầy máu, thần linh sát nhân hì hục lột giáp y khỏi thi thể nạn nhân. Giấu không để thần linh tàn ác biết mình lại gần, Athena lấy mũ Diêm Vương đội lên đầu. Nhưng nhận ra công tử dũng cảm của Tydeus, Ares sát nhân liền bỏ Periphas nằm tại chỗ nạn nhân gặp tử thần, nhảy xổ tới Diomedes luyện ngựa. Lúc hai bên tiến lại gần nhau, Ares bắt đầu cuộc thư hùng với chiến thuật đánh cú chí tử, lao thương mũi bọc đồng qua ách xe cùng cương ngựa để cướp mạng đối thủ. Nhưng Athena mắt xanh lam lục giơ tay chộp cán đẩy thương qua nóc xe bay đi xa. Diomedes say mê chiến trận lúc đó mới đem thương ra sử dụng. Pallas Athena đè thương dưới mạng mỡ, đẩy mạnh trở lại, lao thẳng chỗ Ares đeo thắt lưng. Thương đâm trúng, thần

linh bị thương, da thịt nhẵn nhụi rách, Diomedes nắm cán rút ra. Ares lì lợm rú kêu, tiếng lớn bằng tiếng chín, mười ngàn binh sĩ hét ngoài chiến trường khi đụng trận. Quân Achaian và quân Troian thất kinh, run bần bật khi nghe tiếng kinh hoàng từ miệng thần linh thèm khát chiến tranh. Liền đó tựa luồng khí u ám toát ra từ đám mây dày đặc, lúc hơi nóng bốc cao gặp cuồng phong cuốn xoáy, Diomedes công tử Tydeus thấy Ares tàn nhẫn quay tít bay vụt lên bầu trời bao la giữa màn sương mù hỗn loạn.

Ares lao vun vút trong không trung. Tới tư thất thần linh trên núi Olympos hiểm trở, thần linh đến ngồi gần Chúa tể công tử Kronos, rầu rĩ ra mặt. Vạch cho Chúa tể thấy máu bất tử chảy từ vết thương, thần linh kể chuyện xảy ra với mình, giọng đau đớn, thảm thương, lời như có cánh bay xa: “Chúa tể, cảnh bạo tàn không khiến Cha phẫn nộ hay sao? Hãy nhìn đau đớn khủng khiếp thần linh chúng con liên tiếp gánh chịu, đứa này gây ra cho đứa kia, mỗi khi có chuyện giúp đỡ thế nhân. Lỗi tại Cha, chúng con bực bội vô cùng. Vì muốn ám hại thế gian, Cha sinh đứa con gái điên rồ lúc nào cũng tính chuyện tinh quái, hiểm ác. Số còn lại, tất cả thần linh cư ngụ trên núi Olympos đều cúi đầu kính cẩn, ngoan ngoãn vâng lời. Nhưng khi có chuyện, không nói gì và cũng chẳng làm chi để ngăn cản, Cha để cô ả tự do, vì đã tự mình sinh ái nữ yêu quý chỉ để làm điều tai ác. Cô ả thúc đẩy công tử Tydeus, Diomedes xấc xược, lồng chạy như điên như cuồng tấn công thần linh bất tử. Thoạt đầu y tiến đánh giai thần Kypris, cứa rách cổ tay; tiếp theo như quỷ dữ y chồm lên tấn công con. Rất may nhờ nhanh chân con né nên thoát hiểm. Nếu không chắc hẳn con sẽ nằm thẳng cẳng đau đớn khá lâu giữa đống xác chết gớm ghiếc, hoặc lết đi què quặt suốt đời vì cú đánh kinh hồn.”

Đưa mắt lườm tỏ vẻ khó chịu, bực mình, Chúa tể thu thập mây trời dằn giọng: “Mi là đứa phản bội, thay lòng đổi dạ, dối trá hai mang, đừng vác mặt về rên rỉ, mè nheo với ta. Không có gì khiến mi thích cho bằng bất hòa, cãi lộn, đánh nhau, đó là lý do tại sao ta ghét mi hơn bất kể thần linh nào trên núi Olympos. Hera, mẹ mi cùng giuộc, cũng cứng đầu cứng cổ,

bướng bỉnh, ngang ngạnh, nhiều khi chỉ dùng lời không thôi chẳng thể chế ngự. Ta nghi do mụ xúi giục nên mi vào vũng lầy đau khổ. Dẫu thế ta không muốn mi đau khổ hơn nữa, vì mi là thịt, là máu của ta, mẹ mi sinh ra mi là vợ ta. Tuy nhiên, nếu là con thần linh khác, phá phách như mi, mi sẽ rơi xuống hàng thấp hơn cả con cái Ouranos từ lâu."
Dứt lời Chúa tể bảo Paieon lo việc điều trị. Paieon thoa thuốc chữa lành vết thương vì Ares không thuộc hàng thế nhân. Như nước vả pha vào sữa, hợp chất sánh mau, khuấy đều sữa đặc rất nhanh, vết thương của Ares hung dữ cũng vậy, nên Paieon chữa mau lành. Sau đó Hebe đem ra tắm, đưa quần áo lộng lẫy cho mặc. Ares ngồi cạnh Chúa tể công tử Kronos, dáng vẻ kiêu hãnh như bao giờ. Về phần mình, sau khi chặn đứng bàn tay sát nhân của đao phủ Ares, Hera đất Argos và Athena người Alalkomenea quay về cung điện Chúa tể siêu phàm.

Khúc 6

Bây giờ chỉ còn quân Troian và quân Achaian tiếp tục cuộc thư hùng khốc liệt; giao tranh tiếp diễn khắp cánh đồng, tình hình lúc nghiêng phía này, lúc ngả bên kia, hàng loạt thương đồng sắc nhọn lao đi, hàng loạt thương đồng nhọn sắc phóng lại giữa hai dòng sông Simoeis và Xanthos.
Aias công tử Telamon, thành trì lực lượng Achaian, đầu tiên phá tan nhóm binh sĩ Troian, đánh gục chiến sĩ xuất sắc quân Thracian, Akamas vừa cao lớn vừa can trường, công tử Eussoros, từng khiến đồng đội hy vọng chứa chan. Aias lao thương trúng riềm mũ gắn chùm lông; mũi bọc đồng xuyên thẳng trán chui qua xương, màn đêm buông phủ cặp mắt đối thủ. Tiếp theo Diomedes hung hăng giao chiến hạ sát Axylos công tử Teuthras cư ngụ trong thành phố Arisbe ngoạn mục. Vốn giàu có, sống dư dả trong ngôi nhà gần đại lộ, nổi tiếng hiếu khách, chàng tiếp đãi ân cần bất kể ai qua đường. Nhưng lúc này chẳng khách nào xuất hiện ngăn chặn quân thù cứu chàng khỏi chết thảm. Diomedes giết cả hai, chàng và tùy tùng Kalesios theo hầu làm mã phu, vì thế cả hai từ giã cõi đời lẳng lặng đi xuống suối vàng.
Euryalos đâm chết Dresos và Opheltios, sau đó đuổi theo Aisepos và Pedasos, nữ thần sông nước Abarbare sinh hạ cho Boukolion tuyệt vời. Boukolion là công tử Laomedon cao ngạo, công tử đầu lòng thân mẫu âm thầm, kín đáo sinh hạ. Trong lúc thả cừu ăn cỏ gặp nữ thần sông nước, thân vương đem lòng yêu thương, sau đó nằm trong vòng tay âu yếm; nàng thụ thai, sinh hai con trai. Cả hai bây giờ gục ngã dưới tay công tử Mekisteus, Euryalos chặt đứt thể xác cường tráng, tiêu diệt tinh thần dũng cảm, lột sạch giáp y. Astyalos bị Polypoites hung hăng trên chiến trường đâm đứt cuống họng; Pidytes từ Perkote giãy chết dưới thương đồng Odysseus; Teukros đánh gục Aretaon cao lớn, đẫy đà. Antilochos công tử Nestor hạ sát Ableros với mũi giáo sáng loáng; Agamemnon nguyên soái đâm chết Elatos sống trong thành phố Pedasos

dốc đứng trên triền sông Satnioeis nước dễ thương. Leitos kết liễu cuộc đời Phylakos đang co giò tháo chạy. Eurypylos giết chết Melanthios.
Đúng lúc đó Menelaos say mê chiến trường bắt sống Adrestos. Cặp ngựa hoảng sợ lồng khắp cánh đồng nhào vào cây hà liễu, xe gãy càng đúng chỗ gắn vào thùng tròn trịa, hối hả phi về thành phố đuổi theo đoàn cũng đang chạy tán loạn. Chủ bắn khỏi xe nằm quay lơ bên bánh, mặt úp sát đất. Menelaos công tử Atreus tức thì nhào tới dạng chân đứng trên người, tay nắm trường thương hăm he. Adrestos đưa tay nắm đầu gối van lạy: “Bắt sống bỉ nhân, công tử Atreus, thân vương sẽ có tiền chuộc hậu hĩ. Thân phụ bỉ nhân giàu có, nhà cửa nhiều của quý: đồng, vàng, sắt tốn công tôi luyện. Ông sẽ nộp thân vương tiền chuộc bất tận nếu hay tin bỉ nhân còn sống trên thuyền quân Achaian.”
Đương sự cứ thế tìm cách lay chuyển lòng người. Nhưng đúng lúc Menelaos định trao cho mã phu đem xuống thuyền lướt sóng, Agamemnon tất tưởi xổ tới, vừa chạy vừa mắng bào đệ: “Ô Menelaos, hiền đệ thân thương, sao lại bận tâm với mạng sống lũ này? Khi chiếm nhà, bọn Troian có đối xử đẹp đẽ, hào hiệp với hiền đệ như thế không? Không! Ngô bối sẽ không để đứa nào sống sót, ngay cả hài nhi trong bụng mẹ và cũng không tha đứa nào tìm đường chạy trốn! Tận diệt, quét sạch thành Troa không chừa một mống để chúng khỏi đưa đám, tưởng nhớ, tiếc thương!”
Với lời sắt đá bào huynh biến đổi tình cảm bào đệ. Thay đổi ý định, Menelaos đưa tay đẩy Adrestos về phía trước; nguyên soái Agamemnon đâm ngay mạng sườn; đương sự ngã ngửa, công tử Atreus giẫm chân đè ngực rút thương gỗ tần bì khỏi thi thể. Phía kia, muốn ở xa cũng nghe thấy, Nestor lớn tiếng kêu gọi quân Argive: “Quý hữu, anh hùng Danaan, đồng đội chiến binh, đệ tử thần linh chiến tranh! Dù muốn đến mấy không ai hôi của lúc này! Không ai lởn vởn phía sau nhằm mang chiến phẩm về thuyền! Không! Hãy ra tay tàn sát. Sau đó quý hữu lẳng lặng vơ vét và đi khắp chiến trường lột xác quân thù.” Lời nói khiến binh sĩ thêm hăng hái và táo bạo. Lúc đó

lại bị quân Achaian háo chiến thừa thắng xông lên áp đảo, ngã lòng nhụt trí, quân Troian co giò tháo chạy về thành. Trong giây phút nguy ngập khôn cùng Helenos công tử Priam đoán điềm tài giỏi bậc nhất thành Troa tìm gặp Aineias và Hektor bày tỏ ý kiến: “Nhị vị là chỉ huy. Gánh nặng quân Troian, quân Lykian đặt trên vai, vì trong mọi thử thách, chiến đấu cũng như thảo luận, nhị vị đều tài giỏi. Vậy hãy dừng lại ngay đây, trên lằn này, chuẩn bị chống trả. Thanh tra chiến trường, kiểm soát binh sĩ ngay cổng thành trước khi họ hoảng hốt bỏ chạy về nhà lăn xả vào vòng tay vợ đẹp khiến quân thù vui mừng. Khi nhị vị tập hợp binh sĩ xong xuôi, nhóm nào nhóm nấy sẵn sàng, ngô bối sẽ tiến lên tấn công quân thù, chống trả tại chỗ, mặc dù kiệt sức, vì không còn đường nào khác đối phó với tình hình khẩn trương. Trong khi đó Hektor, đại huynh vào thành thưa với hiền mẫu, cũng là hiền mẫu tiểu đệ. Bảo hiền mẫu mời phụ nữ khả ái ra đền thờ Athena mắt xanh lam lục trên vệ thành mở khóa cổng. Bảo hiền mẫu chọn trong cung điện tấm voan đẹp nhất, lớn nhất, hiền mẫu thích nhất đem trải trên đầu gối nữ thần mái tóc diễm kiều. Và bảo hiền mẫu hứa với nữ thần hiền mẫu sẽ làm lễ tế sinh trong đền thờ mười hai bò nái tơ một tuổi chưa bị gậy thúc bao giờ, van vái nữ thần thương hại thành phố, vợ dại con thơ binh sĩ Troian, kìm giữ không cho công tử Tydeus, tay thương dã man, kẻ gây kinh hoàng khủng khiếp, tới gần thành Troa thiêng liêng. Vì tiểu đệ thấy y có vẻ là kẻ thù đáng sợ vô cùng đối với ngô bối. Ngay cả với Achilleus, mặc dù là chiến binh thượng thặng và nghe nói quý tử nữ thần, ngô bối cũng chưa bao giờ khiếp sợ đến thế. Trái lại, tên này hăng máu chạy như điên như cuồng, không ai sánh kịp, ngăn nổi.”

Nghe lời bào đệ, Hektor nhảy khỏi xe tức thì, mang theo đầy đủ vũ khí. Tay nâng cặp thương sắc nhọn vung vun vút, chủ súy đi khắp hàng quân khích lệ tinh thần chiến đấu, thôi thúc binh sĩ chống trả quyết liệt. Quân Troian quay lại trực diện quân Achaian, lúc này lui lại, không đâm chém nữa. Thấy quân Troian tập hợp nhanh chóng, đông đảo, quân Argive nói với nhau chắc hẳn có thần linh từ trời đầy sao hạ giới trợ

giúp. Muốn ở xa cũng nghe rõ, Hektor lớn tiếng hô hào: “Hỡi binh sĩ Troian can trường, hỡi đồng minh quả cảm từ nơi xa xôi, quý hữu hãy chứng tỏ mình là nam nhi, hăng say chiến đấu như đã từng kiên cường chứng tỏ, bản nhân vào thành nói với trưởng thượng hội đồng thân hào và phu nhân ngô bối sửa soạn tế sinh dâng cúng cầu xin thần linh.” Nói rồi Hektor mũ trận óng ánh quay lại thành phố. Trong lúc chủ súy cất bước, riềm da bò đậm màu bọc mép khiên to lớn cọ nhẹ phía trên, phía dưới, sau gáy, mắt cá chân.
Trong khi đó Glaukos công tử Hippolochos và Diomedes công tử Tydeus tiến tới khoảng đất ngăn cách hai đội quân hăm hở giao chiến. Lúc hai người vào tầm gần nhau, thách thức đối thủ, Diomedes hiếu chiến cất tiếng hỏi trước: “Quý hữu là ai, ôi thế nhân táo bạo? Ta chưa hề gặp mặt ngoài chiến trường, nơi con người tìm thấy vinh quang. Vậy mà lúc này tỏ vẻ dũng cảm bước ra trước hàng quân trực diện với thương dài. Song bất hạnh thay, quý hữu không hiểu đau khổ sẽ đến với người có con chường mặt, đương đầu, giao chiến với ta! Tuy nhiên, nếu là thần linh từ trên trời đi xuống, ta sẽ không chống lại. Bởi ngay cả công tử Dryas, Lykourgos lực lưỡng, cường tráng cũng chẳng sống lâu sau khi đụng độ với hàng bất tử. Có lần quân vương rượt nhũ mẫu chăm sóc Dionysos hoang tưởng khắp đồi núi Nysa thiêng liêng. Quân vương hiếu sát cầm roi lùa bò quất túi bụi, nhũ mẫu chạy tứ tán đánh rơi cả gậy núm thông quấn cành nho xuống đất. Khiếp đảm co giò chạy Dionysos nhảy xuống biển chỗ sóng duềnh dồn dập. Thetis đưa tay vớt ôm vào lòng. Quân vương run rẩy, sợ hãi, cúi đầu, co rúm trước lời hăm dọa. Hàng bất tử nổi giận chống lại, bởi quân vương sống bừa bãi; công tử Kronos đánh phép làm quân vương đui mù. Sau đó ít lâu quân vương chết, vì hàng bất tử đều ghét. Do vậy đừng nghĩ ta cũng muốn giao chiến với thần linh diễm phúc. Trái lại, nếu là thế nhân sống bằng hoa màu đất lành, hãy tiến gần hơn nữa, quý hữu sẽ gặp số phận đen tối tức thì.”
Công tử kiên cường của Hippolochos đáp: “Công tử quả cảm của Tydeus, vì sao dò hỏi dòng dõi bản nhân? Thế hệ con

người như thế hệ lá cây. Hàng năm gió thổi bay tơi tả lá cây rơi xuống đất; nhưng khi xuân về, cành nảy lộc, lá cây lại mọc tươi tốt khắp rừng. Con người cũng vậy, thế hệ này xuất hiện, thế hệ kia biến dạng. Tuy nhiên, nếu quý hữu muốn biết, muốn nghe lịch sử gia đình bản nhân, nhiều người từng rõ, hãy để tai lắng tai. Cuối đất nước Argos chăn nuôi gây giống ngựa quý có thành phố mang tên Ephyre. Sisyphos xảo quyệt nhất đời sống ở đó, Sisyphos công tử Aiolos. Lão công sinh ra Glaukos. Glaukos sinh ra Bellerophontes tuyệt vời. Thần linh ban cho Bellerophontes khuôn mặt khôi ngô, tuấn tú, thân thể cường tráng, lôi cuốn khác thường. Thấy vậy Proitos sinh lòng ám hại, tìm cách tống cổ khỏi Argos, vì quyền uy gấp bội, nhất là Chúa tể đã đặt dân tộc này dưới vương vị và quyền trượng. Say mê đến điên rồ, phu nhân Proitos, Anteia quái đản, tỏ tình đòi thanh niên ăn nằm, bí mật thỏa mãn thèm muốn thầm kín. Nhưng đầu óc sáng suốt, tôn trọng đạo đức, thanh niên khước từ không để hoàng hậu quyến rũ. Vì thế hoàng hậu bịa chuyện nói với quân vương: 'Ô, Proitos, một là Hoàng đế tự vẫn, hai là Hoàng đế hạ sát Bellerophontes! Y đã tìm cách bày tỏ yêu đương, đòi chung chăn chung gối, mặc dù thần thiếp cự tuyệt.' Nghe phu nhân kể chuyện khả ố quân vương nổi giận đùng đùng. Nhưng ông không dám giết, vì nghĩ tới là kinh hãi, tim đập thình thịch. Thay vì thế ông gửi đi Lykia với ký hiệu mang ý nghĩa thảm khốc. Ông đưa thanh niên thẻ bài gấp kín trên mặt ghi ký hiệu mang ý nghĩa chết chóc , đồng thời muốn bảo đảm thế nào thanh niên cũng chết dặn trao tận tay nhạc phụ. Bellerophontes ra đi theo lộ trình an toàn, hỏa tốc thần linh chỉ định. Tới đất Lykia và sông Xanthos, thanh niên được quân vương Lykia bao la nghênh đón trọng thể. Chín ngày thù tiếp như thượng khách, hạ chín bò làm lễ tế sinh. Nhưng sang ngày thứ mười, lúc rạng đông ngón tay ửng hồng vừa xuất hiện, quân vương hỏi chuyện, ngỏ ý muốn xem thẻ bài tế tử Proitos trao thanh niên mang qua. Sau khi đọc truyền điệp tàn ác, qua ám hiệu, ông bảo trước tiên thanh niên hạ sát Chimaira, quái vật không ai có thể khống chế, thần linh sinh ra chứ không phải thế nhân: phía trước là sư tử, phía

sau là rắn, ở giữa là dê, hơi thở khủng khiếp khạc ra lửa. Vâng lệnh ký hiệu của thần linh thanh niên giết chết quái vật. Tiếp đến thanh niên giao chiến với người Solymoi nổi tiếng; thanh niên thú nhận đụng độ là đụng độ gay go với thế nhân thanh niên mới gặp. Sau hết thanh niên tàn sát nương tử quân ra chiến trường hùng dũng chẳng kém nam nhi. Sau cuộc phiêu lưu thanh niên trở về, quân vương ngấm ngầm chuẩn bị âm mưu kín đáo. Chọn khắp Lykia lấy trai tráng lực lưỡng ông cho mai phục bên đường. Kết quả không người nào về với gia đình, vì tất cả bị Bellerophontes vô địch giết chết. Bởi thế, khi nhận ra thanh niên đúng là công tử thần linh, ông giữ lại Lykia, gả con gái, ban nửa số tước vị hoàng gia. Dân Lykia dành phần đất phì nhiêu hơn nơi khác, nhiều vườn nho, nhiều ruộng lúa làm tài sản riêng tư. Công chúa tâm hồn cởi mở sinh với Bellerophontes dũng cảm ba mụn con: Isandros, Hippolochos và Laodameia. Laodameia ăn nằm với Chúa tể khôn ngoan, thận trọng, sinh hạ Sarpedon, hùng dũng, hiên ngang, chiến binh giáp y lát đồng. Nhưng khi bất đồ bị thần linh ghét bỏ, chiến binh lang thang, thơ thẩn một mình khắp cánh đồng Aleios, lòng buồn da diết, lánh mặt mọi người. Isandros, công tử chiến binh, bị Ares hiếu chiến giết chết khi đánh nhau với người Solymoi lừng danh. Laodameia bị Artemis, nữ thần cương ngựa bằng vàng hạ sát trong lúc nóng giận. Chỉ còn Hippolochos, ông sinh ra bản nhân; bản nhân là con ông. Ông gửi bản nhân tới thành Troa, căn dặn đủ điều: luôn luôn can trường, chiến đấu xuất sắc, vượt xa đồng đội, đừng bao giờ đem ô nhục cho dòng dõi cha ông, thuộc hàng tài ba, xuất chúng ở Ephyre và khắp Lykia bao la. Đó là gia đình, đó là dòng máu bản nhân hãnh diện nhận là của mình."
Nghe thủ lĩnh nói Diomedes say mê đụng độ mừng khôn tả. Nhanh tay cắm phập thương xuống đất lành màu mỡ, chỉ huy nói với thủ lĩnh, giọng dịu dàng, thân thiết: "Ô, vậy ra quý hữu vừa là khách vừa là bạn bản nhân, từ thời xa xưa, thời thân phụ ngô bối! Có lần Oineus hào hiệp mời Bellerophontes vô song tới dinh thự, tiếp đón, đãi đằng giữ lại tới hai mươi ngày. Sau đó tỏ lòng hiếu khách hai người đem phẩm vật quý

giá tặng nhau. Oineus biếu khách thắt lưng màu tím óng ả; Bellerophontes tặng chủ chiếc cúp hai quai bằng vàng, bản nhân để ở nhà khi ra chiến trường. Về thân phụ Tydeus bản nhân không nhớ. Vì khi người tham dự viễn chinh, quân Achaian đại bại ở Thebes, bản nhân còn quá nhỏ. Như vậy bây giờ quý hữu có bản nhân vừa là bạn vừa là khách thân tình trong lòng Argos và bản nhân có quý hữu vừa là khách vừa là bạn thân mật giữa đất Lykia khi bản nhân tới thăm quý quốc. Bởi thế ngô bối không dùng thương nói chuyện với nhau, ngay cả lúc huyết chiến. Vì có nhiều, rất nhiều binh lính Troian và đồng minh nổi tiếng bản nhân phải hạ sát, nếu gặp trên đường hay đuổi kịp, và cũng có nhiều, rất nhiều binh sĩ Achaian quý hữu phải chém giết nếu cơ hội đến tay. Do vậy ngô bối nên trao đổi vũ khí, giáp y để quân sĩ hiện diện cũng hiểu, qua tình bạn giữa hai thân phụ, ngô bối muốn là khách quý của nhau." Không nói gì nữa hai người nhảy khỏi xe nắm tay nhau ngỏ lời giữ trọn tình bạn. Đúng lúc đó Chúa tể công tử Kronos cũng biến đầu óc Glaukos thành mụ mị, vì ai đời trăm bò bằng giá chín bò, thủ lĩnh đổi giáp y lát vàng lấy giáp y lót đồng của Diomedes công tử Tydeus!

Cùng thời gian Hektor tới cổng Skaian và cây sồi. Vợ, con gái binh sĩ Troian ùa ra vây quanh dò hỏi tình hình con, em, chồng, cha. Chủ súy giục tất cả mau mau cầu nguyện thần linh, song không cho ai hay tang tóc đã đến với nhiều người! Sau đó chủ súy quay về cung điện đồ sộ của Priam, trụ quan cột đá mịn màng. Bên trong là chính điện có năm mươi phòng bằng đá nhẵn bóng xây sát rạt, công tử Priam cùng phu nhân hôn phối ngủ trong đó. Đối diện phía bên kia sau sân trong là phòng các tiểu thư, mười hai phòng tất cả mái sát sạt bằng đá đẽo xây liền liền, tế tử cùng phu nhân trinh tiết ngủ trong đó. Tới biệt điện chủ súy gặp thân mẫu cùng đi với Laodike, ái nữ xinh đẹp nhất nhà. Cầm tay, nức nở, bà cất lời nói với chủ súy: "Con ơi, tại sao bỏ trận địa cam go, ác liệt trở về? Chắc hẳn con cái bọn Achaian khả ố, nhắc tới tên là muốn nguyền rủa, áp đảo, đè bẹp lực lượng ngô bối quanh thành. Vì thế nao núng, lòng thúc đẩy quay về, con sẽ lên vệ thành giơ tay van

vái Chúa tể. Nhưng đợi một chút mẹ mang rượu vang dịu như mật ong để con rẩy cúng người cùng hàng bất tử, sau đó thưởng thức nếu muốn. Lúc mỏi mệt rượu vang là chất bổ phục hồi sức khỏe nhanh chóng vô cùng. Vả lại, trong khi bảo vệ thân nhân, đồng bào con cũng mệt đừ."
Hektor dũng cảm, anh hùng mũ trận óng ánh đáp: "Mẹ khả kính, đừng đem rượu vang dịu như mật ong cho con thưởng thức, làm vậy mẹ sẽ khiến tay chân con rã rời, không còn nhuệ khí chiến đấu. Hơn thế, tay dơ bẩn, con không dám rót rượu vang óng ánh dâng Chúa tể. Không ai được phép cầu xin công tử Kronos thu thập mây đen khi thân thể ô uế, tay chân dính máu. Thay vì thế mẹ hãy thân chinh tới đền thờ Athena, nữ thần chiến phẩm, mang lễ vật và rủ phụ nữ quý tộc cùng đi. Nhớ mang tấm voan đẹp nhất, rộng nhất, mẹ thích nhất trong cung điện đặt lên đầu gối nữ thần Athena mái tóc diễm kiều. Và nhớ hứa giết mười hai bò nái tơ làm lễ tế sinh trong đền thờ, một tuổi chưa nếm mùi roi thúc, xin nữ thần thương hại thành phố ngô bối, vợ dại con thơ binh lính Troian, xin nữ thần ngăn chặn đừng để công tử Tydeus tới gần thành Troa thiêng liêng, tên thương dã man, kẻ gây kinh hoàng khiếp đảm. Vậy mẹ đi ngay tới đền thờ Athena, nữ thần chiến phẩm, con sẽ đi tìm Pâris bảo ra chiến trường, mặc dù không biết y có nghe lời hay không. Ôi, ước chi mặt đất há miệng nuốt chửng y đi! Bởi thần linh để y khôn lớn quả là đại họa cho dân Troian, quân vương Priam hào hiệp cùng con cái người. Nếu thấy y dẫn xác xuống tư thất Diêm Vương con thật hả dạ, lòng quên hết đau đớn, buồn phiền!"
Nghe lời chủ súy thân mẫu quay vào nhà sai nữ tỳ. Tất cả đi khắp thành phố triệu gọi phụ nữ khả ái. Bà thân chinh xuống phòng chứa đồ ngào ngạt hương thơm, nơi cất giữ voan thêu thùa hoa mỹ, công trình kỳ khu của phụ nữ Sidon, Alexandros hào hoa, phong nhã mang về từ Sidon khi dong thuyền vượt biển bao la trong chuyến hải hành cuỗm Helen, ái nữ nhà quý tộc. Hekabe lấy tấm voan dâng Athena, diễm lệ tuyệt vời, thêu thùa khác biệt, lớn rộng hơn hết, óng ánh như sao trời để dưới voan khác. Sau đó bà ra đi, nhiều phụ nữ thanh tao bước

theo. Lúc mọi người tới đền thờ trên vệ thành, Theano cặp má yêu kiều ái nữ diễm lệ của Kis -seus, phu nhân Antenor luyện ngựa, người Troian đề cử làm tu sĩ phục vụ Athena, mở cửa mời vào. Rì rầm rên rỉ tất cả vừa giơ tay vừa van vái Athena. Theano cặp má nõn nà cầm tấm voan đặt lên đầu gối nữ thần mái tóc tuyệt vời, lầm rầm vừa khấn vái vừa cầu xin ái nữ Chúa tể phi thường: “Athena tôn kính, nữ thần che chở thành phố, tuyệt vời trong hàng nữ thần, xin người ra tay bẻ gãy trường thương của Diomedes, xin người hóa phép tên đó gục ngã, mặt úp sát đất trước cổng Skaian để bữa nay ngô bối làm lễ tế sinh trong đền thờ mười hai bò nái tơ một tuổi chưa biết mùi roi thúc bao giờ, nếu thương hại thành phố cùng vợ dại con thơ binh sĩ Troian.” Tu sĩ cầu khấn, song Pallas Athena lắc đầu.

Trong khi phụ nữ khấn vái cầu xin ái nữ Chúa tể siêu phàm, Hektor tới nhà Alexandros, ngôi nhà ngoạn mục, tự tay thân vương xây cất với số người lúc đó là thợ nề tay nghề giỏi nhất đất Troad phì nhiêu. Họ làm cho thân vương buồng ngủ, phòng khách, sân trong gần nhà Priam và Hektor trên vệ thành. Hektor Chúa tể yêu thương bước vào, tay cầm thương mười một cánh tay; mũi bọc đồng bóng loáng, đầu bịt khâu bằng vàng. Chủ súy thấy Pâris trong phòng ngủ đang vuốt ve khiên che, trấn thủ, giáp y ngoạn mục và rờ nắn cung cánh cong. Helen đất Argos ngồi giữa chỉ bảo mấy tỳ nữ lo việc thêu thùa. Vừa thấy Pâris chủ súy nặng lời trách mắng: “Người kỳ lạ! Tức giận mang trong lòng chẳng khiến ngươi vẻ vang! Binh sĩ chiến đấu gục chết quanh thành phố, gần tường lũy. Chỉ vì ngươi chiến trận rền vang, lửa cháy ngùn ngụt. Ngược lại, ngươi lớn tiếng mạt sát bất kỳ ai ngươi bắt gặp trốn tránh nhiệm vụ không ra chiến trường. Đứng dậy, ra đi, nếu ngươi không muốn thành phố ngô bối trở thành mồi ngon cho lửa đỏ tàn phá!”

“Hektor, huynh có lý, không sai trái khi trách cứ,” Pâris bình thản, điềm đạm đáp, “đệ công nhận. Vì thế đệ sẽ nói sự thật, huynh ghi nhớ và lắng nghe. Đệ ngồi trong phòng không phải vì tức tối hay giận hờn đối với binh sĩ Troian, mà do muốn

phó mặc bản thân cho đau khổ. Nhưng trong lúc chuyện trò tiện nội lại thúc giục đệ trở lại chiến trường, lời lẽ dịu dàng, thuyết phục. Đệ nghĩ đối với đệ như vậy mới phải: chiến thắng thay đổi người chiến thắng ưa thích, trao tay hết người này đến người kia. Vậy chờ một lúc, đệ vũ trang ra chiến trường. Nếu không huynh cứ đi trước, đệ theo sau. Đệ sẽ đuổi kịp cấp kỳ."

Nghe Pâris nói Hektor mũ trận óng ánh không đáp một lời. Nhưng Helen dịu dàng, ngọt ngào nhỏ nhẹ: "Tỉ phu, tỉ phu quý mến, tiểu muội đúng là sinh vật khả ố, xấu xa! Ước gì ngay ngày mẹ sinh ra, gió bão ác hại cuốn lên đỉnh núi hay xoáy xuống đáy biển, sóng ào ào vùi dập kéo ra khơi, trước khi chuyện đó xảy ra! Nhưng vì thần linh quyết định tai ương phải vậy, bởi thế tiểu muội mơ ước là hiền thê phu quân thanh cao, nam nhi nhạy cảm với oán hận, lăng mạ đồng đội thường xuyên bộc lộ! Tiếc thay người này hiện thời không có tâm hồn quả cảm, trong tương lai cũng chẳng thể có tấm lòng cương quyết, tiểu muội nghĩ chàng sẽ gánh chịu hậu quả thảm khốc. Nhưng tỉ phu quý mến, mời tỉ phu vào ngồi xuống ghế, vì khác hẳn mọi người, tâm trí tỉ phu bận lo chiến trận, chỉ vì hàng chó má là tiểu muội và tính tình điên rồ, mù quáng của Alexandros. Chúa tể bắt hai đứa chịu kiếp đáng thương, nên trong tương lai ngô bối sẽ là đề tài cho thế hệ mai sau làm thơ ngâm vịnh."

Lời vừa dứt Hektor hiên ngang mũ trận óng ánh đáp: "Helen, cảm ơn lòng tốt, song đừng bảo ta ngồi, dù thế nào muội cũng không thể thuyết phục. Lúc này dẫu đã muộn song tự đáy lòng ta chỉ muốn nhào ra trợ giúp quân Troian, họ cần vô cùng khi ta vắng mặt. Rất mong muội thúc đẩy người này hành động, và người này cũng phải mau mau, như vậy mới có thể đuổi kịp khi ta còn trong thành phố. Bây giờ ta về gặp gia đình, hiền nội yêu quý và hài nhi thơ dại. Vì không biết ta có quay về nữa không, quay về gặp mặt hai người, hay thần linh bắt ta rồi ra gục ngã dưới tay quân thù." Dứt lời Hektor mũ trận óng ánh ra đi. Chủ súy trực chỉ ngôi nhà xinh xắn, song không thấy Andromakhe cánh tay trắng ngần. Cùng con trai

và tỳ nữ voan dài tha thướt rời nhà, nàng đang đứng trên tháp canh rên rỉ, khóc lóc. Không thấy hiền thê tuyệt vời chủ súy ra cửa nói với mấy tỳ nữ: 'Này, các nữ tỳ, nói ta hay chuyện gì vậy, không được giấu giếm. Andromakhe cánh tay trắng ngần rời cung điện đi đâu? Công nương tới thăm hiền muội, đệ phụ voan dài tha thướt của ta hay đến đền Athena cùng phụ nữ thành Troa mái tóc tuyệt vời dâng lễ tế sinh để nữ thần nghiêm khắc nguôi giận?"
Tỳ nữ đang bận túi bụi vội đáp: "Bẩm, vì chủ súy hỏi bỉ bạc xin thưa sự thật. Công nương không tới nhà hiền muội, đệ phụ voan dài tha thướt hay đền thờ Athena cùng phụ nữ thành Troa mái tóc diễm tuyệt dâng lễ tế sinh để nữ thần nghiêm khắc nguôi giận. Trái lại, công nương tới tháp canh cao ngất thành Troa, vì nghe tin quân mình yếu thế, quân Achaian áp đảo. Bởi vậy công nương vội vàng ra đó, vừa đi vừa chạy, chẳng khác người đàn bà mất trí, nhũ mẫu ẵm ấu nhi theo sau."
Tỳ nữ dứt lời. Rời nhà tức thì Hektor nhảy xổ chạy theo đường đã đi qua khu phố khang trang. Cắt ngang phố xá rộng lớn tới cổng Skaian, chỗ phải qua để đi ra cánh đồng, chủ súy thấy Andromakhe nhiều của hồi môn nhào ra gặp mình. Công nương là ái nữ Eetion hào hiệp, quân vương trị vì người Kilikian, sống dưới chân núi Plakos cây cối um tùm, trong thành Thebe-dưới-núi-Plakos. Lão công là thân phụ phu nhân chủ súy mũ bọc đồng. Công nương bước tới. Cùng đi có nhũ mẫu ẵm em bé thơ ngây, chỉ là hài nhi, công tử yêu quý của chủ súy, xinh xắn, dễ thương như vì sao đẹp. Chủ súy đặt tên Skamandrios, song dân Troian mệnh danh Astyanax, quân vương thành phố, vì chủ súy là người duy nhất bảo vệ thành Troa. Chủ súy mỉm cười nhìn con, không nói một lời. Andromakhe xáp gần, nức nở, nước mắt giàn giụa, cầm tay nhỏ nhẹ: "Chàng yêu quý đáng thương, hăng say chiến đấu hóa đờ đẫn! Chàng không thương xót con bé bỏng, thiếp xấu số, hiền thê rồi ra sẽ là góa phụ. Tập trung quân sắp mở cuộc tấn công bọn Achaian sẽ hạ sát chàng. Nếu mất chàng, thiếp không muốn sống, thiếp muốn chui vào lòng đất cho xong

kiếp người. Vì không còn nguồn vui khi chàng hoàn tất số phận, vĩnh biệt cõi đời, mà chỉ còn buồn rầu, đau khổ. Bây giờ thiếp không còn cha, không còn mẹ kính yêu. Cha bị giết khi Achilleus cướp phá Thebe cửa ô đồ sộ, thành phố mỹ miều dân Kilikian dày công xây dựng. Y hạ sát Eetion, song không lột giáp y, vì áy náy cõi lòng. Trái lại, y đốt xác với cả giáp y, sau đó lập mộ phần; xung quanh nữ thần núi non, ái nữ Chúa tể mang khiên thần trồng hàng du mơn mởn. Nhà thiếp có bảy anh em trai, tất cả xuống tuyền đài cùng hôm đó, tất cả bị Achilleus bước chân thoăn thoắt đâm chết trong khi thả bò dáng đi ưỡn ẹo và cừu lông phủ trắng phau gặm cỏ. Thân mẫu thiếp là hoàng hậu sống dưới chân núi Plakos cây cối um tùm, Achilleus bắt mang cùng của cải đến đây, lấy tiền chuộc khổng lồ mới thả cho về, nhưng bà bị Artemis nữ thần xạ thủ giương cung bắn chết trong biệt thự thân phụ. Vì thế, Hektor ơi, với thiếp chàng là tất cả, chàng là cha khả ái, là mẹ kính yêu, là anh thân thương, là lang quân rạng rỡ. Bởi thế, xin chàng thương xót thiếp, ở lại đây trên tháp canh, như vậy chàng sẽ không biến con nhỏ thành mồ côi, vợ dại hóa góa bụa. Bố trí binh sĩ gần cây vả, chỗ thành phố dễ bị tấn công, chỗ tường thành có thể trèo qua. Ba lần quân lính liều lĩnh của chúng xông tới, cố gắng vượt tường dưới quyền chỉ huy của hai tên Aias, Idomeneus lừng danh, công tử Atreus và công tử Tydeus dễ sợ. Chắc hẳn có người thành thạo tiên tri nói cho chúng hay, hoặc rất có thể do táo bạo khích lệ, hăm hở thôi thúc, chúng tấn công chỗ đó."

Hektor kiên cường mũ trận óng ánh đáp: "Khanh thương yêu, điều khanh nói cũng là điều ta quan tâm. Nhưng hổ thẹn xiết bao trước mặt đàn ông con trai Troian, đàn bà con gái Troian voan dài tha thướt, nếu như kẻ hèn nhát, ta lẩn trốn không chiến đấu. Hơn thế, làm vậy là trái với mong muốn lòng hằng giục giã, bởi ta đã học luôn luôn can trường, tiến lên tiền tuyến chiến đấu, giành đoạt chiến thắng vẻ vang cho thân phụ và bản thân. Do vậy trong trí, trong lòng ta biết thế nào ngày đó cũng tới, thành Troa thiêng liêng sẽ tàn lụi, cả Priam lẫn thần dân trang bị thương giáo gỗ tần bì sẽ tiêu ma. Thầm

nghĩ trong tương lai dân Troian sẽ khốn khổ, hoàng hậu Hekabe, quân vương Priam, anh em đông đảo, gan dạ của ta gục ngã trên bụi đường dưới tay quân thù, ta đau lòng, song không đau lòng bằng nghĩ tới khanh, khi tên lính Achaian áo lát đồng lôi đi làm nô lệ, lệ tuôn lã chã chấm dứt ngày tháng tự do. Trên đất Argos khanh ngồi trong khung cửi cặm cụi dệt vải phục vụ mụ đàn bà chỉ tay sai bảo. Ra suối xa lạ kín nước mang về, từ Messeis hay từ Hypereia, khanh nghiến răng chịu đựng trăm cay ngàn đắng, vì sống còn tàn nhẫn đè nặng đôi vai, việc cực khổ, vô ích khanh không thích, song bắt buộc phải làm. Thấy khanh ứa lệ chúng sẽ nói với nhau: 'Trông kìa, phu nhân Hektor đấy! Hektor quán quân bọn Troian luyện ngựa khi chúng chiến đấu hết mình bảo vệ thành Troa!' Mỗi lần chúng kháo nhau như thế, khanh lại thấy lòng nhói đau, vì mất người như ta có khả năng bảo vệ khỏi kiếp tôi đòi. Ôi, ước gì ta nhắm mắt, xác thân nằm sâu dưới đất, trước khi nghe tiếng nức nở, lời rên la, trước lúc nhìn chúng lôi khanh mang đi biền biệt!"

Dứt lời Hektor lừng danh chìa tay bế con; nhưng hài nhi khiếp đảm, co rúm, rú khóc, ưỡn về phía sau, áp chặt ngực nhũ mẫu nai nịt dây lưng, vì thấy khuôn mặt bố đẻ thương yêu, hoảng sợ do mũ đồng, đuôi ngựa gật gù rùng rợn trên chóp. Cha thân thương, mẹ khả ái phì cười. Chủ súy quả cảm nhanh tay bỏ mũ, hạ đồ óng ánh xuống đất. Sau đó chủ súy cúi hôn, vừa đu đưa nựng nịu trong tay vừa cầu xin Chúa tể cùng tất cả thần linh: "Xin Chúa tể và thần linh trợ giúp hài nhi, con bản nhân trở thành ưu tú trong hàng quân Troian, cường tráng, can trường như bản nhân, trở thành quân vương uy quyền trị vì thành Troa. Rất mong rồi ra khi thấy con bản nhân từ chiến trường trở về trăm họ muôn dân sẽ nói: 'Quý tử tài ba hơn thân phụ!' Và rất mong con bản nhân mang chiến phẩm đẫm máu trở về sau khi hạ sát quân thù để hiền mẫu vui lòng!"

Nói rồi chủ súy đặt con vào tay hiền thê yêu quý. Nàng ôm chặt vào ngực phảng phất hương thơm, vừa mỉm cười vừa ứa lệ. Thấy nước mắt thành hàng tuôn trào, phu quân xúc động thương hại, đưa tay vừa âu yếm vuốt ve vừa nhỏ nhẹ thốt lời:

“Khanh đáng thương, mong khanh đừng vì ta mà quá buồn rầu. Ta không để bất kỳ ai đưa xuống địa ngục trước khi định mệnh quyết định. Nhưng đối với định mệnh ta nói khanh hay không ai phụ nữ sinh hạ, từ lúc oe oe chào đời, dù nhút nhát hay can đảm, có thể thoát khỏi tầm tay. Khanh cứ về nhà, làm lụng như thường – khung cửi, con thoi, tấm vải, cọc sợi, sai bảo nữ tỳ tiếp tục công việc. Chiến tranh là việc của đàn ông con trai, tất cả trai tráng sống trong thành Troa, nhất là ta, lo liệu.” Vừa nói Hektor oai hùng vừa cúi nhặt mũ gài lông đuôi ngựa; phu nhân yêu quý ra về, vừa cất bước vừa thỉnh thoảng ngoảnh lại, nước mắt nóng hổi tuôn chảy đầm đìa. Chẳng mấy chốc nàng tới ngôi nhà ngoạn mục của Hektor đa sát. Bước vào thấy một số nữ tỳ nàng giục tất cả rên rỉ, khóc than. Bởi thế họ oà khóc thương tiếc Hektor ngay trong tư thất mặc dù còn sống, vì nghĩ chủ súy sẽ không tài nào thoát khỏi bàn tay tàn bạo, cuồng nộ của quân Achaian, và cũng chẳng bao giờ rời chiến trường trở về lành lặn.

Pâris cũng nhanh nhẩu ra đi, không nấn ná lâu la trong ngôi nhà cao ngất. Choàng ngay giáp y lộng lẫy, phù hiệu bằng đồng chằng chịt, tin tưởng đôi chân nhanh nhẹn, thân vương chạy vun vút qua thành phố, như ngựa đứng bất động lâu ngày trước máng cỏ vỗ ăn cho béo bất thình lình giật đứt dây cột lồng chạy qua cánh đồng, hí hửng nhào tới chỗ thường tắm dưới dòng sông thú vị, vừa lao vó vừa vênh váo. Ngựa ngẩng cao đầu, bờm rủ bờ vai; ngựa hiểu ngựa xinh đẹp; cứ thế ngựa phi, vó lướt mặt đất lao tới chốn quen thuộc nơi ngựa nái tung tăng gặm cỏ. Pâris công tử Priam cứ thế từ vệ thành Pergamos cao vút ba chân bốn cẳng lao xuống, rực rỡ trong giáp y như mặt trời chói lọi, vừa tới vừa cười vui vẻ. Thân vương đuổi kịp Hektor đúng lúc bào huynh dũng cảm rời nơi vừa chuyện trò với phu nhân thân yêu. Trước khi Hektor ngỏ lời, thân vương cất tiếng bào chữa: “Huynh quý mến, đệ xin lỗi do quá lần khần khiến huynh phải chờ, và đệ xin lỗi vì không tới đúng giờ như huynh mong muốn.”

“Người ngớ ngẩn đáng thương!” Hektor mũ trận óng ánh đáp. “Công bình mà nói không ai có thể coi nhẹ chiến công đệ lập

ngoài chiến trường, vì đệ là chiến binh can đảm. Tiếc chăng là đệ sẵn sàng bỏ cuộc, không chịu dấn thân chiến đấu. Bởi thế khi nghe quân lính Troian từng gánh chịu gian truân, cực khổ vì đệ tuôn lời phỉ báng, ta đau lòng khôn xiết. Nhưng thôi ngô bối lên đường. Chuyện đó sau này sẽ giải quyết nếu Chúa tể trợ giúp. Sau khi quét sạch tống cổ bọn Achaian xà-cạp gọn gàng khỏi đất Troad, ăn mừng tự do, ngô bối sẽ dâng rượu trong cung điện cảm tạ thần linh bất tử trên thiên cung."

Khúc 7

Hektor không nói gì nữa mà cùng em Pâris nhanh chân chạy qua cổng thành. Trong thâm tâm hai người hăm hở xông ra chiến trường chiến đấu. Đang mong chờ thấy hai người xuất hiện, quân Troian mừng rỡ như gió mát thần linh gửi xuống cho thủy thủ mệt đừ, tay chân đờ đẫn, vì phải liên tục đẩy mái chèo nhẫn bóng khua nước biển triền miên.
Mỗi người quật ngã tức khắc một địch thủ. Pâris hạ sát công tử quân vương Areithoos, Menesthios sống ở Arne, tay chùy nổi tiếng, Areithoos và Phylomedousa mắt bò nái tơ sinh hạ. Với thương sắc nhọn Hektor đâm xuyên qua riềm mũ bọc đồng trúng gáy Eioneus, địch thủ lăn kềnh. Trong khi Glaukos công tử Hippolochos, chỉ huy quân Lykian, lao thương qua đám đông hỗn chiến trúng vai Iphinoos, công tử Dexios, lúc đương sự từ đằng sau nhảy lên lưng tuấn mã. Đương sự bắn khỏi xe lăn xuống đất, tay chân đều gãy.
Thấy quân Argive bị giết như chẻ tre trong cuộc loạn đả ác liệt nữ thần Athena mắt xanh lam lục vội rời đỉnh núi Olympos xuống thành Troa thiêng liêng. Nhưng đúng lúc đó, vì muốn bên Troian thắng, Apollo từ vệ thành Pergamos nom thấy bèn phóng ra ngăn chặn. Hai bên gặp nhau gần cây sồi. Apollo công tử Chúa tể cất tiếng trước: “Ô, ái nữ Chúa tể siêu phàm, vì sao vội vã rời núi Olympos xuống đây? Tại sao hăng hái thế? Phải chăng muốn thay đổi thế trận đem chiến thắng cho quân Danaan, vì không mảy may thương xót quân Troian dù bị tiêu diệt? Dẫu thế hãy lắng nghe ta có kế hoạch hay gấp bội. Mình nên ngưng cuộc đụng độ và tàn sát bữa nay. Bữa khác chúng sẽ lại đánh nhau, tiếp tục chém giết tới lúc kéo vào thành Troa hoang tàn, đổ nát, vì trong thâm tâm nữ thần bất tử các người chẳng vui lòng nếu chưa san bằng thành đó.”
“Được vậy mong lắm thay, thần linh xạ thủ từ xa!” Athena mắt xanh lam lục đáp. “Đó cũng là điều tiểu muội quan tâm khi rời núi Olympos xuống hạ giới thăm quân lính Troian và binh sĩ

Achaian trên bãi chiến trường. Nhưng này, đại huynh làm thế nào bảo thế nhân ngừng giao chiến?"
Apollo công tử Chúa tể tiếp lời: "Ngô bối có thể khích động tinh thần chiến đấu mãnh liệt trong Hektor luyện ngựa, thúc đẩy đương sự thách thức đối thủ trong hàng quân Danaan ra tử chiến, một chọi một, mặt đối mặt. Chạm tự ái, thích huênh hoang, quân Achaian xà-cạp lát đồng sẽ đề cử quán quân giao chiến tay đôi với Hektor."
Apollo dứt lời. Athena nữ thần mắt xanh lam lục không tỏ ý chống đối. Do đoán độ trong lòng thầm hiểu hai thần linh dự định làm gì sau khi trao đổi ý kiến, Helenos công tử yêu quý của Priam tìm gặp Hektor trình bày: "Hektor, công tử Priam, khôn ngoan dứt mực, chẳng hay hiền huynh có cho phép ngu đệ vì là bào đệ góp ý không? Ngu đệ đề nghị hiền huynh dàn xếp quân Troian và quân Achaian ngồi xuống nghỉ ngơi, sau đó đơn phương thách thức quán quân Argive tử chiến, một chọi một. Hiền huynh khỏi lo sợ vì số phận bản thân, thời gian tiền định chưa tới. Ngu đệ biết sự thể nhờ nghe thần linh bất tử phát biểu."
Nghe nói thế Hektor mừng khôn xiết. Chủ súy bước ra chỗ không người giữa hai hàng quân nắm thương giữa cán bảo binh sĩ Troian lui lại. Tất cả ngồi im. Phía bên kia Agamemnon cũng bảo quân lính Achaian xà-cạp gọn gàng làm tương tự. Athena và Apollo cung bạc cũng an tọa, dưới hình thù kền kền, trên cây sồi cao vút của Chúa tể mang khiên thần, khoái trí nhìn quân lính Troian và binh sĩ Achaian ngồi trên cánh đồng, hàng nối hàng, khiên, mũ, thương nhấp nhô như mặt biển đen ngòm lúc gió tây nhẹ thổi, sóng gợn trải dài. Đứng giữa hai hàng quân, Hektor lớn tiếng: "Quân sĩ Troian, quân lính Achaian xà-cạp gọn gàng, lắng nghe bản chức bày tỏ điều thôi thúc cõi lòng. Từ trên thiên đình cao vút công tử Kronos, trọng tài tối thượng, không muốn lời thề giữa ngô bối biến thành sự thật. Trái lại, trầm ngâm suy nghĩ, Chúa tể muốn đẩy hai dân tộc bước tới đường cùng - ngô bối tiếp tục đau khổ đến ngày quý hữu hạ thành Troa hoặc ngô bối khuất phục quý hữu gần dãy thuyền dãi dầu biển cả. Hiện giờ trong

hàng ngũ quý hữu có nhiều binh sĩ Achaian xuất sắc chẳng hay có người nào sẵn sàng giao chiến với bản chức không? Nếu có xin để người đó rời đồng đội bước ra làm quán quân đương đầu với Hektor phi thường. Và đây là điều kiện bản chức đề nghị. Xin Chúa tể chứng giám. Nếu hạ sát bản chức với thương dài nhọn mũi, người quý hữu có thể lột giáp y mang về thuyền rỗng không, nhưng phải để người bản chức mang thi thể về nhà cho dân Troian và vợ người Troian hỏa táng theo đúng nghi lễ. Nếu Apollo để bản chức chiến thắng, giết chết người quý hữu, bản chức sẽ lột giáp y đem về thành Troa thiêng liêng và sẽ treo trên tường đền thờ quân vương xạ thủ từ xa, song bản chức trả lại thi thể cho mang về thuyền ghế chèo chắc nịch để quân Achaian tóc dài mai táng theo sát nghi thức, lập phần mộ cho đương sự trên eo biển Hellespont bao la. Ngày nào đó, ngay cả thế hệ chưa chào đời, dong buồm chèo thuyền nhiều mái vượt biển đen đậm trông thấy, du khách tương lai sẽ nói: 'Đó là phần mộ chiến binh qua đời từ lâu, ngay ngày đầu trong trận thư hùng, mặc dù can trường, bị Hektor lừng danh hạ sát.' Du khách sẽ nói thế. Vậy nên tên tuổi bản chức sẽ sống mãi với đời."
Hektor nói, quân Achaian ngồi im lặng, không thốt một lời. Họ sẽ mất mặt nếu từ chối, song không dám chấp nhận. Cuối cùng sau nhiều giành giật nội tâm, Menelaos đứng dậy chua chát khiển trách: "Ôi, lũ khoác lác ba hoa, thế nghĩa là thế nào hở bọn đàn bà con gái, không phải đàn ông con trai Achaia, sẵn sàng cam tâm chấp nhận đe dọa! Ôi, hổ thẹn, hổ thẹn khôn cùng không tên Danaan nào bây giờ dám đương đầu với Hektor! Làm sao các người có thể ngồi đó chờ thịt tan vào nước, xương thấm vào đất, mà không dũng cảm, mà không anh hùng! Bản nhân sẽ vũ trang, chiến đấu một mình chống lại tên này. Chiến thắng do thần linh bất tử trên cao quyết định."
Dứt lời thân vương lập tức choàng giáp y lộng lẫy. Vậy là, ô Menelaos, cuộc đời thân vương sẽ chấm dứt dưới tay Hektor, vì đương sự vũ trang đầy đủ, nếu các quân vương Achaian không chồm lên nắm lại, nếu công tử Atreus, Agammenon

quyền uy rộng rãi không đưa tay phải vừa giữ gịt vừa quát to: “Menelaos, dòng dõi Chúa tể, đệ điên rồi! Không ai kêu gọi đệ làm chuyện rồ dại như thế! Hãy rút lui dù mất thể diện, đừng tìm cách giao chiến với đối thủ tài giỏi hơn mình, Hektor công tử Priam, chiến binh khác đều khiếp sợ! Ngay cả Achilleus, tài ba hơn đệ gấp bội, cũng ngại chạm trán trên chiến trường, nơi con người tìm thấy vinh quang. Không, hãy quay lại, ngồi xuống cùng đồng đội; quân Achaian sẽ tìm quán quân khác chiến đấu thay họ đánh lại tên này. Dù can trường không khiếp sợ, dù dũng cảm chiến đấu không mỏi mệt, song nếu thoát khỏi cuộc thư hùng ác liệt và chém giết tàn nhẫn, ta nghĩ tên này rồi ra sẽ vui mừng hạ gối nghỉ ngơi.”
Với lời như thế can ngăn đúng lúc, nguyên soái thay đổi cảm nghĩ của bào đệ. Menelaos nghe lời. Vì thế tùy tùng vui vẻ cởi giáp y khỏi bờ vai. Thấy vậy Nestor liền đứng phắt dậy giữa hàng quân ngỏ lời. Lão công cất tiếng: “Hỡi ôi! Màn tang bao phủ đất nước Achaia! Peleus mã phu cao niên, Peleus diễn giả xuất sắc, Peleus trưởng thượng tuyệt vời của người Myrmidon sẽ đau lòng khôn xiết! Ngày trước khi lão hủ tới nhà, Peleus vui vẻ thăm hỏi gia đình, dòng họ từng người Argive. Nếu bây giờ nghe tin con cháu lẩn tránh, khiếp sợ Hektor, Peleus sẽ giơ tay van vái, cầu xin thần linh cho hồn lìa khỏi xác đi xuống âm ti. Ôi, Cha Chúa tể, ôi Athena, ôi Apollo! Ước gì, ước gì thân này trai trẻ như ngày nào dự trận gần sông Keladon cuồn cuộn chảy xiết, khi quân Pylian tập trung giao chiến với quân Arkadian sử dụng thương giáo sắc bén gần tường thành Pheia, bên sông Iardanos! Quán quân của chúng là Ereuthalion đẫy đà, cao lớn, mặc giáp y quân vương Areithoos, Areithoos khủng khiếp, đàn ông, đàn bà thắt lưng óng ả mệnh danh vua chùy, vì không bao giờ giao chiến bằng cung tên hay thương giáo, thay vì thế sử dụng chùy sắt cỡ lớn phá tan, đập gãy hàng ngũ đối phương. Lykourgos giết y không phải bằng sức mạnh mà bằng mưu mẹo. Lykourgos chẹt y trong hiệp lộ, nơi chùy sắt trở thành vô dụng không thể cứu mạng người mang. Trước khi vua chùy sử dụng bửu bối, Lykourgos chồm lên tấn công, đâm thương giữa bụng, y ngã

ngửa lăn xuống đất nằm bất động. Lykourgos lột giáp y thần linh chiến tranh tàn ác cho y. Sau đó mỗi lần xuất trận đằng đằng sát khí Lykourgos thường khoác lên người. Về già, sống trong cung điện, Lykourgos cho lại mã phu trung thành. Đó là giáp y Ereuthalion mặc khi thách thức quán quân ngô bối. Người khác run rẩy, khiếp sợ, không ai dám ra mặt đương đầu. Nhưng tinh thần mạo hiểm dâng cao thôi thúc lão hủ cả gan trực diện, mặc dù tuổi đời thấp hơn hết so với mọi người. Lão hủ giao chiến với y, Athena cho lão hủ chiến thắng. Y là đối thủ vừa cao vừa khỏe lão hủ hạ sát; to ngang, cao lớn khủng khiếp y nằm sóng sượt trên mặt đất, tay một đằng, chân một nẻo. Ôi, ước chi, ước chi bây giờ lão hủ vẫn trai trẻ, sức lực còn nguyên! Như vậy Hektor mũ trận óng ánh sẽ có đối thủ trên chiến trường! Lạ thay trong số quý hữu, chiến binh xuất sắc hàng quân Achaian, không thấy người nào có ý chí hoặc ước muốn bước tới đối địch với Hektor!”

Nghe lão công hết chê bai đến dè bỉu chín người đứng phắt dậy. Đầu tiên nguyên soái Agamemnon. Tiếp theo công tử Tydeus, Diomedes lực lưỡng. Sau đến hai Aias cương quyết, dũng cảm. Rồi Idomeneus và Meriones mã phu phụ tá sát nhân ngang hàng thần linh chiến tranh. Đoạn Eurypylos, công tử hứa hẹn của Euaimon. Sau cùng Thoas, công tử sáng giá của Andraimon cũng đứng dậy và Odysseus phi thường nữa. Tất cả tình nguyện giao chiến với chiến binh Hektor. Đúng lúc đó Nestor mã phu đất Gerenia lại đứng dậy phát biểu: “Bây giờ quý hữu phải rút thăm xem ai đạt vinh dự, vì người được lựa sẽ đem lại vinh dự không những cho lực lượng Achaian xà-cạp gọn gàng mà còn đón nhận phần thưởng quý báu cho bản thân, nếu thoát khỏi cuộc thư hùng quyết liệt và chém giết tàn nhẫn.”

Lão công dứt lời. Chiến binh đánh dấu thăm của mình rồi bỏ vào mũ Agamemnon công tử Atreus. Binh sĩ giơ tay cầu nguyện thần linh, vừa lầm rầm vừa ngước nhìn bầu trời cao rộng: “Lạy Chúa tể, xin Cha chọn Aias, hoặc Diomedes công tử Tydeus, hay quân vương Mykenai nhiều vàng!” Trong lúc binh sĩ rì rầm cầu nguyện, mã phu Nestor đất Gerenia lắc mũ.

Thăm của Aias bắn ra, đúng thăm binh sĩ mong chờ. Lệnh sứ cầm thăm đi vòng quanh đám đông từ trái sang phải đưa cho tất cả thủ lĩnh Achaian nhìn xem. Thủ lĩnh phủ nhận nếu không nhận ra dấu đánh của mình. Cuối cùng, sau khi đi hết vòng, lệnh sứ cầm thăm tới người đánh dấu bỏ vào mũ Aias lừng danh. Aias chìa tay, lệnh sứ tới gần để thăm vào tay. Nhận ra dấu đánh của mình Aias mừng rỡ. Ném thăm xuống đất ngay chân Aias hét to: “Quý hữu, thăm trúng là thăm bản nhân, lòng vui khôn tả, vì nghĩ sẽ đánh bại Hektor khủng khiếp. Trong khi sửa soạn giao chiến, bản nhân yêu cầu quý hữu cầu nguyện Chúa tể, công tử Kronos, song cầu nguyện thầm lặng đừng để quân Troian nghe tiếng hoặc quý hữu cầu nguyện thật to, vì dù thế nào ngô bối cũng chẳng sợ bất kỳ ai. Không ai có thể dùng sức mạnh hung bạo, tài năng tác chiến ép buộc, gạt đẩy khỏi chiến trường ngoài ý muốn bản nhân. Hy vọng dù thế nào cũng chiến đấu tới cùng, vì không phải kẻ ngờ nghệch, vụng về, bản nhân sinh ra, lớn lên ở Salamis.”
Thế là binh sĩ đua nhau cầu nguyện quân vương, Chúa tể, công tử Kronos. Ngửa mặt nhìn bầu trời bao la họ lầm dầm: “Lạy Cha Chúa tể, trị vì trên núi Ida, chói lọi và vĩ đại, xin Cha ban chiến thắng oai hùng và vinh quang lừng lẫy cho Aias. Tuy nhiên, nếu cũng thương yêu và lo lắng cho Hektor, xin Cha ban sức mạnh và chiến thắng cho cả hai bằng nhau!” Trong lúc họ cầu nguyện Aias bắt đầu nai nịt. Mặc giáp y xong, chiến binh hối hả bước ra y hệt thần linh chiến tranh tàn ác xuất hiện giữa chiến trường tham dự chiến trận công tử Kronos sắp đặt giữa thế nhân vì căm thù gặm nhấm tâm can. Cứ thế Aias cao lớn, tường thành phòng ngự của lực lượng Achaian, đứng lên đi ra chiến trường, nét mặt hung dữ mỉm cười, vừa dõng dạc tiến bước vừa vung thương trường cán. Nom thấy quân Argive vui mừng khôn tả, quân Troian run rẩy khác thường. Hektor cũng rúng tim rùng mình. Nhưng muộn rồi chủ súy không thể quay lại hay lẩn vào hàng quân vì đã thách thức đối thủ giao chiến. Aias tiến lại mỗi lúc một gần, mang khiên như bức tường bằng đồng phủ bảy lớp da bò Tychios tốn sức gia công. Tychios thuộc da lành nghề sống

trong thị xã Hyle lấy da bảy bò mộng chế tạo tấm khiên bóng lộn cho chiến binh trên mặt phủ lớp thứ tám bằng đồng. Cầm khiên che ngực tiến tới trước mặt Hektor, Aias công tử Telamon dừng lại thách thức: “Hektor, bây giờ quý hữu sẽ thấy trong trận đọ sức đua tài, một chọi một, quân Danaan cũng có trong tay chiến binh tuyệt hảo ra sao, ngay cả khi không thể trông cậy vào Achilleus, bách chiến bách thắng, trái tim dũng mãnh như sư tử, lúc này nằm khàn giữa dãy thuyền mũi cong vượt biển muôn trùng, nuôi hận trong lòng đối với Agamemnon, nguyên soái. Ngoại trừ chuyện đó ngô bối có người đứng ra đương đầu với quý hữu, nhiều vô kể. Vậy quý hữu ném trước và bắt đầu cuộc chiến.”
Hektor cao lớn mũ trận óng ánh đáp: “Aias, dòng dõi Chúa tể, công tử Telamon, thủ lĩnh binh sĩ, đừng tìm lời đe dọa như thể bản nhân là đứa trẻ yếu đuối hay mụ đàn bà không biết mùi trận mạc. Với bản nhân chiến trận và chém giết là việc làm quen thuộc. Bản nhân hiểu cách tung khiên da bò cứng rắn sang phải, sang trái. Khiên trong tay bản nhân chiến đấu như chiến binh dạn dày kinh nghiệm. Bản nhân biết lúc nào xông tới đâm mã xa di chuyển vùn vụt; bản nhân cũng biết đường đi, nước bước trong vũ điệu thần linh chiến tranh đa sát biểu diễn khi cận chiến. Dẫu thế, bản nhân không chơi trò đánh trộm bắn lén như quý hữu. Trái lại, bản nhân giao chiến công khai, đây này, coi chừng đường lao trúng đích!”
Dứt lời chủ súy nâng trường thương nhắm ném. Thương trúng khiên đồ sộ của Aias bọc bảy lần da, lần cuối cùng, lần thứ tám bằng đồng. Mũi cứng xuyên qua sáu lần da bò, song bị lần da thứ bảy chặn lại. Đến lượt mình Aias dòng dõi Chúa tể, ném thương cán dài. Thương cắm phập khiên tròn công tử Priam, xuyên qua mặt bóng loáng đâm tới trấn thủ gia công khéo léo, nhích thẳng xé rách tu-ních bên mạng sườn. Nhưng chủ súy ngả sang bên, nhờ thế thoát khỏi số phận đen tối. Bây giờ cùng lúc đưa tay lôi thương, hai bên lao vào nhau như sư tử ngoạm thịt sống, hoặc heo rừng sức mạnh hầu như khó chế ngự. Công tử Priam lao trúng giữa khiên Aias đang cầm, song mũi đồng không xuyên qua, mặt cứng hất ra ngoài. Aias

xổ tới đâm Hektor trúng khiên. Chủ súy dội ngược, mũi thương chạm cổ, máu đậm ứa ra. Dẫu vậy Hektor mũ trận óng ánh không bỏ cuộc. Chủ súy lui lại một chút, bàn tay nùng nục nắm hòn đá to tướng, xù xì, đen thẫm nằm trên mặt đất vung ném vào khiên đồ sộ dày bảy lần của Aias trúng giữa núm, mặt đồng rền vang. Thấy vậy Aias vồ ngay hòn đá to hơn, vung một vòng quăng hết sức, hòn đá như thớt cối xay trúng khiên bẹp rúm, chủ súy loạng choạng ngã ngửa nằm dài mắc kẹt trong khiên. Nhưng Apollo nhanh tay nâng lên. Hai bên bây giờ sẵn sàng vung kiếm chém nhau tay đôi, nếu lệnh sứ, sứ giả của Chúa tể và thế nhân, không nhanh nhẹn đến can thiệp, người nhân danh bên Troian, người nhân danh bên Achaian tu-ních lát đồng, Talthybios và Idaios, cả hai khôn khéo, thận trọng. Hai người giơ trượng xông vào giữa hai chiến binh. Idaios, lệnh sứ kinh nghiệm già dặn, tư tưởng thâm trầm cất tiếng: “Các con yêu quý, ngừng tức thì, không đánh nhau nữa. Chúa tể thu thập mây trời yêu thương hai con, cả hai là tay thương tài cán, ngô bối đều biết. Màn đêm gần buông. Dù sao cũng nên nhường bước cho đêm tối.”
“Idaios,” Aias công tử Telamon đáp, “Hektor hăm hở yêu cầu quyết đấu, huênh hoang thách thức chỉ huy hàng quân ngô bối, vậy lệnh sứ hãy bảo đương sự tuyên bố chấm dứt. Nếu đương sự đồng ý, bản nhân sẽ vui lòng làm theo.”
“Aias,” Hektor cao lớn mũ trận óng ánh tiếp lời, “vì thần linh đã ban cho quý hữu thân hình lực lưỡng, thể xác cường tráng, đầu óc khôn ngoan, vì sử dụng thương giáo quý hữu hơn hẳn mọi binh sĩ trong hàng quân Achaian, công nhận sự thể, bản nhân đề nghị bữa nay ngô bối ngưng chiến, ngừng chém giết; sau này ngô bối sẽ lại giao chiến chừng nào thần linh quyết định bên nào toàn thắng mới thôi. Màn đêm gần buông. Dù sao cũng nên nhường bước cho đêm tối. Như vậy quý hữu có cơ đem nguồn vui cho binh lính Achaian bên dãy thuyền, nhất là thân thuộc và đồng đội; bản nhân cũng có dịp mang nguồn vui về khắp thành phố rộng lớn của quân vương Priam cho đàn ông con trai Troian, đàn bà con gái Troian voan dài tha thướt tụ tập trong đền thờ cầu nguyện thần linh phù hộ bản

nhân. Tuy nhiên, trước hết ngô bối nên trao đổi kỷ vật danh dự để mọi người, bên Troian cũng như phía Achaian, sẽ nói: “Tuy giao chiến một mất một còn, vì bất hòa vò xé tâm can, song bây giờ hai người chia tay trong tình hòa hợp và thân hữu.”
Dứt lời Hektor tặng Aias thanh kiếm đốc nạm đinh bạc, trao cả bao đựng lẫn dải đeo; Aias biếu Hektor thắt lưng màu tím óng ả. Sau đó chia tay, người quay về hàng ngũ Achaian, người trở lại lực lượng Troian. Đồng đội vui mừng thấy chủ súy trở về lành lặn, toàn vẹn, thoát khỏi thái độ cuồng nộ, bàn tay khủng khiếp của Aias. Họ hộ tống chủ súy về thành phố như người họ tưởng đã chết. Trong khi đó phía bên kia binh sĩ Achaian xà-cạp gọn gàng tháp tùng Aias tới gặp nguyên soái Agamemnon, hớn hở, phấn khởi vì chiến thắng. Lúc mọi người tới trại chỉ huy, nguyên soái Agamemnon giết bò năm tuổi làm lễ dâng công tử Kronos toàn năng. Họ lột da, phanh xẻ, cắt chặt thành miếng. Họ khéo léo xâu vào xiên, nướng cận thận, chín hẳn mới nhấc khỏi lửa. Công việc xong xuôi, bữa ăn sửa soạn, họ vui mừng thưởng thức, khẩu phần đồng đều. Dẫu thế, để vinh danh, công tử anh hùng của Atreus, Agamemnon quyền uy rộng rãi dành cả sống lưng cho Aias.
Ẩm thực thỏa mãn, lão công Nestor mới mở màn đưa tư tưởng từng ôm ấp đề nghị cùng mọi người. Khôn ngoan của lão công đã chúng tỏ trong quá khứ. Thành tâm, thiện chí bây giờ lão công đứng lên giãi bày: “Công tử Atreus và chỉ huy dũng cảm hàng quân Achaian! Quý hữu thừa biết nhiều binh sĩ Achaian tóc dài, nhiều khôn kể, đã nhắm mắt hy sinh, thần linh chiến tranh tàn ác đã lấy máu họ nhuộm đỏ nước sông Skamandros trong khi linh hồn họ âm thầm xuống địa ngục gặp Diêm Vương. Bởi thể lão hủ đề nghị tới rạng đông nguyên soái tuyên bố hưu chiến. Sau đó ngô bối cùng nhau bắt tay vào việc, đem xe bò, xe la tới đây chất xác chết chở đi hỏa thiêu, không xa dãy thuyền, thu xếp từng trường hợp cho bạn bè người quá cố mang hài cốt về cho con cái họ khi ngô bối trở về quê cha đất tổ. Ngay chỗ dựng giàn hỏa, lấy đất từ cánh đồng, ngô bối lập mộ phần duy nhất, mộ phần nhô cao, mồ

chung cho tất cả. Gần mộ phần ngô bối nhanh chóng xây tường cao bảo vệ cả người lẫn thuyền, cổng vững chắc, khít khao mở qua tường đủ chỗ cho xe chạy. Bên ngoài cách xa một chút ngô bối đào hào sâu song song với tường làm chướng ngại không cho xe và lính chạy qua phòng trường hợp ngày nào đó quân Troian phá vòng vây xông tới áp đảo." Kế hoạch của lão công là vậy, các quân vương đều tỏ ý tán đồng.

Trong khi đó trước cổng cung điện Priam, trên vệ thành Troa, bên Troian cũng họp bàn, song họp bàn trong lo sợ và bối rối. Người đầu tiên phát biểu suy tư sâu xa là Antenor thâm thúy. Lão công lên tiếng: "Binh sĩ Troian, binh sĩ Dardanian, binh sĩ đồng minh, xin lắng nghe ý kiến lão hủ cảm thấy tự tâm can buộc lòng phải nói ra. Ngô bối hãy thực hiện ngay bây giờ: trả Helen đất Argos lại cho công tử Atreus cùng tất cả của cải của nàng. Ngô bối đang chiến đấu chống lại lời thề thủy chung biến thành dối trá lừa lọc. Lão hủ thấy chuyện chẳng bao giờ mang lại kết quả tốt đẹp. Ngô bối không thể làm gì khác trừ theo điều lão hủ đề nghị."

Dứt lời lão công ngồi xuống. Pâris, phu quân công nương Helen mái tóc diễm kiều, đứng phắt dậy. Thân vương nói lời như có cánh bay xa: "Antenor, điều lão công vừa nói bản nhân không thích tí nào. Lão công nên đưa ý kiến hay hơn. Tuy nhiên, nếu quả thực đó là điều lão công muốn nói, như vậy chắc hẳn thần linh đã biến lão công thành ngớ ngẩn, u mê. Bây giờ bản nhân trân trọng cho người thành Troa luyện ngựa hay cảm nghĩ. Bản nhân tuyên bố thẳng thừng trước mặt lão công bản nhân sẽ không trao trả phu nhân yêu quý. Nhất định không. Song bản nhân sẵn sàng trả lại của cải mang từ Argos về cung điện và cho thêm của cải của mình."

Dứt lời Pâris ngồi xuống. Priam dòng dõi Dardanos ý nhị, thâm trầm đứng dậy phát biểu. Dáng vẻ nhân hậu quân vương nói với hội nghị: "Binh sĩ Troian, binh lính Dardanian, quân sĩ đồng minh, hãy lắng nghe ý kiến quả nhân cảm thấy tự tâm can buộc lòng phải phô bày. Bây giờ tất cả vào thành dùng bữa chiều như thường lệ, đừng quên canh phòng cẩn mật và

mọi người cần đề cao cảnh giác. Đến rạng đông Idaios sẽ tới thuyền rỗng không chuyển đạt tới công tử Atreus, Agamemnon và Menelaos, ý kiến ngô bối vừa nghe Pâris gây nên mối bất hòa đưa ra. Hơn thế, lệnh sứ có thể đưa thêm đề nghị hợp lý, hỏi xem công tử Atreus có sẵn lòng đồng ý ngưng chiến tới khi ngô bối hỏa thiêu xong người quá cố. Sau đó hai bên sẽ lại giao chiến và tiếp tục tới khi thần linh quyết định bên nào thắng trận mới thôi." Mọi người chăm chú lắng nghe, chấp nhận ý kiến quân vương và thực hiện gấp rút. Binh sĩ dùng bữa chiều trong doanh trại theo phân đội. Đến rạng đông Idaios tới dãy thuyền rỗng không. Lệnh sứ thấy quân sĩ Danaan, bầy tôi thần linh chiến tranh, đang ngồi cuối thuyền Agamemnon họp bàn. Lệnh sứ bước tới chính giữa vừa trao sứ điệp vừa dõng dạc tuyên bố: "Công tử Atreus và chỉ huy toàn thể lực lượng Achaian! Quân vương Priam và chỉ huy lực lượng Troian hãnh diện, tự hào phái bỉ phu tới trình bày ý kiến Pâris gây nên bất hòa, thù hận đề nghị, nếu quý vị vui lòng chấp nhận. Thân vương sẵn lòng trả lại tất cả của cải đem xuống thuyền rỗng không chở về thành Troa – ước gì thân vương nhắm mắt qua đời trước khi làm vậy! – và sẵn sàng cho thêm của cải của mình. Nhưng thân vương nói thân vương sẽ không trao trả phu nhân trẻ trung của Menelaos lừng danh, mặc dù binh lính Troian hối thúc. Hơn thế, bỉ phu còn được lệnh hỏi chẳng hay quý vị có bằng lòng ngưng chiến trong khi ngô bối hỏa thiêu người quá cố. Sau đó đôi bên sẽ lại giao chiến, và tiếp tục tới khi thần linh quyết định bên nào thắng trận mới thôi."

Lệnh sứ dứt lời. Chỉ huy Achaian bất động, tất cả im lặng. Cuối cùng Diomedes hiếu chiến lớn giọng cất lời: "Lúc này đừng ai nghĩ tới chuyện chấp nhận của cải Pâris trả lại và cũng chẳng nên nghĩ đến việc đón nhận Helen. Ngay cả đứa bé nằm trong nôi cũng thấy số phận bọn Troian như trứng để đầu đẳng cáo chung đến nơi." Vừa nghe cảm thấy lời nói chí lý con cháu người Achaian nhất tề và đồng loạt hoan hô Diomedes luyện ngựa. Vì thế nguyên soái Agamemnon mới ngỏ lời với lệnh sứ: "Idaios, chắc hẳn lệnh sứ đã nghe quân sĩ Achaian

phát biểu. Lệnh sứ biết họ trả lời thế nào. Bản nhân cũng đồng ý. Việc hỏa thiêu xác chết bản nhân không chống đối. Khi con người đã từ giã cõi đời chẳng nên trì hoãn, từ chối hỏa táng thi thể mà nên thương xót, xoa dịu số phận bằng ngọn lửa để họ mau chóng ra đi. Xin Chúa tể, phu quân sấm sét của Hera, chứng giám lời ngô bối tuyên thệ." Nói rồi nguyên soái giơ cao quyền trượng cho tất cả thần linh nom thấy. Idaios liền lên đường trở lại thành Troa thiêng liêng. Bên Troian và Dardanian đang họp bàn, tất cả trông chờ Idaios quay về. Lệnh sứ đi vào đứng giữa phòng nói cho mọi người hay sứ điệp. Tất cả vội vàng sửa soạn, thực hiện hai việc, người đi lượm xác chết, người đi kiếm củi. Phía bên kia quân Argive cũng hối hả rời thuyền bền vững tủa ra, người đi nhặt xác chết, người đi tìm củi.

Từ dòng nước phẳng lặng, sâu thẳm đại dương tuôn chảy lững lờ, vừa bắt đầu soi sáng cánh đồng, ngày mới xuất hiện, vầng dương chầm chậm ngoi lên bầu trời. Đúng lúc đó hai bên gặp nhau. Khó khăn lắm họ mới nhận ra từng người quá cố. Nhưng họ nhanh tay lấy nước lau máu đọng trên vết thương, sau đó vừa nâng lên để trên xe vừa xúc động nhỏ lệ. Priam quyền uy không muốn binh lính Troian khóc lóc ầm ĩ. Vì thế họ im lặng chất xác chết lên giàn hỏa, lòng ngặm ngùi, thương tiếc. Sau khi nhóm lửa hỏa thiêu, họ quay lại thành Troa thiêng liêng. Phía bên kia cũng làm tương tự. Binh sĩ Achaian xà-cạp gọn gàng chồng xác chết lên giàn hỏa, lòng ngặm ngùi, thương tiếc. Sau khi nhóm lửa hỏa thiêu, họ quay về dãy thuyền rỗng không.

Rạng đông chưa xuất hiện, đêm còn lờ mờ, vừa thức giấc một nhóm binh sĩ chọn lọc trong hàng quân Achaian ra giàn hỏa làm việc. Tới nơi lấy đất từ cánh đồng họ lập mộ phần duy nhất, mộ phần nhô cao, mồ chung cho tất cả. Gần mộ phần họ xây bức tường tháp canh cao bảo vệ cả người lẫn thuyền, cổng vững chắc mở qua tường đủ chỗ cho xe chạy. Bên ngoài cách đó một chút họ đào hào sâu, dài, rộng cắm đầy cọc. Quân Achaian tóc dài cứ thế cặm cụi giải quyết công việc. Trong khi đó ngồi bên Chúa tể sấm sét, thần linh để mắt quan

sát công trình vĩ đại của binh sĩ Achaian áo lót đồng. Poseidon rung chuyển trái đất đầu tiên trong nhóm lên tiếng bộc lộ cảm nghĩ: “Cha Chúa tể, bây giờ có thế nhân nào trên trái đất bao la có nhã ý cho hàng bất tử hay chúng nghĩ gì, định chi không hở? Cha không thấy về phía chúng binh lính Achaian tóc dài xây tường bảo vệ dãy thuyền, đào hào chạy song song mà không tế sinh dâng thần linh ư? Công trình thành công sẽ gây tiếng vang như rạng đông lan tỏa xa rộng, thế nhân sẽ quên bức tường bản nhân và Phoibos Apollo tốn công, tốn sức xây dựng cho quân vương Laomedon.”
Chúa tể thu thập mây trời bực mình khôn xiết bèn đáp: “Chết nỗi, rung chuyển trái đất, mãnh liệt từ xa, ngươi nói gì vậy! Thần linh khác, bàn tay không hăng hái, tinh thần không cương quyết bằng ngươi, sẽ cảm thấy lo sợ đối với công trình. Dẫu thế uy danh ngươi sẽ lan tỏa xa rộng như tia sáng rạng đông. Vậy nghe ta nói khi bọn Achaian tóc dài lên thuyền trở về quê hương yêu dấu, ngươi cứ việc đạp đổ bức tường, cuốn phăng xuống nước, đem cát trải kín bãi biển rộng dài. Lúc đó ngươi sẽ thấy công trình to lớn của chúng biến dạng, tiêu ma!”
Trong khi hai thần linh lời qua tiếng lại, mặt trời lụn dần, binh lính Achaian hoàn tất công trình. Họ giết bò trong trại, sau đó dùng bữa. Nhiều thuyền, khá nhiều, chở rượu vang từ Lemnos tới cửa biển. Euneos, công tử Jason, Hypsipyle thụ thai trong vòng tay đoàn trưởng, gửi mấy ngàn thùng làm tặng phẩm đặc biệt dành cho công tử Atreus, Agamemnon và Menelaos. Nhờ thế binh lính Achaian tóc dài bây giờ có rượu nhâm nhi. Có người đổi đồng lấy rượu, có người đổi sắt lấy rượu, có người đổi da bò hoặc bò sống lấy rượu, có người đổi nô lệ lấy rượu. Họ ngồi xuống thưởng thức bữa ăn phong phú. Quân lính Achaian tóc dài ăn uống suốt đêm trong khi trong thành phố quân sĩ Troian và đồng minh cũng thế. Ngược lại, suốt thời gian đó trong lòng trù định tai ương, đăm chiêu suy nghĩ, Chúa tể thần linh thận trọng, khôn ngoan, để sấm rền rùng rợn. Mặt mày tái mét vì hoảng sợ, họ nghiêng ly đổ rượu xuống đất. Không người nào dám uống trước khi làm lễ dâng

công tử Kronos quyền uy vô hạn. Dẫu thế cuối cùng tất cả nằm đườn ngủ khì.

Khúc 8

Rạng Đông xiêm y vàng rực lan tỏa khắp địa cầu. Đúng lúc đó Chúa tể vốn thích sấm sét triệu tập hội nghị thần linh trên đỉnh chót vót dãy núi Olympos lởm chởm, trập trùng. Chúa tể hắng giọng cất tiếng, tất cả thần linh để tai chăm chú: “Lắng nghe ta nói, tất cả nam thần, tất cả nữ thần, ta sẽ nói cho tất cả cùng hay những gì trái tim trong lồng ngực hằng thôi thúc. Kể từ lúc này không nữ thần nào hoặc nam thần nào được phép làm trái lệnh. Ngược lại, ta muốn tất cả đồng thanh tán thành để ta đưa sự việc tới chỗ kết thúc mau chóng. Bất kể thần linh nào trong số các ngươi tự ý tách riêng, lén lút trợ giúp quân Troian hoặc quân Achaian, ta sẽ trừng trị thẳng tay, tống cổ thẳng thừng về núi Olympos. Hoặc ta sẽ tóm cổ quẳng xuống địa ngục mờ mịt, dưới hố thăm thẳm, cách xa mặt đất, nơi cửa vào bằng sắt, ngưỡng cửa bằng đồng, tận đáy địa ngục xa tít mù tắp như bầu trời cách xa mặt đất. Lúc đó các ngươi sẽ nhận ra trong hàng ngũ thần linh ta cường tráng đến độ nào. Nếu thử sức, ô thần linh, các ngươi sẽ hiểu sự thật. Móc sợi dây bằng vàng vào bầu trời, tất cả nắm một đầu, nam thần cũng như nữ thần. Dù cố gắng lôi đến đâu, các ngươi cũng không thể kéo Chúa tể, đấng tối cao sáng suốt từ trên trời xuống dưới đất. Trái lại, nếu định tâm điệu, ta có thể nhấc bổng các ngươi cùng lúc với trái đất, mặt biển và tất cả. Sau đó, ta cuốn sợi dây quanh đỉnh núi Olympos, mọi vật sẽ treo lửng lơ trong không gian. Các ngươi thấy ta hơn, ta trên thần linh và thế nhân biết bao!”

Nghe Chúa tể hiểu dụ hết sức cương quyết, tất cả im lặng, nín thinh, rùng mình vì lời nói, sởn tóc gáy vì đe dọa. Dẫu vậy, cuối cùng Athena, nữ thần mắt xanh lam lục cũng cố gắng bày tỏ: “Thưa công tử Kronos, phụ vương quyền uy tối thượng, thần tử biết sức mạnh của người vô địch, vô song. Tuy nhiên, thần tử cảm thấy buồn lòng vì binh sĩ Danaan sau khi gánh chịu số phận khốn khổ khốn nạn sẽ chết. Vâng, thần tử sẽ tách khỏi cuộc chiến như phụ vương ra lệnh, song sẽ liệu lời

khuyên nhủ quân Argive để không binh sĩ nào trong đám buồn rầu, đau khổ vì phụ vương thịnh nộ.” Chúa tể thu thập mây trời mỉm cười tiếp lời: “Đừng lo, Tritogeneia, hoàng nhi yêu quý. Ta miễn cưỡng nói vậy, song với hoàng nhi ta không có ý khắt khe.”
Nói rồi mắc yên cương đưa cặp ngựa móng đồng vào xe, phi nhanh như bay, bờm vàng mềm rủ, Chúa tể phục sức xiêm y bằng vàng, cầm roi bằng vàng óng ả bước lên xe. Chúa tể giơ roi quất, cặp ngựa hăm hở lao vó ra đi giữa trái đất và bầu trời đầy sao. Chúa tể tới núi Ida bạt ngàn suối nước, nơi sản sinh thú rừng, rồi đỉnh Gargaron, chỗ có biệt điện thiêng liêng, dàn tế ngào ngạt tế sinh. Đến nơi Cha đẻ thế nhân và thần linh dừng lại, nhả cương, tháo dóng đưa cặp ngựa ra khỏi xe, lấy sương mù dày đặc bao quanh. Sau đó Chúa tể ngồi một mình trên đỉnh núi, hãnh diện vì quyền uy, cúi nhìn thành phố dân Troian và dãy thuyền quân Achaian.
Đúng lúc đó quân Achaian tóc dài vội vàng dùng bữa sáng trong doanh trại, sau khi nai nịt vũ trang. Phía bên kia cũng vậy, khắp thành phố người Troian sửa soạn chiến tranh. Dù ít người, họ vẫn sẵn sàng lâm trận đánh nhau với quân thù, do sống còn phải chiến đấu bảo vệ vợ con. Cổng thành đều mở, binh sĩ đổ ra như suối chảy, cả bộ binh lẫn kỵ binh; huyên náo dâng cao. Chẳng mấy chốc cùng tiến lên gặp nhau ở chỗ đất trống giữa lằn ranh hai bên giao chiến; tiếng khiên, tiếng thương đụng chan chát; tiếng lính áo lát đồng hò hét; tiếng núm khiên chạm bôm bốp; tiếng ầm ầm ngân vang. Tiếp theo tiếng rên rỉ hòa tiếng gào thét, tiếng binh sĩ chiến thắng trộn lẫn tiếng binh sĩ gục ngã cùng lúc rền vang; máu chảy chan hòa mặt đất.
Từ rạng đông tới lúc ngày thiêng liêng xuất hiện rõ rệt, vũ khí hai bên lao ném đều tới đích, binh sĩ tiếp tục gục ngã. Nhưng đến lúc mặt trời ngoi lên giữa bầu trời, Cha Chúa tể đem cân bằng vàng ra cân. Trên bàn cân người để hai số phận biểu thị tử biệt buồn thảm, bàn này dành cho quân Troian luyện ngựa, bàn kia dành cho quân Achaian áo lát đồng. Người cầm giữa cán cân nâng lên. Cán cân nghiêng về phía quân Achaian

chứng tỏ ngày tận số đã đến. Số phận quân Achaian chúc xuống mặt đất phì nhiêu trong khi số phận quân Troian chỉ ngược lên trời bao la. Từ trên núi Ida người dội sấm ầm ầm, phóng chớp sáng lòe xuống hàng quân Achaian. Thấy thế tất cả hoảng hốt, mặt mày tái mét vì khiếp đảm.
Idomeneus và Agamemnon đều không đủ can đảm đứng lại; hai Aias xung kích của thần linh chiến tranh cũng thế. Chỉ còn Nestor, mã phu đất Gerenia, thủ lĩnh bảo vệ quân Achaian nấn ná, dùng dằng, song không phải do cố ý mà vì một ngựa bị thương, mũi tên Alexandros hào hùng, phu quân Helen mái tóc diễm kiều, bắn trúng đỉnh đầu, chỗ mớ lông đầu tiên mọc trên sọ vươn tỏa thành bờm, chỗ đặc biệt nguy hiểm. Con này chồm lên vì đau đớn do mũi tên chạm óc, sau đó lăn lộn, vặn vẹo vì mũi tên bằng đồng cắm sâu khiến hai con kia nhảy loạn xạ. Trong lúc lão ông cầm kiếm hối hả cắt mũi tên cho con này, tuấn mã của Hektor phi như bay qua đám hỗn chiến nhào tới mang theo mã phu táo bạo! Lão ông suýt nữa mất mạng nếu Diomedes háo chiến không nhanh mắt nhìn thấy. Diomedes hét rùng rợn gọi Odysseus trợ chiến: “Công tử Laertes hào hùng, Odysseus mưu trí, mang khiên đi đâu mà quay lưng co giò tháo chạy như tên hèn nhát ngoài chiến trường? Coi chừng có đứa phóng thương trúng lưng lúc tháo chạy! Ở lại đây với bản nhân, giúp một tay đánh lại tên địch man rợ cứu mạng lão công.”
Diomedes nói thế, nhưng Odysseus gan lì, quả cảm không nghe thấy, chiến binh cắm đầu chạy về hướng dãy thuyền rỗng không của quân Achaian. Tuy một mình, song cũng cương quyết tiến lên tấn công, công tử Tydeus đứng trấn trước ngựa lão công, công tử Neleus, thốt lời như có cánh bay xa: “Ôi chao lão công! Bọn lính trẻ áp đảo dữ dằn! Sức khỏe suy yếu, tuổi già lẽo đẽo theo sau; tùy tùng vô dụng, ngựa chạy như sên bò. Vậy mau mau lên xe bỉ phu, lão công sẽ thấy ngựa dòng Tros thế nào, khả năng siêu việt, lao vó lên xuống khắp cánh đồng, rượt đuổi quân thù hay rút lui. Bỉ phu tóm được của Aineias bữa nọ, chúng thuộc hàng tuấn mã phi đuổi khiến con người khiếp đảm. Cặp kia của lão công mã phu của

ngô bối canh chừng; cặp này của bỉ phu ngô bối đánh đi tấn công bọn Troian luyện ngựa. Hektor sẽ thấy thương trong tay bỉ phu cũng mãnh liệt, phi thường."
Nghe công tử Tydeus nói, mã phu Nestor đất Gerenia làm theo tức thì. Để tùy tùng lực lưỡng, can trường Sthenelos và Eurymedon trông cặp ngựa của Nestor, hai chỉ huy chèo lên xe Diomedes. Nestor cầm cương óng ánh, giơ roi quất ra đi. Trong nháy mắt hai người đuổi sát Hektor. Chủ súy sấn sổ phi tới. Công tử Tydeus lao thương. Chủ súy né tránh, thương bay trúng ngực gần núm vú Eniopeus, công tử Thebaios, lúc mã phu, tùy tùng hung hăng, táo tợn cầm cương điều ngựa. Mã phu bắn khỏi xe. Thấy vậy ngựa giật mình lùi lại. Sức tàn, đời tận, mã phu nằm sóng soài. Nhìn mã phu lăn chết, chủ súy đau lòng khôn xiết. Nhưng gạt buồn riêng sang bên, để đồng đội nằm đó, chủ súy đi kiếm mã phu táo bạo, vì chẳng vì thế để ngựa không người điều khiển. Gặp ngay Archeptolemos gan lì, công tử Iphitos, chủ súy bảo leo lên xe ngồi sau lưng tuấn mã, rồi trao dây cương cho cầm. Lúc này bên Troian rơi vào tình trạng nguy ngập, thất bại khôn lường đe dọa, rất có thể bị đẩy vào thành như cừu lùa vào chuồng, nếu Cha thần linh và thế nhân không nhanh mắt nhìn thấy. Với tiếng sét kinh thiên động địa Chúa tể phóng tia chớp sáng lòe xuống trái đất trước mặt ngựa Diomedes. Lưu huỳnh bốc cháy, tia sáng khủng khiếp lóe sáng, mùi rùng rợn bay cao. Cặp ngựa hốt hoảng thu mình núp dưới xe. Cương bóng lộn rơi khỏi tay. Thất kinh lão công quay sang nói với Diomedes: "Công tử Tydeus, vòng xe lại, phóng ngay đi. Quý hữu không thấy quý hữu không thể trông mong Chúa tể trợ giúp để chiến thắng hay sao? Lúc này công tử Kronos để tên đó thực hiện điều mong muốn, song chỉ hôm nay. Ngày mai, nếu muốn, Chúa tể sẽ cho lại ngô bối. Dù mãnh liệt đến mấy thế nhân cũng không thể đi ngược ý định Chúa tể, thực ra quyền uy gấp bội thế nhân."
Vừa nghe Diomedes lớn tiếng kêu gào chiến tranh đáp: "Thưa, điều lão công nói xác đáng và hợp lý. Tuy nhiên, chợt nghĩ ngày nào đó Hektor sẽ vênh váo nói với quân Troian: 'Ta đánh

đuổi công tử Tydeus chạy cong đuôi về dãy thuyền,' bỉ phu thấy lòng dạ buồn rầu, đau đớn khôn tả. Thể nào y cũng khoác lác như thế. Nếu vậy rất mong đất rộng há miệng nuốt chửng thân này!"
"Ôi chao, công tử Tydeus dũng cảm nói gì vậy!" Mã phu Nestor đất Gerenia tiếp lời. "Hektor có thể huênh hoang nói quý hữu nhút nhát, yếu hèn cho hả dạ, song y sẽ chẳng thể thuyết phục lính Troian, binh Dardanian, phu nhân các tay thương hiên ngang, phu quân yêu quý, quý hữu cho về chín suối."
Không nói gì nữa, lão công vòng ngựa vó mạnh quay lại vun vút phi qua đám quân hỗn chiến. Hektor và quân Troian đuổi theo, vừa hét vang trời, vừa lao thương chứa đầy chết chóc. Giọng lanh lảnh hô chiến thắng, Hektor anh hùng mũ trận óng ánh quát to: "A ha! Công tử Tydeus! Hơn hẳn mọi người, ngươi thường được quân Achaian ngựa phi vun vút dành vinh dự đặc biệt, chỗ ngồi danh dự, miếng thịt hảo hạng, cúp rượu tràn đầy. Nhưng bữa nay chúng coi rẻ, khinh thường. Không ngờ ngươi chẳng hơn gì mụ đàn bà. Xéo đi, thỏ đế! Ngươi sẽ thấy ta không bao giờ để ngươi leo tường, bắt đàn bà, vồ con gái mang về thuyền. Trước khi chuyện đó xảy ra, ta sẽ cho ngươi xuống suối vàng gặp Diêm Vương."
Nghe nói thế công tử Tydeus nghĩ lung tung, đầu óc chao đảo, không biết nên quay ngựa tháo chạy hay tiến tới giao chiến. Trong tim, trong óc nghĩ tới nghĩ lui, ba lần định làm thế, ba lần từ đỉnh núi Ida, Chúa tể tinh thông dội sấm báo hiệu cho quân Troian thấy chiến trận đang trên đà thay đổi chiều hướng. Đúng lúc đó Hektor gào thét kêu gọi quân lính: "Binh sĩ Troian, binh sĩ Lykian, binh sĩ Dardanian lúc nào cũng sát cánh bên nhau chiến đấu! Hãy chứng tỏ mình là nam nhi, đưa tinh thần chiến đấu lên cao. Bản nhân tin tưởng Chúa tể trợ giúp ngô bối. Người gật đầu khẳng định với bản nhân, ngô bối chiến thắng vẻ vang, quân Danaan thất bại nhục nhã. Hóa điên hóa cuồng chúng bỏ công bỏ sức dựng tường mỏng mảnh, vô ích chẳng thể ngăn cản ngô bối chốc lát! Hào chúng đào ngựa ngô bối nhảy qua dễ dàng. Bởi thế lúc bản nhân tới dãy thuyền rỗng không, quý hữu nhớ đem lửa tàn phá! Bản

nhân muốn nhìn dãy thuyền bốc cháy ngùn ngụt, bọn Argive ngả nghiêng, kinh hoàng trong khói cuồn cuộn tìm đường thoát thân, song gục chết bên mạn thuyền." Dứt lời chủ súy lớn tiếng khích lệ tuấn mã: "Xanthos và cưng, Podargos, Aithon và Lampos tuyệt vời! Bây giờ các con phải đáp đền xứng đáng vì ta đã trông nom, Andromakhe ái nữ đại nhân Eetion hào hiệp đã phục vụ, lấy lúa mì mềm hạt cho các con ăn, trộn rượu vang khi các con muốn, trước khi cho ta, phu quân cường tráng của công nương ăn uống. Phóng đuổi kẻ đào tẩu, phóng thật nhanh, để ngô bối có thể đoạt khiên của Nestor, danh tiếng bây giờ đã vươn tới trời xanh, vì đều bằng vàng, cả tay cầm lẫn thân che, và giật khỏi vai Diomedes luyện ngựa trấn thủ cắt may kỳ khu, Hephaistos tốn công sáng tạo. Nếu ngô bối chiếm đoạt hai phẩm vật quý giá, ta nghĩ bọn Achaian sẽ lên thuyền vượt biển ra về ngay đêm nay."
Chủ súy nói lời đượm vẻ tự hào khiến Hera khả kính nổi giận. Nữ thần nhấp nhổm trên ngai vàng, núi Olympos hùng vĩ rung chuyển. Lát sau trố mắt nhìn Poseidon oai hùng, nữ thần nặng lời: "Ôi chao! Thần linh rung chuyển trái đất, quyền uy bao la! Tỉ đau lòng thấy trong thâm tâm đệ chẳng chút vương buồn, tỏ ý thương tiếc khi binh sĩ Danaan gục chết. Dẫu thế họ vẫn mang vô số phẩm vật quý giá tới Helike và Aigai dâng hiến. Tại sao đệ không muốn họ thắng trận? Nếu tất cả thần linh quyết định ủng hộ binh sĩ Danaan, đẩy lui quân lính Troian, giữ gịt Chúa tể nhìn xa trông rộng tại chỗ, người sẽ ngồi đó một mình nuốt giận trên đỉnh núi Ida!"
Thần linh quyền uy rung chuyển trái đất bực mình hết sức đáp lại: "Hera, tỷ nói thế là thế nào? Nói thế là khinh suất. Phần riêng đệ không muốn cùng thần linh khác chống lại Chúa tể, quý tử Kronos, bởi người mạnh hơn ngô bối." Hai bên tiếp tục lời qua tiếng lại. Trong khi đó trước mặt dãy thuyền khoảng cách giữa bức tường và đường hào chật ních ngựa, người, khiên chen lấn xô đẩy. Người dồn quân Achaian rơi vào cảnh kẹt cứng, rối loạn là Hektor, công tử Priam, mau lẹ như thần linh chiến tranh, lúc này Chúa tể ban chiến thắng. Nếu Hera khả kính không nhanh trí thúc đẩy Agamemnon cấp kỳ hành

động, tức tốc tập hợp binh sĩ Achaian, chắc chắn chủ súy đã phóng hỏa dãy thuyền cân bằng, lửa bốc ngùn ngụt. Cất bước dọc theo hàng trại, dãy thuyền, bàn tay vạm vỡ cầm áo choàng thùng thình màu huyết dụ, quân vương dừng chân chèo lên thuyền Odys seus sơn đen, mạn lớn nằm chính giữa, để tiếng nói vang cả hai phía, bên hàng trại Aias công tử Telamon, bên hàng trại Achilleus, cả hai kéo thuyền lên bãi cát tận đằng cuối, tin tưởng lòng mình can trường, tay mình mãnh liệt. Từ chỗ đó quân vương hét to nói với toàn quân Achaian: "Hổ thẹn thay hỡi quân sĩ Argive! Sinh vật đáng khinh, không làm gì mà chỉ biểu diễn mẽ ngoài! Lời huênh hoang lúc đó bây giờ để đâu khi nói ngô bối là binh sĩ can trường nhất trần gian? Lời khoác lác các người thốt ra ở Lemnos lúc ngốn hàng đống thịt bò sừng thẳng, dốc biết bao bình đầy ắp rượu vang, vừa ăn uống vừa khẳng định một mình sẽ đương đầu trên chiến trường chống lại trăm, hai trăm quân Troian? Thế mà bây giờ tất cả không thể đương đầu với Hektor, chỉ một mình, chẳng bao lâu sẽ thiêu hủy thuyền ngô bối, lửa cháy rừng rực. Ôi! Chúa tể! Có quân vương uy danh nào Cha hắt hủi đẩy vào tuyệt vọng, tước hết vinh quang như con không? Dẫu thế con khẳng định qua hải trình gian khổ tới đây, lênh đênh trên chiến thuyền nhiều ghế, nhiều chèo, con chưa hề lơi là đối với dàn tế ngoạn mục. Tới đền nào con cũng đốt mỡ, nướng đùi bò dâng Cha những mong hạ thành Troa kín cổng cao tường. Ôi, Chúa tể, dẫu thế xin Cha ít nhất chấp nhận lời cầu xin: trợ giúp binh sĩ chúng con chạy thoát, bảo toàn sinh mạng, đừng để quân Troian khuất phục quân Achaian."

Quân vương van xin, Cha xúc động vì thấy nhỏ lệ. Cha gật đầu đồng ý cứu sống, không để đoàn quân bị tiêu diệt. Cùng lúc Cha phái chim ưng, chim mang điềm báo đáng tin, móng quắp nai tơ ít tuổi, nhanh nhẹn trong hàng hươu nai. Chim ưng thả nai tơ bên dàn tế ngoạn mục, nơi quân Achaian thường làm lễ tế sinh dâng Cha đẻ điềm triệu. Khi thấy chim ưng Chúa tể phái tới, họ chồm lên tấn công quân Troian. Hăng hái, hùng hổ họ chỉ nghĩ tới chiến đấu. Lúc đó, mặc dù

đông đảo, song không binh sĩ Danaan nào dám liều mình phi ngựa nhanh hơn công tử Tydeus vượt hào, phóng tới giao tranh với quân thù. Đầu tiên trong hàng quân thủ lĩnh hạ sát chiến binh Troian mũ lát đồng, Agelaos công tử Phradmon đang quay ngựa tháo chạy. Đương sự vừa vòng, thủ lĩnh lao thương trúng lưng, giữa hai bờ vai, xuyên qua ngực. Đương sự lăn khỏi xe rơi xuống đất, giáp y kêu lẻng xẻng.
Sau thủ lĩnh tới quý tử Atreus, Agamemnon và Menelaos; rồi hai Aias hăm hở, cương quyết; đến Idomeneus và tùy tùng Meriones, hăng máu sát hại chẳng kém thần linh chiến tranh; đoạn Eurypylos, công tử hứa hẹn của Euaimon. Người thứ chín xổ tới là Teukros. Kéo dây cung hai đầu cong vút về phía sau, chiến binh tiến lên núp dưới khiên che của Aias công tử Telamon. Aias liền hạ khiên một chút. Đưa mắt chăm chú quan sát tứ phía tìm đối tượng trong đám đông, chiến binh nhắm bắn trúng tên lính Troian. Để địch thủ gục ngã, chết tại chỗ, chiến binh lại vừa lách vừa né dưới khiên như em bé đuổi theo nắm áo mẹ tìm chỗ trốn. Aias đưa khiên óng ánh che giấu.
Quân Troian nào chiến binh tài ba Teukros hạ sát trước hết? Đầu tiên Orsilochos. Tiếp theo Ormenos, Ophelestes, Daitor. Rồi đến Chromios, Lykophontes lực lưỡng, Amopaon công tử Polyaimon. Sau hết Melanippos. Tất cả, lần lượt, hết người này đến người kia, chiến binh bắn hạ đưa vào lòng đất phì nhiêu yên nghỉ đời đời. Quân vương, nguyên soái Agamemnon vui mừng khi thấy chiến binh phá tan hàng ngũ Troian bằng cây cung mãnh liệt. Tới gần đứng cạnh Agamemnon nói: “Teukros, đội trưởng quý mến, công tử Telamon, chỉ huy binh sĩ, cứ tiếp tục bắn như thế; làm vậy là chiến binh có thể đưa ước mơ tới tay quân Danaan, tới tay thân phụ Telamon từng nuôi nấng, dạy dỗ, trông nom ngay trong nhà, khi chiến binh còn nhỏ dại dẫu là công tử tư sinh. Hãy đưa ông lên đài vinh quang mặc dù ông ở xa. Lắng nghe điều chắc chắn sẽ thực hiện như bản chức nói. Nếu Chúa tể mang khiên thần và Athena trợ giúp bản chức cơ hội cướp phá thành Troa kiến trúc ngoạn mục, chiến binh sẽ là người đầu tiên đón nhận từ

tay bản chức chiến phẩm danh dự: một kiềng ba chân, hai ngựa với chiếc xe hoặc một phụ nữ để lên giường chung chăn chung gối."
Nghe vậy chiến binh xuất sắc Teukros bèn đáp: "Công tử Atreus vô cùng vẻ vang, tại sao phải khích lệ khi trong thâm tâm bỉ phu đã hăng hái, nhiệt tình? Bỉ phu chưa hề ngừng tận dụng sức mạnh mình có; kể từ lúc ngô bối đẩy chúng lui lại thành Troa, bỉ phu để mắt lùng kiếm, rồi dùng cung hạ sát. Bỉ phu đã phóng tám mũi tên ngạnh dài, mũi nào cũng cắm sâu da thịt binh sĩ trẻ tuổi, nhanh nhẹn; nhưng tên này, chó dại hung hăng, bỉ phu bắn hụt!"
Dứt lời, căng thẳng dây cung, chiến binh phóng mũi tên khác nhắm Hektor, những mong thế nào cũng trúng! Nhưng chiến binh bắn không trúng Hektor mà trúng chiến sĩ xuất sắc Gorgythion ngay ngực, công tử can trường của Priam, chào đời ở Aisyme, thân mẫu là Kastianeira dịu dàng, duyên dáng, thân hình kiều mị sinh hạ. Như bông anh túc trong vườn rũ cánh vì quả nặng và mưa xuân, đầu Gorgythion ngả sang bên do mũ đè xuống. Teukros lại kéo cung, lắp tên, bắn phát nữa nhắm Hektor thầm mong thế nào cũng trúng! Nhưng lần này chiến binh lại bắn không trúng, vì Apollo làm mũi tên chệch sang bên, không trúng Hektor mà trúng Archeptolemos, mã phu gan dạ của chủ súy, ngay ngực gần núm vú, lúc mã phu chạy thục mạng xông vào chiến trường. Mã phu lăn khỏi xe. Thấy mất chủ ngựa giật mình nhảy quẫng sang bên; mã phu nằm dài tại chỗ, linh hồn rời thể xác, hăng say tan biến. Hektor cảm thấy đau đớn cõi lòng vì mã phu. Nhưng gạt buồn riêng sang bên, để đồng đội nằm đó, chủ súy gọi Kebriones đứng gần bảo cầm cương. Bào đệ làm theo tức thì. Nhảy khỏi xe bóng lộn, vừa chạm chân xuống đất, chủ súy hét rùng rợn. Chủ súy đưa tay nhấc tảng đá, tiến thẳng tới Teukros, nhất định nện trúng. Đối thủ rút khỏi bao mũi tên cay độc, căng dây lắp vào cung. Nhưng đối thủ vừa nâng cung lên vai nhắm đích, từ đằng sau Hektor mũ trận óng ánh nâng hòn đá xù xì, sắc cạnh giáng trúng xương đòn gánh ngăn cần cổ với lồng ngực, chỗ hết sức nguy hiểm đối với vết thương. Dây cung

đứt, cổ tay tê, Teukros quỵ gối phủ phục, cung rơi xuống đất. Vội vàng chạy tới xem bào đệ vừa gục ngã thế nào, Aias dạng chân đứng chàng hảng lấy khiên to che kín. Liền đó hai đồng đội thân tín, Mekisteus công tử Echios và Alastor hùng dũng lẻn tới nhấc bổng Teukros rên rỉ thảm thiết khỏi mặt đất để lên vai khênh về dãy thuyền rỗng không.
Lúc này thần linh ngự trị núi Olympos lại truyền phả sức mạnh cho quân Troian; họ đẩy quân Achaian trở lại hào sâu. Phấn khởi, cương quyết dẫn đầu hàng quân, Hektor biểu lộ sức mạnh. Y hệt chó săn đuổi mồi vừa sủa vừa co chân vun vút rượt theo sư tử hay heo rừng, hết đớp sườn đến cắn mông, theo dõi khít khao từng quay lộn, từng đổi hướng, chủ súy bám sát quân Achaian tóc dài, liên tiếp tiêu diệt hậu đội trong khi toàn bộ hoảng sợ tháo chạy. Sau khi vượt qua cọc cắm, hào sâu, nhiều binh sĩ gục ngã dưới tay quân Troian, tới dãy thuyền họ dừng lại cất tiếng gọi nhau, tất cả giơ tay cao, lớn tiếng cầu nguyện thần linh. Hektor tiếp tục vừa điều khiển cặp ngựa bờm tung bay ngoạn mục quay trở, lên xuống, vừa trố mắt nhìn như mắt nữ thần quái dị Gorgón hoặc thần linh chiến tranh Ares, sát hại thế nhân.
Mục kích thảm cảnh, Hera cánh tay trắng ngần cảm thấy thương hại quân Achaian. Chẳng thể cầm lòng nữ thần bèn nói với Athena, lời như có cánh bay xa: "Ôi chao, hoàng nhi Chúa tể mang khiên thần, có thể nào hai ta cứ tiếp tục trố mắt đứng nhìn, chẳng mảy may động lòng, khi quân Danaan gục chết, ngay cả giây phút cuối cùng? Họ sẽ chịu đựng số phận buồn thảm, họ sẽ gục chết dưới bàn tay tàn bạo một thế nhân – Hektor, công tử Priam, lúc này nổi điên hoành hành, tác hại, khó lòng ngăn cản!"
Vừa nghe Athena mắt xanh lam lục liền đáp: "A! mẫu hậu, lòng riêng thần tử ước ao tên điên khùng mất mạng, kiệt sức, gục chết dưới tay quân Argive ngay trên quê hương cha ông y! Tiếc thay vốn bướng bỉnh, khó tính, lại đang âm thầm tính chuyện tai ương, phụ vương thường làm hỏng kế hoạch thần tử dự định. Người chẳng bao giờ nhớ biết bao lần thần tử cứu nguy công tử Herakles sống dở chết dở khi không thể hoàn

tất công việc Eurystheus bắt làm. Công tử chỉ ngửa mặt nhìn trời nhỏ lệ thở than, người sai thần tử từ trời cao xuống giúp đỡ giải quyết khó khăn. Nếu khôn ngoan suy tính, thần tử biết sự thể hôm Eurystheus phái công tử xuống tư thất Diêm Vương, cổng đóng kín mít, từ vương quốc âm u mang về con chó Diêm Vương kinh tởm nuôi giữ, công tử sẽ chẳng bao giờ có thể an toàn qua sông Hoàng Tuyền chảy xiết. Thế mà bây giờ người ghét bỏ thần tử, để mặc Thetis thực hiện ý đồ, vì nữ thần biển cả hôn đầu gối, đưa tay sờ cằm van xin người ban ân huệ cho Achilleus, cướp phá thành phố. Dẫu vậy ngày ấy thế nào cũng tới, người lại gọi thần tử là hoàng nhi mắt xanh lam lục! Nhưng thôi bây giờ mẫu hậu hãy chuẩn bị tuấn mã sẵn sàng trong khi thần tử vào cung điện Chúa tể mang khiên thần sửa soạn vũ khí ra mặt trận. Thần tử muốn nhìn công tử Priam, Hektor mũ trận óng ánh vui mừng ra sao khi thấy mẫu hậu và thần tử xuất hiện trên khắp nẻo chiến trường, và thần tử muốn biết ngược lại quân Troian gục ngã thế nào bên dãy thuyền Achaian, mỡ, thịt làm mồi cho chó cùng chim."
Nghe Athena nói Hera nữ thần cánh tay trắng ngần im lặng lắng nghe. Hera nữ thần khả kính ái nữ Kronos siêu phàm tức tốc đi xem xét, sửa soạn yên cương, dây đai toàn bằng vàng. Trong khi đó Athena ái nữ Chúa tể mang khiên thần thả nhẹ xuống gót sen trên sàn nhà thân phụ tấm rốp mỏng mịn, thêu hình lộng lẫy, tự tay may cắt, thêu thùa. Sau đó, mặc tu-ních của Chúa tể thu thập mây trời, nữ thần choàng giáp y chuẩn bị ra chiến địa ảm đạm. Nữ thần bước lên xe lửa bốc ngùn ngụt, tay nắm thương dài, nặng, chắc. Với thương này nữ thần phá tan hàng hàng, lớp lớp chiến binh khiến ái nữ thần linh siêu phàm nổi giận! Nữ thần vừa bước lên xe, Hera liền giơ roi quất ngựa ra đi. Cửa thiên cung ầm ầm mở rộng. Thời Khắc đóng vai giám hộ, nhiệm vụ là canh gác bầu trời bao la và đỉnh núi Olympos chót vót, mở rộng xua đuổi mây đi hoặc đóng chặt chặn đứng không cho mây vào. Hai nữ thần cứ thế quất roi phi tuấn mã kiên cường băng qua.
Từ đỉnh núi Ida cao vút vừa nom thấy Cha Chúa tể nổi giận đùng đùng. Người sai Iris cánh vàng mang lệnh điệp ra đi:

“Iris, hoàng nhi đi ngay, đi thật nhanh! Bảo hai nữ thần quay lại, song đừng để hai nữ thần gặp ta. Đụng độ với Chúa tể sẽ là tai họa! Thay ta hoàng nhi nói cho hai nữ thần hay ta không đe dọa hão huyền. Ta sẽ đánh què tuấn mã đang phi, hất tung hai nữ thần xuống đất và đập nát chiếc xe. Trong vòng mười năm trở lại hai nữ thần vẫn không chữa lành vết thương chớp nháy sáng lòe của ta đánh trúng. Như vậy nữ thần, ái nhi mắt xanh lam lục, sẽ hiểu chống lại thân phụ hậu quả ra sao. Với Hera ta không cáu giận hay bực tức như thế. Vì từ trước tới giờ mụ vẫn quen thói làm trái lệnh quân vương!”
Vâng lời Iris nhanh như vũ bão hối hả rời đỉnh núi Ida qua đỉnh núi Olympos thi hành sứ mệnh. Tới đỉnh núi Olympos lởm chởm nghìn trùng, gặp hai nữ thần ngay cổng thiên cung, lệnh sứ yêu cầu dừng lại để trao lệnh điệp: “Nhị vị vội vã đi đâu vậy? Trong lòng giận dữ gì chăng? Công tử Kronos cấm nhị vị trợ giúp quân Argive. Xin lắng nghe người đe dọa. Nhị vị thừa biết nói sao người làm vậy. Người sẽ đánh què tuấn mã đang phi, hất nhị vị khỏi xe, đập nát chiếc xe nhị vị điều khiển. Trong vòng mười năm trở lại nhị vị vẫn không chữa lành vết thương chớp nháy sáng lòe của người đánh trúng. Như vậy nữ thần, ái nữ mắt xanh lam lục, sẽ hiểu chống lại thân phụ hậu quả ra sao. Với Hera người không cáu giận hay bực tức như thế. Vì từ trước tới giờ nữ thần vẫn quen thói làm trái lệnh người. Tuy nhiên, nếu thực sự cả gan vung thương khủng khiếp tấn công người, nữ thần quả thực táo tợn, lì lợm, bất trị.”
Nói xong Iris nhanh chân lẹ bước cáo biệt hai nữ thần. Hera hoảng hốt quay sang nói với Athena: “Ôi! ái nữ Chúa tể mang khiên thần, ta thay đổi ý định, ngô bối sẽ không tấn công Chúa tể vì số phận thế nhân. Để định mệnh quyết định đứa nào sống, đứa nào chết. Và Chúa tể trong thâm tâm sẽ quyết định thắng bại giữa quân Troian và quân Danaan.” Dứt lời nữ thần quay ngựa móng guốc nguyên khối. Thời Khắc tháo ách cặp ngựa bờm rủ mềm óng, dắt ra máng trường sinh cột lại, đoạn gác xe sát tường bóng lộn gần cổng. Hai nữ thần vào phòng ngồi xuống ghế vàng cùng thần linh khác, lòng buồn

rười rượi. Trong khi đó Cha Chúa tể đã rời núi Ida, và đang phi xe bánh đẹp, ngựa nhanh về núi Olympos. Thần linh rung chuyển trái đất oai phong tháo ách ngựa, đưa xe vào chỗ đậu, lấy vải lanh phủ kín. Chúa tể nhìn xa trông rộng, tiếng nói ầm vang khắp nơi, an tọa trên ngai vàng. Núi Olympos hùng vĩ rung chuyển dưới chân.

Ngồi riêng một chỗ cách xa Chúa tể, Hera và Athena không nói một lời, không hỏi một câu. Dẫu thế cũng biết trong thâm tâm hai nữ thần nghĩ gì, Chúa tể bèn hắng giọng cất tiếng hỏi: "Athena, Hera, vì sao rầu rĩ thế? Chắc hẳn không phải do mỏi mệt lâu dài, chiến trận tơi bời, ghét bỏ khủng khiếp, ái khanh và hoàng nhi đã hạ sát khá nhiều quân Troian! Bất kể tình huống thế nào, khi đã thấy thái độ cương quyết và bàn tay sắt đá, thần linh cư ngụ trên núi Olympos chẳng thể làm ta thay đổi ý định. Trái lại, trước khi nhìn thấy chiến trường, cảnh tượng kinh tởm chiến trường gây nên, ái khanh và hoàng nhi đã hồn siêu phách lạc. Bởi thế lắng nghe. Điều ta nói thế nào cũng xảy ra. Sấm chớp sẽ đánh ái khanh và hoàng nhi tơi tả. Giả như có trở về núi Olympos, nơi hàng bất tử cư ngụ, ái khanh và hoàng nhi cũng không ngồi trên xe của mình."

Lời vừa dứt Athena và Hera thì thầm. Ngồi gần nhau hai nữ thần nghĩ cách làm hại quân Troian. Trong khi đó Athena im lặng, nín thinh, hậm hực với Chúa tể thân phụ hết sức, song đành nuốt giận. Trái lại, chẳng thể kìm hãm bực tức nổi lên trong lòng Hera lớn tiếng: "Công tử Kronos khủng khiếp, Chúa tể nói gì thế? Cũng như mọi thần linh, ngô bối hiểu ngô bối không thể cưỡng lại sức mạnh hãi hùng của Chúa tể, song không sao dằn lòng không cảm thấy buồn cho binh sĩ Danaan, họ sẽ chết đau khổ và trôi theo số phận hẩm hiu. Vâng, nếu đại vương muốn, ngô bối sẽ tách khỏi cuộc chiến. Nhưng ngô bối sẽ khuyên nhủ binh sĩ Argive để không người nào mất mạng vì Chúa tể nổi giận."

Nghe thấy thế Chúa tể thu thập mây trời liền đáp: "Hera mắt bò nái tơ khả kính, nếu muốn, rạng đông sáng mai ái khanh sẽ có dịp chứng kiến công tử Kronos siêu phàm lại ra tay tàn sát hàng loạt tay thương, tay giáo lực lượng vũ trang Argive.

Vì ta nói ái khanh hay Hektor phi thường sẽ không cho quân thù ngưng nghỉ tới khi công tử Peleus bước chân thoăn thoắt xuất hiện bên dãy thuyền vào hôm quân Achaian chiến đấu tuyệt vọng ngay đuôi chiến thuyền hãi hùng giành giật xác chết Patrokos, vì định mệnh quyết định như thế. Còn ái khanh, tức giận của ái khanh, ta không bận tâm, dù ái khanh có đi tới tận cùng trái đất, tận đáy biển cả, nơi Iapetos và Kronos lưu đày muôn thuở, không vui hưởng tia sáng mặt trời Hyperion trải rộng hoặc gió thoảng trong không khí, mà chỉ là địa ngục thăm thẳm bao quanh. Không, dù ái khanh có lang thang đi xa như thế, tức giận của ái khanh cũng không khiến ta động lòng, vì không có gì trơ trẽn, điếm nhục như ái khanh."
Chúa tể dứt lời. Hera cánh tay trắng ngần không đáp một tiếng. Lúc này ánh nắng chói chang đang chìm xuống đại dương kéo theo đêm tối trùng điệp bao phủ đồng lúa phì nhiêu. Quân Troian buồn tiếc khi thấy ánh nắng tàn lụi. Ngược lại, quân Achaian vui mừng chờ đón màn đêm dày đặc mau buông. Phía Troian, Hektor oai phong triệu tập quân lính họp bàn. Chủ súy bảo họ rời dãy thuyền tới bờ sông chảy xiết, chỗ quang đãng, rộng rãi, không xác chết. Mọi người xuống xe lắng nghe chủ súy Chúa tể yêu thương nói. Chủ súy cầm thương dài mười một cánh tay, khâu bằng vàng bao quanh, mũi đồng óng ánh trước mặt. Trong lúc nói lời như có cánh bay xa với hàng quân chủ súy dựa vào cây thương: "Lắng nghe bản nhân, hỡi binh sĩ Troian, binh sĩ Dardanian, binh sĩ đồng minh. Hôm nay bản nhân thầm nghĩ trước khi trở về thành Troa lộng gió, ngô bối đinh ninh sẽ tiêu diệt tất cả đoàn thuyền cùng đoàn quân Achaian. Tiếc thay hoàng hôn ngăn cản. Nhờ thế bọn Argive thoát nạn, thuyền của chúng an toàn trên bãi cát. Bây giờ phải nhường bước cho màn đêm, ngô bối sửa soạn bữa tối. Hãy tháo ách dắt ngựa bờm rủ ngoạn mục khỏi xe và cho chúng ăn đầy đủ. Sau đó mau mau vào thành phố đem bò, cừu to lớn, về nhà lấy bánh mì, rượu vang. Mang cả củi ra nữa, thật nhiều, để ngô bối đốt lửa suốt đêm tới bình minh ló rạng, qua sương mù ánh lửa sẽ sáng rực tới trời cao, phòng trường hợp lợi dụng đêm tối quân Achaian tóc dài tìm

cách tẩu thoát lẩn phía sau ra biển. Không, không! Bản nhân không đồng ý để chúng về thuyền êm thắm như chúng muốn mà không giao chiến. Trái lại, bản nhân muốn cho một số mang thương tích về nhà chữa trị, bắn mũi tên, đâm nhát thương, lúc chúng nhảy lên thuyền, để đứa khác sợ không dám mang chiến tranh đau khổ đánh lại người Troian luyện ngựa. Bản nhân muốn lệnh sứ Chúa tể thương yêu truyền rao khắp thành phố thiếu niên tuổi còn trẻ, lão nhân đầu đã bạc ra đứng trên tường thành thần linh xây dựng bao quanh thành phố. Bản nhân muốn phụ nữ ngô bối, chân yếu tay mềm, từng người đốt lửa trong nhà, lửa thật lớn. Và bản nhân muốn canh chừng cẩn mật không để quân thù lẻn vào thành phố trong khi thanh niên ra ngoài chiến đấu. Dù thế nào, hỡi người thành Troa quả cảm, hãy làm như bản nhân nói. Đó là mệnh lệnh của bản nhân nhằm giải quyết nhu cầu hiện tại, hãy triệt để tuân theo. Đến rạng đông, hỡi quân sĩ Troian luyện ngựa, bản nhân sẽ nói cho quý hữu hay chỉ thị khác. Bản nhân hy vọng, bản nhân van vái Chúa tể và thần linh, xua đuổi khỏi nơi này bầy chó thần linh chết chóc mang trên thuyền sơn đen đến cho ngô bối. Trong khi chờ đợi đêm nay ngô bối phải canh phòng cẩn mật. Ngày mai, trước khi bình minh ló rạng, vũ trang đầy đủ, ngô bối sẽ đánh thức thần linh chiến tranh cặp mắt sắc sảo, tinh tường. Bản nhân sẽ biết liệu công tử Tydeus, Diomedes cường tráng, có đẩy bản nhân từ dãy thuyền trở lại tường thành hay bản nhân sẽ hạ sát y với thương đồng, rồi đem xác đẫm máu ra đi. Ngày mai ngô bối sẽ biết y can đảm thế nào, liệu có thể đương đầu với thương đồng của bản nhân không. Tuy nhiên, bản nhân hình dung y sẽ bị thương gục ngã trong đợt chết đầu tiên, đồng đội vây quanh, lúc mặt trời mọc. Ôi, ước chi bản nhân không bao giờ chết, bản nhân không bao giờ già. Và ước gì bản nhân được tôn vinh như Athena, như Apollo, và cũng thực như ngày sắp tới bản nhân đem bất hạnh cho quân Argive!”

Hektor nói với hội nghị như thế, quân Troian hô to tán đồng. Họ tháo ách cho ngựa nhễ nhại mồ hôi, lấy dây cột lại, ngựa nào xe nấy. Vào thành phố mau mau mang bò, cừu to lớn; về

nhà lấy bánh mì, rượu vang, đem cả củi, nhiều vô số, họ định làm lễ bách sinh dâng thần linh. Chẳng mấy chốc khói từ mùi thịt tế sinh trên cánh đồng theo gió đẩy đưa nhẹ nhàng bay lên bầu trời, làn khói thơm phức lâng lâng. Tuy thế thần linh diễm phúc không đón nhận, vì không muốn. Bởi bây giờ thần linh ghét bỏ thành Troa thiêng liêng, cả quân vương Priam lẫn dân Troian vũ trang thương giáo gỗ tần bì. Sau đó họ ngồi suốt đêm trên mọi nẻo đường mặt trận, đầu óc chứa chan hy vọng. Họ đốt lửa nhiều vô kể. Như lúc sao lấp lánh xuất hiện trên bầu trời xung quanh mặt trăng trắng ngà, khi không gian thăm thẳm lặng gió, bất thình lình đỉnh núi, mũi đất, thung lũng hiện hình, không gian bao la, sâu thẳm nứt mảng, sao trời xuất hiện, mục phu cảm thấy niềm vui nhẹ nở trong lòng. Lửa quân Troian đốt cũng vậy, nhiều, nhiều lắm, bập bùng trước thành Troa, giữa dãy thuyền và sông Xanthos. Hàng ngàn đống bốc cháy trên cánh đồng. Mỗi đống sáng rực năm mươi binh sĩ ngồi xung quanh. Đứng cạnh xe tóp tép nhai lúa mạch, lúa mì đàn ngựa chờ rạng đông lên ngự ngai vàng lộng lẫy.

Khúc 9

Quân Troian tiếp tục quan sát, canh chừng. Quân Achaian nơm nớp lo sợ, tính chuyện tháo chạy. Chỉ huy gan dạ, can trường cảm thấy kinh hãi, lòng dạ nhói đau, buồn rầu vô cùng. Như biển cả đầy cá khi hai luồng gió, gió bắc và gió tây, từ Thrace bất chợt đổ tới ào ào uy hiếp, cơn này vừa qua cơn khác đã đến, cùng lúc mặt nước đen ngòm dâng cao, sóng nhấp nhô đẩy rong biển thành đống vào bờ, tinh thần quân lính Achaian dao động, xuống thấp không ngờ.

Lòng đau khôn xiết, công tử Atreus đi tới đi lui ra lệnh lệnh sứ giọng trong trẻo triệu tập buổi họp, gọi tên từng người, song đừng lớn tiếng, riêng ông sẽ đến đầu tiên. Mọi người ngồi họp tâm trạng buồn bã, lo lắng. Đứng lên nói trước hội nghị, lệ ứa chứa chan như nước suối đen đậm nhỏ thành dòng xuống mặt đá thẳng đứng, thở dài thườn thượt, ông cất tiếng: "Quý hữu, chỉ huy và trưởng thượng hàng quân Argive! Chúa tể, công tử Kronos, đã gài bẫy đưa bản nhân vào ảo tưởng não nề. Thần linh tàn nhẫn trước kia từng trang trọng khẳng định, gật đầu đồng ý, bản nhân sẽ hạ thành Troa tường lũy cao ngất trước khi ra về, bây giờ đã thay đổi ý định, bản nhân bất mãn vô cùng, dự tính đánh lừa thô bạo bảo bản nhân rút về Argos trong nhục nhã, ê chề với khá nhiều quân sĩ tử trận! Rõ ràng Chúa tể siêu phàm, sức mạnh vạn năng, từng triệt hạ biết bao thành phố tháp canh cao ngất, lại sẽ san bằng nhiều thành phố nữa, đã sử dụng uy quyền tuyệt đối quyết định như thế mới vui lòng. Bởi vậy xin tất cả quý hữu làm theo ý kiến bản nhân đề nghị: lên thuyền trở về quê cha đất tổ! Thành Troa phố xá rộng dài sẽ không bao giờ rơi vào tay ngô bối."

Quân vương phát biểu, binh lính Achaian tuyệt đối nín thinh. Họ ngồi im lặng, không nói một lời, buồn bã khá lâu, con cái người Achaian. Cuối cùng Diomedes nhất mực chiến đấu lên tiếng: "Công tử Atreus, làm vậy là điên rồ, bản nhân nhất quyết phản đối. Bản nhân sẽ tranh luận công khai trước hội nghị, nơi quân vương thừa hiểu ngô bối có đặc quyền, xin

đừng nóng nảy cáu giận. Bữa nọ coi nhẹ tinh thần dũng cảm, quân vương khiển trách bản nhân trước mặt hàng quân Danaan. Quân vương nói bản nhân là tên nhút nhát, kẻ khiếp nhược, binh sĩ Argive trẻ cũng như già đều nghe thấy. Tiếc thay tặng phẩm công tử Kronos đầu óc quanh co ban cho quân vương đi theo hai chiều: Chúa tể ban cho quân vương vinh dự tuyệt đối mang quyền trượng, song không ban cho quân vương lòng dũng cảm, vốn là quyền năng thực sự. Đáng thương thay! Quân vương có thực sự nghĩ binh sĩ Achaian đều nhút nhát, khiếp nhược như lời quân vương phán không? Nếu trong thâm tâm muốn trở về, quân vương cứ việc, đường mở rộng, thuyền chờ ngoài biển, số lượng đông đảo đã theo quân vương ra đi từ Mykenai. Trái lại, nhiều binh sĩ Achaian tóc dài sẽ ở lại tới ngày ngô bối chiếm đoạt thành Troa. Tuy nhiên, nếu muốn như quân vương, họ cũng có thể lên thuyền trở về quê hương yêu dấu! Chỉ còn hai người, bản nhân và Sthenelos, sẽ chiến đấu tới ngày ngô bối đạt mục đích san bằng thành Troa. Vì theo ý định thần linh, ngô bối đến đây thực hiện sứ mạng."
Diomedes dứt lời. Toàn thể quân lính Achaian hô vang ủng hộ, hớn hở, vui mừng đối với ngôn từ Diomedes luyện ngựa phô bày. Mã phu Nestor bây giờ mới đứng lên góp ý kiến. Lão ông nói: "Công tử Tydeus, quý hữu là người tài ba trong chiến đấu ngoài mặt trận và vô song trong tranh luận tại hội trường so với người cùng lứa tuổi. Không ai trong hàng quân Achaian sẽ bắt bẻ hoặc phủ nhận điều quý hữu phô diễn. Tiếc chăng là quý hữu ngừng quá sớm, không đưa lý luận tới kết luận hẳn hoi. Sở dĩ vậy ấy là vì quý hữu còn quá trẻ, có lẽ bằng con út lão hủ, tuổi mang vũ khí ra chiến trường. Tuy thế, quý hữu đã nói điều hợp lý với đông đảo quân vương người Argive, và điều quý hữu nói đều hữu lý. Vậy lắng nghe lão hủ bộc lộ đôi lời, lão hủ tự nhận là hơn tuổi quý hữu rất nhiều, lão hủ sẽ nói đầu đuôi, trình bày tất cả. Không ai có thể phủ nhận điều lão hủ biểu lộ, ngay cả quân vương Agamemnon quyền uy: Kẻ ưa thích chiến tranh tương tàn, chiến tranh kinh tởm, chiến tranh biến trái tim thành băng giá là kẻ vô bộ tộc, vô luật pháp, vô

gia đình. Bởi thế bây giờ hãy nhường bước cho đêm tối, ngô bối sửa soạn bữa ăn. Chỉ huy phải cắt binh sĩ canh gác cách quãng bên ngoài bức tường dọc theo đường hào, nhóm nào ở vị trí nhóm nấy. Đó là nhiệm vụ lão hủ dành cho binh sĩ trẻ tuổi. Ngược lại, công tử Atreus, quân vương phải dẫn đầu vì là quân vương trên hàng quân vương. Tổ chức bữa tiệc khoản đãi trưởng thượng. Quân vương làm thế là hợp lý và chính đáng. Hàng ngày thuyền Achaian vượt biển bao la chở rượu vang từ Thrace về cho quân vương, doanh trại đầy ắp. Là quân vương nhiều sắc tộc, quân vương nên niềm nở, ân cần, tỏ ra hiếu khách. Khi họ kéo tới tham dự đông đảo, quân vương để tai lắng nghe người đưa ý kiến cụ thể, xác đáng hơn hết. Quân lính Achaian cần ý kiến chín chắn và cương quyết, vì quân thù đốt lửa hàng ngàn đống gần thuyền ngô bối. Như vậy thử hỏi ai lòng nào vui nổi? Đêm nay là đêm quân ngô bối sẽ chết hoặc quân ngô bối sẽ sống."
Lão công đưa ý kiến mọi người lắng nghe làm theo tức thì. Lính canh giáp y đầy đủ hăng hái ra đi dưới quyền chỉ huy của Thrasymedes công tử Nestor, Askalaphos, Ialmenos, cả hai đệ tử thần linh chiến tranh, Meriones, Aphareus, Deipyros và Lykomedes hùng dũng công tử Kreion. Bảy chỉ huy, một trăm binh sĩ theo sau mỗi người, tay nắm chặt trường thương. Họ đứng canh giữa đường hào và bức tường, mỗi nhóm đốt một đống lửa, binh sĩ sửa soạn bữa tối. Trong khi đó công tử Atreus dẫn trưởng thượng thành hàng chỉnh tề đi vào trại thết đãi bữa ăn thịnh soạn. Mọi người đưa tay thưởng thức món ăn ngon lành bày trước mặt. Lúc mọi người đã ăn uống no nê, lão công Nestor, trong hàng trưởng thượng, mới đứng lên giãi bày ý kiến từng vương vấn tâm thần, trước kia cũng chứng tỏ chín chắn, khôn ngoan. Dáng vẻ đầy thiện chí lão công cất tiếng: "Công tử Atreus vẻ vang, nguyên soái toàn quân, Agamemnon, lão hủ sẽ bắt đầu và chấm dứt với quân vương, bởi quân vương là quân vương nhiều sắc tộc, Chúa tể trao quyền trượng, đồng thời ủy thác áp dụng luật pháp trị dân. Bởi thế, phần mình hơn ai hết, quân vương cần biểu lộ suy tư, cùng lúc lắng nghe ý kiến, không những chỉ làm vậy, mà còn

phải thực hiện đề nghị người khác cảm thấy phải bày tỏ vì mọi người. Hiện tại ý kiến cần bày tỏ sẽ tỏ bày với quân vương. Bây giờ lão hủ sẽ nói quân vương hay điều đối với lão hủ là đắc sách, lòng vững tin không ai đưa ra phương thức hay hơn. Từ lâu lão hủ đã suy nghĩ, đến nay lão hủ vẫn suy nghĩ như thế. Thưa quân vương, sự thể bắt đầu lúc quân vương bắt giai nhân Briseis đem khỏi doanh trại, Achilleus dòng dõi thần linh phẫn nộ, ngô bối đều phản đối. Lão hủ cố sức thuyết phục quân vương đừng làm vậy. Nhưng thái độ ngạo mạn dâng cao, cúi đầu tuân lệnh ham muốn, miệt thị người tài ba xuất chúng, thần linh cũng mến yêu, quân vương tịch thu chiến phẩm của người làm của mình. Bởi thế, đến nay kể đã muộn, ngô bối nên nghĩ làm thế nào xoa dịu phẫn nộ, lấy lại cảm tình với tặng phẩm dễ thương cầu hòa, nói lời khiêm tốn xin lỗi người đó."

"Lão ông khả kính," nguyên soái Agamemnon tiếp lời, "sự thể bản nhân mù quáng lão ông vừa kể hoàn toàn đúng sự thật. Bản nhân công nhận bản nhân mù quáng. Người Chúa tể thương yêu, mến chuộng đáng giá gấp bội đoàn quân. Vì thế bây giờ Chúa tể tôn vinh Achilleus trong khi chế ngự binh sĩ Achaian. Tuy nhiên, do mù quáng, lắng nghe trái tim hư hỏng lôi cuốn, bữa nay sẵn sàng chuộc lỗi, bản nhân đề nghị đền bù xứng đáng để tướng quân nguôi giận. Trước mặt quý hữu bản nhân xin kể phẩm vật quý giá biếu tặng: bảy kiềng ba chân chưa sử dụng trên lửa, mười ta-lăng vàng, hai mươi vạc đồng bóng lộn, mười hai ngựa đua phi nhanh đoạt giải. Người sở hữu số ngựa chân cứng vó mạnh đã đem lại cho bản nhân của cải sẽ không thiếu chiến phẩm và chẳng ít vàng ròng. Hơn thế, bản nhân sẽ tặng bảy phụ nữ thêu thùa, đan lát khéo léo, phụ nữ Lesbos, sắc đẹp tuyệt trần, bản nhân chọn cho mình trong đám phụ nữ xinh đẹp làm chiến phẩm khi tướng quân đánh chiếm thành phố. Bản nhân sẽ tặng tướng quân số phụ nữ vừa kể cùng thiếu nữ bản nhân lấy của tướng quân trước đây, ái nữ Briseus. Ngoài ra, bản nhân cũng trang trọng thề bản nhân chưa hề lên giường ăn nằm với nàng như cung cách nhân loại thường làm giữa đàn ông với đàn bà. Tất cả tặng

phẩm sẽ về tay tướng quân tức thì. Sau đó, nếu thần linh trợ giúp ngô bối cướp phá thành phố lớn lao của Priam, binh sĩ Achaian chia chác chiến phẩm, tướng quân có thể dự phần lấy vô số vàng, đồng đem về thuyền. Tướng quân có thể tự tay chọn cho mình hai mươi thiếu nữ Troian nhan sắc chỉ dưới hàng Helen đất Argos. Hơn thế, nếu ngô bối trở về Argos Achaian, đất giàu có, tướng quân có thể làm tế tử bản nhân; bản nhân sẽ coi tướng quân như Orestes, con trai út duy nhất đáng yêu đang sống sung sướng ở đó. Bản nhân có ba ái nhi sống trong biệt điện nguy nga: Chrysothemis, Laodike, Iphianassa. Tướng quân có thể chọn cô nào tùy ý đem về nhà Peleus làm vợ, không phải cống nộp phẩm vật cô dâu; cùng ái nhi bản nhân sẽ cho thêm phẩm vật làm của hồi môn, nhiều hơn bất kể người nào thường cho ái nữ. Không những thế bản nhân sẽ tặng tướng quân bảy thành phố đông dân: Kardamyle, Enope, Hire đồng cỏ chăn nuôi xanh rì, Pherai chí thánh bất khả xâm phạm, Antheia bãi cỏ trải dài thăm thẳm, Aipeia ngoạn mục nên thơ và Pedasos vườn nho bát ngát. Tất cả gần biển, cuối biên giới Pylos cơ man là cát. Người dân ở đó nhiều cừu, nhiều bò; họ sẽ cống hiến, tôn vinh như thể tướng quân là thần linh, họ công nhận quyền trượng và nộp phú khóa định kỳ hậu hĩ. Bản nhân sẽ làm tất cả nếu tướng quân bỏ giận làm lành. Tướng quân nên nhân nhượng! Chỉ có Diêm Vương là chai đá, lì lợm, vì thế thế nhân ghê tởm hơn hết trong hàng thần linh. Tướng quân nên phục tùng bản nhân, bởi lẽ bản nhân là quân vương quyền uy và hơn thế lại nhiều tuổi hơn tướng quân."

"Công tử Atreus vẻ vang, nguyên soái Agamemnon," mã phu Nestor đất Gerenia tiếp lời, "không ai có thể phủ nhận số lượng phẩm vật nguyên soái biếu tặng Achilleus công tử Peleus. Vậy ngô bối mau mau chọn đại diện tới trại tướng quân. Phần riêng lão hủ sẵn sàng đề cử người nhất định thi hành nhiệm vụ. Đầu tiên là Phoinix Chúa tể yêu thương hướng dẫn phái đoàn, sau là Aias lực lưỡng và Odysseus mưu trí. Trong số lệnh sứ Odios và Eurybates sẽ tháp tùng. Nhưng trước hết bảo người mang nước ngô bối rửa tay và yêu cầu

mọi người kính cẩn im lặng để ngô bối làm lễ cầu nguyện Chúa tể công tử Kronos van xin nếu người rủ lòng thương hại."
Nestor nói lời lẽ khiến mọi người vui lòng. Lệnh sứ nhanh nhảu dội nước vào tay; lính trẻ rót vang vào bát đầy tận miệng đưa mọi người uống sau khi dâng thần linh giọt rượu đầu tiên. Dâng lễ xong, uống thỏa thuê, mọi người rời trại Agamemnon công tử Atreus ra đi; mã phu Nestor đất Gerenia dặn tới dặn lui, nhìn chằm chằm hết người này đến người kia, nhất là Odysseus, ánh mắt biểu lộ hy vọng, khuyến khích họ cố hết sức thuyết phục công tử Peleus tuyệt vời. Sứ giả lên đường vừa men theo bờ biển sóng vỗ dạt dào, vừa lầm rầm cầu xin thần linh bao quanh, rung chuyển trái đất phù hộ sứ mạng lay chuyển tâm hồn cao ngạo người dòng dõi Aiakos không đến nỗi khó khăn. Tới trại và dãy thuyền quân Myrmidon sứ giả thấy Achilleus đang dạo nhạc. Tướng quân trút niềm vui trên cây cy-tha âm thanh dìu dặt, nhạc cụ xinh xắn, sáng tạo tuyệt vời, thanh giằng bằng bạc, chọn lựa trong số chiến phẩm khi tàn phá thành phố của Eetion. Dồn tâm tư vào cây đàn tướng quân ca ngợi chiến công chiến binh anh hùng thực hiện. Tướng quân ngồi một mình, chỉ có Patroklos đối diện, mắt đăm đăm nhìn, im lặng chờ tướng quân ngừng hát. Sứ giả tiếp tục tới gần, Odysseus uy nghiêm dẫn đầu. Sứ giả dừng trước mặt. Ngạc nhiên Achilleus rời chỗ đứng dậy, tay vẫn cầm cây đàn. Patroklos cũng đứng dậy khi thấy khách lạ. Ân cần chào mời Achilleus bước chân thoăn thoắt cất tiếng: "Hân hạnh mời vào! Ô, quý hữu quá bộ tới tệ trại! Chắc hẳn có chuyện cần. Dẫu phẫn nộ còn dâng trong lòng, song trong hàng ngũ Achaian, quý hữu là người bản nhân quý trọng hơn cả."
Dứt lời Achilleus hoan hỉ dẫn khách vào trại mời ngồi xuống ghế dài phủ vải tím. Sau đó tướng quân bảo Patroklos đang đứng bên cạnh: "Công tử Menoitios, làm ơn lấy tô lớn pha vang khá đặc mời mỗi vị một cúp. Nhị vị là bạn thân bản nhân hằng quý mến đã quá bộ tới bổn trại." Patroklos làm theo ý đồng đội quý mến. Tiếp theo tướng quân mạnh tay kéo thớt

gỗ lớn để gần lò lửa, đem lưng cừu, lưng dê, lưng heo đầy mỡ đặt lên. Automedon giúp một tay nắm chặt khối thịt, tướng quân xẻ thành miếng, sắt nhỏ, khéo léo lụi vào xiên. Trong khi đó công tử Menoitios, dáng vẻ tài ba lỗi lạc, nhóm lửa cháy thật to. Lúc lửa tàn, ngọn lửa tắt, sau khi đời than bằng phẳng, anh trải xiên thịt lên trên, đoạn vừa lật xiên thịt trên phên vừa rắc muối. Nướng thịt xong bỏ vào khay gỗ, anh lấy bánh mì để vào rổ xinh xắn đặt quanh bàn. Tướng quân chia thịt thành phần. Sau đó lấy ghế ngồi gần vách đối diện Odysseus dáng vẻ uy nghi, đường bệ, tướng quân bảo Patroklos làm lễ tế sinh. Patroklos ném phần thịt dâng thần linh vào lửa. Sau đó mọi người đưa tay lấy món ăn bày biện gần kề. Lúc mọi người ăn uống thỏa thuê Aias gật đầu ra hiệu với Phoinix. Nhanh mắt nhìn thấy Odysseus bèn rót vang đầy cúp nâng lên chúc mừng: “Chào mừng tướng quân! Thưởng thức món ăn ngon lành, dư dả thế này, ngô bối không có quyền than phiền khẩu phần dù ở trong trại quân vương Agamemnon hay bây giờ ở đây trong trại tướng quân. Nhưng lúc này không phải lúc ngô bối nghĩ tới thú vui trên bàn ăn. Không! Ôi, dòng dõi Chúa tể, nghĩ tới tai họa, mực độ khủng khiếp, đáng sợ đang chờ đợi mà khiếp đảm, ngô bối rùng mình. Ngô bối không biết có thể cứu đoàn thuyền nhiều ghế nhiều chèo hay đoàn thuyền sẽ bị tiêu diệt, nếu tướng quân không sẵn lòng xâm mình chiến đấu. Bọn Troian ngạo mạn cùng đồng minh nổi tiếng từ xứ xa xôi đóng quân gần dãy thuyền và bức tường, chúng đốt lửa, nhiều vô kể, thành đường dài khắp doanh trại, chúng nghĩ bây giờ không gì có thể ngăn cản cầm chân, chúng sẽ lao tới tấn công dãy thuyền sơn đen. Ra dấu báo hiệu cho chúng hay tình hình khả quan, Chúa tể công tử Kronos dội chớp sáng lòe bên phải. Hùng dũng, vũ bão, Hektor tung hoành cuồng loạn. Tin tưởng Chúa tể trợ giúp, máu điên thẩm nhập cơ thể, y bất chấp cả thế nhân lẫn thần linh. Y chỉ cầu nguyện rạng đông dịu dàng tới sớm; y đe dọa chặt đứt phù hiệu gắn trên mũi thuyền, phóng hỏa đốt hết; khói bốc nghi ngút, ngô bối hỗn loạn chạy ra, y hạ sát bên mạn thuyền. Trong thâm tâm bản nhân thực tình lo

sợ thần linh để y mặc sức thực hiện ý đồ. Do vậy rất có thể định mệnh bắt ngô bối bỏ mạng trên đất Troad xa đất Argos nơi ngựa sinh sôi nảy nở. Đứng lên tướng quân, dù đã muộn, nếu muốn cứu quân lính Achaian thoát cảnh nguy ngập, mang họ ra khỏi cảnh tàn sát quân Troian điên cuồng thực hiện. Nếu từ chối sau này tướng quân sẽ ân hận! Bất hạnh một khi xảy ra không có cách nào chữa trị. Trước hết hãy nghĩ cách cấp tốc cứu quân Danaan khỏi ngày tai họa.

“Quý hữu thân mến, ngày để quý hữu rời Phthia ra đi tìm gặp Agamemnon, thân phụ Peleus dặn dò kỹ lưỡng: ‘Con ơi, sức mạnh nếu muốn, Athena và Hera sẽ cho con. Phần riêng điều con phải làm ấy là chế ngự cảm nghĩ hãnh diện, tự hào dấy lên trong lòng, vì không gì bằng dịu dàng, hòa nhã. Cự tuyệt bất hòa, vốn là đầu dây mối rợ gây ra bất hạnh, nếu con muốn binh sĩ Argive già cũng như trẻ đều quý trọng.’ Lời khuyên của lão công là vậy, thế mà quý hữu lại quên! Dẫu sao vẫn chưa quá muộn nếu quý hữu gạt sang bên thịnh nộ từng đè nặng cõi lòng. Agamemnon sẵn sàng đền bù hết cả khi quý hữu nguôi giận. Nếu quý hữu chịu khó lắng nghe, bản nhân sẽ kể phẩm vật ông hứa trao tặng trong trại. Bảy kiềng ba chân chưa sử dụng trên lửa, mười ta-lăng vàng, hai mươi vạc đồng bóng loáng, mười hai ngựa phi nhanh, thi đua đoạt giải. Ông nói người sở hữu của cải tuấn mã của Agamemnon đem lại sẽ không thiếu chiến phẩm và chẳng ít vàng ròng. Hơn thế, ông sẽ tặng quý hữu bảy phụ nữ, đan lát, thêu thùa khéo léo, phụ nữ Lesbos sắc đẹp tuyệt vời ông chọn trong số phụ nữ xinh đẹp làm chiến phẩm, khi quý hữu chiếm đoạt thành phố. Ông sẽ tặng quý hữu tất cả, và kèm số này, thiếu nữ, ái nữ Briseus ông lấy của quý hữu trước kia. Ông trang trọng thề ông chưa hề lên giường, chưa hề ăn nằm với nàng, như thường thấy giữa đàn ông với đàn bà. Tất cả tặng phẩm sẽ thuộc quý hữu tức khắc. Sau đó, nếu thần linh trợ giúp ngô bối hạ thành phố to lớn của Priam, khi binh sĩ Achaian chia chiến phẩm, quý hữu có thể vào lấy vàng, đồng hàng đống mang về thuyền. Quý hữu có thể tự tay lựa chọn hai mươi thiếu nữ Troian nhan sắc tuyệt trần chỉ thua kém Helen đất Argos. Nếu ngô bối trở

về Argos Achaian, đất giàu có, quý hữu có thể làm tế tử, ông sẽ coi quý hữu như Orestes, con trai út duy nhất đáng yêu đang sống sung sướng ở đó. Ông có ba con gái sống trong biệt điện nguy nga: Chrysothemis, Laodike và Iphianassa. Quý hữu có thể chọn cô nào tùy ý đem về nhà Peleus làm vợ và không phải cống nộp phẩm vật cô dâu. Ông sẽ cho thêm nhiều phẩm vật làm của hồi môn, nhiều hơn bất kể người nào thường cho con gái. Ông sẽ cho quý hữu bảy thành phố xây cất khang trang: Kardamyle, Enope, Hire đồng cỏ chăn nuôi xanh rờn, Pherai chí thánh bất khả xâm phạm, Antheia bãi cỏ trải dài thăm thẳm, Aipeia ngoạn mục nên thơ và Pedasos vườn nho bạt ngàn. Tất cả gần biển, cuối biên giới Pylos cơ man là cát. Người ở đó nhiều cừu, nhiều bò, họ sẽ tôn vinh, cống hiến như thể quý hữu là thần linh, họ công nhận quyền trượng và nộp phú khóa định kỳ hậu hĩ. Ông sẽ làm tất cả vì quý hữu nếu quý hữu gạt bỏ giận dữ sang bên. Tuy nhiên, nếu tức giận đối với công tử Atreus vẫn dâng cao trong lòng, đối với người tặng cũng như vật tặng, quý hữu ít nhất nên tỏ lòng thương hại đoàn quân Achaian rã rời trong doanh trại. Họ sẽ quý trọng quý hữu như thần linh. Dưới mắt họ quý hữu có thể chiến thắng lẫy lừng, bởi bây giờ là cơ hội có thể khuất phục Hektor. Điên khùng phi lý thúc đẩy, y sẽ nhào tới trực diện quý hữu, vì nghĩ trong hàng quân Danaan thuyền ngô bối chở tới đây không có người nào là địch thủ ngang tầm."

Achilleus bước chân thoăn thoắt đáp: "Công tử Laertes cao quý, Odysseus mưu trí, nếu nói bản nhân phải nói thẳng quý hữu hay bản nhân nghĩ gì và sẽ làm gì để quý hữu khỏi mất thì giờ ngồi đây thay nhau tỉ tê, nhỏ nhẹ để lấy lòng. Bản nhân kinh tởm như kinh tởm cửa địa ngục người nói một đằng làm một nẻo. Tuy nhiên, bản nhân sẽ nói quý hữu hay điều bản nhân cảm thấy phải nói. Bản nhân nghĩ Agamemnon công tử Atreus, kể cả đoàn quân Danaan, sẽ chẳng bao giờ thuyết phục nổi bản nhân, vì bây giờ bản nhân thấy nếu cứ tiếp tục giao tranh với quân thù, không ngưng nghỉ, người ta lại không biết tới, quả là dã tràng xe cát biển đông. Ngồi trong quân trại hay ra chiến trường số phận như nhau. Kẻ hèn nhát,

người can trường là một và kính trọng ngang hàng. Chết không phân biệt đứa chẳng làm gì cũng như thằng làm cật lực. Hy sinh chịu đựng gian khổ hàng ngày liên tục liều mạng ngoài chiến trường cuối cùng tay trắng. Bản nhân như con chim kiếm mồi tha về tổ cho bầy con mới nở, dù khó khăn đến mấy cũng chẳng màng, ra đi không nghĩ tới bản thân. Bản nhân đã trải qua nhiều đêm không ngủ, nhiều ngày đẫm máu, chiến đấu chống lại kẻ thù bảo vệ hiền thê. Dùng thuyền bản nhân đã hạ mười hai thành phố đông dân, không kể mười một thành phố bằng đường bộ trong vương quốc Troad đất ruộng phì nhiêu. Thành phố nào bản nhân cũng đoạt nhiều chiến phẩm, toàn bộ của cải lần nào đem về bản nhân cũng trao Agamemnon công tử Atreus ở lì hậu cứ trên chiến thuyền ngoạn mục không ra chiến trường. Mỗi lần bản nhân trao đương sự giữ hết phần lớn, chỉ nhả phần nhỏ tí ti. Chiến phẩm đương sự cho quân vương và chỉ huy giữ riêng, không ai động tới. Bản nhân là người duy nhất trong hàng quân Achaian đương sự tước đoạt. Đương sự cướp tiện nội bản nhân yêu thương, quý mến để ăn nằm thỏa mãn thú vui! Vì sao người Argive ngô bối phải đánh nhau với người Troian? Tại sao công tử Atreus thành lập đội quân chèo thuyền vượt biển tới đây? Không phải vì Helen mái tóc diễm kiều hả? Trong nhân loại chỉ có công tử Atreus thương yêu hiền thê hay sao? Không, người đứng đắn, biết điều đều yêu quý, chăm sóc hiền thê, bản nhân cũng yêu quý thiếu nữ hết lòng, mặc dù dùng thương bắt làm nô lệ.

“Nhưng sau khi cướp giật chiến phẩm, đương sự giở trò lừa dối, xin đừng để đương sự bịp bợm lần nữa. Bản nhân biết đương sự quá rõ, đương sự không thể mồi chài bản nhân. Không, Odysseus, nếu muốn cứu dãy thuyền khỏi bốc cháy đương sự nên bàn với quý hữu và quân vương khác. A! đúng rồi, trong khi bản nhân vắng mặt, đương sự hì hục hoàn tất công trình kỳ lạ, xây tường, đào hào sâu rộng, cắm cọc. Dẫu vậy đương sự vẫn không thể ngăn chặn Hektor sát nhân hùng dũng tràn qua! Trái lại, thời gian bản nhân ra chiến trường với quân Achaian, y không bao giờ dám tung quân khỏi bức

tường mà chỉ lấp ló ở cổng Skaian không xa cây sồi. Có lần, lần duy nhất, đơn thương trực diện bản nhân y suýt mất mạng. Tiếc thay sự việc đổi thay, bây giờ bản nhân không muốn giao tranh với Hektor phi thường nữa. Ngày mai bản nhân sẽ làm lễ tế sinh dâng Chúa tể cùng mọi thần linh, sau đó chất đồ kéo thuyền xuống biển. Quý hữu sẽ thấy, nếu muốn và nếu tò mò theo dõi, sáng sớm tinh sương thuyền bản nhân vượt eo biển Hellespont lúc nhúc cá, người của bản nhân hăng hái khua chèo. Nếu thần linh lừng danh rung chuyển trái đất trợ giúp, buồm xuôi gió thuận, ngày thứ ba bản nhân sẽ đặt chân lên Phthia đất ruộng phì nhiêu. Bản nhân rời bỏ cơ ngơi giàu có ở đó dẫn mình tới đây để đón nhận bất hạnh. Từ đây bản nhân sẽ mang vàng ròng, đồng đỏ, phụ nữ thắt lưng ngoạn mục, sắt xám tự tay chiếm được về đó, đủ thứ trừ phần thưởng danh dự Agamemnon quyền uy, công tử Atreus trao tặng, nhưng trâng tráo đòi lại! Quý hữu trở về kể lại đầy đủ cho đương sự hay những gì bản nhân nói, kể lại công khai để quân lính Achaian cũng cảm thấy bất bình như bản nhân. Nếu vẫn muốn lừa bịp binh sĩ Danaan, luôn luôn khoác bộ mặt lưu manh, đương sự quả thực vô liêm sỉ. Thuộc hàng trơ trẽn đương sự sẽ không dám nhìn thẳng mặt bản nhân. Bản nhân sẽ không bàn bạc hoặc hành động cùng đương sự vì đương sự đã bịp bợm và xử tệ với bản nhân. Đương sự không thể múa lưỡi tuôn lời đánh lừa bản nhân lần nữa. Một lần đủ rồi. Để đương sự lẳng lặng dấn thân vào thất bại, vì Chúa tể nhìn xa trông rộng đã tước bỏ phán đoán khiến đương sự u mê, loạn trí. Bản nhân kinh tởm tặng phẩm, bản nhân coi thường người cho không khác cỏ rác. Dù bây giờ có cho bản nhân mười lần, hai mươi lần của cải sở hữu, cộng với của cải sẽ tiếp nhận, dù có cho của cải đổ vào Orchomenos hoặc Thebes ở Ai-cập, thành phố nhà ở chất đầy châu báu, thành phố trăm cửa ô, mỗi cửa ô để hai trăm binh sĩ quất ngựa đánh xe ra đi, dù tặng phẩm có nhiều như cát, như bụi, dù nhiều như vậy, đương sự cũng không tài nào thuyết phục nổi bản nhân, trừ phi trước hết đền bù xứng đáng lăng nhục ê chề bản nhân gánh chịu.

“Bản nhân sẽ không lấy cô nào con gái đương sự, dù sắc đẹp ngang hàng Aphrodite vàng óng yêu kiều, bàn tay tài hoa như Athena mắt xanh lam lục. Dù thế bản nhân cũng không lấy làm vợ. Đương sự nên chọn người Achaian khác, người như đương sự, quân vương cao hàng hơn bản nhân. Vì nếu thần linh phù hộ, bản nhân trở về quê hương an toàn, lúc đó chẳng cần ai giúp đỡ, Peleus cũng sẽ kiếm vợ cho bản nhân. Hellas và Phthia có nhiều gái đẹp, con gái thủ lĩnh cao cả bảo vệ thành phố. Nếu ưng cô nào, bản nhân sẽ lấy cô ấy làm vợ yêu quý. Lòng bản nhân thường hướng về nơi đó, ao ước kết hôn với người vợ xứng đáng mình ưa thích, chung sống vui hưởng của cải Peleus già nua làm chủ. Bởi thực tình mà nói dưới mắt bản nhân không gì quý bằng cuộc đời, kể cả của cải người ta bảo thành Troa sở hữu, thành phố kiến trúc khang trang, thời xưa, thời hòa bình trước khi con cái người Achaian kéo tới, kể cả của cải trong đền, ngưỡng cửa bằng đá, thờ thần linh giáng sấm Phoibos Apollo trong Pytho trên núi trập trùng. Người ta có thể cướp bò, vồ cừu rắn rỏi, cứng cáp, người ta có thể mua kiềng ba chân, ngựa bờm hạt dẻ, song người ta không thể bắt, không thể mua, không thể kéo đời con người trở lại, khi hơi thở cuộc đời người đó vượt qua ranh giới hàm răng, cặp môi. Mẹ bản nhân, nữ thần Thetis chân bạc, nói định mệnh mở hai con đường cho bản nhân đi tới cõi chết, mức chót cuộc đời. Nếu ở đây chiến đấu bao vây thành Troa, bản nhân không có ngày về, song tên tuổi sẽ bất diệt. Ngược lại, nếu trở về quê hương yêu dấu, tên tuổi sẽ tiêu vong, nhưng cuộc đời sẽ kéo dài, bản nhân không chết sớm. Tiện đây bản nhân cũng khuyến khích tất cả quý hữu nên chèo thuyền trở về, vì quý hữu sẽ chẳng bao giờ đạt mục đích trong thành Troa phố xá dốc thẳm. Chúa tể nhìn xa trông rộng đã chìa bàn tay cương quyết bao che thành phố, dân chúng sống trong đó lên tinh thần, lấy lại niềm tin. Bởi thế quý hữu hãy rời bản nhân trở về tường trình với chỉ huy quân Achaian trong hội nghị, tường trình công khai, vì trưởng thượng có đặc quyền làm vậy, quý vị đó phải nghĩ cách đề ra kế hoạch tốt đẹp cứu đoàn thuyền và đoàn quân bên dãy thuyền rỗng không. Vì kế hoạch

quý vị đó đưa ra trong thời gian bản nhân phẫn nộ sẽ không đem lại kết quả. Riêng Phoinix ở lại nghỉ đêm với ngô bối. Sáng mai nếu muốn, lão công có thể lên thuyền trở về quê hương yêu dấu cùng ngô bối. Bản nhân không hề ép buộc."
Achilleus trình bày, mọi người ngồi im, nín thinh, xúc động vì lời nói và thái độ cương quyết từ chối. Cuối cùng mã phu tùy tùng cao niên Phoinix đứng lên phát biểu, nước mắt giàn giụa, lo lắng hết sức cho đoàn thuyền: "Achilleus lừng danh, nếu trở về quả thực là điều con suy nghĩ, nếu con nhất định từ chối ngăn chặn ngọn lửa thiêu đốt đoàn thuyền can trường, vì phẫn nộ tràn ngập cõi lòng, như vậy làm sao, Achilleus yêu quý, ta có thể ở lại đây một mình, không có con? Mã phu cao niên Peleus phái ta đi với con, hôm người để con rời Phthia lên đường tìm gặp Agamemnon, lúc đó con còn nhỏ, chưa hiểu tí gì về chiến trận hoặc tranh luận, nơi con người có thể nổi tiếng lừng danh. Vì thế người sai ta đi theo để dạy con mấy thứ, biến con thành người biết nói năng, biết hành động. Bởi thế, con yêu quý ơi, ta không thể để con đi ta ở lại, dù thần linh có hứa lột bóc tuổi già biến ta thành trẻ trung, cường tráng như lần đầu lúc ta rời bỏ Hellas, nơi sản sinh phụ nữ xinh đẹp, chạy trốn vì cãi lộn với thân phụ Amyntor công tử Ormenos. Ông nổi khùng với ta vì cô vợ bé mái tóc yêu kiều. Ông yêu nàng mê mẩn, ông khinh rẻ vợ cả, mẹ ta. Bà thường nắm đầu gối năn nỉ ta trước hết tìm cách ban đêm ăn nằm với nàng, sau đó kiếm kế khiến nàng kinh tởm ông. Ta đồng ý, ta thực hiện ý đồ. Nghi ngờ sự thể ông vừa nguyền rủa ta vừa van vái Erinys, nữ thần khủng khiếp, ông sẽ không bao giờ ẵm bế đứa nào trong số con yêu quý của ta để trên đầu gối. Thần linh phê chuẩn lời nguyền rủa, Chúa tể địa ngục và Persephone rùng rợn thực hiện đầy đủ. Bản năng thúc đẩy tức quá ta định bụng hạ sát ông bằng kiếm đồng sắc bén. Nhưng có vị bất tử ngăn chặn cơn giận bảo ta hãy nghĩ tới chê trách người đời gièm pha, phỉ báng ta gánh chịu, ghê tởm dân Achaian gọi ta là kẻ giết cha. Từ đó lòng thôi thúc không sao chịu nổi ta không muốn sống lần nữa trong ngôi nhà người cha nổi giận. Thân nhân, họ hàng sống xung quanh cố gắng

năn nỉ nhất định giữ ta ở lại. Cừu mập, bò chân khoèo sừng cong giết thả cửa; heo béo trải nướng trên lửa; nhiều bình rượu vang dịu ngọt của ông già đem ra uống sạch. Chín đêm liền họ ở bên cạnh thay phiên canh gác, đốt hai đống lửa sáng rực, một dưới trụ quan sân sau vây tường, một ở tiền đình ngoài cửa phòng ngủ. Nhưng đêm thứ mười, trời tối như bưng, ta phá cửa phòng ngủ chắc nịch trốn ra ngoài. Ta trèo tường sân sau dễ dàng, không hạ bộc canh gác hoặc nữ tỳ phục dịch nào trông thấy. Sau đó ta hăm hở phóng chạy như bay qua Hellas thảm cỏ bao la tới Phthia ruộng đất phì nhiêu, nơi cừu sinh sản, đến tư thất quân vương Peleus. Người tiếp đón ta niềm nở, thương yêu ta như người cha yêu thương đứa con duy nhất sinh sau đẻ muộn, thừa hưởng gia sản tiền rừng bạc biển. Muốn ta giàu có người cho cai trị vùng đất đông dân; ta định cư sát biên giới Phthia xa xôi, cai quản, trị vì dân Dolopes.

“Từ đó, Achilleus oai phong ơi, mọi tình cảm thương yêu dồn hết, ta nuôi dạy con khôn lớn nên người. Vì con không chịu ra ngoài dùng bữa hoặc đụng tới món ăn ở nhà với bất kỳ ai trừ ta? Ta thường đặt con trên đầu gối rung rinh cưng nựng, xé nhỏ miếng thịt ta đang ăn cho con, đưa cúp ta đang uống lên môi cho con nhấp thử. Nhiều lần lúc còn nhỏ dại, trong chuỗi ngày èo uột, con nôn ọe, vang làm ướt tu-ních ta mặc. Ôi chao! Vì con ta trải qua nhiều khó khăn, cực nhọc, lòng thầm nghĩ sao thần linh không thương cho ta sinh hạ đứa con! Nhưng Achilleus tuyệt vời ơi, ta biến con thành con ta, phòng khi ta già, con sẽ bảo vệ, bao che tránh khỏi bất hạnh ghê tởm. Vậy Achilleus ơi, hãy kìm hãm xúc động, trấn áp tự hào, chẳng nên giữ lòng chai đá không tha thứ khoan dung. Ngay cả thần linh, vị thế, uy tín, uy quyền hơn ngô bối gấp bội cũng có thể lung lạc, xiêu lòng. Khi người phạm luật, phạm lỗi quỳ gối van xin, thần linh cũng thay đổi thái độ trước lễ sinh, khấn vái, rượu rẩy, lễ vật ngào ngạt hương thơm. Vì Cầu Nguyện là ái nữ Chúa tể tối thượng. Dáng đi khập khiễng, thân hình nhăn nheo, cặp mắt nhấp nháy, các nàng hối hả đuổi theo Tội Lỗi. Nhưng Tội Lỗi cường tráng, nhanh nhẹn bỏ các nàng lẹt

đẹt đằng sau. Lén lút cướp đường vượt lên đi trước, Tội Lỗi lang thang khắp địa cầu, gieo rắc buồn rầu, đau khổ tác hại thế nhân. Các nàng đến sau mang theo thuốc chữa trị. Người nào khiêm tốn đón tiếp, khi tới gần, các nàng tận tình giúp đỡ, lắng nghe ước nguyện. Trái lại, nếu giữ lòng chai đá, lời lẽ cộc cằn, sỗ sàng, người nào khước từ, nhất định cự tuyệt, các nàng sẽ bỏ đi, cầu xin Chúa tể công tử Kronos sai Tội Lỗi rượt đuổi, trừng phạt để người đó phải chuộc tội vì đau khổ. Vậy, Achilleus, con cũng thế, con phải khiêm tốn đối với các nàng, thái độ ấy khiến nhiều người xiêu lòng, ngay cả người quyền cao chức trọng. Nếu công tử Atreus không biếu tặng đầy đủ, nếu không hứa hẹn sau này sẽ tăng thêm, nếu vẫn giữ kín thù hận trong lòng, ta sẽ không yêu cầu con bỏ qua phẫn nộ, cứu nguy quân Argive, bất kể họ cần đến thế nào. Nhưng sự thật cho thấy hiện tại và hiện giờ, không những tặng biếu khá nhiều, trao tay dứt khoát, ông còn cam kết trong tương lai sẽ tăng gấp bội, ngoài việc chọn người xuất sắc, bạn chí thiết của con, trong hàng quân Argive làm sứ giả trình bày lý do. Con chẳng nên xem nhẹ lời họ nói, coi thường bước họ đi, mặc dù đến bây giờ chẳng ai có thể chê trách vì phẫn nộ con mang trong lòng.

“Bởi thế ngô bối nghe nhiều chuyện kể anh hùng ngày xưa thịnh nộ cao độ, song xiêu lòng trước tặng phẩm, cuối cùng mềm lòng trước lời thuyết phục. Phần riêng ta nhớ chuyện cũ bao năm về trước, không phải mới xảy ra hôm qua. Mọi người có mặt ở đây đều là bằng hữu nên ta chẳng ngại kể con hay. Người Kouretes giao tranh với người Aitolian hiếu chiến xung quanh thành phố Kalydon. Hai bên sát hại lẫn nhau. Người Aitolian cố gắng bảo vệ thành phố thân yêu, người Kouretes nhất quyết sử dụng sức mạnh chiến tranh tìm đủ cách tấn công, cướp phá. Bất hạnh bắt đầu khi Artemis đang ngự trên ngai vàng cảm thấy xúc phạm bèn gieo rắc tai ương cho người Aitolian, vì quân vương Oineus không làm lễ cúng dâng sản phẩm đầu mùa trên đồi trồng nho. Thần linh khác đều vui vẻ vì lễ bách sinh phong phú; chỉ có ái nữ Chúa tể toàn năng quân vương không dâng cúng. Có lẽ ông quên lãng, có lẽ ông

chểnh mảng. Dù thế nào trong hai trường hợp ông cũng đã mù quáng phạm lỗi lầm tai hại. Nổi giận, nữ thần xạ thủ khuynh loát, dòng dõi thần linh, biệt phái heo rừng khổng lồ nanh trắng, xuống tàn phá vườn cây ăn trái của Oineus. Quái vật đốn ngã nhiều cây cao lớn nằm ngổn ngang trên mặt đất, nhổ cả rễ, bứng cả hoa, ngắt cả quả trên cành. Cuối cùng công tử Oineus, Meleagros giết chết quái vật, sau khi huy động thợ săn, chó săn từ nhiều thành phố. Nhóm nhỏ không thể hạ sát, vì quái vật to lớn, hơn thế đã đưa nhiều người tới kết thúc buồn thảm. Dẫu vậy Artemis vẫn lớn tiếng kêu gọi chiến tranh trên xác chết, vì thủ cấp và bộ lông tua tủa của heo rừng, nên người Kouretes và người Aitolian dũng cảm đâm chém, cứa cổ lẫn nhau.

“Cuộc chiến tiếp diễn, nếu Meleagros đáng sợ tham chiến, tình trạng sẽ bất lợi đối với người Kouretes. Mặc dù đông đảo, họ không thể đương đầu trước tường thành. Nhưng khi phẫn nộ xâm nhập cõi lòng, phẫn nộ từng dâng cao trong tim nhiều người, ngay cả người biết suy nghĩ chín chắn, trong tâm can lúc đó cũng nảy sinh giận dữ đối với thân mẫu Althaia, Meleagros nằm lì ở nhà ôm vợ, Kleopatra xinh đẹp. Nàng là ái nữ Marpessa, mắt cá chân kiều diễm, ái nữ Euenos và Idas, thế nhân cường tráng bậc nhất trần gian thời đó đã cầm cung thách thức Phoibos Apollo đua tài vì giai nhân mắt cá chân kiều diễm. Lúc đó trong lãnh trang cha mẹ khả kính thường gọi Kleopatra là Alkyone, vì mẹ có thời chia sẻ số phận buồn thảm của con alkuón, chim bói cá, thốt tiếng rên rỉ, khóc lóc lúc thần linh xạ thủ Apollo nắm tay lôi đi. Meleagros lên giường nằm với Kleopatra, lòng đau đớn vì giận dữ, tức tối vì mẹ nguyền rủa. Buồn não nề bà cầu xin thần linh khá lâu vì em bị hạ sát. Quỳ gối khom lưng, nước mắt tuôn chảy ướt ngực xuống vế đùi, nắm tay đập đất phì nhiêu, bà kêu gọi Diêm vương Hades và Hoàng hậu Persephone khủng khiếp ra tay trừ khử công tử. Từ địa ngục tối om, bước đi trong sương mờ âm u, lòng chẳng chút thương hại, Erinys nghe tiếng.

“Nhưng liền đó người Kouretes ào tới tấn công cổng thành. Họ đập tường thình thịch. Trưởng thượng người Aitolian vội

vàng tìm cách thuyết phục cử phái đoàn tu sĩ uy tín phục vụ thần linh tới năn nỉ Meleagros đi ra cứu vãn thành phố. Trưởng thượng hứa nhiều tặng phẩm; trưởng thượng nói chiến binh có thể chọn năm mươi ác-păng vùng đất phong phú hơn cả làm lãnh địa, nửa trồng nho, nửa cày cấy, tách khỏi phần đất phì nhiêu trên cánh đồng ngoạn mục Kalydon. Mã phu cao niên Oineus cũng nhiệt tình cầu nguyện giúp họ. Nhiều lần đứng trên ngưỡng cửa phòng ngủ mái cao, lão công giật cửa chắc nịch đóng kín, van nài, năn nỉ công tử; nhiều lần em gái, mẹ đẻ cũng hăm hở cầu khẩn, song chiến binh càng cương quyết; nhiều lần đồng đội, bạn bè tâm phúc, thân thiết cũng tới khẩn nài. Nhưng dù vậy tất cả cũng không thể lay chuyển trái tim sắt đá, trừ lúc người Kouretes leo tường tìm cách đốt thành phố, bắn cung tên bay như mưa trúng ngay phòng. Đúng lúc đó hiền thê thắt lưng ngoạn mục, nước mắt giàn giụa, tới gần năn nỉ. Nàng miêu tả thống khổ nhân dân phải gánh chịu khi thành phố bị chiếm đoạt: đàn ông con trai giết hại, nhà cửa bốc cháy, sụp đổ, thành than, quân thù xa lạ bắt trẻ con, đàn bà con gái thắt lưng đậm màu mang đi. Lắng nghe lời kể buồn thảm, lòng xúc động vì cảnh ghê tởm, chiến binh đứng dậy, đi ra, choàng giáp y óng ánh. Do lương tâm thúc đẩy, chiến binh cứu dân Aitolian khỏi ngày đen tối. Nhưng dù làm vậy, dân Aitolian cũng không biếu tặng phẩm vật quý giá. Chiến binh cứu họ khỏi tiêu vong, song không nhận quà tặng. Bởi thế, quý hữu, đừng nghĩ như chiến binh; đừng để ác quỷ dẫn theo đường đó. Nếu tới cứu nguy lúc thuyền đã bốc cháy, quý hữu sẽ gặp bất hạnh lớn lao. Hãy tới lúc tặng phẩm còn trong tầm tay, quân lính Achaian sẽ quý trọng quý hữu như thần linh. Trái lại, nếu khước từ tặng phẩm, ngày nào đó dấn thân vào cuộc chiến đẫm máu, hy sinh tính mạng, quý hữu cũng chẳng khiến họ ca ngợi hết lời, dù chuyển bại thành thắng."

Phoinix dứt lời, Achilleus bước chân thoăn thoắt cất tiếng: "Phoinix, cha già quý mến, lừng danh, con không cần vinh dự đó. Con nghĩ con đã đạt theo ý định Chúa tể, luôn luôn muốn con ở bên dãy thuyền mũi cong, chừng nào con còn hơi để

thở, còn gối để đi. Còn điều nữa con muốn nói cha hay, xin giữ nằm lòng. Cha đừng dùng nước mắt, lời than lay động lòng con nhằm phục vụ anh hùng, công tử Atreus. Cha chẳng nên dành cảm tình cho đương sự, nếu không muốn cảm tình con dành cho cha trở thành ghét bỏ. Điều cha nên làm ấy là chống đối mãnh liệt kẻ đối xử tàn tệ với con. Con sẵn sàng dâng nửa vương quốc và xin cha cùng chia sẻ vinh dự. Con quyết định hai quý hữu trở về nói cho đương sự hay phúc điệp. Còn cha ở lại với con, nghỉ đêm trên giường êm ả. Sáng mai lúc rạng đông xuất hiện mình sẽ bàn chuyện nên ở lại hay trở về."

Dứt lời tướng quân lẳng lặng nháy mắt ra hiệu Patroklos sửa soạn giường ngủ dày dặn cho Phoinix để mấy người kia nghĩ tới việc rời trại, không nấn ná, chần chừ. Đúng lúc đó, quay nhìn công tử Laertes, Aias hiên ngang công tử Telamon lên tiếng: "Dòng dõi Chúa tể, công tử Laertes, dòng dõi thần linh, Odysseus đa mưu túc trí, thôi ngô bối ra về, vì bản nhân nghĩ sứ mạng thi hành trong chuyến du thuyết hoàn toàn thất bại. Tin không vui, song ngô bối phải cấp tốc đem về cho quân Danaan hay. Lúc này chắc hẳn họ đang ngồi chờ đợi. Achilleus đã biến phẫn nộ trong lòng thành ngạo mạn man rợ. Tàn ác! Tướng quân không bận tâm nghĩ tới tình bạn đồng đội dành cho bản thân, ngô bối đề cao hơn ai hết bên dãy thuyền. Nhẫn tâm! Ngay cả trong trường hợp sát nhân, thông thường thân nhân nạn nhân vẫn nhận tiền đền, thay vì đòi nợ máu, đối với người em hoặc đứa con: thủ phạm không phải bỏ nước, nếu nộp tiền đền; thân nhân nạn nhân nuốt giận trong lòng sau khi nhận tiền bồi thường. Trái lại, Achilleus, thần linh đã đặt trong lòng quý hữu hận thù hừng hực khôn nguôi, chỉ vì cô gái, một thôi! Ngô bối tới đây đề nghị với quý hữu bảy cô xinh đẹp tuyệt vời cùng nhiều tặng phẩm. Vậy hãy tỏ thiện chí để lòng quay lại đường khoan dung, nẻo nhân hậu. Xin nhớ quý hữu phải tôn trọng bổn phận gia chủ là bặt thiệp thù tiếp. Ngô bối đến nhà quý hữu do toàn quân Danaan đề cử; ngô bối không mong gì hơn mà vẫn là bạn thân, bạn quý của quý hữu trong hàng quân Achaian."

Achilleus bước chân thoăn thoắt tiếp lời: “Aias cao quý, công tử Telamon, chỉ huy chiến binh, điều quý hữu nói xem ra cũng là điều bản nhân nghĩ. Nhưng lòng bản nhân sôi sục phẫn nộ bất kể khi nào nghĩ tới phong cách tởm lợm công tử Atreus cư xử khiếm nhã với bản nhân trước mặt hàng quân Argive, làm như bản nhân là kẻ lưu đày khả ố. Quý hữu hãy ra về nhắc lại phúc điệp. Bản nhân sẽ không nghĩ tới chiến trận đẫm máu, nếu công tử Priam khôn ngoan, Hektor oai phong không kéo tới hàng trại, dãy thuyền binh sĩ Myrmidon tàn sát quân lính Argive, rồi châm lửa phóng hỏa. Bản nhân nghĩ dù hiếu chiến đến đâu, nhưng tới chiếc thuyền sơn đen và căn trại bản nhân, Hektor sẽ ngừng.”
Tướng quân dứt lời, tất cả sứ giả nâng cúp hai quai rẩy rượu lễ, sau đó xếp hàng đi dọc dãy thuyền ra về. Odysseus dẫn đầu. Patroklos ra lệnh tẩu tốt và nữ tỳ mau mau sửa soạn giường ngủ êm ấm cho Phoinix. Nữ tỳ ngoan ngoãn làm theo, trải da cừu, mền đắp và vải mịn. Lão ông nằm ngủ chờ rạng đông thiêng liêng. Achilleus ngủ phòng cuối trại bằng gỗ vững chắc. Bên cạnh là phụ nữ tướng quân mang theo từ Lesbos, ái nữ Phorbas, Diomede xinh đẹp, cặp má trái đào. Patroklos ngủ phòng góc đối diện. Patroklos cũng có phụ nữ nằm bên cạnh, Iphis thắt lưng yêu kiều, Achilleus riêng tặng khi đột nhập Skyros cao ngất, thành phố của quân vương Enyeus.
Sứ giả vừa về tới trại Agamemnon, con cháu người Achaian đứng phắt dậy. Bốn bề tứ phía nâng cúp vàng chúc mừng, họ bắt đầu hỏi chuyện. Người đầu tiên lên tiếng là nguyên soái Agamemnon: “Odysseus nổi tiếng lừng danh, vinh quang rực rỡ trong hàng quân Achaian, nói bản nhân hay tướng quân có sẵn lòng ngăn chặn quân thù phóng hỏa thuyền ngô bối hay từ chối, và để mặc phẫn nộ dâng cao trong lòng cao ngạo?”
Odysseus oai nghiêm, điềm đạm đáp: “Công tử Atreus vô cùng vẻ vang, nguyên soái, Agamemnon, không những không nguôi giận dữ, trái lại lòng càng chứa đầy thịnh nộ điên cuồng, tướng quân cự tuyệt cả nguyên soái lẫn quà tặng. Tướng quân nói nguyên soái hãy tự mình cùng binh sĩ Argive

nghĩ cách cứu thuyền và quân Achaian. Phần riêng tướng quân đe dọa sáng mai rạng đông hé lộ sẽ kéo thuyền cân bằng, chèo hai bên xuống biển. Tướng quân còn nói tướng quân khuyến khích tất cả cũng chèo thuyền trở về quê hương, vì không tài nào đạt mục đích, ngô bối sẽ gặp số phận đen tối trong thành Troa dốc đứng. Chúa tể nhìn xa trông rộng đã chìa bàn tay cương quyết bao che thành phố, dân chúng sống trong đó lên tinh thần, lấy lại niềm tin. Tướng quân nói vậy. Mấy người cùng đi với bản nhân sẽ nhắc lại điều tương tự với nguyên soái, Aias và hai lệnh sứ, tất cả đều khôn ngoan, chín chắn. Phần Phoinix, lão ông ở lại nghỉ đêm ở đó theo tướng quân yêu cầu để ngày mai có thể theo họ lên đường trở về quê hương yêu dấu, nếu muốn. Tướng quân không hề ép buộc."

Odysseus dứt lời, mọi người im lặng, xúc động vì ngôn từ và cung cách cố gắng diễn tả. Con cháu người Achaian ngồi nín thinh, chán nản, buồn bã một lúc khá lâu. Cuối cùng Diomedes say mê chiến trận lên tiếng: "Công tử Atreus, quân vương vô cùng vẻ vang, Agamemnon, nguyên soái chẳng nên biếu tặng vô số phẩm vật, khẩn cầu công tử Peleus tuyệt vời làm gì. Từ trước tới giờ tướng quân vẫn là người cao ngạo; bây giờ nguyên soái lại đưa tướng quân lên đài cao ngạo cao hơn. Dẫu thế ngô bối nên để mặc tướng quân quyết định trở về hay ở lại. Tướng quân sẽ lại ra chiến trường khi trái tim trong lồng ngực thôi thúc, thần linh đưa lối chỉ đường. Vậy tất cả hãy làm như bản nhân đề nghị. Lúc này quý hữu cần nghỉ ngơi, ăn uống thỏa thuê, để có sức lực và tinh thần. Sáng mai khi rạng đông kiều diễm, ngón tay ửng hồng ló hiện rực rỡ, ngoạn mục, nguyên soái phải cấp kỳ hành động, tập trung lực lượng, người và ngựa, trước dãy thuyền, thúc đẩy tất cả hăng hái tiến lên, và nguyên soái phải thân chinh chiến đấu trên hàng đầu cùng thủ lĩnh và chỉ huy."

Diomedes dứt lời. Toàn thể quân vương hoan hô đề nghị, phấn khởi nghe chiến binh luyện ngựa phát biểu. Rẩy rượu lễ xong ai nấy về trại. Tất cả lên giường tận hưởng giấc ngủ thần tiên.

Khúc 10

Chỉ huy quân Achaian ngủ suốt đêm, ngủ li bì bên dãy thuyền, trừ Agamemnon, nguyên soái không hề chợp mắt, đầu óc lo lắng khôn xiết. Ông liên tục rên rỉ, tiếng rên rỉ dâng lên tự đáy lòng, ông liên miên lo sợ, nỗi lo sợ khiến tim hồi hộp, đầu óc bấn loạn, lúc nhìn bầu trời bỗng dưng sáng lòe, phu quân Hera mái tóc diễm kiều sửa soạn mưa lũ, mưa đá hoặc bão tuyết bao phủ cánh đồng, hay dường như sắp sửa cởi xích thả ác thú chiến tranh trên vùng đất bất hạnh. Đưa mắt nhìn cánh đồng, ông rùng mình vì biết bao đống lửa bừng bừng trước thành Troa, vì âm thanh ồn ào hòa lẫn tiếng tiêu, tiếng sáo, tiếng người. Quay đầu nhìn dãy thuyền cùng đoàn quân Achaian, ông giơ tay nắm tóc dứt mạnh, van vái Chúa tể trên cao, trái tim kiêu hãnh hầu như vỡ tan gầm lên rên xiết. Cuối cùng không biết làm thế nào ông đành đi kiếm Nestor công tử Neleus, hy vọng lão công giúp ý kiến tìm ra phương cách hữu hiệu cứu đoàn quân Danaan khỏi thảm bại. Bởi thế nhỏm dậy ngồi trên giường ông mặc tu-ních, sau đó xỏ chân sạch bóng vào đôi dép bền chắc, choàng lên người bộ da sư tử hung vàng rộng dài chấm gót chân, cuối cùng cầm cây thương.
Cũng như bào huynh, Menelaos thấy khó ngủ, không sao chợp mắt, lo sợ tai ương sẽ đến với quân Argive, vì mình họ vượt sóng nước muôn trùng tới đất Troad, táo bạo dấn thân tham dự cuộc chiến. Thân vương lấy bộ da báo lốm đốm khoác kín tấm lưng rộng lớn, nhấc chiếc mũ lát đồng đội lên đầu, đoạn đưa tay gân guốc cầm cây thương. Thân vương ra đi đánh thức bào huynh, tổng chỉ huy lực lượng Argive, nhân dân tôn kính như thần linh. Thân vương thấy bào huynh gần đuôi thuyền, giáp y lộng lẫy choàng trên vai. Nhận ra bào đệ Agamemnon mừng rỡ. Nhưng thân vương lớn tiếng hô hào chiến tranh nói trước: “Huynh quý mến, sao lại trang bị thế này? Huynh có nghĩ phái binh sĩ lần mò dò thám bọn Troian không? Nói thế thì nói chứ đệ rất lo huynh sẽ không tìm được người đảm nhận công việc. Phải táo gan bạo phổi lắm mới

dám ra đi một mình trong đêm tối hãi hùng trinh sát quân thù."
Nguyên soái Agamemnon tiếp lời: "Ô, Menelaos, đệ và ta, dòng dõi Chúa tể, cần hội ý vắt óc tìm ra kế hoạch khôn khéo bảo vệ, cứu nguy đoàn quân, đoàn thuyền Argive. Vì bây giờ Chúa tể thay đổi ý định, đang tâm rời bỏ ngô bối, dồn hết cảm tình cho Hektor do lễ sinh dâng cúng. Từ trước tời giờ ta chưa hề thấy, chưa hề nghe ai nói một người, không phải con cái thần linh, nam hay nữ, trong một ngày có thể gây tổn thất ghê gớm, kinh hãi quá chừng như Hektor đã làm với con cháu người Achaian. Y giáng đòn chí tử, tấn công tơi bời, gây tổn thất nặng nề như thế, ta chắc binh sĩ Argive sẽ mang hận nhớ đời. Nhưng thôi bây giờ đệ hãy ba chân bốn cẳng chạy thật nhanh dọc dãy thuyền đến gọi Aias và Idomeneus. Còn ta tới dựng Nestor tuyệt vời dậy hỏi xem lão công có muốn tới quan sát đội gác thiêng liêng, dặn dò, chỉ bảo họ phải cẩn thận không. Họ sẽ nghe lão công hơn ai hết, vì công tử lão công và tùy tùng Idomeneus, mã phu Meriones, là chỉ huy. Họ là nhóm binh sĩ ngô bối trao trách nhiệm nặng nề vô cùng."
"Vâng, đệ xin làm y lời," Menelaos hiếu chiến đáp, "thế còn phần đệ thì sao? Muốn đệ làm gì xin huynh nói rõ? Ở lại với họ chờ huynh tới hay chạy về gặp huynh sau khi ra chỉ thị?"
"Ở lại với họ," nguyên soái Agamemnon tiếp lời, "Ngộ nhỡ mình lạc đường không gặp nhau, vì doanh trại chằng chịt lối đi ngang dọc. Nói lớn lúc đi qua, dặn binh sĩ phải thức. Gọi tên từng người, lúc gọi nhắc tên bố và họ hàng người đó. Tôn trọng phẩm giá từng người, đừng kiêu căng ngạo mạn. Ngô bối cũng phải thân chinh làm việc cật lực. Xem ra hình như Chúa tể bắt ngô bối chịu đựng gian khổ, cực nhọc từ lúc chào đời."
Sau khi chỉ thị cặn kẽ Agamemnon bảo bào đệ ra đi. Ông cất bước tìm Nestor, thủ lĩnh đoàn quân. Ông thấy lão công nằm dài trên giường êm ấm gần trại và thuyền sơn đen của mình. Bên cạnh dựng vũ khí bóng lộn: một khiên, hai thương và chiếc mũ sáng loáng. Gần kề cũng để thắt lưng to bản thêu thùa hoa mỹ lão công thường quàng quanh bụng khi dẫn

quân ra chiến trường tàn khốc, nơi tiêu hao, nuốt chửng sinh mạng con người. Vì bất kể nguy hiểm thế nào lão công không hề màng tuổi già buồn thảm. Nhỏm đầu, chống khuỷu tay, lão công vừa cất tiếng vừa hỏi công tử Atreus: “Ngươi là ai, một mình, đi dọc dãy thuyền, xuyên doanh trại dưới màn đêm âm u trong khi người khác ngon giấc? Phải chăng tìm la lạc hay đồng đội? Nói, không được lẳng lặng tới gần. Ngươi tới đây làm gì?”
Đáp lời vặn hỏi nguyên soái Agamemnon nhỏ nhẹ: “Nestor, công tử Neleus, vinh quang rực rỡ hàng quân Achaian! Lão công nhận ra Agamemnon công tử Atreus, kẻ khác hẳn mọi người, Chúa tể đã chọn để hành hạ triền miên, nhấn chìm vĩnh viễn trong biển cả đa đoan, chừng nào còn hơi để thở, còn gối để đi. Bản nhân lang thang tới đây, vì chẳng hề biết giấc ngủ êm ả là gì, mắt cứ mở chừng chừng, đầu óc cứ vương vấn nghĩ tới cuộc chiến và nguy nan quân lính Achaian kinh qua. Lo lắng khôn xiết cho đoàn quân, lòng dạ bồn chồn, bản nhân không còn làm chủ mình nữa. Lòng quặn đau, tim đập thình thịch làm như muốn nhảy khỏi lồng ngực, gối run rẩy tựa hồ không đỡ nổi tấm thân. Bản nhân thấy lão công cũng chẳng ngủ nghê. Nếu muốn ra tay, xin đi cùng, thăm viếng lính canh để biết chắc họ không ngủ gục vì quá mỏi mệt, xao lãng nhiệm vụ. Quân thù gần kề, ngô bối không biết chúng dự tính thế nào. Rất có thể đêm nay chúng mở cuộc tấn công.”
“Công tử Atreus, quân vương vô cùng vẻ vang, nguyên soái Agamemnon,” mã phu Nestor đất Gerenia đáp: “Không! Chúa tể khôn ngoan sẽ không để Hektor thực hiện bữa nay cao vọng như y đang ấp ủ trong lòng. Trái lại, lão hủ nghĩ y sẽ phải trải qua khó khăn gấp bội nguyên soái, nếu Achilleus gạt bỏ uất hận tai hại khỏi cõi lòng. Phần riêng, dĩ nhiên lão hủ sẵn sàng đi cùng nguyên soái. Nhưng ngô bối nên gọi thêm mấy chiến binh, công tử Tydeus dũng cảm tay thương lừng danh, Odysseus, Aias lẹ bước và công tử Phyleus can trường. Và kể cũng nên nếu có ai đi gọi Aias cao lớn và thân vương Idomeneus, vì thuyền của họ ở cuối dẫy cách đây khá xa. Còn Menelaos, mặc dù quý mến, kính trọng, song lão hủ cũng

trách cứ thân vương, và buộc lòng phải nói, dẫu nguyên soái không bằng lòng, vì lúc này mà còn ngủ bỏ mặc nguyên soái chăm lo mọi việc một mình. Bây giờ là lúc thân vương phải bắt tay vào việc - tìm gặp chỉ huy, khẩn cầu họ tận dụng tài năng. Tình hình khẩn thiết đã tới ngô bối phải khẩn trương."
"Lão công," nguyên soái Agamemnon tiếp lời, "trước kia có lần bản nhân đã yêu cầu lão công chỉ trích, vì đương sự thường lẩn tránh, không chịu làm việc, không phải lo sợ khiến trù trừ, thiếu cương quyết mà vì cứ ỷ lại, trông chờ bản nhân đưa ý kiến. Nhưng đêm nay đương sự tỉnh giấc trước bản nhân, thân chinh tới trại réo gọi. Bản nhân phái đương sự đi gọi hai người lão công vừa kể. Bởi thế mình đi. Ngô bối sẽ gặp họ cùng lính canh ngoài cổng, nơi bản nhân bảo họ tập trung."
"Nếu làm thế," Nestor mã phu đất Gerenia khẳng định, "chẳng binh sĩ Argive nào có thể một lời chỉ trích hoặc bất tuân khi nguyên soái thôi thúc, hạ lệnh."
Vừa nói lão công vừa mặc tu-ních, đi dép bền chắc vào chân bóng lộn, rồi mặc áo choàng màu tím, hai lớp, cổ gài khuy móc, thùng thình bằng len tuyết dày. Cuối cùng cầm trường thương mũi nhọn, cạnh sắc ra đi, lão công men theo dãy thuyền quân Achaian áo lát đồng. Người đầu tiên lão công đánh thức là Odysseus đa mưu túc trí. Lão công cất tiếng gọi, âm vang truyền tới tâm thức thân vương tức thì. Odysseus ra ngoài trại cất tiếng hỏi: "Các người muốn gì, lang thang như thế dọc dãy thuyền, suốt doanh trại dưới màn đêm âm u? Tại sao tới đây? Chắc hẳn có chuyện hệ trọng."
"Dòng dõi Chúa tể, công tử Laertes, Odysseus tháo vát, tài ba," Nestor mã phu đất Gerenia đáp, "xin đừng bực bội với ngô bối. Quân Achaian đang gặp nguy nan khôn tả! Hãy đi cùng ngô bối, đánh thức các chỉ huy, họ sẽ cùng ngô bối bàn bạc xem nên tháo lui hay ở lại chiến đấu."
Lão công vừa dứt lời Odysseus có tài xoay xở quay ngay vào trại. Choàng khiên trang trí công phu lên vai, thân vương ra đi. Tới trại Diomedes, công tử Tydeus, mọi người thấy thân vương nằm ngoài trại, vũ khí để bên cạnh. Đồng đội nằm ngủ xung quanh, đầu gối lên khiên. Thương cắm ngược thẳng tắp,

cán xuống đất, mũi đồng lên trời lấp lánh xa xa như tia chớp Chúa tể phóng đi. Thân vương đang ngủ, da bò đồng ruộng trải làm nền, đầu gối trên miếng mền rực rỡ. Mã phu Nestor đất Gerenia tiến tới, đưa chân thúc nhẹ gót chân đánh thức, đồng thời thốt lời nhiếc giễu: “Dậy đi chứ, công tử Tydeus! Sao lại ngáy khò khò suốt đêm? Thân vương không hay bọn Troian đóng quân trên mạn cao cánh đồng sát thuyền ngô bối, khoảng cách giữa chúng và mình chỉ gang tấc hay sao?”
Nghe tiếng lão công, đang ngon giấc hối hả choàng dậy, Diomedes sửng sốt đáp lời như có cánh bay xa: “Lão công chịu khó khủng khiếp, làm việc không ngưng nghỉ. Trong đám con cái người Achaian không có binh sĩ trẻ tuổi nào đi một vòng đánh thức các chỉ huy hay sao? Lão công khả kính, lão công quả thật là nguồn nghị lực bất tận.”
“Quý hữu,” Nestor mã phu đất Gerenia tiếp lời, “lão hủ công nhận lời quý hữu chí lý. Lão hủ có bầy con tài ba, lão hủ cũng có binh sĩ đông đảo dưới quyền, một trong bọn có thể đi một vòng đánh thức tất cả chỉ huy. Nhưng quân lính Achaian đang ở tình trạng vô cùng nguy khốn. Số phận bữa nay ngàn cân treo sợi tóc, một là sống hai là chết cực kỳ đau khổ. Bởi thế, nếu thương xót lão hủ, tuổi lại trẻ hơn nhiều, quý hữu nên đi ngay kêu gọi Aias lẹ bước và công tử Phyleus.”
Lão công dứt lời. Diomedes choàng ngay tấm da sư tử hung nâu, to dày dài tới gót chân, cầm thương ra đi. Thân vương tới trại đánh thức, rồi dẫn hai người đi theo. Tới chỗ lính gác tập trung, họ thấy chỉ huy cũng không chợp mắt mà đang ngồi canh chừng, vũ khí sẵn sàng. Như bầy chó chằm chằm theo dõi con cừu trong sân nông trại, không nghĩ tới ngủ nghê, vì vừa nghe dã thú rời núi xuyên rừng đi xuống, tiếng người hô ầm ĩ, tiếng chó sủa inh ỏi dượt đuổi đằng sau. Bởi thế mắt nhất định không chợp mà cứ mở thao láo, lính canh thức thâu đêm đầy nguy hiểm, đăm đăm nhìn cánh đồng, chờ đợi tiếng động đầu tiên bên Troian chuyển quân tấn công. Vui mừng thấy họ như thế lão công khuyến khích, ngỏ lời như có cánh bay xa: “Phương cách là vậy, các con thương yêu! Tiếp

tục canh chừng, nhất định không ngủ, nếu không ngô bối sẽ trở thành trò cười thích thú đối với quân thù."
Nói rồi lão công nhanh bước vượt qua chiến hào, thân vương Argive được mời tới họp theo sau. Cùng đi còn có Meriones và công tử sáng giá của Nestor cũng được các thân vương mời tham dự hội đồng. Vượt qua hào sâu, mọi người tới khoảnh đất quang đãng, chỗ không còn xác chết, nơi sau khi thảm sát quân Argive, lúc màn đêm rủ buông bao phủ cánh đồng, Hektor khủng khiếp, phi thường quay về. Ngồi xuống một lúc mọi người bắt đầu bàn bạc. Nestor mã phu đất Gerenia đầu tiên cất tiếng: "Quý hữu, lão hủ tự hỏi chẳng hay ở đây có người nào tự tin, liều mạng lẩn sang hàng ngũ bọn Troian ngạo mạn quan sát xem có thể tóm được đứa nào thơ thẩn ven rìa doanh trại, hoặc nghe ngóng xem chúng bàn tính, dự định ra sao - ở lại vị trí đã chiếm gần dãy thuyền, hay rút về thành phố, sau khi tấn công quân Achaian tơi tả? Nếu khám phá sự thể và trở về an toàn, người đó sẽ được tuyên dương công trạng dưới bầu trời, trước hàng quân và tưởng thưởng trọng thể. Mỗi thủ lĩnh chỉ huy đoàn thuyền, tất cả, sẽ tặng một cừu đen, cừu mẹ với cừu con còn bú, tặng phẩm trang trọng biểu thị vinh danh không của cải nào sánh kịp. Và người đó sẽ luôn luôn được mời tham dự ẩm thực và tiệc tùng."
Nestor phát biểu, tất cả nín thinh, im lặng, trừ Diomedes hăng say chiến trận lên tiếng: "Lão công Nestor, lòng dạ và đầu óc thôi thúc, bỉ nhân sẵn sàng dấn thân thực hiện công tác gian nguy, lẩn vào trại địch gần kề ngô bối. Tuy nhiên, nếu có người cùng đi, bỉ nhân cảm thấy yên tâm và tin tưởng gấp bội. Khi hai người cùng cất bước, nếu người này không nhìn thấy, người kia sẽ nhìn thấy. Một người cũng nhìn thấy, song dẫu vậy tầm nhìn không xa, không rộng bằng hai người, nhận định do đó hạn hẹp, có thể mù mờ, sai lầm đáng tiếc."
Nghe Diomedes nói nhiều người muốn đi theo. Hai Aias, đệ tử thần linh chiến tranh sẵn sàng, Meriones hăng hái, công tử Nestor hăm hở, công tử Atreus, Menelaos tay thương nổi tiếng tình nguyện, Odysseus gan dạ, táo bạo tự nguyện trà trộn vào hàng quân Troian, vì trong thâm tâm lúc nào cũng

thích mạo hiểm, phiêu lưu. Bây giờ nguyên soái Agamemnon mới đưa ý kiến: “Công tử Tydeus, Diomedes, nguồn vui của bản nhân, quý hữu có thể chọn bất kể đồng hành nào quý hữu muốn, người đắc lực hơn hết trong số người xung phong. Nhưng đừng để lòng nghiêng ngả vì tôn trọng mà bỏ người hay chọn người dở, đừng để lòng ngả nghiêng do kính cẩn mà chọn người theo dòng dõi, dù người đó vai vế đến đâu trong hoàng tộc.”
Nguyên soái nói thế vì bất giác lo ngại đối với Menelaos tóc vàng. Thấy vậy, Diomedes lớn tiếng kêu gào chiến tranh tiếp lời: “Nếu nguyên soái và tất cả quý hữu thực lòng muốn bỉ nhân tự chọn đồng hành, thử hỏi làm sao bỏ qua Odysseus tuyệt vời, Pallas Athena quý mến, tâm hồn dũng cảm, đầu óc hiên ngang, luôn luôn sẵn sàng dấn thân vào đủ thứ nguy hiểm? Với đồng hành như thế bên cạnh, vì đầu óc tinh khôn dứt mực, ngô bối có thể vượt qua ngay cả lửa cháy bừng bừng, rồi trở về an toàn.”
Odysseus kiên nhẫn, tuyệt vời đáp: “Công tử Tydeus, nói với binh sĩ Argive quý hữu chẳng cần đề cao hay hạ thấp, họ đều biết bỉ nhân. Thôi mình đi! Vì màn tối nhạt dần, rạng đông gần tới, sao trời mờ lụn, đêm hầu như sắp hết, hai phần ba trôi qua, chỉ một phần ba còn lại.”
Không nói gì nữa, hai người nai nịt vũ khí. Thrasymedes hiếu chiến đưa công tử Tydeus thanh kiếm hai lưỡi, vì chiến binh để kiếm ở thuyền, và tấm khiên. Trên đầu đội cho chiến binh chiếc mũ da bò, không chỏm, không chùm lông, thứ gọi là mũ không vành chiến sĩ trẻ tuổi thường đội che đầu. Meriones đưa cho Odysseus cây cung, ống tên và thanh kiếm. Trên đầu cũng đội cho chiến binh chiếc mũ da chế tạo kỳ khu; bên trong có nhiều dây chằng cứng bền đan kết thành lớp đệm, bên ngoài răng nanh heo rừng trắng nhởn, bóng lộn gắn thành hàng chắc chắn, khéo léo chạy quanh hết phía này đến phía kia, ở giữa đính chặt lớp lông mềm. Đó là chiếc mũ ngày xưa Autolykos lẻn vào ngôi nhà kín cổng cao tường ở Eleon ăn trộm của Amyntor công tử Ormenos, sau đó đưa cho Amphidamas vùng Kythera đem về nhà ở Skandeia. Muốn tỏ

ra hào hiệp, bặt thiệp Amphidamas lại tặng Molos; lão nhân giữ cho con Meriones đội. Bây giờ Meriones đưa cho Odysseus sử dụng che đầu. Sau khi vũ trang rùng rợn, hai người lên đường, các chỉ huy ở lại. Bên phải gần vệ đường Pallas Athena phái con hạc bay làm sứ giả. Đêm tối mịt mùng, hai người không nom thấy, song nghe tiếng kêu. Thấy chim báo hiệu điềm lành nên trong lòng mừng thầm, Odysseus lầm rầm cầu xin Athena: "Lắng nghe bản nhân, xin ái nữ Chúa tể mang khiên thần. Nữ thần thường ở bên bản nhân trong mọi gian nguy, bản nhân di chuyển đi đâu nữ thần đều thấy. Đêm nay cũng vậy, nhất là đêm nay, ô Athena, xin nữ thần lại đặc biệt biểu lộ cảm tình, trợ giúp ngô bối trở về thuyền vẻ vang, kết quả tốt đẹp khiến quân Troian lo lắng, lòng dạ không yên."
Sau Odysseus, Diomedes lớn tiếng hô hào chiến tranh cũng cầu xin: "Lắng nghe cả bỉ nhân nữa, ái nữ Chúa tể, nữ thần bất quyện. Bây giờ xin ở bên bỉ nhân như nữ thần đã ở cạnh thân phụ bỉ nhân, Tydeus tuyệt vời, ở Thebes, khi ông đi một mình làm sứ giả cho đoàn quân Achaian. Ông để đoàn quân tu-ních lát đồng trên bờ sông Asopos, tới đó mang theo đề nghị hòa bình với dân Kadmeian. Nhưng trên đường về, lúc nữ thần tỏ ý sẵn sàng trợ giúp, ông bàn tính với nữ thần, ô nữ thần kỳ diệu, thực hiện chiến công khủng khiếp. Vậy bây giờ xin nữ thần vui lòng đứng bên cạnh và hết lòng che chở bỉ nhân. Để đền đáp tấm lòng hào hiệp, bỉ nhân sẽ lấy bò nái tơ một tuổi, trán rộng, chưa tập cho thuần, chưa hề đóng ách, làm lễ tế sinh dâng cúng, và sẽ lấy vàng phủ kín cặp sừng."
Hai người cầu xin, Pallas Athena nghe tiếng. Dứt lời cầu xin ái nữ Chúa tể vạn năng, hai người lên đường như cặp sư tử vun vút lao thân trong đêm tối mù mịt băng qua bãi chiến trường lần bước giữa xác chết và giáp y đẫm máu.
Hektor cũng không để quân Troian đắc thắng ngon giấc. Chủ súy triệu tập chỉ huy, thủ lĩnh và trưởng thượng. Mời mọi người tới họp, chủ súy trình bày kế hoạch tự mình đề xướng: "Có nhiệm vụ cần thi hành vậy ai trong số quý hữu tình nguyện? Phần thưởng quý giá sẵn sàng. Bản nhân sẽ tặng một xe hảo hạng, hai ngựa cổ dài, đẹp tuyệt vời trong doanh trại

quân Achaian cho người, ngoài phần thưởng còn đạt vinh dự, mạo hiểm trinh thám gần dãy thuyền lướt sóng, theo dõi xem có phải chúng canh gác như trước, hay bây giờ do thất trận thảm hại dưới tay ngô bối, đang bàn cách tìm đường tẩu thoát và mệt lả không màng canh gác ban đêm."
Chủ súy kêu gọi, mọi người im lặng, nín thinh. Lát sau có người Troian tên Dolon công tử Eumedes, lệnh sứ đắc lực, nhiều vàng, nhiều đồng, mặt mũi xấu xí, song nhanh chân lẹ bước lên tiếng. Gã là con trai duy nhất trong gia đình năm chị em gái. Bước tới giữa nghị trường, gã nói với hàng quân Troian và Hektor: "Thưa chủ súy, cảm nghĩ phấn khởi, tinh thần tự hào thôi thúc, bỉ phu sẵn sàng dấn thân tới gần dò thám đoàn thuyền lướt sóng. Nhưng trước hết xin chủ súy vui lòng cầm quyền trượng giơ cao trang trọng thề sẽ cho bỉ phu cặp ngựa, chiếc xe mạ đồng chuyên chở công tử xuất chúng của Peleus. Bỉ phu sẽ không là trinh sát vô dụng hay phụ lòng mong đợi của chủ súy. Bỉ phu sẽ đi xuyên doanh trại quân thù tới tận thuyền Agamemnon, nơi chỉ huy của chúng chắc hẳn đang bàn chuyện tháo lui chạy trốn hay ở lại chiến đấu."
Dolon dứt lời. Hektor cầm quyền trượng giơ lên thề trước mặt gã: "Xin Chúa tể phu quân Hera thần sấm chứng giám. Bản nhân thề không binh sĩ Troian nào sẽ ngồi trên xe sau cặp ngựa, và bản nhân khẳng định quý hữu sẽ hoan hỉ sử dụng chúng mãn đời!"
Chủ súy dứt lời. Chủ súy thề lấy lệ, song Dolon hí hửng phấn khởi khác thường. Gã tức thì choàng cây cung cánh cong qua vai, lấy tấm da chó sói màu xám choàng lên mình, cầm chiếc mũ da chồn đội lên đầu. Tay hăm hăm cây thương sắc cạnh, gã trực chỉ dãy thuyền, xa dần doanh trại. Gã ra đi, song không bao giờ từ dãy thuyền quay về tường trình sự việc cho Hektor hay. Sau khi rời doanh trại lúc nhúc người và ngựa, gã hăng hái lên đường. Nom thấy gã lại gần, Odysseus dòng dõi Chúa tể nói nhỏ với đồng hành: "Có người, Diomedes, từ phía quân thù, có vẻ dò thám thuyền ngô bối hoặc lật xác chết lột giáp y, không rõ thế nào. Ngô bối nên để nó đi qua xuống cánh đồng một chút, sau đó xổ tới tóm cổ thật nhanh. Nếu nó

co giò phóng chạy lẩn trốn, quý hữu phải dùng thương uy hiếp nhất định dồn đẩy về dãy thuyền, xa doanh trại, như vậy nó không cách gì thoát thân và trở lại thành phố."
Nói rồi hai người tách khỏi con đường đến núp giữa xác chết ngổn ngang. Ngây thơ vun vút chạy qua Dolon không biết. Lúc gã cách xa khoảng chiều rộng khu ruộng lưu canh la thường cày xong trong một ngày (kéo cày cặp ràn cày luống sâu la giỏi hơn bò) hai người đuổi theo. Nghe tiếng chân gã ngừng. Trong lòng gã nghĩ Hektor thay đổi ý định, người chạy phía sau là bạn từ doanh trại Troian xổ tới bảo gã quay về. Nhưng lúc hai người chỉ cách độ cây thương hoặc không tới, nhận ra hai người là kẻ thù, gã co giò chạy thục mạng tẩu thoát. Hai người cắm cổ lao đầu bám sát. Chẳng khác hai chó săn nhe răng sắc nhọn, kinh nghiệm săn mồi, không ngừng dượt theo hươu non hay thỏ dại qua đồng quê cây cối um tùm, con vật vừa chạy vừa kêu phía trước, công tử Tydeus và Odysseus chuyên viên cướp phá thành phố, hùng hục, hăm hở lao tới, đẩy gã xa dần đồng đội. Chạy đến dãy thuyền gã định lẩn vào đám lính gác, nhưng đúng lúc đó Athena tăng sức mạnh phi thường cho công tử Tydeus để không binh sĩ Achaian nào giáp y lát đồng có thể tự hào là người đầu tiên tóm cổ Dolon trong khi Diomedes chỉ là người thứ hai nhào tới. Vừa vung thương Diomedes lực lưỡng vừa quát: "Đứng lại tức khắc, kẻo ta lao thương. Đừng tưởng còn lâu ta mới hạ mi chết đứ đừ."
Dứt lời chiến binh lao thương, song không trúng. Mũi thương bóng lộn bay qua vai phải cắm phập xuống đất. Dolon đứng im, run sợ; mặt mũi tái mét, gã líu nhíu, lắp bắp, hai hàm răng đánh vào nhau cầm cập. Hai chiến binh tiến tới, thở hồng hộc, nắm chặt tay. Gã vừa bật khóc vừa mếu máo: "Bắt sống, con sẽ chuộc mạng. Ở nhà con có đồng, vàng và sắt tôi kỹ càng. Bố con sẽ nộp chuộc hậu hĩ nếu biết con bị bắt sống đem về thuyền quân Achaian."
Odysseus mưu trí trấn an: "Bình tĩnh, đừng nghĩ tới chết. Hãy trả lời ta rõ ràng, đúng sự thật. Mi định đi đâu, một mình thế này, từ doanh trại tới dãy thuyền đêm hôm khuya khoắt, trời tối như bưng trong khi người khác yên giấc ngon lành? Lật

xác chết lột áo giáp phải không? Hektor phái đi dò thám, nghe ngóng tình hình quanh dãy thuyền rỗng không chứ gì? Hay tự ý vác xác ra đi?"
Dolon tiếp lời, toàn thân run bần bật: "Mưu mô xảo quyệt, hứa hẹn hão huyền, Hektor làm con lóa mắt, không biết nhận định ra sao. Y thề cho con cặp ngựa chân cứng vó mạnh, chiếc xe mạ đồng của công tử Peleus hiên ngang. Y thúc đẩy con giữa đêm khuya mù mịt tới gần doanh trại quan sát xem địch có canh gác dãy thuyền như trước hay bây giờ do đại bại dưới tay ngô bối, đang bàn cách tìm đường tháo chạy và mệt lả không buồn canh gác ban đêm."
Odysseus mưu mẹo mỉm cười tuôn lời cật vấn: "Ô, như vậy nghĩa là lòng thèm thuồng mi thèm tặng phẩm quý giá! Cặp ngựa của Achilleus, dòng dõi Aiakos! Thứ đó thế nhân khó lòng huấn luyện, điều khiển, trừ chiến binh Achilleus, thân mẫu là nữ thần bất tử. Nhưng thôi, nói ta hay, giải thích kỹ càng, trả lời đúng sự thực. Trước khi tới đây, lúc mi rời bước ra đi, Hektor chủ súy đoàn quân ở đâu? Vũ khí để chỗ nào? Ngựa cột nơi mô? Trạm gác, trại quân sắp đặt ra sao? Số còn lại ngủ ở đâu? Chúng dự tính làm gì? Chúng có quyết định giữ nguyên vị trí ở mãi ngoài đó gần dãy thuyền ngô bối hay lui hẳn vào trong thành phố sau khi gây tổn thất nặng nề cho quân Achaian?"
Dolon công tử Eumedes đáp: "Con xin nói thật những gì quan lớn hỏi. Bẩm, Hektor họp bàn với trưởng thượng gần mộ phần quân vương Ilos, cách xa nơi ồn ào. Đồn gác quan lớn hỏi, thưa đấng anh hùng, không có binh sĩ đặc biệt cắt cử cách quãng để bảo vệ, canh giữ doanh trại. Mỗi đống lửa canh chỉ định số lính Troian thi hành nhiệm vụ thức suốt đêm, suyt suyt báo động giữ cho nhau tỉnh táo. Ngược lại, binh sĩ đồng minh, kéo tới từ nhiều xứ, tối đến ngủ khì, vì không có vợ dại con thơ bên cạnh, để mặc binh sĩ Troian lo việc canh gác."
Odysseus biến báo khác thường chưa thỏa mãn bèn hỏi: "Thế nghĩa là thế nào? Chúng ngủ ở đâu? Cùng bọn Troian luyện ngựa hay chỗ khác? Phải nói rõ ta muốn biết."

Dolon quý tử Eumedes tiếp lời: ‘Dạ, con cũng xin nói thật quan lớn hay chuyện này. Gần bờ biển là người Karian, người Paionian vũ trang cung cánh cong, người Leleges, người Kaukonian, người Pelasgian gan dạ. Gần Thymbra là người Lykian, người Mysian cao ngạo, người Phrygian vừa cưỡi ngựa vừa giao chiến, người Maionian tác chiến trên xe. Nhưng tại sao quan lớn hỏi con chi tiết như thế? Nếu định tâm xâm nhập doanh trại quân Troian, quan lớn sẽ thấy đằng đó, cuối doanh trại, lính Thracian mới tới ở cách xa lính khác, trong số có quân vương Rhesos công tử Eioneus. Con nhìn thấy nhiều ngựa cao lớn, xinh đẹp, trắng hơn tuyết, phi nhanh hơn gió. Xe nạm vàng bịt bạc vô cùng kỳ công. Người đó còn mang theo giáp y kỳ dị bằng vàng trông lạ lùng hết sức. Thứ đó thế nhân chẳng nên mặc; thứ đó chỉ thích hợp với thần linh bất tử. Thưa, bây giờ xin quan lớn mang con về thuyền lướt sóng hay trói chặt để con ở đây, trong khi ra ngoài tìm hiểu thực hư? Trở về quan lớn sẽ thấy con có nói thật hay không.”

Tỏ vẻ thô bạo, chau mày nhìn chằm chằm, Diomedes hạ giọng: “Dolon, đừng tưởng có thể lẩn trốn. Mi cung cấp nhiều tin giá trị, song đã rơi vào tay ngô bối. Nếu đêm nay ngô bối cho chuộc hay thả ra, mi sẽ quay lại dãy thuyền, một là dò thám, hai là tấn công quyết liệt. Ngược lại, nếu ta ra tay thanh toán, kết liễu cuộc đời, mi sẽ chẳng bao giờ lại là tai họa đối với hàng quân Argive.”

Lời vừa dứt, Dolon đưa bàn tay nùng nục sờ cằm Diomedes, van xin vì nhân từ tha mạng sống; nhưng chiến binh rút kiếm chồm lên chém giữa gáy, cắt đứt hai đường gân; gã vẫn lải nhải khi đầu lăn xuống đất. Hai chiến binh lột chiếc mũ da chồn khỏi đầu, điệu tấm da chó sói khỏi thân, tịch thu chiếc thương và cây cung cánh cong. Odysseus cầm chiến phẩm giơ cao cho Athena thấy, cùng lúc cầu xin: “Nữ thần, cầu mong mấy thứ này khiến người vui lòng, người là thần linh đầu tiên trong hàng bất tử trên núi Olympos ngô bối kêu gọi trợ giúp. Bây giờ một lần nữa xin người ra tay, hướng dẫn ngô bối đột nhập trại quân Thrace cùng ngựa của chúng.”

Cầu xin xong chiến binh nâng bó chiến phẩm đặt lên bụi cây hà liễu. Đánh dấu chỗ để rõ ràng, chiến binh kiếm mớ sậy, mớ cành hà liễu rậm lá phủ lên để lúc trở về đêm tối như bưng hai người vẫn thấy. Tiếp tục lên đường, theo nhau lần bước giữa máu lênh láng và vũ khí ngổn ngang, khá lâu hai người mới tới chỗ quân Thrace. Binh sĩ ngủ như chết, mệt đừ vì gắng sức; vũ khí bóng lộn xếp gọn gàng bên cạnh thành ba hàng trên mặt đất. Cặp ngựa đứng cạnh mỗi binh sĩ. Rhesos nằm giữa, tuấn mã phi nhanh đứng gần, dây cương gài phía sau thùng xe. Nom thấy quân vương trước, Odysseus chỉ tay nói: "Diomedes, người ngô bối nhắm nằm kia kìa. Ngựa đó là ngựa Dolon kể ngô bối hay, trước khi ngô bối hạ sát gã. Bây giờ chiến hữu cần vận dụng sức mạnh kiên cường. Không nên đứng đó vô ích, để vũ khí vô dụng. Mau lên! Cởi dây cương lập tức. Nếu không, chiến hữu hạ sát đám lính, bản nhân lo bầy ngựa."
Odysseus vừa dứt lời Athena mắt xanh lam lục liền dồn phả sức mạnh cho Diomedes. Hăng tiết Diomedes vung kiếm chém hết bên phải đến bên trái, tiếng rên rỉ rùng rợn dâng cao, người lăn ra chết, máu tuôn chảy đỏ ngòm mặt đất. Như sư tử bất đồ gặp đàn cừu hay bầy dê không mục phu trông nom, hăng máu chồm lên hạ sát, công tử Tydeus chém quân Thracian liên tiếp. Chiến binh giết mười hai binh sĩ, lần lượt tới gần binh sĩ nào vung kiếm chém binh sĩ đó. Phần mình, tay hăm hăm đoản kiếm, đứng gần kề, ngay khi công tử Tydeus vừa hạ sát một tên, Odysseus đa mưu túc trí nắm liền hai chân kéo lại đằng sau, nghĩ bụng cần khoảng trống để mấy con ngựa bờm dài có chỗ bước đi. Không quen chủ mới, nếu giẫm phải xác chết, chúng sẽ hoảng sợ. Người thứ mười ba công tử Tydeus xáp lại gần kết thúc cuộc đời êm ấm là Rhesos. Quân vương thở hổn hển, vì bóng ma hãi hùng xuất hiện đứng ngay trên đầu. Đêm đó, do Athena sắp xếp tài tình, quân vương nằm mơ thấy cháu nội Oineus. Trong khi đó Odysseus táo bạo đưa cặp ngựa chân cứng vó mạnh ra khỏi xe. Chiến binh lấy dây cương chằng hai con vào nhau, cầm cung khẽ nện mấy cái rồi dắt ra khỏi chỗ đông người, vì không có thì giờ nghĩ tới lấy

chiếc roi bóng lộn để trong xe trang trí kỳ khu. Sau đó chiến binh huýt sáo báo hiệu trở về cho Diomedes tuyệt vời hay. Nhưng công tử Tydeus nán lại, bất động, tự hỏi việc táo bạo hơn hết cần làm là gì: lấy chiếc xe trên đó để giáp y trang trí kỳ khu, nắm càng kéo ra, nâng khỏi đầu mang đi, hay thay vì thế chém giết bọn Thracian nhiều hơn nữa. Trong lúc Diomedes gan dạ thầm lặng suy tính, Athena tới bên cạnh báo động: “Công tử Tydeus can trường, bây giờ nên nghĩ chuyện trở về dãy thuyền rỗng không, nếu không chiến binh sẽ phải tháo chạy; thần linh khác sẽ đánh thức quân Troian chỡi dậy đuổi theo.”
Nghe tiếng nói nhận ra giọng nữ thần, Diomedes nhảy phốc lên lưng ngựa. Odysseus cầm cung đập nhẹ; cặp tuấn mã phi như bay về dãy thuyền lướt sóng của quân Achaian. Lúc này ở vị trí quan sát Apollo cũng mở mắt nhìn trừng trừng. Thấy Athena vồ vập, vồn vã với công tử Tydeus, giận hết sức, thần linh cung bạc lao xuống trại quân Troian đông đúc đánh thức Hippokoon, trưởng thượng lực lượng Thracian, anh em thúc bá của Rhesos. Thức giấc đột ngột, trưởng thượng choàng dậy. Khi thấy chỗ ngựa đứng trống không, binh sĩ hổn hển giẫy giụa trong cuộc tàn sát ghê tởm, trưởng thượng vừa rên rỉ vừa gọi tên đồng đội chí thiết. Nghe thấy thế quân Troian ào ào đổ tới, vừa chạy vừa la rầm trời. Đến nơi họ bàng hoàng nhìn cảnh rùng rợn hai người gây nên trước khi lẩn về dãy thuyền rỗng không.
Tới chỗ hạ sát trinh thám của Hektor, Odysseus Chúa tể yêu thương ghìm ngựa phi nhanh, công tử Tydeus nhảy xuống lấy chiến phẩm đẫm máu đưa cho Odysseus, rồi lại chèo lên lưng quất ngựa ra đi. Hai tuấn mã hăng hái xả vó, không khịt khịt vì bực tức, [về dãy thuyền rỗng không, lòng dạ hăm hở, phấn khởi.] Người đầu tiên nghe vó ngựa sầm sập lại gần, Nestor cất tiếng: “Quý hữu, chỉ huy và trưởng thượng hàng quân Argive, lão hủ lầm hay sự thật? Lòng rộn ràng buộc phải nói ra. Tiếng vó ngựa phi như bay dồn dập đập mạnh vào tai. A! Phải chăng Odysseus và Diomedes cường tráng đánh ngựa chận cứng vó mạnh hùng hục từ doanh trại quân Troian chạy

thắng về đây! Nhưng trong lòng lão hủ lo ngại hết sức, rất có thể hai dũng sĩ gan dạ, can trường hơn hết trong hàng quân Argive gặp chuyện chẳng lành, quân Troian ầm ầm đuổi theo!"
Lão công chưa dứt lời hai anh hùng đã tiến vào. Hai anh hùng xuống ngựa, mọi người hoan hỉ đón chào, vừa nắm tay vừa ngỏ lời chúc mừng. Hăm hở muốn nghe chuyện, Nestor mã phu đất Gerenia lên tiếng trước tiên: "Odysseus lừng danh, hoa vinh quang hàng quân Achaian, xin quý hữu vui lòng cho lão hủ hay làm thế nào hai quý hữu trở về với cặp ngựa? Hai quý hữu thân chinh lẻn vào doanh trại quân Troian bắt mang đi hay thần linh gặp trên đường trao tặng? Chúng óng ánh tuyệt vời y hệt tia sáng mặt trời. Ngày nối ngày lão hủ liên tục trực diện quân Troian, tuy tuổi đã cao, song vẫn ham chiến đấu, lão hủ khẳng định chưa bao giờ ở lại hậu cứ, chưa bao giờ lẩn trốn quanh dãy thuyền, dẫu thế chưa lần nào nhìn hoặc gặp ngựa nào như ngựa này. Nói đi. Chắc hẳn hai quý hữu gặp thần linh, thần linh cho hai quý hữu phải không? Chúa tể thu thập mây trời quý mến hai quý hữu vô cùng, ái nữ mang khiên thần Athena mắt xanh lam lục cũng vậy."
Odysseus ý tứ, khôn khéo đỡ lời: "Nestor, công tử Neleus, hoa vinh quang hàng quân Achaian, nếu muốn thần linh sẵn sàng cho ngựa khá hơn, vì quyền năng lớn mạnh gấp bội ngô bối! Thưa lão trượng, cặp ngựa lão trượng dọ hỏi là cặp ngựa mới tới từ Thrace. Chủ nhân Diomedes gan dạ cho về chín suối. Cùng chuyến còn có mười hai đồng đội cũng nhắm mắt đi theo, tất cả thuộc hàng quý tộc. Tên thứ mười ba về chầu ông bà ông vải là tên trinh thám, ngô bối tóm cổ gần dãy thuyền. Muốn quan sát doanh trại ngô bối, Hektor và đám Troian cao ngạo phái đi rình mò."
Dứt lời chiến binh vừa lái ngựa chân cứng vó mạnh nhảy qua hào vừa cười vang đắc thắng. Quân sĩ Achaian vui vẻ đi theo. Khi tới trại công tử Tydeus xây cất vững chắc, hai người cột cương bằng da cắt ngoạn mục vào máng cỏ, nơi ngựa lanh lẹ của Diomedes thường đứng ăn lúa mạch trộn mật ong. Odysseus để chiến phẩm đẫm máu tịch thu của Dolon ở cuối thuyền, chờ sửa soạn xong xuôi sẽ làm lễ cúng dâng nữ thần

Athena. Sau đó hai người lội xuống biển tắm cho sạch mồ hôi nhễ nhại trên lưng, trên đùi, trên chân. Khi sóng biển đã rửa sạch mồ hôi nhầy nhụa trên da thịt, và khi tâm hồn tươi tắn trở lại, hai người vào bồn tắm sạch bóng dội nước. Cuối cùng, sau khi tắm xong, lấy dầu thoa khắp thân thể, hai người ngồi xuống dùng bữa. Múc vang pha mật ong từ bình đầy ắp hai người rẩy rượu làm lễ dâng cúng Athena.

Khúc 11

Sau khi ngon giấc bên cạnh thân vương Tithonos huy hoàng, Rạng Đông rời giường mộng đứng dậy đem ánh sáng cho thần linh và thế nhân. Đúng lúc đó Chúa tể biệt phái Xung Đột tàn ác xuống dãy thuyền Achaian. Tay cầm phù hiệu chiến tranh nữ thần tàn nhẫn đứng trên thuyền sơn đen thân khum phình của Odysseus nằm chính giữa để khi hô hai phía đều nghe tiếng, trại phía Aias công tử Telamon và trại phía Achilleus. Tin tưởng bản thân dũng cảm, cánh tay cường tráng, hai bên kéo thuyền cân bằng lên bãi cát tận phần cuối xa xa. Đứng đó, tiếng lanh lảnh, rùng rợn, giọng trói tai, đinh óc, nữ thần truyền phả sức mạnh tấn công liên miên, chiến đấu quyết liệt, không ngừng vào tâm hồn từng binh sĩ Achaian. Vì thế họ say mê nghĩ tới chiến trận hơn quay lại đoàn thuyền rỗng không trở về quê hương yêu dấu.
Công tử Atreus quát to ra lệnh binh sĩ Argive cài thắt lưng chuẩn bị xung trận. Phần riêng choàng ngay giáp y lát đồng lấp lánh, ông bắt đầu quấn xà-cạp rực rỡ quanh ống chân tới mắt cá gài chặt bằng móc bạc. Tiếp theo ông quàng trấn thủ kín ngực, Kinyras trước kia tỏ lòng bặt thiệp, hiếu khách hiến như tặng phẩm giao hữu. Từ Kypros xa xôi hay tin quân Achaian đem thuyền vượt biển tấn công thành Troa, quân vương gửi trấn thủ làm tặng phẩm phong nhã biếu ông. Trấn thủ gồm mười mảnh bằng cy-an xanh đậm, mười hai mảnh bằng vàng, hai mươi mảnh bằng thiếc. Mỗi bên có ba con rắn bằng cy-an nhô đầu lên cổ, cy-an óng ánh khiến trông như cầu vồng công tử Kronos móc trên mây biểu thị điềm triệu để thế nhân ở dưới suy đoán. Rồi ông choàng thanh kiếm qua vai, đốc nạm vẩy vàng óng ánh, bao bằng bạc gắn dải đeo bằng vàng. Sau đó ông quàng tấm khiên hùng vĩ, che kín thân thể, tác phẩm kỳ khu trang trí hoa mỹ, kết nối mười vòng tròn đồng tâm bằng đồng, bên trên hai mươi núm bằng thiếc trắng bao quanh, ở giữa là núm bằng cy-an xanh đậm. Chính giữa nổi bật đầu quái vật hung dữ Gorgon, mắt hừng hực tiết nhả

khiếp đảm, hai bên hằn đậm hình Kinh Hoàng và Hốt Hoảng. Quai bằng bạc, trên mặt rắn bằng cy-an vặn vẹo uốn mình, ba đầu vươn lên từ cổ quay ra ba phía. Trên đầu ông đội mũ hai chỏm, bốn núm, trên gắn chùm đuôi ngựa gật gù dễ sợ. Cuối cùng ông cầm cặp thương khủng khiếp, mũi đồng sắc nhọn, óng ánh phản chiếu lên trời xa xa. Đúng lúc ấy Athena và Hera đổ sấm ầm ầm, chào mừng quân vương Mykenai vàng óng.
Chỉ huy tức thì ra lệnh mã phu kéo ngựa về đúng chỗ trên bờ hào. Nai nịt gọn gàng, vũ trang đầy đủ, đi bộ, binh sĩ ào ào tiến bước, tiếng hô rền vang hầu như bất tận giữa sáng tinh sương. Tới trước mã phu, binh sĩ đứng thành đội hình trên bờ hào; mã phu theo sau cách xa một chút. Công tử Kronos bất thình lình gây tiếng động dữ dằn, truyền phả máu nóng chiến tranh vào lòng mọi người. Vì có ý muốn đẩy khá nhiều mái đầu dũng cảm xuống địa ngục gặp Diêm Vương, từ bầu trời bao la, Chúa tể trút đổ sương mai, giọt thấm máu tuôn rơi liên hồi.
Phía bên kia quân Troian cũng tập họp trên phần đất cao cánh đồng, xung quanh Hektor phi thường, Poulydamas tuyệt vời, Aineias dân Troian quý trọng như thần linh và ba công tử Antenor: Polybos, Agenor can đảm, Akamas trẻ trung, cường tráng, dáng dấp hiên ngang, dũng cảm. Mang khiên tròn đứng trong hàng đầu Hektor nổi bật giữa chiến binh anh hùng. Như vì sao độc địa, lúc ra khỏi đám mây lóe sáng rực rỡ, lúc lẩn sau màn sương mờ tối dần dần, khi ở hàng đầu, khi ở hàng cuối, chủ súy xuất hiện liên tục đôn đốc quân lính. Cuốn mình trong giáp y lát đồng, chủ súy óng ánh như tia chớp phát ra từ Cha Chúa tể cầm khiên thần.
Như thợ gặt cặm cụi gặt lúa đối diện nhau trên cánh ruộng chủ nhân giàu có, gặt hết cánh đồng lúa mì, lúa mạch, ngả hết bó này đến bó kia, quân Troian và quân Achaian xông tới, đâm chém, tiêu diệt lẫn nhau, không bên nào nghĩ tới tháo chạy tán loạn. Giao tranh diễn ra giữa hai chiến tuyến ngang bằng, hai bên xổ tới như chó sói. Xung Đột, nữ thần hay rú kêu, thích rên rỉ thảm thiết, vui mừng để mắt nhìn. Thần linh duy nhất trong hàng bất tử, nữ thần xuất hiện giữa cuộc giao

tranh. Số còn lại không có mặt trên chiến trường. Thay vì thế tất cả nằm nhà nghỉ ngơi, ai nấy thanh thản trong tư thất ngoạn mục cất trên sườn núi Olympos. Tất cả bất bình với công tử Kronos, thu thập mây đen, vì Chúa tể muốn bên Troian chiến thắng. Ngược lại, Cha chẳng mảy may bận tâm với thần linh. Lẳng lặng bỏ đi ra ngồi một chỗ, cách xa tất cả, vui mừng vì quyền năng vô hạn, rực rỡ chói chan, Chúa tể cúi nhìn thành Troa, dãy thuyền Achaian, tia sáng lấp lánh trên mặt vũ khí bằng đồng, người giết người và người bị giết.
Từ rạng đông tới lúc ánh sáng thiêng liêng trong ngày càng lúc càng chan hòa, vũ khí hai bên lao qua lao lại đều trúng đích, người tiếp tục gục ngã hàng loạt. Nhưng đến lúc như tiều phu đốn củi trong thung lũng trên núi cao, cánh tay mệt mỏi, lòng dạ rã rời, vì chặt cây cao lớn, cảm thấy ngán ngẩm việc làm cực nhọc, muốn đầu óc nghỉ ngơi, sửa soạn bữa ăn ngon lành, quân Danaan kêu gọi đồng đội, hết hàng này đến hàng kia, khắp chiến trường, dồn sức phá tan hàng ngũ quân thù. Agamemnon đầu tiên nhào tới tấn công, trước hết hạ sát Bienor, chỉ huy Troian, tiếp đến quật ngã Oileus, mã phu trung thành, đồng đội đối thủ. Nhảy khỏi xe xuống đất giao chiến, đương sự vừa xổ tới, quân vương lao thương sắc nhọn trúng trán. Mũi đồng phóng mạnh, vành mũ dầu dày chẳng thể ngăn chặn, thương xuyên qua mặt đồng đâm vỡ xương sọ, óc tung tóe bên trong, đương sự lăn kềnh rũ rượi lúc đang hùng hổ hung hăng.
Lột tu-ních, để hai xác chết nằm đó, ngực trần trụi dưới tia nắng mặt trời, quân vương tiếp tục hạ sát Isos và Antiphos, công tử Priam, người là con ngoại hôn, người là con chính thức, cả hai ngồi cùng xe. Con hoang Isos điều khiển dây cương, con ruột Antiphos chiến binh lừng danh bên cạnh giao chiến. Hai người trước kia đang chăn cừu trong thung lũng núi Ida bị Achilleus tóm cổ. Tướng quân lấy cành liễu mềm trói chặt, sau đó lấy tiền chuộc thả cho về. Bây giờ công tử Atreus, Agamemnon quyền uy rộng rãi lao thương trúng ngực Isos, trên núm vú, vung kiếm chém Antiphos ngay tai hất khỏi xe. Sau đó nhận ra quân vương bèn nhanh nhẹn lột giáp y

lộng lẫy, vì trước kia đã nhìn thấy gần thuyền lướt sóng lúc Achilleus bước chân thoăn thoắt bắt đem về từ núi Ida. Như sư tử lẻn vào hang vồ hươu non, hàm răng khủng khiếp nhai ngấu nghiến, cướp đoạt cuộc đời thơ dại, dù ở bên cạnh, hươu mẹ cũng chẳng thể bao che. Bởi ngay cả hươu mẹ cũng hết hồn vội vàng tháo chạy, vun vút lao qua lùm cây thấp rậm trong rừng, mồ hôi toát đổ, hối hả co giò lủi trốn nanh vuốt dã thú khổng lồ. Hai người cũng thế. Không có binh sĩ Troian nào ở đó cứu nguy; vì chính họ cũng đang hoảng hốt tháo chạy trước quân thù.

Tiếp theo quân vương tiến đánh Peisandros và Hippolochos chiến binh dũng cảm; cả hai là công tử Antimachos sáng suốt, khôn ngoan. Nhận vàng Alexandros đút lót khá bộn, hùng hồn hơn ai hết, phú ông chống đối đề nghị trả Helen về cho Menelaos tóc vàng. Bây giờ hai con rơi trúng tay Agamemnon quyền uy. Ngồi cùng xe cả hai đang cố điều khiển cặp ngựa phi nhanh, nhưng dây cương bóng lộn tuột khỏi tay cầm, vì cặp ngựa hoảng sợ lồng lộn. Công tử Atreus như sư tử chồm lên tấn công. Vẫn đứng trên xe không nhảy xuống đất, hai người van xin tha mạng: “Bắt sống chúng con, công tử Atreus, quân vương sẽ nhận tiền chuộc xứng đáng! An -timachos, bố chúng con giàu có, biệt thự có nhiều của cải quý giá, đồng, vàng, sắt tôi kỹ càng. Bố chúng con sẽ nộp quân vương tiền chuộc hậu hĩ, nếu hay tin chúng con bị bắt sống đem xuống thuyền quân Achaian.” Hai người khóc lóc lạy van quân vương, giọng điệu dịu dàng, đáng thương, song lời đáp nghe sỗ sàng, tàn nhẫn: “Nếu là con Antimachos mánh lới, tinh khôn, trước kia khi Menelaos theo chân sứ giả Odysseus uy nghiêm mang thông điệp tới cầu hòa, trong hội nghị đã thúc đẩy quân lính Troian giết ngay lập tức, không để quay về đất Achaia, thì bây giờ tụi bay phải thay bố đền trả tội ác ghê tởm.”

Chưa dứt lời quân vương đã nâng thương lao trúng ngực, Peisandros bật ngửa rơi khỏi xe, lăn xuống đất, nằm bất động. Nhảy khỏi xe Hippolochos vừa hạ chân định chạy, quân vương giết chết tức thì, rồi cầm kiếm chặt tay, cắt đầu, quăng

xác lăn như khúc gỗ qua đám đông. Để hai tên nằm đó, kéo binh sĩ Achaian xà-cạp gọn gàng đi theo, quân vương chồm tới chỗ quân thù dàn hàng đông đảo, nơi giao tranh khốc liệt. Binh sĩ đâm chém binh sĩ, binh sĩ gục ngã, binh sĩ tháo chạy, mã phu hạ sát mã phu, mã xa tấn công mã xa. Vó ngựa sầm sập hất bụi bốc cao lơ lửng trên cánh đồng. Mũi đồng thi nhau lao phóng, hai bên tàn sát lẫn nhau. Trong khi đó vừa hô quát, đôn đốc quân Argive, vừa đuổi theo, quân vương mặc sức chém giết. Như lửa cuồng loạn bốc cháy trong rừng hoang, hết chỗ này đến chỗ kia, gió cuồn cuộn kéo tới áp đảo, hàng cây nghiêng ngửa, ngã đổ, tróc rễ, quân Troian tháo chạy, đầu rơi dưới tay quân vương. Nhiều cặp ngựa cổ cao nghển đầu kéo xe rỗng không lóc cóc, vun vút trên khắp nẻo chiến trường, vừa tung vó vừa thương tiếc mã phu quả cảm không còn, mà nằm sóng soài, rải rác trên mặt đất, cảnh tượng chẳng lôi cuốn, thích thú đối với hiền thê mà rất thu hút, mời mọc đối với kền kền.
Chúa tể kéo Hektor ra khỏi vùng tên bay, vùng bụi bậm, vùng tàn sát, vùng máu đổ, vùng ồn ào. Công tử Atreus tiếp tục vừa đuổi theo vừa hò hét binh sĩ Danaan. Binh lính Troian lũ lượt lui về phía sau,băng qua cánh đồng mênh mông, mộ phần lão vương Ilos, dòng dõi Dardanos, cây vả, hối hả tới thành phố. Công tử Atreus vẫn hét to đuổi theo, tiếp tục không ngừng hô hào tấn công, cánh tay dũng mãnh đẫm máu đầy bụi. Tới cổng Skaian và cây sồi, lớp quân Troian đầu tiên dừng lại chờ đồng đội, vì một số vẫn lẹt đẹt giữa cánh đồng, hốt hoảng, chen lấn như đàn bò lúc sư tử bất thình lình xuất hiện giữa đêm khuya. Cả bầy nhốn nháo, song chỉ một chết tức tưởi. Thoạt đầu sư tử bẻ cổ ngoạm chặt trong hàm răng sắc nhọn, tiếp theo liếm máu, cuối cùng nhai sống ruột gan. Công tử Atreus, Agamemnon hùng dũng giáng đòn như thế, liên tục vừa đuổi theo vừa hạ sát số lóp ngóp đằng sau. Quân Troian tháo chạy tán loạn. Nhiều mã phu bắn khỏi xe, ngã ngửa, nằm sấp dưới tay công tử Atreus, vì cây thương hùng hổ tả xung hữu đột, phía trước, xung quanh. Đúng lúc ông sắp tới gần thành phố và tường lũy cao ngất, Cha thế nhân và thần linh từ

trên trời đi xuống an ngự trên đỉnh núi Ida vô vàn suối nước, tay cầm sấm sét. Chúa tể sai Iris cánh vàng hỏa tốc mang truyền điệp: “Iris nhanh chân lẹ bước, ái nhi phải lên đường tức khắc nói cho Hektor hay điều ta nhắn nhủ: chừng nào còn thấy Agamemnon, chỉ huy đoàn quân, tung hoành trên tiền tuyến, hạ sát lớp lớp quân Troian, chủ súy nên lui về phía sau, song vẫn đôn đốc quân lính bám sát, chống trả quân thù quyết liệt. Tới lúc bị thương vì mũi tên hoặc mũi thương Agamemnon nhảy lên xe, ta sẽ cho chủ súy sức mạnh tiếp tục chém giết, tới khi đến dãy thuyền nhiều ghế, nhiều chèo, tới lúc mặt trời chìm lặn, màn đêm thiêng liêng rủ buông.”
Iris chân bước như gió thổi, nhanh nhẹn tuân lệnh. Nữ thần rời đỉnh núi Ida xuống thành Troa thiêng liêng. Tới nơi nữ thần thấy công tử Priam sáng suốt, khôn ngoan, Hektor oai hùng, dũng cảm đứng sau cặp ngựa trên xe bền chắc. Nữ thần đến gần cất lời: “Hektor, công tử Priam, tâm trí mưu lược phi thường, Cha Chúa tể sai ta mang truyền điệp trao chủ súy: Chừng nào còn thấy Agamemnon, chỉ huy đoàn quân, tung hoành trên tiền tuyến, hạ sát lớp lớp binh sĩ Troian, chủ súy đừng giao chiến, song vẫn đôn đốc quân lính bám sát chống trả quân thù quyết liệt. Tới lúc bị thương vì mũi tên hoặc mũi thương Agamemnon nhảy lên xe, Chúa tể sẽ cho chủ súy sức mạnh tiếp tục chém giết, tới khi đến dãy thuyền nhiều ghế, nhiều chèo, tới lúc mặt trời chìm lặn, màn đêm thiêng liêng rủ buông.”
Dứt lời Iris nhanh chân lẹ bước ra đi. Hektor rời xe nhảy xuống đất, vũ khí đầy đủ. Tay nắm chặt, giơ cao cặp thương sắc nhọn, vừa vung vừa giục chiến đấu, chủ súy nâng cao tinh thần quân sĩ dấn thân vào trận đánh ác liệt. Binh sĩ phấn khởi tập hợp, quay lại chống trả quân Achaian. Phần mình quân Argive phía bên kia củng cố lực lượng. Chiến tuyến hình thành, thế đứng kiên cường, hai bên trực diện. Agamemnon xông lên đầu tiên, hăm hở chỉ đạo mở cuộc tấn công trước mọi người.
Hỡi Thi Thần cư ngụ trên núi Olympos, bây giờ xin vui lòng cho bản nhân hay ai là người đầu tiên trong hàng quân Troian

hoặc đồng minh lừng danh xông lên đối đầu với Agamemnon? Người đầu tiên là Iphidamas công tử Antenor lực lưỡng, dũng cảm, lớn lên trên đất Thrace phì nhiêu, nơi sinh sản cơ man là cừu. Ông ngoại Kisseus, thân phụ hiền mẫu, Theano cặp má nõn nà, nuôi dạy trong tư thất khi còn bé nhỏ. Đến khi chiến binh khôn lớn, tuổi trẻ như hoa mới nở, đúng thời gian thanh niên mưu tìm danh vọng, muốn giữ lại, lão công gả ái nữ . Lấy vợ, song đêm tân hôn nghe tin quân Achaian kéo tới, tức thì rời phòng hoa chúc, chiến binh dẫn mười hai thuyền mũi cong trực diện quân thù. Tới Perkote để thuyền cân bằng ở lại, cuốc bộ đến thành Troa, bây giờ chiến binh xuất hiện mặt đối mặt Agamemnon công tử Atreus. Hai bên tiến gần nhau, công tử Atreus tấn công, lao thương, song thương bay xa. Phản công, Iphidamas lao thương trúng thắt lưng Agamemnon dưới trấn thủ. Mặc dù nắm thương đẩy mạnh hết sức, chiến binh cũng không thể đâm thủng thắt lưng óng ánh, vì chạm mặt bạc mũi thương cong như chì. Đưa tay nắm cán thương, như sư tử hóa điên, Agamemnon quyền uy rộng rãi lên gồng kéo về phía mình, giật khỏi tay chiến binh. Tiếp theo Agamemnon vung kiếm chém trúng gáy, cắt đứt cuộc đời. Gục ngã tại chỗ, Iphidamas rơi vào giấc ngủ triền miên. Thanh niên đáng thương! Chiến đấu bảo vệ đồng bào, xa cách hiền thê trẻ đẹp mới kết hôn, song chưa đón nhận thiên ân, mặc dù tốn khá nhiều tiền của để chinh phục.Mới đầu nộp trăm bò, sau đó hứa sẽ nộp ngàn gia súc gồm cừu, dê bắt từ đàn khổng lồ ngoài bãi cỏ. Vậy mà chiến binh chết dưới tay công tử Atreus. Lật thi thể lột giáp y, quân vương đem chiến phẩm ngoạn mục qua hàng quân Achaian đông đảo.

Nhìn cảnh tượng, mắt mờ lệ, lòng đau xót vì bào đệ nằm xuống, Koon chiến binh lừng danh, trưởng nam Antenor, kín đáo xông tới bên sườn giơ thương tấn công. Agamemnon hùng hổ không hay. Koon đâm dưới khuỷu, mũi nhọn bóng loáng xuyên giữa cánh tay. Quân vương rùng mình kinh hoàng. Tuy nhiên, dù vậy thay vì bỏ cuộc rút lui, quân vương vẫn vung thương lao tới tấn công như vũ bão. Nắm chân Iphidamas, bào đệ cùng cha cùng mẹ, Koon vội vàng vừa kéo

về đám đông, vừa gọi binh sĩ tinh nhuệ giúp một tay. Trong lúc chiến binh hì hục lôi điệu quý tử thân phụ, quân vương lao thương; mũi đồng trúng khiên nhiều gù, chiến binh lăn kềnh. Quân vương xổ tới nắm đầu kê trên xác Iphidamas giơ kiếm chặt mạnh. Kết quả dưới tay quân vương công tử Atreus, công tử Antenor làm tròn số phận, theo tiếng định mệnh réo gọi đi xuống địa ngục.
Máu từ vết thương đổ ra hãy còn âm ấm, quân vương tiếp tục dùng hết thương đến kiếm, rồi đá tảng tấn công lớp lớp quân Troian. Nhưng lúc máu bắt đầu cầm, vết thương bắt đầu khô, quân vương bắt đầu cảm thấy vết đâm nhói đau. Đau như đàn bà đau đẻ, cơn đau khủng khiếp tê điếng do bà mụ Eileithyia, ái nữ Hera lo việc lâm bồn gây nên. Đau quá vội nhảy lên xe, quân vương bảo mã phu đánh thẳng về thuyền rỗng không. Kiệt sức vì đau, quân vương lớn tiếng kêu gọi quân Danaan: "Quý hữu, chỉ huy, trưởng thượng hàng quân Argive, bây giờ bằng mọi giá, quý hữu phải cứu đoàn thuyền lướt sóng vượt biển khỏi bị tàn phá, bởi Chúa tể tinh khôn dứt mực không để bản nhân chiến đấu suốt ngày đánh lại quân Troian."
Quân vương dứt lời, mã phu giơ roi quất ngựa bờm dài chạy về hướng dãy thuyền rỗng không. Cặp ngựa hăng hái tung vó trên đường, bọt phì ướt ngực, bụng bám đầy bụi trong lúc chở quân vương bị thương ra khỏi chiến trường. Thấy quân vương rút lui, Hektor lớn tiếng kêu gọi quân Troian và quân Lykian: "Chiến sĩ Troian, chiến sĩ Lykian, chiến sĩ Dardanian cận chiến tuyệt vời, quý hữu hãy chứng tỏ mình là nam nhi, giữ vững tinh thần chiến đấu kiên cường. Tên tài giỏi của chúng đã ra đi, Chúa tể công tử Kronos trợ giúp bản nhân đạt chiến thắng vẻ vang. Hãy đánh ngựa chân cứng vó mạnh lao thẳng vào quân Danaan ngạo mạn, quý hữu sẽ đạt chiến thắng to lớn vô cùng."
Biểu lộ như vậy chủ súy đã khích động ý chí cùng tâm hồn chiến đấu từng binh sĩ. Như thợ săn thả chó răng trắng nhởn dượt đuổi heo rừng hoặc sư tử, Hektor công tử Priam xua quân Troian hùng dũng lao tới tấn công, áp đảo quân Achaian, y hệt thần linh chiến tranh gieo tai họa cho thế nhân.

Tiến lên hàng đầu, hiên ngang và dũng cảm, chủ súy lăn xả vào vòng chiến, như cuồng phong trong cơn bão tố bất thình lình từ trên cao đổ xuống quất đánh mặt biển nổi sóng dữ dằn. Nhưng ai là người đầu tiên, ai là người cuối cùng Hektor công tử Priam hạ sát lúc Chúa tể ban cho chiến thắng? Trước là Asaios, Autonoos, Opites, Dolops công tử Klytios, Opheltios, Agelaos; sau là Aisymnos, Oros, Hipponoos kiên cường. Tất cả là chỉ huy quân Danaan chủ súy khuất phục; tiếp theo chủ súy tiến đánh hàng binh sĩ như gió tây xua đuổi đám mây gió nam đã làm tơi tả trắng cả bầu trời, quất đập với cuồng phong mãnh liệt, hết đợt này đến đợt kia, sóng biển dâng cao, dồn đổ liên tục, bọt biển tung bay, dưới cánh gió lang thang ào ào gầm thét. Đầu binh sĩ rơi rụng dưới tay chủ súy nhiều và nhanh khôn kể.

Tai họa sẽ thê thảm, tình hình sẽ vô phương cứu chữa, quân lính Argive sẽ ùn ùn nhảy xuống thuyền chạy tháo thân, nếu lúc đó Odysseus không lớn tiếng kêu gọi công tử Tydeus, Diomedes: “Công tử Tydeus, ngô bối sao vậy? Tinh thần chiến đấu anh dũng để đâu? Quý hữu hãy lại đây đứng bên bản nhân. Hãy nghĩ tới cảnh nhục nhã nếu Hektor mũ sáng loáng chiếm đoạt đoàn thuyền.” Diomedes lực lưỡng đáp: “Vâng, bản nhân sẽ ở lại, sẵn sàng chống trả. Dẫu thế ngô bối cũng chỉ có thể mang lại cho thân hữu niềm tin ngắn ngủi, vì Chúa tể thu thập mây trời có ý ban thế thượng phong cho bọn Troian chứ không phải ngô bối.”

Dứt lời chiến binh nâng thương đâm trúng núm vú bên trái, Thymbraios bật khỏi xe ngã xuống đất; cùng lúc Odysseus hạ sát Molion, cao lớn, vạm vỡ, mã phu tùy tùng của thân vương. Để kẻ thù nằm đó, vì đã loại khỏi vòng chiến, hai chiến binh xổ tới, quân thù đông đảo nhốn nháo. Như cặp heo rừng nổi điên chồm lên ngoạm cắn đoàn chó săn dượt đuổi đằng sau, quay lại tấn công, hai chiến binh hùng hổ lao vào tàn sát quân Troian. Nhờ thế quân Achaian có thể dừng lại lấy hơi trong khi tháo chạy, Hektor hùng dũng đuổi theo. Sau đó hai chiến binh chặn bắt chiếc xe và hai binh sĩ thuộc hàng xuất sắc trong hàng quân, công tử Merops vùng Perkote, thày đoán nổi tiếng

đương thời ai cũng biết. Thày tìm đủ cách ngăn hai con đừng dại dột lao thân vào chiến tranh tàn sát nhân mạng. Nhưng nhắm mắt làm ngơ, định mệnh thúc đẩy, dẫn xác theo bàn tay hắc ám tử thần vẫy gọi, hai con không vâng lời. Bởi thế công tử Tydeus, Diomedes tay thương lừng danh, cướp mất linh hồn, bứt bỏ cuộc đời, chiếm trọn vũ khí trong khi Odysseus hạ sát, lột giáp y Hippodamos và Hypeirochos.
Đúng lúc đó, từ đỉnh núi Ida nhìn xuống, công tử Kronos bắt đầu lập lại thế quân bình, ổn định số phận chiến trường. Hai bên tàn sát lẫn nhau. Công tử Tydeus lao thương trúng háng Agastrophos, công tử anh hùng của Paion. Đương sự không chạy thoát vì ngựa cách xa, sai lầm nghiêm trọng! Đương sự để ngựa đằng sau cho mã phu canh chừng, chạy bộ xổ lên phía trước, vì thế mất mạng. Nhìn qua hàng quân thấy ngay bất lợi, Hektor tức thì vừa hô to vừa xông tới chặn đánh Diomedes và Odysseus. Nghe tiếng hô long trời lở đất quân Troian dồn dập theo sau. Thấy Hektor xổ tới, Diomedes lớn tiếng kêu gào chiến tranh rùng mình, bủn rủn chân tay. Lập tức quay sang Odysseus đứng gần, chiến binh cất tiếng: “Hai ta gặp nguy nan, Hektor khủng khiếp xông tới. Nhất định không tháo chạy, ngô bối sẽ dừng lại đương đầu, chống chọi quật ngã y.” Dứt lời chiến binh giơ cao trường thương ném thẳng, nhắm đầu đối thủ, song chệch, trúng chỏm mũ. Mũi đồng gạt mũi đồng, vì thế không đâm vào da thịt. Thương bị chặn vì mũ dày ba lớp và có chùm lông Phoibos Apollo riêng tặng. Chủ súy tức khắc chạy một đoạn khá dài trở lại lẩn vào hàng quân. Quỵ gối, chủ súy vội vàng đưa tay cường tráng chống đất cho khỏi gục, mắt tối sầm, xung quanh như màn đêm. Trong khi công tử Tydeus đuổi theo đường thương, khá xa, tới tận hàng đầu đối diện, đúng chỗ nhìn thấy thương rơi, lấy lại hơi thở, chủ súy nhảy phốc lên xe phóng thẳng vào hàng quân, nhờ thế thoát hiểm. Diomedes lực lưỡng, tay hăm hăm cây thương, chân hùng hổ xốc tới, miệng lắp bắp: “Đồ hèn nhát, mi lại thoát chết, song chỉ lần này! Ngày tận số không xa. Bữa nay Phoibos Apollo lại thương tình che chở. Chắc hẳn trước khi dẫn xác vào vòng thương bay, mi cầu

nguyện thần linh. Dù vậy, lần tới gặp nhau, ta sẽ kết liễu đời mi, nếu ta cũng được thần linh trợ giúp. Còn bây giờ, trong khi chờ đợi, gặp đứa nào ta tấn công đứa đó."
Dứt lời chiến binh quay lại lột giáp y công tử Paion, tay thương khét tiếng chiến binh vừa hạ sát. Đúng lúc đó Alexandros, phu quân Helen mái tóc diễm kiều, giương cung nhắm công tử Tydeus, chỉ huy tài ba. Cúi khom núp kín, xạ thủ dựa lưng vào tấm bia mộ phần người ta dựng để tưởng nhớ Ilos, dòng dõi Dardanos, trưởng thượng trị vì nhân dân quý trọng. Trong khi Diomedes loay hoay lột giáp y khỏi thi thể, trấn thủ bóng lộn khỏi lồng ngực, tấm khiên khỏi bờ vai, chiếc mũ cứng chắc khỏi thủ cấp Agastrophos, Alexandros kéo dây đúng mức nhả bắn, mũi tên rời tay bay đi không vô ích, mà trúng mu bàn chân bên phải xuyên qua cắm sâu xuống đất. Nhảy khỏi chỗ núp, cười hả hê, Alexandros cất tiếng chiến thắng: "Mi bị thương rồi, tên ta bắn không bay vô ích. Ước gì ta bắn trúng dưới bụng cắt đứt đời mi! Quân Troian, sau biết bao tai họa, sẽ thở phào, thay vì run rẩy trước mi, như bầy dê be be trước mặt sư tử!"
Không nao núng, không hãi sợ, Diomedes vạm vỡ đáp: "Tay cung huênh hoang đáng thương, công tử mái tóc quắn xoăn, cặp mắt đa tình lôi cuốn thiếu nữ, nếu trực diện với ta, vũ khí hùng hậu, mi sẽ thấy cung tên vô dụng. Lúc này sau khi chỉ làm xước làn da mu bàn chân, mi dỏng cổ gáy như gà! Chuyện đó chẳng khác đàn bà hay trẻ con hư đốn gây nên ta không thèm để ý. Mũi tên kẻ hèn nhát hay tên nhát gan bắn đi không đáng kể. Trái lại, vũ khí của ta sắc bén vô cùng. Chỉ chạm thôi, người chạm chết không kịp ngáp, vợ đẹp cặp má nát tan vì buồn, con thơ mồ côi không bố, trái đất đổi màu đỏ thắm vì máu chứa chan, người chạm sẽ chết rục rữa nát, chỉ có kền kền đánh vòng bay quanh chứ không có hiền thê ngồi bên cạnh!"
Chiến binh dứt lời. Odysseus tay thương lừng danh lại gần đứng thẳng bao che. Chiến binh ngồi đằng sau đưa tay rút mũi tên khỏi bàn chân, da thịt nhói đau. Lo sợ hết sức bèn nhảy tót lên xe, chiến binh bảo mã phu chạy thẳng về dãy

thuyền rỗng không. Bây giờ chỉ còn Odysseus tay thương lừng lẫy ở lại một mình, không có quân Argive bên cạnh, vì tất cả đều khiếp đảm. Hoảng hồn, chiến binh tự nhủ: “Hỡi ôi! Bây giờ mình sẽ ra sao? Nhục nhã vô cùng, nếu quay đầu co giò tháo chạy, vì sợ chúng đông đảo, nhưng nhục nhã gấp bội nếu bị bắt chỉ có một mình: công tử Kronos đã để số quân Danaan còn lại tháo chạy. Nhưng tại sao lòng lại nghĩ vậy làm chi? Mình biết bọn hèn nhát lẩn tránh chiến đấu, trong khi người thực sự anh hùng có nhiệm vụ giữ vững thế đứng đến cùng trên chiến trường, không lui bước, không nao núng, để giết chết quân thù hay để quân thù giết chết.”

Trong lúc tâm trí chiến binh suy nghĩ lung tung, quân Troian xếp hàng che khiên tiến tới bao vây, khép chặt, song chỉ gặp thảm họa. Sự thể chẳng khác lúc thợ săn trẻ trung, hăng hái cùng bầy chó đuổi bắt heo rừng. Nhe răng trắng nhởn trên hàm gồ ghề, heo rừng từ lùm cây rậm rạp phóng ra; thợ săn, chó săn đuổi theo vây quanh; để tự vệ heo rừng nhe răng đớp. Vì dáng vẻ dễ sợ, cả hai đứng im bất động. Sự thể y hệt lúc quân Troian đông đảo ào ào ập tới bao vây. Song Odysseus Chúa tể yêu thương chồm tới, thoạt tiên với thương sắc nhọn đâm trúng vai Deiopites tài ba hữu hạng. Tiếp theo chiến binh hạ sát Thoon và Ennomos. Sau đó lúc Chersidamas vừa nhảy khỏi xe, chiến binh dùng thương đâm trúng rốn dưới khiên nhiều gù; đương sự gục ngã, đưa tay cào đất. Để mấy người nằm đó, chiến binh nâng thương đâm chết Charops, công tử Hippasos, em ruột Sokos giàu có. Sokos dũng cảm xổ tới che chở bào đệ. Tiến sát Odysseus, Sokos quát to: “Odysseus lừng danh, mưu mẹo nhất hạng, táo bạo vô cùng, bữa nay một là mi chiến thắng, hạ sát, lột giáp y hai công tử Hippasos, chiến binh tài ba, hai là thương ta đốn hạ mi gục chết đứ đừ.”

Dứt lời Sokos lao thương trúng khiên tròn. Thương nặng xuyên qua mặt khiên óng ánh, chui sâu chạm trấn thủ lát đồng, làm xước mạng sườn, song Pallas Athena không để tiến sâu động tới ruột gan. Biết mũi thương chưa đụng chỗ hiểm, Odysseus vừa lui lại vừa nói với Sokos: “Ôi, dũng sĩ đáng thương, nhất định ngày tàn đã tới! Ngươi làm ta ngừng tấn

công quân Troian, song ta nói ngươi hay, bây giờ và tại đây, hôm nay là ngày ngươi lên đường gặp số phận và tử thần. Gục ngã dưới thương ta, ngươi sẽ dâng vinh dự cho ta và cuộc đời cho Diêm Vương, nổi tiếng nhiều tuấn mã."
Nghe Odysseus nói thế Sokos quay đầu tháo chạy. Nhưng Sokos vừa quay lại, Odysseus lao thương trúng lưng, giữa hai bả vai, xuyên qua ngực. Sokos lăn kềnh xuống đất, Odysseus hiên ngang hớn hở thốt lời: "Ô, Sokos, quý tử Hippasos luyện ngựa khôn ngoan, tử thần tới sớm mang đi, ngươi không tài nào trốn thoát. A! Dũng sĩ đáng thương, ngươi chết lúc từ giã cõi đời không có cha, không có mẹ khả kính vuốt mắt, song chim ăn thịt rữa sẽ vỗ cánh đánh vòng lượn quanh xé rỉa thi thể. Trái lại, nếu qua đời, ta sẽ được quân lính Achaian oai nghiêm mai táng trọng thể." Dứt lời chiến binh đưa tay giật thương dài Sokos đâm qua tấm khiên nhiều gù cắm vào da thịt. Mũi thương vừa rút, máu bật ra, lòng dạ đau đớn vô cùng. Nhìn thấy Odysseus chảy máu, binh sĩ dũng cảm Troian gọi nhau qua hàng quân đồng loạt ùa lên tấn công. Chiến binh lui lại, lớn tiếng gọi đồng đội. Ba lần chiến binh gọi inh ỏi, ba lần Menelaos, thần linh chiến tranh quý mến, đều nghe tiếng. Quay sang Aias đứng gần, thân vương hối hả thốt lời: "Aias, dòng dõi Chúa tể, công tử Telamon, chỉ huy binh đội, bản nhân nghe tiếng Odysseus kiên trì cầm cự réo gọi nghe như thể quân Troian đã đánh gục, uy hiếp chiến binh trong cuộc hỗn chiến. Vậy bằng mọi giá quý hữu và bản nhân phải lao tới cứu nguy. Bản nhân lo mặc dù can trường chiến binh sẽ gặp bất hạnh, nếu bị bỏ một mình giữa quân thù, như vậy là mất mát to lớn đáng tiếc đối với hàng quân Danaan."
Dứt lời thân vương dẫn đầu, Aias hùng dũng theo sau. Chẳng mấy chốc hai người nom thấy Odysseus, Chúa tể yêu thương, đang bị quân Troian đuổi theo siết chặt, như hươu rừng đầy gạc trên núi bị chó rừng hung vàng bao vây. Bị thương do mũi tên nhắm bắn, máu chảy ướt chân, hươu rừng cố sức co giò, xả gối lồng chạy thoát khỏi thợ săn lẹt đẹt đằng sau. Tới cuối khu rừng tối om trên núi, hươu rừng kiệt sức, vì vết thương, chó rừng đuổi kịp nhe răng thèm thịt xé xác. Đúng lúc đó ma

quỷ dắt lối đưa đường bất thình lình sư tử háu đói xuất hiện. Chó rừng khiếp sợ rãn ra. Bây giờ đến lượt sư tử sử dụng hàm răng làm thịt. Sự thể y hệt lúc binh sĩ Troian đông đảo, dũng mãnh ùa tới tứ phía tấn công Odysseus đa mưu túc trí, song chiến binh dũng cảm dùng thương lao tới gạt đẩy ngày thảm khốc sang bên,thoát khỏi số phận đen tối. Mang khiên như bức tường Aias nhào tới bao che. Quân Troian hoảng sợ tản ra bốn phía. Menelaos hiếu chiến cầm tay dẫn Odysseus qua hàng quân ra xe cho mã phu chở đi.
Nhào lên tấn công quân Troian, Aias hạ sát Doryklos con hoang quân vương Priam. Tiếp theo chiến binh đâm trọng thương Pandokos, Pyrasos, Lysandros và Pylartes. Như dòng sông dềnh cao về mùa đông ào ào tuôn chảy từ trên núi xuống cánh đồng, xối xả do mưa Chúa tể dội đổ cuốn phăng cây cối, sồi khô, thông khô, đẩy hàng đống gỗ nổi ra biển, Aias lừng danh tung hoành khắp cánh đồng hết chém ngựa đến đâm người. Dẫu thế Hektor vẫn không hay vì đang chiến đấu ở xa, tả ngạn chiến trường, gần bờ sông Skamandros, nơi đầu binh sĩ kiên cường rơi kín mặt đất, tiếng la hét dâng cao khôn ngừng xung quanh Nestor dũng cảm và Idomeneus hiếu chiến. Hektor bận tay ở đó với nhóm này. Sử dụng xe và thương tài tình quất ngã, đánh gục biết bao thanh niên Achaian, chủ súy đạt chiến thắng kỳ diệu. Dẫu vậy, binh sĩ can trường Achaian vẫn không lùi bước nhường đường, nếu Alexandros phu quân Helen mái tóc diễm kiều không chặn đứng hành động táo bạo của Machaon, chỉ huy binh đoàn đạt nhiều chiến công, dùng tên ba nhánh bắn trúng vai phải. Quân Achaian từng chiến đấu gan dạ bây giờ lo lắng hết sức cho sinh mạng chỉ huy. Họ nghĩ chỉ huy sẽ bị bắt lúc chiến cuộc xoay chiều bất lợi. Idomeneus vội vàng lớn tiếng nói với Nestor hiên ngang: “Nestor, công tử Neleus, vinh quang hàng quân Achaian, mau mau mang ngay Machaon lên xe, ngồi bên cạnh, thần tốc phóng ngựa chân cứng vó mạnh về dãy thuyền. Y sĩ đáng giá ngàn quân sẽ cắt mũi tên, thoa dầu điều trị vết thương.”

Lời vừa dứt mã phu Nestor đất Gerenia làm theo tức thì. Lão công tức tốc chèo lên xe, Machaon công tử danh y đại tài Asklepios leo lên ngồi bên cạnh. Lão công giơ roi quất ra đi, hai tuấn mã hăng hái xả vó, không khịt khịt vì tức giận, về dãy thuyền rỗng không, lòng dạ hăm hở, phấn khởi. Lúc này đang đứng trên xe bên cạnh Hektor, thấy quân Troian phía bên kia chạy tán loạn, mã phu Kebriones nói nhỏ lưu ý: "Thưa chủ súy, ở đây mình đụng độ ác liệt một mất một còn với quân Danaan, song đằng kia cánh quân của mình, cả người lẫn ngựa, tháo chạy hỗn loạn, Aias công tử Telamon dồn dập rượt đuổi. Bỉ phu nhận ra dễ dàng do tấm khiên lớn rộng y choàng trên vai. Mình nên đánh xe lái ngựa lại đằng đó trợ chiến, nơi giao tranh ác liệt diễn ra, nơi xe và lính chống cự quyết liệt, nơi người giết người cao độ, nơi tiếng gào thét dâng cao bất tận."
Nói rồi Kebriones giơ roi quất cặp ngựa bờm rủ óng ả. Nghe tiếng roi vun vút tuấn mã hối hả kéo xe lao về hướng quân Troian và quân Achaian đang giao chiến, vừa phi vừa giẫm lên xác chết, khiên trận. Trục xe phía dưới, thùng xe xung quanh vấy máu do vó ngựa, riềm xe vùng chạy bắn lên tung tóe. Hektor hăm hở nhảy vào, phá tan đám đông hỗn chiến. Chủ súy đẩy quân Danaan vào vòng cực kỳ hỗn loạn, trường thương hoạt động liên tục. Sử dụng thương, kiếm, đá tảng khổng lồ, chủ súy tấn công quân Achaian khắp nơi, song tránh giao chiến với Aias công tử Telamon. [Vì Chúa tể sẽ nổi giận khi chủ súy giao chiến với địch thủ mạnh hơn mình]. Đúng lúc đó từ trên ngai vàng chót vót, Cha Chúa tể, hoa tiêu tối thượng, khuấy động lòng dạ khiến Aias khiếp sợ. Dừng bước, hoảng hồn, nhớn nhác nhìn đám quân đông đảo bao quanh, choàng khiên bảy lớp da bò qua vai, chiến binh rút lui về phía quân mình, như dã thú vừa đi vừa quay lại nhìn đằng sau, từng bước rụt rè. Chiến binh như sư tử hung vàng bị chó và nông phu thức suốt đêm canh chừng đuổi khỏi sân sau, nơi giữ gia súc không cho đột nhập làm thịt đàn bò. Bụng đói sư tử nhảy vào, song không về được gì. Vì cánh tay can trường lao thương vun vút, củi đốt sáng rực, hoảng sợ không dám

vào, mặc dù rất muốn, sáng sớm tinh sương, sư tử lắng lặng tháo chạy, lòng buồn khôn xiết. Aias cũng vậy. Chiến binh lui bước trước mặt quân thù, lòng buồn rười rượi, tiếc nuối vô cùng, vì lo sợ dãy thuyền sẽ gặp nguy khốn. Dẫu vậy chiến binh vẫn cương quyết như con lừa bướng bỉnh cưỡng lại đám trẻ giơ roi quất túi bụi dắt đi trên cánh đồng. Roi quất liên hồi trên lưng, song yếu ớt chẳng hề hấn, càng khiến cố gắng, lừa tạt vào ruộng lúa rậm rạp, tha hồ ngoạm ăn ngon lành! Hung hăng, cố gắng mãi đám trẻ mới đuổi được ra ngoài sau khi lừa đã thưởng thức thỏa thuê. Sự thể diễn ra tương tự lúc Aias cao lớn, công tử Telamon đứng trước quân Troian hùng dũng cùng đồng minh khét tiếng. Họ bám sát, họ lao thương trúng giữa khiên. Nhiều lúc khí phách anh hùng, tinh thần chiến đấu dâng cao, quay lại giáp mặt dồn đẩy quân Troian luyện ngựa vào thế bị động, nhiều lúc quay đầu chiến binh rút lui tháo chạy. Làm vậy chiến binh chặn đứng toàn bộ lực lượng đang đe dọa dãy thuyền. Một mình tung hoành giữa quân Troian và quân Achaian, chiến binh tiến đánh, chống đỡ quyết liệt. Nhiều thương, muốn bay thật xa, cánh tay gân guốc, cường tráng phóng đi, cắm phập mặt khiên dày rộng; nhiều thương chưa nếm mùi da thịt trắng ngộn rơi giữa chừng, đâm thẳng xuống đất, lỡ cơ hội ngốn no món ăn thèm thuồng.

Vừa thấy Aias khốn đốn dưới làn thương vun vút lao tới, Eurypylos công tử hứa hẹn của Euaimon liền xông lên đứng cạnh, phóng thương bóng loáng nhắm Apisaon, công tử Phausias, chỉ huy binh đội, trúng gan dưới hoành cách mô, gục ngã tức thì. Eurypylos chồm tới lột giáp y. Thấy Eurypylos hí hoáy cởi giáp y khỏi bờ vai Apisaon, thân vương Alexandros nhanh như cắt giương cung ngắm bắn trúng đùi phải, tên gãy, đùi tê điếng. Muốn tránh bóng dáng tử thần Eurypylos vừa gắng gượng lui lại lết vào đám đông đồng đội vừa lớn tiếng thất thanh kêu gọi quân Danaan: “Quý hữu, chỉ huy, trưởng thượng hàng quân Argive, ngừng chạy, quay lại, mau mau tập hợp đương đầu, bằng mọi cách cứu Aias khỏi giờ phút lâm chung tàn nhẫn, vì bốn bề thương lao tới tấp. Bỉ nhân nghĩ chiến binh khó lòng thoát cảnh thịt nát xương tan.

Bởi thế hãy xông tới, trực diện quân thù xung quanh Aias cao lớn, công tử Telamon!" Nghe tiếng Eurypylos bị thương kêu gọi mọi người xổ tới, khiên che nghiêng vai, thương sẵn sàng trong tay. Lóp ngóp lết tới hàng quân đồng đội Aias quay lại đương đầu.
Họ tiếp tục chiến đấu như lửa rừng thiêu hủy, tàn phá. Trong khi đó ngựa nái giống tốt của Neleus mồ hôi nhễ nhại phi như bay đưa Nestor ra khỏi chiến trường cùng lúc chở cả Machaon, thủ lĩnh hàng quân. Nom thấy lão công, Achilleus bước chân thoăn thoắt, phi thường nhận ra sự thể. Vì đứng cuối thuyền thân phình, tướng quân quan sát trận đánh dữ dằn, binh sĩ tháo chạy thảm thương. Quay lại tức khắc tướng quân lớn tiếng gọi đồng đội Patroklos. Đang ở trong trại nghe tiếng đồng đội đi ra, dáng dấp hùng dũng, hiên ngang; giây phút này ngờ đâu là giây phút dẫn đồng đội vào cõi bất hạnh. Quý tử can trường của Menoitios lên tiếng trước: "Achilleus, tại sao gọi bỉ phu? Tướng quân cần chi?" Achilleus bước chân thoăn thoắt đáp: "Công tử can trường của Menoitios, người thân thiết với lòng ta, ta nghĩ bây giờ quân Achaian sẽ kéo tới quỳ gối hạ mình van xin, vì giây phút sống còn đã tới, không còn chần chừ được nữa. Dẫu thế bây giờ Patroklos, Chúa tể thương yêu, hãy đi hỏi Nestor xem người bị thương lão công chở ra khỏi trận địa là ai. Nhìn lưng giống Machaon, công tử Asklepios, song ta không nom thấy mặt, vì ngựa phi vun vút băng qua tiến về phía trước." Lời vừa dứt, làm theo ý đồng đội thân thương, Patroklos co giò chạy dọc hàng trại và dãy thuyền.
Tới trại công tử Neleus hai người bước xuống đất phì nhiêu; mã phu Eurymedon tháo ách dắt ngựa lão công ra khỏi càng xe. Hai người đứng hóng gió trên bờ biển cho tu-ních ráo mồ hôi, sau đó vào trại ngồi xuống ghế dài nghỉ ngơi. Hekamede mái tóc thướt tha sửa soạn đồ uống, nàng thuộc về lão công từ lúc tới đảo Tenedos khi Achilleus cướp phá thành phố. Nàng là ái nữ Arsinoos hào hiệp, quân lính Achaian chọn làm tặng phẩm đặc biệt riêng biếu lão công để tỏ lòng tôn kính trưởng thượng trong hội đồng đã tỏ ra khôn ngoan gấp bội

mọi người. Thoạt đầu nàng đẩy chiếc bàn xinh đẹp, bóng lộn chân cy-an xanh đậm lại gần mọi người. Trên mặt nàng đặt chiếc đĩa bằng đồng trong để hành làm tăng hương vị, mật ong tươi vàng và bánh mì lúa mạch thiêng liêng. Tiếp theo nàng mang chiếc cúp tuyệt vời lão công đem theo từ nhà, mạ vân vàng, bốn tay cầm, mỗi tay có hai chân chống đỡ; trên đỉnh có cặp bồ câu bằng vàng đậu đối diện dường như đang uống nước. Mang cúp khỏi bàn khi đầy rượu ai cũng thấy khó khăn, song Nestor nhấc lên dễ dàng dẫu tuổi đã cao. Trong cúp thiếu nữ xinh đẹp pha đồ uống với vang Pramnian, dùng bàn xát bằng đồng bào phô-mai sữa dê trải lên trên, rồi rắc bột mì trắng tinh. Sửa soạn xong nàng mời mọi người thưởng thức. Đúng lúc hai người đã dằn cơn khát và đang chuyện trò thân mật, Patroklos bất thình lình xuất hiện trước cửa, dáng vẻ gan dạ, can đảm. Ngước nhìn nom thấy, lão công rời ghế bóng lộn đứng dậy, nắm tay kéo vào mời an tọa. Nhưng không muốn bước vào Patroklos cáo lỗi: “Lão công khả kính, Chúa tể thương yêu, bỉ phu không có thì giờ an tọa, xin đừng phí lời. Người sai bỉ phu tới đây hỏi lão công chiến sĩ bị thương lão công mang về là ai thuộc hàng khó tính, dễ giận. Nếu quả thực, như chỗ bỉ phu thấy, đó là thủ lĩnh Machaon, bỉ phu phải tức tốc quay về tường trình. Lão công khả kính, Chúa tể thương yêu, thừa biết tướng quân là người dễ sợ, hay khiển trách ngay cả người không đáng khiển trách.”
Mã phu Nestor đất Gerenia đáp: “Tại sao bây giờ Achilleus mới tỏ ý quan tâm tới con cái người Achaian bị thương do thương giáo lao tới trong khi không mảy may màng tưởng màn tang bao la bấy lâu trùm phủ đoàn quân? Chỉ huy ngô bối bị thương nằm trên thuyền, người bị bắn từ xa, người bị đâm gần kề. Diomedes công tử Tydeus cường tráng bị bắn, Odysseus tay thương nổi tiếng, Agamemnon bị đâm, [Eurypylos cũng bị bắn trúng đùi]. Bây giờ người nữa bị bắn lão hủ vừa mang từ chiến trường trở về. Achilleus là chiến binh can trường, song không lo ngại hay thương xót quân Danaan. Phải chăng tướng quân muốn chờ tới lúc quân Argive không thể làm gì ngăn chặn đoàn thuyền lướt sóng bốc cháy

gần bờ biển, lửa sẽ thiêu trụi và ngô bối bị giết sạch chất thành đống? Sức lực lão hủ không còn dẻo dai trong thân thể cường tráng như ngày trước. A! Ước chi lão hủ vẫn trẻ! Sức khỏe dồi dào như khi xảy ra cãi lộn giữa ngô bối và dân Eleian về vụ cướp bò, lão hủ hạ sát Itymoneus công tử gan dạ của Hypeirochos sống ở Elis. Ra tay trả thù lão hủ cướp bò đánh đi. Dẫn đầu đoàn quân y chống trả giữ bò lại. Lão hủ lao thương, y lăn kềnh ngã vật xuống đất, binh lính quê mùa hoảng hốt bỏ chạy. Sau đó ngô bối thu thập vô số chiến phẩm trên cánh đồng: năm mươi bò, nhiều cừu, nhiều heo, nhiều dê tản mát thành bầy, thành đàn, một trăm năm mươi ngựa lông màu hạt dẻ! Toàn ngựa nái, nhiều con có con! Đi suốt đêm ngô bối đánh tất cả về thành phố Pylos của Neleus. Quân vương vui mừng hết sức thấy còn trẻ chưa kinh nghiệm chiến trường, chưa xông pha trận mạc lão hủ đã thành công đến thế. Rạng đông vừa ló hiện, lệnh sứ triệu gọi rành mạch, ai có nợ hãy tới Elis thiêng liêng mà đòi. Chức sắc thành phố họp chia chiến phẩm. Người có nợ kéo tới đông như kiến đòi nợ dân Epeian. Lúc đó ở Pylos vì là thiểu số ngô bối bị ngược đãi thô bạo. Mấy năm trước Herakles cường tráng kéo tới hành hạ ngô bối, người tài giỏi giết sạch. Neleus tuyệt vời có mười hai con trai, chỉ có mình lão hủ sống sót, tất cả đều chết. Do vậy quân lính Epeian áo giáp lát đồng đâm ra kiêu ngạo, chúng khinh rẻ, đàn áp ngô bối tàn tệ. Bởi thế bây giờ giữa đống chiến phẩm khổng lồ lão công Neleus lấy đàn bò đông đảo, đàn cừu lúc nhúc, đồng thời chọn ba trăm con cùng với mục phu để đền bù món nợ, mất mát to lớn đã gánh chịu trên đất lành Elis. Vì khi gửi bốn ngựa cùng xe tới đó dự cuộc đua tranh tài lấy kiềng ba chân, quân vương Augeias, thủ lĩnh binh đoàn, giữ tuấn mã ở lại, để mã phu ra về, lão công vừa mất ngựa vừa tức giận đối với truyền điệp xấc xược. Phẫn nộ trước thái độ trịch thượng cùng những gì Augeias nói và làm, lão công vì thế chọn khá nhiều chiến phẩm cho mình, số còn lại chia cho dân chúng để không người nào không có phần xứng đáng.

“Giải quyết vấn đề xong xuôi, ngô bối làm lễ tế sinh dâng thần linh quanh thành phố. Nhưng ba ngày sau dân Epeian kéo tới áp đảo. Người, ngựa lũ lượt đến như thác đổ. Cùng đi có hai Moliones hãy còn trẻ, chưa có kinh nghiệm chiến đấu. Trên sườn đồi dốc thẳm phía xa xa có thành phố mang tên Thryoessa hiện hình gần bờ sông Alpheios, ven biên Pylos cát bạt ngàn. Nhằm đột nhập là tàn phá, chúng bao vây thành phố. Thấy chúng tràn ngập cánh đồng, Athena đang đêm rời núi Olympos hối hả đi xuống báo động ngô bối phải cấp tốc vũ trang. Binh sĩ nữ thần thành lập khắp Pylos không hề miễn cưỡng hay lưỡng lự mà nhiệt tình, hăng say chiến đấu. Nhưng lão công không muốn lão hủ tham gia. Nghĩ bụng lão hủ còn quá nhỏ chưa hiểu chiến trận, lão công giấu ngựa không cho sử dụng. Dẫu vậy, vẫn chứng tỏ xuất sắc trong hàng mã phu chiến binh, lão hủ tiếp tục cuốc bộ, vì đó là cách Athena điều khiển chiến trận.

“Gần Arene có dòng sông mang tên Minyeios chảy ra biển. Tới đây mã phu người Pylian và lão hủ dừng bước chờ rạng đông, trong khi bộ binh tiến như thác đổ. Từ đó, vũ trang đầy mình, đi như bay, đến trưa ngô bối tới sông Alpheios thiêng liêng. Đến nơi làm lễ tế sinh dâng Chúa tể siêu phàm, ngô bối cũng cúng thần sông Alpheios một bò đực, Poseidon một bò đực, Athena mắt xanh lam lục một bò cái. Sau đó ngô bối dùng bữa tối theo đơn vị khắp doanh trại, nghỉ đêm dọc bờ sông, ai nấy vũ khí sẵn sàng.

“Trong khi đó quân Epeian hung hăng bao vây thành phố, nhất định đột nhập, quyết tâm tàn phá. Nhưng trước khi làm vậy, chúng chứng kiến võ công lừng lẫy của thần linh chiến tranh. Vì khi vầng dương chói lọi nhô khỏi chân trời, ngô bối vừa cầu nguyện Chúa tể và Athena vừa lâm trận. Quân Epeian và quân Pylian mới giáp chiến, lão hủ đã hạ sát một tên, vớ cặp ngựa móng vó tuyệt vời. Y là tay thương hiếu chiến tên Moulios, tế tử Augeias, lấy trưởng nữ Agamede tóc vàng, thông thạo đặc chất dược thảo thần diệu mọc khắp thế giới. Y vừa xông tới, lão hủ lao thương mũi bọc đồng, y gục ngã đâm đầu xuống đất. Nhảy phốc lên xe lão hủ phi ra ngoài lằn chiến

phóng về đồng đội tiền phương. Quân Epeian kiêu ngạo vỡ đội hình, chạy như ong vỡ tổ, khi thấy chỉ huy đoàn ngựa, chiến sĩ thượng thặng, lăn xuống đất. Tiếp tục đuổi theo như cuồng phong đen ngòm, lão hủ tóm được năm mươi xe, trên mỗi cỗ có hai đứa gục ngã vì thương lão hủ lăn xuống đất, mỗi đứa rơi một bên. Đáng lẽ lão hủ cũng thanh toán hai thằng Moliones, công tử Aktor, hãy còn trẻ, nếu thân phụ chúng quyền uy bao la, rung chuyển trái đất, không giấu trong sương mù dày đặc mang ra khỏi chiến trường tới nơi an toàn. Đúng lúc đó Chúa tể trao tay người Pylian chiến thắng vẻ vang. Ngô bối tiếp tục rượt đuổi quân thù khắp cánh đồng bao la, hạ sát binh sĩ, tịch thu vũ khí cùng xe ngựa chạy tới Bouprasion, đồng lúa phì nhiêu, rồi hòn Olenia và chỗ gọi là đồi Alesios. Tới đó Athena thấy cần quay lực lượng ngô bối trở lại. Lúc ấy, sau khi giết chết tên cuối cùng, lão hủ để nằm đó. Quân Achaian đánh xe rút khỏi Bouprasion quay về Pylos, tất cả tạ ơn Chúa tể giữa hàng thần linh và Nestor giữa hàng thế nhân.

“Người đó là lão hủ sống cùng thời với biết bao người, thời đó có thực không phải giấc mơ. Chỉ có Achilleus hưởng lợi, ôm chặt, giữ kín dũng cảm trong lòng. Dẫu thế lão hủ nghĩ hưởng lợi rồi ra sẽ biến thành khóc than, ân hận khi hàng quân bị tiêu diệt. A! Quý hữu quý mến có nhớ thân phụ Menoitios dặn dò, khuyên răn hôm gửi quý hữu từ Phthia ra đi tìm gặp Agamemnon không? Lúc đó ngồi trong dinh thự, Odysseus phi thường và lão hủ nghe thấy hết, không thiếu câu nào. Trên đường tuyển mộ binh sĩ khắp đất Achaia phì nhiêu, lúc tới dinh thự lộng lẫy của Peleus, ngô bối gặp anh hùng Menoitios và quý hữu, Achilleus ngồi bên cạnh. Mã phu cao niên Peleus nướng đùi bò trong sân sau để cúng dường Chúa tể ưa sấm sét. Tay cầm chiếc cúp bằng vàng chạm trổ tinh vi, mã phu rẩy rượu lễ trên ngọn lửa âm u đang thiêu đốt tế sinh trong khi hai quý hữu sửa soạn làm thịt. Đúng lúc đó Odysseus và lão hủ xuất hiện ở ngưỡng cửa. Nhảy quẫng vì ngạc nhiên, Achilleus đi ra nắm tay dẫn vào. Tướng quân kéo ghế bảo ngồi, đồng thời với thái độ bặt thiệp, hiếu khách thường lệ

mời ngô bối lót dạ, giải lao. Sau khi ăn uống thỏa thuê, lão hủ mới ngỏ lời mời quý hữu và Achilleus tham gia. Hai quý hữu đều sẵn sàng, hai thân phụ cũng đồng ý. Lão nhân Peleus dặn dò công tử Achilleus: luôn luôn can trường, chiến đấu xuất sắc, vượt xa đồng đội, lúc đó Menoitios, công tử Aktor ngược lại khuyên nhủ quý hữu: “Con ơi, do huyết thống, Achilleus thuộc dòng dõi cao sang. Mặc dù con hơn tuổi, song về thể lực, Achilleus hơn con gấp bội. Bổn phận con là sử dụng lý trí khuyên nhủ minh bạch, hướng dẫn khôn ngoan, vì lợi ích bản thân, Achilleus đương nhiên sẽ lắng nghe.” Đó là ý kiến thân phụ, quý hữu bỗng quên! Tuy nhiên, dẫu vậy vẫn chưa muộn, bữa nay quý hữu vẫn có thể nói như thế với chiến binh Achilleus. Hy vọng tướng quân sẽ ý thức nghe theo. Ai hay, nếu thần linh trợ giúp, dùng lời thuyết phục, quý hữu có thể chuyển lòng đổi dạ tướng quân? Lời khuyên phát xuất từ bằng hữu thường có tác dụng đáng kể. Tuy nhiên, nếu trong lòng trong dạ tướng quân cảm thấy muốn tránh né không thực hiện lời tiên đoán, nếu nhân danh Chúa tể, thân mẫu khả ái đã tiết lộ cho hay, trong trường hợp đó ít nhất để tướng quân phái quý hữu ra chiến trường với lực lượng Myrmidon hậu thuẫn. Nhờ thế rất có thể quý hữu sẽ là ánh sáng cứu nguy hàng quân Danaan. Để tướng quân đưa giáp y rực rỡ quý hữu mặc ra chiến trường, quân Troian sẽ tưởng quý hữu là tướng quân, không xông lên tấn công, nhờ thế binh sĩ con cái người Achaian mệt nhoài có thời gian lấy lại hơi thở, vì trong chiến trận ít khi có thời gian xả hơi. Quân Troian đã kiệt sức vì chiến đấu. Quân quý hữu chưa mệt mỏi, quý hữu thừa sức đẩy chúng lui về thành phố xa hẳn dãy thuyền và hàng trại.”

Nghe Nestor trình bày, trong lòng xúc động khôn xiết, Patroklos tức tốc ra đi, men theo dãy thuyền tới gặp Achilleus, dòng dõi Aiakos. Chạy một lúc anh tới dãy thuyền Odysseus tuyệt vời, nơi tổ chức hội đồng nhân dân, toà án thành phố, nơi thiết lập dàn tế cúng tụng thần linh. Đến nơi anh gặp Eurypylos lừng danh, công tử Euaimon, vừa rời chiến trường trở về đang lết bước vì mũi tên cắm sâu trên đùi. Mồ hôi đổ nhễ nhại trên trán, trên vai, máu rỉ đầm đìa vì vết thương đau

đớn, song tinh thần vẫn bất khuất. Trông thấy thế công tử quả cảm của Menoitios xúc động, mủi lòng thương hại. Vừa buồn vừa thương, anh cất lời như có cánh bay xa nói với Eurypylos: "Hỡi ôi! Chỉ huy và trưởng thượng đáng thương hàng quân Danaan! Phải chăng số phận bắt quý hữu xa gia đình, xa dòng sông, xa tổ quốc thân yêu, đem thịt trắng, mỡ béo làm mồi thỏa mãn bầy chó háu đói thành Troa? Nhưng, Eurypylos, anh hùng xuất chúng, hãy cho bỉ nhân hay liệu quân Achaian có còn đủ sức đương cự Hektor khủng khiếp, hay thế nào cũng gục ngã dưới đường thương tàn bạo của y?"
"Quý hữu Patroklos, anh hùng quả cảm," thương binh Eurypylos đáp: "Bây giờ không còn cách nào cứu vớt đoàn quân Achaian nữa, họ sẽ gục ngã trên thuyền sơn đen. Vì số binh sĩ trước kia là chiến binh xuất sắc đều bị thương do tên bắn từ xa hay thương đâm gần kề dưới tay quân Troian bây giờ đang nằm trong đó trong khi quân thù càng lúc càng mạnh. Phần riêng, xin quý hữu vui lòng giúp một tay đem bản nhân về dãy thuyền sơn đen. Bản nhân muốn quý hữu cắt mũi tên khỏi đùi, lấy nước nóng lau máu, rồi thoa thuốc lên vết thương. Người ta nói quý hữu có thuốc chữa trị rất hay nhờ thụ giáo Achilleus, tướng quân đã được Cheiron, quái vật Centaur văn minh gấp bội truyền dạy. Bản nhân không thể kêu gọi danh y Podaleirios và Machaon, vì nghe đâu một vị bị thương đang tĩnh dưỡng trong doanh trại cũng cần y sĩ giỏi giang trông nom săn sóc, một vị vẫn hối hả lâm trận với quân Troian ngoài chiến trường."
"Hậu quả bởi thế sẽ ra sao?" Công tử gan dạ của Menoitios thốt lời. "Ngô bối phải làm gì hở anh hùng Eurypylos? Bản nhân đang trên đường mang truyền điệp tới gặp chiến binh Achilleus, vì Nestor đất Gerenia linh hồn chỉ đạo hàng quân Achaian hối thúc.Tuy nhiên, dẫu vậy bản nhân cũng không bỏ rơi quý hữu đang khốn khổ, tuyệt vọng vì vết thương."
Dứt lời Patroklos vòng tay nâng chỉ huy can trường dìu vào trại. Vừa nom thấy, tùy tùng nhanh nhẩu lấy da bò trải trên sàn. Đặt thương binh nằm xuống, Patroklos cầm dao cắt tên nhọn đâm sâu khỏi đùi, lấy nước nóng rửa máu đọng trên vết

thương. Sau đó dùng tay nghiền nát rễ cỏ đắng, Patroklos đắp lên vết thương. Có khả năng trấn thống, thuốc trừ hết đau đớn. Vết thương khô, máu ngừng chảy.

Khúc 12

Công tử quả cảm của Menoitios cố gắng chữa trị vết thương cho Eurypylos nằm trong trại trong khi quân Argive và quân Troian dồn toàn lực giao chiến. Đường hào quân Danaan đào chẳng thể ngăn chặn quân thù, cả bức tường cao dày phía sau vây quanh dựng lên bảo vệ dãy thuyền cũng bất lực. Khi xây không làm lễ bách sinh dâng cúng thần linh, họ chỉ muốn bức tường che chở dãy thuyền và khối lượng khổng lồ chiến phẩm cất giữ bên trong. Thần linh bất tử không đồng ý cho phép; bức tường vì thế sẽ không tồn tại lâu dài. Chừng nào Hektor còn sống, Achilleus còn phẫn nộ, thành phố quân vương Priam còn an toàn, chừng đó bức tường cao dày của quân Achaian còn đứng vững. Ngược lại, khi chỉ huy dũng cảm Troian đều bị sát hại, số khá lớn chỉ huy Argive gục ngã trong khi số khác thoát chết, thành phố quân vương Priam bị cướp phá năm thứ mười trong cuộc bao vây, quân Argive lên thuyền trở về quê hương yêu dấu, lúc đó Poseidon và Apollo mới quyết định sử dụng sức mạnh mấy dòng sông dồn vào triệt hạ bức tường, số dòng sông đổ từ núi Ida chảy ra biển, Rhesos, Heptaporos, Karesos, Rhodios, Grenikos, Aisepos, Skamandros bất diệt và Simoeis, trên bờ biết bao khiên da, biết bao mũ trận, biết bao binh sĩ thuộc thế hệ anh hùng vùi thây trong cát bụi. Phoibos Apollo chuyển số sông vừa kể ra một cửa; chín ngày liền thần linh dội nước số sông này lên bức tường. Trong khi đó Chúa tể đổ mưa liên tục để nhận chìm cuốn phăng bờ lũy ra biển càng nhanh càng tốt. Thân chinh dự phần, tay cầm đinh ba, dâng sóng liên tục, đợt nối đợt bất tận, thần linh rung chuyển trái đất điều khiển dòng nước cuốn phăng móng bằng đà đá, xà gỗ quân Achaian hì hục tốn công tốn sức nện đổ, san bằng mọi thứ trên bờ eo biển Hellespont nước cuốn xoáy dữ dội. Khi bức tường biến dạng, trải cát phủ kín bãi biển dài rộng, thần linh lại chuyển số sông này chảy theo dòng, nơi trước kia mặt nước yêu kiều lững lờ nhẹ tuôn.

Toàn bộ công việc rồi ra Poseidon và Apollo sẽ thực hiện. Nhưng lúc này giao tranh, hò hét, chém giết diễn ra ác liệt quanh bức tường vững chắc, xà gỗ, bờ lũy rền vang tiếng tên nã tới tấp. Co rúm vì roi vọt Chúa tể, khiếp sợ vì Hektor từng gây kinh hoàng đang tung hoành như cuồng phong nổi giận, quân Argive cụm lại cầm cự bên dãy thuyền rỗng không. Chủ súy y hệt heo rừng hoặc sư tử khi quay phía này, lúc đảo phía kia, hăng say biểu lộ sức mạnh phi thường giữa đàn chó săn cùng thợ săn. Túm tụm thành hàng như bức tường đương đầu với chủ súy, họ lao thương liên tục. Dẫu vậy trái tim kiên cường không hoảng sợ, không chạy trốn, song chết vì dũng cảm, can trường. Nhiều lần quay trở tìm chỗ xông qua, bất kỳ chỗ nào chủ súy nhào tới, quân thù cũng rút lui. Vì thế như mũi tên chủ súy lao tới khắp đoàn quân hối thúc đồng đội vượt hào. Nhưng tới chỗ cần nhảy, ngựa mau chân mạnh vó không dám nhảy, cứ đứng tại chỗ hí ầm ĩ. Chúng hoảng sợ vì hào rộng, không thể nhảy hoặc chạy qua, bởi hai bờ đã dài lại dốc, trên mặt đầy cọc nhọn con cháu người Achaian cắm thành hàng cao ngất, san sát nhằm ngăn cản quân thù. Bởi thế chỗ này không phải chỗ ngựa kéo xe bánh cứng mạnh vượt qua dễ dàng. Dẫu vậy binh sĩ sẵn sàng lội bộ băng ngang. Nhìn thấy sự thể Poulydamas lại gần Hektor táo bạo trình bày ý kiến: “Thưa chủ súy, quý hữu, chỉ huy Troian cùng đồng minh, ngô bối không nên ép ngựa kéo xe vượt hào, làm vậy là điên rồ, dại dột. Hai mép đầy cọc sắc nhọn vượt qua nguy hiểm, khó khăn; tường quân Achaian xây chắn ngang trước mặt. Ở đó không có chỗ cho mã phu xuống ngựa hay ngồi trên xe chiến đấu. Chỗ đó hẹp bỉ phu nghĩ ngô bối sẽ rơi vào thế bất lợi. Tuy nhiên, nếu Chúa tể ưa sấm sét thực sự trợ giúp ngô bối, đồng thời định tâm gieo rắc đau khổ, tiêu diệt quân Achaian, như vậy hay vô cùng, dĩ nhiên bỉ phu không mong muốn gì hơn là thấy chúng chết rũ ở đây, ngay bây giờ cách xa Argos muôn trùng! Ngược lại, nếu chúng quay lại, phản công đẩy ngô bối khỏi dãy thuyền, ngô bối kẹt cứng dưới hào sâu, lúc đó chúng xua quân tấn công, bỉ phu sợ không có người nào có thể trở về thành Troa cấp báo. Nhưng

khoan! Bỉ phu có kế hoạch hữu hiệu hy vọng quý vị chấp nhận: để mã phu giữ ngựa trên bờ, ngô bối lội bộ xông qua, nai nịt vũ khí đầy đủ, tất cả ào ạt theo sau chủ súy. Quân Achaian sẽ không đương đầu, nếu ngày tàn của chúng quả thực đã đến."
Poulydamas dứt lời, ý kiến sáng suốt khiến Hektor vui lòng. Chủ súy tức thì nhảy khỏi xe xuống đất mang theo đầy đủ vũ khí. Chỉ huy Troian không ngồi tản mạn trên xe nữa. Thấy chủ súy làm vậy, tất cả cũng làm theo. Chỉ huy ra lệnh mã phu kéo ngựa về bờ hào thành hàng ngay ngắn. Sau đó sắp xếp đội hình cách quãng, chia thành lực lượng riêng biệt, năm phân đoàn, tất cả tiến bước sau chỉ huy.
Phân đoàn đi với Hektor và Poulydamas tuyệt vời là lực lượng đông đảo, tinh nhuệ hơn cả, quyết tâm hơn hết phá vỡ bức tường, xông tới tấn công dãy thuyền rỗng không. Phụ tá hai người, Kebriones chỉ huy thứ ba đi theo, vì để trông xe Hektor thay người khác không gan dạ bằng. Phân đoàn thứ hai đặt dưới quyền chỉ huy của Pâris, Alkathoos và Agenor; phân đoàn thứ ba đặt dưới quyền chỉ huy của Helenos và Deiphobos gan dạ, quả cảm, cả hai là công tử Priam; chỉ huy thứ ba phụ tá hai người là anh hùng Asios, Asios công tử Hyrtakos, ngựa to lớn, sắc hồng từ thành phố Arisbe, trên bờ sông Selleeis chở tới. Phân đoàn thứ tư đặt dưới quyền chỉ huy của Aineias, công tử can trường của Anchises, phụ tá là hai công tử Antenor, Archelochos và Akamas, cả hai đều chiến đấu giỏi về mọi mặt. Sarpedon chỉ huy phân đoàn đồng minh nổi tiếng; thủ lĩnh chọn Glaukos và Asteropaios hiếu chiến làm phụ tá. Đối với thủ lĩnh hai người nổi bật là chiến sĩ xuất sắc trong lực lượng đồng minh, chỉ dưới mình, vì thủ lĩnh xuất sắc hơn cả. Đội hình tập hợp sát nhau, khiên bọc da bò chồng chéo khiên bọc da bò, họ hùng dũng, cương quyết tiến tới tấn công quân Danaan, dứt mực tin tưởng bây giờ không gì có thể ngăn cản họ nhảy lên đột kích dãy thuyền sơn đen.
Đến từ xa lực lượng Troian cùng đồng minh nổi tiếng làm theo chiến thuật Poulydamas tuyệt vời đề xướng, trừ công tử Hyrtakos, Asios, chỉ huy binh sĩ, không chịu để ngựa xe, mã phu ở lại, thay vì thế kéo tất cả tới dãy thuyền cân bằng, lướt

sóng. Khờ dại đáng thương! Thân vương không thoát khỏi số phận bất hạnh tử thần quyết định, không đánh xe chiến thắng cả người lẫn ngựa từ dãy thuyền trở về thành Troa lộng gió. Qua cây thương trong tay Idomeneus, công tử gan lì của Deukalion, số phận đen tối đang chờ để nhận chìm, nuốt chửng. Nhắm phía trái dãy thuyền thân vương đánh xe sấn tới, đúng phía quân Achaian thường sử dụng khi từ cánh đồng cả xe lẫn ngựa cùng trở về. Thân vương lái ngựa đánh xe theo phía đó. Đến cổng thân vương thấy hai cánh không đóng, then gài to dài nằm im: lính canh để ngỏ phòng trường hợp đón nhận, cứu nguy đồng đội từ chiến trường chạy về dãy thuyền. Máu hăng dâng cao, thân vương đánh ngựa xổ tới, binh sĩ hô vang theo sau, lòng thầm nghĩ quân Achaian bây giờ không cách gì ngăn cản, chúng sẽ bị đánh bật trở lại dãy thuyền sơn đen. Bọn người dần độn đáng thương! Vừa tới cổng thân vương và binh lính gặp hai binh sĩ lì lợm, gan dạ, con cháu sắc tộc hiếu chiến Lapithai, một là Polypoites cường tráng, công tử Peirithoos, một là Leonteus hung hãn, đa sát. Hai binh sĩ đứng trước cổng ngất nghểu như cây sồi nhô ngọn chót vót trên núi, hàng ngày dãi dầu mưa gió, rễ to lớn vươn dài cắm sâu dưới đất. Tin tưởng cánh tay và sức lực, nhất định không chạy, hai binh sĩ cương quyết đứng chờ Asios cao lớn xổ tới. Miệng hô tấn công, chân bước sầm sập, tay giơ cao khiên bọc da bò, tập hợp xung quanh thân vương Asios, chỉ huy Iamenos, Orestes, Adamas, công tử Asios, Thoon và Oinomaos, quân Troian tiến thẳng tới bức tường kiên cố. Lúc này hai binh sĩ Lapithai vẫn ở bên trong hối thúc quân Achaian xà-cạp gọn gàng chiến đấu bảo vệ dãy thuyền. Nhưng khi thấy quân Troian nhảy lên bức tường, lại nghe quân Danaan tan hàng tán loạn, hốt hoảng la hét đằng sau, hai binh sĩ xổ ra ngoài cổng giao chiến như cặp heo rừng trên núi vừa đối diện thợ săn, chó săn ào ào xông tới, vừa tấn công bên sườn, quần nát lùm cây thâm thấp xung quanh, làm bật cả rễ, nghiến răng ken két, tới lúc thợ săn lao thương cướp mất cuộc đời. Vì thế mặt đồng bóng loáng trên ngực lách cách lúc mũi tên quân thù bắn rơi tới tấp. Hai binh sĩ chiến đấu ngoan cường, tận

dụng sức mạnh bản thân cùng sức mạnh bằng hữu trên bức tường. Binh sĩ trên bờ lũy xây cất kiên cố ném đá bảo vệ mạng sống của mình, của doanh trại, của dãy thuyền lướt sóng. Đá bay xuống đất như bông tuyết lúc cuồng phong xua đuổi mây đen rơi lả tả trên mặt đất phì nhiêu. Vũ khí từ tay hai bên, bên Achaian, bên Troian, lao tới như mưa rào. Bên này, bên kia mũ trận, khiên gù rơi lộp bộp khi đá khổng lồ như thớt cối xay chọi trúng. Đúng lúc đó Asios công tử Hyrtakos trong tình trạng tuyệt vọng lớn tiếng rên rỉ, phát đùi, rít kêu: "Hỡi ôi! Chúa tể, con nào ngờ Cha cũng nói dối! Nói dối trắng trợn! Con không bao giờ nghĩ bọn Achaian liều lĩnh có thể cầm cự lúc chúng con hăng say, vũ bão tấn công. Nhưng bây giờ như ong vò vẽ, thân óng ả, bụng thắt lại, hoặc ong đàn làm tổ trong hốc sâu gần lối mòn trên núi, nhất định không rời mái ấm, trái lại ở lì, đương đầu, chiến đấu tới cùng chống lại thợ săn vì tương lai con cháu, hai thằng trong bọn sẵn sàng một sống hai chết nhất quyết không rời cổng rút lui!"
Tiếng kêu đứt ruột của Asios không có tác dụng đối với Chúa tể trong lòng đã quyết định để Hektor thắng trận. Trong khi đó ở cổng khác quân Troian thuộc phân đoàn khác cũng giao tranh. Song làm sao bản nhân, dù là thần linh, có thể miêu tả, tường thuật đầy đủ chi tiết. Khắp nơi quanh bức tường bằng đá lửa kỳ diệu bốc ngùn ngụt. Dù tổn thất nặng nề, song do sống còn, quân Argive gắng gượng chiến đấu bảo vệ dãy thuyền. Thần linh nhất là thần linh trợ giúp quân Danaan trong cuộc chiến lúc này buồn rầu vô cùng.
Hai binh sĩ Lapithai bắt đầu xung trận, chém giết dữ tợn. Công tử Peirithoos, Polypoites lực lưỡng lao thương trúng mũ bọc đồng của Damasos. Đồng bọc mũ không ngăn nổi đồng bọc thương. Mũi nhọn xuyên qua, xương vỡ, óc bắn khắp bên trong. Damasos chấm dứt cuộc đời đồng thời chấm dứt cả hùng hổ tấn công. Tiếp theo Polypoites hạ sát Pylon và Orme nos. Leonteus, dòng dõi thần linh chiến tranh, lao thương trúng thắt lưng Hippomachos công tử Antimachos. Rút kiếm sắc khỏi bao, tiến lên phía trước, chiến binh chạy xổ qua đám đông, người đầu tiên bắt gặp là Antiphates. Xáp lại gần, chiến

binh giơ kiếm đâm, địch thủ ngã ngửa, nằm bất động. Sau đó, nhanh như chớp, chiến binh hạ sát Menon, Iamenos, Orestes, tất cả lần lượt nằm sóng sượt trên mặt đất phì nhiêu.
Trong lúc hai binh sĩ Lapithai lột giáp y lóng lánh khỏi thi thể vừa hạ sát, binh sĩ trẻ tuổi dưới quyền chỉ huy Poulydamas và Hektor – lực lượng đông đảo, liều lĩnh, quyết tâm hơn hết phá vỡ bức tường, đốt cháy đoàn thuyền – vẫn đứng lưỡng lự dọc bờ chiến hào. Lúc họ sắp lội qua có con chim bay trên cao vun vút lướt qua trước mặt từ bên phải qua bên trái, móng quắp con rắn gớm ghiếc đỏ như máu, hãy còn sống, giãy giụa, ngáp thở. Vẫn cố gắng phấn đấu, vặn vẹo, uốn éo quay đầu lại đằng sau, con rắn mổ trúng ngực gần cổ. Bị đau chim ưng nhả móng, con rắn rơi xuống đất giữa đoàn quân. Cất tiếng kêu chiếp chiếp, chim ưng vỗ cánh bay theo chiều gió. Quân Troian rùng mình khi thấy con rắn nằm dài quằn quại giữa đám đông. Hình ảnh chứng tỏ đây là điềm gở Chúa tể mang khiên thần tiên báo. Thấy vậy Poulydamas tiến tới Hektor táo bạo ngỏ lời: “Chủ súy, khi họp bàn, bỉ phu đưa ý kiến xây dựng, chủ súy thường bác bỏ, vì nghĩ trong hội nghị hay ngoài chiến trường, thứ dân biểu lộ ý nghĩ như vậy là không nên không phải, thay vì thế trước sau phải tôn trọng uy quyền chủ súy. Nhưng bữa nay bỉ phu lại sẽ bày tỏ điều bỉ phu cho là đắc sách. Ngô bối không nên tấn công, giành giật đoàn thuyền với quân thù. Bỉ phu biết hậu quả sẽ thế nào, nếu chim đó đến là vì quân Troian. Đúng lúc ngô bối sắp vượt hào, chim ưng xuất hiện trên trời, lướt qua trước mặt hàng quân từ phía phải qua phía trái, móng quắp con rắn gớm ghiếc đỏ như máu, vẫn còn sống. Nhưng trước khi đem mồi về tổ ấm cho bầy con, chim ưng nhả con rắn. Sự thể sẽ như vậy với ngô bối. Cho dù dồn toàn lực phá vỡ cổng thành và bức tường, cho dù quân thù bỏ chạy, ngô bối cũng sẽ không trở về an toàn, cuộc rút lui từ dãy thuyền trên cùng đường sẽ thảm khốc. Quân Achaian sẽ chiến đấu bảo vệ dãy thuyền; với thương đồng chúng sẽ hạ sát khá nhiều binh sĩ Troian ngô bối bỏ lại đằng sau. Đó là điều thày đoán thực sự am tường điềm triệu sẽ giải thích, quận lính sẽ tin tưởng nghe theo.”

Đưa mắt lườm, chỏm mũ lắc lư, Hektor hạ giọng: “Poulydamas, điều quý hữu nói bản nhân không ưa chút nào. Quý hữu nên đưa ý kiến khác hay hơn. Tuy nhiên, nếu quả thực đó là ý nghĩ thận trọng quý hữu đề nghị, như vậy tức là thần linh đã làm quý hữu lẩn thẩn, quý hữu muốn bản nhân quên quyết định Chúa tể sấm rền đã trang trọng gật đầu đồng ý, xác hứa với bản nhân. Thay vào đó quý hữu muốn bản nhân đặt tin tưởng vào chim vỗ cánh bay qua! Bản nhân không bận tâm, bản nhân không màng tưởng, bản nhân không buồn để ý chim bay bên phải tới bình minh, rạng đông chói chan hay bên trái tới sương mù tối tăm, màn đêm mờ mịt! Ngô bối đặt tin tưởng vào ý định Chúa tể trị vì toàn thể thế nhân và thần linh. Điềm triệu duy nhất, ý nghĩa hơn hết, là chiến đấu bảo vệ quê hương. Tại sao quý hữu sợ ra chiến trường chém giết, tàn sát? Cho dù ngô bối có bị tận diệt bên phải, bên trái, xung quanh dãy thuyền Argive, quý hữu cũng chẳng lo mình sẽ chết, vì không có lòng dạ đương đầu, chiến đấu với quân thù. Tuy nhiên, nếu quý hữu thực sự lánh xa tàn sát, chém giết, hoặc nếu bằng lời phỉnh gạt khuyến dụ người khác từ bỏ chiến đấu, bản nhân sẽ không ngần ngại dùng thương này quật ngã, cắt dứt cuộc đời tức khắc.”

Dứt lời chủ súy ra lệnh thẳng tiến, quân sĩ reo hò ầm ĩ rầm rập theo sau. Từ đỉnh núi Ida, vốn thích sấm sét, bèn thả cuồng phong thổi bụi tung bay tạt tới dãy thuyền, Chúa tể khiến binh sĩ Achaian ngỡ ngàng, song làm Hektor và quân Troian phấn khởi. Tin tưởng sức mạnh bản thân và điềm triệu là thiện chí của thần linh, quân Troian quyết tâm phá vỡ bức tường. Thi nhau kéo đà chống bờ lũy, đánh sập bao lơn, dùng đòn bẩy kéo đổ cột trụ quân Achaian xây sâu dưới đất nhô ra ngoài chống đỡ bức tường, hy vọng triệt hạ xong, họ sẽ phá vỡ bờ lũy. Dẫu thế quân Danaan vẫn không lùi bước. Lấy khiên da choán kín bao lơn, từ đó họ tấn công quân thù từ dưới chân tường leo lên. Hai Aias xuất hiện tới lui trên bờ lũy liên tục khuyến khích quân Achaian ra sức bảo vệ. Có nhóm hai người nhẹ lời khuyến khích, có nhóm hai người nặng tiếng chỉ trích khi thấy lợi là, từ bỏ chống cự: “Quý hữu, binh sĩ Argive, binh

sĩ xuất sắc, binh sĩ trung bình, binh sĩ kém cỏi, vì trong chiến tranh khả năng chiến đấu thường không đồng đều, song bữa nay tất cả có công tác phải hoàn thành. Quý hữu tự hiểu công tác đó là thế nào. Nhất định không quay lại đằng sau, nhất định không trở về dãy thuyền, khi nghe tiếng quân thù hò hét đe dọa. Trái lại, tiến thẳng phía trước; động viên, khuyến khích lẫn nhau, để ý xem có phải Chúa tể trên núi Olympos, thần linh sấm chớp, trợ giúp ngô bối bẻ gãy cuộc tấn công, sau khi đánh đuổi quân thù chạy về thành phố." Lớn tiếng khích lệ hai Aias thúc đẩy quân Achaian chiến đấu, giữ vững trận tuyến. Lúc này từ hai phía đá ném tơi bời như bông tuyết tuôn rơi kín mít ngày mùa đông khi Chúa tể siêu phàm bắt đầu thả tuyết, hé lộ cho thế nhân thấy tên bắn này cũng là tên bắn của thế nhân. Chúa tể bắt gió đứng im, tuyết đổ liên hồi, phủ kín đỉnh núi cao ngất, mũi biển lù lù, cánh đồng rậm cỏ và đồng ruộng phì nhiêu nông dân cày cấy. Dọc bờ biển nước xanh lơ tuyết cũng chất đống trên vũng biển, mũi biển, chỉ có sóng có thể ngăn cản khi đổ vào bãi cát; ngoại giả tất cả đều phủ kín, lấp đầy do bàn tay Chúa tể trên cao tuôn đổ triền miên. Như mưa rào đá bay tới từ hai phía, lúc quân Achaian ném quân Troian, quân Troian ném quân Achaian, hai bên ra sức ném nhau, tiếng đá rơi lộp bộp như sấm rền đánh trúng bức tường dài dằng dặc.

Dẫu thế đến lúc này quân Troian và Hektor hùng dũng vẫn chưa phá được cánh cổng then gài bắc ngang, nếu Chúa tể thận trọng không thúc đẩy quý tử Sarpedon lao tới tấn công quân Argive như sư tử chồm vồ đàn bò sừng cong. Thủ lĩnh mau lẹ đưa khiên tròn che thân, khiên rực rỡ bọc đồng, thợ rèn kỳ khu gia công, bên trong lát mấy lần da bò, chỉ vàng khâu quanh riềm. Choàng khiên che thân, phăm phăm hai thương, thủ lĩnh bước đi như sư tử trên núi lâu ngày thèm thịt, lòng dạ cao ngạo thúc đẩy, nhảy qua tường nông trại vào chuồng cừu rào kín lùng sục. Cho dù gặp mục phu canh gác có chó, có thương phòng vệ, sư tử cũng nhất định không bỏ chạy nếu chưa đột nhập, một là nhảy vào chuồng chộp con cừu mang đi, hai là gục chết tại chỗ do bất đồ gặp tay thương

nhanh nhẹn đánh đuổi. Vì thế hăng máu thủ lĩnh oai hùng cảm thấy phải nhảy qua bức tường, đập vỡ bao lơn. Thủ lĩnh tức thì quay sang nói với Glaukos công tử Hippolochos: “Glaukos, tại sao người Lykian ở nhà lại quý trọng quý hữu và bản nhân, đề cao hết sức, dành chỗ ngồi danh dự trong yến tiệc, dâng phần thịt hảo hạng, ly không bao giờ vơi rượu? Tại sao họ coi ngô bối như thần linh? Và tại sao ngô bối sở hữu cơ nghiệp to lớn trên bờ sông Xanthos với vườn cây ăn trái xum xuê, với cánh đồng lúa mì rực rỡ? Vì thế bây giờ ngô bối phải đứng trên chiến tuyến cùng quân lính Lykian, lao mình vào chiến trường nóng bỏng. Chỉ làm vậy ngô bối mới có thể khiến binh sĩ Lykian vũ trang cùng mình thốt lời: ‘Quân vương cai trị ngô bối không phải đồ vô dụng; ăn thịt cừu béo ngậy, uống rượu vang dịu ngọt thơm ngon, song cũng thừa sức lực và dư can đảm, quý vị ấy chiến đấu trên hàng đầu cùng binh lính Lykian.’ Nhưng quý hữu thân thiết ơi! Nếu sống sót khi cuộc chiến này kết thúc, nếu ngô bối sống mãi, không già, không chết, bản nhân sẽ không dấn thân chiến đấu trên hàng đầu hoặc thúc đẩy quý hữu xông ra chiến trường tìm kiếm vinh quang nữa đâu. Nhưng hiện thời bất kể ngô bối làm gì, tử thần vẫn xuất hiện dưới trăm ngàn hình thù, không ai trong số thế nhân có thể chạy khỏi hay trốn thoát. Bởi thế hai ta nên xung trận, một là mang chiến thắng cho người khác, hai là người khác đem chiến thắng cho chúng ta.”

Glaukos không làm ngơ hay tảng lờ trước lời kêu gọi. Hai người cùng tiến lên, lực lượng hùng hậu Lykian theo sau. Nom thấy họ tiến tới công tử Peteos, Menestheus rùng mình, vì phần bờ lũy chỉ huy trông coi bị trực tiếp đe dọa. Đưa mắt nhìn suốt bờ lũy xem có chỉ huy nào khả dĩ cứu nguy nhóm quân chỉ huy điều động khỏi bị tiêu diệt, chỉ huy thấy hai Aias, háo chiến có nòi, đứng im và Teukros mới từ trại đi tới. Tất cả gần kề, song gọi to đến mấy, mấy người cũng không nghe thấy, vì bầu trời rền vang tiếng khiên, tiếng mũ đập nhau chan chát, đấy là chưa kể tiếng cổng nện đùng đùng. Tất cả đóng kín. Dừng dưới chân tường quân Troian tìm cách phá vỡ xông vào. Cấp tốc quyết định phải làm gì chỉ huy phái lệnh sứ

Thootes mang truyền điệp qua Aias: “Có việc cần thi hành, Thootes quý mến. Hỏa tốc tới gọi Aias lại đây, hoặc cả hai, được vậy hay biết mấy. Vì chẳng mấy nữa chỗ này sẽ là vực thẳm chôn vùi ngô bối. Chỉ huy Lykian uy hiếp nặng nề; ngô bối biết trong hỗn chiến tàn bạo trước sau chúng hung dữ vô cùng. Tuy nhiên, nếu hàng quân đằng đó cũng gặp khó khăn, nguy khốn như đằng này, ngô bối cần ít nhất công tử Telamon, Aias dũng cảm, bảo anh ấy kéo cả Teukros tay cung cừ khôi đi theo.”
Vừa nghe ra đi chạy việc tức thì, tu-ních lát đồng, lệnh sứ men theo bức tường. Tới chỗ hai Aias đang đứng lệnh sứ vào đề cấp tốc: “Thưa nhị vị Aias, chỉ huy quân Achaian áo giáp lát đồng, công tử yêu quý của Peteos, Chúa tể yêu thương, yêu cầu nhị vị quá bộ tới đằng đó, dù chỉ một lúc ngắn ngủi, giúp một tay trong lúc chỉ huy gặp khó khăn, nguy khốn, nếu nhị vị cùng đi càng hay. Bởi chẳng mấy nữa chỗ đó sẽ là vực thẳm chôn vùi ngô bối; chỉ huy quân Lykian uy hiếp năng nề; ngô bối biết trong hỗn chiến tàn bạo trước sau chúng hung dữ vô cùng. Tuy nhiên, nếu đằng này chiến trận cũng diễn ra ác liệt, hàng quân cũng gặp nguy khốn, chỉ huy hy vọng ít nhất chỉ huy can trường, công tử Telamon đến với chỉ huy, lôi cả Teukros tay cung cừ khôi đi theo.”
Lệnh sứ dứt lời. Aias cao lớn, công tử Telamon không từ nan. Quay sang công tử Oileus, Aias nói lời như có cánh bay xa: “Aias, bản nhân muốn quý hữu và Lykomedes gan dạ ở đây, thôi thúc quân Danaan chiến đấu quyết liệt. Bản nhân lại đằng đó đương đầu với quân thù. Bản nhân sẽ trở lại tức thì sau khi ra tay tích cực trợ giúp bằng hữu.” Dứt lời, Aias công tử Telamon bước đi. Teukros em cùng cha đi theo. Pandion vác cung cánh cong của Teukros tháp tùng. Cất bước bên trong bức tường họ tới khu vực bờ lũy Menestheus quả cảm, can trường chỉ huy. Đến nơi họ thấy đồng đội đang bị quân thù áp đảo ác liệt, chỉ huy và thủ lĩnh quân Lykian hùng hổ chèo lên bao lơn như cuồng phong đen ngòm. Họ nhào tới tấn công quân thù, huyên náo dâng cao.

Aias công tử Telamon đầu tiên hạ sát đối thủ, đồng đội của Sarpe- don, Epikles dũng cảm. Nâng tảng đá xù xì to tướng bên trong tường lũy trên nóc đống đá cạnh bao lơn, chiến binh chọi mạnh. Tảng đá khổng lồ thanh niên cường tráng thế hệ ngày nay dùng hai tay nâng lên cũng thấy khó khăn, chiến binh nhấc qua đầu choảng xuống. Chiến binh đập vỡ chiếc mũ bốn núm và đập nát cả đầu thanh niên. Epikles từ bao lơn rơi như thợ lặn nhảy xuống nước, linh hồn vĩnh biệt thể xác, cuộc sống rời bỏ nắm xương. Trong khi đó Glaukos, công tử lực lưỡng của Hippolochos bị Teukros bắn trúng lúc trèo lên tường tấn công. Nom thấy cánh tay trần trụi, Teukros từ bờ lũy giương cung bắn ngăn chặn. Glaukos vội nhảy xuống đất trở lại phía sau lẳng lặng rút lui để quân Achaian khỏi trông thấy chỉ huy bị thương, chúng sẽ lớn tiếng reo mừng chiến thắng. Sarpedon đau lòng khôn xiết khi nhận ra Glaukos rút lui. Dẫu vậy nhiệt tình không suy suyển, thủ lĩnh vẫn hăng say chiến đấu. Lao trúng Thestor công tử Alkmaon, thủ lĩnh nắm thương giật lại. Ngả theo mũi thương, từ trên tường, Alkmaon cắm đầu rơi xuống đất, vũ khí bằng đồng óng ả rơi trên thi thể kêu lẻng kẻng. Đưa cặp tay cường tráng giật mạnh, thủ lĩnh bứt toàn bộ bao lơn, từ đầu này đến đầu kia; nóc tường trơ trụi; thủ lĩnh phá thủng khoảng lớn cho toàn đội chui qua.
Aias và Teukros hiệp lực tấn công Sarpedon. Mũi tên Teukros bắn đi rơi trúng dây đeo bóng lộn chạy ngang ngực chằng khiên che toàn thân. Nhưng Chúa tể giữ không để tử thần bắt công tử mang đi, vì thế thủ lĩnh không gục ngã cuối dãy thuyền. Aias xổ tới đâm thương vào khiên. Mũi thương trúng không sâu, song làm thủ lĩnh loạng choạng khi xông lên. Thủ lĩnh phải lui khỏi bờ lũy một chút, song không hoàn toàn rút hẳn, vì trong lòng vẫn hy vọng đạt chiến thắng. Quay nhìn xung quanh thủ lĩnh lớn tiếng kêu gọi binh sĩ Lykian quả cảm, kiên cường: “Chiến hữu Lykian, tinh thần chiến đấu để đâu tại sao chậm chạp thế? Mặc dù cường tráng, song một mình, sau khi phá vỡ bức tường, bản nhân không thể mở đường tiến tới dãy thuyền. Chiến hữu hãy cùng bản nhân tấn công, người càng nhiều, việc càng chóng xong.”

Hoảng hốt vì lời trách cứ, phía bên này binh sĩ Lykian xung quanh trưởng thượng, quân vương xông lên tấn công hăng say hơn bao giờ. Phía bên kia quân Argive cũng tăng cường lực lượng đằng sau bức tường. Giao tranh diễn ra gay go, ác liệt. Dẫu vậy quân Lykian hùng hậu cũng không thể phá vỡ bức tường, mở đường tiến tới dãy thuyền, tay thương Danaan cũng chẳng thể đẩy lùi quân Troian khi họ đã tới bức tường. Hai bên như hai người bên này bên kia cột mốc cãi nhau về ranh giới thửa ruộng. Tay cầm thước đo, người nào cũng nằng nặc đòi phần ngang bằng trên dải đất nhỏ hẹp, bờ đất một mình đứng giữa cách ngăn. Hai bên đâm nhau qua chướng ngại, đâm qua đâm lại quanh khiên bọc da bò che lồng ngực, khiên tròn to hay khiên tròn nhỏ. Nhiều binh sĩ bị mũi đồng tàn ác đâm trúng lúc vừa giao chiến vừa quay lại phơi lưng phía sau, nhiều binh sĩ, khá nhiều, bị thương xuyên qua khiên đâm thẳng da thịt. Dọc bao lơn, suốt bờ lũy lênh láng máu hai bên, máu Troian trộn máu Achaian. Dẫu thế quân Troian vẫn chưa thể đánh bật quân Achaian. Hai bên ở tình trạng như bàn cân người phụ nữ xe len lương thiện để bên quả cân, bên mớ len, nhấc cán lên cân, giữ hai bàn thăng bằng, kiếm chút tiền còm nuôi bầy con nhỏ. Cuộc giao tranh, chém giết giữa binh sĩ hai bên cũng ngang bằng như thế, song nghiêng chiều lúc Chúa tể trao phần thắng vẻ vang cho Hektor công tử Priam đầu tiên nhảy qua bức tường.

Truyền lệnh gay gắt qua hàng quân Hektor lanh lảnh hét to: “Tiến lên chiến sĩ Troian luyện ngựa! Đánh sập bức tường, phóng hỏa dãy thuyền lửa bốc ngùn ngụt.” Nghe tiếng kêu gọi binh sĩ Troian đều nức lòng. Tập trung lực lượng lao thẳng bức tường, tay hăm hăm thương sắc nhọn, họ lần lượt chèo qua đầu xà. Trong khi đó Hektor lật tảng đá nằm trước cổng mang đi, dưới đáy to trên đầu nhọn, hai thanh niên khỏe mạnh bậc nhất cộng đồng ngày nay cũng không dễ gì dùng đòn bẩy bật khỏi mặt đất đặt lên xe. Trái lại, Hektor một mình giải quyết chẳng khó khăn: công tử Kronos đầu óc quanh co biến tảng đá thành nhẹ giúp chủ súy. Dễ dàng như mục phu một tay nhặt mớ lông cừu đem đi, chẳng hề cảm thấy nặng

nề, Hektor ôm tảng đá mang tới cổng cao hai cánh đóng chặt chẽ, bên trong hai thanh ngang bắt tréo, chẹn kỹ với then gài. Tiến lại gần, giạng hai chân lấy thế, Hektor tung tảng đá vào giữa cánh cổng, mộng hai bên gãy vụn. Nội lực dũng mãnh đẩy tảng đá lăn vào trong; cánh cổng kêu răng rắc, mặt gỗ giập nát bắn tung vì tảng đá đập mạnh, thanh ngang buột văng. Hektor anh hùng tức thì nhảy qua, vẻ mặt hầm hầm như màn đêm bất chợt rủ buông. Tay cầm hai thương, toàn thân phủ kín mặt đồng, chủ súy lóe sáng vẻ sáng hãi hùng. Không ai, trừ một thần linh, nhìn thấy hoặc giữ lại lúc chủ súy nhảy qua cổng. Mắt rực lửa, quay lại đám đông đằng sau, chủ súy hối thúc quân lính chèo qua tường. Binh sĩ nghe lời răm rắp. Nhanh như chớp, đám nhảy qua tường, đám chui qua cổng mở toang. Quân Danaan hoảng hốt kéo chạy tán loạn về dãy thuyền rỗng không, tiếng la hét rền vang bất tận.

Khúc 13

Sau khi đưa Hektor và quân Troian tới dãy thuyền, để ở đó với quân thù cho chịu gian khổ, cực nhọc, chiến trận liên miên, Chúa tể quay mắt sáng ngời nhìn nơi xa xa, quan sát đất đai người Thracian phi ngựa thuần thục, người Mysian cận chiến tài ba, người Hippomolgoi kiêu hãnh sống bằng sữa ngựa và người Abioi ngay thẳng, phong nhã hơn hết trên trần gian. Chúa tể không hề đưa mắt sáng ngời nhìn đất Troad, trong thâm tâm cũng không nghĩ lúc này có thần linh bất tử nào xuống trợ giúp quân Troian hoặc quân Danaan. Trái lại, thần linh phi thường rung chuyển trái đất không nhắm mắt làm ngơ. Ngồi chễm chệ trên đỉnh núi Samos cao ngất cây cối um tùm, Samos thuộc Thrace, thần linh say mê quan sát chiến trường và trận đánh. Từ đáy biển nhô lên, tìm mãi mới thấy nơi này, vì từ đây thần linh có thể nhìn hết núi Ida, cả thành phố quân vương Priam lẫn dãy thuyền quân Achaian. Thương hại quân Achaian đại bại, quân Troian tiến đánh tan tác, thần linh bực tức, oán giận Chúa tể vô cùng. Nhỏm phắt dậy, rời núi lởm chởm, thần linh vung thân lao xuống. Đồi cao, rừng cây rung chuyển dưới bước chân bất tử Poseidon giáng thế. Bước ba bước đến bước thứ tư thần linh tới đích: Aigai. Nơi biệt điện lừng danh xây bằng vàng óng ánh dưới nước êm ả, sâu thẳm, bất diệt với thời gian. Tới nơi thần linh đóng ách vào xe hai tuấn mã móng bọc đồng, phi như bay, bờm óng vàng buông rủ. Phục sức cũng bằng vàng, cầm roi bằng vàng chế tạo kỳ khu, lên xe an tọa, thần linh lướt sóng ra đi. Nhận ra quân vương, từ mọi phía, từ mọi hang, thủy thần đổ tới nhảy nhót đón chào. Biển cả cũng vui mừng mở đường để tuấn mã nhẹ nhàng rong ruổi, trục xe bằng đồng phía dưới không ướt. Tuấn mã cứ thế chồm lên vun vút đưa thần linh tới dãy thuyền quân Achaian.

Giữa Tenedos và Imbros vách đá cao ngất, dưới đáy biển sâu thẳm, nước êm ả, tĩnh lặng, có động lớn rộng. Tới nơi dừng ngựa, sau khi bỏ chút thực phẩm trường sinh cho ăn, lấy dây

tròng bằng vàng buộc chân để khỏi bẻ gãy, lắc bật, nhằm giữ chặt ở đó tới lúc quay lại, tháo ách tuấn mã xong xuôi, Poseidon rung chuyển trái đất lên đường tới doanh trại quân Achaian.

Quân Troian hàng hàng lớp lớp như gió to, cháy lớn, hăng say vượt mức, theo chân Hektor công tử Priam hùng hổ tiến tới, không ngừng hô hoán tấn công. Họ hy vọng chiếm đoạt dãy thuyền, tàn sát tại chỗ hết quân Achaian tinh nhuệ. Nhưng đúng lúc đó Poseidon thần linh rung chuyển trái đất, bao quanh địa cầu, từ đáy sâu nước mặn nhô lên, đem sinh lực mới mẻ thúc đẩy quân Argive. Giả dạng Kalchas, giọng nói cương quyết, tới gần hai Aias trước tiên, thấy hăng hái chiến đấu không cần khích lệ, thần linh cất tiếng: “Aias, nhị vị phải ra tay cứu sống hàng quân Achaian, hãy dũng cảm, kiên cường, đừng nghĩ tới hoảng sợ, tháo chạy. Chỗ khác dọc trận tuyến bản nhân không sợ bàn tay khủng khiếp của quân Troian lũ lượt, hùng hục chèo qua bức tường, vì quân Achaian xà-cạp gọn gàng có thể ngăn chặn không cho chúng tiến lên. Song ở đây bản nhân lo, lo hết sức, chuyện chẳng lành sẽ xảy ra với ngô bối, bởi tên khùng như lửa rừng đang hướng dẫn chúng tiến tới, tên Hektor cứ tưởng mình là công tử Chúa tể siêu phàm. Cầu mong có thần linh chỉ cho nhị vị thấy đây là chỗ phải kiên quyết giữ vững, bản thân nhị vị, đồng thời thôi thúc cả quân sĩ cầm cự. Như vậy, dù y tràn tới như thác đổ, và dẫu Chúa tể trên núi Olympos có khích lệ khiến y hung hăng, nhị vị vẫn có thể đánh y bật khỏi dãy thuyền lướt sóng.” Dứt lời thần linh rung chuyển trái đất, bao quanh địa cầu giơ gậy đập khẽ ban phép, phả quyết tâm dạn dĩ, biến cơ thể, tay chân hai người thành nhẹ nhõm. Sau đó với tốc độ vun vút như chim ưng rời chỗ đậu trên chỏm núi chót vót, lấy thế bình phi, bất ngờ sà xuống đuổi bắt chim khác trên cánh đồng, Poseidon thần linh bao quanh rung chuyển trái đất chớp nhoáng biến dạng khỏi tầm mắt hai người. Chỉ có công tử Oileus, Aias nhanh chân lẹ bước, biết người nói là thần linh. Vội vàng quay sang Aias công tử Telamon, chiến binh nói: “Aias, có thần linh sống trên núi Olympos hối thúc ngô bối

chiến đấu bảo vệ dãy thuyền. Thần linh đội lốt thày đoán, song không phải thày đoán Kalchas giải đoán ý muốn thần linh. Gót chân, khoeo chân lúc rời ngô bối ra đi đủ cho bản nhân thấy sự thật, nhận ra thần linh chẳng chút khó khăn. Hơn thế, trong lồng ngực, trong trái tim, bản nhân còn cảm thấy thay đổi, hăng hái giao tranh, chiến đấu gấp bội. Chân phía dưới, tay phía trên hăm hở vì nôn nóng."
"Lúc này bản nhân cũng cảm thấy tương tự," Aias công tử Telamon tiếp lời. "Cánh tay dũng mãnh nắm cây thương háo hức vì bồn chồn; tinh thần như diều gặp gió; hai chân không còn trên mặt đất. Một mình bản nhân không mong muốn gì hơn là trực diện Hektor công tử Priam hăng say vượt mức, giao chiến tay đôi."
Trong khi hai Aias trò chuyện, phấn chấn vì nguồn vui chiến trận thần linh vừa đưa vào lòng, thần linh bao quanh trái đất thôi thúc binh sĩ Achaian phía sau dãy thuyền lướt sóng, cố gắng lấy lại tinh thần, do kiệt sức cao độ không những hỗn loạn mà còn tuyệt vọng khi thấy quân Troian như ong vỡ tổ lúc nhúc bay qua bức tường. Nhìn quân thù nước mắt giàn giụa dưới làn mi, họ nghĩ không còn hy vọng thoát khỏi tai ương. Nhưng bây giờ, dáng dấp thoải mái, thần linh rung chuyển trái đất lẩn vào hàng quân khích lệ họ chiến đấu. Thần linh trước tiên tới cổ võ Teukros, rồi Leitos, Peneleos anh hùng, Thoas, Deipyros, Meriones, Antilochos, dày dạn chiến trường. Ngỏ lời như có cánh bay xa thần linh truyền sinh lực mới mẻ vào tim từng người: "Ôi, hổ thẹn vô cùng, binh sĩ Argive, thanh niên trai trẻ! Các người là chiến sĩ dũng cảm bản nhân hy vọng cứu sống dãy thuyền nếu sẵn sàng chiến đấu. Trái lại, nếu vì cuộc chiến gay go, các người bỏ cuộc, ngày quân Troian khuất phục ngô bối quả thực đã đến. Ôi chao, quả là hiện tượng kỳ lạ bản nhân chứng kiến tận mắt, hiện tượng hãi hùng bản nhân nghĩ không bao giờ xảy ra: quân Troian trèo lên thuyền ngô bối! Trước kia chúng chẳng khác hoẵng non nhút nhát, lò cò chạy trong rừng, dáng vẻ mệt mỏi, bỡ ngỡ, không khả năng chiến đấu, trở thành mồi ngon cho chó rừng, beo rừng, sói rừng. Từ đó tới nay trước cánh tay

dũng mãnh, tinh thần hăng say của ngô bối, chúng không dám đứng lên trực diện, giáp chiến dù một lúc ngắn ngủi. Trái lại, bây giờ chúng rời thành phố ra đi khá xa chiến đấu bên dãy thuyền rỗng không, do nguyên soái ngô bối bất lực, binh sĩ ngô bối nhu nhược, chán ghét chỉ huy đến độ thà chết bên cạnh hơn là bảo vệ dãy thuyền. Tuy nhiên, dẫu mọi trách cứ trút đổ lên đầu lên cổ Agamemnon quyền uy rộng rãi, công tử Atreus anh hùng đã phạm lỗi lầm nghiêm trọng, xúc phạm công tử Peleus bước chân thoăn thoắt, ngô bối cũng không được phép vì vậy thoái thác bất kể thế nào bỏ cuộc chiến đấu. Không, ngô bối phải mau mau sửa chữa lỗi lầm, chiến sĩ tâm hồn quả cảm sẵn sàng sửa sai. Chẳng đẹp mắt chút nào nếu quý hữu được kể là thành phần ưu tú trong lực lượng lại lơi là như thế. Bản nhân sẽ không tranh cãi với người lẩn trốn chiến đấu, nếu người đó thuộc thành phần hèn nhát, song với quý hữu bản nhân tức giận vô cùng. Quý hữu thân ái, thái độ thụ động của quý hữu sẽ mở đường đi vào tai ương thê thảm. Rất mong từng người trong quý hữu trong tâm khảm hãy nghĩ tới ô nhục đối với mình và phẫn nộ đối với người! Vì giao chiến khủng khiếp đã tới. Hektor hào hùng, Hektor hung dữ đã phá sập cổng thành, đập gãy thanh ngang, tiếng hô chiến đấu rền vang ngay bên dãy thuyền."

Với lời khích lệ kiên quyết, thần linh bao quanh địa cầu tập hợp quân sĩ Argive nhanh như chớp. Họ tập trung quanh hai Aias hùng dũng đến độ ngay cả thần linh chiến tranh hằng theo sát hoặc Athena nữ thần từng thúc đẩy họ chiến đấu cũng không thể xem nhẹ coi thường. Thành phần vượt trội trong số binh sĩ tinh nhuệ đứng chờ đương đầu với Hektor và quân Troian. Thương bên thương, khiên bên khiên, mũ bên mũ, lính bên lính, tất cả làm thành hàng rào kín đến độ khi binh sĩ quay đầu, mũ óng ánh trên đỉnh gài lông đuôi ngựa chạm mũ, lúc cánh tay lực lưỡng vung đưa về phía trước, khiên động khiên. Họ trông có vẻ cương quyết, nhất định không lùi, hăm hở xung trận.

Quân Troian ồ ạt tiến lên tấn công. Hektor dẫn đầu hùng dũng xông tới hàng quân đối diện như tảng đá khổng lồ lăn trên

sườn núi về mùa đông, sau cơn mưa lũ, sông tràn bờ, nước cuốn phăng vật chống đỡ đẩy tất cả xuống dưới. Bắn lên cao, bay tung rơi xuống, nước ào ào chui qua lùm cây, chảy miết không ngừng tới đất bằng mới buộc lòng ngừng cuồn cuộn. Hektor cũng thế có lúc đe dọa kéo quân qua hàng trại, dãy thuyền tới tận bờ biển không gặp trở ngại, vừa kéo đi vừa chém giết. Nhưng khi gặp lực lượng hàng ngũ khăng khít, chủ súy bị chặn đứng, mặc dù hăng hái xông tới. Con cái người Achaian đối diện rút kiếm đâm, giơ thương hai mũi lao đẩy trở lại. Cảm thấy nao núng phải lui bước chủ súy lớn tiếng kêu gọi: “Binh sĩ Troian, binh sĩ Lykian, binh sĩ Dardanian cận chiến, hãy kiên cường! Quân Achaian không thể cầm cự lâu dài, dù đã đứng thành hàng như bức tường chống lại. Chúng sẽ lùi bước trước mũi thương bản nhân, nếu quả thực thần linh quyền năng hơn hết, phu quân Hera sấm rền đã thúc đẩy bản nhân tấn công.”

Lời kêu gọi khiến binh sĩ trong hàng quân hăng hái, can đảm. Trong số có Deiphobos, công tử Priam, tinh thần phấn khởi, hiên ngang bước ra phía trước vung khiên tròn vành vạnh, rón rén vừa tiến lên, vừa đưa khiên che thân. Nhắm ném Meriones lao thương bóng loáng. Không trật đối tượng thương trúng khiên tròn bọc da bò, song thay vì xuyên qua, tiến sâu, cán dài gãy ngay đui. Hết hồn vì mũi thương Meriones hùng hổ lao tới, Deiphobos đưa hết khiên ra phía trước chống đỡ. Nhưng đúng lúc đó chiến binh lui bước lẩn vào giữa đồng đội, tức giận khôn xiết, vừa gãy thương vừa mất chiến thắng: chiến binh tức tốc rời chiến trường quay về hàng trại, dãy thuyền lấy thương dài để trong đó.

Số còn lại tiếp tục chiến đấu, chiến trận ầm ầm tràn ngập không gian. Teukros công tử Telamon đầu tiên hạ sát đối thủ, tay thương Imbrios, công tử Mentor nổi tiếng nhiều ngựa. Thanh niên sống ở Pedaios trước khi con cháu người Achaian kéo tới; thanh niên kết hôn với ái nữ ngoại hôn quân vương Priam, Medesikaste. Khi quân Danaan chèo thuyền cân bằng đến nơi, thanh niên quay về thành Troa. Ít lâu sau trở thành nổi tiếng khắp thành Troa, thanh niên sống với Priam, quân

vương coi như con đẻ. Công tử Telamon dùng thương dài đâm dưới tai, rồi rút lại. Như cây tần bì đứng sừng sững trên đỉnh núi, nhìn từ xa, lưỡi rìu bằng đồng đốn chặt, nghiêng đổ kéo theo cả vòm lá mơn mởn xuống đất, thanh niên gục ngã, vũ khí óng ả bằng đồng kêu lẻnh kẻng rơi theo. Teukros xổ đến hăm hở lột giáp y. Thấy Teukros nhào tới, Hektor lao thương bóng loáng. Nhìn thương bay lại, Teukros né mũi đồng đường tơ kẽ tóc, thương trúng ngực Amphimachos công tử Kteatos, dòng dõi Aktor, lúc đương sự lao vào chiến trường. Đương sự ngã như tiếng gậy đập, giáp y lẻnh xẻng xung quanh. Hektor lao tới giật mũ chật ních khỏi đầu; Aias nhào tới nhắm kỹ lao thương bóng loáng. Nhưng toàn thân không chỗ nào hở, chủ súy phủ kín bằng lá đồng khủng khiếp. Ném trúng núm giữa mặt khiên, Aias gồng mình kéo lại. Hektor phải lui về phía sau bỏ hai xác chết cho quân Achaian lôi đi. Amphimachos được Stichios và Menestheus gan dạ, cả hai chỉ huy binh sĩ Athenian,kéo về hàng quân. Bất chấp hiểm nguy, xông xáo chiến đấu, hai Aias vồ xác Imbrios. Như cặp sư tử hùng dũng, hung hăng vừa đớp con dê trước mắt mục phu và bầy chó nhe răng gừ gừ, ngặm trong hàm nhấc khỏi mặt đất mang vào bụi rậm, hai Aias nâng Imbrios lên cao lột giáp y. Nổi điên vì Amphimachos tử trận, công tử Oileus chặt đầu Imbrios ngay gáy chỗ mềm xèo, vung cao ném như tung quả banh qua đám đông cho rơi xuống đất ngay chân Hektor.

Nom thấy đích tôn gục ngã trong cuộc tàn sát cực kỳ ghê tởm, tức giận vô cùng, Poseidon cất bước dọc hàng trại, dãy thuyền động viên quân Achaian, đồng thời sửa soạn gieo rắc tang tóc cho quân Troian. Thần linh gặp Idomeneus tay thương lừng danh, vừa tới thăm đồng đội trong chi đoàn mới rời cuộc chiến vì thương đâm trúng bắp chân. Thương binh được đồng đội mang về hàng quân. Sau khi ra chỉ thị cho y sĩ, Idomeneus quay về trại, song nhất định trở lại chiến trường. Đúng lúc đó thần linh rung chuyển trái đất lại gần. Bắt chước giọng Thoas công tử Andraimon, quân vương trị vì Pleuron và Kalydon đồi núi trập trùng, người Aitolian cung kính tôn thờ, thần linh cất

tiếng: “Idomeneus, trưởng thượng hàng quân Kretan, lời con cháu người Achaian thường đe dọa quân Troian để đâu rồi?”
“Thoas,” Idomeneus, thủ lĩnh hàng quân Kretan đáp, “theo chỗ bản nhân nhận xét bữa nay không có cá nhân nào đáng trách. Vì ngô bối đều chiến đấu gan dạ; không ai hoảng hốt, sợ hãi; không ai co giò bỏ chạy trong cuộc giao tranh khủng khiếp. Không. Như vậy chắc hẳn công tử siêu phàm của Kronos lấy làm vừa lòng đắc ý thấy quân Achaian gục chết không kèn không trống ở đây cách Argos vạn dậm. Nhưng, thôi Thoas, từng kiên cường trực diện quân thù, từng khích lệ đồng đội, khi họ xuống tinh thần, bởi thế lúc này đừng chán nản lùi bước chùn chân, quý hữu hãy tiếp tục đem dũng khí nâng cao tinh thần binh sĩ.”
“Idomeneus,” Poseidon rung chuyển trái đất tiếp lời, “cầu mong kẻ cố tình tìm cách dùng dằng không chiến đấu hết mình hôm nay sẽ chẳng bao giờ rời đất Troad trở về quê hương mà ở lại đây làm mồi cho chó ăn thịt! Quý hữu hãy về kiếm vũ khí rồi trở lại. Ngô bối phải mau mau kề vai sát cánh hành động nếu hai ta còn ích dụng. Khi đứng lên chiến đấu bên nhau, binh sĩ kém cỏi cũng trở thành chiến sĩ tài ba. Từ trước tới giờ ra chiến trường quý hữu và bản nhân đều tác chiến ngoan cường.” Nói rồi bỏ đi, thần linh lại trở lại chiến trường sôi động. Idomeneus lẽo đẽo đi về trại cất dựng vững chắc. Choàng vội giáp y lộng lẫy, nắm chặt hai thương ra đi, Idomeneus trông như tia chớp công tử Kronos cầm trong tay, khi có truyền điệp gửi cho thế nhân, từ đỉnh núi Olympos long lanh phóng đi lóe sáng trên bầu trời xa xa. Mặt đồng rực sáng trước ngực lúc Idomeneus co giò rút chạy. Mới rời trại không bao xa gặp Meriones, mã phu can trường, vừa trở về lấy thương đồng, Idomeneus hào hùng thốt lời: “Quý hữu thân thiết trong hàng đồng đội, công tử Molos, Meriones lanh chân lẹ bước! Tại sao rời chiến trường, chém giết về đây? Bị thương hả? Có lẽ mệt mỏi vì đau đớn do mũi tên gây nên? Hay trở về mang truyền điệp cho bản nhân? Khẳng định với quý hữu, dù thế nào, bản nhân không muốn ngồi lì trong trại, trái lại rất muốn xông ra chiến trường.”

“Idomeneus,” Meriones đầu óc khôn khéo bèn đáp, “trưởng thượng hàng quân Kretan tu-ních lát đồng, bỉ nhân về kiếm cây thương, hy vọng tìm thấy trong trại trưởng thượng. Thương trước mang đi bị gãy lúc bỉ nhân lao trúng khiên tên Deiphobos hỗn xược.”
“Nếu muốn thương,” Idomeneus, thủ lĩnh quân Kretan tiếp lời, “quý hữu sẽ không chỉ thấy một mà hai mươi cây gác vào tường bóng loáng ngay cửa trại bản nhân. Toàn thương Troian lấy của tử sĩ bản nhân hạ sát. Bản nhân không muốn khi chiến đấu với quân thù lại đứng cách xa. Vì thế ngoài thương ra bản nhân còn thu thập vô số khiên gù, mũ trận, trấn thủ óng ánh.”
“Bỉ nhân cũng có,” Meriones đầu óc chín chắn tiếp lời, “nhiều vũ khí đoạt của quân Troian để trong trại và dưới thuyền sơn đen, song không gần để có thể lấy tức thì. Hơn thế, bỉ nhân cũng có thể khẳng định không hề mất tinh thần trong chiến đấu, ngoài chiến trường nơi thanh niên tìm thấy vinh quang, bỉ nhân đứng hàng đầu cùng quý hữu bất kể khi nào chiến cuộc bùng nổ. Rất có thể khi bỉ nhân chiến đấu, binh sĩ Achaian giáp y lát đồng không nom thấy, song bỉ nhân nghĩ quý hữu nhìn thấy rõ ràng.”
“Bản nhân biết,” Idomeneus thủ lĩnh quân Kretan đáp, “quý hữu là chiến hữu dũng cảm, hà tất phải kể làm chi? Bởi nếu bây giờ tất cả ngô bối, binh sĩ can trường, được lựa chọn thực hiện cuộc phục kích gần dãy thuyền, đó là nơi thấy rõ dũng khí của binh sĩ, đó là lúc kẻ hèn nhát, người gan dạ xuất hiện nguyên hình, kẻ hèn nhát thường xuyên thay đổi vẻ mặt, tinh thần nao núng, không thể ngồi im tại chỗ, mà cứ thay đổi tư thế, hết cúi khom đến quỳ gối, co chân này duỗi chân kia, tim đập thình thịch trong lồng ngực, khi nghĩ tới thần chết xuất hiện dưới nhiều hình thức, hai hàm răng đánh vào nhau run cầm cập. Người gan dạ trái lại không bao giờ thay đổi nét mặt, lo lắng quá độ, từ lúc nằm phục kích cùng đồng đội, mà chỉ cầu mong vật lộn, quần thảo với quân thù càng mau càng tốt. A ha! Nếu ngô bối rơi vào trường hợp như thế, bản nhân khẳng định, không ai có thể coi nhẹ tinh thần táo bạo, cánh

tay dũng mãnh của quý hữu. Bởi cho dù trong khi xung trận bị thương do tên bắn, giáo đâm, vũ khí cũng không rơi sau gáy hoặc sau lưng, mà trúng ngực hay bụng khi quý hữu xung phong xông lên chiếm vị trí cùng đồng đội trên chiến tuyến. Nhưng thôi, ngô bối không nên đứng đây bất động chuyện trò như trẻ con, kẻo người khác dè bỉu, chê cười. Quý hữu hãy vào trại bản nhân lấy cây thương chắc nịch mang đi."
Lời vừa dứt Meriones liền hùng hổ, hối hả vào trại giật cây thương mũi đồng, rồi đuổi theo Idomeneus, lòng hí hửng chỉ nghĩ lao vào chiến cuộc. Như thần linh chiến tranh, tai ương đối với thế nhân, khi ra chiến trường, cùng đi có Kinh Hoàng, công tử cường tráng, lì lợm, từng khiến binh sĩ can trường khiếp sợ, hai người rời Thrace ra đi, vũ trang đầy đủ, tham gia chiến đấu cùng người Ephyroi hoặc người Phlegyes táo bạo, song không để tai lắng nghe hai bên nài nỉ mà chỉ muốn đem chiến thắng cho bên này hoặc bên kia. Meriones và Idomeneus, chỉ huy binh sĩ, cứ thế ra đi tham dự trận đánh, giáp y lát đồng rực rỡ. Meriones khởi đầu ngỏ lời với đồng đội: ''Công tử Deukalion, tới chiến trường xông vào chiến đấu, chỉ huy định tiến theo phía nào? Bên phải, chính giữa hay bên trái hàng quân? Vì bản nhân thấy chỗ nào cũng nhan nhản chiến binh Achaian tóc dài." Vừa nghe chỉ huy quân Kretan liền đáp: "Giữa dãy thuyền bên cạnh ngô bối còn có binh sĩ khác canh phòng, bảo vệ. Hai Aias và Teukros tay cung tài ba đồng thời chiến sĩ cận chiến giỏi giang. Họ đủ khả năng đẩy lui Hektor mặc dù có vẻ đáng sợ và hăm hở chiến đấu. Y sẽ thấy dẫu hùng hổ đến đâu cũng không dễ gì đè bẹp tinh thần bất khuất, bẻ gãy cánh tay dũng mãnh của mấy chiến binh, nếu muốn phóng hỏa đốt hủy dãy thuyền, trừ phi công tử Kronos thân chinh trợ giúp, tung lửa vào giữa hàng quân. Aias lực lưỡng, công tử Telamon, cũng sẽ nhất định không lùi bước trước thế nhân từng ăn lúa mì nữ thần Demeter sinh sản, có thể cắt đứt bằng mũi thương đồng hay quật ngã bằng tảng đá. Aias cũng không bao giờ rút lui ngay cả trước mặt Achilleus, bẻ gãy mọi đề kháng của đối thủ, ít nhất trong cận chiến, song về chạy bộ không tài nào địch lại. Bởi thế từ đây

tiếp tục đi về phía trái hàng quân, chẳng mấy chốc ngô bối sẽ thấy nhờ ngô bối người khác sẽ đạt vinh quang, hay nhờ người khác ngô bối sẽ đoạt chiến thắng."
Nghe nói thế bèn hăng hái như thần linh chiến tranh nhanh chân lẹ bước, Meriones rẽ sang phía chỉ huy chỉ định, hai người tới tiền tuyến. Thấy Idomeneus và mã phu tiến lên, hung dữ như lửa rừng, vũ khí lộng lẫy, quân Troian gọi nhau ơi ới qua hàng quân, ào ào nhào tới tấn công. Cận chiến diễn ra toàn diện gần phía sau dãy thuyền. Như bụi phủ kín mặt đường vào hôm bão nổi, gió thốc từng cơn cuồn cuộn bốc cao thành đám mây khổng lồ, phân đội hai bên quần thảo, giao chiến hỗn loạn gia tăng, trong lòng ai cũng muốn hạ sát đối thủ bằng mũi thương đồng sắc nhọn. Giao tranh sát khí đằng đằng, vì thương dài đâm thấu thịt, mắt mờ vì mặt đồng mũ trận lấp lánh, trấn thủ bóng lộn, khiên đỡ sáng loáng, khi binh sĩ kéo tới đông như kiến. Chỉ người trái tim sắt đá nhìn cảnh đau lòng vào lúc như thế mới thấy vui thích, không xúc động, không rùng mình, không khiếp sợ!
Hai công tử quyền năng siêu phàm của Kronos, lòng chia rẽ vì mục đích đối nghịch, sửa soạn đem đau khổ khủng khiếp cho binh sĩ thế nhân. Chúa tể định tâm ban chiến thắng cho quân Troian và Hektor, nhằm đề cao, khen ngợi Achilleus bước chân thoăn thoắt, song không muốn quân Achaian bị tiêu diệt hoàn toàn trước thành Troa, mà chỉ muốn ban vinh dự cho Thetis cùng công tử ý chí sắt đá. Trái lại, vừa ngấm ngầm ngoi khỏi mặt biển bọt duềnh trắng xóa, hiện diện vô hình giữa hàng quân Argive, Poseidon ngỏ lời thôi thúc. Thấy họ bị quân Troian đánh tan tác, thần linh đau lòng khôn xiết, tức giận Chúa tể vô cùng. Mặc dù hai thần linh cùng dòng giống, cùng dòng dõi, song Chúa tể sinh trước,hiểu biết nhiều hơn. Bởi thế Poseidon tránh ra mặt trợ giúp, luôn luôn kín đáo, dưới dạng thế nhân, đi khắp hàng quân Achaian, liên tục khuyến khích họ chiến đấu. Do vậy, muốn kết quả viên mãn, hai thần linh quyết định sợi dây thắt cho cuộc xung đột quyết liệt, giằng co bất phân thắng bại, căng thẳng cả hai đầu. Sợi dây

không dứt, nút thắt không tuột, song sợi dây làm nhiều binh sĩ kiệt sức, chùn chân, gãy gối.
Lúc này tuy tóc đã lốm đốm muối tiêu, song vẫn lớn tiếng khích lệ binh sĩ, Idomeneus nhảy xổ vào giao chiến. Đâm chết Othryoneus mới rời Kabesos tới thành Troa, Idomeneus khiến quân Troian hoảng sợ. Nghe tin chiến tranh vừa bùng nổ, thanh niên mò đến xin Priam gả Kassandra, con gái xinh đẹp nhất nhà. Thay vì nộp tiền lấy vợ, thanh niên hứa sẽ làm việc phi thường đánh đuổi quân Achaian mặc dù thế nào ra khỏi bờ cõi Troad. Chấp nhận đề nghị, quân vương cao niên hứa gả con gái. Vì thế Othryoneus tham gia cuộc chiến. Nhắm rồi lao thương óng ánh, Idomeneus ném trúng lúc thanh niên sải bước tiến tới. Trấn thủ bằng đồng không che kín, mũi thương đâm giữa bụng, thanh niên lăn kềnh rơi bộp xuống đất. Idomeneus hét to nhạo giễu: “Othryoneus, ta có lời nhiệt liệt chúc mừng, vì ta sẽ không làm thế với thế nhân khác trên trần gian, nếu ngươi thực sự giữ lời đã hứa với Priam dòng dõi Dardanos, và quân vương cũng hứa gả tiểu thư cho ngươi. Bây giờ bọn ta cũng hứa với ngươi tương tự và trân trọng giữ lời. Bọn ta sẽ gả ái nữ Atreus xinh đẹp tuyệt vời, đem từ Argos tới cho ngươi lấy làm vợ, nếu ngươi giúp một tay cướp phá thành Troa kiên cố, đông dân. Vậy đi lối này theo ta tới dãy thuyền lướt sóng vượt trùng dương, mình sẽ thảo luận chuyện hôn nhân, ngươi sẽ thấy bọn ta không phải, nhất định không phải, bố vợ khó tính, mè nheo, yêu sách!” Dứt lời Idomeneus anh hùng nắm chân Othryoneus kéo qua đám đông. Asios nhào tới cứu. Đang cất bước trước xe, mã phu giữ sát bên cạnh, nên vai lúc nào cũng thấy hơi ngựa phì phì, Asios nôn nóng muốn ném trúng Idomeneus. Nhưng nhanh nhẹn đối phó, Idomeneus đâm trúng cuống họng, dưới cằm, mũi thương xuyên tuốt luốt. Asios ngã như cây sồi hoặc cây bạch dương hay cây tùng cao ngất trên núi thợ mộc dùng rìu mới mài chặt làm xà đóng thuyền. Vì thế Asios nằm sóng sượt trước xe và cặp ngựa, thở hồng hộc, đưa tay cào mặt đất sũng máu. Nom thấy vậy, mã phu hồn vía lên mây, không còn tâm trí quay ngựa, luồn thoát khỏi tay quân thù. Hăng máu chiến

đấu Antilochos giơ thương đâm, trấn thủ lát đồng không cản nổi, mũi thương trúng giữa bụng. Mã phu thở dốc ngã khỏi xe chắc nịch, đâm đầu xuống đất. Antilochos, công tử Nestor can trường, nhào tới đánh ngựa ra khỏi hàng quân Troian chạy sang hàng quân Achaian xà-cạp gọn gàng. Thấy Asios chết, căm hết sức, Deiphobos xáp gần lao thương bóng lộn tấn công Idomeneus. Nhưng để ý nhìn phía trước nom thấy, tránh mũi thương đồng lao tới, Idomeneus núp kín sau khiên rất cân bằng lúc nào cũng khoác che thân, làm bằng da bò, bọc đồng sáng loáng, gồm nhiều vòng tròn đồng tâm kết nối với hai thanh ngang bắt tréo. Idomeneus khom lưng kéo khiên che, thương đồng bay qua, chạm mặt soèn soẹt, vạch đường hằn trên mép. Tuy nhiên, rời cánh tay lực lưỡng không bay vu vơ, thương trúng Hypsenor, công tử Hippasos, chỉ huy binh đội, dưới mạng sườn chạy thẳng vào gan, quật ngã tức thì. Vui mừng chiến thắng Deiphobos ngạo nghễ hét to: “Như vậy là nằm xuống Asios không phải không có người báo thù! Ta khẳng định, dù đang trên đường đi xuống địa ngục gặp Diêm Vương, cai ngục quyền uy canh cổng âm ty kín mít, ra đi anh ấy lòng dạ vui mừng, vì ta đã cho kẻ hộ tống dẫn đường.”

Nghe quân thù thốt lời khoác lác quân Argive đau lòng, nhưng không ai đau lòng bằng chiến binh Antilochos. Đau lòng lắm, song không quên bạn, Antilochos nhào tới đứng thẳng giạng hai chân lấy khiên bao che. Liền đó hai đồng đội thân tín, Mekisteus công tử Echios và Alastor hùng dũng lẻn tới nhấc bổng thương binh rên rỉ thảm thiết khỏi mặt đất để lên vai khênh về dãy thuyền rỗng không. Dẫu thế Idomeneus không nguôi căm thù, vì máu nóng dâng cao xâm nhập cõi lòng. Mong muốn duy nhất là kéo màn đêm đen kịt che kín mắt quân Troian hoặc bản thân gục ngã khi liều mạng cứu quân Achaian khỏi bị tiêu diệt. Đúng lúc đó anh hùng Alkathoos công tử yêu quý của quân vương Aisyetes, dòng dõi Chúa tể, xuất hiện. Thanh niên là tế tử Anchises, vì lấy trưởng nữ Hippodameia. Là tiểu thư ở nhà công nương được cả cha lẫn mẹ yêu quý vô cùng. Xem ra không có thiếu nữ nào cùng lứa tuổi khuôn mặt xinh đẹp, bàn tay khéo léo, đầu óc thông

minh như thế. Bởi vậy chẳng có gì là lạ thanh niên tài ba, chiến binh gan dạ trong vương quốc Troad bao la lấy làm vợ. Nhưng bây giờ, do Poseidon trợ giúp, thanh niên gục ngã dưới tay Idomeneus. Vì thần linh làm mờ cặp mắt sáng ngời, trói buộc tứ chi rực rỡ, nên không thể lui về phía sau hay nhảy sang bên, thanh niên đứng im như mộ bia hoặc cây cao cành lá um tùm. Idomeneus lao trúng giữa ngực, thương xuyên qua tu-ních lát đồng che chở toàn thân, bấy lâu bảo vệ da thịt khỏi vòng nguy hiểm. Thương kêu răng rắc, tiếng kêu khô khan lúc mũi nhọn vừa đâm sâu vừa cắt xẻ. Thanh niên lăn kềnh, thương đi vào tim, tim giẫy giụa, đốc thương rung rinh, thần linh chiến tranh khủng khiếp đưa tay nắm chặt mới ngừng. Idomeneus hét vang reo mừng chiến thắng rùng rợn: "Ê! Deiphobos, như vậy là mình đồng ý ba đổi một phải không? Vì mi thích huênh hoang! Đồ điên rồ! Hãy thân chinh trực diện mi sẽ thấy phẩm chất dòng dõi Chúa tể đã tới đất này bằng xương bằng thịt. Thoạt tiên Chúa tể sinh hạ Minos, quân vương trị vì Krete; tiếp theo Minos sinh hạ công tử Deukalion tuyệt vời; cuối cùng Deukalion sinh hạ bản nhân, quân vương trị vì vô vàn chiến binh trên hải đảo Krete bao la. Bây giờ thuyền đưa ta tới đây để trở thành tai họa khủng khiếp cho mi, bố mi và dân Troian."
Idomeneus khích bác khiến Deiphobos chia trí, lưỡng lự không biết có nên lui lại kêu gọi đồng đội can trường ở phía sau tới trợ giúp hay trù tính một mình có thể đọ sức. Quyết định nên nhờ trợ giúp bèn đi tìm, Deiphobos thấy Aineias đứng bất động sau đám đông vẫn hậm hực vì Priam quyền uy xem nhẹ coi thường, mặc dù chiến binh cũng dũng cảm như ai. Deiphobos lại gần ngỏ lời như có cánh bay xa: "Aineias, trưởng thượng hàng quân Troian, bây giờ bằng mọi giá quý hữu phải cứu nguy tỉ phu, nếu còn nghĩ tới tình nghĩa gia đình. Quý hữu hãy theo bản nhân. Ngô bối trả thù cho Alkathoos, chồng chị quý hữu, từng sống trong nhà, từng chăm lo, từng săn sóc lúc quý hữu còn nhỏ dại. Alkathoos vừa gục ngã vì Idomeneus lực lưỡng lao thương."

Nghe nói xúc động khôn xiết, Aineias hùng hổ tiến lên, hăm hở gặp Idomeneus giao chiến tức thì. Dẫu thế Idomeneus không hề sợ hãi như thiếu niên ốm yếu. Dáng vẻ tự tin như heo rừng trên núi, Idomeneus đứng chờ trực diện đám đông thợ săn ầm ầm kéo tới bao vây ở nơi hẻo lánh, cặp mắt nảy lửa, lưng xù lông lởm chởm, nhe răng gầm gừ đớp chó và người xổ tới. Tay thương lừng danh Idomeneus cứ thế đứng đợi Aineias nhào tới tấn công và nhất định không lùi bước. Tuy thế cũng cần đồng đội trợ sức, Idomeneus đặc biệt đưa mắt nhìn Askalaphos, Aphareus, Deipyros, rồi Meriones vàAntilochos, cả hai háo hức ra chiến trường. Khẩn thiết kêu gọi mấy người tới trợ giúp Idomeneus hét lời như có cánh bay xa: “Lại đây, quý hữu, giúp bản nhân! Chỉ có một mình bản nhân sợ, sợ khủng khiếp, Aineias tấn công chớp nhoáng, y đang bước lại gần. Khi giao chiến tỏ ra cường tráng ngoại khổ y sát hại nhiều người. Y lại trẻ, tuổi như hoa mới nở, sức lực vượt trội gấp bội. Nếu hai bên tuổi tác bằng nhau, tinh thần hai bên như lúc này, đụng độ một là y, hai là bản nhân sẽ chiến thắng vẻ vang.”
Lời vừa dứt mọi người nhất tề đồng ý tập trung bao quanh Idomeneus vừa cúi khom vừa ngả khiên chênh chếch che vai. Về phía mình, Aineias cũng kêu gọi đồng đội, mắt dán chặt vào Deiphobos, Pâris, Agenor quả cảm, đều là chỉ huy quân Troian tới trợ giúp. Binh sĩ theo giúp Aineias như bầy cừu theo đầu đàn rời đồng cỏ ra suối uống nước, mục phu vui mừng thấy đàn vật ùn ùn theo mình. Aineias trong lòng cũng phấn khởi thấy binh sĩ ào ào đằng sau. Hàng loạt thương dài hai bên giáp công lao qua lao lại gần xịt thi thể Alkathoos, mũi đồng réo rít vút qua lồng ngực lúc hai bên phóng tới đám đông. Dẫu thế, chỉ có hai chiến binh, Aineias và Idomeneus, ngang tài như thần linh chiến tranh, háo chiến hơn đồng đội, hăm hở muốn dùng mũi đồng tàn bạo xé nát thịt lẫn nhau. Aineias nhắm ném Idomeneus trước, nhưng Idomeneus nom thấy bèn núp tránh. Bởi thế rời cánh tay cường tráng của Aineias, bay đi vô ích, thương vừa cắm phập xuống đất vừa run rẩy. Idomeneus liền nhắm phóng. Thương trúng giữa

bụng Oinomaos, mảnh đồng phía trước trấn thủ rách toạc, mũi nhọn xuyên qua, ruột lòi ra ngoài. Oinomaos gục ngã, đưa tay cào đất. Rút thương dài khỏi xác chết, song Idomeneus không thể lột giáp y lộng lẫy cùng vũ khí khỏi bờ vai, vì tên bắn như mưa. Không còn đủ nhanh nhẹn nhảy theo đà ném hoặc nhào theo tầm lao, hai chân lại quá chậm chạp vùng chạy cứu mạng, Idomeneus đành đứng tại chỗ chiến đấu, cố gắng đẩy lui cái chết đáng thương, ngày bất hạnh từng phút, từng giây. Thấy Idomeneus lui lại từ từ, lòng vẫn căm thù vì lời nhạo giễu chua cay, Deiphobos nâng thương bóng loáng lao mạnh. Nhưng Deiphobos lại ném trật, không trúng Idomeneus mà trúng Askalaphos, công tử thần linh chiến tranh Enyalios. Thương nặng xuyên qua vai, Askalaphos lăn kềnh, đưa tay cào đất. Mãi sau thân phụ phi thường, thần linh chiến tranh, giọng nói khủng khiếp, mới hay quý tử gục ngã ngoài chiến trường tàn bạo. Lúc đó thần linh đang ngồi trên núi Olympos, dưới đám mây vàng, theo lệnh Chúa tể, phải tạm rút lui cùng thần linh bất tử khác không được dính líu vào cuộc chiến.

Lúc này hai bên đánh xáp lá cà quanh xác Askalaphos. Deiphobos vừa giật mũ bóng loáng khỏi đầu tử thi, Meriones nhanh như thần linh chiến tranh nhảy tới dùng thương đâm trúng cánh tay gần vai. Mũ trên chỏm gắn chùm lông Deiphobos đang cầm rơi xuống đất kêu lạch cạch. Như chim kền kền Meriones lại nhảy vào rút thương nặng khỏi cánh tay địch thủ, rồi mới quay về lẩn vào đám đông đồng đội. Polites, bào đệ Deiphobos, quàng tay ngang thắt lưng, đưa bào huynh ra khỏi chiến trường thảm khốc, tới chỗ tuấn mã phi nhanh đang chờ, nơi im lặng đằng sau trận địa, cùng mã phu và mã xa trang hoàng lộng lẫy. Ngựa phi kéo xe chạy về thành phố, Deiphobos rên rỉ thảm thiết, giẫy giụa đau đớn, vì máu chảy liên tục trên cánh tay vừa bị thương.

Chỗ khác tiếp tục giao tranh, huyên náo gia tăng bất tận. Aineias xổ tới dùng thương sắc đâm trúng cuống họng Aphareus lúc công tử Kaletor bất ngờ quay lại trực diện. Đầu đương sự ngả sang bên, khiên, mũ rơi theo phủ kín thi thể;

chết từng xé tan xé nát cõi lòng lởn vởn xung quanh. Trong khi đó rình chờ cơ hội đúng lúc Thoon quay lưng, Antilochos nhào lên tấn công, cắt đứt mạch máu chạy từ lưng lên cổ. Thoon ngã ngửa, rơi xuống đất, vươn tay với đồng đội. Antilochos chồm tới lột giáp y, mắt nhìn quanh đề phòng cẩn thận. Quân Troian ùa đến bao vây. Họ nhặt khiên lớn lóng lánh, song không thể luồn đằng sau hoặc dùng thương tàn ác đâm trầy làn da nhẵn nhụi trên gáy Antilochos. Vì công tử Nestor được Poseidon thần linh rung chuyển trái đất bao che, dù bị tên bắn tới tấp. Không thể đẩy lui quân thù, công tử đành trực diện đương đầu, uốn éo liên tục, quay phía này, vòng phía kia. Thương không lúc nào ngưng nghỉ, thay vì thế theo ý nghĩ vung tít trên tay, khi công tử hăm dọa địch thủ ở xa hoặc nạt nộ đâm thẳng đối thủ ở gần. Lúc công tử chuẩn bị nhảy vào đám đông Adamas công tử Asios từng rình chờ cơ hội lao tới đâm thương sắc nhọn trúng giữa khiên. Nhưng Poseidon tóc xanh đậm đẩy chệch hướng không để mũi thương cướp mất cuộc đời. Kết quả nửa trúng khiên đứng im như chiếc cọc bị cháy, nửa rơi xuống đất lăn kềnh. Tìm cách thoát nguy tránh chết, Adamas lui về phía đồng đội. Nhưng Meriones bám sát ném thương trúng giữa rốn và chỗ kín, chỗ thần linh chiến tranh làm thế nhân bất hạnh đau đớn vô cùng. Thương đâm trúng chỗ đó, Adamas gục ngã, vặn vẹo, uốn éo như bò mộng vùng vằng lồng chạy quanh ngọn đồi khi chủ đàn quăng thừng bắt trói mang về nhà. Bị trúng thương Adamas giẫy giụa, song không lâu. Meriones anh hùng nhào tới rút thương khỏi da thịt. Màn tối từ từ rủ buông phủ kín mắt đương sự.

Helenos xáp gần tấn công Deipyros, rút kiếm chém trúng thái dương, trường kiếm chế tạo ở Thrace làm mũ bẹp rúm. Bật khỏi đầu mũ bay xa rơi xuống đất; binh sĩ Achaian cúi nhặt lúc mũ lăn tới chân đám chiến binh. Màn đêm âm u tử thần lặng lẽ buông thả phủ kín hai mắt nạn nhân. Nhìn cảnh tượng mà đau lòng công tử Atreus, Menelaos lớn tiếng hô hào chiến tranh tiến tới trực diện anh hùng, thân vương Helenos, vừa hét to đe dọa vừa vung thương sắc nhọn. Helenos kéo dây

cung đáp lời. Hai bên sẵn sàng lao bắn cùng lúc, người với thương sắc nhọn, người với tên từ dây cung. Helenos công tử Priam nhắm ngực Menelaos, chỗ trấn thủ cong phồng, song mũi tên sắc bén bay chệch sang bên. Như đậu đen hoặc đậu đỏ trên sàn đập nảy từ chiếc vồ lớn cộng với tiếng gió vi vút và sức quay vùn vụt của người xàng, mũi tên độc địa lộn ngược từ trấn thủ Menelaos lừng danh bay vút đi xa. Ngược lại, công tử Atreus, Menelaos lớn tiếng kêu gào chiến tranh phóng trúng tay Helenos đang cầm cung bóng lộn. Mũi đồng xuyên qua tay đâm vào thân cung. Tránh số phận bi đát, Helenos lui lại chỗ đồng đội, tay buông thõng bên sườn, kéo thương gỗ tần bì đi theo. Agenor hào hiệp bèn rút thương khỏi tay, lấy len cừu bện thành miếng băng vết thương, đeo lủng lẳng như ná bắn đá mã phu vừa đưa thủ lĩnh.
Peisandros nhào tới tấn công Menelaos quang vinh; nhưng số phận tàn ác dẫn đi lối khác gặp tử thần, cuối cùng gục chết dưới tay chiến binh, ô Menelaos, trong cuộc giao tranh dữ dội! Hai người xáp lại gần nhau, công tử Atreus tấn công, song thất bại, thương bay nơi khác. Peisandros đạt kết quả, lao trúng khiên Menelaos lừng danh, song không đủ sức đẩy mũi nhọn xuyên qua. Khiên rộng ngăn lại, thương cắm vào núm. Dẫu thế Peisandros cũng hài lòng, tin tưởng đạt chiến thắng. Menelaos bèn rút kiếm nạm bạc lao tới phản công. Từ đằng sau khiên lớn Peisandros nhanh tay rút ra chiếc rìu lưỡi đồng sáng loáng, cán dài nhẵn nhụi bằng gỗ ô-liu. Hai bên sấn tới tác chiến cùng lúc. Peisandros phang chỏm mũ đối phương ngay đỉnh dưới chùm lông đuôi ngựa. Ngược lại, Menelaos nện trúng trán trên sống mũi lúc Peisandros tới gần. Xương vỡ, hai mắt đẫm máu rơi xuống đất ngay dưới chân. Peisandros loạng choạng, gục ngã. Một chân giẫm lên ngực trong lúc lột vũ khí Menelaos huênh hoang thốt lời: “Đó là đường gần nhất các mi sẽ rời thuyền Danaan, tuấn mã phi nhanh, bọn Troian tàn bạo, khát máu, hiếu chiến! Không có hình thức bỉ ổi, xấu xa nào bọn mi không nhúng tay. Hãy nhìn ô nhục mi đối với ta, đồ chó má, trong lòng không sợ Chúa tể sấm sét thịnh nộ trừng phạt, Chúa tể hiếu khách rồi ra sẽ san

bằng thành phố bọn mi. Bọn mi lũ điên rồ cướp vợ ta khi nàng tới chơi nhà, sau đó tỉnh bơ rong thuyền đem nàng cùng vô số của cải ra đi. Đến bây giờ vẫn chưa vừa lòng ưng ý, bọn mi còn muốn phóng hỏa đốt thuyền lướt sóng và giết sạch chiến sĩ anh hùng Achaian. Nhưng ta nói cho hay, dù điên cuồng đến mấy, bọn mi cũng sẽ bị chặn đứng, không thể thỏa mãn thèm khát chiến tranh. Ôi Cha Chúa tể! Người ta bảo về khôn ngoan Cha hơn cả thế nhân lẫn thần linh. Cha thế thật! Mọi chuyện đều do Cha. Sao Cha lại khoan dung với kẻ ưa bạo lực, bọn Troian, thú vui là tàn phá, say sưa đến điên cuồng! Chúng ưa thích chiến trận ồn ào, gay gắt đến độ mong muốn chiến trận kéo dài bất tận. Thế nhân ngán mọi thứ, ngay cả giấc ngủ, tình yêu, âm nhạc êm dịu, khiêu vũ thú vị, mọi thứ trong đó thế nhân mong muốn tìm nguồn vui hơn là đi vào chiến tranh. Bọn Troian trái lại không bao giờ chán chiến trận!”
Dứt lời Menelaos anh hùng lột giáp y đẫm máu khỏi tử thi đưa cho đồng đội, sau đó lại ra đứng giữa hàng đầu, song vừa tới nơi bị tấn công tức thì. Công tử quân vương Pylaimenes, Harpalion xổ tới. Cùng thân phụ ra đi tham gia chiến trận bảo vệ thành Troa, Harpalion chẳng bao giờ trở về quê hương xứ sở. Tới gần công tử Atreus, Harpalion lao thương trúng giữa khiên, song không đẩy được mũi đồng xuyên qua. Vừa giật lùi trở lại đám đông đồng đội để tránh mặt tử thần, bảo toàn tính mạng, Harpalion vừa đưa mắt nhìn hai phía phòng nhỡ có kẻ dùng mũi tên đồng bắn trúng da thịt. Nhưng trong lúc Harpalion rút lui, Meriones giương cung bắn mũi tên bọc đồng trúng mông phải, tên xuyên qua xương đâm vào bọng đái. Harpalion gục ngã tại chỗ, thở hắt ra trong tay đồng đội thân thiết, cuộc đời giã từ thân xác, nằm sóng sượt như con sâu, máu đen tiếp tục ứa sũng mặt đất. Binh sĩ Paphlagonian can trường ùa tới vây quanh, nhấc thi thể lên xe, mang về thành Troa thiêng liêng, [lòng buồn khôn xiết. Cùng đi có thân phụ nước mắt giàn giụa, song không gì có thể đền bù cái chết của quý tử].
Thấy Harpalion chết Pâris nổi giận đùng đùng. Cũng như nhiều người Paphlagonian, Harpalion là khách quý tới chơi

nhà. Nóng mặt vì mất bạn, Paris bắn tên gắn mũi đồng trả thù. Có người tên Euchenor, công tử thày đoán Polyidos, giàu có, tiếng tăm sống trong biệt thự ở Korinth, thầm hiểu số phận buồn thảm đang chờ khi bước lên thuyền ra đi. Do vậy lão ông Polyidos lừng danh nhiều lần nói ở nhà thanh niên sẽ chết vì căn bệnh đau đớn, rong thuyền vượt biển theo quân Achaian thanh niên sẽ gục vì quân Troian. Thanh niên lên đường phần tránh tiền phạt khủng khiếp quân Achaian bắt nộp, phần tránh đau đớn sẽ chịu đựng lúc sống vì căn bệnh gớm ghiếc. Pâris giương cung bắn, mũi tên bay trúng dưới hàm và tai. Do vậy, linh hồn rời thể xác, thanh niên không chết từ từ mà chìm lỉm tức khắc trong bóng tối rùng rợn.
Ở đây giao tranh tiếp tục như đám cháy lửa bốc không tài nào giập tắt. Dẫu thế Hektor Chúa tể thương yêu không hay, không hề biết phía trái dãy thuyền quân thù đang tàn sát binh sĩ của mình. Trong nháy mắt quân Argive hầu như đạt chiến thắng rực rỡ, nhờ thần linh rung chuyển trái đất, bao quanh địa cầu thúc đẩy và sẵn sàng sử dụng sức mạnh hỗ trợ. Nhưng từ chỗ đầu tiên tràn vào cổng, trèo qua tường, Hektor tiếp tục tiến tới như lửa rừng, sau khi chớp nhoáng phá vỡ hàng quân dày đặc binh sĩ Danaan choàng khiên che thân, chỗ thuyền Aias và Protesilaos kéo lên bãi cát bờ biển nước xám xanh, chỗ tường xây rất thấp, nhất là chỗ quân Troian, bộ binh và mã xa tấn công như điên như cuồng, chỗ binh sĩ Boiotian, Ionian tu-ních lê thê, Lokrian, Phthian, Epeian lừng danh gặp khó khăn vô cùng đương cự cuộc tấn công vũ bão vào dãy thuyền và hoàn toàn không thể đẩy lui, chỗ binh sĩ tinh nhuệ quân Athenian tuyển lựa đưa lên hàng đầu, Menestheus công tử Peteos chỉ huy, Pheidas, Stichios và Bias can trường phụ tá. Meges công tử Phyleus, Amphion và Drakios chỉ huy binh sĩ Epeian. Medon và Podarkes hăng say chiến trận chỉ huy binh sĩ Phthian. Medon là con hoang quân vương Oileus, em Aias, sống ở Phylake xa quê cha đất tổ, vì giết người, em mẹ ghẻ Eriopis, vợ Oileus. Podarkes là công tử Iphiklos, dòng dõi Phylakos. Hai người dẫn đầu binh sĩ Phthian gan dạ, vũ trang đầy đủ, chiến đấu bảo vệ dãy thuyền

với binh sĩ Boiotian. Về phần mình Aias nhanh chân lẹ bước, công tử Oileus, không hề lúc nào rời Aias công tử Telamon. Hai người như cặp bò lông nâu xịn gồng mình kéo cày trên thửa ruộng hưu canh, con nào cũng cố gắng hết sức; mồ hôi tuôn chảy ướt gốc sừng, chỉ cách nhau chiếc ách bóng lộn, hai con hùng hục kéo cày thành luống, đưa cày tới cuối thửa ruộng. Hai người cũng thế kề vai sát cánh bên nhau trên chiến tuyến. Tuy nhiên, giữa hai người có khác biệt. Công tử Telamon được tùy tùng lực lưỡng sẵn sàng nâng khiên lúc mệt nhọc, mồ hôi nhễ nhại, gối mỏi chân chùn. Công tử can trường Oileus không được binh sĩ Lokrian hộ tống. Họ ngại cận chiến, vì không mũ lát đồng chỏm gài lông đuôi ngựa, không khiên tròn vành vạnh, không thương gỗ tần bì. Theo thủ lĩnh tới thành Troa, họ đặt tin tưởng vào cây cung, dây cung bện bằng lông cừu. Với vũ khí như thế bắn như mưa có lần họ đã phá tan binh đội Troian. Vì vậy bây giờ trong khi nhóm khác trang bị nặng nề chiến đấu trên hàng đầu chống cự quân Troian và Hektor giáp y lát đồng, quân Lokrian từ đằng sau, an toàn không bị phát giác, giương cung bắn. Tên bay như mưa rơi, quân Troian bắt đầu nao núng, tinh thần chiến đấu sa sút nghiêm trọng.

Lúc đó thảm hại thay đáng lẽ quân Troian rút khỏi dãy thuyền và hàng trại quay về thành Troa lộng gió, nếu Poulydamas không tiến tới ngỏ lời cùng Hektor táo bạo: “Hektor, chủ súy khó tính chẳng chịu nghe ý kiến người khác. Chỉ vì thần linh đã biến mình thành chiến binh tuyệt vời, chủ súy nghĩ mình cũng hơn mọi người khi toan tính chiến sự. Nhưng chủ súy không thể sở đắc theo ý mình mọi khả năng đặc biệt. Có người thần linh cho khả năng chiến đấu, khả năng khiêu vũ; có người thần linh ban khả năng đánh đàn, khả năng ca hát. Nhưng có người Chúa tể nhìn xa trông rộng, thông suốt tất cả trao khả năng suy tư tuyệt vời, mang lợi ích cho nhiều người, đồng thời cứu nhiều người thoát khỏi tai ương, vì hiểu hậu quả việc mình làm, người ấy hơn hẳn mọi người. Bởi thế bản nhân sẽ nói ý nghĩ của mình và nói điều bản nhân nghĩ ý nghĩa hơn cả. Chiến trận diễn ra hừng hực như vòng tròn bao

quanh chủ súy. Binh sĩ can trường của ta phá vỡ bức tường, song sau khi phá vỡ họ cầm vũ khí đứng cách xa, hoặc phân tán thành nhóm nhỏ quanh dãy thuyền chiến đấu chống lại số lượng đông đảo. Bản nhân đề nghị chủ súy lui quân, triệu tập tất cả quân sĩ tài ba tập họp ở đây. Lúc đó ta có thể tham khảo ý kiến, giải quyết toàn bộ vấn đề, nên kéo tới tấn công dãy thuyền bền chắc nhiều ghế nhiều chèo xem có thần linh nào trợ giúp đoạt chiến thắng, hay dứt bỏ ý định, rút lui tránh tổn thất, bảo toàn lực lượng. Phần riêng bản nhân sợ quân Achaian sẽ bắt ta đền trả món nợ hôm qua. Bởi gần dãy thuyền có một tên nằm chờ, thèm khát trận mạc, hiếu chiến vô cùng; bản nhân không tin tên đó sẽ đứng ngoài vòng chiến lâu nữa."

Poulydamas dứt lời. Ý kiến chín chắn khiến Hektor hài lòng. Từ trên xe nhảy phăng xuống đất, mang theo đầy đủ vũ khí, chủ súy nói lời như có cánh bay xa: "Poulydamas, chiến hữu hãy tập trung tất cả binh sĩ can trường ở đây. Ta lại đằng đó xem chiến trận thế nào. Ra lệnh xong ta sẽ quay lại tức thì." Nói rồi Hektor ra đi, óng ánh như đỉnh núi phủ tuyết trắng phau, vừa hét to vừa cất bước phóng như bay qua hàng quân Troian và đồng minh. Nghe tiếng Hektor kêu gọi họ ùa chạy như nước chảy theo Poulydamas, công tử dũng cảm của Panthoos. Hektor tiếp tục đi hết hàng đầu, tới chỗ này đến chỗ kia, để ý tìm xem có thấy Deiphobos, Helenos điện hạ cường tráng, Adamas công tử Asios và Asios công tử Hyrtakos đâu không. Chẳng mấy chốc chủ súy thấy không có người nào trong số vừa kể còn sống và nguyên lành. Người gục ngã dưới tay quân Argive, nằm chết thẳng cẳng đằng sau dãy thuyền; người trở về đi vào thành phố đều bị thương, bắn từ xa hoặc đâm sát gần. Tuy thế, liền đó chủ súy thấy một người, phía trái chiến trường tàn khốc, nơi quân Troian tổn thất nặng nề, Pâris hùng dũng, phu quân Helen mái tóc diễm kiều, hăng hái khuyến khích, đôn đốc binh sĩ xung phong chiến đấu. Chủ súy xổ tới, nặng lời trách mắng: "A! Pâris bất hạnh, Pâris vô dụng, trừ mẽ ngoài, thanh niên lôi cuốn đàn bà con gái, nói ta hay Deiphobos, Helenos điện hạ cường tráng, Adamas công tử

Asios và Asios công tử Hyrtakos đâu rồi? Cả Othryoneus nữa? Thành Troa lúc này đúng là tận số, tháp cao sụp đổ. Và lúc này không còn gì dành cho mi ngoài cái chết tất nhiên."
"Hektor," Pâris bình thản, từ tốn đáp,"nóng giận huynh mắng người vô tội. Đệ khẳng định rất có thể trước kia đệ ngại chiến đấu, nhưng không phải hôm nay. Sinh ra đời đệ cũng không hoàn toàn là kẻ hèn nhát. Từ lúc huynh ra lệnh binh sĩ tấn công dãy thuyền, bọn đệ chiếm cứ chỗ này, bắt quân Danaan giao chiến không ngừng. Đồng đội huynh vừa hỏi hy sinh cả rồi. Chỉ còn Deiphobos và điện hạ hiên ngang Helenos vừa rút lui, cả hai đều bị thương, thương dài đâm trúng cánh tay, song công tử Kronos cứu sống. Bây giờ xin huynh dẫn ngô bối đi bất kỳ nơi nào huynh muốn. Ngô bối sẽ hăng hái đi theo, đệ khẳng định với huynh, cương quyết và can đảm có thừa, nếu còn sức lực. Dù tinh nhuệ, dẻo dai đến đâu con người cũng không thể chiến đấu ngoài khả năng của mình."
Nghe Pâris nói anh nguôi giận. Hai anh em cùng đi tới chỗ hỗn chiến diễn ra ác liệt quanh Kebriones, Poulydamas tuyệt vời, Phalkes, Orthaios, Polyphetes hùng dũng, Palmys, Askanios và Morys, hai công tử Hippotion mới từ Askania đất đai màu mỡ tới sáng sớm hôm trước tăng viện. Bây giờ Chúa tể thúc đẩy tham gia chiến trận. Họ tiến tới như cuồng phong nổi giận, Cha Chúa tể từ trời cao nặng trĩu sấm sét đổ xuống dội đánh nước biển mặn nồng khiến mặt biển rên la, dao động khôn xiết. Sóng dâng cao, gào rít, uốn éo, vươn dài trên mặt biển, đẩy bọt trắng xóa lớp lớp nối nhau bất tận. Quân Troian cứ thế tiến tới, theo sau chỉ huy, hàng nối hàng san sát, mặt đồng óng ánh. Hektor công tử Priam như thần linh chiến tranh, sát khí đằng đằng, dẫn đầu. Chủ súy cầm khiên tròn đưa ra phía trước, khiên bọc da nhiều lớp, mặt lát đồng bóng loáng, mũ trận lấp lánh gật gù quanh thái dương. Núp sau khiên bước từng bước dọc tuyến đầu, khắp nơi, xung quanh hàng quân, dò dẫm thử xem có thể đẩy lui quân thù hay không, chủ súy thấy không dễ gì bẻ gãy quyết tâm của quân Achaian. Aias xuất hiện đầu tiên, dõng dạc bước tới thách thức: "Hỡi tên điên rồ đáng thương, lại gần chút nữa!

Đừng cố gắng vô ích cất lời rỗng tuếch dọa nạt quân Argive? Bọn ta không phải non dại, ấu trĩ ngoài chiến trường. Sở dĩ bọn ta lao đao ấy chỉ vì Chúa tể chơi xấu quất đánh tơi bời. Ta biết trong thâm tâm bọn mi hy vọng phá tan dãy thuyền. Nhưng bọn ta cũng có tay, luôn luôn sẵn sàng bảo vệ. Trước khi bọn mi tới dãy thuyền, bọn ta đã chiếm đoạt, cướp phá thành phố kiên cố bọn mi. Ta nói mi hay với mi thời gian đó đang tới, mi sẽ co giò chạy trốn tìm đường thoát thân, mi sẽ cầu xin Cha Chúa tể và thần linh bất tử biến tuấn mã bờm mềm óng phi nhanh hơn chim ưng vun vút băng qua cánh đồng mù bụi mang mi trở lại thành phố."

Aias vừa dứt lời chim xuất hiện bên phải, chim ưng vỗ cánh bay vút lên cao. Thấy điềm triệu chim bay quân Achaian vui mừng hô hoán ầm ĩ. Nhưng Hektor hiên ngang đáp: "Aias, tên ngu đần, hùng hổ dọa hão, phét lác khoe mẽ làm chi! Suốt đời ta chỉ mơ ước là công tử Chúa tể mang khiên thần và Hoàng hậu Hera khả ái, được tôn vinh như Athena và Apollo, mơ ước nhất định hôm nay là ngày thảm khốc đối với toàn bộ lực lượng quân Argive! Mi sẽ chết với tất cả, nếu cả gan đương đầu, thương dài sẽ đâm nát làn da trắng mịn. Mi sẽ gục chết bên thuyền Achaian, mỡ thịt sẽ biến thành mồi cho chó cùng chim thành Troa."

Dứt lời chủ súy tiến lên tấn công, binh sĩ ầm ầm ùa theo, toàn bộ quân lính đằng sau hô vang. Phía bên kia quân Argive cũng hô ầm ĩ, tập trung can đảm chiến đấu, kiên cường đứng chờ lớp quân Troian dũng cảm xông tới. Hai bên hò hét, huyên náo dâng cao, tiếng hô vang tới bầu trời bao la và cung điện rực sáng của Chúa tể.

Khúc 14

Nestor ngồi trong trại uống rượu, song vẫn nghe tiếng la hét om sòm. Hốt hoảng quay sang công tử Asklepios, lão công nói lời như có cánh bay xa: “Machaon khả ái, quý hữu nghĩ xem bây giờ ngô bối nên xử sự thế nào. Binh sĩ trẻ trung, lực lưỡng la hét bên dãy thuyền, tiếng oang oang, rùng rợn hơn bao giờ. Quý hữu ngồi đây nhâm nhi cúp vang óng ánh chờ Hekamede mái tóc yêu kiều mang nước nóng lau sạch máu trên vết thương, lão hủ cấp tốc ra ngoài đi một vòng quan sát xem sao.”

Dứt lời lão công đưa tay nâng khiên bền chắc của công tử Thrasymedes luyện ngựa để trong trại, mặt đồng bóng loáng (khiên của lão công Thrasymedes mang đi sử dụng). Sau đó lão công cầm trường thương sắc nhọn mũi bọc đồng. Đứng ngoài trại lão công thấy ngay cảnh tượng hãi hùng: quân Achaian tháo chạy tán loạn, quân Troian sấn sổ đuổi theo, bức tường sụp đổ! Như mặt biển mênh mông bỗng dưng nhấp nhô duềnh cao, sóng lừng lẳng lặng, báo hiệu đường gió rú rít vun vút băng qua, không động đậy, không dồn dập, phía này hoặc phía kia, tới lúc luồng gió đặc biệt từ tay Chúa tể đổ xuống, tâm tư giành giật, lão công tự hỏi nên gia nhập đoàn quân Danaan tuấn mã phi nhanh hay đi tìm Agamemnon, công tử Atreus, nguyên soái. Suy nghĩ một lúc lão công thấy hay hơn hết là đi tìm công tử Atreus. Trong khi đó binh sĩ tiếp tục chém giết, thương đồng tiếp tục bay tới thân thể, binh sĩ hai bên tiếp tục chém nhau bằng kiếm, đâm nhau bằng thương hai mũi.

Lão công gặp mấy quân vương, Chúa tể bao che, bị thương từ dãy thuyền đi lên: công tử Tydeus, Odysseus, công tử Atreus, Agamemnon. Thuyền họ kéo lên bãi cát dọc bờ biển bọt trắng phau xa nơi giao chiến. Ngược lại chiếc đầu tiên tới nơi lôi lên cánh đồng, sau lưng dẫy này tường xây phòng ngự bao quanh. Mặc dù rộng, bãi cát không chứa hết thuyền, binh sĩ không có chỗ, bởi thế họ kéo thuyền lên xếp thành dẫy liên

tiếp, nằm kín miệng vịnh tạo thành bờ biển, chạy từ mũi đất này đến mũi đất kia. Do vậy mấy quân vương lấy thương làm gậy chống cùng đi lên quan sát chiến trường và tiếng la hét, trong lòng người nào cũng phấp phỏng lo âu. Nom thấy lão công mấy quân vương Achaian giật mình thảng thốt. Agamemnon quyền uy mạnh dạn lên tiếng: “Nestor, công tử Neleus vinh quang rực rỡ hàng quân Achaian, tại sao lão nhân quay lưng trước cảnh tàn sát diễn ra trước mắt, cất bước xuống đây? Bản chức lo sợ Hektor đáng gờm sẽ thực hiện lời nói có lần phát biểu trước hội nghị quân Troian. Y thề sẽ không bao giờ rời dãy thuyền Danaan trở về thành Troa nếu chưa phóng hỏa đốt hết và tận diệt ngô bối. Y hứa với binh sĩ như vậy; điều y nói bây giờ biến thành sự thật! Hỡi ôi! Đau đớn thay! Quân Achaian xà-cạp gọn gàng xử sự y hệt Achilleus. Chứa chất trong lòng giận hờn, tức tối đối với bản chức, họ không chịu xuất đầu lộ diện phía sau dãy thuyền chống trả quân thù!”

Vừa nghe mã phu Nestor đất Gerenia liền đáp: “Thưa, đó là sự thật. Vì thế ngay cả Chúa tể sấm rền trên cao cũng không thể thay đổi. Bức tường bây giờ sụp đổ, bức tường ngô bối tin tưởng là sức mạnh bền bỉ bảo vệ đoàn thuyền và hàng quân. Bọn Troian gần dãy thuyền lướt sóng tấn công dữ dội, quyết liệt. Bây giờ, dù nhìn kỹ đến đâu, nguyên soái cũng không thể nhận ra binh sĩ Achaian bị đánh đuổi, bị tàn sát trước mặt hay sau lưng, chém giết hỗn loạn, la ó dâng cao tới tận trời xanh! Ngô bối nên suy nghĩ phải xử sự thế nào, nếu suy nghĩ còn ích dụng. Điều duy nhất lão hủ đề nghị là ngô bối không lâm trận: người bị thương chẳng thể giao chiến.”

Nguyên soái Agamemnon tiếp lời: “Lão nhân khả kính, vì chiến cuộc bây giờ đã lan tới đằng sau dãy thuyền, vì cả bức tường lẫn đường hào tốn công tốn sức xây dựng cũng vô dụng, ngô bối tin tưởng cả hai sẽ là phòng tuyến bất khả xâm phạm bảo vệ dãy thuyền và sinh mạng ngô bối, bản chức khẳng định sự thể không ngờ do quyết định riêng tư Chúa tể siêu phàm muốn quân Achaian âm thầm bỏ xác ở đây xa Argos vạn dặm. Trước đây bản chức cảm thấy sự thể khi Chúa tể hết lòng trợ

giúp quân Danaan. Bây giờ bản chức ý thức rõ rệt lúc Chúa tể vui mừng đưa quân Troian lên hàng thần linh hạnh phúc, trói buộc tinh thần, tay chân, hạ thấp ngô bối xuống hàng bất lực. Bởi thế xin tất cả quý hữu hãy làm như bản chức đề nghị! Ngô bối kéo hết thuyền đậu trên bãi cát hàng trước gần mặt nước xuống biển, thả neo đá tảng xuống sâu, nước long lanh, cột tại chỗ chờ đêm tối triền miên. Nếu vì đêm tối quân Troian ngừng tấn công, ngô bối sẽ kéo nốt số còn lại. Không có gì là hổ thẹn khi tháo thân chạy khỏi tai ương, dù trong đêm tối. Chạy để cứu mạng còn hơn ở lại để bị bắt sống."

Odysseus mưu trí lừ mắt lên tiếng: "Công tử Atreus, điều nguyên soái vừa thốt ra nghĩa là thế nào? Đáng thương thay! Nguyên soái nên chỉ huy đội quân khác, đội quân không danh dự, chứ đừng chỉ huy ngô bối, đám người Chúa tể bắt phải gánh chịu từ trẻ tới già chiến tranh khủng khiếp, tới lúc người này nối người kia, ngô bối lần lượt gục ngã, nằm xuống. Phải chăng vì thế nguyên soái muốn rời bỏ thành Troa phố xá rộng rãi, vì nó ngô bối kinh qua biết bao cực khổ! Nguyên soái nên giữ mồm giữ miệng, kẻo binh sĩ Achaian nghe thấy lời vàng ngọc, không bao giờ lọt khỏi cửa miệng người biết suy nghĩ chín chắn, nói năng nghiêm chỉnh, người mang khiên thần chỉ huy đội quân đông đảo như quân Argive dưới quyền nguyên soái. Bây giờ bản nhân thẳng thắn, không chút rụt rè, chỉ trích ý kiến nguyên soái vừa phát biểu. Đúng lúc chiến cuộc đạt cao điểm, tiếng kêu ngân vang lan rộng, nguyên soái bảo kéo thuyền nhiều ghế, nhiều chèo ra biển để quân Troian đã đạt thắng lợi lại ở thế thượng phong, thực hiện hoàn toàn điều mong muốn, đè bẹp, quét sạch, tận diệt ngô bối. Nếu thuyền kéo ra biển, binh sĩ Achaian sẽ bỏ cuộc không chiến đấu. Họ sẽ tìm đường chém và tẩu thoát, tinh thần chiến đấu tiêu tan. Như vậy ý kiến nguyên soái, chỉ huy đoàn quân, sẽ làm ngô bối bại trận!"

Nguyên soái Agamemnon đáp: "Odysseus, chỉ trích gay gắt quý hữu tung ra đã trúng đích thấm sâu vào tâm can! Không, bản chức sẽ không hạ lệnh con cháu người Achaian kéo thuyền nhiều ghế, nhiều chèo ra biển, nếu họ không muốn.

Bây giờ rất mong có người trong quý hữu đưa ra kế hoạch đắc dụng. Già hay trẻ không thành vấn đề bản chức sẵn lòng lắng nghe."
Lời vừa nói khiến Diomedes háo chiến mạnh dạn phát biểu: "Người đó hiện diện ở đây. Ngô bối chẳng cần mất công tìm kiếm, nếu quý hữu sẵn sàng lắng nghe mà không cảm thấy bực mình, khó chịu, vì bản nhân về tuổi đời trẻ hơn hết so với quý hữu. Tuy nhiên, bản nhân cũng tự hào là dòng dõi quý tộc, thân phụ là Tydeus, nắm xương tàn hiện thời nằm sâu dưới mộ trên đất Thebes. Portheus sinh hạ ba nam nhi tuyệt vời sống ở Pleuron và Kalydon trùng điệp, hiểm trở: Agrios, Melas, người thứ ba Oineus, mã phu tài ba, sinh ra thân phụ bản nhân, về dũng cảm đứng đầu tất cả. Oineus ở lì ở đó, thân phụ bản nhân lang thang chán chê cuối cùng định cư ở Argos. Sự thể chắc hẳn do Chúa tể và thần linh muốn vậy. Ông kết hôn với tiểu thư quân vương Adrestos, sau đó sống sung sướng, có nhà riêng của cải ê hề, đồng lúa bạt ngàn, vườn cây ăn trái bốn bề và vô số gia súc. Không có người Achaian nào có thể sánh với ông về nghệ thuật sử dụng thương giáo. Chuyện chắc hẳn quý hữu đã nghe, vì đó là sự thật. Bởi thế quý hữu không thể lý luận xuất thân từ dòng dõi tầm thường, hèn mọn mà bác bỏ đề nghị bản nhân sẽ công khai, thẳng thắn đưa ra. Điều bản nhân đề nghị bây giờ là ngô bối ra thăm chiến trường, mặc dù bị thương, vì cần và phải, không còn lựa chọn nào khác. Tới nơi không tham gia chiến cuộc, ngô bối đứng ngoài vòng tàn sát, tránh tên bay thương lạc, kẻo có người lại bị thương. Tuy nhiên, điều ngô bối cần làm ấy là khuyến khích, đốc thúc người khác, số người đến hôm nay vẫn còn nuôi phẫn nộ trong lòng, lảng tránh thay vì tham chiến."
Diomedes dứt lời. Sau khi chăm chú lắng nghe thấy không có gì sai trái, mọi người tán thành ý kiến. Tất cả ra đi, nguyên soái Agamemnon dẫn đầu.
Dẫu thế toàn bộ sự việc không qua nổi cặp mắt tinh tường của thần linh rung chuyển trái đất lừng danh. Trái lại, giả dạng ông già tới gặp mọi người, thần linh nắm tay phải

Agamemnon, nói lời như có cánh bay xa: “Công tử Atreus, lúc này chắc hẳn Achilleus lòng dạ tàn nhẫn vui khôn tả, khi thấy quân lính Achaian chạy tứ tán, chết thảm thê - y không hề động lòng, dù một chút nhỏ nhoi! Do vậy, rất mong vì thế y sẽ tận số, và rất mong vì thế thần linh sẽ bứt y khỏi trần gian! Ngược lại, với quý hữu, thần linh hạnh phúc không hề giận dữ. Chẳng mấy nữa sẽ đến lúc chỉ huy và trưởng thượng quân Troian lại làm bụi bốc cao trên cánh đồng mênh mông, quý hữu sẽ nhìn tận mắt chúng rời bỏ dãy thuyền, hàng trại tháo chạy về thành phố.”
Dứt lời thần linh hét to, rồi phóng qua cánh đồng, tiếng hét long trời lở đất nghe như tiếng chín, mười ngàn binh sĩ hô xung phong ra trận; tiếng hét thoát ra từ lồng ngực thần linh rung chuyển trái đất khiến binh sĩ Achaian ngoài chiến trường phấn khởi, nức lòng, cương quyết đương đầu với quân thù, tiếp tục chiến đấu không ngưng nghỉ.
Lúc này đang ngự trên núi Olympos, Hera rời ngai vàng đứng lên quan sát. Nhận ra bào đệ cũng là muội tế hối hả chạy tới chạy lui khắp chiến trường, nơi con người tìm thấy vinh quang, nữ thần cảm thấy vừa mừng vừa vui. Cùng lúc nữ thần cũng nhìn thấy Chúa tể ngồi trên đỉnh núi Ida chót vót, nhan nhản suối nước, hình ảnh khiến nữ thần bực bội trong lòng. Bởi thế Hera khả kính, mắt bò nái tơ tự hỏi làm thế nào quyến rũ đầu óc Chúa tể mang khiên thần thành mê mẩn. Nữ thần nghĩ làm vậy là đắc sách. Lo việc dự tính nữ thần sẽ trang điểm thật lộng lẫy, sau đó lên núi Ida thăm Chúa tể. Nếu Chúa tể ngây ngất vì nhan sắc, cảm thấy muốn ôm trong vòng tay, muốn nằm bên cạnh âu yếm trao tình, nữ thần sẽ rót giấc ngủ êm dịu, nhẹ nhàng vào mí mắt và đầu óc xảo diệu. Nữ thần đi về phòng ngủ, trưởng nam Hephaistos làm riêng cho mình, xây cất cẩn thận, cửa lắp khít khao vào khung chắc nịch, then gài bí mật, không thần linh nào có thể kéo mở. Nữ thần bước vào, kéo cánh cửa bóng lộn đóng lại. Thoạt tiên dùng thủy dược trường sinh nữ thần tẩy vết nhơ trên ngọc thể, hết vết này đến vết kia. Tiếp theo nữ thần dùng dầu man mát, ngào ngạt, bất tử thoa khắp làn da, dầu thơm nếu chỉ lắc trong tư

thất sàn lát đồng của Chúa tể hương sẽ lan tỏa khắp bầu trời và trái đất. Thoa làn da thân hình ngọc ngà xong xuôi, nữ thần chải tóc, tay tết thành lọn óng ả, thướt tha, tuyệt vời, yêu kiều rủ quanh mái đầu bất tử. Phục sức nữ thần mặc xiêm nghê tuyệt trần, Athena khéo léo may cắt bằng vải tuyết mịn, thêu thùa hàng nghìn hình thù hoa mỹ. Nữ thần gài trâm vàng vắt qua lồng ngực, quanh vòng eo quàng thắt lưng lủng lẳng trăm tua. Nữ thần xỏ khuyên vào dái tai lỗ bấm diệu kỳ, mỗi khuyên ba cụm hoa đơn tính mang vẻ đẹp dịu dàng đu đưa óng ánh. Trên đầu nữ thần phủ khăn san mới tinh, thướt tha, trắng bong dưới ánh mặt trời. Cuối cùng nữ thần xỏ cặp chân sáng bóng vào đôi hài xinh đẹp. Toàn thân phục sức, trang điểm tuyệt hảo, nữ thần rời phòng đi ra. Vẫy gọi Aphrodite đang ngồi cùng thần linh ra một chỗ, nữ thần nói nhỏ nhẹ: “Hoàng nhi yêu quý, ta không rõ hoàng nhi sẽ đồng ý giúp đỡ hay từ chối do giận dữ vì ta bênh quân Danaan, hoàng nhi giúp quân Troian?”

Ái nữ Chúa tể Aphrodite đáp: “Hera nữ thần khả kính, ái nữ Chúa tể Kronos, xin nương nương cứ phán. Lòng riêng sẵn sàng tuân lệnh nếu hài nhi có thể và sự việc là điều khả dĩ.”

Vừa suy ngẫm mưu mẹo đánh lừa Hera khả kính vừa tiếp lời: “Vậy trao ta hấp dẫn và ước muốn, quyến rũ hoàng nhi sử dụng chế ngự mọi thực thể, cả thần linh lẫn thế nhân. Vì ta sẽ tới tận cùng trái đất tràn trề chất sống thăm Đại Dương, nguồn gốc thần linh, và Tethys, mẫu thân thần linh. Hai vị tử tế đã mang ta khỏi tay Rheia, đem về nhà ân cần chăm lo, tận tình nuôi nấng, khi Chúa tể nhìn xa trông rộng trục xuất Kronos, đày ải, giam cầm dưới lòng đất và biển cả cằn cỗi, vô sinh. Ta tới viếng hai vị, đồng thời giải quyết dứt khoát mối bất hòa kéo dài vô tận. Hai vị lạnh nhạt, xa nhau từ lâu, do tức giận xâm nhập cõi lòng, đến nay vẫn không âu yếm ngủ chung. Nếu đem chuyện ra bàn, nếu thuyết phục, đẩy đưa hai vị trở lại giường chung chăn chung gối, hòa hợp yêu thương, ta sẽ chiếm được cảm tình, hai vị sẽ quý mến, nể vì ta mãi mãi.”

Aphrodite hay mỉm cười lại đáp: “Hài nhi sẽ không, không thể từ chối điều mẫu thân yêu cầu, vì mẫu thân là người duy nhất ngon giấc trong vòng tay Chúa tể, thần linh tối thượng trong hàng thần linh.” Dứt lời nữ thần cởi băng quàng, rút từ lòng ngực lấy ra dải lụa thêu thùa kỳ khu, màu sắc biến hóa. Bên trong lưu trữ mọi quyến rũ kỳ diệu: hấp dẫn, ước muốn, lời nói dịu dàng, tỉ tê chuyện trò lôi cuốn đầu óc, lòng dạ ngay cả người khôn ngoan dứt mực. Đặt dải lụa vào tay Hera, nữ thần giải thích: “Thưa đây, xin nương nương vui lòng đón nhận dải lụa rồi đút vào lồng ngực. Với màu sắc biến hóa dải lụa giữ kín mọi quyến rũ diệu kỳ. Hài nhi khẳng định trên đường trở về nương nương sẽ không thất vọng mà thành công đoạt nắm những gì tâm tư hằng suy nghĩ.”
Nữ thần dứt lời. Hera mắt bò nái tơ mỉm cười. Cầm dải lụa đút vào lồng ngực, hoàng hậu khả kính lại mỉm cười. Aphrodite ái nữ Chúa tể ra về. Hera trong nháy mắt rời đỉnh núi Olympos. Thoạt tiên nữ thần lướt qua vùng Pieria và vùng Emathia đáng yêu. Rồi như mũi tên từ đó nữ thần vun vút bay qua dãy núi phủ tuyết thuộc dân Thracian phi ngựa tài ba, vượt đỉnh cao nhất, song không hề đặt chân xuống đất. Sau cùng từ Athos nữ thần băng qua biển cả sóng nổi dữ dằn tới Lemnos, thành phố của quân vương quyền uy Thoas. Đến nơi nữ thần gặp Giấc Điệp, bào đệ Tử Thần. Cầm tay, gọi tên, nữ thần ngỏ lời: “Giấc Điệp, quân vương trị vì tất cả thần linh, tất cả thế nhân, trước kia từng nghe lời ta yêu cầu, bây giờ rất mong vui lòng làm theo điều ta mong muốn, ta cảm ơn khanh mãn đời. Khi Chúa tể ngon giấc, ta nằm bên cạnh âu yếm, tình tứ ngả đầu trên cánh tay, khanh nhẹ nhàng khép cặp mắt sáng ngời, đóng kín hàng mi. Khanh ra tay giúp đỡ, đổi lại ta sẽ trìu tặng phẩm vật: ngai vàng óng ả bất tử, bất biến, bất diệt với thời gian.Thần linh Hephaistos tật nguyền, trưởng nam của ta, tay nghề khéo léo, sẽ chế tạo cẩn thận dâng hiến, phía dưới kê ghế đẩu, khanh có thể để cặp chân lộng lẫy khi vào bàn dự tiệc.”
Giấc Điệp êm đềm đáp: “Thưa Hera, nữ thần vương giả, ái nữ Kronos siêu phàm, nếu là thần linh bất tử khác, hạ thần sẽ

đưa vào giấc điệp dễ dàng, ngay cả Đại Dương, nguồn gốc vạn vật. Nhưng là Chúa tể, quý tử Kronos, hạ thần không dám lại gần, và hạ thần cũng không dám đưa vào giấc điệp, nếu người không trực tiếp chỉ tay ra lệnh. Trước kia có lần theo lệnh nương nương, hạ thần học bài học thấm thía, ngày công tử hung hăng của người dong buồm vượt biển trở về sau khi cướp phá thành Troa. Tuôn đổ hương thơm khắp ngọc thể hạ thần nhẹ ru người vào giấc ngủ triền miên. Nhưng lúc đó muốn ám hại, trong lòng suy ngẫm tai ương, nương nương tung ra biển cả cuồng phong cuốn công tử của người tới hải đảo Kos hẻo lánh xa cách tất cả bạn bè. Tỉnh giấc nổi giận người quát tháo, mắng mỏ thần linh trong cung điện, sau đó đặc biệt nhắm tìm hạ thần. Người nắm cổ ném từ thượng tầng không khí nếu Đêm Tối từng chế ngự cả thần linh lẫn thế nhân không ra tay cứu giúp, chắc hẳn hạ thần đã biến dạng vĩnh viễn dưới biển sâu. Trên đường chạy trốn hạ thần tìm gặp xin Đêm Tối bao che. Mặc dù giận hết sức, người cũng nguôi ngoai, vì sợ làm Đêm Tối thoắt đến thoắt đi buồn lòng phật ý. Thế mà bây giờ nương nương lại yêu cầu hạ thần làm điều bất khả!”

Hera khả kính mắt bò nái tơ tiếp lời: “Giấc Điệp, tại sao thắc mắc chuyện đó? Khanh có nghĩ Chúa tể nhìn xa trông rộng cũng sẽ biểu lộ thịnh nộ khi giúp quân Troian như với công tử Herakles không? Cứ làm như ta yêu cầu. Ta sẽ ban cho nữ thần hoa khôi thùy mị, đoan trang trong hàng nữ thần làm phu nhân.”

Hera vương giả dứt lời. Giấc Điệp vui mừng tiếp tục: “Vậy xin nương nương, tay chạm mặt đất phì nhiêu, tay chạm mặt biển ngời sáng, hướng nhìn sông Hoàng Tuyền nước bất khả xâm phạm, để thần linh dưới địa ngục bao quanh Kronos làm chứng, thề chắc chắn thế nào cũng ban nữ thần trẻ đẹp nết na Pasithea hạ thần hằng ao ước từ lâu.”

Giấc Điệp ngừng nói. Nữ thần Hera cánh tay trắng ngần làm theo yêu cầu. Nữ thần cất tiếng kêu tên thần linh dưới địa ngục gọi là Khổng Lồ. Nữ thần thề xong, hai Khổng Lồ ra đi. Rời thành phố Lemnos và Imbros, quấn kín sương mù, hai

Khổng Lồ nhanh nhẹn lên đường. Hai Khổng Lồ tới núi Ida bạt ngàn suối nước, mẹ đẻ thú rừng, rồi Lekton, nơi lần đầu hai Khổng Lồ rời bỏ biển cả. Sau đó hai Khổng Lồ lướt bước trên mặt đất khô ráo, ngọn cây trong rừng nghiêng ngả theo nhịp gót chân. Đúng lúc đó, trước khi nhìn thấy thánh nhan Chúa tể, Giấc Điệp dừng bước chèo lên ngọn tùng um tùm, cao ngất trên núi Ida, chạm không khí là là vươn lên không trung. Tới nơi Giấc Điệp lẩn vào ngồi giữa cành tùng dưới hình thù con chim, giọng trong trẻo cất tiếng hót trên núi, thần linh gọi là chalkis, song thế nhân mệnh danh kymindis.
Hera nhanh nhẹn chèo lên đỉnh Gargaros cao nhất núi Ida. Chúa tể thu thập mây trời nom thấy. Vừa chợt nhìn, Chúa tể thấy ước muốn dâng cao, thèm khát xâm chiếm cõi lòng, trí óc u mê như ngày lần đầu hai người lên giường âu yếm, ôm ấp chia sẻ yêu đương, cha mẹ thân thương không hề hay biết. Tới gần, đánh tiếng gọi, Chúa tể nhỏ nhẹ ngỏ lời: “Hera, đi đâu mà hối hả thế, sứ mạng nào đưa ái khanh từ núi Olympos xuống đây? Không ngựa, không xe làm sao cất bước.”
Vừa suy ngẫm mưu mẹo đánh lừa, hoàng hậu Hera vừa thưa lại: “Bẩm, thần thiếp đang trên đường tới tận cùng trái đất phì nhiêu viếng Đại Dương, nguồn gốc thần linh, và Tethys, mẫu thân thần linh, đã tử tế đem về nhà, ân cần chăm lo, tận tình nuôi nấng. Thần thiếp sẽ tới thăm hai vị, đồng thời giải quyết dứt khoát mối bất hòa kéo dài bất tận. Hai vị lạnh nhạt xa nhau từ lâu, do tức giận xâm nhập cõi lòng, vẫn không âu yếm yêu thương, chung chăn chung gối. Đứng chờ dưới chân núi Ida nhan nhản suối nước, ngựa sẽ đưa thần thiếp băng qua đất liền và biển cả. Nhưng giờ này rời núi Olympos xuống đây là vì Hoàng đế, lòng những lo sau này đấng chí tôn nổi giận, tới tư thất sâu thẳm bái yết Đại Dương mà thần thiếp không một lời cho hay.”
Chúa tể thu thập mây trời tiếp lời: “Hera, rồi ra ái khanh hãy xuống dưới đó. Bây giờ mình nên lên giường tận hưởng yêu đương. Từ trước tới giờ chưa bao giờ thèm khát nữ thần hay nữ nhi tràn ngập tâm hồn, chế ngự trái tim trẫm như bây giờ. Chưa, ngay cả khi say mê phu nhân Ixion, qua trẫm sinh hạ

Peirithoos, về ý kiến sáng suốt, khôn ngoan khôn tả; Danae gót sen kiều diễm, tiểu thư Akrisios, qua trẫm sinh hạ Perseus, nổi bật trong hàng thế nhân; ái nữ Phoinix lừng danh khắp nơi, qua trẫm sinh hạ Minos và Rhadamanthys phi thường; Semele, Alkmene thành Thebes, Alkmene sinh hạ Herakles can trường, Semele sinh hạ Dionysos, nguồn vui đối với thế nhân; Demeter hoàng hậu mái tóc diễm kiều, Leto rực rỡ vô song, ngay cả ái khanh, chưa bao giờ trẫm yêu thương mê mẩn như lúc này, ước muốn dìu dịu xâm lấn tâm can, tràn ngập cõi lòng."

Vừa suy ngẫm mưu mẹo đánh lừa Hera khả ái vừa đon đả đáp lời: "Thưa công tử Kronos oai phong, Thánh thượng nói thế nghĩa là thế nào? Bây giờ, trong lòng thèm khát, Thánh thượng muốn lên giường trao đổi yêu đương trên đỉnh núi Ida trống trải ai cũng nhìn thấy! Sự thể sẽ ra sao nếu nom thấy chúng mình ăn nằm với nhau, có thần linh trong hàng bất tử chạy đi kháo chuyện? Phần riêng, do xấu hổ vì điều ong tiếng ve, thần thiếp chẳng mặt mũi nào quay lại cung điện sau khi rời long sàng. Không. Tuy nhiên, nếu thực sự muốn làm vậy, nếu quyết tâm định xoa dịu tơ lòng, hãy về tư phòng cửa đóng then cài, hoàng nhi Hephaistos xây cất cho Thánh thượng. Mình nên tới đó lên giường, nếu quả thực đó là điều Thánh thượng mong muốn."

Chúa tể thu thập mây trời trấn an: "Hera, ái khanh chẳng nên sợ thần linh hay thế nhân nhìn thấy đôi ta. Trẫm sẽ giấu kín ái khanh trong mây vàng dày đặc. Ngay cả mặt trời, tia sáng rọi tỏa khắp nơi, cũng không nhìn thấy chúng mình."

Vừa dứt lời quý tử Kronos vòng tay ôm phu nhân dắt đi. Mặt đất thiêng liêng dưới gót sen, gót ngọc bừng nở cỏ non mơn mởn, sen long lanh trĩu nặng sương mai, nghệ vàng, lan trắng thân mềm mại chen chúc san sát bên nhau nâng hai vị trên mặt đất. Hai vị nằm ngủ bên nhau, mây vàng ngoạn mục buông phủ, sương mai óng ánh rơi nhẹ xung quanh.

Trong khi Cha ngon giấc êm ả trên đỉnh Gargaros, do buồn ngủ quá độ, do ngây ngất vì tình, vòng tay vẫn ôm ấp phu nhân, Giấc Điệp nhẹ nhàng bay xuống dãy thuyền Achaian báo

tin cùng thần linh rung chuyển trái đất, bao quanh địa cầu. Tiến lại đứng gần nói lời như có cánh bay xa, Giấc Điệp nhỏ nhẹ: “Poseidon, bây giờ huynh tha hồ trợ giúp quân Danaan, đưa họ lên hàng chiến thắng, dù chỉ thời gian ngắn ngủi, chừng nào Chúa tể còn ngon giấc, vì đệ vừa đưa vào giấc ngủ êm đềm, say sưa, sau khi Hera khôn khéo, tình tứ thuyết phục lên giường trao đổi yêu đương.”
Nói rồi Giấc Điệp ra đi thăm sắc tộc nổi tiếng trong bộ lạc thế nhân để mặc Poseidon hăng hái hơn bao giờ trợ giúp quân Danaan. Rời hàng đầu nhảy xổ tới phía trước thần linh rung chuyển trái đất quát to ra lệnh: “Binh sĩ Argive, ngô bối lại để Hektor công tử Priam thắng trận, chiếm thuyền, đạt chiến thắng nữa ư? Y nói y sẽ làm vậy. Y huênh hoang vì Achilleus vẫn ngồi dưng nuôi giận bên dãy thuyền rỗng không. Dẫu thế cũng không sao, ngô bối chẳng mảy may bận lòng, nếu đoàn kết, tương trợ lẫn nhau, đứng lên chống trả. Tất cả chiến hữu hãy lắng nghe rồi thực hiện kế hoạch ta đưa ra. Ngô bối phải trang bị khiên, khiên tốt, khiên to trong hàng quân, đầu đội mũ chói lọi, tay cầm thương dài, xung trận! Ta sẽ thân chinh chỉ huy, ta khẳng định Hektor, công tử Priam sẽ không thể đương đầu lâu dài cho dù hung hăng đến mấy. Binh sĩ quả cảm mang khiên nhỏ che vai, tất cả, hãy trao khiên đó cho binh sĩ kém quả cảm, rồi tự mình trang bị khiên lớn.”
Nghe Poseidon nói binh sĩ vui vẻ răm rắp theo lời. Dù bị thương, mấy quân vương, công tử Tydeus, Odysseus, công tử Atreus, Agamemnon cũng đôn đốc binh sĩ sửa soạn lâm trận, thăm viếng hàng quân, trao đổi vũ khí, binh sĩ xuất sắc bây giờ trang bị vũ khí sắc bén, vũ khí kém cỏi đưa cho binh sĩ kém cỏi. Sau khi nai nịt chỉnh tề, giáp y lát đồng lóng lánh, tất cả cất bước. Thần linh rung chuyển trái đất dẫn đầu, tay vạm vỡ cầm trường kiếm khủng khiếp như tia chớp sáng lòe. Trong hỗn chiến thảm khốc không thế nhân nào được phép đụng tới, vì kinh hãi đượm mùi sùng kính ngăn cản.
Phía bên kia Hektor lừng danh cũng điều động quân sĩ dàn trận. Cuộc thư hùng kinh tởm chưa từng thấy diễn ra giữa Poseidon tóc xanh và Hektor lừng danh, người chiến đấu cho

cánh Argive, người chiến đấu cho phe Troian. Lúc hai bên đụng độ ác liệt, la hét vang trời, nước biển dâng tới hàng trại và dãy thuyền quân Argive. Tuy thế, tiếng sóng gào thét đổ vào bờ biển cũng không lớn mạnh lúc gió bắc tàn bạo thổi đẩy ra ngoài khơi; tiếng lửa ngùn ngụt gầm hú trong thung lũng trên dãy núi cũng không khủng khiếp khi thiêu đốt khu rừng; tiếng gió hú rít trong vòm lá hàng sồi cao ngất cũng không rùng rợn, khiếp đảm bằng tiếng la hét long trời lở đất của quân Troian và quân Achaian lúc hai bên ào ào xổ tới đánh nhau.

Hektor nổi tiếng lao thương tấn công lúc Aias lừng lững tiến lại. Chủ súy ném trúng chỗ hai dây chằng gặp nhau, một chằng khiên, một chằng kiếm đốc nạm bạc, bắt tréo qua ngực, nên không đâm vào thịt. Tức quá vì lao mạnh như thế mà không trúng đích, chủ súy lẩn vào đồng đội trú núp để bảo toàn sinh mạng. Chủ suý vừa lui lại, Aias cao lớn công tử Telamon nâng tảng đá dùng độn đáy thuyền nằm dưới chân binh sĩ chọi qua riềm khiên trúng ngực gần cổ. Chủ súy lăn như con quay. Bị trốc rễ đổ kềnh lúc Cha Chúa tể giáng đánh, mùi lưu huỳnh tởm lợm bốc ra, cây sồi khiến người nào bất đồ tới gần thất kinh, vì sấm sét hãi hùng. Chủ súy bất thình lình gục ngã lăn xuống đất, thương bắn khỏi tay, khiên theo mũ đè lên thân thể, mảnh đồng chạm trổ trên giáp y kêu lẻnh kẻng.

Quân Achaian reo mừng chiến thắng, vừa nhào tới vừa ném thương tới tấp, hy vọng kéo xác mang đi. Nhưng không binh sĩ nào với thương, giáo có thể gây thương tích hay từ xa động tới chủ súy, vì phụ tá gan lì Poulydamas, Aineias, Agenor hùng dũng, Sarpedon thủ lĩnh quân Lykian và Glaukos can trường nhanh nhẹn xổ tới bao quanh. Số còn lại cũng không lơi là đối với chủ súy. Tất cả đưa khiên tròn ra phía trước che đỡ. Mấy đồng đội nhanh nhẹn đưa tay nâng lên đem ra khỏi chiến trường tới nơi yên tịnh, tuấn mã đứng chờ với mã phu bên xe trang trí lộng lẫy. Họ chở chủ súy rên la đau đớn về thành phố. Tới chỗ cạn dòng sông nước dễ thương, sông Xanthos xoáy sâu chảy xiết, thân phụ là Chúa tể bất tử, họ nâng chủ

súy khỏi xe đặt xuống đất, rẩy nước khắp thân thể. Tỉnh lại, mở mắt, ngồi dậy, chủ súy ọe ra máu. Rồi ngả về đằng sau, chủ súy nằm vật xuống đất, thế giới tối sầm như màn đêm phủ che cặp mắt, đầu óc vẫn choáng váng vì cú chọi.
Nom thấy Hektor rời chiến trường, lấy lại tinh thần chiến đấu, ý chí mãnh liệt, quân Argive chồm lên tấn công quân Troian như vũ bão. Người đầu tiên trong số binh sĩ mau lẹ bắt quân thù đổ máu là công tử Oileus, Aias nhanh chân lẹ bước, tay thương lừng danh. Nâng thương mũi nhọn Aias đâm Satnios công tử Enops, thủy thần xinh đẹp, nữ thần dòng sông tuyệt vời sinh hạ cho Enops khi đương sự chăn bò gần bờ sông Satnioeis. Công tử Oileus nhảy tới đâm trúng mạng sườn. Satnios ngã ngửa. Quân Troian và quân Danaan giao tranh dữ dội quanh thi thể. Nhào tới bảo vệ Poulydamas, công tử Panthous, lao thương trúng vai phải Prothoenor công tử Areilykos. Thương nặng theo đà xuyên qua vai, đương sự lăn kềnh, với tay nắm đất. Poulydamas thốt tiếng la chiến thắng: “Mũi thương từ cánh tay lực lưỡng công tử Panthous hiên ngang lao đi không lạc đường vô ích, song tới đích đi thẳng vào da thịt tên Argive! Ta khẳng định y có thể dùng làm gậy chống khi xuống địa ngục trình diện Diêm Vương.”
Nghe tiếng huênh hoang reo mừng quân Argive căm tức khôn xiết, song không ai căm tức trong lòng bằng Aias dũng cảm, công tử Telamon, đứng gần hơn hết chỗ Prothoenor gục ngã. Nâng thương lóng lánh, nhanh như chớp, dũng sĩ lao lúc Poulydamas vừa quay lưng. Đương sự nhảy sang bên thoát chết. Mũi thương rơi trúng Archelochos công tử Antenor, vì thần linh đã quyết định nạn nhân phải chết. Dũng sĩ lao trúng chỗ đầu gặp cổ, đốt xương sống trên cùng, cắt đứt hai gân. Nạn nhân quỵ, trán, mũi, mồm đập xuống đất trước ống chân và đầu gối. Bây giờ đến lượt Aias cất tiếng hô chiến thắng: “Poulydamas, nghĩ cho kỹ, nói ta hay thật thành thực cái chết của tên này có đền bù xứng đáng cho cái chết của Prothoenor không? Dưới mắt ta gã không phải tên ti tiện hay kẻ tầm thường mà có thể là em hoặc có lẽ con Antenor luyện ngựa, bởi nét mặt giống lắm.”

Khi nói thế Aias hiểu rất rõ dũng sĩ vừa hạ sát ai, trong lòng quân Troian buồn rười rượi. Đúng lúc đó Akamas tiến lên đứng chàng hảng trên thi thể bào đệ. Vì binh sĩ Boiotian tên Promachos nhào tới kéo thi thể khỏi cặp chân mang đi Akamas lao thương hạ sát. Dáng vẻ rất ngạo mạn đối với nạn nhân Akamas hét to: “Hỡi quân Argive, hung hăng với cây cung, huênh hoang mở miệng đe dọa, đừng tưởng chỉ có chúng tao đau khổ, cực nhọc, gian truân. Trái lại, ngày nào đó bọn bay cũng sẽ đền mạng như thằng này. Hãy mở mắt nhìn đồng đội Promachos ngủ ra sao, thương của tao cho về chín suối, như vậy là trả lời đích đáng cho cái chết của em tao. Bởi thế ở đời ai cũng mong trong gia đình có anh em để báo thù khi mình bị giết.”
Nghe lời khoác lác quân Argive tức điên ruột. Đặc biệt Peneleos dũng cảm lòng dạ hậm hực. Ra tay tức thì thủ lĩnh tấn công, song Akamas không đứng lại đương đầu, người mất mạng là Ilioneus. Nạn nhân là con Phorbas chủ nhân nhiều cừu, nổi tiếng thành Troa, thần linh Hermes yêu thương, trợ giúp trở thành giàu có. Phorbas chỉ có với phu nhân đứa con duy nhất. Peneleos đâm dưới lông mày. Xuyên vào tròng mắt, thương chui qua gáy, con ngươi lòi ra. Nạn nhân lăn kềnh, hai tay duỗi thẳng. Peneleos rút kiếm sắc chém giữa gáy, đầu đứt kéo mũ rơi xuống đất. Thương nặng vẫn cắm trong tròng mắt. Giơ đầu lên như đầu cây thuốc phiện cho nhìn thấy, Peneleos mừng rối rít hét to trước quân thù: “Hỡi quân Troian, về nói cho bố mẹ Ilioneus dễ thương ở nhà hay để nhỏ lệ than khóc quý tử. Vì hiền nội của Promachos, công tử Alegenor, sẽ chẳng bao giờ có may mắn nhìn mặt phu quân yêu dấu, khi bọn ta con cháu người Achaian rời Troa dong buồm trở về quê hương.” Lời nói khiến quân lính Troian run sợ, ai nấy nhìn quanh tìm chỗ trốn để khỏi chết bất thình lình.
Hỡi Thi Thần cư ngụ trên núi Olympos, bây giờ xin cho bản nhân hay ai là người đầu tiên trong hàng quân Achaian đoạt chiến phẩm đẫm máu, khi thần linh lừng danh rung chuyển trái đất xoay chiều cuộc chiến? Đầu tiên là Aias công tử Telamon, đánh trọng thương Hyrtios, công tử Gyrtias, thủ lĩnh

quân Mysian gan dạ; tiếp theo Antilochos hạ sát Phalkes, Mermeros; Meriones thanh toán Morys, Hippotion; rồi đến Teukros trừ khử Prothoon, Periphetes. Sau cùng công tử Atreus đâm nát mạng sườn chỉ huy tài ba Hyperenor. Mũi đồng chui vào bụng cắt đứt ruột gan lòi ra ngoài. Linh hồn đương sự lẳng lặng lọt qua vết thương há miệng bay đi; màn tối rủ buông che kín cặp mắt. Tuy thế, người giết quân Troian nhiều hơn cả là Aias, lẹ bước nhanh chân, quý tử Oileus. Vì lúc Chúa tể gieo rắc hoảng hốt khắp hàng quân, không ai nhanh bằng dũng sĩ rượt đuổi quân thù chạy tán loạn.

Khúc 15

Tháo chạy vượt qua đường hào, hàng cọc, thiệt hại nặng nề, vì quân Danaan tấn công dồn dập, sau khi quay trở lại, quân Troian tập trung bất động quanh hàng xe, mặt mày tái nhợt vì sợ hãi. Nằm cạnh Hera bên ngai vàng trên núi Ida, vừa tỉnh giấc nhỏm dậy, Chúa tể thấy quân Troian chạy hỗn loạn, quân Argive đuổi đằng sau, ở giữa thần linh Poseidon ra tay trợ giúp. Hektor nằm sóng sượt trên cánh đồng, đồng đội xúm quanh. Chủ súy thở hổn hển, vẫn chưa hoàn toàn bình thường, khạc ra máu, vì kẻ đánh bị thương không phải kẻ ốm yếu trong hàng quân Achaian. Nom thấy thế Cha thế nhân và thần linh cảm thấy thương hại. Cau có lườm nguýt dễ sợ Chúa tể cất tiếng: “Hera, khanh là hạng bất trị! Ta biết đây là âm mưu. Qua toan tính độc hại khanh loại Hektor anh hùng khỏi vòng chiến, đẩy quân sĩ dưới quyền hoảng sợ tháo chạy. Ta không biết có nên giơ roi giáng sấm trừng trị để khanh là người đầu tiên đón nhận hậu quả do mưu mẹo tởm lợm gây nên. Khanh không nhớ khi bị trói treo lên cao, ta lấy hai đe sắt đeo vào chân, thừng bằng vàng cột chặt hai tay hay sao? Khanh treo lơ lửng trong không trung và mây trời. Thần linh khắp núi Olympos xúc động, lo lắng cực độ. Đứng xúm quanh để mắt nhìn, song hoàn toàn bất lực, tất cả không dám giúp đỡ. Nếu thần linh nào ra mặt định cởi trói ta sẽ tóm cổ quăng qua ngưỡng cửa cho rơi xuống đất nằm thẳng cẳng không ngó ngoáy, không cựa quậy. Dẫu thế ta vẫn thấy lòng dạ đau đớn triền miên đối với Herakles anh hùng. Mua chuộc gió bắc, đồng lõa với phong ba, nhằm xúi giục thực hiện ý đồ đen tối, khanh đem Herakles qua biển cả khô cằn, rồi đưa tới hải đảo Kos đông dân. Nhưng ta cứu thoát đem về Argos nơi sản sinh vô vàn ngựa, sau khi trải qua biết bao cực khổ, gian truân. Ta nhắc lại chuyện để khanh nhớ, để khanh thôi phỉnh gạt, đồng thời để khanh thấy, rời bỏ thần linh từ núi Olympos tới đây, chẳng nên lợi dụng âu yếm, ôm ấp, làm tình trên giường mà đánh lừa ta!”

Lắng nghe mà rùng mình khiếp sợ, Hera khả kính mắt bò nái tơ vội vàng phân bua lời như có cánh bay xa: “Xin mặt đất, bầu trời bao la trên cao, nước sông Hoàng Tuyền tuôn chảy làm chứng lời thề nghiêm túc, trang trọng thần linh tuyên phúc thường tuyên thệ, xin mái đầu thiêng liêng, xin long sàng phu phụ Thánh thượng làm chứng, phần riêng thần thiếp chưa bao giờ dám bội thệ. Sự thể không do thần thiếp xúi bẩy mà do Poseidon rung chuyển trái đất xúc xiểm khiến Hektor và quân Troian đại bại, quân Achaian chiến thắng. Thần thiếp nghĩ sở dĩ vậy ấy là vì khi thấy binh sĩ Achaian khốn đốn bên dãy thuyền, nên nẩy lòng thương hại, Poseidon tự ý ra tay trợ giúp. Tuy nhiên, dù thế nào, muôn tâu đấng kim thượng thu thập mây đen, thần thiếp sẵn sàng khuyên nhủ đương sự cúi đầu tuân lệnh ra đi tới bất kể nơi nào Hoàng đế chỉ định.”
Hera dứt lời. Cha thế nhân và thần linh mỉm cười dịu dàng, nhẹ phán lời như có cánh bay xa: “A, Hera khả ái, mắt bò nái tơ, từ giờ trở đi, nếu ngồi trong hội đồng thần linh bất tử, lúc nào khanh cũng phải nghĩ như ta, như vậy dù mong muốn trái nghịch, Poseidon cũng tức thì thay đổi ý nghĩ, cúi đầu tuân theo quyết định khanh và ta đưa ra. Nếu điều vừa nói là chân tình, thành thực, khanh hãy tới hàng thần linh bảo Iris và Apollo xạ thủ lừng danh lại đây. Ta muốn Iris tới thăm quân Achaian giáp y lát đồng bảo Poseidon ngừng chiến quay về tư thất; Phoibos Apollo đưa Hektor ra khỏi mặt trận đồng thời truyền phả sinh lực mới mẻ làm cho chủ súy quên đau đớn đang hành hạ thể xác. Sau đó Apollo gây hoảng hốt trong hàng quân Achaian làm chúng tháo chạy. Chúng sẽ quay lại dãy thuyền nhiều ghế nhiều chèo của Achilleus, công tử Peleus. Achilleus sẽ phái đồng đội Patroklos ra chiến trường, Hektor lừng danh sẽ giết chết bằng thương trước thành Troa sau khi Patroklos hạ sát nhiều binh sĩ trẻ tuổi, trong số có con ta, Sarpedon ngoan cường. Tức giận vì bạn tử trận Achilleus oai phong sẽ giết Hektor. Từ lúc đó trở đi ta sẽ thay đổi cuộc chiến, luôn luôn và liên tục đẩy quân Troian xa dãy thuyền tới khi quân Achaian, qua ý kiến của Athena, chiếm trọn thành

Troa kín cổng cao tường. Dẫu thế ta vẫn không ngừng thịnh nộ hoặc cho phép bất kể thần linh nào hạ sơn trợ giúp quân Achaian trước khi công tử Peleus thỏa mãn ước muốn như ta đã hứa, gật đầu đồng ý hôm nữ thần Thetis đưa tay nắm đầu gối năn nỉ xin ban vinh dự cho Achilleus, cướp phá thành phố."
Vừa nghe tuân lệnh tức thì, Hera nữ thần cánh tay trắng ngần rời đỉnh núi Ida lên núi Olympos bao la. Như ý nghĩ tua tủa hiện hình trong đầu óc thăm thú nhiều nơi, tâm hồn hồi tưởng vô vàn kỷ niệm, du khách thầm nhủ: "Ước gì mình tới đây; ước gì mình đến đó!" Hera khả ái hăm hở vun vút ra đi. Tới núi Olympos lởm chởm, nữ thần vào cung điện Chúa tể gặp thần linh bất tử đang tụ họp. Vừa nom thấy nữ thần, tất cả đứng dậy, dâng cúp chào đón. Nữ thần bỏ qua tất cả chỉ đón nhận cúp của Themis cặp má nõn nà, vì là nữ thần đầu tiên chạy tới chào hỏi, ngỏ lời như có cánh bay xa: "Hera, vì sao tới đây? Nương nương trông có vẻ thất thần, chắc hẳn công tử Kronos vì là phu quân đã nặng lời rầy la."
Nữ thần Hera cánh tay trắng ngần đáp: "Themis tuyệt vời, đừng hỏi ta chuyện đó. Tự mình nữ thần thừa hiểu bản tính Thánh thượng cao ngạo, hách dịch ra sao. Tuy nhiên, nếu vui lòng dẫn tất cả vào bàn dùng bữa trong đại sảnh, nữ thần và tất cả sẽ nghe sơ lược quyết định kinh hồn Chúa tể tiết lộ. Nếu đến bây giờ vào bàn dùng bữa có thần linh vẫn lạc quan nghĩ mọi chuyện trên trần thế đều tốt đẹp, ta sẽ nói cho hay tin tức không khiến thần linh trên núi Olympos hoặc thế nhân trên trần gian vui lòng."
Dứt lời Hera khả ái an tọa. Phía này phía kia đại sảnh thần linh lào xào tỏ vẻ ngỡ ngàng. Vì mặc dù nụ cười tươi nở trên môi, song vầng trán, cặp mày đen đậm biểu lộ khác hẳn, nữ thần bất bình thốt lời: "Ngô bối quả thật ngu đần, dại dột, không suy nghĩ, điên rồ đến độ sinh sự với Chúa tể! Đến bây giờ vẫn thế, vẫn nhích lại gần từng li từng tí nhằm ngăn chặn, nếu không qua lời nói thì qua vũ lực! Trong khi ngồi đó một mình, hoàn toàn bình thản, chẳng bận tâm tới ngô bối, Chúa tể nói về sức mạnh và quyền năng Chúa tể rõ ràng hơn hẳn thần linh

bất tử. Bởi thế các người phải đón nhận bất kể bất hạnh nào Chúa tể gửi cho. Phần riêng, nếu không lầm, ta nghĩ từ giờ trở đi bất hạnh đáng buồn đã đến với Ares vì công tử yêu thương vô ngần tử trận, Askalaphos, thần linh chiến tranh khủng khiếp nhận làm con."
Nổi giận đùng đùng khi nghe tin, thần linh chiến tranh giơ tay vỗ cặp đùi vạm vỡ bành bạch, vừa rên rỉ vừa quát tháo: "Thần linh cư ngụ trên núi Olympos, các người đừng nổi nóng chê trách, nếu bây giờ ta xuống dãy thuyền quân Achaian trả thù cái chết của con ta, cho dù số phận bắt bị Chúa tể giáng sấm lăn kềnh giữa xác chết nằm đườn trên mặt đất trong vũng máu." Dứt lời thần linh sai Kinh Hoàng và Khiếp Đảm thắng yên cương bầy ngựa, trong khi nai nịt giáp y và vũ khí bóng lộn. Lúc đó nóng giận, phẫn nộ của Chúa tể đối với thần linh bất tử suýt nữa trở thành khủng khiếp và tàn ác, nếu Athena vì lo sợ cho toàn thể cộng đồng không nhỏm khỏi ghế ngồi chạy xổ qua tiền phòng đuổi theo thần linh chiến tranh. Nữ thần đưa tay nắm mũ trên đầu, khiên trên vai, thương đồng trong tay gân guốc. Cắm thương một chỗ rồi mới biểu lộ bực tức với thần linh chiến tranh hung hãn, nữ thần hét to: "Đồ ngu! Tên khùng! Mất trí! Có tai không nghe sao! Không biết suy nghĩ, đắn đo gì chăng? Ngươi không nghe Hera nữ thần cánh tay trắng ngần vừa nói gì hả, nữ thần vừa rời Chúa tể trên núi Olympos đi thẳng tới gặp ngô bối? Hay ngươi muốn, sau khi chồng chất đau khổ, mặc dù ân hận, do sinh tồn đòi hỏi, miễn cưỡng trở về núi Olympos, lại định gieo rắc bất hạnh rùng rợn cho thần linh còn lại? Bởi ta nói ngươi hay, Chúa tể sẽ tức tốc rời bỏ quân Troian hung hãn và quân Achaian trở về núi Olympos trừng trị ngô bối, tóm cổ từng đứa, hết đứa này đến đứa kia, vô tội cũng như có tội. Vậy hãy nghe ta gạt giận dữ sang bên, đừng nghĩ tới chuyện báo thù quý tử can trường. Bởi nhiều thanh niên thân thể cường tráng, cánh tay dũng mãnh hơn quý tử đã tử trận từ trước tới giờ và sẽ tiếp tục tử trận từ giờ về sau. Ngô bối không tài nào cứu vớt dòng giống và con cháu tất cả thế nhân."

Dứt lời Athena kéo thần linh chiến tranh mặt hầm hầm ngồi xuống ghế. Đúng lúc đó Hera cất tiếng gọi Apollo và Iris sứ điệp mang tin cho thần linh bất tử ra ngoài cung điện căn dặn lời như có cánh bay xa: “Chúa tể ra lệnh hai khanh mau mau tới núi Ida. Đến nơi vào bệ kiến, hai khanh phải thi hành bất kể mệnh lệnh nào Chúa tể trao phó.” Nói rồi hoàng hậu Hera trở vào ngồi trên ngai vàng. Hai thần linh như tên bay vun vút ra đi. Tới núi Ida vô vàn suối nước, mẹ đẻ thú rừng, hai thần linh thấy Chúa tể nhìn xa trông rộng đang ngự trên đỉnh Gargaros, vầng mây ngào ngạt như vòng hoa bao quanh. Hai thần linh tiến tới bình thân trước thánh nhan chờ tôn ý. Nom thấy Chúa tể thu thập mây trời lấy làm hài lòng, vì hai thần linh đã nhanh nhẩu làm theo chỉ thị của phu nhân yêu quý. Chúa tể nói với Iris trước, lời như có cánh bay xa: “Iris mau chân lẹ bước, mang truyền điệp trao hoàng đệ Poseidon, nhắc lại đầy đủ, không sai một lời. Khanh bảo hoàng đệ rời chiến trường, thôi giao chiến, trở về sum họp cùng thần linh, hoặc lui xuống biển cả thiêng liêng. Nếu không tuân lệnh, thay vì thế lại cố ý làm ngơ, hoàng đệ nên suy nghĩ cho kỹ, mặc dù sở đắc sức mạnh, song không thể cầm cự khi ta tấn công, vì ta nói cho hay về sức mạnh ta hơn gấp bội, về tuổi tác ta là bề trên. Dẫu thế, lòng dạ chẳng đắn đo, hoàng đệ lại nói năng với ta như hàng bằng vai phải lứa trong khi thần linh khác bình thân trước thánh nhan đều kinh sợ!”

Iris nhanh chân lẹ bước như gió tuân lệnh tức thì. Rời núi Ida nữ thần xuống thành Troa thiêng liêng. Như tuyết trắng hoặc mưa đá giá lạnh rơi từ mây cao, lúc gió bắc quý tử không khí trong lành thổi điên cuồng, nữ thần cũng hối hả tung bay. Lại gần thần linh rung chuyển trái đất lừng danh nữ thần cất tiếng: “Thần linh bao quanh trái đất, mái tóc xanh đậm, tiện nữ tới đây đem theo truyền điệp của Chúa tể mang khiên thần. Chúa tể ra lệnh hoàng đệ rời chiến trường, thôi giao chiến, trở về sum họp cùng thần linh, hoặc lui xuống biển cả thiêng liêng. Nếu không tuân lệnh, thay vì thế lại cố ý làm ngơ, Chúa tể đe dọa Chúa tể sẽ thân chinh xuống đây mặt đối mặt tấn công hoàng đệ. Và Chúa tể khuyên hoàng đệ nên

đứng xa tầm tay, vì Chúa tể khẳng định về sức mạnh Chúa tể hơn gấp bội, về tuổi tác Chúa tể là bề trên. Dẫu thế, lòng dạ chẳng e dè, hoàng đệ lại nói năng với Chúa tể như hàng bằng vai phải lứa trong khi thần linh khác bình thân trước thánh nhan đều kinh sợ!"
Tức giận tột độ thần linh rung chuyển trái đất lừng danh đáp: "Cha! Tự cao tự đại, nói năng ngạo mạn, Chúa tể ép buộc ta cũng ngang hàng quyền uy cúi đầu tuân lệnh. Ngô bối đều là con Kronos, ba anh em Rhea sinh hạ: Chúa tể, ta và người thứ ba Diêm Vương, thần linh cai trị thế nhân quá cố. Vũ trụ chia thành ba phần, mỗi thần linh nhận một theo phẩm cách. Lúc rút thăm ta được biển cả xanh đậm, bọt trắng phau làm lãnh thổ vĩnh viễn; Diêm Vương được địa ngục mù mịt, tối om phía dưới, Chúa tể được bầu trời bao la, tư thất trong mây, trong thượng tầng không khí. Tuy thế trái đất vẫn là của chung, kể cả núi Olympos bao la, trùng điệp. Bởi vậy ta sẽ không theo ý định Chúa tể. Rất mong Chúa tể đừng đa sự, mặc dù quyền uy, mà trầm lặng mãn nguyện với phần chia thứ ba của mình. Và rất mong Chúa tể ngừng tìm cách đe dọa, sử dụng vũ lực đối với ta, làm như ta là kẻ hèn yếu, nhút nhát. Chúa tể nên sử dụng đe dọa dữ dằn với con trai, con gái Chúa tể sinh hạ. Nếu Chúa tể ép buộc, chúng sẽ ngoan ngoãn tuân lệnh vâng lời." Iris nhanh chân lẹ bước như gió thổi đáp: "Ô thần linh bao quanh trái đất, mái tóc xanh đậm, thần linh có thực sự muốn tiện nữ mang phúc điệp ngôn từ gay gắt, cứng rắn về trình Chúa tể không? Hay thần linh lại thay đổi ý kiến? Thay đổi cảm nghĩ là việc làm bình thường của nhân vật quan trọng. Thần linh thừa hiểu Erinys nữ thần báo thù hay về phe người hơn tuổi."
Poseidon thần linh rung chuyển trái đất tiếp lời: "Iris, điều nữ thần vừa nói chí lý và đúng sự thật. Đẹp lòng vừa ý biết bao khi sứ điệp biểu lộ nhận thức ý nhị, đúng đắn! Nhưng bị thần linh lời lẽ chua cay ăn hiếp, mắng mỏ, khi số phận đã an bài, chia phần vũ trụ đồng đều, lòng ta bực tức, trí ta đau đớn khôn nguôi. Dẫu vậy, mặc dù phẫn uất, lần này ta nhượng bộ. Tuy nhiên, ta muốn thêm lời cảnh cáo, vì cảm nghĩ riêng tư

phát xuất tự đáy lòng. Nếu coi ta và Athena nữ thần chiến phẩm chẳng ra gì, nếu bất kể Hera, Hermes và thân vương Hephaistos, bỏ qua không cướp phá thành Troa dốc đứng, không để quân Argive chiến thắng lớn lao, Chúa tể nên hiểu thịnh nộ của ngô bối sẽ khủng khiếp vô cùng không tài nào hàn gắn đổ vỡ giữa đôi bên."
Dứt lời thần linh rung chuyển trái đất rời hàng quân Achaian lao xuống biển. Binh sĩ Achaian cảm thấy tiếc nuối ghê gớm. Đúng lúc đó Chúa tể thu thập mây trời nói với Apollo: "Phoibos yêu quý, ta muốn hoàng nhi đi gặp Hektor giáp y lát đồng. Thần linh rung chuyển, bao quanh trái đất đã rút xuống biển thiêng liêng tránh thịnh nộ ta biểu lộ tức khắc. Nếu hai ta đụng độ, chiến trận rền vang sẽ lan rộng, ngay cả thần linh sống với Kronos dưới địa ngục cũng nghe thấy! Tuy nhiên, xét ra có lợi cho y và ta, mặc dù tức giận, y nên nhượng bộ trước cánh tay dũng mãnh, bởi mồ hôi sẽ đổ khá nhiều trước khi cuộc chiến kết thúc. Riêng hoàng nhi bây giờ cầm khiên thần kết tua lắc thật mạnh cho quân Achaian hoảng sợ. Sau đó, là xạ thủ từ xa, hoàng nhi đặc biệt chú ý Hektor oai phong. Nâng cao tinh thần chủ súy tới lúc quân Achaian tháo chạy về dãy thuyền và eo biển Hellespont. Từ lúc đó trở đi ta sẽ quyết định nói gì, làm gì để quân Achaian lại được xả hơi sau khi giao chiến ác liệt, cam go."
Chúa tể truyền bảo, Apollo lắng nghe từng lời Cha phán. Từ đỉnh núi Ida như chim ưng sát hại bồ câu, quán quân trong hàng sinh vật có cánh vun vút lao xuống, thần linh thấy công tử Priam sáng suốt, Hektor hiên ngang, lúc này đã ngồi dậy, không nằm sóng sượt. Chủ súy bắt đầu tỉnh lại, nhận ra đồng đội xúm quanh. Chủ súy không thở hổn hển, không đổ mồ hôi, vì ý định của Chúa tể mang khiên thần đã làm hồi tỉnh. Apollo xạ thủ từ xa lại gần nói nhỏ: "Hektor, công tử Priam, tại sao ngồi đây, sức lực tiều tụy, cách xa binh sĩ? Đau đớn, buồn rầu chăng?"
Giọng thều thào, Hektor mũ trận óng ánh đáp: "Người là ai, ôi thần linh khả kính, tới tận mặt hỏi bản chức? Người không nghe, lúc bản chức hạ đồng đội y đằng đuôi dãy thuyền, Aias

lớn tiếng kêu gào chiến tranh nâng tảng đá chọi trúng ngực chặn đứng cuồng khí chiến đấu? Bản chức thầm nghĩ chắc hẳn cuộc đời chấm dứt, đúng hôm nay xuống địa ngục gặp Diêm Vương sống chung với người quá cố."
Vừa nghe Apollo thần linh xạ thủ từ xa tiếp lời: "Bây giờ hăng hái lên. Ta là đồng minh kiên cường công tử Kronos từ núi Ida phái xuống trợ giúp, bảo vệ chủ súy. Ta là Phoibos Apollo thần linh kiếm vàng, thân hữu từ lâu đã bao che không những chủ súy mà cả thành phố dốc đứng của chủ súy. Can đảm lên, đốc thúc tất cả mã phu chạy thẳng tới dãy thuyền rỗng không. Ta sẽ dẫn đầu, ta sẽ san phẳng đường đi cho ngựa phi nhanh, ta sẽ làm quân lính Achaian quay đầu tháo chạy."
Nói rồi thần linh phả khí lực dồi dào vào thân thể chỉ huy quân Troian. Như ngựa đứng bất động lâu ngày trước máng ăn lúa mạch, bất thình lình giật đứt dây cột lồng chạy qua cánh đồng, hí hửng nhào tới chỗ thường tắm dưới dòng sông thú vị, vừa lao vó vừa vênh váo, ngựa thoăn thoắt vùng chạy; ngựa nghển cao đầu, bờm tung bay buông rủ bờ vai; ngựa hiểu mình óng ả; ngựa ra đi, vó lướt mặt đất phi tới nơi quen thuộc ngựa tung tăng gặm cỏ; Hektor cũng vậy. Sau khi nghe tiếng thần linh, chuẩn bị chân gối, chủ súy chạy như bay thúc giục mã phu ra chiến trường. Như hươu mới nhú ngạc hoặc dê rừng hoang dại bị nông phu và bầy chó ruợt đuổi, núi hiểm trở hay rừng um tùm cho mồi ngon náu thân, người săn biết số phận chưa muốn chúng bị bắt lần này, song nghe tiếng họ la hét, sư tử bờm tua tủa xuất hiện trên đường; dù hăng hái đến mấy, tất cả cũng quay vòng ngược lại tháo chạy. Lúc này quân Danaan vẫn tiếp tục hùng hục đuổi theo quân thù, đội hình đông đảo, sử dụng kiếm, thương hai mũi rất hiệu quả. Nhưng khi nom thấy Hektor dàn quân sửa soạn phản công, tất cả khiếp sợ, chân tay bủn rủn, hồn vía lên mây.
Đúng lúc nguy khốn Thoas lên tiếng nói với quân Danaan. Thủ lĩnh là công tử Andraimon, thành phần xuất sắc hàng quân Aitolian, thanh niên giỏi ném thương và gan dạ trong cận chiến. Hơn thế, tại hội nghị khi tranh luận trổ tài hùng biện, thủ lĩnh vượt xa nhiều diễn giả trẻ tuổi tài ba. Dáng vẻ đầy

thiện chí, bình thản bước tới, phát biểu với thân hữu, thủ lĩnh cao giọng: “Hỡi ôi! Bỉ nhân thấy trước mắt sự thể kỳ lạ vô cùng. Hektor lại thoát chết và trở lại bình thường! Ngô bối đều tin tưởng y đã tận số dưới tay Aias công tử Telamon. Nhưng lần này lại có thần linh cứu sống, bao che nên y đánh gục, hạ sát biết bao binh sĩ Danaan! Bỉ nhân sợ bây giờ y lại làm tương tự. Vì nếu không có Chúa tể sấm sét trợ giúp, y không tài nào xuất hiện trước hàng quân, khí thế đe dọa, cuồng nộ vô cùng. Vậy ngô bối hãy làm như bỉ nhân đề nghị. Hạ lệnh đại bộ phận binh sĩ rút về dãy thuyền trong khi ngô bối tự nhận là quân sĩ thiện chiến ở lại đương đầu, thương đưa ra sẵn sàng cầm cự, đẩy lui lúc y tấn công. Bỉ nhân nghĩ, mặc dù điên cuồng, song suy đi tính lại, y sẽ sợ không dám lao đầu vào đám đông.”

Thủ lĩnh dứt lời. Mọi người chăm chú lắng nghe đều sẵn sàng làm theo. Do đó số quân bao quanh Aias, thủ lĩnh Idomeneus, Teukros, Meriones, Meges háo chiến, liền tổ chức cuộc hỗn chiến, gọi binh sĩ can đảm hơn hết đương đầu với Hektor và quân Troian. Đại bộ phận binh sĩ phía sau rút về dãy thuyền. Quân Troian tiến lên, đội hình đông đảo, Hektor hùng dũng dẫn đầu. Trước mặt là Phoibos Apollo, sương mù bao phủ đôi vai. Khiên thần phi thường rực rỡ dữ dằn, riềm gắn nhiều tua, vật dụng bất khả chiến bại thợ rèn bậc thày Hephaistos dâng biếu Chúa tể đeo cho thế nhân khiếp sợ. Tay cầm khiên Apollo dẫn quân Troian tiến bước. Nhưng quân Argive sát cánh giữ vững trận địa nhất tề nghênh chiến. Tiếng la hét inh ỏi dâng cao cả hai phía. Tên bắn khỏi dây cung. Thương rời cánh tay dũng mãnh. Nhiều mũi đâm trúng thân thể binh sĩ trẻ tuổi nhanh nhẹn lâm trận; nhiều ngọn chưa nếm mùi làn da trắng ngộn giữa chừng đã cắm phập xuống đất ngăn cách đôi bên. Chừng nào Phoibos Apollo còn cầm khiên thần bất động trong tay, chừng đó vũ khí hai phe tiếp tục ném qua ném lại còn trúng đích, binh sĩ tiếp tục gục ngã. Nhưng đến lúc, vừa nhìn thẳng mặt binh sĩ Danaan ngựa phi vun vút, vừa rung khiên thần, thần linh hét long trời lở đất, diệu kỳ chế ngự, họ ngỡ ngàng, mất hẳn tinh thần chiến đấu. Như đàn bò hoặc bầy cừu

đông đảo bất chợt giữa đêm tối mịt mùng, lúc mục phu vắng nhà, bị cặp thú rừng nhảy vào chuồng vồ đớp, quân Achaian kinh hoàng ùn ùn tháo chạy. Apollo làm họ khiếp đảm, cùng lúc đem chiến thắng cho Hektor và quân Troian.
Lúc đó hỗn chiến lan rộng. Người ra tay giết người. Hektor đâm chết Arkesilaos và Stichios, người là chỉ huy quân Boiotian tu-ních lát đồng, người là đồng đội thân tín của Menestheus gan dạ. Aineias hạ sát Medon và Iasos. Medon là con hoang quân vương Oileus, em Aias; song đương sự sống ở Phylake, cách xa nơi chôn rau cắt rốn, vì can tội sát nhân, giết em trai mẹ ghẻ Eriopis, vợ Oileus. Iasos là chỉ huy quân Athenian; người ta bảo là con Sphelos, công tử Boukolos. Poulydamas giết chết Mekisteus; Polites đánh gục Echios vừa xông lên hàng đầu; Agenor oai hùng khai tử Klonios. Từ đằng sau Pâris lao thương trúng dưới vai lúc Deiochos co giò lẩn vào hàng đầu chạy trốn, mũi đồng xuyên qua ngọt sớt.
Trong khi quân Troian lột giáp y binh sĩ tử trận, quân Achaian hoảng hốt tháo chạy tứ tán. Ùn ùn kéo về đường hào, hàng cọc, đội ngũ cực kỳ rối loạn, do sống còn đòi hỏi, họ tìm chỗ lẩn trốn đằng sau bức tường. Nhìn thấy thế, Hektor hét to ra lệnh quân Troian: “Tiến tới dãy thuyền, tiến thật mau! Bỏ chiến phẩm đẫm máu. Nếu thấy binh sĩ nào lẩn tránh, lùi bước không chịu tiến tới dãy thuyền, ta sẽ xử tử tại chỗ. Thân nhân nam nữ trong gia đình sẽ không mai táng kẻ đó đúng nghi thức hỏa thiêu; chó sẽ lôi xác xé thịt trước cổng thành phố.”
Dứt lời Hektor vung roi qua vai quất ngựa phóng đi đôn đốc hàng quân tiến lên, hết hàng này đến hàng khác. Hô to đáp lời, tiếng rền như sấm, binh sĩ đánh ngựa kéo xe đuổi theo. Phía trước Phoibos Apollo đá đổ bờ hào chẳng chút khó khăn, lấp đầy khoảng trống giữa hai bờ, tạo thành đường đi dài rộng như khoảng cách đường thương khi người ném lao mạnh thử sức. Lũ lượt, hết đội này tới đội nọ, quân Troian như nước chảy vượt qua đường hào. Mang khiên thần quý báu Apollo luôn luôn dẫn đường đi trước.Thần linh phá đổ bức tường dễ dàng như trẻ con đạp đổ lâu đài bằng cát trên bãi biển, xây lên để chơi theo lối trẻ thơ, rồi lại tinh nghịch lấy tay

lấy chân san bằng. Vì thế, ô Apollo xạ thủ, thần linh đã đập tan công trình quân Argive tốn công, tốn sức cực khổ hoàn thành khiến họ hoảng sợ tháo chạy! Và vì thế họ dạt về dãy thuyền, dừng lại, gọi nhau ơi ới. Tất cả giơ tay lên cao lớn tiếng cầu nguyện thần linh. Nhưng không ai cầu nguyện nhiệt tình bằng Nestor lão nhân đất Gerenia, thành trì bảo vệ quân Achaian, giơ tay lên trời nơi sao xuất hiện cất tiếng rì rầm: "Lạy Cha Chúa tể! Trước kia trên đất Argos phì nhiêu, đồng lúa bạt ngàn, có người trong đám chúng con nướng đùi bò, đùi cừu béo ngậy dâng cúng cầu xin Cha phù hộ trở về an toàn, Cha gật đầu chấp thuận, bây giờ xin Cha nhớ lại, cứu giúp chúng con vượt qua ngày bất hạnh! Đừng để quân Troian áp đảo, chế ngự quân Achaian." Nestor dứt lời. Vừa nghe lão ông, công tử Neleus cầu nguyện, Chúa tể tư tưởng thâm trầm nổi sấm ầm ầm. Chợt thấy tiếng sấm Chúa tể mang khiên thần giáng dội, quân Troian, lòng dạ chỉ nghĩ tới chiến đấu và chiến đấu, nhào tới tấn công quân Argive, quyết liệt và hăng hái. Như đợt sóng lớn đổ vào mạn thuyền, khi gặp bão biển dâng cao, gió thổi mãnh liệt, sóng dội dữ dằn, quân Troian hét vang lũ lượt, ào ào vượt qua bức tường, đánh xe tiến thẳng phía trước. Cận chiến diễn ra dọc dãy thuyền. Ngồi trên xe quân Troian sử dụng thương hai mũi. Chèo lên thuyền sơn đen quân Achaian điều khiển sào dài, nhiều đoạn lắp thành, mũi bọc đồng để trên boong sẵn sàng trong hải chiến.

Trong khi quân Troian và quân Achaian giao chiến hai bên bức tường, cách xa dãy thuyền lướt sóng Patroklos ngồi trong trại Eurypylos bặt thiệp, nhã nhặn vừa trò chuyện giải khuây vừa rịt thuốc trên vết thương trầm trọng cho bớt đau đớn. Nhưng vừa nom thấy quân Troian vượt qua bức tường, tiếp theo lại nghe quân Danaan la hét hoảng hốt tháo chạy, Patroklos rên như bò rống, đưa tay phát đùi, cất tiếng nói với Eurypylos, giọng rầu rĩ: "Eurypylos, bản nhân không thể ở lại đây lâu nữa, mặc dù quý hữu cần, vì cuộc chiến khốc hại đang diễn ra ác liệt. Tùy tùng sẽ trông nom quý hữu, bản nhân phải mau mau tới gặp Achilleus thúc đẩy tướng quân lâm trận. Biết đâu, nhờ thần linh phù hộ, dùng lời bản nhân có thể thuyết phục tướng

quân xiêu lòng? Thuyết phục của thân hữu đôi khi mang lại hiệu quả tốt đẹp."
Dứt lời Patroklos ra đi. Trong khi đó quân Achaian chống cự quyết liệt, ngăn chặn không để quân Troian tràn qua, song không thể đẩy lui khỏi dãy thuyền, mặc dù quân số đông hơn. Phần mình quân Troian cũng không thể bẻ gãy sức kháng cự của quân Danaan để xông vào hàng trại và dãy thuyền. Nhưng như dây căng lấy mực xẻ gỗ làm thuyền, trong tay thợ rèn, nắm vững nghệ thuật, nhờ thần cảm Athena huấn luyện, cuộc chiến căng thẳng, ngang bằng giữa đôi bên. Giao chiến tiếp diễn hết thuyền này đến thuyền kia. Riêng Hektor tiến thẳng tới thuyền Aias lừng danh. Hai người giao chiến quyết liệt giành giật chiếc thuyền. Hektor cố gắng tuyệt vọng đánh bật Aias, rồi phóng hỏa. Ngược lại, Aias không thể đẩy lùi Hektor khi thần linh đã đưa tới chỗ này. Đúng lúc Kaletor công tử Klytios mang lửa đốt chiếc thuyền Aias lừng danh lao thương trúng ngực. Kaletor lăn kềnh xuống đất, bó lửa rơi khỏi tay. Nom thấy em họ gục ngã trước thuyền sơn đen, Hektor lớn tiếng kêu gọi đốc thúc quân sĩ: "Binh sĩ Troian, binh sĩ Lykian, binh sĩ cận chiến Dardanian, nhất định không nhường, dù một bước, chỗ chật hẹp ngô bối đang giao chiến. Hãy nhào tới cứu Kaletor quý tử Klytios, ngăn chặn quân thù lột giáp y trong khi chiến hữu nằm giữa dãy thuyền."
Dứt lời chủ súy lao thương bóng loáng. Thương không trúng Aias mà trúng Lykophron, công tử Mastor, mã phu của Aias, chào đời ở Kythera, song đến sống với chủ nhân sau khi giết người ở Kythera thiêng liêng. Mã phu đang đứng gần Aias, thương bọc đồng sắc nhọn phóng tới trúng đầu trên vành tai. Từ đuôi thuyền mã phu ngã ngửa lăn xuống đất, trút linh hồn vĩnh biệt cuộc đời trên bụi đường. Aias rùng mình cất tiếng gọi bào đệ: "Teukros quý mến, ngô bối vừa mất thân hữu chí thiết, công tử Mastor, từ Kythera đến sống trong nhà, ngô bối quý mến như song thân. Hektor cao ngạo vừa hạ sát. Thế tên độc giết chết tức thì và cây cung Phoibos Apollo cho hiền đệ để đâu?"

Nghe tiếng hiểu liền Teukros nhào tới bên cạnh, vừa chạy vừa vác cung cánh cong cùng ống tên. Nhanh như chớp Teukros giương cung bắn quân Troian. Tên trúng Kleitos, công tử hứa hẹn của Peisenor, đồng đội của Poulydamas, công tử quả cảm của Panthoos. Tay cầm cương lúng túng điều khiển cặp ngựa, đương sự lái chạy tới chỗ hai bên đông như kiến giao chiến ác liệt, hỗn loạn, nghĩ bụng làm vậy sẽ khiến Hektor và quân Troian hài lòng. Nhưng bất hạnh xảy ra bất thình lình, dù muốn đến mấy không ai ngăn nổi, mũi tên tai hại từ phía sau cắm phập vào gáy. Đương sự ngã khỏi xe. Mất mã phu, chùn bước, ngựa nhảy sang bên kéo xe rỗng không chạy tháo thân. Nom thấy, chủ nhân Poulydamas vội vàng chặn bắt trao cho Astynoos, công tử Protiaon, nghiêm dặn phải trông nom cẩn thận, lúc nào cũng ở gần không được xa một bước. Sau đó Poulydamas quay lại chỗ cũ đứng cùng chiến hữu hàng đầu.
Teukros rút tên khác nhắm Hektor giáp y lát đồng. Xạ thủ sẽ chấm dứt giao tranh gần dãy thuyền nếu bắn trúng giết chết lúc Hektor đang đạt chiến thắng. Nhưng xạ thủ không thể che mắt Chúa tể đầu óc thâm thúy, tinh tường để ý trông nom Hektor, đồng thời canh chừng không cho xạ thủ công tử Telamon đạt chiến thắng. Chúa tể cắt đứt dây cung dai bền trên thân cung chắc nịch lúc xạ thủ căng thẳng nhắm bắn Hektor. Bọc đồng nên nặng tên bay lạc, cung rơi khỏi tay. Teukros rùng mình, quay sang bào huynh thảng thốt nói: “Tức ghê! Siêu lực huyền vi cắt đứt mọi cố gắng không để ngô bối chiến đấu bữa nay! Đánh bật cung khỏi tay, chặt phứt dây mới chằng sáng nay tiểu đệ dự tính bắn thật nhiều.”
“Ồ,” Aias cao lớn, công tử Telamon đáp, “vậy quý hữu nên hạ cung bỏ tên đừng dùng nữa, vì bực bội với quân Danaan, thần linh khiến mấy thứ đó trở nên vô dụng. Thay vì thế cầm trường thương, choàng khiên trên vai, trực diện quân thù, nâng cao tinh thần đồng đội. Mặc dù bọn Troian đánh ngô bối tơi bời, song bề gì cũng phải chứng tỏ cho chúng thấy ngô bối chiến đấu ra sao, bắt chúng trả giá thật đắt, nếu muốn chiếm dãy thuyền nhiều ghế, nhiều chèo. Ngô bối nhất định chiến đấu đến cùng!” Nghe nói thế Teukros liền vào trại cất

cung, vội choàng lên vai khiên dày bốn lớp da, đội lên đầu mũ trận bền chắc gắn chòm lông đuôi ngựa, đỉnh ngất nghểu gật gù rùng rợn. Tiếp theo nâng trường thương, cạnh sắc, mũi nhọn bọc đồng, Teukros vừa đi vừa chạy như bay tới đứng bên cạnh Aias.
Thấy vũ khí của Teukros chệch đích, vô dụng, Hektor lớn tiếng kêu gọi quân sĩ: “Binh sĩ Troian, binh sĩ Lykian, binh sĩ Dardanian cận chiến, quý hữu hãy chứng tỏ mình là nam nhi, cương quyết chiến đấu, dồn hết tinh thần vào trận đánh quanh dãy thuyền rỗng không. Bản nhân vừa nhìn tận mắt, do quyền lực của Chúa tể, vũ khí một tên trong số chỉ huy phóng đi lạc hướng. Ai cũng nhận thấy dễ dàng sức mạnh khủng khiếp đến từ Chúa tể đối với cả người Chúa tể ban chiến thắng vẻ vang lẫn kẻ Chúa tể coi thường, khước từ che chở. Vì lúc này Chúa tể làm suy yếu khả năng chiến đấu của bọn Argive, trái lại ra sức trợ giúp ngô bối. Vậy ngô bối hãy cùng nhau dồn hết nỗ lực chiến đấu bên dãy thuyền! Người nào trong quý hữu hy sinh, do tên bắn từ xa, thương đâm gần kề, cứ để người đó nhắm mắt đi theo số phận! Chết để bảo vệ xứ sở đối với chiến binh không có gì hổ thẹn. Vợ con người đó từ giờ sẽ yên thân sinh sống, nhà cửa, ruộng vườn, của cải còn nguyên, nếu bọn Achaian bị tổng cổ cùng thuyền trở về quê cha đất tổ.”
Nói vậy là chủ súy thôi thúc nhiệt tình, khích lệ tinh thần từng binh sĩ. Phía đối diện Aias cũng kêu gọi đồng đội: “Hổ thẹn thay hỡi binh sĩ Argive! Bây giờ tình thế sống mái rõ ràng, một sống, hai chết, ngô bối không còn gì lựa chọn mà phải chiến đấu bảo vệ dãy thuyền chống lại tai ương. Quý hữu có hy vọng đi bộ trở về quê hương không nếu Hektor mũ trận óng ánh chiếm trọn dãy thuyền? Quý hữu không nghe tiếng y đốc thúc quân lính ư? Lúc này mục đích y nhằm là phóng hỏa đốt thuyền. Y không mời chúng lại tham dự khiêu vũ mà y dẫn chúng ra chiến trường. Ngô bối phải nhận định rõ ràng, quyết định dứt khoát. Đối với ngô bối không có ý kiến hoặc kế hoạch nào hay bằng đương đầu, cận chiến, mặt đối mặt, tay ngang tay với chúng ngay lập tức. Thà sống hoặc chết tức thì

còn hơn cứ lằng nhằng, cò cưa thế này để quân thù yếu kém áp đảo ngô bối tới tắt thở trong cuộc giành giật dữ dội, lâu dài bên dãy thuyền."
Nói vậy là Aias thôi thúc nhiệt tình, khích lệ tinh thần từng binh sĩ. Đúng lúc đó Hektor hạ sát Schedios, công tử Perimedes, chỉ huy quân Phokian; Aias đâm chết Laodamas, công tử hứa hẹn của Antenor, chỉ huy bộ binh; Poulydamas giết chết Otos đất Kyllene, chỉ huy quân Epeian gan dạ, đồng đội của Meges, công tử Phyleus. Nhìn thấy thế Meges liền xông tới tấn công Poulydamas, nhưng Poulydamas cúi khom tránh nguy, vì Apollo không để công tử Panthoos gục ngã trên hàng đầu. Meges không đâm trúng Poulydamas mà đâm trúng Kroismos giữa ngực. Kroismos gục ngã như trái rụng. Meges lột giáp y khỏi bờ vai. Thấy vậy Dolpos tay thương lỗi lạc công tử Lampos nhào tới tấn công. Lampos là công tử Laomedon, nổi tiếng can đảm, còn công tử Dolops là chiến sĩ điêu luyện nhiều mặt binh nghệ. Chạy xổ tới tấn công công tử Phyleus, Dolops lao thương trúng giữa khiên. Nhưng Meges không hề hấn nhờ trấn thủ bằng mảnh kim khí dày cứng. Phyleus mang từ Ephyra gần sông Selleeis về nhà từ lâu. Thân hữu hiếu khách hào hiệp, quân vương Euphetes, trao tặng để mặc khi ra chiến trường giao tranh với quân thù. Bây giờ trấn thủ bao che thân thể cứu công tử khỏi toi mạng.
Trả đũa Meges lao thương mũi nhọn trúng chỏm mũ lát đồng Dolops đội cắt đứt bó lông đuôi ngựa óng ánh mới nhuộm tím tươi rói rơi xuống đất! Tuy thế, vẫn giữ vững vị trí, Dolops chiến đấu ngoan cường và vẫn hy vọng chiến thắng. Nhưng đúng lúc đó Menelaos hiếu chiến tới trợ lực Meges. Lẻn đến bên cạnh, tay lăm lăm cây thương, Dolops không nom thấy, từ đằng sau, Menelaos lao trúng vai, mũi nhọn xuyên qua ngực. Dolops quỵ gối đâm đầu xuống đất, Menelaos và Meges xổ tới lột giáp y lát đồng khỏi bờ vai.
Thấy vậy Hektor lớn tiếng gọi các bào đệ tới trợ giúp. Chủ súy nhẹ lời với tất cả, song nặng lời riêng trách công tử Hiketaon, Melanippos vạm vỡ, lực lưỡng. Trước kia khi quân thù còn ở xa, chiến tranh chưa bùng nổ, thanh niên chăn bò dáng đi

năng nề ở Perkote; nhưng khi quân Danaan chèo thuyền cân bằng lướt sóng kéo tới, thanh niên quay về thành Troa. Trở thành người đáng kể trong cộng đồng người Troian, thanh niên sống với Priam, ông coi như con đẻ. Giọng giận dữ chủ súy quát gọi: “Như vậy là ngô bối khoanh tay bó gối bỏ cuộc hả Melanippos? Mi chẳng động lòng khi em họ bị giết hay sao? Mi không thấy chúng hì hục lột giáp y Dolops hở? Bây giờ theo ta. Ngô bối không thể đứng cách xa quân thù lâu nữa, mà phải xung trận chừng nào một là ngô bối giết sạch bọn Argive, hai là chúng chiếm đoạt thành Troa dốc đứng, tàn sát nhân dân.” Dứt lời, chủ súy bước đi, Melanippos hùng dũng theo sau, dáng điệu hoàn toàn quả cảm.
Phía bên kia Aias cao lớn công tử Telamon cũng thôi thúc quân Argive: “Quý hữu, hãy chứng tỏ mình là nam nhi; hãy ngẩng mặt hãnh diện! Ra chiến trường, lúc giao chiến gay go, hãy hiên ngang nghĩ tới danh dự trước mắt mọi người. Khi binh sĩ biết tự hào, nhiều đồng đội được cứu sống hơn bị giết chết. Trái lại, nếu tháo chạy, binh sĩ sẽ không còn danh dự và cũng chẳng còn can đảm để kháng cự.”
Aias dứt lời. Chẳng cần hối thúc quân Argive cũng sẵn sàng đề phòng. Âm thầm đón nhận lời kêu gọi họ rào kín dãy thuyền bức tường bằng đồng. Dẫu thế Chúa tể vẫn thôi thúc quân Troian tiến tới tấn công. Đúng lúc đó Menelaos say mê chiến trận thúc giục Antilochos: “Trong số binh sĩ trẻ tuổi Achaian không ai chạy nhanh hay chiến đấu can trường bằng quý hữu, sao không xổ ra thử xem biết đâu có thể quật ngã tên Troian nào chăng?” Nói rồi Menelaos chạy trở lại. Song lời nói khiến Antilochos phấn khởi. Đang đứng trong hàng đầu Antilochos nhảy xổ ra đưa mắt quan sát, lao thương bóng lộn. Nhìn thương bay tới quân Troian nhảy lại phía sau; thương ném không trật mà trúng ngay ngực cạnh núm vú lúc Melanippos công tử Hiketaon hùng hổ xông lên giao chiến. Melanippos ngã như trái rụng, giáp y rơi lẻng kẻng xung quanh, màn tối bao phủ cặp mắt. Antilochos xổ tới như chó săn vồ nai tơ thợ săn bắn trúng lúc chạy khỏi ổ, gục chết vì chân cẳng rã rời. Melanippos ơi, Antilochos táo tợn nhảy tới

lột giáp y chiến hữu đó! Nhưng nhìn thấy Antilochos, Hektor phi thường liền xông qua đám đông hỗn chiến chạy tới tấn công. Mặc dù chiến đấu gan dạ, song Antilochos rút lui. Hoảng sợ như thú dữ vừa làm điều sai trái, cắn chết con chó hoặc mục phu gần đàn bò, Antilochos co giò chạy trước khi đám đông tập trung áp đảo. Hãi hùng, công tử Nestor ù té bỏ chạy, tiếng la hét vang trời rượt theo, giáo thương độc địa từ tay quân Troian và Hektor vun vút lao tới. Nhưng vừa về tới hàng quân giữa đồng đội Antilochos quay ngoắt lại ứng chiến. Lúc này quân Troian như sư tử ăn thịt sống ào ào kéo tới dãy thuyền. Họ thực hiện ý định Chúa tể, luôn luôn nâng cao tinh thần chiến đấu, đôn đốc họ tiến lên, trái lại lúc nào cũng sẵn sàng làm quân Argive ngã lòng, không cho chiến thắng. Trong lòng Chúa tể muốn ban vinh dự cho Hektor, công tử Priam, để chủ súy có thể phóng hỏa thiêu hủy dãy thuyền mũi cong, như vậy là thỏa mãn trọn vẹn yêu cầu thảm khốc Thetis đưa ra. Chúa tể sáng tạo âm mưu chờ nhìn tận mắt chiếc thuyền bốc cháy. Lúc đó Chúa tể mới xoay chiều cuộc chiến, đẩy quân Troian khỏi dãy thuyền, để quân Danaan đạt chiến thắng. Nghĩ vậy nên Chúa tể hối thúc Hektor công tử Priam tấn công dãy thuyền rỗng không, mặc dù chủ súy đã hăm hở từ trước. Tay cầm thương chủ súy nhào tới như thần linh chiến tranh hoặc luồng lửa tàn phá, hủy diệt tung hoành trên núi, trong rừng cây rậm rạp. Mép sùi bọt, mắt rực sáng dưới cặp mày hung dữ, mũ lắc lư rùng rợn nghiêng ngả quanh thái dương lúc chủ súy giao chiến. [Vì thân chinh bao che từ không trung cao vút, trong số biết bao chiến binh để ban vinh dự và chiến thắng, Chúa tể riêng chọn Hektor, bởi chủ súy chỉ sống thời gian ngắn ngủi, do Pallas Athena đã đẩy ngày tận số vào bàn tay tàn bạo công tử cường tráng Peleus.]

Hektor muốn phá vỡ hàng ngũ quân thù, thọc sâu đánh mạnh chỗ nào thấy đông đảo, trang bị sát khí đằng đằng. Mặc dù tấn công như điên như cuồng,chủ súy không thể chọc thủng phòng tuyến. Quân thù bám đất đứng sát bên nhau như vách đá khổng lồ thẳng tắp gần mép biển ngầu bọt, sừng sững mặc gió gào rít cuồn cuộn đi xa, mặc sóng dâng cao dội đổ ầm ầm.

Cương quyết giữ vững trận địa đương đầu với quân Troian, quân Danaan không nghĩ tới tan hàng tháo chạy. Nhưng lúc đó vừa tung lửa ngùn ngụt tứ phía Hektor vừa nhảy xổ vào đám đông. Chủ súy lao sâu như đợt sóng gió bão thổi lên cao lăn lộn dưới làn mây đổ ập xuống thuyền lướt sóng, thuyền biến dạng dưới bọt biển, gió thổi rùng rợn làm buồm căng phồng, thủy thủ run rẩy, hoảng sợ, vì chỉ cách tử thần gang tấc và sẽ bị cuốn phăng. Bởi thế quân Achaian thất kinh. Chủ súy xông tới tấn công như sư tử tàn ác nhảy xổ vồ đớp đàn bò đang gặm cỏ trên bãi cỏ rộng rãi, xanh tươi; cả đàn đông tới hàng ngàn lẫn mục tử chăn dắt không biết làm thế nào đánh đuổi, không cho thú dữ lọt vào mà chỉ bước tới bước lui canh phía trước, phòng phía sau, trong khi sư tử lọt vào giữa vồ bò nái sừng cong ăn thịt, cả đàn lồng chạy tán loạn. Do chủ súy và Cha Chúa tể quân Achaian tháo chạy, khiếp đảm không nói nên lời. Nhưng lạ lùng thay chủ súy chỉ giết chết một người Mykenian, nạn nhân là Periphetes, công tử Kopreus, trước kia thường mang lệnh lao động quân vương Eurystheus trao cho Herakles cường tráng. Thân phụ kém cỏi hạ sinh quý tử tài ba vượt trội nhiều mặt: chạy nhanh, đánh nhau giỏi, rất thông minh trong hàng thanh niên Mykenai. Vì thế nạn nhân đem chiến thắng vẻ vang cho Hektor. Quay lại định chạy, song giẫm phải mép khiên dài tới mắt cá, mang sẵn bên sườn che đỡ thương giáo, chân bị vướng, nạn nhân ngã ngửa, mũ rơi kêu rùng rợn quanh thái dương. Mắt nhanh như cắt nhìn thấy, Hektor xổ tới đâm thương ngay ngực, giết chết tức thì trước mắt đồng đội. Mặc dù thương tiếc, đồng đội chẳng thể cứu giúp, vì chính họ cũng sợ hết hồn Hektor phi thường.

Chẳng mấy chốc họ nhìn thấy dãy thuyền trước mặt. Xung quanh là hàng thuyền mạn trên, số thuyền kéo lên bãi cát đầu tiên. Nhưng quân Troian tiếp tục dồn dập đổ tới. Bị áp đảo họ phải rời dãy thuyền hàng đầu lui về dẫy trại kế cận. Tới nơi họ dừng lại, không tản ra khắp doanh trại, mà tụ tập túm tụm, vừa hổ thẹn vừa sợ hãi, liên tục cất tiếng gọi nhau. Đặc biệt Nestor đất Gerenia, trưởng thượng đoàn quân Achaian. Vừa nắm đầu gối vừa năn nỉ từng binh sĩ nhân danh cha mẹ họ,

lão công cất tiếng: “Quý hữu, hãy chứng tỏ mình là nam nhi. Hãy hiên ngang nghĩ tới người khác! Từng người, hãy nghĩ tới vợ con, nhà cửa, cha mẹ, còn sống hay đã chết. Nhân danh tất cả, ngay đây, vì họ không hiện diện, lão hủ khẩn cầu quý hữu dũng cảm giữ vững trận tuyến, không quay đầu tháo chạy.”
Nói vậy là lão ông thôi thúc nhiệt tình,khích lệ tinh thần từng binh sĩ. Đúng lúc đó Athena phá tan sương mù kỳ lạ bao phủ xung quanh, che kín tầm mắt. Bây giờ hai hướng đều có ánh sáng, phía sau dãy thuyền chạy dài, phía trước chiến trường vẫn chưa ngã ngũ. Hektor lớn tiếng kêu gào chiến đấu và đồng đội trông rõ mồn một, kể cả số người đứng lởn vởn đằng sau, không chiến đấu cũng như số người tham chiến bên dãy thuyền lướt sóng.
Aias can trường cũng không chịu đứng ở chỗ con cái người Achaian đã rút lui từ bỏ chiến đấu. Thay vì thế chiến binh dõng dạc đi lên đi xuống boong thượng, tay cầm sào dài hai mươi hai sải gồm nhiều khúc lắp lại bằng khâu bịt chế tạo để đánh nhau ngoài biển. Chiến binh chẳng khác kỵ mã lão luyện biểu diễn cưỡi ngựa, tứ mã lựa chọn trong muôn vàn tuấn mã, yên cương ràng buộc vào nhau, cùng chạy từ cánh đồng vào thành phố rộng lớn, dọc đường cái quan vô số đàn ông, đàn bà đứng xem trầm trồ khen ngợi, kỵ mã nhảy từ yên này sang yên kia, liên tục không biết bao lần, vững vàng chẳng chút loạng choạng, trong khi ngựa phi như bay, chiến binh cứ thế hùng dũng sải bước trên boong thượng dãy thuyền lướt sóng, giọng sang sảng vang tới trời cao, tiếng lanh lảnh rùng rợn liên tục đôn đốc binh sĩ Danaan bảo vệ dãy thuyền và hàng trại. Lúc đó Hektor cũng không muốn dừng lại ở chỗ binh sĩ người Troian giáp y san sát bên nhau. Như chim ưng hung đỏ chao xuống đàn chim đang kiếm mồi ven sông, vịt, sếu, thiên nga cổ dài, chủ súy dõng dạc cất bước trên chiếc thuyền mũi đen, xổ tới trực diện Aias. Chúa tể cánh tay dũng mãnh thúc đẩy đằng sau, cùng lúc đôn đốc binh sĩ rầm rập tiến theo.
Giao tranh dữ dội lại diễn ra gần dãy thuyền. Hai bên đánh nhau ác liệt đến độ quý hữu sẽ bảo đây là cuộc thư hùng trực diện giữa binh sĩ mới ra chiến trường, không thương tích,

không mỏi mệt vì chiến tranh. Trong khi giao chiến hai bên đều nghĩ. Quân Achaian nghĩ họ không tài nào thoát khỏi bất hạnh, thế nào cũng chết. Trong thâm tâm binh sĩ Troian đều hy vọng đốt hết dãy thuyền, giết sạch binh sĩ Achaian. Họ nghĩ thế lúc xáp lại gần nhau. Hektor đưa tay nắm đuôi thuyền lướt sóng vượt đại dương, thuyền đóng ngoạn mục đã đưa Protesilaos tới thành Troa, song không đưa trở về quê hương xứ sở. Quanh thuyền bây giờ quân Achaian và quân Troian đánh xáp lá cà, đâm chém hạ sát lẫn nhau. Hai bên không chờ tên bắn, thương lao. Hai bên đứng gần nhau, đều hăng máu, chiến đấu bằng rìu lớn, rìu nhỏ sắc bén, kiếm dài, thương hai mũi. Nhiều đoản kiếm, hình thù ngoạn mục, đốc chằng dây buộc màu đen rơi xuống đất, có kiếm buột khỏi tay, có kiếm bứt khỏi vai người giao chiến. Đất đen ngòm lênh láng máu đỏ. Hektor nhất định không rời thuyền khi chiếm được phía sau. Hai tay nắm chặt phù hiệu chủ súy lớn tiếng hét gọi binh sĩ: "Đem lửa! siết chặt hàng ngũ tất cả hô to xung phong! Bữa nay Chúa tể đền bù đầy đủ công lao khó nhọc: thuyền về tay ngô bối. Coi thường thần linh, thi nhau kéo tới đây, thuyền gây ra biết bao đau khổ cho ngô bối. Hậu quả là do trưởng thượng lỗi lầm. Bản nhân muốn giao tranh trên đuôi thuyền, trưởng thượng ngăn cản, bắt lui quân. Lúc đó chắc hẳn Chúa tể nhìn xa trông rộng làm ngô bối lú lẫn, song bây giờ người trực tiếp ra lệnh, đôn đốc ngô bối tiến lên."
Tiếng hét gọi khiến họ chồm lên sấn tới tấn công quân Argive dữ dội. Thương lao như mưa rào, Aias không thể giữ vị trí lâu nữa; rời boong thượng, vì nghĩ sẽ bị tử thương, chiến binh lui một chút về ghế dài bảy bộ giữa lòng thuyền cân bằng. Tới nơi chiến binh dừng lại, canh chừng. Tay hăm hăm cây sào, bất kỳ lúc nào thấy quân Troian cầm đuốc cháy rực nhô lên, chiến binh phang túi bụi, gạt phăng xuống đất. Suốt thời gian đó, vừa la hét rầm trời, chiến binh vừa cổ vũ quân Danaan: "Quý hữu, anh hùng Danaan, chiến binh quyết chiến quyết thắng, hãy chứng tỏ mình là nam nhi, nâng cao tinh thần chiến đấu. Quý hữu có nghĩ phía sau sẽ đến cứu giúp hoặc bức tường vững chắc che chở ngô bối khỏi tai ương không?

Quanh đây không có thành phố với bờ lũy vây quanh để bảo vệ ngô bối, để tăng cường lực lượng nhằm xoay chiều cuộc chiến. Ngô bối đang ở trên cánh đồng quân Troian giáp y san sát, biển cả sau lưng, quê hương xa vời vợi. Như vậy nghĩa là muốn bảo vệ tấm thân, ngô bối phải chiến đấu hăng say, không đờ đẫn, không uể oải."
Vừa nói chiến binh vừa cầm sào nhọn hoắt đâm thoăn thoắt. Mỗi lần thấy quân Troian theo chỉ thị của chủ súy mang bó lửa cháy rừng rực tới thuyền rỗng không, chiến binh xổ ra lập tức, nâng sào dài thúc thẳng. Trực chiến với địch thủ chiến binh hạ mười hai tên trước dãy thuyền.

Khúc 16

Trong lúc hai bên tiếp tục giao chiến quanh chiếc thuyền nhiều ghế nhiều chèo, Patroklos dừng bước trước mặt Achilleus, tướng quân. Lệ nóng trào tuôn trên khuôn mặt như dòng nước đen ngòm từ suối nhỏ chảy xuống tảng đá dựng đứng. Thấy thân hữu như thế, xúc động đến thương hại, Achilleus oai hùng bước chân thoăn thoắt nói lời như có cánh bay xa: “Vì sao khóc hở Patroklos, chẳng khác bé gái vừa đuổi theo nắm áo mẹ, vừa giàn giụa nước mắt, ngửa mặt nhìn đòi bế trong lúc mẹ vội vã ra đi? Lệ lã chã lăn trên gò má Patroklos trông giống hệt thế đó. Quý hữu có điều chi kể cho quân Myrmidon hay bản nhân nghe chăng? Chắc hẳn vừa hay tin nóng hổi từ Phthia chứ gì? Nếu một trong hai người mệnh hệ, ngô bối đương nhiên có lý do để buồn rầu, song bản nhân biết Menoitios, công tử Aktor, vẫn hiện diện trên cõi đời, và Peleus quý tử Aiakos chắc chắn vẫn sống cùng người Myrmidon. Phải chăng quý hữu khóc vì quân Argive đang bị tàn sát bên dãy thuyền rống không đền nợ cho điên rồ bất chính? Nói bản nhân hay! Đừng giữ kín trong lòng, để hai ta cùng chia sẻ.”
Thở dài thườn thượt, Patroklos dũng sĩ tùy tùng, anh đáp: “Ô Achilleus, công tử Peleus, chỉ huy tuyệt vời hàng quân Achaian, xin đừng bực bội vì bản nhân nhỏ lệ. Đau lòng như thế là vì tai ương đổ lên đầu, lên cổ quân Achaian! Người trước kia là chỉ huy xuất sắc bây giờ nằm đườn trong thuyền, bị bắn từ xa, bị đâm gần kề. Công tử Tydeus, Diomedes lực lưỡng bị thương. Odysseus tay thương lừng danh, Agamemnon bị đâm. Eurypylos cũng bị bắn trúng đùi. Lúc này sử dụng đủ thứ thuốc men y sĩ túi bụi trông nom săn sóc.Trong khi y sĩ cố gắng rịt đắp chữa lành vết thương, Achilleus ơi, quý hữu vẫn cố chấp! Bản nhân cầu trời đừng bao giờ bị phẫn nộ chế ngự, phẫn nộ như phẫn nộ quý hữu đang nuôi trong lòng uốn cong bản chất cao cả dẫn tới mục đích tầm thường! Ôi kiêu hãnh tai hại! Quý hữu sẽ giúp gì cho

người khác trong tương lai, nếu lánh mặt không cứu quân Argive tránh khỏi thất bại thảm hại lúc này? Tàn nhẫn! Quý hữu không phải quý tử Thetis và Peleus dũng sĩ tùy tùng, mà là quý tử mặt biển xám xịt, núi đá trơ trơ. Bởi thế lòng dạ chai lì! Nếu trong thâm tâm quý hữu chần chừ, vì lời tiên đoán hoặc phán truyền của Chúa tể, thân mẫu cao cả hé lộ cho hay, xin ít nhất phái bản nhân ra trận tức thì, để bản nhân chỉ huy quân Myrmidon, trừ quý hữu, nhờ thế họa may có thể cứu sống quân Danaan. Hơn thế, cho phép bản nhân mặc giáp y. Tưởng bản nhân là quý hữu, binh lính Troian sẽ bỏ chiến trường tháo chạy, binh sĩ hiếu chiến con cái người Achaian rã rời có cơ hội lấy lại hơi thở. Trong chiến tranh nghỉ ngơi ngắn ngủi cũng đủ lấy lại sức lực.Quân thù giao chiến nên mệt nhoài, ngô bối mới xuất trận không mệt mỏi có thể đánh đuổi chúng từ dãy thuyền, hàng trại lui về thành phố dễ dàng."
Patroklos năn nỉ. Nhưng anh ngớ ngẩn, ngây ngô làm sao! Anh không biết anh đang cầu xin để bản thân đón nhận cái chết đau đớn và giây phút tắt thở hãi hùng. Dáng vẻ đăm chiêu Achilleus bước chân thoăn thoắt thở dài đáp: "Ô, Patroklos, dòng dõi Chúa tể, nói gì vậy? Nếu biết ý định của thần linh, bản nhân cũng không để ý định ấy ảnh hưởng tới mình. Vả chăng, thân mẫu khả kính cũng không hề cho bản nhân hay ý định Chúa tể. Điều khiến bản nhân đau đớn cõi lòng, tê điếng tâm hồn là kẻ không hơn gì bản nhân lại cướp giật, chiếm đoạt chiến phẩm bản nhân sở đắc, chỉ vì quyền bính nhiều hơn. Đau đớn đó là đau đớn chua chát bản nhân gánh chịu trong lòng suốt cuộc chiến. Thiếu nữ, con cái người Achaian riêng tặng, bản nhân chiếm được bằng thương sắc nhọn, khi xâm nhập cướp phá thành phố kín cổng cao tường, bây giờ Agamemnon quyền uy, công tử Atreus cướp mất làm như bản nhân là kẻ xa lạ vô quyền. Nhưng đó là quá khứ, cái gì đã qua cho qua. Vì bản nhân thấy thực ra không nên không phải chút nào nếu cứ nuôi tức giận mãi mãi trong lòng, mặc dù bản nhân đã nói phẫn nộ trong bản nhân sẽ không ngừng chừng nào chiến trận, tiếng hô tấn công chưa rền vang lan tới thuyền ngô bối. Vậy quý hữu khoác chiến y lộng lẫy của bản

nhân, dẫn quân Myrmidon thiện chiến ra mặt trận, nếu quả thực quân Troian như mây đen hung hăng bao phủ dãy thuyền, nếu quả thực quân Argive bị đẩy lui tới mép biển chỉ còn bấu víu dải đất nhỏ hẹp sau lưng. Quân Troian trong thành vui mừng ào ạt đồng loạt đổ ra tấn công ngô bối vì không nom thấy phía trước mũ trận của bản nhân lóng lánh. Chúng sẽ co giò tháo chạy, lăn chết đầy khe lạch, mương rãnh, nếu Agamemnon quyền uy cư xử với bản nhân nhã nhặn; nhưng hiện thời chúng đang tiến đánh quanh doanh trại! Thương trong tay Diomedes công tử Tydeus không tung hoành được nữa để cứu quân Danaan khỏi đại bại. Đến lúc này bản nhân cũng chưa nghe tiếng nói toát ra từ khuôn mặt khả ố của Agamemnon kêu gọi. Bản nhân chỉ nghe tiếng quát khát máu của Hektor đa sát dồn dập bên tai, thúc đẩy quân Troian hò hét chồm lên, tràn ngập cánh đồng, đánh đuổi quân Achaian. Dẫu vậy, Patroklos, quý hữu phải cứu dãy thuyền. Dồn hết sức lực tấn công, không để chúng tung lửa đốt thuyền, cắt đứt đường rút lui trở về quê hương ngô bối mong đợi từ lâu. Nhưng làm đúng như bản nhân dặn, quân Danaan vì thế sẽ quý trọng, kính nể bản nhân, lấy lại thiếu nữ xinh đẹp đem về, ngoài ra còn trao tặng chiến phẩm quý giá. Sau khi đánh đuổi quân Troian khỏi dãy thuyền, quay về tức khắc. Dù phu quân sấm sét ầm ầm của Hera có ban cơ hội đạt chiến thắng, đừng chụp vồ. Quý hữu cũng không nên chiến đấu chống lại quân Troian hiếu chiến nếu không có bản nhân. Làm vậy quý hữu sẽ biến bản nhân thành kẻ tầm thường. Bởi thế đừng dẫn quân vào thành Troa, huênh hoang chiến thắng, tiến tới đâu tàn sát quân Troian tới đó, kẻo một trong số thần linh bất tử từ núi Olympos sẽ xuống chặn đường bít lối. Apollo xạ thủ từ xa thương yêu quân Troian vô ngần. Quay về sau khi quý hữu đã cứu vãn tình thế ngay dãy thuyền, để binh sĩ lo việc chiến đấu trên cánh đồng. Ôi, Cha Chúa tể! Ôi, Athena! Ôi, Apollo! Vui mừng biết mấy không có lính Troian nào sống sót, không có quân Argive nào thoát chết, và vui sướng biết bao, qua cuộc tàn sát, chỉ hai ta còn sống, đưa tay tháo gỡ vương miện thiêng liêng trên đầu thành Troa!’

Trong lúc Achilleus và Patroklos chuyện trò, Aias rời vị trí vì không thể giữ lâu hơn nữa. Chiến binh bị ý định Chúa tể chế ngự, thương từ tay quân Troian lao tới như mưa đe dọa. Mũ bóng lộn, mục tiêu bất biến, rung rinh khủng khiếp bên thái dương khi tên liên tiếp trúng vành cứng che má hai bên. Vai trái rã rời vì cố khua khiên bóng loáng tới lui che đỡ; dù áp đảo đến mấy thương quân thù cũng không thể đánh bật khỏi tay cầm. Chiến binh thở hổn hển; mồ hôi tuôn đổ khắp thân thể; chiến binh hụt hơi; nhìn phía nào cũng thấy càng lúc càng thêm nguy khốn.
Hỡi Thi Thần cư ngụ trên núi Olympos, bây giờ xin vui lòng cho bản nhân hay thuyền quân Achaian khởi đầu bốc cháy ra sao. Hektor tiến tới tấn công Aias, vung kiếm chém trúng đui dưới mũi nhọn chặt đứt đầu thương gỗ tần bì. Vì thế công tử Telamon, Aias chỉ còn cán cụt lủn rung rinh trong tay, đầu bằng đồng văng xa cắm phập xuống đất. Rùng mình Aias thầm hiểu thần linh đang nhúng tay vào việc. Chúa tể sấm sét trong lòng muốn bên Troian chiến thắng nên biến mọi cố gắng thành vô ích. Chiến binh lui khỏi tầm thương; quân Troian ném lửa rừng rực vào chiếc thuyền lướt sóng. Trong nháy mắt chiếc thuyền bốc cháy ngùn ngụt. Lửa cứ thế lan rộng, cháy khắp đuôi thuyền. Vỗ đùi quay sang Patroklos, Achilleus hét to: “Đứng dậy mà xem, dòng dõi Chúa tể, Patroklos, mã phu tài ba! Bản nhân thấy lửa cuồn cuộn trên dãy thuyền. Mong lửa đừng lan xa lém rộng. Nếu không ngô bối không có phương tiện tẩu thoát! Mặc ngay chiến y, mau lên, bản nhân đi tập hợp binh sĩ.”
Nghe Achilleus nói Patroklos vội vàng nai nịt giáp y bóng loáng. Thoạt tiên quấn xà-cạp lộng lẫy quanh chân, móc bạc gắn chặt mắt cá. Tiếp theo choàng quanh ngực trấn thủ ngoạn mục lấp lánh như sao trời của Achilleus bước chân thoăn thoắt, dòng dõi Aiakos. Trên vai đeo kiếm đồng, đốc nạm bạc, rồi choàng khiên lớn khổ dày. Đầu hiên ngang đội mũ chế tạo chắc chắn, trên chỏm gắn chùm lông đuôi ngựa gật gù dễ sợ. Cuối cùng cầm hai thương cứng mạnh vừa nắm tay. Vũ khí duy nhất của Achilleus vô địch Patroklos không mang theo là

cây thương khủng khiếp vừa dài vừa nặng vừa chắc. Không binh sĩ Achaian nào có thể cầm múa trừ tướng quân biết cách sử dụng. Thương làm bằng gỗ tần bì mọc trên đỉnh núi Pelion, Cheiron biếu thân phụ Achilleus để đem chết chóc khi giao chiến với kẻ thù lừng danh. Patroklos hối thúc Automedon thắng yên cương cho ngựa. Automedon là binh sĩ Patroklos đánh giá cao sau Achilleus, chuyên phá vỡ phòng tuyến quân thù, vì thấy trong hành động khả tín hơn cả, luôn luôn ở trong tầm gọi. Bởi thế Automedon lấy tuấn mã của Achilleus đóng ách, Xanthos và Balios phi nhanh như gió thổi, Podarge ngựa nái Phong Ba thụ thai hạ sinh cho gió tây Zephyros lúc gặm cỏ trên bãi gần Đại Dương. Bên cạnh Automedon gài Pedasos tuyệt vời, tuấn mã Achilleus đem về khi chiếm thành phố của Eetion. Mặc dù là ngựa thế gian, Pedasos chạy chẳng kém cặp ngựa bất tử.
Trong khi đó Achilleus đi vòng hàng trại kêu gọi quân Myrmidon sẵn sàng vũ khí ra trận. Họ xuất hiện như chó sói ham thịt sống, lòng dạ dã man, tàn bạo vô cùng, đã giết chết hươu mập đầy gạc trên núi, cắn xé đến lúc yếm bết máu mới kéo đàn ra suối uống nước đen ngòm, lưỡi mỏng tóp tép, miệng ựa máu, vẫn hung bạo, dữ tợn mặc dù bụng đã căng phồng. Chỉ huy và thủ lĩnh quân Myrmidon xổ ra đứng bao quanh mã phu can trường của công tử Peleus bước chân thoăn thoắt, dòng dõi Aiakos. Achilleus háo chiến đứng giữa đám đông đôn đốc xích thố và binh sĩ mang khiên xếp thành hàng.
Achilleus, Chúa tể yêu thương, đưa tới thành Troa năm mươi thuyền lướt sóng. Mỗi thuyền có năm mươi đồng đội vũ trang điều khiển mái chèo. Tướng quân chọn năm thủ lĩnh tướng quân tin tưởng làm phụ tá trong khi tướng quân làm tư lệnh. Hàng quân đầu tiên do Menesthios chỉ huy, trấn thủ óng ánh, công tử Spercheios, dòng sông bất quyện, nước là mưa Chúa tể tuôn đổ, và ái nữ Peleus, Polydore xinh đẹp sinh hạ. Spercheios bất quyện là quý tử do tình yêu giữa thiếu nữ và thần linh, song thực ra là công tử Boros, dòng dõi Perieres, công khai cưới làm vợ còn cho thân phụ biết bao của hồi môn.

Hàng quân thứ hai do Eudoros hiếu chiến chỉ huy. Mẹ là trinh nữ Polymele, ái nữ Phylas, xinh đẹp thành viên ca đoàn. Thần linh quyền uy, dáng vẻ rạng rỡ đem lòng yêu thương lúc để mắt nhìn nàng ca hát, khiêu vũ trong ca đoàn Artemis, Artemis săn bắn ồn ào, Artemis cung tên bằng vàng. Hermes phong nhã đi thẳng lên phòng, kín đáo ôm ấp trong vòng tay, ban cho hiền mẫu hài nhi đầy hứa hẹn, Eudoros, chạy bộ vượt bậc, chiến đấu anh dũng. Đến ngày đến tháng hài nhi chào đời, Eileithyia nữ thần bà mụ lo việc lâm bồn mở mắt cho nhìn ánh sáng chói chan, thủ lĩnh quyền uy Echekles, công tử Aktor, sau khi dâng của hồi môn phong phú, dẫn thiếu nữ về nhà. Ông nội già nua Phylas trông nom, nuôi nấng hài nhi cẩn thận, yêu thương như con đẻ. Hàng quân thứ ba do chiến binh Peisandros công tử Maimalos chỉ huy, tay thương xuất sắc trong đoàn quân Myrmidon, sau Patroklos, thân hữu của công tử Peleus. Hàng quân thứ tư do mã phu cao niên Phoinix chỉ huy. Hàng quân thứ năm do Alkimedon, công tử tuyệt vời của Laerkes chỉ huy. Sau khi tập trung binh sĩ đúng chỗ, thành hàng sau chỉ huy, Achilleus dõng dạc, nghiêm chỉnh ra chỉ thị. Tướng quân cất lời: “Binh sĩ Myrmidon, rất mong không người nào trong quý hữu quên đe dọa quý hữu sẽ thực hiện với bọn Troian bên dãy thuyền lướt sóng suốt thời gian bản nhân phẫn nộ. Chỉ trích bản nhân quý hữu thường nói: ‘Công tử Peleus tàn bạo, chắc hẳn thân mẫu nuôi bằng mật đắng nên tàn nhẫn, giữ gịt ở đây bên dãy thuyền trong khi đồng đội không muốn! Nếu tướng quân tàn ác như vậy, ngô bối chẳng thể làm gì mà đành lái thuyền lướt sóng trở về quê hương.’ Bản nhân biết khi gặp gỡ, họp bàn quý hữu hay nói về bản nhân như thế. Ờ, bây giờ việc làm cực nhọc quý hữu hằng ao ước đã đến. Tất cả hãy can đảm sấn tới tấn công bọn Troian!” Nói thế là tướng quân thôi thúc nhiệt tình, khích lệ tinh thần từng binh sĩ. Hàng quân xích lại gần nhau khi nghe tướng quân nói. Mũ, khiên có gù san sát bên nhau như đá thợ nề xếp khi xây tường ngôi nhà cao ngăn gió. Họ đứng gần xịt, khiên gần khiên, mũ gần mũ, người gần người, gần đến độ khi quay đầu chỏm mũ gắn đuôi lông ngựa chạm nhau. Hai

người cầm vũ khí đứng trước hàng quân, Patroklos và Automedon, song lòng một ước muốn, lãnh đạo binh sĩ Myrmidon xung trận chiến đấu. Đúng lúc đó Achilleus rời hàng quân về trại. Tới nơi tướng quân mở nắp rương xinh xắn trong đó Thetis chân bạc âu yếm để tu-ních, áo choàng chắn gió, chăn dày cộm, đưa lên thuyền cho tướng quân mang theo trong cuộc vượt biển và chiếc cúp chạm trổ mỹ thuật, không ai được phép sử dụng uống vang đỏ đậm, chỉ riêng tướng quân dùng rẩy rượu lễ không dâng thần linh nào mà chỉ dâng Cha Chúa tể. Lấy ra khỏi rương, sau khi tẩy uế, trừ độc bằng lưu huỳnh, đem ra suối nước mát rượi rửa sạch, lau khô hai tay, tướng quân rót chút vang đỏ đậm. Sau đó đứng giữa sân trước, vừa ngửa mặt nhìn trời vừa rẩy rượu dâng lễ, tướng quân cầu nguyện trong khi Chúa tể ưa sấm sét vui vẻ cúi nhìn. Tướng quân bắt đầu: “Lạy Chúa tể, quân vương Dodona, thần linh của người Pelasgian, sống xa xôi, trị vì Dodona mùa đông ác liệt, dân Selloi cư ngụ xung quanh. Ngủ trên đất, chân không rửa, họ lo việc tiên tri đoán điềm cho người! Trước kia đã lắng nghe khi con cầu nguyện, chứng tỏ quan tâm người ban vinh dự cho con, đồng thời gieo thảm bại cho quân Achaian. Bây giờ xin người lại đáp ứng mong muốn lần nữa. Con sẽ về thuyền rồi ở lại, song cử thân hữu chí thiết dẫn quân Myrmidon ra chiến trường. Xin người ban cho anh ấy chiến thắng, lạy Chúa tể nhìn xa trông rộng! Nâng cao tinh thần chiến đấu để anh ấy hăng say, táo bạo, để Hektor thấy dù một mình mã phu của con cũng có thể chiến đấu, hay chỉ chiến thắng khi có con lao mình vào cuộc chiến. Và sau khi quét sạch ồn ào, huyên náo, đẩy lui chiến trận khỏi dãy thuyền, xin người để anh ấy trở về dãy thuyền lướt sóng với con, ngay đây, trong thuyền, tính mạng an toàn, thân thể lành lặn, giáp y và đồng đội cận chiến đầy đủ!”

Tướng quân vừa nói vừa cầu xin, Chúa tể thâm thúy, tinh thông nghe tiếng. Cha đồng ý một nửa, song từ chối một nửa. Cha đồng ý Patroklos sẽ đẩy chiến trận khỏi dãy thuyền, song từ chối Patroklos từ mặt trận trở về an toàn. Rẩy rượu dâng lễ và cầu xin Cha Chúa tể xong xuôi, tướng quân trở lại trại cất

chiếc cúp vào rương. Sau đó trở ra, tướng quân đứng trước trại, lòng vẫn hăm hở quan sát giao tranh dữ dội giữa quân Troian và quân Achaian.
Trong khi đó binh sĩ Myrmidon dưới quyền Patroklos quả cảm hùng dũng tiến ra, ào ạt, hùng hổ tấn công quân Troian. Họ hộc tốc đổ tới như ong vò vẽ vỡ tổ bên vệ đường, tức giận khôn nguôi, vì lũ trẻ tinh nghịch mỗi lần đi qua lại chọc tổ quấy phá. Lũ ngu dại! Đám nhỏ làm biết bao người khốn khổ. Người qua đường vừa đi tới, chẳng hề động đến, chúng cũng đổ ra tấn công, hăng hái và táo tợn vô cùng, để bảo vệ bầy con nhỏ. Trong lòng quân Myrmidon hung hăng tương tự, khi từ dãy thuyền như nước vỡ bờ họ ùn ùn tuôn ra, hò hét bất tận. Patroklos vừa quát to, vừa đôn đốc đồng đội: “Binh sĩ Myrmidon, đồng đội Achilleus, công tử Peleus, hãy chứng tỏ mình là nam nhi, quý hữu, hãy hăng hái chiến đấu, hãy táo bạo, gan dạ, để ngô bối đem vinh quang cho công tử Peleus ở xa, chiến binh can trường trong hàng quân Argive bên dãy thuyền, cũng như đồng đội cận chiến tài ba tướng quân chỉ huy, đồng thời để công tử Atreus, Agamemnon quyền uy rộng rãi, nhận ra ông mù quáng khi coi thường quán quân xuất sắc trong hàng quân Achaian.”
Nói vậy là Patroklos thôi thúc nhiệt tình, khích lệ tinh thần từng binh sĩ. Họ đồng loạt ào ào xổ tới tấn công quân Troian. Tiếng hô chiến đấu của quân Achaian rền vang khủng khiếp xung quanh dãy thuyền. Bởi thế khi thấy công tử can trường của Menoitios và mã phu bên cạnh, cả hai óng ánh trong giáp y lát đồng, quân Troian nao núng, hàng ngũ bấn loạn. Nghĩ bụng công tử Peleus bước chân thoăn thoắt đã từ bỏ hận thù, rời thuyền, đề cao tình đồng đội, tất cả quay nhìn tìm đường thoát thân.
Patroklos lao thương bóng lộn trước tiên. Anh lao thẳng phía trước vào giữa đám binh sĩ kéo tới đông nghịt bao quanh đuôi thuyền Protesilaos dũng cảm; anh lao trúng Pyraichmes, thủ lĩnh dẫn mã phu Paionian vũ trang từ thành phố Amydon gần bờ sông Axios rộng lớn ra đi. Anh ném trúng vai phải. Pyraichmes rú kêu, ngã ngửa, vừa rên rỉ vừa lăn xuống đất.

Thấy chỉ huy đồng thời chiến binh thiện chiến bị giết, quân Paionian thất kinh. Đẩy quân thù ra khỏi dãy thuyền, anh dập tắt ngọn lửa ngùn ngụt. Chiếc thuyền cháy một nửa bỏ nằm tại chỗ. Quân Troian ào ào, hỗn loạn tìm đường lẩn trốn. Chui qua khe giữa thuyền rỗng không, quân Danaan nhào tới tấn công, hò hét long trời lở đất. Sự thể y như lúc Chúa tể sấm sét đẩy mây dày khỏi đỉnh núi, chỏm đồi, mũi đất, thung lũng bất chợt xuất hiện; không trung bao la trên bầu trời nứt mảng rách toang. Do vậy quân Danaan cứu dãy thuyền khỏi ngọn lửa tàn phá và trong giây lát lấy lại hơi thở, song giao tranh vẫn chưa ngừng. Tuy bị đẩy khỏi dãy thuyền sơn đen, vì quân Achaian áp đảo ác liệt, song do sống còn quân Troian vẫn chống trả, chưa quay đầu tháo chạy.
Tiền tuyến tan vỡ, hỗn chiến lan rộng. Trong đám chỉ huy mỗi người hạ sát một người. Thoạt tiên công tử can trường Menoitios lao thương sắc nhọn trúng đùi Areilykos lúc đối thủ quay lại; mũi đồng xuyên qua đâm gãy ống xương, đối thủ gục ngã chúi đầu xuống đất. Chiến binh Menelaos đâm trúng ngực Thoas, đúng chỗ khiên không che kín, đương sự gục liền. Rình chực Amphiklos nhào tới tấn công, công tử Phyleus lao trước trúng đùi, thương cắm phập ngay bẹn, chỗ bắp thịt dày cộm gặp nhau, mũi thương cắt đứt đường gân, màn tối rủ buông che kín cặp mắt địch thủ. Tiếp theo hai công tử Nestor hạ sát đối phương. Antilochos lao thương sắc nhọn trúng Atymnios, mũi đồng xuyên qua mạng sườn, đối phương lăn kềnh phía trước. Nóng máu vì anh chết, Maris tức tốc nhào tới tấn công Antilochos, tay cầm thương đứng trấn trước xác chết. Nhưng trước khi Maris giơ thương đâm, Thrasymedes phi thường nhanh như cắt đã lao tới đâm trúng vai, đúng chỗ đã nhắm. Mũi thương trúng đầu bắp thịt cắt đứt cánh tay, xẻ nát thịt đâm vào tận xương. Đối thủ gục ngã, màn tối rủ buông che kín cặp mắt. Bị hai anh em đánh quỵ, hai người đi xuống địa ngục. Đồng đội can trường của Sarpedon, hai người là tay thương điêu luyện, công tử Amisodaros từng nuôi quái vật Chimaira bất trị đem đau khổ cho biết bao người. Aias công tử Oileus chồm tới bắt sống Kleoboulos đang lách qua

đám đông hỗn loạn. Vung kiếm chém trúng gáy Aias hạ tại chỗ. Lưỡi kiếm đẫm máu. Đối phương nhắm mắt theo số phận vĩnh biệt cuộc đời. Tiếp theo Peneleos và Lykon giáp chiến. Hai bên lao thương bằng gỗ tần bì, nhưng không trúng. Vì thế hai bên cầm kiếm tiến lại gần nhau. Lykon vung chém trúng riềm mũ Peneleos ngất ngưởng chùm lông đuôi ngựa, song kiếm gãy ngay đốc. Peneleos vung kiếm phang trúng gáy dưới tai, lưỡi kiếm cắt sâu, chỉ còn da giữ lủng lẳng đầu ngả sang bên, địch thủ gục tại chỗ. Hùng hục chạy tới tấn công Akamas, Meriones đâm trúng vai phải lúc đối phương loay hoay chèo lên xe; đối phương bật ngã, sương mù bao phủ cặp mắt. Trong khi đó Idomeneus lao thương trúng miệng Erymas. Mũi đồng tàn nhẫn xuyên dưới óc, xương sọ trắng hếu vỡ banh. Răng gãy hết, mắt đầy máu, vừa ngáp gã vừa thổi phì phì, máu ứa lên miệng, máu trào ra lỗ mũi; màn tối mờ mờ từ cõi chết từ từ nhẹ buông.
Cứ thế mỗi chỉ huy Danaan hạ sát một kẻ thù. Họ hạ sát quân Troian như chó sói tham mồi ngoạm cừu, dê trên núi, vồ con trước mắt mẹ lúc mục phu vô tình để chúng xa đàn. Vừa nom thấy chó sói chồm tới xé xác, bầy con rụt rè, khiếp đảm. Quân Danaan tấn công quân Troian tương tự. Hoảng hốt, kêu la kinh hãi, không còn tinh thần chiến đấu, họ tháo chạy. Suốt thời gian đó Aias cao lớn, công tử Telamon, hăm hở lao thương tấn công Hektor giáp y lát đồng. Nhưng dày dạn kinh nghiệm chiến trường lúc nào chủ súy cũng nâng khiên bọc da bò che kín bờ vai, dỏng tai lắng nghe tên bắn, thương lao vun vút đổ tới. Lúc này chủ súy thầm hiểu cuộc chiến xoay chiều, chiến thắng đổi bên. Dẫu vậy chủ súy vẫn kháng cự, giữ vững trận địa, cố gắng cứu vớt đồng đội trung kiên.
Như từ đỉnh núi Olympos vượt qua thượng tầng không khí, mây bay lên bầu trời, lúc Chúa tể trải bão, quân Troian huyên náo, hỗn loạn rời dãy thuyền, vượt đường hào, chạy tháo thân về cánh đồng. Tuấn mã phi nhanh đưa Hektor cùng vũ khí ra khỏi chiến trường. Chủ súy để quân mắc kẹt, tắc nghẽn dưới hào quân Achain đào sâu. Nhiều ngựa bỏ xe chở chỉ huy, nhiều xe gãy càng nằm chết dí ở đó. Patroklos hăng máu

chém giết tiếp tục vừa đuổi theo vừa lớn tiếng hò hét quân Danaan tiến lên, gieo rắc đại họa cho quân thù. Lúc này đội hình tứ tán, ào ào như vỡ chợ, kêu la hoảng hốt, quân Troian chạy tứ phía. Bụi bốc cao như đám mây lúc ngựa móng guốc chắc nịch rời dãy thuyền, hàng trại phầm phập tung vó phi nhanh về thành phố. Tiếp tục hét to đuổi theo Patroklos vừa phi ngựa xổ tới bất kể chỗ nào thấy địch quân nhớn nhác, lục đục tháo chạy, vừa hô hào binh sĩ của mình. Nhiều mã phu bật khỏi xe ngã đâm đầu dưới trục, xe lật ngược, thùng xe đổ rầm rầm. Dẫu thế Patroklos vẫn phi cặp ngựa bất tử, tặng phẩm huy hoàng thần linh trao tặng Peleus, cặp ngựa tiếp tục phóng tới, nhún một cái nhảy qua hào hăm hở đưa đến gần Hektor, vì Patroklos định tâm giết chết. Nhưng Hektor cũng có ngựa phi nhanh, cặp ngựa phóng vun vút đưa chủ súy đi xa.
Như mặt đất tối sầm dưới cơn giông bão, một ngày mùa thu, khi Chúa tể đổ mưa dữ dội, thịnh nộ trừng trị thế nhân đã sử dụng bạo lực đưa ra nhận xét sai trái trong hội nghị, tống cổ công minh, chính trực ra ngoài, chẳng thèm để ý, lo sợ thần linh nghĩ gì. Vì thế nước sông trần gian cuồn cuộn tràn dâng, sườn đồi loang lở, mưa lũ cuốn phăng, ào ào từ trên núi đổ xuống biển sâu, phá hoại mùa màng thế nhân cày cấy, trồng trọt. Tháo chạy tiếng ngựa quân Troian cũng ầm ầm dâng cao tương tự.
Sau khi xông qua hàng tiền đạo, dồn quân Troian trở lại dãy thuyền, không cho kéo về thành phố dẫu muốn, trái lại trong khoảng cách từ dãy thuyền tới bờ sông và tường thành cao ngất, liên tục tấn công, liên miên chém giết, Patroklos trả thù cho nhiều binh sĩ Achaian đã hy sinh. Thoạt tiên lao thương bóng lộn, anh phóng trúng Pronoos, ngay ngực chỗ không che khiên. Đương sự gục ngã lăn kềnh xuống đất. Tiếp theo anh nhào tới tấn công Thestor, công tử Enops, đang ngồi co rúm trên xe bóng lộn, hồn vía lên mây, dây cương tuột khỏi tay cầm. Đến gần giơ thương đâm ngay quai hàm bên phải, thương xuyên qua hàm răng, anh nắm chặt thương lấy sức vung nạn nhân quăng qua thành xe. Như người ngồi trên mỏm đá vươn ra biển cầm cần, kéo dây, móc câu bằng đồng

óng ánh giật con cá khổng lồ khỏi mặt nước, anh lôi nạn nhân ra khỏi xe, miệng há hốc quanh cây thương bóng lộn, quất nạn nhân xuống đất, úp mặt nằm sấp; cuộc đời chấm dứt đúng chỗ nạn nhân rơi. Tiếp đến anh nâng tảng đá chọi trúng đầu lúc Erylaos xổ tới tấn công. Đầu chẻ đôi trong chiếc mũ nặng trình trịch, địch thủ gục ngã, mặt úp xuống đất; tử thần từng làm tan nát cõi lòng lởn vởn xung quanh. Sau cùng là Erymas, Amphoteros, Epaltes, Tlepolemos công tử Damastor, Echios, Pyris, Ipheus, Euippos, Polymelos công tử Argeas, tất cả nhanh chóng, hết người này đến người kia, anh lần lượt đốn ngã cho về yên nghỉ đời đời trong lòng đất phì nhiêu.
Thấy đồng đội chỉ còn tu-ních, không còn thắt lưng, gục ngã dưới tay Patroklos công tử Menoitios, Sarpedon nổi giận hét to gọi quân Lykian dũng cảm: “Ôi chao, binh sĩ Lykian, hổ thẹn quá chừng! Quý hữu chạy đi đâu mà nhanh đến thế? Bây giờ là lúc phải chiến đấu can trường. Bản nhân sẽ thân chinh trực diện tên này xem nó là thằng nào đang làm chủ trận địa, gây tổn thất khá nhiều cho quân Troian, bẻ gãy sức đề kháng của nhiều binh sĩ gan dạ.” Dứt lời Sarpedon nhảy khỏi xe, mang theo đầy đủ vũ khí. Nom thấy Patroklos cũng phóng khỏi xe. Trong nháy mắt thốt lời thách đố, như hai kền kền trên mỏm đá vời vợi, móng quắp, mỏ cúp, vừa giao tranh vừa rít kêu, rú hét ầm ĩ, hai người lao thẳng vào nhau. Nhìn cảnh diễn ra giữa hai người mà xúc động đến thương hại, công tử Kronos đầu óc quanh co quay lại thở dài nói với Hera vừa là em vừa là vợ: “Than ôi! Có ngờ đâu định mệnh bắt Sarpedon thế nhân ta thương yêu vô ngần gục ngã dưới tay Patroklos công tử Menoitios! Lòng thôi thúc, ước muốn chia đôi, ta tự hỏi có nên tóm cổ mang khỏi chiến trường buồn thảm đem về cho sống trên đất Lykia phì nhiêu, hay đánh gục đương sự qua tay công tử Menoitios?” Vừa nghe Hera khả kính mắt bò nái tơ bèn đáp: “Công tử Kronos khủng khiếp, Thánh thượng nói thế nghĩa là thế nào? Phải chăng Thánh thượng định đem thế nhân tất tử, số phận đã định từ lâu,ra khỏi tầm tay tử thần dữ tợn? Nếu vậy cứ việc, song đừng hy vọng thần linh ngô bối tán thành. Thần thiếp cũng xin thưa thêm điều nữa rất mong Thánh

thượng nhớ kỹ nằm lòng. Nếu mang Sarpedon còn sống về nhà, Thánh thượng hãy nghĩ sau đó có thần linh cũng muốn cứu quý tử khỏi cuộc chiến tàn bạo thì sao. Nhiều binh sĩ chiến đấu quanh thành phố lớn rộng của Priam là con hàng bất tử, Thánh thượng sẽ làm số thần linh đó tức giận khôn nguôi. Nếu yêu quý, thương xót, xin Thánh thượng để thế nhân đó gục ngã trên chiến trường dưới tay Patroklos công tử Menoitios. Khi sự sống và linh hồn từ giã thế nhân đó, Thánh thượng sai Tử Thần và Giấc Điệp mang đi. Tới đất Lykia bao la anh em, cha mẹ sẽ mai táng thế nhân đó đầy đủ, xây mộ, dựng bia, vì đó là vinh dự dành cho người quá cố."
Nghe hoàng hậu phát biểu Cha thế nhân và thần linh không phản đối một lời. Nhưng Cha gieo mưa máu xuống trần gian nhằm vinh danh quý tử thương yêu Patroklos sắp hạ sát trên đất Troad phì nhiêu, xa quê hương xứ sở. Khi hai bên tiến lại gần tầm tấn công, Patroklos lao thương trúng Thrasymelos lừng danh, mã phu gan lì của thủ lĩnh Sarpedon, trúng bụng dưới, quật ngã tức thì. Sarpedon tấn công trả đũa. Thủ lĩnh lao thương bóng lộn, song không trúng địch thủ mà trúng vai phải tuấn mã Pedasos. Hí ầm ĩ giãy chết, vừa hí vừa gục, tuấn mã thở dài nhẹ trút linh hồn. Hai ngựa trong dóng nhảy lồng sang bên; ách kêu răng rắc; cương quấn vào cương đồng đội nằm sóng sượt trên mặt đất. Nhưng Automedon tay thương lừng danh nghĩ ra phương kế giải quyết tình trạng bất lợi. Rút trường kiếm bên đùi vạm vỡ, nhanh như chớp, lao tới cắt phăng cương ngựa chạy song song không chút chần chừ. Hai ngựa trong càng xe đứng dậy thẳng thắn, kéo cương ngay ngắn trở lại trong khi hai người lại giao chiến một mất một còn.
Sarpedon lại ném trật, mũi thương bóng lộn bay qua vai trái không trúng. Patroklos nâng thương ném lại, vũ khí rời tay bay đi không vô ích mà trúng tâm nang gần tim. Sarpedon ngã như cây sồi đổ hoặc cây bạch dương hay cây tùng cao ngất trên núi thợ mộc dùng rìu sắc bén mới mài chặt lấy gỗ làm xà đóng thuyền. Vì thế thủ lĩnh nằm sóng sượt trước xe và cặp ngựa, thở hồng hộc, đưa tay cào đất đẫm máu. Như bò mộng

bị sư tử tấn công giết chết, bò mộng vàng hung dũng cảm giữa đàn bò dáng đi ì ạch, vừa giãy chết vừa rống kêu dưới nanh vuốt sư tử, thủ lĩnh binh sĩ Ly-kian chiến đấu bằng khiên, dù từ giã cõi đời, vẫn nồng nhiệt mong ước, vừa giẫy giụa trong tay Patroklos vừa réo gọi đồng đội thân thương: "Glaukos, quý hữu chí thiết, chiến binh xuất sắc hàng quân! Bây giờ là lúc hơn bao giờ quý hữu cần chứng tỏ mình là tay thương lão luyện, chiến sĩ can trường. Bây giờ là lúc chiến đấu dữ dội như quý hữu mong muốn, nếu còn can đảm trong lòng. Trước hết quý hữu phải đi gặp chỉ huy quân Lykian đôn đốc họ chiến đấu vì Sarpedon. Sau đó với trường thương trong tay quý hữu thân chinh chiến đấu vì bản nhân. Bởi rồi ra trong tương lai hàng ngày bản nhân sẽ là mối hổ thẹn, nỗi nhục nhã bất tận suốt cuộc đời đối với quý hữu, nếu quý hữu để quân Achaian lột giáp y, nơi bản nhân gục ngã, ngay đây gần dãy thuyền. Bởi thế hãy cương quyết chống cự, đồng thời thúc đẩy toàn quân."
Thủ lĩnh dứt lời, cái chết lẳng lặng che phủ cặp mắt, cắt đứt hơi thở. Patroklos giẫm chân lên ngực, đạp mạnh rút thương, tâm nang theo mũi thương lòi ra ngoài. Rút mũi thương khỏi thân xác, Patroklos cùng lúc rút luôn cả linh hồn Sarpedon. Quân Myrmidon ùa tới tóm mấy ngựa đang khịt mũi, phì hơi, thở mạnh, bỏ xe chở thủ lĩnh lồng lộn tìm đường chạy trốn.
Nghe tiếng Sarpedon réo gọi, Glaukos đau lòng khôn xiết; đau lòng hơn nữa là không thể tới cứu thân hữu. Chỉ huy đưa tay nắm cánh tay bóp mạnh, đau điếng vì vết thương chiến đấu giúp đồng đội thoát khỏi nguy nan, lúc nhào tới bức tường bị Teukros giương cung bắn trúng. Chỉ huy lẩm bẩm cầu xin Apollo xạ thủ từ xa: "Xin thần linh lắng nghe bỉ nhân, dù đang trên đất Lykia phong phú hay trong thành Troa. Tuy nhiên, dù ở đâu thần linh cũng nghe tiếng người đau khổ, như bỉ nhân lúc này, đau khổ thấm sâu. Hãy nhìn vết thương khốn khổ trên tay, bị bắn đau điếng, máu không cầm, vai chết cứng. Bỉ nhân không thể nâng thương và cũng không thể ra chiến trường đương đầu với quân thù. Người giỏi giang, tài cán của ngô bối vừa bị giết, Sarpedon, công tử Chúa tể! Dẫu thế Chúa

tể cũng không mảy may động lòng dù đó là quý tử! Trái lại, chỉ có thần linh, lạy thần linh, xin thần linh chữa lành vết thương từng hành hạ bỉ nhân, tận diệt đau đớn, truyền phả sức mạnh để bỉ nhân có thể kêu gọi đồng đội Lykian, thúc đẩy họ xông ra chiến trường, và bỉ nhân thân chinh chiến đấu bảo vệ thi thể người quá cố."
Chỉ huy vừa nói vừa cầu xin, Phoibos Apollo nghe tiếng. Thần linh lập tức chấm dứt đau đớn, làm máu khô trên vết thương tàn ác và truyền phả sức mạnh vào tâm can. Trong lòng Glaukos vui mừng khôn xiết thấy thần linh oai phong đã để tai lắng nghe lời cầu xin. Trước tiên chỉ huy tức tốc đi một vòng gặp tất cả chỉ huy Lykian, thôi thúc họ tập trung bao quanh Sarpedon. Tiếp theo chỉ huy hùng dũng cất bước đi giữa hàng quân Troian tìm gặp Poulydamas công tử Panthoos và Agenor oai hùng. Sau đó chỉ huy đi gặp Aineias và Hektor giáp y lát đồng. Tới gần cất lời như có cánh bay xa chỉ huy nói: "Hektor, như vậy là bây giờ chủ súy quên hết đồng minh rồi phải không? Vì chủ súy họ bỏ mạng ở đây, xa thân hữu, xa quê hương. Chủ súy chẳng mảy may động lòng trợ giúp! Sarpedon chỉ huy quân Lykian chiến đấu bằng khiên chết nằm đó. Trước kia tận dụng nhận thức và sức mạnh bảo vệ Lykia, bây giờ Sarpedon bị thần linh chiến tranh tàn ác dùng thương Patroklos đánh gục. Bởi thế, quý hữu, tất cả hãy mau mau tới đứng bên cạnh, lòng vừa hổ thẹn vừa căm giận, ngăn chặn quân Myrmidon hậm hực, hung hãn xổ tới lột giáp y, hạ nhục thi hài, trả thù cho quân Danaan tử trận, thương ngô bối giết chết bên dãy thuyền lướt sóng."
Chỉ huy dứt lời. Quân Troian buồn vô cùng, chân tay bải hoải, lòng dạ rã rời, vì Sarpedon dưới mắt họ là sức mạnh bảo vệ thành phố, mặc dù tới từ đất khác; tuy nhiều binh sĩ đi theo, song ngoài chiến trường Sarpedon dũng cảm hơn hết. Buồn khôn nguôi, hăm hở trả thù, họ hầm hầm đổ tới, dáng vẻ hung hãn, trực diện quân Danaan. Hektor dẫn đầu căm giận vì Sarpedon tử trận. Trong khi đó về phía mình Patroklos công tử Menoitios cũng rát cổ bỏng họng khích động binh sĩ Achaian. Patroklos bắt đầu với hai Aias, cả hai đều sẵn sàng

lâm chiến: “Aias, bây giờ hai quý hữu hãy can đảm chiến đấu chứng tỏ mình là chiến binh như trước hoặc can đảm, hăng hái hơn nữa. Tên đầu tiên, Sarpedon, nhảy qua tường quân Achaian dựng đã chết, nằm thẳng cẳng. Ngô bối nên tìm cách cướp xác, hạ nhục, lột giáp y khỏi bờ vai! Nếu đồng đội quyết tâm bảo vệ xác y, ngô bối sử dụng thương đồng tàn ác khuất phục hạ sát thêm vài đứa nữa!”
Patroklos dứt lời, cả hai đều sẵn sàng chiến đấu, dù không bị thúc đẩy. Sau khi tăng cường lực lượng rồi dàn hàng, quân Troian và quân Lykian đối đầu với quân Myrmidon và quân Achaian, hai bên đụng độ dữ dội quanh xác Sarpedon, vừa đâm chém vừa la hét rùng rợn, giáp y trên người binh sĩ rền vang. Đúng lúc đó Chúa tể tung màn tối khủng khiếp bao phủ chiến trường thảm khốc để vì quý tử thương yêu hai bên giao chiến quyết liệt hơn nữa.
Thoạt đầu quân Troian phần nào đẩy lui quân Achaian cặp mắt sắc sảo, tinh tường, vì chiến binh xuất sắc lực lượng Myrmidon bị giết, công tử Agakles dũng cảm, Epeigeus can trường, ngày trước sống trong thành phố Boudeion xây cất vững chắc, nhưng sau đó vì giết em họ thuộc hàng quý tộc phải tới năn nỉ sống nhờ Peleus và Thetis chân bạc. Hai người gửi đương sự và Achilleus chuyên xâm nhập tấn công tới Troa, thành phố nổi tiếng nhiều ngựa, giao chiến chống lại người Troian. Vừa để tay lên xác chết đương sự bị Hektor lừng danh tung tảng đá trúng đầu. Sọ chẻ làm hai trong chiếc mũ nặng nề; đương sự ngã sấp trên xác chết, tử thần từng làm tan nát cõi lòng lớn vớn xung quanh. Buồn vì mất đồng đội, Patroklos lồng chạy đâm qua chiến binh hàng đầu nhanh như chim ưng xua đuổi quạ nhỏ và sáo sậu. Tức giận khôn nguôi, vì đồng đội tử trận, nhanh như chớp, ô mã phu tài ba Patroklos, anh nhảy xổ tấn công quân Lykian, rồi quân Troian. Patroklos chọi trúng gáy Sthenelaos, quý tử Ithaimenes, tảng đá cắt đứt gân cổ. Quân Troian hàng đầu và Hektor hùng dũng lui lại do áp lực của quân Achaian. Nhưng họ chỉ lui lại trong tầm thương người ném cố lao trong cuộc tranh tài hoặc ngoài chiến trường khi quân thù định tâm hạ sát. Người đầu

tiên quay lại là Glaukos, chỉ huy binh sĩ Lykian chiến đấu bằng khiên. Chỉ huy giết chết Bathykles gan dạ, quý tử của Chalkon, nhà ở Hellas nhờ của cải và tiền bạc nổi tiếng người Myrmidon nào cũng biết. Nhưng Glaukos bất thình lình quay lại lao thương trúng ngực lúc Bathykles theo sau sắp đuổi kịp. Bathykles ngã văng như tường đổ. Bathykles gục chết là nỗi buồn ghê gớm đối với quân Achaian, vì là chiến binh anh hùng tử trận. Trái lại, quân Troian vui mừng khôn xiết, ùn ùn kéo tới bu quanh thi thể. Dẫu thế quân Achaian vẫn hăng say chiến đấu, điên cuồng sấn tới tấn công quân thù. Meriones hạ sát chiến binh Troian, Laogonos, công tử can trường của Onetor, tu sĩ phục vụ Chúa tể trên núi Ida, dân chúng kính trọng như thần linh. Meriones đâm dưới hàm và tai; linh hồn tức thì rời thể xác, màn tối rùng rợn bao phủ nạn nhân. Aineias lao thương đồng hy vọng trúng trong lúc Meriones núp dưới khiên tiến tới. Nhưng để ý nhìn phía trước Meriones né tránh, cúi khom nhoai lên, trường thương vút tới cắm phập xuống đất ngay phía sau. Cán thương rung như không muốn ngừng; thần linh chiến tranh man rợ nắm chặt mới thôi. [Bởi thế, rời cánh tay cường tráng của Aineias bay đi vô ích, thương vừa cắm phập xuống đất vừa run rẩy.] Giận hết sức Aineias quát to: “Meriones, mi có vẻ khiêu vũ giỏi, song nếu trúng, thương ta lao sẽ một lần và mãi mãi tức tốc kết liễu đời mi!”

Meriones tay thương lừng danh đưa mắt nhìn rồi đáp: “Aineias, ngươi có vẻ cường tráng, song sẽ không dễ gì chế ngự nổi sức mạnh biết bao binh sĩ sẵn sàng trực diện, đương đầu. Ngươi cũng là thế nhân như người khác. Nếu ta lao thương đồng sắc nhọn may sao trúng giữa thân thể, mặc dù lực lưỡng, mặc dù tin tưởng cánh tay dũng mãnh, ngươi cũng sẽ cấp kỳ trao vinh dự cho ta và dâng linh hồn cho Diêm Vương kỵ mã kỳ diệu.”

Meriones dứt lời, công tử can trường của Menoitios nóng mặt đáp lại: “Meriones, chiến sĩ can trường cần gì phải nói như thế? Quý hữu tài ba ơi, vài lời lăng nhục không đủ xua đuổi quân Troian khỏi xác chết. Trước khi chúng bỏ đi nhiều người

sẽ chui vào lòng đất. Hành động mới kết liễu chiến tranh, lời nói chỉ để ba hoa tán gẫu. Bởi thế chẳng nên dài dòng, thay vì thế hãy xung trận giao tranh."

Dứt lời công tử Menoitios bước đi. Meriones hùng dũng theo sau. Như tiếng chặt dâng lên từ thung lũng trong núi lúc tiều phu đốn cây, âm thanh đục nặng ngân xa, hòa lẫn tiếng đổ, tiếng khiên bọc da bò chế tạo kỳ khu, tiếng thương bịt đồng rền vang mặt đất, lối đi thênh thang, khi hai bên vung kiếm, giơ thương hai mũi xổ tới đâm chém. Lúc này ngay người tinh mắt cũng không nhận ra Sarpedon phi thường, vì từ đầu tới chân phủ kín tên, máu và bụi. Hai bên tiếp tục đổ tới xúm quanh thi thể như đàn ruồi bu quanh xô đựng sữa trong sân nông trại một ngày mùa xuân lúc sữa tràn đầy. Hai bên cứ thế xổ tới xúm quanh thi thể.

Suốt thời gian đó Chúa tể không hề rời cặp mắt tinh tường khỏi hỗn chiến tàn bạo. Trái lại, Chúa tể bám sát, theo dõi hàng hàng lớp lớp binh sĩ giao tranh phía dưới, trong thâm tâm tự hỏi sẽ làm gì để kết liễu cuộc đời Patroklos, nếu từ lúc này, để Patroklos gục ngã dưới đường thương Hektor bên thi thể Sarpedon trong cuộc giao tranh, để Hektor hùng dũng lột giáp y khỏi bờ vai, hay để Patroklos tiếp tục đưa thêm kẻ thù vào vòng đau khổ? Suy nghĩ chán chê cuối cùng Chúa tể quyết định mã phu can trường của Achilleus, công tử Peleus, lại đánh đuổi quân Troian và Hektor giáp y lát đồng lui về thành phố, tiêu diệt nhiều sinh mạng. Bởi thế, bắt đầu với Hektor, Chúa tể biến chủ súy thành nhút nhát. Chủ súy lên xe, quay ngựa tháo chạy, cùng lúc kêu gọi binh sĩ Troian làm theo, vì biết bàn cân thiêng liêng của Chúa tể đã nghiêng chiều. Lúc đó ngay cả binh sĩ Lykian dũng mãnh cũng không chống cự, trái lại tất cả hoảng sợ kéo nhau tháo chạy, khi thấy quân vương bị đâm trúng tim, nằm chết giữa đống xác người. Vì nhiều binh sĩ gục ngã đè lên thi thể lúc công tử Kronos đẩy cuộc giao tranh tới mức gay gắt, dữ tợn. Quân Achaian tức tốc lột giáp y lát đồng lóng lánh khỏi bờ vai Sarpedon, công tử can trường của Minoitios đưa ngay cho đồng đội đem về dãy thuyền rỗng không. Đúng lúc đó Chúa tể thu thập mây trời nói

nhỏ với Apollo: “Phoibos yêu quý, bây giờ hoàng nhi xuống đưa Sarpedon ra khỏi vòng tên bay, đồng thời lau máu đọng trên da thịt, sau đó mang đi thật xa tới dòng sông nước trong veo rửa sạch, cuối cùng lấy dầu trường sinh thoa khắp và y phục bất tử mặc kín thi thể. Xong rồi sai lệnh sứ nhanh chân lẹ bước mang trao tận tay Giấc Điệp và Tử Thần, anh em sinh đôi. Hai lệnh sứ sẽ hỏa tốc đem vào đất Lykia bao la, phì nhiêu. Anh em, bà con thân tộc ở đó sẽ mai táng đầy đủ, lập mộ, dựng bia, vì đó là vinh dự dành cho người quá cố.”
Chúa tể dứt lời. Sau khi lắng nghe Apollo tuân lệnh thân phụ tức thì. Từ đỉnh núi Ida sà xuống chiến trường ác liệt, thần linh hối hả nâng Sarpedon oai hùng ra khỏi vòng tên bay, mang đi thật xa tới dòng sông nước trong veo rửa sạch máu, thoa dầu trường sinh, phục sức y phục bất tử. Xong rồi thần linh trao tận tay lệnh sứ nhanh chân lẹ bước, Giấc Điệp và Tử Thần, anh em sinh đôi. Hai lệnh sứ sẽ cấp tốc mang vào đất Lykia bao la, phì nhiêu.
Trong khi đó Patroklos quát gọi Automedon mang ngựa lại để truy kích quân Troian và quân Lykian. Anh ngớ ngẩn quá chừng. Anh sai lầm tai hại! Nếu theo đúng lời công tử Peleus căn dặn, anh sẽ không gặp nguy hiểm, rồi mất mạng. Nhưng về tinh thần Chúa tể bao giờ cũng mãnh liệt hơn thế nhân. Trong khoảnh khắc Chúa tể có thể khiến chiến binh can trường khiếp đảm tháo chạy, tước lột chiến thắng dễ dàng, sau đó lại thúc đẩy chiến binh chiến đấu! Bởi thế lúc này Chúa tể biến Patroklos thành táo bạo, gan dạ khác thường.
Ô, Patroklos, tên nào là tên đầu tiên, đứa nào là đứa cuối cùng anh hạ sát lúc thần linh vẫy gọi đi vào cõi chết? Thoạt tiên là Adrestos, Autonoos, Echeklos; rồi đến Perimos công tử Megas, Epistor, Melanippos; cuối cùng Elasos, Moulios và Pylartes. Patroklos thanh toán số này; đám còn lại thằng nào cũng tìm cách chém vè tháo thân. Hung hăng, mãnh liệt, đường thương tàn sát, nhờ cánh tay phi thường, tả xung hữu đột, thành Troa kín cổng cao tường suýt nữa con cái người Achaian chiếm trọn, nếu Phoibos Apollo không đứng trấn trên thành lũy kiên cố, hăm hở trợ giúp quân Troian, suy tính kết liễu đời

Patroklos. Ba lần Patroklos bám góc trèo lên tường cao ngất; ba lần Apollo vừa hất ngã vừa đưa bàn tay bất tử đập khiên bóng lộn. Lần thứ tư, như ác quỷ Patroklos leo lên, thần linh vừa ngăn chặn vừa hét rùng rợn, lời như có cánh bay xa: "Xuống ngay, Patroklos phi thường! Định mệnh không muốn thành phố của dân Troian hiên ngang rơi vào tay ngươi, ngay cả Achilleus tài ba gấp bội." Nghe nói thế Patroklos vội tụt xuống khá xa tránh Apollo xạ thủ từ xa nổi cơn thịnh nộ.
Hektor ghì ngựa vó mạnh phi nhanh gần cổng Skaian. Chủ súy không biết nên quay lại đám quân tan tác tiếp tục chiến đấu, hay kêu gọi binh sĩ rút lui tập trung bên trong tường thành. Chủ súy đang suy nghĩ Phoibos Apollo xuất hiện bên cạnh, giả dạng chiến binh trẻ tuổi, lực lưỡng Asios, cậu ruột Hektor luyện ngựa, em cùng cha cùng mẹ với Hekabe, công tử Dymas, có nhà ở Phrygia gần sông Sangarios. Giả dạng như vậy Apollo quý tử Chúa tể cất tiếng: "Hektor, vì sao ngừng chiến đấu, chểnh mảng nhiệm vụ? A! Ước gì ta cường tráng chứ không ẻo lả như hiền điệt lúc này! Rồi ra hiền điệt sẽ thấy rút lui khủng khiếp nhường nào! Dù sao hiền điệt cũng nên quay ngựa vó mạnh phi thường ra ngay bây giờ tấn công Patroklos. Biết đâu hiền điệt có thể hạ y. Và biết đâu Apollo sẽ ban chiến thắng vẻ vang."
Dứt lời thần linh quay lại đám đông đang giao tranh. Hektor lừng danh ra lệnh Kebriones dũng cảm quất ngựa phóng ra chiến đấu. Lẩn vào đám đông Apollo gây hỗn loạn khủng khiếp trong hàng ngũ quân Argive, tạo thế thượng phong, chiến thắng cho Hektor và quân Troian. Nhưng Hektor không màng tới quân Danaan và cũng không thèm giết tên nào, thay vì thế thúc ngựa vó mạnh phi thường đâm xổ vào Patroklos. Phía bên kia Patroklos nhảy khỏi xe, tay trái cầm thương, tay phải vơ hòn đá xù xì, óng ánh. Vừa cầm lên, đứng dõng dạc, không hề khiếp sợ Hektor, giáng hết sức, anh ném. Anh không ném vu vơ, hòn đá sắc cạnh trúng Kebriones, quý tử ngoại hôn quân vương Priam, mã phu tùy tùng của Hektor, tay đang cầm dây cương. Hòn đá trúng trán giữa hai mắt cắt đứt cả hai lông mày, xương vỡ, con ngươi rơi xuống đất ngay

chân. Đương sự lăn khỏi xe bền chắc như thợ lặn chúc đầu nhảy xuống nước chấm dứt cuộc đời.
Liền đó, ô mã phu Patroklos, anh cất tiếng cười ngạo nghễ: “A ha! Leo dây múa rối, nhào lộn tài ghê! Ta dám chắc nếu ra biển đầy cá tên này cũng giỏi tương tự. Cứ nhìn cách nhào lộn dễ dàng, từ xe xuống đất, đầu đâm trước, ta cam đoan từ thuyền nhảy xuống biển, ngay cả khi thời tiết khắt khe, tên này vớ không biết bao nhiêu sò mà kể. Không ngờ quân Troian cũng có thợ lặn lành nghề!” Nói rồi anh nhào tới tấn công Kebriones như sư tử hùng hổ vừa bị thương ở ngực khi về gia súc trong chuồng, táo bạo dẫn tới chỗ mất mạng. Ô, Patroklos, cuồng nộ dâng cao, anh lao tới tấn công Kebriones! Phía bên kia Hektor cũng nhảy khỏi xe xuống đất. Hai người lập tức giao chiến trên thi thể Kebriones như hai sư tử bụng lép điên cuồng giành giật xác hươu vừa bị hạ trên đỉnh núi. Kebriones nằm giữa, hai chiến binh say máu chiến tranh đứng hai bên. Patroklos công tử Menoitios và Hektor nổi tiếng lừng danh, cố sức xẻ thịt nhau bằng mũi thương đồng tàn nhẫn. Hektor nắm đầu Kebriones nhất định không buông; phía bên kia Patroklos cầm chân Kebriones cương quyết giữ chặt. Lúc này quân Troian và quân Danaan cũng nhào tới xô xát kịch liệt, loạn đả tơi bời.
Như gió đông và gió nam vật lộn, giành giật trong thung lũng trên núi cao, đôi bên muốn rung chuyển, thổi giạt, đè bẹp rừng cây rậm rạp, um tùm: sồi, tần bì, thù du vỏ dẻo dai xô đẩy, chen lấn, thân chạm thân, cành đụng cành, đổ gãy răng rắc, tiếng kêu kỳ dị, quân Troian và quân Achaian chồm tới đâm chém thanh toán lẫn nhau, hai bên không bên nào nghĩ tới tháo chạy thảm hại. Thương sắc thi nhau cắm phập chỗ Kebriones nằm, tên gắn lông thay nhau bay khỏi dây cung, đá to rủ nhau đổ tới mặt khiên hai bên quần thảo quanh thi thể. Đương sự nằm bất động, bụi bốc mù mịt, thân thể to lớn nằm kín khoảng đất rộng rãi, không nghĩ gì nữa tới nguồn vui cưỡi ngựa, và quên hẳn nghệ thuật thao luyện tuấn mã. Chừng nào mặt trời còn lơ lửng trên cao giữa bầu trời, hai bên thương lao đi, thương ném lại tìm gặp mục tiêu, chừng đó binh sĩ còn

tiếp tục gục ngã. Nhưng lúc mặt trời bắt đầu lụn dần, lúc nông phu tháo ách cho bò, lúc đó trái với định mệnh, quân Achaian hùng dũng hơn bao giờ. Họ lôi chiến binh anh hùng Kebriones khỏi vòng tên bay, xa chỗ quân Troian la hét vang trời, lột giáp y khỏi bờ vai.
Nhưng muốn giết nhiều nữa Patroklos tấn công tới tấp quân thù tứ phía. Ba lần nhào tới, hét rùng rợn, như thần linh chiến tranh điên dại, lần nào anh cũng hạ sát chín địch thủ. Nhưng lần thứ tư như ác quỷ chồm lên, hỡi ôi Patroklos, anh kết thúc cuộc đời rõ rệt! Phoibos, Phoibos khủng khiếp gặp anh giữa lúc giao tranh sôi sục. Anh không nhìn thấy thần linh lách qua đám quân đang chạy tán loạn. Lẩn kín trong sương mù dày đặc thần linh tiến tới, đứng đằng sau, xòe tay đập mạnh vào lưng, đôi vai rộng lớn, khiến cặp mắt quay cuồng, đảo lộn. Tiếp theo thần linh hất mũ khỏi đầu, mũ dày che mặt lăn lách cách dưới chân cặp ngựa, lông trên chỏm bê bết máu và bụi. Từ trước tới giờ không ai được phép để mũ gắn chòm lông đuôi ngựa dính bụi, vì mũ bao che mái đầu, bảo vệ vầng trán ngoạn mục Achilleus phi thường. Nhưng bây giờ Chúa tể cho phép Hektor đội trên đầu, vì sắp sửa chấm dứt cuộc đời. Không những thế thương cán dài, to, chắc, nặng mũi bịt đồng còn gãy nát trên tay, dây đeo khiên gắn tua đứt rơi từ bả vai xuống đất. Thần linh Apollo công tử Chúa tể lột trấn thủ khỏi lồng ngực!
Đầu óc choáng váng, thân thể cường tráng run rẩy, Patroklos đứng như trời trồng, ngơ ngác. Đúng lúc đó binh sĩ Dardanian tên Euphorbos công tử Panthoos từ đằng sau tiến tới giơ thương sắc nhọn đâm giữa hai vai. Tên này tuổi đời còn trẻ, song là tay lao thương, chạy bộ, cưỡi ngựa lừng danh; lần đầu mang xe ra chiến trường, am tường nghệ thuật tác chiến, y hạ hai mươi mã phu từ trên xe lăn xuống đất. Y là kẻ đầu tiên lao thương tấn công anh, ô Patroklos, mã phu tuyệt vời. Nhưng y không thể chế ngự. Sau khi rút thương gỗ tần bì khỏi thân thể, y vội chạy lẩn vào đám đông đồng đội, không ở lại mặt đối mặt giao tranh, dù anh tay không. Bây giờ đờ đẫn vì thần

linh giáng đòn, Euphorbos đâm thương, cố gắng tìm cách thoát thân, tránh số phận bi đát, anh lui về với đồng đội.
Thấy chiến binh Patroklos bị thương lết khỏi chiến trường quay về hàng ngũ, Hektor băng qua hàng quân xổ tới, lao thương trúng bụng dưới, thúc mạnh mũi đồng xuyên qua. Patroklos ngã như thị rụng, toàn quân Achaian thất kinh. Như sư tử tranh hùng quật chết heo rừng bất khuất, quần thảo man rợ, vật lộn chán chê, giành giật khủng khiếp, phẫn nộ khôn nguôi, trên núi bắc qua suối nhỏ, cả hai đều muốn uống nước, sư tử mạnh nên thắng, đối thủ mệt hóa thua. Bởi thế sau khi tự tay hạ sát nhiều binh sĩ, công tử can trường của Menoitios gục trước đường thương Hektor đứng gần lao mạnh, cắt đứt mạng sống, cướp mất cuộc đời. Bây giờ chiến thắng công tử Priam cất tiếng lời như có cánh bay xa: “Patroklos, mi nghĩ mi sẽ cướp phá thành ta, bắt đàn bà con gái Troian làm nô lệ, đưa họ xuống thuyền chở về quê cha đất tổ. Sao ngu thế! Bảo vệ họ, tuấn mã của Hektor hối hả tung vó ra chiến trường! Ta cũng vậy. Tay thương kiên cường trong hàng quân Troian thiện chiến, ta hiên ngang bảo vệ họ khỏi rơi vào chuỗi ngày đen tối, chuỗi ngày tôi đòi. Trái lại, mi nằm đây, kền kền sẽ tới ăn thịt. Đồ khốn kiếp đáng thương! Mặc dù dũng mãnh Achilleus cũng không thể cứu mi. Ở lại đằng sau y căn dặn khi sai mi ra chiến trường: ‘Patroklos mã phu điêu luyện đừng để bản nhân thấy trở về dãy thuyền rỗng không, chừng nào quý hữu chưa lột tu-ních khỏi lồng ngực, nhúng đẫm máu trên ngực Hektor đa sát.’ Y nói rõ ràng như thế. Nhưng như kẻ mất trí, lòng dạ tối tăm, mi tin từng lời!”
Nhưng bây giờ sức tàn lực kiệt, ô Patroklos mã phu tài ba, hấp hối, giọng thều thào, anh nói với địch thủ: “Hektor, bây giờ mi dài lời khoác lác, ba hoa. Mi chiến thắng, song đó là tặng phẩm Chúa tể công tử Kronos và Apollo ban cho. Chế ngự ta dễ dàng, hai thần linh lột giáp y khỏi bờ vai. Nếu hai mươi kẻ như mi trực diện đương đầu, tất cả sẽ chết tươi lập tức nơi đang đứng dưới thương ta. Không. Định mệnh tàn ác và công tử Leto đã giết ta, sau đó Euphorbos trong số thế nhân. Mi là kẻ thứ ba. Dẫu thế lắng nghe ta nói thêm điều nữa, ngẫm cho

kỹ, giữ kín trong lòng. Mi cũng sẽ không sống lâu. Tử thần và định mệnh khe khắt đã tới gần kề, đứng ngay bên cạnh, mi sẽ chết dưới tay Achilleus, đích tôn Aiakos."
Patroklos vừa dứt lời, tuổi xuân chấm dứt, thần chết lấn át tức thì. Linh hồn rời thể xác xuống địa ngục gặp Diêm Vương, vừa tung cánh vừa thương tiếc số phận, giã từ tuổi trẻ, bỏ lại cuộc đời. Mặc dù Patroklos đã chết, Hektor chiến thắng vẻ vang vẫn nói: "Patroklos, vì sao tiên báo ta sẽ lao đầu xuống vực thẳm tiền định? Ai biết Achilleus, quý tử Thetis mái tóc yêu kiều, sẽ không gục vì thương ta lao, vĩnh biệt cuộc đời trước khi ta ra đi?"
Nói xong Hektor giẫm chân lên xác Patroklos, đá mạnh vào lưng, giật thương khỏi người. Liền đó vẫn thương ấy, không ngưng nghỉ, chủ súy tức tốc đuổi theo Automedon, mã phu hiên ngang dòng dõi Aiakos bước chân thoăn thoắt, vì muốn đánh gục. Nhưng Automedon thoát hiểm nhờ tuấn mã bất tử tặng phẩm huy hoàng thần linh riêng tặng Peleus mang khỏi chiến trường.

Khúc 17

Công tử Atreus, Menelaos, thần linh chiến tranh yêu thương, biết Patroklos đã bị quân Troian đánh gục trong lúc giao chiến quyết liệt. Đội mũ lát đồng óng ánh, Menelaos hối hả bước qua hàng đầu, đi quanh tử thi như bò mẹ rống kêu, lần đầu ở cữ, chưa có kinh nghiệm sinh nở, khom mình trên bê nhỏ vừa chào đời. Menelaos tóc vàng cứ thế bước quanh, thương dài, khiên tròn che kín Patroklos, sẵn sàng hạ sát bất kỳ kẻ nào nhào tới tấn công. Ngược lại, công tử Panthoos, thương gỗ tần bì, cũng không lơi là đối với thi thể Patroklos tuyệt vời nằm dài trên mặt đất. Tiến lại đứng gần xác chết, công tử Panthoos nói với địch thủ háo chiến: “Menelaos, công tử Atreus, dòng dõi Chúa tể, chỉ huy binh sĩ, ngươi nên rút lui, để tử sĩ nằm đó, cả vũ khí đầm đìa máu đỏ. Ta là người đầu tiên trong hàng quân Troian và đồng minh danh tiếng đánh gục đương sự bằng thương trong lúc hỗn chiến. Để ta đón nhận vinh dự vẻ vang trong hàng quân Troian, kẻo ta sẽ lao thương cắt đứt cuộc đời êm dịu như giấc mơ.”
Menelaos tóc vàng giận quá đáp: “Ôi, Cha Chúa tể, huênh hoang quá độ chẳng xứng đáng tí nào! Máu nóng tràn trề trong lồng ngực, tự tin, bạo dạn nhất hạng trong hàng dã thú, beo gấm, sư tử, heo rừng hung dữ tự hào nhờ sức mạnh, song so ra không bằng thái độ kiêu hãnh công tử Panthoos sử dụng thương gỗ tần bì biểu lộ. Dù vậy Hyperenor cường tráng, luyện ngựa tài tình, cũng không sống để tận hưởng tuổi xuân khi thóa mạ, đương đầu với ta. Y nói ta là chiến sĩ đáng khinh trong hàng quân Danaan. Nhưng ta khẳng định ít nhất y không thể lết về nhà, không vui vẻ gặp mặt vợ yêu quý cùng cha mẹ thân thương. Mi cũng vậy. Nếu đương đầu, dù mi hung hăng, ta cũng đánh gục. Thay vì chạm trán, ta khuyên nên quay về hàng ngũ, đừng trực diện với ta trước khi nếm mùi bất hạnh. Chớ để dại rồi mới học làm khôn.”
Menelaos dứt lời, song không khiến Euphorbos thay đổi ý định. Euphorbos đáp: “Menelaos, Chúa tể thương yêu, bây giờ

là lúc thế nào ngươi cũng đền nợ anh ta. Ngươi hạ sát, rồi huênh hoang khoe chiến thắng trên thi thể! Ngươi khiến vợ anh ấy góa bụa, cô độc, đơn chiếc trong phòng tân hôn, cha mẹ anh ấy đau khổ, buồn rầu khôn xiết vì tang tóc. Ta sẽ chấm dứt đau khổ, buồn rầu cho hai người, nếu mang đầu lâu, giáp y ngươi trao tay Panthoos và Phrontis khả ái. Vì thế giao tranh sẽ không kéo dài, không cần thử sức giữa đôi ta để quyết định được thua, sống chết, can đảm hay hèn nhát."
Dứt lời Euphorbos giơ thương đâm khiên tròn của Menelaos. Mũi đồng không chui qua mà lại cong xoắn vì mặt khiên bằng đồng bền cứng. Đáp lại công tử Atreus, Menelaos vươn lên vừa lao thương tấn công vừa cầu xin Cha Chúa tể. Euphorbos lui lại, Menelaos đâm trúng yết hầu, lấy tay vừa hết sức đè vừa hết sức đẩy. Mũi nhọn chui qua cần cổ mềm xèo từ bên này sang bên kia. Euphorbos gục ngã đổ rầm, giáp y lẻnh kẻng xung quanh. Tóc mượt đẹp như tóc nữ thần hoa khôi Euphorbos thường dùng dây vàng, dây bạc thắt thành lọn bây giờ sũng máu. Như người làm vườn trồng cây ô-liu mới mọc nơi vắng vẻ, chỗ ẩm ướt, nước tràn trề, cây tươi tốt, phát triển, trổ hoa trắng phau nghiêng ngả theo chiều gió, nhưng một hôm cuồng phong theo cơn lốc bất thình lình đổ tới, cây bật rễ, đổ kềnh trên mặt đất, công tử Panthoos cũng vậy, Euphorbos tay thương gỗ tần bì nằm sóng soài, Menelaos công tử Atreus vừa hạ sát đang hí hoáy lột giáp y.
Như sư tử trên núi tin tưởng sức mạnh kiên cường, chồm tới quật ngã bò nái tơ đang gặm cỏ cùng đàn, trước hết dùng hàm răng dũng mãnh ngoạm chặt bẻ cổ, tiếp đến uống máu, ăn sống ruột gan trong khi mục phu và bầy chó xúm quanh lớn tiếng la hét, song đứng xa không dám lại gần trong lòng khiếp sợ, quân Troian cũng thế, không binh sĩ nào dám tiến tới trực diện Menelaos chiến thắng. Bởi vậy công tử Atreus không gặp khó khăn tước lột giáp y khỏi thi thể công tử Panthoos, nếu Phoibos Apollo không bực tức ngăn cản, đưa Hektor tới tiến đánh y hệt thần linh chiến tranh điên dại. Giả dạng thế nhân, dưới hình thù Mentes, thủ lĩnh quân Ki - kones, Apollo tới gặp Hektor nói lời như có cánh bay xa:

“Hektor, suốt thời gian vừa qua tại sao chủ súy lại hăm hở đuổi bắt ngựa của Achilleus, thế nhân khó lòng huấn luyện, khó lòng làm chủ, khó lòng điều khiển, trừ công tử Peleus, thân mẫu là nữ thần bất tử? Trong khi chủ súy đuổi theo cái không bao giờ có thể nắm bắt, Menelaos hiếu chiến, công tử Atreus, đi quanh thi hài Patroklos vừa hạ sát, chiến sĩ xuất sắc hàng quân Troian, Euphorbos công tử Panthoos, chấm dứt tinh thần chiến đấu hăng say.”

Nói rồi thần linh quay lại giữa lòng cuộc chiến. Đau đớn da diết tràn ngập cõi lòng u uẩn, đưa mắt nhìn qua hàng quân, chỗ này chỗ kia, Hektor thấy hai người, một đang lột giáp y lộng lẫy, một đang nằm sóng soài trên mặt đất, máu từ vết thương liên tục ứa ra. Mũ đồng óng ánh, như ngọn lửa bất diệt trong lò thợ rèn lừng danh Hephaistos, vừa bước qua hàng đầu chủ súy vừa hét inh ỏi. Nghe rõ mồn một công tử Atreus thất kinh tự nhủ: “Làm thế nào bây giờ? Nếu bỏ giáp y lộng lẫy thế này, nếu để thi hài Patroklos nằm đây, vì trả thù cho mình mà hy sinh tính mạng, mình sẽ là đối tượng bất kể người Danaan nào trông thấy cũng khinh khi. Ngược lại, nếu vì danh dự, do sợ dư luận, phải đơn độc chống lại Hektor và quân Troian, mình sẽ bị chúng bao vây, số lượng đông đảo gấp bội, Hektor mũ đồng óng ánh sẽ điều hết quân tới đây! Nhưng cần gì phải tranh luận trong lòng như thế? Khi rắp tâm, làm ngược ý định thần linh, giao chiến với kẻ thần linh quý mến, thế nào chiến binh cũng gặp tai ương khủng khiếp. Bởi thế không binh sĩ Danaan nào sẽ nghĩ xấu về mình, nếu thấy mình rút lui tránh đương đầu với Hektor, vì y được thần linh trợ giúp. Tuy nhiên, nếu mình đi tìm Aias say mê chiến trận, hai đứa cùng quay lại đương đầu ác quỷ, dù đi ngược ý định thần linh, cố cứu thi hài đồng đội thân thiết mang về cho Achilleus công tử Peleus. Như vậy là giải pháp hay hơn hết trong lúc khó khăn thế này.”

Trong lúc Menelaos còn đang tranh luận nội tâm, quân Troian hàng hàng lớp lớp kéo tới. Hektor dẫn đầu. Rời bỏ xác chết, Menelaos quay đầu rút lui, song nhiều lần nhìn lại đằng sau, như sư tử râu xồm xoàm vì chó và mục phu cầm giáo hò hét

đuổi khỏi chuồng, trái tim kiên cường se lại trong lộng ngực, dáng vẻ nuối tiếc rời sân nông trại bước đi. Menelaos tóc vàng cứ thế lui dần mỗi lúc một xa Patroklos. Tới hàng đồng đội Menelaos vừa dừng lại vừa đưa mắt tìm Aias công tử Telamon. Menelaos thấy chỉ huy ở xa cánh trái chiến trường đang đôn đốc, hối thúc đồng đội xông lên giao chiến, vì Phoibos Apollo đã làm họ hoảng hốt kỳ lạ. Mene-laos co giò phóng chạy, vừa tới gần hối hả thốt lời: “Aias, quý hữu ơi, Patroklos bị giết, ngô bối phải ba chân bốn cẳng tới quyết chiến bảo vệ anh ấy, cố gắng ít nhất mang thi hài về cho Achilleus, mặc dù lúc này trần trụi, vì giáp y đã rơi vào tay Hektor mũ trận óng ánh.” Nghe lời kêu gọi mà xúc động, mặt nóng bừng bừng vì tức giận bốc cao, Aias gan dạ xổ qua hàng đầu, Menelaos tóc vàng theo sau. Nhưng Hektor đã lột giáp y, đang kéo xác Patroklos ra xa, sẽ dùng kiếm sắc chặt đầu, lôi thân về thành Troa cho chó ăn thịt. Mang khiên như bức tường, Aias tiến tới mỗi lúc một gần. Lại rút về đám đông đồng đội Hektor nhảy lên xe đưa giáp y óng ả cho quân Troian mang về thành phố, hy vọng chiến phẩm đem lại vinh dự vẻ vang cho bản thân. Đưa khiên lớn rộng ngăn che, Aias đứng gần công tử Menoitios, như sư tử đứng cạnh bầy con lúc dẫn đi trong rừng bất đồ gặp thợ săn. Đứng hùng dũng, hiên ngang, Aias chau mày nhăn mặt đưa mắt nhìn. Aias cứ thế đứng bảo vệ thi hài anh hùng Patroklos. Phía đằng kia, công tử Atreus, Menelaos, thần linh chiến tranh yêu quý, cũng đứng bên thi thể đồng đội, trong lòng thương xót bừng nở, buồn rầu dâng cao.
Trái lại Glaukos, công tử Hippolochos, chỉ huy lực lượng Lykia bất bình với Hektor, đưa mắt lườm, nói nặng lời: “Hektor, bản nhân thấy quý hữu chỉ đẹp mẽ ngoài, lăng xăng biểu diễn, nhưng vô dụng trên chiến trường! Tiếng tăm lừng lẫy, song chẳng là gì, mà chỉ là tên chạy trốn! Bây giờ quý hữu nên tự hỏi làm thế nào cứu đất nước và thành phố, không ai trợ giúp, ngoài cánh tay nhân dân sinh ra trong đó. Không binh sĩ Lykian nào sẽ ra ngoài giao chiến với quân Danaan để bảo vệ thành phố của quý hữu, vì nhận thấy giao tranh liên tục với quân thù, hết ngày này qua ngày khác, chẳng được đền đáp.

Binh sĩ tầm thường hy vọng gì được quý hữu cứu vớt đem về hàng quân, khi quý hữu tàn nhẫn bỏ rơi Sarpedon, quý khách, thân hữu đồng thời đồng đội, trở thành mồi ngon, chiến phẩm đối với bọn Argive? Người lúc sống đã hết lòng trợ giúp thành phố và quý hữu, bây giờ quý hữu nhẫn tâm phe lờ để mặc làm mồi cho bầy chó! Bởi thế, kể từ lúc này, nếu binh sĩ Lykian còn để tai lắng nghe bản nhân, ngô bối sẽ trở về quê hương. Thành Troa tất nhiên sẽ tiêu vong. Do vậy nếu lúc này quân sĩ Troian còn dũng cảm, bất khuất, hiên ngang thực sự khiến họ chiến đấu quyết liệt, sống mái với quân thù, bảo vệ quê hương, ngô bối phải mau mau kéo Patroklos vào thành phố. Nếu thi thể tên đó mang khỏi chiến trường, từ cánh đồng vào thành phố lớn rộng của quân vương Priam, bọn Argive sẽ tức thì trả lại giáp y lộng lẫy của Sarpedon, ngô bối đồng thời cũng có thể đem thi hài trở về thành phố, vì anh ấy vừa hạ sát mã phu của Achilleus, quyền uy, tài giỏi trong hàng quân Argive bên dãy thuyền, chỉ huy binh đội cận chiến tinh nhuệ! Nhưng nghe tiếng quân thù xa xả hò hét chiến đấu, quý hữu không dám trực diện Aias hùng hổ, nhìn thẳng mặt, giao chiến trực tiếp, vì y dũng cảm hơn quý hữu."
Hektor mũ óng ánh nhìn cau có, giận dữ đáp: "Glaukos, bản nhân ngạc nhiên hết sức người như quý hữu sao lại nói năng quá lời? Từ trước tới giờ bản nhân cứ nghĩ về cung cách cư xử quý hữu khôn ngoan, chín chắn hơn nhiều người trong hàng quân Lykia ruộng đất phì nhiêu. Nhưng bây giờ bản nhân hoàn toàn phủ nhận cung cách qua ngôn từ quý hữu vừa biểu lộ khẳng định bản nhân không dám đương đầu với Aias khủng khiếp. Nói quý hữu hay bản nhân không sợ giao chiến, bản nhân không sợ tiếng xe, vó ngựa chạy ầm ầm. Bản nhân chỉ sợ về ý định Chúa tể mang khiên thần luôn luôn mãnh liệt. Khoảnh khắc Chúa tể có thể khiến chiến binh can trường tháo chạy, tước bỏ chiến thắng dễ dàng; chốc lát Chúa tể lại thúc đẩy chiến binh chiến đấu. Nhưng thôi, lại đây quý hữu. Đứng cạnh xem bản nhân làm gì. Quý hữu sẽ thấy có phải bản nhân chỉ là kẻ nhút nhát chạy trốn suốt ngày như quý hữu nói hay

bản nhân có thể chặn đứng không cho quân Danaan, mặc dù hung hãn, nhào tới cướp xác Patroklos."
Nói rồi giọng sang sảng ra lệnh binh sĩ chủ súy hét: "Binh sĩ Troian, binh sĩ Lykian, binh sĩ Dardanian cận chiến, quý hữu hãy chứng tỏ mình là nam nhi, chuẩn bị tinh thần chiến đấu, trong khi bản nhân khoác lên mình giáp y của Achilleus vô địch, giáp y lộng lẫy lột khỏi thi thể Patroklos dũng mãnh sau khi bản nhân hạ sát."
Dứt lời Hektor mũ bóng lộn rời chiến trường tàn bạo. Chủ súy vun vút đuổi theo binh sĩ mang giáp y nổi tiếng của công tử Peleus về thành phố. Phóng như bay chẳng mấy chốc chủ súy đuổi kịp, vì họ đi chưa xa. Chủ súy thay đổi giáp y tại chỗ, chiến cuộc khủng khiếp chưa lan tới, song tràn đầy nước mắt; chủ súy đưa giáp y của mình cho binh sĩ thiện chiến Troian đem về thành Troa thiêng liêng; chủ súy mặc giáp y bất tử của Achilleus, thần linh trước kia tặng thân phụ yêu quý. Về già thân phụ cho công tử, song định mệnh run rủi công tử không sống lâu để mặc giáp y thân phụ cho mình!
Từ xa nom thấy Hektor khoác lên mình giáp y của công tử Peleus oai phong, Chúa tể thu thập mây trời lắc đầu tự nhủ: "Ôi, nam nhi bất hạnh! Không biết mình sắp chết trong khi chết đang tới gần kề! Nam nhi khoác lên mình giáp y bất tử của chiến binh hùng dũng ai nom thấy cũng hết hồn; nam nhi đã giết đồng đội thân mến của chiến binh, vừa dịu dàng vừa dũng cảm. Hơn thế, không theo đức công bình, đáng lẽ chẳng nên, nam nhi lại đưa tay sỗ sàng lột giáp y qua đầu, khỏi bờ vai. Dẫu vậy lúc này ta để nam nhi thắng thế, nhưng nam nhi sẽ đền bù thắng thế mai sau, ra chiến trường nam nhi sẽ không trở về, Andromakhe sẽ không bao giờ cầm giáp y lộng lẫy của công tử Peleus nam nhi trao tay."
Dứt lời công tử Kronos hạ cặp mày đen đậm ra hiệu xác định ý nghĩ. Giáp y choàng dễ dàng lên người Hektor. Tinh thần hiếu chiến, man rợ của thần linh chiến tranh xâm nhập tâm hồn; nhiệt tình, hăng hái mới mẻ tràn ngập cơ thể. Thốt tiếng lanh lảnh hô chiến đấu, chủ súy đi tìm đồng minh vũ trang nổi tiếng; chủ súy xuất hiện lộng lẫy trước họ trong giáp y của

Achilleus oai hùng, công tử Peleus. Muốn khích động tinh thần chủ súy bước tới lần lượt nói với từng chỉ huy: Mesthles, Glaukos, Medon, Thersilochos, Asteropaios, Deisenor, Hippothoos, Phorkys, Chromios và Ennomos thày đoán nhìn chim đoán điềm. Chủ súy nói lời như có cánh bay xa khuyến khích họ: “Xin lắng nghe, quý hữu đông đảo bộ lạc lân bang và đồng minh! Khi triệu gọi từng quý hữu rời bỏ thành phố tới đây, bản nhân không tìm và không muốn số lượng. Điều bản nhân cần là người chiến đấu dẻo dai, kiên quyết chống lại quân Achaian hiếu chiến, hung dữ bảo vệ phụ nữ, trẻ thơ thành Troa. Nhằm mục đích đó, bản nhân bắt nhân dân chịu đựng nghèo khó, sẵn sàng cống hiến tặng phẩm, lương thực phục vụ quý hữu đầy đủ, nâng cao tinh thần chiến đấu. Vậy từng người trong quý hữu bây giờ hãy xông thẳng trực diện quân thù, một là sống hai là chết, vì đó là quan hệ mật thiết, trao đổi thâm tình của chiến tranh. Người nào trong quý hữu áp đảo Aias phải rút lui, mang Patroklos, mặc dù đã chết, sang hàng quân Troian luyện ngựa, bản nhân sẽ tặng nửa chiến phẩm, nửa còn lại bản nhân giữ cho mình; nhưng chiến thắng người đó sẽ chia sẻ ngang bằng như bản nhân.”
Đáp lời họ giơ thương hùng hổ, sấn sổ nhào tới tấn công quân Danaan, hy vọng thế nào cũng giật được tử thi khỏi tay Aias công tử Telamon. Họ lầm! Aias hạ sát nhiều binh sĩ trên xác Patroklos. Bởi thế Aias quay sang nói với Menelaos háo chiến: “Quý hữu thân thiết, ô Menelaos, Chúa tể thương yêu, bản nhân không hy vọng chúng mình sẽ trở về quê hương an toàn sau cuộc chiến. Bản nhân không lo cho thi thể Patroklos rồi ra sẽ làm mồi cho chó cùng chim thành Troa, song ngại bất hạnh sẽ đổ lên đầu bản nhân và quý hữu. Vì hiện nay Hektor như bão lớn, cuồng phong bao phủ đe dọa khắp dải đất, ngô bối sẽ mất mạng. Do vậy quý hữu hãy lớn tiếng kêu gọi chỉ huy quân Danaan xem có ai nghe thấy không.”
Aias dứt lời, Menelaos háo chiến làm theo tức thì. Giọng oang oang, Menelaos lớn tiếng kêu gọi quân Danaan: “Quý hữu, chỉ huy, trưởng thượng quân Argive, quý vị từng thưởng thức rượu vang, dân chúng đài thọ cùng hai công tử Atreus,

Agamemnon và Menelaos, từng chỉ huy quân lính, từng chia sẻ vinh dự, tước vị Chúa tể thần linh ban trao! Bản nhân không thể chọn ra từng vị trong số quý hữu lúc cuộc chiến diễn ra hỗn loạn, ác liệt thế này. Vậy từng vị, dù không gọi tên, hãy tự ý bước ra, lòng thầm nghĩ hổ thẹn và căm giận biết bao, nếu Patroklos biến thành trò chơi cho chó thành Troa."

Nghe Menelaos nói Aias công tử Oileus đáp lời tức khắc. Thủ lĩnh là người đầu tiên băng qua chiến trường đẫm máu tới gặp. Sau thủ lĩnh Idomeneus và Meriones cũng hăng hái chẳng kém thần linh chiến tranh. Số còn lại tới sau tăng cường cho lực lượng Achaian, ai có thể kể hết tên?

Quân Troian ào ào tiến tới tấn công; Hektor dẫn đầu. Số lượng đông đảo vừa sấn tới họ vừa gào hét như sóng biển cao ngất gầm thét ập vào cửa sông, nước tràn trề do mưa Chúa tể tuôn đổ, mũi đất nhô lồi hai bên rền vang xua đuổi, lúc nước mặn xồng xộc nhào tới. Nhưng quyết tâm đứng vững bên thi hài công tử Menoitios, đồng lòng trực diện, quân Achaian đưa khiên lát đồng bao che. Đúng lúc đó công tử Kronos trải sương mù dày đặc bao phủ hàng mũ óng ánh, vì trước kia không có ác cảm với công tử Menoitios, khi đương sự còn sống làm mã phu cho Achilleus, và bây giờ bực mình khôn xiết đương sự trở thành mồi cho chó thù địch thành Troa. Bởi thế Chúa tể thôi thúc đồng đội bảo vệ.

Thoạt đầu quân Troian đẩy lui quân Achaian mắt sắc sảo, tinh tường; hoảng hốt, bỏ xác chết, họ tháo chạy. Dẫu vậy quân Troian sôi sục chiến thắng cũng không giết được địch quân nào bằng thương, mặc dù muốn hết sức, song bắt đầu kéo xác chết mang đi. Tuy thế quân Achaian cũng chỉ rời bỏ xác chết một lúc. Họ nhanh nhẹn quay lại, lúc Aias kêu gọi đương đầu. Sau công tử tuyệt vời của Peleus, về diện mạo và tác phong, Aias vượt xa đồng đội trong hàng quân Danaan. Aias hùng hổ xông qua hàng đầu, hung dữ như heo rừng bị dồn cùng đường trên núi xổ chạy khiến chó và thợ săn lực lưỡng tháo chạy tán loạn trong thung lũng. Công tử Telamon hiên ngang Aias lừng danh cứ thế xổ tới tấn công quân Troian,

đánh đuổi chẳng mấy khó khăn đám quân bu quanh Patroklos đang hì hục kéo xác vào thành quyết tâm đoạt chiến thắng.
Hippothoos, công tử Lethos người Pelasgian lấy dây chằng khiên tròng chặt mắt cá chân Patroklos kéo xềnh xệch qua đám đông đang giao chiến quyết liệt. Làm vậy đương sự nghĩ sẽ khiến Hektor và quân Troian vui lòng. Đương sự không ngờ bất hạnh xảy ra nhanh như chớp, không bằng hữu nào ngăn cản nổi, dẫu muốn đến mấy. Xông qua đám đông chồm tới, đánh xáp lá cà, công tử Telamon phang trúng mũ có miếng che má bằng đồng. Bị thương dài giáng mạnh, do cánh tay hùng dũng đằng sau, mũ gắn gù lông đuôi ngựa vỡ banh. Óc bắn tung tóe theo máu ứa ra chỏm mũ. Đương sự gục tại chỗ, buông hai tay để mặc chân Patroklos kiên cường rơi nằm im dưới đất. Đương sự ngã, mặt úp trên xác chết, xa cách Larissa phì nhiêu; đương sự sẽ chẳng bao giờ đền đáp công ơn cha mẹ thân thương từng nuôi dưỡng, giáo dục; đời đương sự cắt ngắn do cây thương từ cánh tay Aias dũng cảm.
Đúng lúc đó Hektor quay lại lao thương bóng loáng nhắm Aias. Song để mắt nhìn Aias né tránh thoát hiểm trong gang tấc, thương trúng Schedios công tử Iphitos gan dạ hơn hết trong hàng quân Phokian, thân vương nổi tiếng trị vì cư dân đông đúc, tư thất trong thành phố Panopeus lừng danh. Thương trúng dưới gáy giữa xương cổ. Mũi đồng xuyên qua lòi ra dưới vai. Đương sự gục như trái rụng, giáp y lẻng xẻng xung quanh. Aias sấn tới trả đũa tấn công Phorkys, công tử can đảm của Phainops, đâm giữa bụng trong lúc đương sự dạng chân đứng trên thi hài bảo vệ Hippothoos, xuyên qua mặt trước trấn thủ. Mũi đồng nhích sâu, ruột lòi ra ngoài, đương sự ngã vật, quơ tay nắm đất. Quân Troian hàng đầu và Hektor lẫm liệt lui lại. Quân Argive hô vang chiến thắng nhào tới kéo xác Phorkys và Hippothoos, lột giáp y khỏi bờ vai.
Lúc này trước sức tấn công vũ bão của quân Danaan, thần linh chiến tranh yêu quý, quân Troian táng đởm kinh hồn lại tháo chạy về thành Troa trong khi quân Argive, nhờ can trường và quyết liệt, có vẻ thắng thế, dẫu đi quá dự định của Chúa tể, nếu Apollo không thân chinh thôi thúc Aineias. Thần linh giả

dạng lệnh sứ Periphas, công tử Epytos, đầu óc khôn ngoan, tấm lòng tận tụy, đã làm lệnh sứ phục vụ cha già của Aineias tới khi chính mình trở thành già. Đội lốt như thế Apollo, công tử Chúa tể, đi theo ngỏ lời: “Aineias, làm sao chiến binh và đồng đội có thể cứu thành Troa dốc đứng, nếu thần linh quả thực chống lại? Lão hủ biết trước đây có người đặt tin tưởng vào sức mạnh kiên cường, cánh tay dũng mãnh, chí khí can trường, đồng đội đông đảo đã cứu vãn xứ sở, mặc dù cư dân thưa thớt. Đấy là chưa kể bữa nay Chúa tể sẵn sàng dành chiến thắng cho ngô bối hơn cho bọn Danaan! Thế mà chiến binh lại hoảng hốt tháo chạy, không dám chiến đấu!”
Nghe giọng nói nhìn mặt nhận ra Apollo xạ thủ từ xa, Aineias hét vang gọi Hektor: “Chủ súy, chỉ huy quân Troian, chỉ huy quân đồng minh, nhục nhã vô cùng nếu để bọn Argive hiếu chiến đẩy ngô bối như lũ hèn nhát chạy về thành Troa! Không, có thần linh vừa tới bên cạnh nói cho bản nhân hay Chúa tể thần linh tối cao vẫn bao che, trợ giúp ngô bối trong cuộc chiến. Bởi thế ngô bối hãy tiến thẳng tấn công bọn Danaan không cho chúng mang xác Patroklos về dãy thuyền dễ dàng.”
Dứt lời Aineias tiến lên đứng khá xa trước binh sĩ hàng đầu. Thấy vậy quân Troian quay lại trực diện quân Achaian. Nhanh tay giơ thương Aineias lao trúng Leiokritos, công tử Arisbas, đồng đội gan dạ của Lykomedes. Nhìn đương sự gục ngã Lykomedes thấy thương hại. Chạy tới đứng cạnh, Lykomedes lao thương bóng lộn trúng thủ lĩnh Apisaon, công tử Hippasos, dưới cơ hoành ngay gan, gối rụng rời, ngã phăng xuống đất. Apisaon tới từ Paionia ruộng đất phì nhiêu; anh là chỉ huy xuất sắc sau Asteropaios. Thấy anh gục ngã mà thương hại Asteropaios hùng hổ xổ tới tấn công quân Danaan, song quá muộn để hoàn thành ý định. Họ đã bu quanh Patroklos, khiên đưa phía trước bao che, cùng lúc chĩa thương sẵn sàng ứng chiến. Aias cao lớn đi vòng quanh, vừa cất bước vừa liên tiếp ra lệnh: không binh sĩ nào rời xác chết, không binh sĩ nào bỏ chạy, không binh sĩ nào giao chiến phía trước, tất cả đứng sát bên nhau bám chặt Patroklos sẵn sàng cận chiến. Vì chiến thuật của Aias thân hình khổng lồ nên mặt

đất đẫm máu, xác người chồng chất lên nhau, quân Troian và đồng minh hùng mạnh hòa xác chết của họ với xác chết quân Danaan. Về phía mình quân Danaan cũng giao tranh quyết liệt, máu chảy chan hòa. Tuy vậy họ thiệt hại ít hơn. Họ liên tục nghĩ tới đồng đội, lúc hỗn chiến ác liệt ra sức trợ giúp lẫn nhau, bạn cứu bạn khỏi chết đột ngột.
Cuộc chiến cứ thế diễn ra như lửa rừng. Quý hữu có cảm tưởng mặt trời, mặt trăng không xuất hiện trên bầu trời, vì sương mù giăng mắc, trải kín phần đó chiến trường, chỗ thương sắc trong tay binh sĩ thiện chiến vây quanh tử thi công tử Menoitios. Tuy nhiên, chỗ khác dưới bầu trời trong sáng, quân Troian và quân Achaian xà-cạp gọn gàng giao chiến cầm chừng. Chỗ đó ánh nắng chan hòa, mây không lơ lửng trên cánh đồng hay đồi núi. Họ giao tranh rời rạc; binh sĩ đứng cách nhau, tránh né đường thương nguy hiểm hai bên lao tới. Chỉ ở giữa, chỗ có sương mù, quân sĩ giáp y lát đồng xung đột tàn nhẫn, lực lượng tinh nhuệ Achaian thiệt hại thảm khốc. Trong số có hai người, cặp chiến binh lừng danh, Thrasymedes và Antilochos, chưa biết Patroklos tuyệt vời đã hy sinh. Hai người cứ tưởng Patroklos còn sống, chiến đấu quyết liệt chống quân Troian hàng đầu. Hai người chiến đấu xa phía giữa, để mắt theo dõi cẩn thận đồng đội tử trận hoặc tháo chạy như Nestor căn dặn khi lão ông tiễn đưa hai người rời dãy thuyền sơn đen ra chiến trường.
Trái lại, chỗ khác giao tranh kéo dài suốt ngày, khốc liệt và khủng khiếp. Suốt thời gian đó, do cố gắng liên miên, mồ hôi tuôn đổ không ngừng trên đầu gối, ống chân, bàn chân, cánh tay, cặp mắt, khi họ giao tranh quanh xác mã phu can trường của Achilleus bước chân thoăn thoắt. Kéo tử thi tới lui trong khoảng trống giới hạn, họ chẳng khác mấy tay thợ chủ nhân đưa cho miếng da bò mộng tẩm mỡ. Cầm miếng da, đứng túm tụm thành vòng họ kéo thật căng. Chẳng mấy chốc chất lỏng tòi ra, chất béo tụt vào, miếng da giãn rộng mọi phía. Bên nào cũng hy vọng chứa chan, bên Troian kéo Patroklos vào thành Troa, bên Achaian lôi Patroklos lại dãy thuyền rỗng không. Giành giật xác chết gay gắt và quyết liệt, ngay cả thần

linh chiến tranh hoặc Athena, nếu để mắt nhìn, dù hiếu chiến hết sức, cũng không thể chỉ trích, chê bai. Vật lộn cực khổ Chúa tể bắt người và ngựa chịu đựng vì Patroklos diễn ra tương tự hôm đó. Dẫu vậy Achilleus phi thường vẫn chưa biết Patroklos đã hy sinh, vì hai bên giao chiến cách xa dãy thuyền lướt sóng, gần tường thành Troa. Trong lòng tướng quân không hề nghĩ chiến binh đã thiệt mạng. Trái lại, tướng quân nghĩ chiến binh tấn công tới cổng thành rồi trở về lành lặn, an toàn. Bởi tướng quân không bao giờ nghĩ chiến binh cướp phá thành phố mà không có tướng quân hoặc cùng với tướng quân. Tướng quân đã nhiều lần nghe thân mẫu thầm kín kể cho hay ý định của Chúa tể siêu phàm. Nhưng lần này thân mẫu không nói cho biết bất hạnh khủng khiếp vừa xảy ra, đồng đội chí thiết đã lìa đời.

Trong khi đó vì xác chết, thương sắc nhọn sử dụng không ngừng, hai bên áp đảo, thanh toán lẫn nhau. Bên Achaian tu-ních lát đồng cảm thấy hổ thẹn đối với danh dự nếu bị đẩy lui về dãy thuyền rỗng không. Họ nói với nhau: “Quý hữu, ngô bối chẳng mặt mũi nào quay về dãy thuyền rỗng không, mà nên để mặt đất đen ngòm nuốt chửng ngay đây! Như thế nhất định còn hơn nếu để bọn Troian kéo tử thi về thành phố, ăn mừng chiến thắng.” Về phía mình bên Troian gan dạ cũng cảm thấy tương tự. Họ nói với nhau: “Đồng đội, dù định mệnh run rủi, nếu tất cả phơi thây bên xác tên này, ngô bối cũng nhất định không lui bước!” Họ cảm thấy như thế và khuyến khích lẫn nhau như vậy. Giao tranh cứ thế tiếp tục, tiếng sắt va chạm chan chát, âm thanh dâng lên không trung trơ trụi, rền vang giữa bầu trời vàng óng. Trong khi đó, cách xa chiến trường, cặp ngựa của Achilleus tuôn lệ, vì nghe tin mã phu gục chết trên bụi đường dưới tay Hektor hiếu sát. Tuy thế Automedon công tử can trường của Diores vẫn tìm đủ cách ngăn cản, quất roi vun vút liên hồi hết dỗ ngọt lại đe dọa. Dẫu vậy cặp ngựa vẫn không nhúc nhích, không chịu trở về dãy thuyền gần eo biển Hellespont dài rộng hay ra chiến trường tham gia cùng quân Achaian. Trái lại, trơ trơ như tấm bia dựng trên nấm mồ người đàn ông hay người đàn bà quá cố,

chúng đứng bất động trước chiếc xe ngoạn mục, đầu chúc xuống đất. Lệ nóng tuôn chảy từ mí mắt rơi xuống đường thương khóc mã phu thiệt mạng. Bờm bóng lộn lấm bẩn lúc chúng té ngã, ách kẹp hai bên đè nặng. Nhìn thấy chúng buồn rầu mà thương hại, công tử Kronos xúc động lắc đầu, tự nhủ: "A! Sinh vật đáng thương! Vì sao ta đem các ngươi không già, không chết, ban cho quân vương Peleus, thế nhân tất tử, để các ngươi phải chết? Phải chăng ta muốn các ngươi chia sẻ đau khổ với thế nhân bất hạnh? Trong số sinh vật hít thở, lê bước trên mặt đất, không sinh vật nào khốn khổ, khốn nạn như con người. Dẫu thế ta không muốn Hektor công tử Priam, ngồi trên xe gia công kỳ khu điều khiển các ngươi. Giáp y của Achilleus y đạt chưa đủ vẻ vang hay sao? Ta sẽ dồn khí lực vào chân, nghị lực vào tim để các ngươi đủ sức mang Automedon ra khỏi vùng giao tranh trở về dãy thuyền rỗng không an toàn. Bởi ta vẫn dành thắng lợi cho quân Troian, tiếp tục chém giết quân Argive đến ngày tiến tới dãy thuyền nhiều ghế nhiều chèo, tới lúc mặt trời chìm lặn, màn tối thiêng liêng rủ buông."
Dứt lời Chúa tể truyền thổi sức mạnh mới mẻ cho cặp ngựa. Rùng mình rũ bụi khỏi bờm, bất thình lình chúng thoăn thoắt kéo xe xông qua hàng quân Troian, rồi hàng quân Achaian. Ngồi trên xe giao chiến, mặc dù thương nhớ đồng đội khôn nguôi, nhờ cặp ngựa, Automedon đâm xổ vào chiến trường như kền kền đuổi theo đàn ngỗng. Ngựa phi vun vút nên mã phu không mắc kẹt giữa đám đông, ngược lại phóng qua dễ dàng đuổi theo quân thù. Tuy thế mã phu không hạ được tên nào. Một mình trên xe thiêng liêng, mã phu thấy không sao cùng lúc vừa điều khiển cặp ngựa phi nhanh vừa sử dụng cây thương giao chiến. Cuối cùng nom thấy lúng túng, khó khăn hầu như bất lực, một đồng đội, Alkimedon công tử Laerkes, đích tôn Haimon, tiến tới sau xe cất tiếng: "Automedon, thần linh nào lấy mất trí khôn khiến đầu óc ngớ ngẩn như vậy? Nghĩ thế nào mà một mình tấn công quân Troian ngay hàng đầu? Quý hữu không biết đồng đội đã tử trận, Hektor đang

khoác chiến y của hậu duệ Aiakos, cất bước vênh vang, tự đắc hay sao?"
Automedon, công tử Diores đáp: "Alkimedon, không có người Achaian nào huấn luyện, điều khiển tinh thần cặp ngựa bất tử như quý hữu, trừ Patroklos hiểu biết tuyệt vời lúc còn tại thế. Nhưng tử thần và định mệnh kết liễu, bây giờ anh ấy chết rồi. Vậy quý hữu lên xe cầm roi, nắm cương bóng lộn để bản nhân nhảy xuống chiến đấu." Dứt lời Automedon nhảy xuống đất, Alkimedon chèo lên xe nhanh nhẹn cầm roi nắm cương. Chợt nom thấy Hektor hăng say chiến thắng liền nói với Aineias đang đứng gần: "Aineias, trưởng thượng quân Troian giáp y lát đồng, đứng đây bản nhân nhìn thấy cặp ngựa thần tốc của Achilleus xung trận với mã phu tầm thường. Bản nhân nghĩ bản nhân có thể bắt chúng, nếu chiến hữu sẵn lòng giúp một tay, vì hai tên đó không có can đảm đương đầu lúc ngô bối tấn công và không dám đứng lại tấn công ngô bối."
Chủ súy dứt lời, công tử lực lưỡng của Anchises làm theo tức thì. Vì thế hai người vừa hăng hái tiến thẳng phía trước vừa nâng da bò thuộc kỹ, dai cứng, bọc đồng che vai. Cùng đi còn có Chromios và Aretos hùng dũng lòng tràn trề hy vọng giết mã phu, bắt tuấn mã cao cổ mang đi. Ngớ ngẩn đáng thương! Hai người sẽ không thoát khỏi Automedon trở về nếu không đổ máu! Trong khi đó, sau khi cầu nguyện Cha Chúa tể, Automedon cảm thấy tâm hồn u uẩn tràn ngập dũng cảm và nghị lực. Quay lại anh mau lời nói với Alkimedon đồng đội thân tín: "Alkimedon, đừng giữ ngựa quá xa bản nhân, trái lại để chúng thở gần sau lưng. Bản nhân nghĩ khó lòng đương cự nổi sức mạnh vũ bão của Hektor công tử Priam. Chẳng mấy chốc bản nhân nghĩ y sẽ giết chết ngô bối, nhảy lên lưng ngựa bờm ngoạn mục của Achilleus, gieo rắc hoảng sợ trong hàng quân Argive, nếu không bị hạ sát ngay hàng đầu." Dứt lời Automedon lớn tiếng gọi Aias và Menelaos: "Aias, Aias, chỉ huy quân Argive và quý hữu Menelaos, để thi hài tử sĩ nằm đó cho binh sĩ can trường canh chừng, lại đây giúp đẩy lui quân thù, ngô bối còn sống, song đang trong giây phút nguy khốn mất mạng. Vì Hektor và Aineias thiện chiến trong hàng quân

Troian vừa băng qua chiến trường thảm khốc dồn quân tới đây tấn công. Dẫu thế chung cục thế nào không ai biết. Bởi vậy bản nhân sẽ lao thương, kết quả ra sao Chúa tể quyết định."
Dứt lời Automedon vung trường thương lao mạnh nhắm Aretos, mũi đồng cắm phập khiên tròn. Xuyên qua mặt khiên trọc thủng thắt lưng mũi đồng đâm sâu vào bụng. Giật bắn về phía trước, Aretos ngã ngửa như bò đồng ruộng nhảy quẫng té nhào khi thanh niên lực lưỡng cầm rìu sắc choảng trúng sau sừng cắt đứt gân máu. Thương sắc rung rinh giữa ruột, tay chân rũ rượi, Aretos tắt thở. Hektor phóng thương bóng lộn nhắm Automedon. Nhưng để ý canh chừng Automedon nhoai phía trước tránh hiểm. Thương dài đâm xuống đất phía sau, cắm phập rung rinh, thần linh chiến tranh đưa tay nắm chặt mới ngừng. Lúc này hai bên sắp sửa cận chiến dùng kiếm điên cuồng đâm chém lẫn nhau, nếu hai Aias không nhào tới đánh bật ra hai phía, sau khi vượt qua đám đông hỗn chiến đáp ứng lời đồng đội kêu gọi. Thấy hai người nên hoảng sợ, Hektor, Aineias và Chromios dáng vẻ anh hùng lui bước, để Aretos nằm tại chỗ đã cướp mất cuộc đời. Như thần linh chiến tranh Automedon hối hả nhảy tới lột giáp y, ngạo nghễ nói trên thi thể: "Bây giờ lòng ta đỡ đau đớn phần nào đối với cái chết của Patroklos, mặc dù kẻ ta hạ sát tầm thường, kém xa."
Dứt lời Auto -medon nhấc chiến phẩm sũng máu để lên xe, rồi leo vào, cả chân lẫn tay đều đẫm máu, như sư tử vừa ăn thịt con bò.
Lúc này do Athena thôi thúc, giao chiến lại diễn ra khủng khiếp, ác liệt, tàn bạo quanh xác Patroklos. Từ trên trời bay xuống, do Chúa tể nhìn xa trông rộng phái đi, vì đã thay đổi ý định, nữ thần hối thúc quân Danaan tiếp tục giao tranh. Quấn mình trong đám mây sặc sỡ như cầu vồng nhuốm đỏ Chúa tể vắt trên bầu trời cho nhân loại ngắm nhìn, báo động chiến tranh sắp tới, hoặc giông tố giá lạnh sắp đến, khi hơi nóng tàn lụi, thế nhân đình chỉ công việc ngoài đồng, đem khốn khổ, cơ cực cho gia súc, Athena sà vào giữa hàng quân Achaian, khuyến khích từng người chiến đấu. Người đầu tiên

nữ thần khuyến khích là công tử Atreus, Menelaos cường tráng, vì đứng gần hơn cả. Giả dạng Phoinix cùng giọng nói nhiệt tình, nữ thần cất tiếng: “Menelaos, quý hữu sẽ nhục nhã và hổ thẹn vô cùng nếu đồng đội chí thân của Achilleus hiên ngang bị chó đói xé xác ăn thịt dưới chân thành Troa. Vậy hãy cương quyết giữ vững trận địa, đôn đốc tất cả binh sĩ dưới quyền chiến đấu hăng say.”
Vừa nghe Menelaos say mê chiến trận liền đáp: “A! Phoinix, thân phụ cao niên, lão nhân khả kính, nếu Athena ban sức mạnh, gạt thương bay sang bên, con sẽ hăng hái đứng bên cạnh bảo vệ Patroklos! Anh ấy chết con buồn khôn xiết. Nhưng nhờ Chúa tể ban trao chiến thắng, như lửa rừng ngùn ngụt, hung hăng đe dọa, Hektor không ngừng hạ sát binh sĩ bằng thương đồng sắc nhọn.”
Nghe lời đáp cảm thấy vui mừng, Athena mắt xanh lam lục thầm nghĩ nữ thần là thần linh chiến binh cầu xin trước thần linh khác. Nữ thần phả sức mạnh vào bả vai, đầu gối, đồng thời hà táo bạo vào tim, táo bạo của con muỗi ngoan cố, mặc dù liên tục bị xua đuổi khỏi làn da, vẫn tiếp tục sà tới châm đốt để hút máu người thỏa thích. Được nữ thần truyền phả gan dạ dồi dào, mặc dù tâm hồn buồn bã, Menelaos tiến tới đứng bên thi thể Patroklos vung thương bóng lộn phóng đi. Trong hàng quân Troian có binh sĩ tên Podes công tử Eetion, nhà giàu có, hàng phong cách, Hektor đặc biệt quý trọng hơn cả khắp vương quốc, vì vừa là thân hữu vừa là khách quý. Menelaos tóc vàng lao trúng thắt lưng lúc đương sự vừa co giò tháo chạy, mũi đồng xuyên tuốt luốt. Đương sự gục ngã nghe như trái rụng. Menelaos công tử Atreus lôi xác khỏi hàng quân Troian sang hàng quân đồng đội đông đảo.
Đúng lúc đó giả dạng Phainops, công tử Asios, vừa là bạn vừa là khách thân tình, nhà ở Abydos, Hektor quý mến hơn hết, đến gần hối thúc tiếp tục chiến đấu, Apollo xạ thủ từ xa cất tiếng: “Hektor, nếu để bản thân khiếp đảm vì Menelaos, từ trước tới giờ vẫn là tay thương yếu ớt, thử hỏi bây giờ còn tên Achaian nào khiếp sợ chủ súy? Một mình y kéo xác chết khỏi hàng quân Troian đem đi. Đó là đồng đội thân tín của chủ súy,

chiến sĩ can trường trong hàng binh sĩ tiền phương, Podes công tử Eetion y vừa hạ sát."
Lời nói như mũi dao tàn ác đâm thẳng vào tim, mây buồn âm u bao phủ Hektor. Dẫu thế chủ suý vẫn sấn qua hàng đầu, giáp y lát đồng rực sáng. Đúng lúc đó công tử Kronos nâng khiên thần óng ánh đầy tua, giăng mây phủ kín núi Ida. Phóng chớp sáng lòe, dội sấm ầm ầm, Chúa tể trao chiến thắng cho quân Troian, tạo rối loạn, hoảng sợ trong hàng quân Achaian. Binh sĩ đầu tiên bỏ hàng tháo chạy là Peneleos, người Boiotian. Từ trước tới giờ gã thường xuyên trực diện quân thù, bây giờ bị đâm trúng bờ vai, chỉ ở bên ngoài, song mũi thương của Poulydamas tới quá gần mới lao chui vào xương. Hektor xổ tới Leitos công tử Alektryon hào hiệp đâm trúng cổ tay khiến đương sự ngừng chiến đấu. Quay đầu nhìn quanh đương sự co giò tháo chạy, vì trong thâm tâm nghĩ không thể cầm thương đánh nhau với quân Troian nữa. Trong lúc Hektor đuổi theo Leitos, Idomeneus lao thương trúng trấn thủ trên ngực gần núm vú. Nhưng thương dài gãy ngay chỗ gắn núm cổ. Quân Troian la hét ầm ĩ. Hektor trả đũa lao thương nhắm Idomeneus, công tử Deukalion, lúc này đã trèo lên xe. Chủ súy hụt một chút, song trúng Koiranos, tùy tùng mã phu của Meriones từ Lyktos kiến trúc khang trang theo chủ nhân ra đi tham chiến. Hôm đó lúc rời dãy thuyền cân bằng lên đường Idomeneus cuốc bộ. Nếu mã phu không phi ngựa như bay tới cứu, có lẽ Idomeneus đã dâng quân thù chiến thắng vẻ vang. Mã phu tới như ánh sáng cứu tinh, giúp Idomeneus khỏi chết thảm khốc, song mất mạng dưới tay Hektor đa sát. Chủ súy đâm dưới cằm gần tai, thương nhọn xuyên sâu bẻ gãy răng, cắt đứt lưỡi. Mã phu ngã khỏi xe, cương tuột khỏi tay rơi xuống đất. Meriones cúi nhặt, cất tiếng gọi Idomeneus: "Quất roi phóng đi, mau mau trở về dãy thuyền lướt sóng, tự mình quý hữu thấy lúc này không có thắng lợi dành cho quân Achaian." Lời vừa dứt Idomeneus quất roi đen đét phóng cặp ngựa bờm rủ dễ thương chạy về hướng dãy thuyền rỗng không, vì lúc này hoảng sợ thực sự tràn ngập cõi lòng.

Aias táo bạo và Menelaos đều nhận thấy lúc này Chúa tể đã xoay chiều cuộc chiến đem chiến thắng cho quân Troian. Aias cao lớn, công tử Telamon lên tiếng trước nói với đồng đội: “Hỡi ôi! Bây giờ đến kẻ đầu óc ngờ nghệch nhất đời cũng nhìn thấy Cha Chúa tể đã ra tay trợ giúp bọn Troian. Thương chúng lao, bất kể kẻ lao thành thạo hay tập tọng, đều trúng mục tiêu, Chúa tể điều khiển bay thẳng tắp. Thương ngô bối nhắm cùng mục tiêu rơi bừa bãi trên mặt đất, chẳng gây tổn hại tí nào. Vậy ngô bối phải lo liệu, phải nghĩ ra kế hoạch hữu hiệu, làm thế nào vừa di chuyển tử thi, vừa trở về đem nguồn vui cho đồng đội phía sau. Nom thấy ngô bối ở đây chắc thế nào họ cũng lo lắng, đồng thời tự hỏi liệu có cách nào ngăn chặn bàn tay phi thường của Hektor đa sát tấn công điên cuồng khỏi tràn xuống dãy thuyền sơn đen. Ước chi có người trong ngô bối mang truyền điệp chạy ngay về trao công tử Peleus! Vì bản nhân nghĩ tướng quân vẫn chưa hay tin khủng khiếp đồng đội thân thương tử trận. Tiếc thay bản nhân không nhìn thấy chỗ nào có người Achaian có thể lo việc đó, vì cả người lẫn ngựa đều bị sương mù bao phủ. Ôi Chúa tể, xin Cha đánh tan sương mù vây bủa con cái người Achaian, làm bầu trời quang đãng, cho mắt chúng con nhìn thấy mặt trời. Và cứ việc sát hại chúng con dưới ánh nắng chan hòa, nếu Cha muốn!”

Aias dứt lời. Nhìn nước mắt giàn giụa Cha thương hại. Cha lập tức phá tan sương mù, xua đuổi bóng tối; mặt trời xuất hiện, chiến trường nom rõ mồn một. Aias liền nói với Menelaos lớn tiếng hô hào chiến tranh: “Menelaos, dòng dõi Chúa tể, bây giờ để ý nếu thấy Antilochos công tử dũng cảm của Nestor vẫn còn sống, quý hữu hối thúc anh ấy cấp tốc về báo tin cho Achilleus hay đồng đội thân thiết hơn hết của tướng quân đã hy sinh ngoài chiến trường.”

Aias dứt lời. Menelaos háo chiến làm theo. Menelaos ra đi như sư tử rút khỏi sân nông trại khi mệt đừ vì tấn công đàn chó và mục phu, thức suốt đêm canh chừng bảo vệ bầy bò khỏi nanh vuốt. Đói bụng thèm thịt, sư tử nhảy vào chồm vồ, song không kết quả. Thương từ cánh tay vạm vỡ lao tới, đuốc cháy ngùn ngụt khiến hoảng sợ mặc dù hăm hở; sáng sớm tinh

sương sư tử lẻn đi, lòng dạ tiếc nguồi nguội. Menelaos miễn cưỡng rút khỏi xác chết, buồn rầu, thương tiếc vô cùng. Menelaos sợ quân Achaian buộc lòng phải tháo chạy sẽ để Patroklos lại làm chiến phẩm cho quân thù. Bởi thế Menelaos cố gắng nâng cao tinh thần đồng đội bỏ lại đằng sau. Menelaos nói: “Aias, Aias, chỉ huy quân Argive, và chiến hữu Meriones, bây giờ là lúc nghĩ tới Patroklos đáng thương và tưởng nhớ lòng tốt của anh ấy. Đối với mọi người trong ngô bối, lúc còn sống, anh ấy là hiện thân của dịu dàng và ân cần, nào ngờ tử thần và định mệnh cướp mất mang đi.” Nói rồi Menelaos tóc vàng bước đi, đưa mắt nhìn quanh như chim ưng, người ta bảo mắt sắc hơn chim khác trên không trung, dẫu bay cao vẫn nhìn rõ, sà xuống, chộp liền, bắt sống thỏ rừng nhanh như cắt lẩn vào bụi rậm. Bởi thế, ô Menelaos, dòng dõi Chúa tể, cặp mắt sáng ngời, thân vương đã soi rọi khắp nơi, khắp hàng quân đông đảo, tìm xem công tử Nestor còn sống hay không. Chẳng mấy chốc Menelaos nom thấy chiến sĩ muốn tìm, ở cánh trái trận địa đang khuyến khích, đôn đốc binh sĩ chiến đấu. Tới gần Menelaos tóc vàng cất tiếng gọi: “Antilochos, lại đây, dòng dõi Chúa tể, nghe tin buồn, bản nhân cầu xin Chúa tể không bao giờ xảy ra. Bản nhân nghĩ tự mình qua cặp mắt quý hữu cũng nhận thấy thần linh đã gieo đại bại cho quân Danaan, chiến thắng cho quân Troian. Patroklos chiến binh xuất sắc của ngô bối vừa tử trận. Đòn đau điếng đối với binh sĩ Danaan. Vậy quý hữu vui lòng tức thì chạy về dãy thuyền báo cho Achilleus hay hung tin, đồng thời yêu cầu tướng quân mau mau đem thi hài anh ấy về thuyền an toàn. Đồng đội lúc này trần truồng chẳng còn gì. Hektor mũ bóng lộn đã lột giáp y.”

Nghe tin Antilochos run rẩy, sững sờ, im lặng một lúc, nước mắt giàn giụa, cuống họng nghẹn ngào, ấm ức không nói nên lời. Mặc dù vậy, ghi nhớ điều Menelaos chỉ thị, sau khi đưa vũ khí cho mã phu tín cẩn Laodokos, điều khiển ngựa móng vó chắc nịch qua lại gần kề, Antilochos phóng chạy như bay. Trong lúc rời chiến trường mang hung tin về cho Achilleus, công tử Peleus, Antilochos bật khóc. Dẫu thế trong thâm tâm,

ô Menelaos, dòng dõi Chúa tể, thân vương không muốn ở lại bảo vệ quân Pylian mỏi mệt sau khi Antilochos bỏ đi, thiếu chỉ huy họ buồn tiếc khôn nguôi. Thay vào đó thân vương đặt Thrasymedes làm chỉ huy trong khi quay về vị trí gần thi hài Patroklos. Chạy tới chỗ hai Aias đang đứng, thân vương nói: "Bản nhân đã phái người mang truyền điệp về thuyền lướt sóng báo tin Achilleus bước chân thoăn thoắt. Dẫu thế bản nhân không hy vọng tướng quân sẽ tới ngay bây giờ, mặc dù căm giận Hektor vô cùng. Bởi không giáp y tướng quân làm sao giao chiến với bọn Troian. Vậy ngô bối phải tìm giải pháp thật hữu hiệu, làm thế nào mang tử thi đi, làm thế nào tránh đám quân Troian đang gào thét ầm ầm, làm thế nào thoát chết, lánh xa định mệnh tàn ác."
Aias cao lớn công tử Telamon bèn đáp: "Menelaos khả kính, quý hữu nói chí phải. Vậy quý hữu và Meriones đưa tay nâng tử thi mang khỏi chiến trường càng nhanh càng tốt; ngô bối ở lại giao chiến với Hektor và quân Troian. Aias và bản nhân cùng tên gọi, cùng tinh thần, song không phải lần đầu ngô bối kề vai sát cánh đương đầu với chiến trận ác liệt."
Nhấc Patroklos khỏi mặt đất, hiệp lực cùng nâng cao, hai người trịnh trọng đưa đồng đội lên khỏi đầu. Trông thấy quân Achaian mang thi hài đi, quân Troian hét to đuổi theo. Họ xổ tới như chó săn chồm lên heo rừng bị thương trước mặt thợ săn trẻ tuổi. Họ cắm đầu chạy theo một lúc làm như có ý muốn xé xác phanh thây; nhưng khi tin tưởng sức mạnh bản thân heo rừng quay lại chống trả, họ lui tức thì, hoảng sợ tháo chạy tứ tán, mỗi người một hướng. Vừa rầm rập đuổi theo như thế khá lâu quân Troian vừa vung kiếm, lao thương hai mũi tàn sát. Tuy thế bất kỳ lúc nào hai Aias quay lại, đứng thẳng đương đầu, họ thay đổi sắc mặt, không binh sĩ nào dám xổ tới giành giật tử thi. Hì hục, loay hoay Menelaos và Meriones mang tử thi ra khỏi chiến trường về dãy thuyền rỗng không. Trong khi đó chiến trận diễn ra rùng rợn xung quanh, hung dữ như đám cháy bỗng dưng bốc cao, rơi xuống thành phố, thiêu rụi nhà cửa trong đống lửa khổng lồ. Như tiếng gió vừa thổi vừa hú, tiếng ngựa, tiếng người hí gào bất tận dồn

dập tới gần trong lúc hai người cất bước. Như mấy con la gắng sức, gồng mình kéo khúc gỗ dài hoặc tấm gỗ to từ trên núi men theo lối đi lởm chởm về thuyền, thân thể mệt đừ vì cố gắng, mồ hôi tuôn đổ vì hối hả, hai người gắng gượng, hăng hái mang xác chết đi xa. Phía sau hai Aias ra sức ngăn chặn quân thù như mỏm núi đầy cây đâm ngang đứng sừng sững trên cánh đồng, vừa chắn lượng nước tai hại không cho tràn tới vừa cản dòng sông tuôn đổ liên miên, mãnh liệt, đồng thời lái con nước tuôn thẳng ra cánh đồng, không để dòng nước bẻ gãy sức mạnh đề kháng. Suốt thời gian đó hai Aias cứ thế đẩy lui cuộc tấn công của quân Troian. Nhưng quân Troian tiếp tục đuổi theo, nhất là hai người, Aineias công tử Anchises và Hektor lừng danh. Như đàn sáo sậu hay quạ nhỏ hoảng hốt rít kêu, tung cánh bay đi, khi thấy diều hâu tới gần mang theo chết chóc cho bầy chim nhỏ, hồn vía lên mây, không còn tinh thần chiến đấu, binh sĩ trẻ tuổi Achaian hoảng hốt kêu la tháo chạy lúc Aineias và Hektor hùng hổ kéo tới. Vũ khí tinh xảo quăng vất khắp đường hào, cả hai phía, số lượng nhiều vô kể, lúc quân Danaan tháo chạy. Tuy thế cuộc chiến vẫn tiếp tục không ngừng.

Khúc 18

Hai bên tiếp tục giao chiến như đám cháy lan nhanh trong lúc Antilochos sải gót mang tin cấp báo Achilleus. Lệnh sứ thấy tướng quân đứng trước đoàn thuyền mũi cong như sừng bò, tâm trí linh cảm chuyện gì xảy ra. Giật mình tướng quân tự nhủ: “Ôi bất hạnh! Vì sao quân Achaian tóc dài lại bị đánh đuổi khiếp đảm chạy qua cánh đồng trở về dãy thuyền? Rất mong thần linh đừng mang đến lòng mình nỗi buồn ghê tởm, mẹ có lần thầm kín cho hay! Bà nói trong khi mình còn sống nhiều quân Myrmidon tinh nhuệ sẽ giã từ ánh sáng mặt trời, gục ngã dưới tay quân Troian! Như vậy chắc hẳn công tử quả cảm của Menoitios lúc này không còn nữa, người sao táo bạo lạ lùng! Mình bảo anh ấy trở về dãy thuyền, sau khi đẩy lui quân thù khỏi phóng hỏa, và đừng trực diện giao chiến với Hektor.”
Trong khi tâm trí, lòng dạ tướng quân miên man suy nghĩ, công tử Nestor khả kính tiến tới. Lệ nóng tuôn dài, lệnh sứ lắp bắp truyền điệp đau đớn: “Hỡi ôi, công tử Peleus tinh thần sáng suốt, hiên ngang, tướng quân sắp nghe tin rùng rợn, bỉ nhân không muốn xảy ra bao giờ! Patroklos đã hy sinh, nằm sóng sượt, giao chiến diễn ra quanh thi thể, lúc này trần truồng, Hektor mũ óng ánh lột giáp y.”
Lời vừa dứt, đau khổ như mây đen bao trùm, Achilleus buồn vô cùng. Hai tay nắm bếp lò đầy tro tướng quân giơ cao đổ lên đầu, khuôn mặt tuấn tú lem luốc, tu-ních ngào ngạt phủ kín tro đen. Tướng quân lăn kềnh, toàn thân quằn quại, tro rơi dày đặc, đưa tay giật tóc bứt đầu. Tỳ nữ tướng quân và Patroklos bắt giữ trong chiến tranh la hét tỏ vẻ buồn rầu, chạy qua cửa ùa tới vây quanh. Tất cả giơ tay đấm ngực, bủn rủn chân tay ngã lăn xuống đất. Phía kia Antilochos ứa lệ, thổn thức đưa tay nắm tay Achilleus đang vừa nức nở vừa nghẹn ngào khôn xiết, lòng tràn trề hãnh diện, vì sợ Achilleus sẽ dùng kiếm tự vẫn. Achilleus rú kêu rùng rợn, thân mẫu khả kính nghe tiếng. Đang ngồi bên cha già dưới đáy biển, thân mẫu thốt tiếng kêu ai oán đáp lời. Nữ thần hối hả xúm quanh,

tất cả ái nữ Nereus sống dưới biển sâu: Glauke, Thaleia, Kymodoke, Nesaie, Speio, Thoe, Halia mắt bò nái tơ, Kymothoe, Aktaia, Limnoreia, Melite,Iaira, Amphithoe, Agaue, Doto, Proto, Pherousa, Dynamene, Dexamene, Amphinome, Kallianeira, Doris, Panope, Galateia lừng danh, Nemertes, Apseudes, Kallianassa, Klymene, Ianeira, Ianassa, Maira, Oreithyia, Amatheia mái tóc diễm lệ, và ái nữ khác của Nereus sống dưới biển thăm thẳm. Họ ùn ùn đi vào động mạ bạc; tất cả giơ tay đấm ngực. Thetis dẫn đầu cất tiếng than thở: "Tiểu thư Nereus, tất cả Nereid, hiền muội của ta, lắng nghe ta nói hiền muội sẽ thấu hiểu nỗi buồn rầu, niềm đau khổ vò xé tâm can. Ôi, ta bất hạnh! Ôi, ta đau khổ vì là thân mẫu nam nhi tuyệt vời! Ta sinh hạ quý tử, vừa tuấn tú vừa cường tráng, tài ba xuất chúng, siêu quần bạt tụy, trưởng thành như cây non mới mọc. Ta chăn dắt, nuôi nấng chẳng khác cây trong vườn cây ăn trái trên sườn đồi; ta gửi đi thành Troa trên thuyền cong mũi giao chiến với quân Troian. Nhưng ta sẽ không bao giờ nom thấy quay về tư thất Peleus, không trở lại, không đón chờ dưới mái nhà êm ấm. Suốt thời gian còn sống, hàng ngày nhìn ánh sáng mặt trời, quý tử đau khổ. Ta chẳng thể làm gì giúp đỡ khi gặp mặt. Dẫu vậy ta sẽ đi, ngõ hầu nhìn con yêu quý, nghe con yêu thương kể cho hay chuyện gì xảy ra khiến dằn vặt cõi lòng nên rút khỏi cuộc chiến."
Dứt lời nữ thần rời động, tất cả nữ thần biển cả đi theo, vừa cất bước vừa nức nở, nước biển duềnh cao rẽ sóng xung quanh. Tới đất Troad phì nhiêu, tất cả lần lượt theo nhau bước lên bờ, đi thành hàng tới chỗ thuyền quân Myrmidon đậu san sát trên bãi cát xung quanh Achilleus bước chân thoăn thoắt. Thân mẫu khả ái tới đứng bên cạnh trong lúc tướng quân rên rỉ thảm thiết. Bật tiếng than ai oán thân mẫu đưa tay ôm đầu quý tử, giọng trầm buồn, thốt lời rú rít như có cánh bay xa: "Con, con của mẹ, tại sao con khóc? Đau đớn thế nào khiến lòng se thắt? Nói mẹ hay, đừng giấu giếm. Dù sao Chúa tể cũng đã thực hiện phần nào điều yêu cầu khi con giơ tay lên trời van xin: con cháu người Achaian dồn về đuôi thuyền, không có con họ đau khổ khôn xiết."

Thở dài não nề, Achilleus lanh chân lẹ bước đáp: “Mẹ, đúng thế, Chúa tể đã thực hiện điều đó vì con. Nhưng làm sao con có thể vui khi bạn thân bị giết, Patroklos, thanh niên con quý như thân mình, thương hơn cả biết bao đồng đội. Con mất anh ấy, Hektor hạ sát, lột giáp y kỳ diệu, nhìn là thấy phi thường, hùng vĩ, ngoạn mục, thần linh thân tặng Peleus làm quà cưới tráng lệ hôm đẩy mẹ lên giường với thế nhân. Ước chi mẹ ở nhà với nữ thần bất tử dưới biển sâu, và ước gì Peleus kết hôn với phụ nữ thê nhân! Nhưng hôm nay như sự thể cho thấy chắc hẳn trong lòng mẹ cũng đau khổ khôn nguôi, vì sẽ mất con đẻ và con đẻ sẽ không bao giờ trở lại mái nhà trên quê hương. Vì trong lòng con không muốn sống hoặc tiếp tục nấn ná trên cõi đời với mọi người, nếu Hektor chưa gục ngã, đầu tiên chấm dứt cuộc đời dưới thương con cầm, đền trả món nợ vì đã cướp mạng Patroklos công tử Menoitios.”
Nước mắt giàn giụa Thetis tiếp lời: “Nói năng như vậy, con ơi, chắc hẳn con sẽ theo định mệnh chết sớm! Vì sau khi Hektor lìa đời ngày con tận số không xa.”
Achilleus bước chân thoăn thoắt dáng vẻ nôn nóng đáp: “Vậy xin để con chết tức thì, vì khi đồng đội thân thiết bị giết con không thể giúp đỡ! Anh ấy nhắm mắt lìa đời xa quê hương, không có con bên cạnh bao che lúc gặp nguy nan! Bởi thế bây giờ, vì con sẽ không trở lại quê hương yêu dấu, vì con không là ánh sáng cứu tinh đối với Patroklos, hoặc vô vàn đồng đội, Hektor lẫm liệt đã khuất phục, mà chỉ ngồi đây bên dãy thuyền, trở thành gánh nặng dư thừa, vô ích trên đất lành, nên con, chiến binh vô địch, không người nào trong lực lượng Achaian tu-ních lát đồng sánh kịp ngoài chiến trường, mặc dù thua kém nhiều người khi sử dụng ngôn từ trong hội nghị, ô, ước chi bất hòa biến dạng, tiêu tan khỏi thế giới thần linh và thế nhân, và cùng với bất hòa là sự phẫn nộ, đối với thế nhân ngọt hơn mật ong nhỏ giọt, phẫn nộ biến người bình tĩnh, sáng suốt thành cáu bẳn, gắt gỏng, như khói lan tỏa khắp cơ thể, tràn ngập trái tim, như nguyên soái Agamemnon gây nên trong con từ đó đến nay! Nhưng thôi quá khứ trả lại quá khứ,

cái gì đã qua cho qua luôn. Dù còn giận dữ, song do sống còn thôi thúc, ngô bối nên dằn lòng chịu đựng. Bây giờ con sẽ ra đi tìm cho ra tên sát hại cuộc đời thân thương ấy: Hektor. Con sẵn sàng tiếp đón tử thần bất kỳ lúc nào Chúa tể và thần linh phái tới. Cao lớn, khỏe mạnh như Herakles cũng không thoát khỏi tử thần, dù được Chúa tể siêu phàm, công tử Kronos thương yêu vô cùng, song đã gục ngã trước định mệnh và ác cảm cay nghiệt của Hera. Bởi thế nếu định mệnh dang tay đón chờ, con sẽ lặng thinh khi nhắm mắt lìa đời. Nhưng ước muốn của con bây giờ là đạt vinh quang chói lọi khiến phụ nữ Troian, con gái Darda -nian xiêm y thướt tha, nếp gấp kín đáo, hổn hển đưa tay lau lệ trên cặp má nõn nà, cất tiếng nỉ non rên rỉ, thầm hiểu con đã vắng mặt trên chiến trường khá lâu. Còn mẹ, mẹ ơi, dẫu thương yêu, đừng tìm cách giữ không cho ra chiến trường. Cố gắng đến mấy mẹ cũng không thể thuyết phục con đâu."
Nữ thần chân bạc Thetis đáp: "Phải rồi, con yêu, đúng thế. Cứu đồng đội lâm nạn khỏi tiêu ma, mất mạng là điều nên làm. Nhưng đừng quên giáp y lộng lẫy lát đồng lấp lánh hiện thời trong tay quân Troian, Hektor mũ óng ánh hãnh diện choàng trên vai. Dẫu thế mẹ không nghĩ y sẽ có vinh dự choàng lâu dài, vì tử thần lù lù bước tới bên cạnh. Nhưng phần mình, con không nên lao đầu vào cuộc chiến hỗn loạn chừng nào chưa thấy tận mắt mẹ quay lại. Rạng đông sáng mai, lúc mặt trời vừa mọc, mẹ sẽ mang về cho con trang bị ngoạn mục thần linh Hephaistos chế tạo."
Dứt lời nữ thần quay gót xa con. Tiến dần tới em gái biển sâu nữ thần cất tiếng: "Bây giờ tất cả hiền muội hãy trở về đại dương sâu thẳm, mông mênh, ghé thăm ông già biển cả và tư thất thân phụ ngô bối, kể cho người hay mọi chuyện. Ta sẽ lên núi Olympos gặp thợ rèn lừng danh Hephaistos thử xem thần linh có vui lòng sáng tạo trang bị lộng lẫy, óng ả cho quý tử hay không."
Nghe chị nói em gái nhanh nhẹn biến dạng lách xuống đáy biển. Thetis, nữ thần chân bạc, ra đi lên núi Olympos để mang trang bị rực rỡ về cho con. Trong lúc nữ thần đang trên

đường tiến tới Olympos, quân lính Achaian kêu la hốt hoảng, tháo chạy thục mạng lẩn tránh cuộc tấn công tàn khốc của Hektor đã kéo về dãy thuyền và eo biển Hellespont. Lúc này quân Achaian xà-cạp gọn gàng không thể kéo xác Patroklos mã phu của Achilleus ra khỏi tầm giao tranh, vì quân Troian và đoàn ngựa lại đuổi sát gót, trong số có Hektor công tử Priam, hùng hổ như ngọn lửa điên khùng. Ba lần từ đằng sau Hektor lẫm liệt nắm chân, vừa hăm hở kéo lại, vừa quát to kêu gọi quân Troian; ba lần chiến đấu quyết liệt hai Aias đánh bật, đẩy lui khỏi xác chết. Dẫu thế chủ súy vẫn kiên cường, vững tin khả năng chiến đấu, lúc nhào tới tấn công đám đông, lúc dừng lại giữ vững trận địa, hét to nhất định không lùi bước. Như mục phu cắm lều trên cánh đồng không làm thế nào xua đuổi sư tử khỏi xác chết, lúc sư tử đói khủng khiếp, hai Aias mũ che đầu cũng không làm sao đe dọa Hektor công tử Priam đừng gần tử thi. Đúng lúc chủ súy hầu như kéo được về phía mình, như vậy đoạt chiến thắng vẻ vang, nếu Iris mau chân lẹ bước như gió thổi không từ núi Olympos xổ xuống bảo công tử Peleus, dòng dõi thần linh, vũ trang chiến đấu. Hera phái đi, Chúa tể và thần linh không biết. Nữ thần tới gần, nói lời như có cánh bay xa: “Dậy, công tử Peleus, kinh khủng hơn hết trong hàng binh sĩ, đi bảo vệ Patroklos. Giao chiến ác liệt diễn ra quanh xác anh ấy trước dãy thuyền, hai bên chém giết lẫn nhau, quân Achaian chiến đấu bảo vệ xác chết, quân Troian nhào tới giật lôi về thành Troa lộng gió. Hăm hở hơn hết Hektor đắc thắng muốn kéo mang đi. Cuồng bạo thúc đẩy, y sẽ chặt đầu, cứa cổ, cắm cọc bêu trên hàng cột. Bởi thế dậy đi! Đừng nấn ná nằm bất động! Tướng quân sẽ hổ thẹn vô cùng, nếu Patroklos trở thành trò chơi cho chó thành Troa. Và tướng quân sẽ nhục nhã tột độ, nếu đồng đội đi xuống địa ngục mà thân thể bất toàn, sứt mẻ, băm vằm!”

Achilleus oai phong bước chân thoăn thoắt đáp: “Iris, thần linh nào phái nữ thần mang truyền điệp cho bỉ nhân?”

Iris nhanh chân lẹ bước như gió thổi tiếp lời: “Hera, phu nhân cao quý của Chúa tể, phái ta đi. Nhưng công tử Kronos an tọa

trên đỉnh núi không hay, cả hàng bất tử cư ngụ trên núi Olympos tuyết phủ trắng phau cũng không biết."
Achilleus lanh chân lẹ bước nói: "Nhưng làm sao bỉ nhân có thể tham chiến? Quân thù lấy mất giáp y, thân mẫu dặn đừng mặc trấn thủ ra chiến trường chừng nào chưa thấy tận mắt bà quay lại, bà hứa mang về cho bỉ nhân giáp y ngoạn mục Hephaistos chế tạo. Vả lại, theo chỗ bỉ nhân biết, không binh sĩ nào có giáp y lộng lẫy bỉ nhân có thể mặc vừa, trừ có lẽ tấm khiên của Aias công tử Telamon. Nhưng bỉ nhân biết anh ấy đang ở đằng đó điều khiển binh sĩ hàng đầu, sử dụng trường thương tàn sát quanh thi hài Patroklos."
Iris nhanh chân lẹ bước như gió thổi tiếp tục: "Đúng thế, ngô bối cũng biết giáp y rực rỡ của tướng quân rơi vào tay quân thù. Nhưng tướng quân cứ như thế ra chiến hào cho quân Troian thấy mặt. Nom thấy tướng quân chúng sẽ khiếp đảm, bỏ cuộc chiến đấu. Nhờ thế quân lính con cháu người Achaian mỏi mệt có thì giờ lấy lại hơi thở. Ngưng nghỉ ngắn ngủi trong chiến trận quý báu vô cùng."
Dứt lời Iris nhanh chân lẹ bước cáo từ ra đi. Achilleus Chúa tể yêu thương đứng dậy. Athena, tuyệt vời hơn hết trong hàng nữ thần, choàng khiên thần đầy tua trên vai vạm vỡ, quấn quanh đầu vầng mây vàng óng, toàn thân nhóm lửa sáng rực. Như khói từ thành phố bốc lên bầu trời bao la, từ hải đảo xa xôi, nơi quân thù vây hãm, dân chúng suốt ngày chiến đấu tuyệt vọng bảo vệ thành phố, nhưng bên ngoài tường thành, mặt trời vừa lặn, hải đăng lóe sáng, tia sáng đâm thẳng lên cao báo hiệu cho cư dân hải đảo lận cận nom thấy, hy vọng họ sẽ lái thuyền qua cứu vớt khỏi tai ương, ánh lửa trên đầu Achilleus cứ thế đi thẳng lên trời. Tướng quân rời bức tường ra đứng trên bờ chiến hào, song nhớ lời thân mẫu căn dặn không tới tham gia chiến đấu với quân Achaian. Đứng đó tướng quân bắt đầu gào hét. Đằng kia, xa xa Pallas Athena cũng hét gào hô hào chiến đấu. Quân Troian cực kỳ hỗn loạn. Tiếng gào hét của tướng quân lanh lảnh như tiếng kèn đồng ngân vang cao vút, sang sảng kêu gọi khi thành phố bị quân thù khát máu bao vây. Họ hết hồn khi nghe tiếng hét inh ỏi.

Ngay cả ngựa bờm dài trong lòng cũng thấy nguy nan, luống cuống quay xe chạy ngược. Mã phu khiếp đảm khi thấy ngọn lửa ngùn ngụt, do nữ thần Athena mắt xanh lam lục nhóm bùng, ánh sáng chói lọi, hung hãn chập chờn trên đầu công tử Peleus dũng cảm. Ba lần Achilleus oai phong gào hét qua chiến hào, ba lần quân Troian và đồng minh rơi vào hỗn loạn. Đúng lúc đó mười hai binh sĩ xuất sắc lăn chết tại chỗ do xe hoặc thương của mình. Trong lòng mừng thầm, lợi dụng cơ hội, quân Achaian kéo ngay Patroklos ra khỏi tầm giao chiến đặt lên giá. Đồng đội thân thiết xúm quanh bùi ngùi thương tiếc, Achilleus nhanh chân lẹ bước cùng đi với họ, lệ ứa giàn giụa trên má nhìn bạn thân tín nằm trên cáng, thi thể rách nát vì thương đồng sắc nhọn, bạn chí thiết tướng quân phái đi, đem ngựa cùng xe ra chiến trường, nhưng không thấy trở về.
Hera khả kính mắt bò nái tơ hạ lệnh mặt trời bất quyện, dù không muốn, mau chìm xuống đại dương. Từ trước tới giờ vẫn tự do lơ lửng, cuối cùng mặt trời đành lặn. Ngưng chiến đấu ác liệt trong cuộc giằng co cam go, quân Achaian can trường nghỉ xả hơi. Về phía mình, sau huyết chiến hỗn loạn, quân Troian cũng rút lui, tháo ngựa khỏi ràng xe. Trước khi nghĩ tới ẩm thực, tất cả tập họp bàn luận. Không ai dám ngồi, suốt buổi họp tất cả đều đứng, vì ai cũng khiếp sợ Achilleus lại xuất hiện sau khi vắng bóng lâu thế trên chiến trường đẫm máu. Cuộc tranh luận bắt đầu với Poulydamas ý nhị khôn ngoan, công tử Panthoos, người duy nhất trong hàng quân có khả năng nhìn thấy tương lai cũng như quá khứ. Poulydamas là đồng đội chí thiết của Hektor, cả hai chào đời cùng đêm, song trong tranh luận Poulydamas xuất sắc, ngoài chiến trường Hektor xuất chúng. Lòng đầy thiện chí, Poulydamas cất tiếng nói với hội nghị: “Quý hữu, hãy suy nghĩ hết sức cẩn thận đối với thực trạng hiện nay. Bản nhân đề nghị, vì ở cách quá xa tường thành, ngô bối nên rút về ngay bây giờ, đừng ở đây giữa trời gần dãy thuyền chờ bình minh thiêng liêng ló rạng. Chừng nào tên này còn tức giận với Agamemnon oai phong lẫm liệt, chừng đó ngô bối dễ bề đập tan bọn Achaian. Phần riêng bản nhân cũng muốn cắm quân nghỉ đêm bên dãy

thuyền lướt sóng, hy vọng nhào tới tóm cổ đám thuyền cân bằng. Nhưng bây giờ bản nhân hết sức ngại công tử Peleus nhanh chân lẹ bước. Đầu óc vốn hung hãn tột bậc y sẽ không bằng lòng ở ngoài cánh đồng, nơi ngô bối và bọn Achaian hỗn chiến giành giật ngang ngửa khoảnh đất nằm giữa đôi bên. Trái lại, y muốn chiếm đoạt thành phố và phụ nữ của ngô bối. Bởi thế bản nhân xin quý hữu trở về bên trong. Tin bản nhân đi, nếu không sự thể sẽ diễn ra như bản nhân nói. Lúc này trời tối, màn đêm bất tử đã chặn bước công tử Peleus bước chân thoăn thoắt. Nhưng ngày mai, nếu gặp ngô bối ở đây, vũ trang đầy đủ, y hùng dũng tấn công, lúc đó quý hữu sẽ nhận ra y tức thì! Người thoát chết trở về thành Troa thiêng liêng sẽ vui mừng; song nhiều người trong hàng quân Troian sẽ làm mồi cho chó và kền kền! Rất mong bản nhân không bao giờ nghe điều bất hạnh như thế! Trái lại, nếu quý hữu theo lời bản nhân đề nghị, mặc dù khó nghe, ngô bối sẽ đóng quân suốt đêm ở nơi công cộng, thành phố sẽ canh gác an toàn nhờ thành lũy, cổng cao, cửa lớn gỗ bào ghép chặt, cánh lắp khít khao. Sáng mai, trước khi bình minh hé rạng, ngô bối sẽ sửa soạn vũ khí, dàn quân dọc thành lũy ứng chiến. Nếu rời thuyền tới tấn công ngô bối ở tường thành, Achilleus sẽ bất lợi vô cùng. Liên tục phi đuổi, ngựa cổ cứng bờm dài xổ tới trổ lui dưới tường thành, sau đó phải lái quay lại dãy thuyền, y sẽ mệt đừ. Y sẽ không còn nghị lực hăng hái tràn vào bên trong và sẽ không bao giờ có khả năng cướp phá thành phố. Trước khi chuyện như thế xảy ra, chó nhanh như chim bay ăn thịt y rồi."
Vừa nghe liền chau mày lừ mắt, Hektor mũ trận óng ánh đáp: "Poulydamas, lời quý hữu chẳng lọt tai chút nào, quý hữu khuyên ngô bối quay về, giam mình trong thành phố. Bị nhốt trong tường thành quý hữu không chán ghét hay sao? Có thời thế nhân đâu đâu cũng nói thành phố quân vương Priam giàu có, nhiều vàng, lắm đồng. Nhưng thời đó qua rồi, kho tàng lớn lao biến dạng khỏi cung điện. Phần lớn tài sản qua tay Phrygia hoặc không cánh đội nón ra đi sang Maionia ngoạn mục, sau khi Chúa tể siêu phàm trút đổ thịnh nộ lên đầu lên cổ ngô bối. Vậy mà lúc này khi công tử Kronos đầu óc quanh

co để bản nhân chiến thắng gần dãy thuyền, đánh đuổi bọn Achaian bật ra biển, như kẻ mất trí, chẳng ngại ngần, quý hữu đưa ý kiến như thế trước hàng quân. Không binh sĩ nào trong lực lượng Troian sẽ theo ý kiến quý hữu. Bản nhân cũng nhất quyết không cho phép họ làm vậy. Tất cả hãy làm như bản nhân nói. Bây giờ tất cả dùng bữa tại chỗ khắp hàng quân; nhớ canh gác và ai nấy đều thức. Trong hàng quân nếu binh sĩ Troian nào quá ư thắc mắc, bận tâm về tài sản, bản nhân đề nghị binh sĩ đó hãy thu thập, ủng hộ để binh sĩ cùng sử dụng: để binh sĩ mình thụ hưởng còn hơn để rơi vào tay bọn Achaian. Sáng mai, trước khi rạng đông xuất hiện, chuẩn bị vũ khí, ngô bối sẽ tiến đánh chúng quyết liệt quanh dãy thuyền rỗng không. Nếu Achilleus thần thánh quyết định đứng dậy, bứt mình khỏi dãy thuyền, nếu quả thực dự định như vậy, y sẽ bất hạnh vô cùng. Bản nhân sẽ không lẩn tránh, bản nhân sẽ không bỏ chạy, khi chạm trán đương đầu khốc liệt. Bản nhân sẽ trực diện với y, một là y thắng, hai là bản nhân thắng. Công bình, không thương riêng ai, chẳng bênh bên nào, thần linh chiến tranh giết cả kẻ muốn giết người."
Hektor dứt lời, quân Troian như điên như rồ reo hò tán đồng. Vì Pallas Athena đã lấy mất trí khôn, họ không còn biết nhận định, phán đoán. Họ hoan nghênh Hektor, đề cao kế hoạch tai hại, không người nào trong đám ủng hộ Poulydamas đã đưa ra ý kiến khôn ngoan. Bởi thế sau đó họ dùng bữa khắp hàng quân. Trong khi ấy quân Achaian suốt đêm than khóc, thương tiếc Patroklos. Công tử Peleus dẫn đầu lớn tiếng nức nở, vừa đặt bàn tay tàn sát lên ngực đồng đội vừa rên rỉ thảm thiết, như sư tử bờm râu xồm xoàm bị thợ săn hươu bắt mất con trong rừng rậm, trở lại quá muộn, nhận ra mất mát bèn theo vết chân đuổi thợ săn hết khoảng trống này đến khoảng trống kia, lòng dạ hậm hực, tức giận khôn nguôi, hy vọng bắt gặp. Vừa nghẹn ngào ngằn ngặt Achilleus vừa thốt lời nói với quân Myrmidon: "Hỡi ôi, lời hứa hão huyền bản nhân thốt ra hôm đó lúc tới tư thất trấn an anh hùng Menoitios! Bản nhân nói bản nhân sẽ đem công tử về Opous, chiến thắng vẻ vang, sau khi cướp phá thành Troa đoạt nhiều chiến phẩm. Tiếc thay

Chúa tể không tán đồng những gì thế nhân dự định. Định mệnh quyết định hai đứa ngô bối sẽ đổ máu nhuộm đỏ đất này, nơi đây trên đất Troad, vì bản nhân cũng sẽ không trở về nhìn lại quê hương để được tiếp đón trong tư thất mã phu cao niên Peleus hoặc hiền mẫu Thetis. Trái lại, bản nhân sẽ vùi thây trong đất này, nơi đây. Bởi thế, Patroklos ơi, vì sẽ đi vào lòng đất sau quý hữu, bản nhân sẽ không mai táng quý hữu chừng nào chưa mang về đây giáp y cùng đầu lâu Hektor, kẻ đã cả gan hạ sát quý hữu. Và để hả giận vì quý hữu bị sát hại, tại giàn hỏa bản nhân sẽ cứa cổ mười hai con cái nhà quyền quý Troian. Trong khi chờ đợi quý hữu sẽ nằm đây gần dãy thuyền cong mũi. Phụ nữ Troian, đàn bà con gái Dardanian, xiêm y tha thướt, nếp gấp kỳ khu, sẽ bước quanh suốt ngày đêm nhỏ lệ than khóc, qua cực nhọc, khó khăn, với sức mạnh kiên cường và thương dài ngô bối đã chinh phục, khi cướp phá thành phố giàu có của thế nhân."

Dứt lời Achilleus phi thường cất tiếng gọi đồng đội đem kiềng lớn đặt lên bếp lửa đun nước để rửa sạch máu đọng trên cơ thể Patroklos càng nhanh càng tốt. Họ đặt vạc trên kiềng, đổ đầy nước, mang củi tới đun. Lửa bắt đầu lém đốt đáy vạc, nước nóng dần. Lúc nước sôi trong vạc đồng bóng lộn, họ lấy lau rửa thi hài, thoa dầu khắp thân thể, đem thuốc mỡ cất trữ chín năm ròng trát kín vết thương. Xong rồi họ đặt lên cáng lấy vải liệm mỏng mịn phủ kín từ đầu tới chân, trên trải miếng vải trắng. Suốt đêm, xúm quanh Achilleus lanh chân lẹ bước, quân Myrmidon than khóc thương tiếc Patroklos. Đúng lúc đó Chúa tể nói với Hera, vừa là em vừa là vợ: "Ô! Hera khả ái mắt bò nái tơ, thế là khanh lại đạt ý định, thôi thúc Achilleus bước chân thoăn thoắt đứng dậy bước vào hành động! Khanh đúng là từ mẫu quân Achaian tóc dài, chúng đúng là quý tử hiền mẫu yêu thương!"

Vừa nghe Hera khả kính mắt bò nái tơ liền đáp: "Công tử Kronos khủng khiếp, Thánh thượng nói thế nghĩa là thế nào? Ngay cả thế nhân bình thường cũng có thể thực hiện ý định giúp đỡ thế nhân, mặc dù tất tử và không sở đắc kiến thức như ngô bối. Vậy làm sao thần thiếp, nữ thần cao quý trong

hàng nữ thần, vừa theo nguồn gốc, vừa theo danh xưng, phu nhân Thánh thượng, phu nhân quân vương thần linh bất tử, có thể dằn lòng không gây tai họa cho quân Troian khi chúng trêu ngươi chọc tức?"
Hai bên lời qua tiếng lại. Trong khi đó Thetis chân bạc tới tư thất Hephaistos, thần linh què chân tự tay xây dựng, bằng đồng bóng lộn, ngôi nhà sáng như vì sao, nổi bật giữa tư thất hàng bất tử. Nữ thần thấy thần linh hí hoáy, mồ hôi nhễ nhại, hì hục thổi bễ. Thần linh đang làm hơn hai chục chiếc kiềng ba chân đặt sát tường quanh căn phòng ngôi nhà kiên cố. Dưới chân thần linh lắp bánh xe bằng vàng để có thể di chuyển tự động tới chỗ thần linh họp bàn, sau đó quay về tư thất khiến tất cả thần linh ngạc nhiên. Kiềng hầu như đã làm xong, chỉ còn quai chế tạo rất công phu chưa lắp; thần linh đang điều chỉnh khổ độ và dát mỏng đinh tán. Trong lúc thần linh vận dụng tay nghề tinh xảo chế tạo mấy thứ vừa kể nữ thần chân bạc Thetis tới gần. Vừa ra khỏi nhà thì nom thấy, Charis nữ thần yêu kiều, Charis choàng voan ngoạn mục, hiền nội thần linh khập khiễng lừng danh lại gần cầm tay vừa gọi tên vừa nhỏ nhẻ thốt lời: "Ô! Thetis, xiêm y thướt tha, ngô bối kính trọng và quý mến, chẳng hay chuyện gì khiến rời gót ngọc đến tệ xá? Hân hạnh đón chào và trân trọng kính mời hạ giá, mặc dù trong quá khứ ít khi tới thăm. Dẫu sao cũng rước nữ thần bước vào và cho phép tiện nữ ân cần thù tiếp."
Dứt lời nữ thần duyên dáng dẫn Thetis vào nhà, mời an tọa trên ghế xinh xắn đóng rất nghệ thuật, đinh bằng bạc bóng lộn, dưới kê ghế đẩu để đặt chân. Sau đó vừa đánh tiếng nữ thần vừa nói với Hephaistos thợ rèn lừng danh: "Hephaistos ơi, ra mà xem. Thetis tới chơi muốn gặp chàng đây này." Thần linh tàn phế lừng danh vội đáp: "Ô, thế hả, nữ thần ta tôn kính, quý mến đến nhà ngô bối! Nữ thần cứu mạng đúng giờ thập tử nhất sinh sau khi ta ngã từ trên cao đau đớn, mẹ đẻ nhẫn tâm muốn giấu kín, vì ta què quặt. Ta sẽ đau khổ khôn xiết nếu Thetis và Eurynome không âu yếm ôm vào lòng, Thetis và Eurynome, ái nữ Đại Dương tuôn chảy vòng quanh. Ta sống với hai người chín năm, sáng chế nữ trang nhiều vô

kể, kẹp gài, vòng xuyến, đài hoa, dây chuyền, trong động sâu thẳm. Bốn bề bọt biển vây quanh, Đại Dương gầm thét tuôn chảy bất tận, không ai trong đám thần linh trên trời hay thế nhân dưới đất hay biết, trừ Thetis và Eurynome, vì hai người đã cứu ta sống. Bữa nay Thetis tới nhà ngô bối, vậy ta phải cố sức đền đáp trọn vẹn, đầy đủ công ơn trời biển nữ thần mái tóc yêu kiều dành cho. Do vậy khanh mau tay sửa soạn tiếp đãi bặt thiệp quý khách ân nhân trong khi ta thu dẹp ống bễ cùng dụng cụ đồ nghề."
Nói rồi, tầm vóc khổng lồ, bước đi khập khễnh, thần linh rời chân đe đứng dậy, song cặp chân khẳng khiu phía dưới cử động thoăn thoắt. Thần linh rút bễ khỏi lửa, thu thập dụng cụ đồ nghề sử dụng bỏ vào thùng bằng bạc. Sau đó dùng miếng bọt biển thần linh lau mặt, hai tay, cần cổ múi dày và lồng ngực lông lá. Mặc tu-ních, chống gậy to, thần linh tập tễnh bước ra cửa. Nữ tỳ hối hả chạy tới đỡ đần. Họ đều bằng vàng, song trông như trinh nữ bằng xương bằng thịt. Họ có đầu óc nhạy cảm, tiếng nói và sức lực; nhờ thần linh bất tử thương yêu chỉ dẫn họ biết làm việc. Bởi thế họ vội vàng nâng đỡ chủ nhân. Loạng choạng khó khăn nhích dần tới chỗ Thetis an tọa trên ghế bóng lộn, thần linh cầm tay, ngỏ lời: "Thetis, xiêm y tha thướt, ngô bối quý mến và kính trọng, chẳng hay chuyện gì khiến nữ thần rời gót ngọc đến tệ xá? Hân hạnh đón chào và trân trọng kính mời hạ giá, mặc dù trong quá khứ ít khi tới viếng thăm. Xin cho biết tôn ý. Lòng riêng sẵn sàng đáp ứng, nếu ngu đệ có thể và điều yêu cầu khả dĩ thực hiện."
Vừa nghe nước mắt giàn giụa tức thì Thetis đáp: "Hephaistos ơi, trên núi Olympos trong hàng nữ thần có nữ thần nào chịu đựng đau khổ trong lòng như đau khổ Chúa tể công tử Kronos dành cho tỉ không? Trong hàng nữ thần biển sâu ông chọn tỉ kết duyên với thế nhân, Peleus công tử Aiakos. Dẫu lòng chẳng muốn chút nào tỉ phải lên giường chung chăn chung gối. Bây giờ thế nhân nằm nhà, yếu đuối, suy nhược vì tuổi già buồn thảm trong khi phần riêng tỉ còn biết bao đau khổ gánh chịu. Chúa tể cho tỉ đứa con để nuôi nấng, để gây dựng, để trở thành anh hùng tài ba, xuất chúng, khôn lớn như

cây non mới mọc. Tỉ trông nom, chăn dắt tựa cây giống trong vườn cây ăn trái trên sườn đồi, tỉ gửi đi theo thuyền mũi cong tới xứ Troad chiến đấu chống quân Troian. Tỉ sẽ không bao giờ gặp lại, tỉ sẽ chẳng bao giờ thấy trở về mái nhà Peleus. Trong khi tỉ còn thấy tồn tại trên cõi đời, tiếp tục nhìn ánh sáng mặt trời, con tỉ sống trong buồn rầu, đau khổ. Dẫu vậy tỉ chẳng thể đỡ đần khi tới viếng thăm! Thiếu nữ con cái người Achaian chọn làm chiến phẩm dành cho con tỉ quân vương Agamemnon đang tay nẫng nhẹ. Bởi thế con tỉ buồn da diết, con tỉ thương nhớ khôn nguôi. Trong khi đó quân Troian đánh bật quân Achaian trở lại phía sau dãy thuyền, không để tẩu thoát. Trưởng thượng hàng quân Argive tới năn nỉ, đồng thời kể tên vô số chiến phẩm rực rỡ sẽ trao tặng. Nhưng khước từ, con tỉ nhất định không ra cứu nguy đồng đội. Thay vì thế con tỉ để Patroklos mặc giáp y của mình, rồi phái ra chiến trường, lực lượng đông đảo đi theo. Suốt ngày chiến đấu quanh cổng Skaian, hôm đó suýt nữa đoàn quân xông vào chiếm thành phố, nếu Apollo không hạ sát công tử can trường của Menoitios ngay hàng đầu, sau khi chiến binh gây khá nhiều tổn thất cho địch, trao chiến thắng cho Hektor. Đó là lý do vì sao bữa nay tỉ tới nắm đầu gối van xin, hy vọng hiền đệ ra tay làm cho đứa con bất hạnh của tỉ, cuộc đời ngắn ngủi, tấm khiên, chiếc mũ, xà-cạp gọn gàng có móc gắn ở mắt cá chân và trấn thủ. Vì giáp y trao cho bạn bị mất khi bạn gục chết trước quân thù. Lúc này con tỉ nằm trên sàn đất, lòng buồn khôn xiết."

Thần linh què quặt lừng danh đáp: "Chuyện đó đại tỉ đừng lo, đại tỉ chớ bận tâm. Thực lòng nếu có thể che giấu quý tử khỏi tử thần tàn ác, khi định mệnh khắt khe lại gần, ngu đệ sẵn sàng ra tay như sẽ thực hiện trang bị ngoạn mục cho quý tử bây giờ, tấm áo để mắt nhìn thế nhân sẽ ngây ngất, sững sờ!"

Dứt lời thần linh rời Thetis quay lại hàng bễ. Mồi lửa xong thần linh hạ lệnh hàng bễ hoạt động. Hai mươi ống tất cả bắt đầu thổi phù phù, tống lửa mỗi lần thục mạnh, sức đẩy thay đổi khéo léo, gia tăng lúc cần, giảm thiểu khi nghỉ, tùy theo yêu cầu của Hephaistos và thực trạng công việc hoàn thành.

Thần linh thả vào lửa đồng cứng, thiếc, vàng quý và bạc. Sau đó thần linh đặt đe lớn lên bệ gỗ, một tay nắm búa khổng lồ, một tay cầm kìm gắp.
Thần linh bắt đầu làm tấm khiên đồ sộ, cứng chắc trang trí kín mặt. Quanh riềm thần linh đặt ba vành tròn kim loại chói lọi, rực rỡ trên gài dải đeo bằng bạc. Thân khiên trải dày năm lớp, mặt khiên thần linh vận dụng tài nghệ tinh xảo trau chuốt nhiều họa hình với nghệ thuật thâm hậu. Thần linh trình bày trái đất, bầu trời, biển cả, mặt trời bất quyện, mặt trăng tròn trịa, nhiều chòm sao lấp lánh tô điểm thiên cung, chòm sao Mão, chòm sao Tất, chòm sao Lạp Hộ, chòm sao Đại Hùng, còn gọi là Xa Tòa, chòm sao duy nhất không một lần tắm dưới Đại Dương, xoay quanh tại chỗ liên miên, bất tận, thận trọng ngắm nhìn chòm sao Lạp Hộ hùng vĩ. Trên mặt thần linh thiết lập hai thành phố ngoạn mục, đông đúc thế nhân. Thành phố này tổ chức đám cưới, đám tiệc. Thân nhân đưa cô dâu rời nhà dưới ánh đuốc sáng trưng qua phố xá, tiếng hát ngợi ca hôn nhân rền vang. Thanh niên khiêu vũ lượn vòng xoay tròn; ở giữa tiếng sáo, tiếng đàn dìu dặt dâng cao. Đàn bà con gái đứng trước cửa nhà đưa mắt nhìn thích thú. Đàn ông tụ tập ngoài chợ. Lời qua tiếng lại, hai đàn ông cãi nhau vì tiền chuộc nợ máu nộp trả vụ sát nhân. Người gân cổ nói đã bồi thường đầy đủ, phân bua cho dân chúng cùng hay, người khẳng định chưa nhận đồng nào. Hai bên khăng khăng đòi trọng tài giải quyết. Dân chúng đứng xem la hét, phe lớn tiếng ủng hộ bên này, phe to lời bênh vực bên kia, lệnh sứ phải tìm đủ cách giữ họ trong vòng trật tự. Trưởng thượng ngồi trên ghế đá nhẵn bóng đặt giữa vòng tròn thiêng liêng, tay cầm quyền trượng phát biểu, lệnh sứ lớn tiếng vừa trao. Cầm quyền trượng bước ra phía trước trưởng thượng lần lượt phát biểu phán quyết. Hai ta-lăng vàng nằm trên mặt đất giữa vòng tròn sẽ trao trưởng thượng đưa phán quyết thẳng thắn hơn hết. Quanh thành phố kia có hai binh đội đóng quân, vũ khí bóng lộn. Hai bên tranh luận, bên bao vây lưỡng lự giữa hai quyết định: tấn công, cướp phá thành phố hay đồng ý với cư dân chia tài sản của họ, lấy một nửa sở hữu chất đầy trong

thành phố ngoạn mục. Nhưng nhất định không chịu, bên bị bao vây bí mật chuẩn bị phục kích. Để thành lũy cho vợ trẻ con thơ thân yêu bảo vệ, cả lão nhân tuổi già sức yếu, họ ra đi dưới sự lãnh đạo của thần linh chiến tranh và Pallas Athena, cả hai hiện hình bằng vàng, phục sức bằng vàng, vũ trang ngoạn mục, đồ sộ. To lớn, đẹp đẽ, trang bị vũ khí, như thần linh, nổi bật, họ đứng cao hơn hàng quân thấp nhỏ. Tới chỗ thuận lợi để phục kích, dưới lòng sông nơi gia súc lớn nhỏ đến uống nước, họ dừng lại bố trí, giáp y lát đồng lấp loáng. Cách xa chỗ rải quân mai phục họ đặt hai trinh sát theo dõi cừu, bò sừng cong trên đường đi tới. Chẳng mấy chốc mục súc xuất hiện, đi đầu là hai mục phu, vừa cất bước vừa vui vẻ thổi sáo, chẳng mảy may nghi ngờ cạm bẫy. Nom thấy quân phục kích bèn xổ ra chận đường, bao vây đàn bò, đàn cừu lông trắng xinh xẻo, giết phăng mục phu. Đang ngồi hội họp tranh cãi chợt nghe tiếng nhốn nháo xảy ra giữa đàn gia súc, quân bao vây nhất loạt nhảy lên xe ngựa phóng như bay đuổi theo tới nơi tức thì. Chiếm vị trí, dàn trận tuyến hai bên giao chiến trên bờ sông, thương đồng lao qua ném lại tàn sát lẫn nhau. Căm Thù, Hỗn Loạn và Tử Thần xuất hiện giữa hai bên. Tử Thần ghê rợn đưa tay nắm binh sĩ hãy còn sống mới bị thương, binh sĩ không bị thương, cầm chân binh sĩ đã chết lôi qua đám đông hỗn chiến. Vai áo đẫm máu thế nhân. Cả ba tiến tới, trà trộn, giao chiến như thế nhân bằng xương bằng thịt, đồng thời lôi xác chết bên này cũng như bên kia mang đi. Trên mặt thần linh trình bày cánh đồng hưu canh lớn rộng, đất tơi xốp, phì nhiêu, có thể trồng trọt, cày cấy ba vụ. Nhiều nông phu quay cày, đẩy ngựa đi tới, trở về hết phía này đến phía kia. Mỗi lần họ quay lại, cày tới cuối cánh đồng, có thanh niên tiến ra bước tới đưa cho cúp vang dịu ngọt như mật ong. Cứ thế men theo luống cày họ vòng lại, hì hục tiến sâu vào đất ruộng bỏ hóa để tới đầu cánh đồng. Phía sau tối đen, cánh đồng trông như ruộng đất vừa cày, mặc dù bằng vàng. Tác phẩm do tay nghề kỳ diệu hoàn thành.

Trên mặt thần linh còn sáng tạo đất đai canh tác của quân vương, trong đó thợ gặt cầm liềm sắc gặt liên hồi. Cây lúa ngả

xuống đất, hết nắm này đến nắm kia, theo đường cắt trên ruộng trong khi thợ bó dùng dây bó thành bó. Ba thợ bó đứng chờ sẵn sàng; phía sau thiếu nhi con trai sau khi thu nhặt cây lúa, ôm đầy hai tay thoăn thoắt, liên tục đưa cho họ. Cầm quyền trượng đứng im lặng giữa đám thợ bên đường cắt, quân vương tỏ vẻ hoan hỉ. Bên kia cánh ruộng, dưới bóng cây sồi, sửa soạn bữa cơm ăn mừng, lệnh sứ túi bụi xả bò lớn vừa hạ sát làm lễ tế sinh. Muốn bữa ăn cho thợ thêm màu mè, thú vị đàn bà con gái rắc khá nhiều bột mì trắng tinh.
Tiếp theo thần linh thực hiện vườn nho trĩu trái, ngoạn mục, tất cả đều bằng vàng. Chùm nho đen thẫm buông lơ lửng dưới hàng cột nâng cành bằng bạc chạy từ đầu tới cuối vườn. Xung quanh khu đất thần linh đào hào lát kim loại màu xanh đậm và dọc theo chiều dài rào hàng rào bằng thiếc. Chỉ có một lối mòn dẫn vào vườn nho. Tới mùa hái thợ đi theo lối này. Thanh niên, thiếu nữ trẻ măng, trái tim trong trắng, tình cảm dịu dàng, mang rổ đầy nho thơm ngọt như mật ong. Thiếu niên đi giữa ôm đàn cy-tha, âm thanh trong trẻo, vừa tình tứ biểu diễn điệu ca, vừa cất tiếng lảnh lót, hát bài ca thi vị tưởng nhớ Linos. Thanh niên, thiếu nữ bước theo, vừa ca hát, vừa khiêu vũ, chân nện nhịp theo điệu nhạc.
Tiếp theo thần linh trình bày đàn bò sừng thẳng. Bằng vàng và thiếc, bò nái cất tiếng rống trong lúc hối hả bước đi từ chuồng ra bãi cỏ gần dòng suối tuôn chảy róc rách, bên hàng lau sậy đu đưa nghiêng ngả. Bốn mục phu bằng vàng lững thững cất bước cùng đàn bò, chín con chó thoăn thoắt theo sau. Đi giữa đám bò hàng đầu hai sư tử hung dữ ngoạm cổ bò mộng lôi đi, bò mộng rống kêu thảm thiết. Mục phu và đàn chó đuổi theo cứu nguy. Nhưng hai sư tử đã phanh da bò mộng, moi ruột gan, táp máu đỏ lòm. Mục phu thúc đẩy, khuyến khích bầy chó chạy thật nhanh, song vô ích, chúng cứ quay lại không muốn cắn sư tử. Tránh né cẩn thận, giữ khoảng cách gần kề, chúng đứng sủa inh ỏi. Cùng lúc thần linh tàn phế lừng danh thể hiện bãi cỏ bao la trong thung lũng ngoạn mục cho cừu lông trắng, gồm cả nhà chái, chuồng nhốt, chuồng ở mái che kín đáo. Thần linh khập khiễng còn khai triển sàn vũ đa dạng,

như sàn vũ ngày xưa Daidalos thiết kế trong Knosos rộng rãi, khang trang cho Ariadne mái tóc diễm kiều. Trên sàn thanh niên và thiếu nữ, đáng giá nhiều bò, cầm cổ tay nhau khiêu vũ. Thiếu nữ mặc áo dài vải mịn, thanh niên mặc tu-ních dệt kỹ, vải óng ánh màu dầu lờn lợt. Các cô đội vòng hoa tươi thắm, các cậu đeo đoản kiếm bằng vàng, dây đeo bằng bạc. Khi chân cử động thoăn thoắt, họ di chuyển hết sức thanh thoát y hệt thợ đồ gốm ngồi gần bàn xoay đưa tay thử bàn xoay xem có êm nhẹ hay không. Ngược lại, lúc tiến lại gần nhau, họ xê dịch thành hàng, người này theo người kia. Đám đông vây quanh ca đoàn duyên dáng, tất cả đều ngây ngất. Ca công điêu luyện đi giữa nâng đàn cy-tha cất tiếng hát. Ca khúc vừa dạo nhịp điệu, hai nghệ nhân múa rối xuất hiện thay nhau nhào lộn giữa đám đông. Sau cùng thần linh diễn tả sức mạnh vĩ đại của Đại Dương trên riềm ngoài cùng vòng quanh tấm khiên gia công vững chắc. Khi hoàn tất tấm khiên vừa cứng vừa rộng, thần linh chế tạo trấn thủ rực rỡ hơn cả ánh lửa. Với Achilleus thần linh còn chế tạo chiếc mũ dày chắc, vừa khít thái dương, ngoạn mục, trau chuốt, trên chỏm gắn chùm lông bằng vàng. Cuối cùng riêng với Achilleus, thần linh gia công đôi xà-cạp bằng đồng thau co giãn. Sau khi hì hục với cánh tay cường tráng làm xong trang bị, thần linh què quặt lừng danh thu thập đem để dưới chân thân mẫu Achilleus. Như chim bồ cắt từ tư thất Hephaistos mang trang bị óng ánh ra đi Thetis rời đỉnh núi Olympos tuyết phủ trắng phau phi thân lao xuống.

Khúc 19

Choàng voan vàng nghệ nhô khỏi đại dương, Rạng Đông đem ánh sáng cho thần linh và thế nhân lúc Thetis tới dãy thuyền mang tặng phẩm thần linh vừa trao. Nữ thần thấy quý tử thương yêu nằm phủ phục, hai tay ôm Patroklos, khóc nức nở. Nhiều đồng đội đứng xung quanh sụt sùi. Xuất hiện giữa đám đông, cầm tay quý tử, nữ thần dịu hiền gọi tên nói nhỏ nhẹ: "Con, để thanh niên nằm đó, buồn đến mấy mình cũng chẳng thể đổi thay, vì anh ấy quỵ gục là do thần linh quyết định. Phần riêng con hãy nhận giáp y rực rỡ mẹ mang từ tư thất Hephaistos, giáp y ngoạn mục chưa thế nhân nào choàng lên vai."

Dứt lời nữ thần đặt trang bị hoàn chỉnh, óng ả trước mặt Achilleus. Trang bị gia công tuyệt vời lách cách, lẻng kẻng. Binh sĩ Myrmidon giật mình kinh hãi. Không dám nhìn, họ quay đi, run rẩy, sợ sệt. Trái lại, càng nhìn Achilleus càng thấy căm giận xâm nhập cõi lòng. Dưới làn mi cặp mắt rực sáng như đốm lửa bùng cháy tiết ra ánh nhìn dữ dằn. Tướng quân cúi cầm tặng phẩm tráng lệ thần linh sáng tạo, vuốt ve với vẻ vui mừng. Sau khi ngắm nghía trọn vẹn vẻ đẹp, tướng quân quay phắt sang nói với thân mẫu lời như có cánh bay xa: "Mẹ, giáp y thần linh tặng mẹ rõ ràng là công trình nghệ thuật chỉ hàng bất tử mới có thể hoàn thành, thế nhân chẳng tài nào làm nổi. Con sẽ mặc ra chiến trường bây giờ. Nhưng từ đây đến đó con rất sợ ruồi sẽ bu trên vết thương phơi trần do mũi thương đồng gây nên dòi bọ làm thi thể Patroklos dơ bẩn, sức sống đã mất, song thịt da không rữa nát."

"Con," Thetis nữ thần chân bạc tiếp lời, "đừng lo chuyện đó. Mẹ sẽ sắp xếp giữ ruồi không lại, dòi bọ không lúc nhúc trong cơ thể binh sĩ tử trận vì thần linh chiến tranh. Dù anh ấy nằm đây suốt năm, thịt da vẫn nguyên vẹn, hơn thế còn tươi tắn hơn bây giờ. Phần con, triệu tập quân sĩ Achaian tới hội trường, tuyên bố chấm dứt phẫn nộ với nguyên soái

Agamemnon, sau đó vũ trang cấp tốc ra chiến trường, chuẩn bị tận dụng khả năng chiến đấu."
Nói rồi bà truyền phả dũng cảm, táo bạo vào cơ thể con trai. Giữ Patroklos khỏi hư thối, thịt da vẫn ở trạng thái như hiện nay, bà lấy thần dược trường sinh và thần tửu hồng sắc nhỏ vào lỗ mũi. Trong khi đó Achilleus oai phong cất bước dọc bãi biển lớn tiếng réo gọi binh sĩ Achaian. Do vậy, ngay cả số quân đến bây giờ thường thơ thẩn bên dãy thuyền, tay chèo lo việc điều khiển bánh lái, bồi thuyền để lại trên boong lo việc tiếp liệu, phân phối bột mì, cũng tới họp vì sau thời gian vắng mặt lâu dài, không tham dự cuộc chiến đau thương, bây giờ Achilleus lại xuất hiện. Hai bầy tôi trung thành của thần linh chiến tranh, công tử hiếu chiến của Tydeus và Odysseus gan dạ, can trường chống thương cà nhắc mò tới, vẫn khốn khổ vì vết thương buồn thảm. Vừa tới hai người sà vào ngồi hàng đầu hội trường. Người đến sau cùng là nguyên soái Agamemnon, cũng đau đớn vì vết thương, Koon công tử Antenor gây nên bằng mũi đồng sắc nhọn lúc giao chiến quyết liệt.
Khi quân sĩ Achaian tụ họp đông đủ, Achilleus bước chân thoăn thoắt đứng lên phát biểu. Tướng quân bắt đầu: "Công tử Atreus, ngô bối đã căm giận lẫn nhau. Tuy thế nguyên soái hay bản nhân có nên duy trì thù hận dai dẳng gặm nhấm cõi lòng vì người con gái nữa không? Lòng riêng bản nhân mong muốn Artemis dùng tên bắn chết lúc nàng ở trên thuyền hôm bản nhân cướp phá Lyrnessos chọn làm chiến phẩm. Như vậy trong thời gian bản nhân phẫn nộ, nhiều binh sĩ Achaian sẽ không cắn răng chui vào lòng đất thế giới bao la dưới tay quân thù. Chỉ có Hektor và bọn Troian vì thế hưởng lợi; ngược lại binh sĩ Achaian theo bản nhân sẽ nhớ đời mối bất hòa giữa ngô bối. Nhưng thôi đó là dĩ vãng, hãy trả dĩ vãng về với dĩ vãng. Dù phẫn nộ thế nào, do sống còn đòi hỏi, ngô bối cũng nên dồn nén giữ kín trong lòng. Phần riêng bây giờ bản nhân chấm dứt phẫn nộ, chẳng nên tiếp tục giận dữ mãnh liệt làm chi. Bản nhân đề nghị nguyên soái cấp tốc tập họp binh sĩ Achaian tóc dài chuẩn bị chiến đấu, để bản nhân đi ra trực

diện thăm dò xem quân Troian có còn định ngủ gần thuyền ngô bối nữa không. Bản nhân nghĩ nhiều đứa sẽ vui vẻ gấp gối nghỉ ngơi, nếu sống sót sau cuộc giao chiến khủng khiếp, nếu không bị thương đồng ngô bối quật ngã sóng soài."
Lời vừa dứt binh sĩ Achaian xà-cạp gọn gàng hớn hở reo mừng, vì thấy công tử dũng cảm của Peleus tuyên bố chấm dứt phẫn nộ. Đúng lúc đó Agamemnon quyền uy lên tiếng. Nhỏm dậy ở chỗ đang ngồi, thay vì ra đứng giữa hội trường, nguyên soái rên rỉ đau đớn vì vết thương cất lời: "Quý hữu, anh hùng Danaan, bầy tôi thần linh chiến tranh, khi có người đứng lên phát biểu nên lịch sự lắng nghe, không nên ngăn chặn, vì phô diễn thành lời là việc làm khó khăn, ngay cả với diễn giả kinh nghiệm. Làm sao có thể nói hoặc nghe khi mọi người ồn ào nhận chìm tiếng nói dù nói lớn tới đâu? Bản chức sẽ giải thích với công tử Peleus. Rất mong tất cả quý hữu lắng nghe, từng người cân nhắc kỹ lưỡng điều bản chức trình bày. Binh sĩ Achaian trước đây tương tự quý hữu lúc này thường lớn tiếng chỉ trích bản chức về chuyện đó. Dẫu thế xin đừng trách bản chức. Nếu có trách hãy trách Chúa tể, Định mệnh và Erinys bước đi trong bóng tối. Cả ba làm tâm trí bản chức mù quáng man rợ, không còn biết phán xét, nhận định tại buổi họp hôm ấy, khi dựa vào quyền uy tịch thu chiến phẩm của Achilleus. Nhưng bản chức làm sao làm khác? Thần linh quyết định tất cả, trưởng nữ khả kính của Chúa tể, Ảo Tưởng ác tính làm thế nhân lầm lẫn. Chân mềm nhẹ, không bước đi trên mặt đất, mà lướt qua đầu thế nhân, nữ thần mang điên rồ cho nhân loại - gài bẫy, cám dỗ, tha hóa mọi người. Ngay cả Chúa tể lớn nhất, trên cả thế nhân lẫn thần linh, có lần cũng bị nữ thần làm lầm lạc. Mặc dù là nữ thần, Hera cũng mánh lới đánh lừa Chúa tể hôm Alkmene sắp hạ sinh Herakles cường tráng trong thành phố Thebes, tường vững chắc vây quanh. Lúc đó Chúa tể trang trọng tuyên bố với thần linh: 'Lắng nghe, nam thần và nữ thần, quả nhân muốn tất cả đều hay điều lòng dạ quả nhân thôi thúc nói ra. Hôm nay, Eileithyia nữ thần lo việc lâm bồn đau đớn sẽ đem ra ánh sáng hài nhi, hài nhi sẽ là quân vương trị vì hết mọi người sống xung quanh, hài nhi

thuộc dòng dõi thế nhân mang dòng máu quả nhân.' Chộp ngay vấn đề, chủ ý gài bẫy, Hera khả kính tiếp lời: 'Như vậy là Thánh thượng định đánh lừa, lời nói không đi đôi với việc làm. Bởi thế bây giờ xin người cư ngụ trên núi Olympos trang trọng tuyên thệ tức thì với thần thiếp: hài nhi lọt lòng giữa hai chân sản phụ bữa nay sẽ trị vì tất cả người sống xung quanh, hài nhi thuộc dòng dõi mang dòng máu đấng chí tôn.' Nữ thần nói thế. Không nhìn thấy âm mưu Chúa tể trang trọng tuyên thệ. Do vậy Chúa tể lầm lạc hoàn toàn. Trái lại, rời đỉnh núi Olympos, Hera hối hả lao xuống Argos thuộc Achaia vì biết hiền nội cao quý của Sthenelos công tử Perseus ở đó. Thiếu phụ sắp sinh con, nhưng bào thai mới bảy tháng. Hera đưa hài nhi ra ánh sáng mặt trời trước thời hạn, đồng thời trì hoãn Alkmene sinh nở bằng cách cấm nữ thần hộ sinh giúp đỡ sản phụ. Sau đó nữ thần thân chinh đi gặp Chúa tể công tử Kronos báo tin: 'Cha Chúa tể, thần linh sấm chớp, thần thiếp vội tới thông báo để Chúa tể am tường. Hôm nay có hài nhi cao cả chào đời, hài nhi sẽ là quân vương trị vì người Argive. Hài nhi là Eurystheus, thân phụ là Sthenelos công tử Perseus. Xuất thân từ dòng dõi Chúa tể, hài nhi đương nhiên sẽ trị vì người Argive.' Nữ thần dứt lời, Chúa tể cảm thấy đau đớn cõi lòng. Nổi giận đùng đùng nắm tóc Ảo Tưởng bóng lộn Chúa tể tuyên thệ dứt khoát: vì làm tất cả lầm lạc, Ảo Tưởng sẽ không bao giờ đặt chân lên núi Olympos và bầu trời đầy sao. Rồi dùng tay quay tít quanh đầu, Chúa tể quăng khỏi bầu trời đầy sao. Ảo Tưởng rơi xuống thế giới thế nhân. Dẫu vậy mỗi khi thấy Herakles, công tử yêu quý, hì hục hoàn tất việc làm bất xứng Eurystheus bắt phải hoàn tất, nghĩ tới Ảo Tưởng, Chúa tể không sao không rên rỉ. Bản chức cũng vậy. Lúc Hektor mũ trận bóng loáng tàn sát quân Argive sau dãy thuyền, bản chức không sao quên Ảo Tưởng đã làm bản chức lầm lẫn hôm đó. Tuy nhiên, dù bản thân lầm lẫn, dù Chúa tể lột mất trí khôn, bản chức vui lòng đền trả, bồi thường tướng quân đầy đủ. Vậy tướng quân chuẩn bị ra chiến trường, lãnh đạo toàn quân lâm trận. Bản chức tuyên bố ngay đây, bản chức sẵn sàng trao lại những gì Odysseus hứa hôm qua, khi

tới biệt trại vấn an tướng quân. Nếu muốn, tướng quân hãy chờ, mặc dù sốt ruột muốn ra chiến trường, tùy tùng sẽ tới thuyền lấy chiến phẩm mang lại. Tướng quân sẽ thấy bản chức thực tâm muốn làm tướng quân vui lòng."
Achilleus bước chân thoăn thoắt đáp: "Công tử Atreus, nguyên soái Agamemnon, cứ để chiến phẩm ở đó. Khi nào thuận tiện nếu muốn hãy đem ra hoặc giữ lại tùy ý. Trái lại, bây giờ ngô bối hãy nghĩ tới tấn công, chẳng nên trì hoãn. Công việc lớn lao trước mắt phải hoàn thành, ngô bối không thể ở đây bàn cãi lăng nhăng, phí phạm thì giờ. Bởi thế quý hữu sẽ thấy Achilleus lại xuất hiện trên hàng đầu với thương đồng tiêu diệt quân Troian. Rất mong quý hữu, muôn người như một, cũng hăng say như thế khi giao chiến với quân thù!"
Vừa nghe muốn phản đối Odysseus mưu trí liền lên tiếng: "Không, mặc dù dũng cảm, Achilleus muôn vàn khả kính, tướng quân chẳng nên hạ lệnh con cháu người Achaian chưa ăn uống tiến vào thành Troa và tung họ ra tấn công quân thù. Chiến trận sẽ không kết thúc mau chóng, khi hai bên lâm chiến, khi thần linh đưa tinh thần chiến đấu của hai đối thủ lên cao. Thay vì thế hãy khuyến khích họ dùng bữa, uống vang bên dãy thuyền: hăng say, dũng cảm bắt nguồn từ đó. Quân lính không thể đương đầu với quân thù suốt ngày tới lúc mặt trời lặn mà không có gì nhét vào bụng. Mặc dù lòng dạ sẵn sàng chiến đấu, song kiệt sức bất ngờ, đói khát giày vò, chân chùn gối mỏi, quân lính không thể đứng vững. Trái lại, trước khi ra trận chiến đấu, dù suốt ngày, nếu ăn uống no say, tinh thần lên cao, sức mạnh dẻo dai, quân lính có thể tung hoành tới lúc tàn cuộc. Bởi thế, bỉ nhân kêu gọi tướng quân ra lệnh binh sĩ tan hàng, sửa soạn bữa ăn. Còn chiến phẩm nguyên soái Agamemnon nên đem ra giữa hội đồng để binh sĩ Achaian nhìn thấy tận mắt, phần riêng nguyên soái cũng yên chí, vui lòng. Hơn thế, nguyên soái phải đứng trước hàng quân Argive trịnh trọng thề chưa hề lên giường, chưa hề ăn nằm với nàng, như thường thấy, ô nguyên soái, giữa đàn ông với đàn bà. Đổi lại trong lòng, trong trí tướng quân cũng phải bày tỏ tinh thần hòa giải. Sau đó, như tặng phẩm giảng hòa,

nguyên soái phải tổ chức bữa tiệc linh đình trong biệt trại để tướng quân lấy lại những gì mình đòi hỏi. Và nguyên soái công tử Atreus từ giờ về sau làm gì cũng nên thận trọng với mọi người. Bởi không có gì là nhục nhã, ngay cả với quân vương, khi xúc phạm mà thành thật công nhận và sẵn sàng sửa lỗi."
Nguyên soái Agamemnon tiếp lời: "Công tử Laertes, bản chức hân hoan lắng nghe đề nghị. Trình bày đầy đủ, giải thích trọn vẹn, chiến hữu đã đề cập rành mạch, chân tình từng điểm. Bản chức không những sẵn sàng mà còn hăm hở tuyên thệ như chiến hữu yêu cầu. Bản chức sẽ không thề giả dối trước mặt thần linh. Xin Achilleus chờ đây, mặc dù muốn lâm trận, và xin quý hữu đừng rời hội đồng, tất cả đợi chiến phẩm từ trại đưa tới, ngô bối chính thức làm lễ tế sinh nghiêm túc xác định lời thề. Riêng quý hữu, bản chức trao phó trọng trách và yêu cầu chọn binh sĩ trẻ tuổi, đắc lực hơn hết trong lực lượng Achaian, tới thuyền bản chức thu nhặt chiến phẩm ngô bối hứa trao trả Achilleus hôm qua, kể cả số phụ nữ. Và bảo Talthybios mau mau sửa soạn heo dái làm lễ tế sinh dâng Chúa tể và Mặt trời trước mặt đông đảo hàng quân."
Nhưng Achilleus bước chân thoăn thoắt lại đứng lên đáp lời. Tướng quân nói: "Công tử vẻ vang của Atreus, quân vương Agamemnon, nguyên soái quyết định chí lý, song nên thực hiện lúc khác, khi chiến cuộc chùng giãn, huyết quản bản nhân không sôi sục như bây giờ. Gục ngã dưới tay Hektor công tử Priam khi Chúa tể ban trao chiến thắng, thân hữu ngô bối thương tích đầy mình nằm phơi thây trên cánh đồng thế mà giờ này nguyên soái và Odysseus hối thúc bản nhân nghĩ tới miếng ăn! Phần riêng, ngược lại, bản nhân hạ lệnh con cháu người Achaian chiến đấu ngay bây giờ, chưa ăn, bụng đói, song sẽ ăn no, lúc mặt trời lặn, khi ngô bối tẩy sạch vết nhơ. Từ lúc này đến lúc đó bản nhân sẽ không đút thứ gì vào miệng, đồ ăn hay thức uống, vì thân hữu bản nhân chết nằm trong trại, thây nát vì mũi thương đồng, chân quay ra cửa, đồng đội thương tiếc than khóc xung quanh. Bởi thế điều

nguyên soái nói lòng bản nhân không màng, trừ máu, giết và tiếng rên la đau đớn của con người."
"Ô, Achilleus, công tử Peleus, anh hùng xuất chúng hàng quân Achaian," Odysseus mưu trí đáp, "tướng quân khỏe mạnh, đường thương mãnh liệt hơn bỉ nhân, song xét tuổi đời và kinh nghiệm, về phán xét và nhận định, có thể khẳng định bỉ nhân tương đối biết nhiều, chín chắn hơn tướng quân. Vì thế tướng quân nên vui lòng chấp nhận ý kiến bỉ nhân đề xướng. Binh sĩ sẽ mau chán nản nếu chiến trường là cánh đồng nơi kiếm đồng ngả vô vàn cây lúa nằm dài trên mặt ruộng, song bông lúa thu hoạch chẳng là bao, khi Chúa tể trọng tài trận đánh nghiêng chiều cán cân đối với thế nhân. Nhịn đói không phải cung cách binh sĩ Achaian biểu lộ thương tiếc người quá cố, vì ngày nối ngày biết bao binh sĩ theo nhau gục ngã. Chừng nào ngô bối mới tìm thấy an ủi đối với quân lính nhịn đói khắc khổ như vậy? Không. Ngô bối phải mai táng binh sĩ tử trận, đồng thời tôi luyện trái tim cương quyết sau một ngày than khóc. Mặt khác, người nào thoát khỏi cảnh tàn sát ghê tởm phải nghĩ tới chuyện ăn uống, để có thêm sức lực, ngô bối tiếp tục, liên tục giao chiến với quân thù, thân thể choàng phủ đồng thau cứng rắn. Bởi thế không ai trong quý hữu lẩn tránh, chờ đợi kêu gọi lần thứ hai mới xung trận. Vì lệnh sẽ thảm khốc đối với bất kỳ ai nấn ná, lần lữa đằng sau dãy thuyền. Ngô bối kêu gọi mọi người chiến đấu, tung hết lực lượng tấn công quân Troian luyện ngựa."
Không nói gì nữa, Odysseus chọn ngay người thực hiện nhiệm vụ trao phó: công tử Nestor lừng danh, Meges công tử Phyleus, Thoas, Meriones, Lykomedes công tử Kreion, cuối cùng Melanippos. Tất cả tới biệt trại Agamemnon công tử Atreus. Lệnh vừa ban việc xong tức thì. Họ mang ra khỏi trại bảy kiềng ba chân quân vương đã hứa với Achilleus, hai mươi vạc nấu bằng đồng bóng lộn, mười hai ngựa; sau đó họ dẫn ra phụ nữ khéo tay thạo việc, bảy người tất cả, và Briseis cặp má nõn nà là tám. Về vàng cân sẵn tổng cộng mười ta-lăng, Odysseus dẫn đường đi trước, binh sĩ trẻ tuổi Achaian mang chiến phẩm theo sau. Họ đặt phẩm vật giữa hội trường. Đúng

lúc đó Agamemnon đứng dậy. Talthybios bình thân bên cạnh nguyên soái, giọng nói lanh lảnh, uy nghiêm, hai tay ôm heo dái. Rút đoản kiếm thường đeo bên bao kiếm to lớn, bắt đầu lễ nghi, công tử Atreus cắt chút lông trên đầu heo dái, như sản phẩm đầu mùa, tay giơ cao khấn vái cầu xin Chúa tể. Quân lính Achaian ngồi tại chỗ im lặng, trật tự theo cấp bậc, chăm chú lắng nghe. Ngước nhìn bầu trời cao rộng, quân vương lẩm bẩm cầu xin: "Trước hết con kêu gọi Chúa tể, thần linh cao nhất, lớn nhất trong hàng thần linh, tiếp đến con van vái Trái Đất, Mặt Trời và Erinys bắt thế nhân đền trả vì tội bội thệ ở thế giới dưới kia, xin tất cả chứng giám! Con thề con chưa hề đặt tay lên thiếu nữ Briseis, do ước muốn công khai mang nàng lên giường ăn nằm hay vì bất kể mục đích nào. Con không hề đụng tới nàng trong khi nàng ở trong trại với con. Nếu lời thề đối với việc này sai trái, xin thần linh cứ chồng chất đau khổ lên con như áp dụng với kẻ bội thệ."

Dứt lời nguyên soái cầm kiếm đồng cắt cổ heo dái không mảy may thương hại. Talthybios cầm vật hy sinh quay mấy vòng, rồi quăng xuống biển bọt trắng phau cho cá ăn thịt. Liền đó Achilleus đứng dậy nói với quân Argive háo chiến: "Ôi! Chúa tể, Cha đã đưa thế nhân vào đường lầm lẫn tệ hại! Nếu không công tử Atreus sẽ chẳng bao giờ khiến lòng con phẫn nộ, hoặc cố tình cướp đoạt thiếu nữ của con. Nhưng lúc đó chắc hẳn Chúa tể muốn quân Achaian tử trận thật nhiều. Dẫu thế bây giờ chiến hữu nên đi dùng bữa, rồi ngô bối xung trận!" Dứt lời tướng quân giải tán hội nghị tức thì. Binh sĩ tan hàng, ai nấy về thuyền, binh sĩ can trường người Myrmidon lo mang chiến phẩm về thuyền Achilleus. Họ chất thành đống, đưa phụ nữ vào trại, trong khi mã phu hùng dũng lái ngựa về đàn.

Nom thấy Patroklos nằm đó, thi thể rách nát vì thương đồng sắc nhọn, Briseis yêu kiều như Aphrodite vàng óng nhào tới ôm chầm, la hét, đưa hai tay cào lồng ngực, cần cổ nõn nà, khuôn mặt xinh đẹp. Rồi duyên dáng như nữ thần Briseis vừa nức nở vừa ấp úng: "Ô, Patroklos, nguồn vui bất tận trong trái tim tiện thiếp đầy đau khổ! Khi tiện thiếp rời trại, chiến binh vẫn sống; bây giờ tiện thiếp trở về, chiến binh chỉ huy hàng

quân không còn! Bởi thế đời tiện thiếp luôn luôn là chuỗi dài đau khổ. Cha, mẹ khả kính cho tấm chồng, tiện thiếp chứng kiến tận mắt thương đồng đâm nát thân thể trước thành phố, ba em trai thương yêu, cùng mẹ sinh ra, tiện thiếp trông thấy cùng chết một ngày thê thảm. Dẫu vậy khi Achilleus bước chân thoăn thoắt hạ sát chồng tiện thiếp, cướp phá thành phố của Mynes oai phong, chiến binh không muốn tiện thiếp nỉ non khóc lóc. Trái lại, chiến binh nói sẽ biến tiện thiếp thành phu nhân hôn phối của tướng quân, đưa lên thuyền trở về Phthia, tổ chức tiệc cưới ăn mừng trong cộng đồng người Myrmidon. Bởi thế lòng nghẹn ngào tiện thiếp than khóc khôn nguôi, lệ nhỏ trên thi hài thương tiếc chiến binh thành người thiên cổ, song luôn luôn là thân hữu dịu dàng, dễ thương."
Nàng vừa khóc lóc vừa thốt lời, phụ nữ đi cùng cũng nức nở hòa theo, rõ ràng vì Patroklos, song trong lòng mỗi người chứa đựng buồn riêng. Trưởng thượng quân Achaian xúm lại yêu cầu Achilleus ăn uống, song tướng quân thở dài từ chối: "Quý hữu thân thương, nếu làm như bản nhân mong muốn, xin đừng vội ép thỏa mãn lòng dạ bằng miếng ăn hớp uống, vì bây giờ đau thương khủng khiếp tràn ngập cõi lòng. Bản nhân sẽ chờ, sẽ nhịn bất kể thế nào tới lúc mặt trời lụn tắt."
Dứt lời tướng quân bảo các quân vương ra về, song giữ lại hai công tử Atreus. Odysseus khả ái, Nestor, Idomeneus và lão nhân mã phu Phoinix ở lại tìm đủ cách an ủi. Nhưng quá buồn nên tướng quân không cảm thấy khuây khỏa chừng nào chưa dấn thân ra chiến trường đẫm máu. Nghĩ tới Patroklos, thở dài não nuột, tướng quân lại lớn tiếng: "Ôi, chiến binh đáng thương, số phận hẩm hiu, thân hữu quý mến nhất đời, mỗi khi quân Achaian hăm hở tấn công quân Troian luyện ngựa, người thường nhanh nhẹn, vội vã sửa soạn bữa ăn mỹ vị trong trại cho ta! Thế mà bây giờ thi thể rách nát, người nằm đó, ta ra đi ruột dạ rỗng không, không ăn, không uống. Mặc dù ở đây mọi thứ dư thừa, song ta không màng, vì không thấy người đâu. Đối với ta không đau khổ nào da diết, thấm thía bằng đau khổ hiện tại, ngay cả nếu hay tin cha chết lúc này có lẽ đang âm thầm nhỏ lệ ở Phthia thương khóc vì mất đứa con

thương yêu, trong khi ta ở xứ xa lạ, giao chiến với quân Troian, vì Helen khả ố, ngay cả nếu hay tin con yêu thương của ta qua đời, Neoptolemos xinh xắn, kháu khỉnh, nuôi nấng ở Skyros, nếu quả thật nó còn sống. Vì vậy tới bây giờ trong thâm tâm cứ hy vọng ta sẽ nhắm mắt lìa đời cô đơn ở đây trên đất Troad, xa cách Argos nhan nhản ngựa, người trở về Phthia mang con ta từ Skyros lên thuyền sơn đen lướt sóng chỉ cho nó thấy đầy đủ mọi thứ: tài sản, gia nhân, ngôi nhà rộng lớn mái cao. Bởi ta nghĩ bây giờ một là Peleus không còn nữa, ra đi đã lâu, hai là có lẽ còn nấn ná trên cõi đời, khốn khổ khốn nạn vì tuổi già đáng ghét, mỏi mòn trông chờ hung tin ta chết rồi."

Vừa nói Achilleus vừa khóc, trưởng thượng nức nở hòa theo, tất cả nghĩ tới những gì bỏ lại trong nhà. Thấy mọi người rên rỉ mà thương hại, công tử Kronos quay phắt sang Athena nói lời như có cánh bay xa: "Này hoàng nhi, bỏ rơi người tuyệt vời hoàng nhi quý mến rồi sao? Trong lòng hoàng nhi không còn rơi rớt chút ít cảm tình đối với Achilleus nữa ư? Tướng quân đang ngồi trước thuyền cong mũi than khóc đồng đội thân thương, mọi người đi dùng bữa; tướng quân không ăn, không uống. Bởi thế hoàng nhi mau mau tới nhỏ thần tửu và thần dược dịu ngọt, từng giọt từng giọt, vào lồng ngực để đói khát khỏi giày vò lòng dạ tướng quân."

Gợi ý như vậy Chúa tể thúc đẩy những gì Athena từng mong muốn. Từ thượng tầng không khí, như chim ưng tung cánh rít kêu lao qua bầu trời, nữ thần chao xuống. Quân Achaian đang sửa soạn vũ khí khắp doanh trại. Nữ thần nhỏ thần tửu và thần dược dịu ngọt từ từ từng giọt vào lồng ngực giữ cho Achilleus khỏi bị đói khát hành hạ, đầu gối khỏi suy yếu. Làm xong nữ thần quay về cung điện thân phụ quyền uy tối thượng. Binh sĩ Achaian từ dãy thuyền lướt sóng đổ ra như nước chảy. Tua tủa, san sát, mau lẹ như bông tuyết giá lạnh từ tay Chúa tể gặp gió bắc, quý tử không khí trong lành, đổ liên hồi, mũ bóng loáng, khiên chỏm lồi, trấn thủ lát đồng, thương gỗ tần bì nườm nượp rời thuyền tuôn ra. Vũ khí lộng lẫy sáng rực bầu trời; mặt đồng lóng lánh uốn lượn như tiếng

cười bồng bềnh trên cánh đồng; tiếng chân binh sĩ sầm sập bước trên mặt đất.
Achilleus oai phong chuẩn bị vũ khí giữa hàng quân. Răng nghiến kèn kẹt, mắt long sòng sọc như lửa bừng cháy, ruột gan tê điếng vì đau đớn khôn nguôi. Lòng đầy căm giận đối với quân Troian, tướng quân nai nịt tặng phẩm siêu phàm Hephaistos hì hục chế tạo. Bắt đầu tướng quân quấn xà-cạp lộng lẫy quanh ống chân tới gót cài móc bạc. Tiếp theo tướng quân choàng trấn thủ che ngực, trên vai lủng lẳng kiếm đồng, đốc nạm bạc. Tiếp đến tướng quân nâng khiên to dày lóe sáng tỏa rộng như ánh trăng, hoặc như tia sáng thủy thủ lênh đênh trên biển bao la nom thấy từ bếp lửa bừng cháy trên núi trong chuồng cừu hiu quạnh, khi bị gió ngược chiều cuốn đi khỏi bạn bè trên đại dương đầy cá. Khiên của Achilleus, khiên gia công kỳ khu, óng ánh phản chiếu lên thượng từng không khí. Tiếp nữa tướng quân cầm mũ đồ sộ đội lên đầu; mũ lấp lánh như vì sao, trên đỉnh chòm lông bằng vàng gật gù,rập rình, nghiêng ngả mọi phía Hephaistos gắn chặt. Tướng quân thử giáp y xem có vừa, tay chân lộng lẫy cử động có dễ dàng không. Tướng quân thấy giáp y nhẹ như đôi cánh nhấc bổng mình lên. Sau cùng tướng quân rút thương của thân phụ khỏi giá, thương dài, nặng, chắc không binh sĩ Achaian nào có thể sử dụng, ngoài tướng quân biết cách giơ vung. Thương bằng gỗ tần bì trên núi Pelion, Cheiron đốn tặng thân phụ Peleus để hạ sát đối thủ ngoài chiến trường.
Automedon và Alkimos lo đóng ách, mắc cương cặp ngựa. Hai người gài dây chằng vào ngực, lắp hàm thiếc vào mồm, kéo dây cương về đằng sau lồng vào thùng xe đóng vững chắc. Xong rồi cầm roi bóng lộn Automedon nhảy lên ngồi phía sau cặp ngựa. Mũ trận chỉnh tề Achilleus theo sau bước lên, giáp y rực rỡ như mặt trời chói lọi. Giọng rùng rợn, tướng quân lớn tiếng trách khéo cặp ngựa thân phụ: “Xanthos và Balios, công tử lừng danh của Podarge, lần này cố làm được việc. Nhớ đưa mã phu về an toàn với hàng quân Danaan, khi ngô bối giao chiến xong rồi, đừng để anh ấy nằm chết ngoài chiến trường như Patroklos.”

Thân dưới ách, chân sáng rực, Xanthos đáp. Cúi đầu để bờm rủ từ đai trên ràng xuống đất, nhờ nữ thần Hera cánh tay trắng ngần phú cho tiếng nói thế nhân, tuấn mã bập bẹ: “Thưa vâng, dĩ nhiên, ô Achilleus oai hùng, hôm nay nữa, chúng con xin đưa tướng quân trở về an toàn. Nhưng ngày tướng quân qua đời sắp tới; không phải chúng con tạo ra, mà thần linh siêu phàm và định mệnh khe khắt gây nên. Hơn nữa, không phải vì chúng con lờ đờ hay chậm chạp nên quân Troian lột giáp y khỏi bờ vai Patroklos, mà thần linh sáng giá, Leto mái tóc diễm kiều sinh hạ, đã giết chiến binh ngay hàng đầu giữa hàng quân, trao chiến thắng cho Hektor. Mặc dù chúng con phi nhanh như gió tây cuồng thốc, người ta bảo trên trần thế không sinh vật nào nhanh bằng, song theo định mệnh thế nào tướng quân cũng gục chết ngoài chiến trường dưới tay thần linh và thế nhân.” Tuấn mã đang thao thao bất tuyệt, bỗng dưng Erinys ngắt lời. Bực mình hết sức Achilleus bước chân thoăn thoắt dằn giọng: “Xanthos, tại sao tiên báo ngày ta chết? Con chẳng cần tốn sức phí hơi. Tự lòng ta biết do định mệnh ta sẽ bỏ xác ở đây, xa cách cha mẹ thương yêu. Dẫu thế ta không ngừng giao chiến chừng nào chưa cho bọn Troian nếm đủ mùi cay đắng.”
Nói rồi lớn tiếng hô chiến đấu, tướng quân thúc tuấn mã móng vó chắc nịch phầm phập, hùng dũng phi tới giữa hàng chỉ huy.

Khúc 20

Gần dãy thuyền mũi cong, xung quanh tướng quân, ô công tử Peleus hăm hở xung trận, binh sĩ Achaian cứ thế chuẩn bị chiến đấu. Phía bên kia cánh đồng, trên khu đất cao, quân lính Troian cũng sẵn sàng tác chiến. Đúng lúc đó trên đỉnh núi Olympos lởm chởm Chúa tể hạ lệnh Themis triệu tập thần linh tới họp hội đồng. Nữ thần hối hả đi khắp nơi mời tất cả đến tư thất Chúa tể. Trừ Đại Dương, không Dòng Sông nào vắng mặt. Nữ thần sống trong rừng cây ngoạn mục, bên suối nước tuôn chảy hay trên bãi cỏ xanh tươi cũng không khiếm diện. Tất cả tới biệt điện Chúa tể thu thập mây trời, an tọa dưới trụ lang bằng đá nhẵn bóng Hephaistos nghệ thuật tinh xảo tạo dựng cho thân phụ. Tất cả tụ tập trong biệt điện Chúa tể. Thần linh rung chuyển trái đất cũng nghe tiếng nữ thần triệu gọi. Từ đáy biển ngoi lên ngồi giữa đám đông, thần linh cất tiếng hỏi Chúa tể mục đích buổi họp: “Chúa tể sấm chớp sáng lòe, vì sao đại huynh lại triệu thần linh tới họp? Đại huynh lo lắng gì chăng đối với quân Troian và quân Achaian? Bởi bây giờ chiến trận hầu như sắp bùng nổ giữa hai bên.”

Nghe nói thế Chúa tể thu thập mây trời liền đáp: “Ô, rung chuyển trái đất, hiền đệ hiểu trong thâm tâm ta nghĩ gì và biết lý do tại sao ta triệu các khanh tới họp. Ta quan tâm vì số thế nhân đó sắp lăn ra chết. Dẫu vậy ta sẽ ở lại đây, ngồi triền núi Olympos, lòng dạ thích thú, ngắm nhìn cảnh tượng. Ngược lại, ta cho phép tất cả đi xuống tham gia cùng quân Troian hay quân Achaian, thích giúp đỡ bên nào tùy ý các khanh. Bởi nếu thả sức một mình giao chiến, không có can thiệp bên ngoài, quân Troian không tài nào chống nổi công tử Peleus nhanh chân lẹ bước, dù chỉ một lúc ngắn ngủi. Trước đây, chợt thấy tướng quân, họ đã run rẩy tháo chạy. Bây giờ, trong lòng căm giận vô cùng vì mất bạn, ta sợ tướng quân, bất chấp định mệnh, kéo quân đạp tường công phá thành Troa.”

Nói vậy là công tử Kronos mở màn cho cuộc chiến ác liệt. Chia thành hai nhóm thù nghịch, tùy theo cảm tình, thần linh hối

hả đi xuống sửa soạn giao chiến. Hera và Pallas Athena lần đường tới dãy thuyền quân Achaian. Poseidon bao quanh trái đất, Hermes đầu óc ý nhị, thận trọng theo sau. Hephaistos cũng nối gót. Cố hết sức thần linh khập khễnh lết bước, hai cẳng khẳng khiu thoăn thoắt cử động. Ngược lại, Ares mũ bóng lộn, chỏm gật gù qua bên Troian. Cùng đi còn có Phoibos tóc rối bù, Artemis cung tên lão luyện, Leto, Xanthos và Aphrodite thích mỉm cười.
Trong khi thần linh còn ở xa chưa lại gần thế nhân, quân Achaian đã tỏ ra ngạo mạn vô cùng, bởi sau thời gian vắng mặt lâu dài không tham dự cuộc chiến tàn khốc Achilleus lại xuất hiện. Quân Troian rùng mình lo sợ, run rẩy hết hồn khi thấy công tử Peleus bước chân thoăn thoắt hiện hình trang bị rực rỡ như thần linh chiến tranh gieo rắc chết chóc cho thế nhân. Đúng lúc thần linh vừa xuất hiện tham gia chiến trường cùng binh sĩ thế nhân, Bất Hòa hung hãn hăm hở gây chiến phô trương sức mạnh, thúc đẩy hàng quân. Athena bắt đầu lớn tiếng hô hào chiến tranh, lúc đứng gần chiến hào bên ngoài tường thành, lúc gào thét trên bờ biển sóng dội ầm ầm. Như cuồng phong âm u Ares cũng la hét phía đối diện, khi ở tường thành cao ngất, khi ở bờ sông Simoeis, chạy ngược chạy xuôi dốc đồi Kallikolone, lanh lảnh kêu gọi binh sĩ Troian.
Thần linh hạnh phúc cứ thế thúc đẩy, dẫn dắt hai bên vào cuộc tàn sát, đồng thời bắt đầu gây gổ, cãi lộn gay gắt. Trên cao Cha thế nhân và thần linh dội sấm rùng rợn. Bên dưới Poseidon rung chuyển trái đất vô biên và đỉnh núi cao ngất. Chân đồi, chân núi Ida tràn trề suối nước, thành Troa, dãy thuyền Achaian, tất cả lắc lư, răng rắc. Dưới sâu Aidoneus, quân vương trị vì cư dân địa ngục, hoảng hốt vừa nhảy khỏi ngai vàng vừa kêu thất thanh, vì sợ ở trên Poseidon rung chuyển trái đất sẽ làm địa cầu tan vỡ, phơi bày chỗ ở khủng khiếp, bao la của người quá cố trước mắt thế nhân và thần linh, cảnh rữa nát, mốc meo, nhầy nhụa, ngay cả thần linh cũng rùng mình. Do bất hòa thần linh đụng độ, huyên náo gia tăng. Phoibos Apollo cầm bó tên có cánh đứng lù lù ngăn

chặn Poseidon; Athena mắt xanh lam lục xuất hiện sừng sững trước mặt Ares hiếu chiến; Artemis cung vàng, nữ thần săn bắn, hiền muội Apollo xạ thủ từ xa, hiện hình lừng lững mặt đối mặt Hera; Hermes lực lưỡng, hào hiệp bình thân bất động chắn lối Leto; dòng sông rộng lớn, xoáy sâu, cuồn cuộn thần linh gọi là Xanthos, thế nhân gọi là Skamandros xổ tới ngất nghểu cản bước Hephaistos.
Thần linh cứ thế tiếp tục đối đầu, thần linh giao chiến với thần linh. Trong khi đó không muốn gì hơn, hối hả xông qua đám đông, trong lòng Achilleus chỉ muốn lấy máu Hektor công tử Priam để thỏa mãn thèm khát của Ares, thần linh kiên cường chiến đấu dưới khiên da bò bền chắc. Nhưng Apollo công tử Chúa tể khuyến khích binh sĩ giao chiến tức thì can thiệp, truyền phả táo bạo, liều lĩnh thúc đẩy Aineias trực diện công tử Peleus. Giả dạng nhại giọng Lykaon công tử Priam thần linh cất tiếng: “Aineias, trưởng thượng hàng quân Troian, đe dọa dữ dằn để đâu hở? Lúc cụng cúp thưởng thức rượu vang với các thân vương Troian, trưởng thượng chẳng trang trọng hứa sẽ trực diện với Achilleus công tử Peleus rồi sao?”
“Tại sao,” Aineias đáp, “công tử Priam lại thúc đẩy bản nhân giao chiến với công tử Peleus hung hãn khi bản nhân không muốn chút nào? Không phải hôm nay lần đầu bản nhân mới chạm trán Achilleus bước chân thoăn thoắt. Trước kia có lần tới lùa bắt gia súc, cướp phá Lyrnessos và Pedasos, y cầm thương đuổi bản nhân khỏi núi Ida. Dịp đó Chúa tể cứu độ ban cho nghị lực, gối mạnh, nhờ thế chạy thoát, nếu không bản nhân gục ngã dưới tay Achilleus và Athena rồi. Vì bảo vệ an toàn cho y, Athena đi trước mở đường khuyến khích, y dùng thương đồng sát hại quân Leleges và quân Troian. Sự thể khiến bản nhân cảm thấy không ai có thể trực diện đánh lại y. Vì y luôn luôn có thần linh bên cạnh bảo vệ sinh mạng, tránh né tai ương. Hơn thế, thương y lao bay thẳng tắp, chừng nào trúng thịt thế nhân mới ngừng. Tuy nhiên, nếu thần linh quyết định cuộc chiến cân bằng, hai bên giao chiến không thiên vị, y sẽ không dễ gì thắng nổi bản nhân, dẫu huênh hoang là chiến binh mình đồng da sắt.”

“Vậy,” thần linh Apollo công tử Chúa tể tiếp lời, “anh hùng nên thân chinh cầu cứu thần linh bất tử. Người ta kể thân mẫu anh hùng thuộc hàng bất tử, anh hùng là công tử Aphrodite, ái nữ Chúa tể, còn y là công tử nữ thần cấp dưới. Aphrodite là ái nữ Chúa tể, Thetis là ái nữ ông già biển cả. Bởi thế mang thương đồng xông thẳng! Đừng để y khoác lác, đe dọa mà chùn chân nản bước.”
Dứt lời thần linh truyền phả sinh lực dồi dào cho thủ lĩnh. Mũ lát đồng óng ánh Aineias hùng dũng bước qua hàng đầu. Nhận ra công tử Anchises đang lách qua đám đông tiến tới tấn công công tử Peleus, Hera cánh tay trắng ngần liền tập họp thần linh đồng đội, cùng lúc lên tiếng: “Poseidon và Athena, cả hai nghĩ xem nên làm thế nào giải quyết vụ này. Được Phoibos Apollo trợ giúp, Aineias mũ lát đồng óng ánh tiến lên tấn công công tử Peleus kia kìa. Vậy ngô bối phải lập tức đẩy gã trở lại! Hay một thần linh trong đám ngô bối cũng tới đứng bên để tăng cường sức mạnh cho Achilleus, đừng để chiến binh nhụt trí, mất can đảm, phải làm cho chiến binh cảm thấy thần linh bất tử cấp trên yêu thương, trong khi thần linh hứa hão từ trước tới giờ trợ giúp quân Troian khỏi đại bại dù thế nào cũng chẳng đáng kể. Ngô bối từ núi Olympos xuống đây tham chiến là để hôm nay Achilleus không hề hấn dưới tay quân Troian, nhưng sau đó để tướng quân gánh chịu những gì Định Mệnh kéo dệt cho mình khi chào đời, lúc thân mẫu sinh hạ. Ngược lại, nếu qua tiếng nói thiêng liêng mà không nhận ra ý định truyền bảo, tướng quân sẽ kinh hoàng khi thấy mình chạm trán giao tranh với thần linh, vì khi hiển hiện rõ ràng thần linh khủng khiếp trước mắt thế nhân.”
Poseidon rung chuyển trái đất đáp: “Hera, đại tỉ phải kiềm chế bản thân, đừng để thịnh nộ chế ngự nhận định, như vậy không nên không phải chút nào. Phần riêng tiểu đệ không muốn, bởi ngô bối mạnh gấp bội, đẩy thần linh tới chỗ đụng độ với thần linh. Không, thay vì thế, ngô bối nên lánh xa cuộc giao tranh, an tọa chỗ thuận tiện quan sát, để thế nhân lao đầu vào cuộc chiến. Tuy nhiên, nếu Ares hay Phoibos Apollo xâm mình xung trận, hoặc bịt lối, ngăn đường không cho

Achilleus ra tay, ngô bối sẽ tham gia tức thì, giao chiến với cả hai. Tiểu đệ nghĩ chẳng mấy chốc, giao tranh kết thúc, cả hai sẽ tháo chạy, quay về đoàn tụ với thần linh trên núi Olympos, hết hồn vì sức mạnh khủng khiếp của ngô bối."
Dứt lời thần linh tóc xanh đậm dẫn đồng đội lên gò đất cao, quân Troian và Pallas Athena đắp cho Herakles anh hùng làm chỗ lẩn trốn, khi quái vật khổng lồ từ dưới biển băng qua bãi cát tới đất liền tấn công. Đến nơi an tọa Poseidon và thần linh vung trải sương mù dày đặc quanh bờ vai. Thần linh đối thủ cũng an tọa chót vót trên đỉnh đồi Kallikolone um tùm xung quanh thần linh, ô Phoibos Apollo xạ thủ, và cả Ares tàn phá thành phố. An tọa đối xứng hai bên bắt đầu suy nghĩ ý định, song không bên nào muốn lao đầu vào chiến tranh ghê tởm, mặc dù Chúa tể an tọa trên cao cho phép tất cả tham gia.
Trong khi đó cánh đồng lúc nhúc ngựa và lính, bóng lộn vì ánh đồng. Mặt đất rung chuyển lúc hai bên hùng hục, sầm sập xổ tới gặp nhau. Hai quán quân can trường vượt mức, Aineias công tử Anchises và Achilleus hùng dũng, cùng tiến ra khoảng đất nằm giữa hai bên hăm hở giao chiến. Dáng vẻ khinh thường, Aineias dõng dạc bước ra trước tiên, mũ nặng gật gù trên đầu, tay nâng khiên to dày che ngực, tay rung thương mũi bọc đồng. Phía đối diện, công tử Peleus chồm ra trực diện như sư tử rình rập vồ mồi khiến dân làng hùa nhau săn đuổi hạ sát. Thoạt đầu, bất chấp không thèm để ý, sư tử tiếp tục tiến tới; nhưng lúc thợ săn trẻ tuổi thoăn thoắt lao thương, sư tử thu mình há miệng nhe răng, bọt sùi đầy mép, trái tim gan dạ trong lồng ngực nhỏ hẹp gừ gừ nổi giận. Đuôi phe phẩy vừa quất mạng sườn, vừa đập hai mông khích động máu nóng vật lộn, giành giật, mắt rực lửa, sư tử phi thân phóng tới quyết tâm một là giết chết thợ săn, hai là gục ngã trong cuộc đụng độ sơ khởi. Do tức giận và tự ái thôi thúc, máu anh hùng dâng cao, Achilleus vì thế phải đương đầu, trực diện Aineias táo bạo. Nhưng lúc hai người tiến gần tầm đánh, mặt đối mặt, Achilleus oai phong, bước chân thoăn thoắt cất lời hỏi trước: "Aineias, tại sao rời hàng xa thế tới đây đứng làm gì? Phải chăng trái tim trong lồng ngực thúc đẩy ùa tới giao chiến, hy

vọng sẽ chiếm địa vị vương giả của Priam để trị vì dân Troian luyện ngựa? Nhưng dù ngươi giết ta chết, vẫn không phải vì thế Priam trao ngươi vinh dự, bởi lão nhiều con, thể xác tráng kiện, tinh thần minh mẫn. Hay vì dân Troian đã dành cho khu đất ngon lành, vườn nho xanh tốt, ruộng lúa phì nhiêu, giữ làm lãnh địa riêng tư, nếu ngươi hạ sát ta? Dẫu thế ta nghĩ ngươi sẽ không dễ dàng đạt đích. Bởi trước kia có lần, bây giờ nghĩ lại mới nhớ, cầm thương ta đuổi ngươi chạy hết hồn. Ngươi không nhớ một mình sau khi cướp đàn bò, bước chân thoăn thoắt, ta rượt ngươi vắt giò lên cổ chạy thục mạng khỏi núi Ida hay sao? Lúc đó chạy như bay ngươi không hề quay đầu nhìn lại! Thoát thân ngươi lẩn sang Lyrnessos. Ta đuổi theo. Nhờ có Athena và Cha Chúa tể trợ giúp ta cướp phá thành phố, bắt phụ nữ mang về làm nô lệ. May mắn được Chúa tể và thần linh trợ giúp ngươi trốn thoát. Tuy thế hôm nay ta nghĩ Chúa tể và thần linh sẽ không bao che ngươi nữa, như ngươi tưởng tượng trong lòng. Bởi vậy ta khuyên bây giờ quay lại, quay lại đám đông đồng đội, đừng nghênh chiến với ta, nếu không sẽ buồn khôn xiết. Chớ để dại rồi mới học làm khôn."

Đáp lời Aineias nói: "Công tử Peleus, đừng tưởng có thể dùng lời đe dọa làm như ta là con nít, bởi nếu cần thóa mạ, ba hoa ta cũng am tường cung cách như mi. Mi và ta đều biết gốc gác của nhau, mi và ta đều biết cha mẹ của nhau, vì nghe thế nhân kể tên các người trở thành quen thuộc, mặc dù ta chưa hề nhìn cha mẹ mi tận mắt, và mi cũng không hề thấy cha mẹ ta tận mặt bao giờ. Người ta kể mi là công tử Peleus khả ái, tuyệt vời, thân mẫu là Thetis mái tóc yêu kiều, nữ thần biển cả. Ta tự hào nhận mình là công tử Anchises hào hiệp, Aphrodite là thân mẫu. Nhưng bữa nay cha mẹ ngô bối, không rõ bên nào, sẽ nhỏ lệ thương khóc con yêu quý, vì ta nghĩ mi và ta sẽ không chỉ nói lăng nhăng lít nhít, rồi chia tay, rời bỏ chiến trường. Tuy nhiên, nếu không quản ngại mà muốn biết thêm nữa về gia hệ ta, nổi tiếng ai cũng biết, hãy lắng nghe. Bắt đầu là Dardanos, quý tử Chúa tể thu thập mây trời. Dardanos xây dựng Dardania lúc thành Troa thiêng liêng chưa

thiết lập trên cánh đồng cho thế nhân cư ngụ, họ vẫn sống trên sườn núi Ida tràn trề suối nước. Dardanos sinh hạ quý tử, quân vương Erichthonios, giàu có bậc nhất hàng thế nhân; quân vương sở hữu ba ngàn ngựa nái tung tăng gặm cỏ trên đồng hoang, nhởn nhơ sinh nở ngựa con. Trong lúc ngựa nái mải mê gặm cỏ, gió bắc mê mẩn vì nhan sắc tàng hình ngựa giống bờm đen mò tới ngỏ tình. Ngựa nái thụ thai, sinh hạ mười hai ngựa con. Số này trong lúc nô giỡn trên cánh đồng thường chạy khắp ruộng ngô, động chạm bắp nở trên cao, song không làm hư hại. Khi lấy mặt biển làm nơi chơi đùa, số này lướt trên đỉnh sóng bạc đầu bọt trắng phau. Erichthonios sinh hạ quý tử Trôs, quân vương người Troian; Trôs cũng sinh hạ ba công tử tuyệt hảo: Ilos, Assarakos và Ganymedes dễ thương, lớn lên là thanh niên đẹp trai hơn hết trong hàng thế nhân. Nhưng vì khuôn mặt tuấn tú nên thần linh bắt mang khỏi địa cầu làm bồi tửu cho Chúa tể và sống cùng hàng bất tử. Đến lượt mình Ilos sinh ra công tử Laomedon tuyệt vời. Tiếp theo Laomedon sinh hạ Tithonos, Priam, Lampos, Klytios, Hiketaon, chồi non hứa hẹn của thần linh chiến tranh. Assarakos sinh hạ Kapys; Kapys sinh hạ Anchises; Anchises sinh ra ta trong khi Priam sinh ra Hektor tuyệt vời. Đó là phổ hệ của ta. Và đó là dòng máu ta tự hào nhận là của mình. Can trường của thế nhân trong chiến tranh là tặng phẩm, tăng giảm, trao ban, cắt bỏ tùy theo ý định vì Chúa tể quyền uy hơn hết. Nhưng thôi, nói thế đủ rồi, đang đứng đây giữa lòng cuộc chiến đẫm máu, rùng rợn, mi và ta chẳng nên cãi lẫy như trẻ con. Vì hai ta có thể tìm lời thóa mạ bốp chát, công kích lẫn nhau, khối lượng nặng nề thuyền trăm mái chèo khó lòng chở nổi! Lưỡi con người muôn hình vạn trạng, xoay ngang xoay dọc khôn lường, chứa đựng đủ thứ ngôn từ khác biệt, ý tứ, bóng bẩy, nghiêng lối này, ngả nẻo nọ. Nói thế nào mi sẽ được đáp thế nấy. Nhưng cần gì phải lời qua tiếng lại, mặt đối mặt gầm gừ, hai ta như hai mụ đàn bà cãi lộn, ruột gan tức tối, kéo ra giữa đường, nổi cơn tam bành chửi rủa, mắng nhiếc lẫn nhau, trong cơn rồ dại chẳng bận tâm đâu là phải, đâu là trái? Ta sẵn sàng giao chiến, mi không thể dùng lời

ngăn cản, riêng ta nóng lòng sốt ruột, chừng nào hai ta trực diện giao chiến với thương đồng. Vậy mau lên. Hãy cho nhau nếm mũi thương đồng nhọn hoắt."
Dứt lời Aineias lao trường thương vào khiên khổng lồ; mũi thương đâm mạnh, khiên kêu răng rắc. Tay gân guốc nắm chặt công tử Peleus đẩy mạnh ra phía trước. Hoảng hồn tướng quân nghĩ trường thương của Aineias táo bạo có thể chui qua dễ dàng. Lo sợ hão huyền! Trong lòng, trong trí tướng quân quên tặng phẩm quý báu thần linh ban trao thế nhân không dễ gì chế ngự, trực diện sẽ thất bại tất nhiên. Lần này nữa trường thương của Aineias không xuyên qua tấm khiên, vì lớp vàng tặng phẩm của thần linh chặn lại. Thương của Aineias xuyên qua hai lớp bọc, song còn ba lớp bọc nữa, vì thần linh què chân dát năm lớp bọc tất cả, hai bằng đồng, hai bằng thiếc bên trong, một bằng vàng ở giữa, thương gỗ tần bì tới đó ngừng hẳn.
Bây giờ đến lượt trả đũa Achilleus lao thương cán dài. Tướng quân ném trúng khiên tròn của Aineias, ngay mép chỗ mặt đồng và da bò lát mỏng. Thương gỗ tần bì mọc trên núi Pelion xuyên qua kêu rào rạo. Aineias cúi né, hoảng hốt dang tay đưa khiên che đỡ. Làm xước hai vòng tròn quanh mép khiên lớn rộng che kín toàn thân, thương bay vút qua lưng cắm phập xuống đất. Thương dài không chạm thân thể, song thất đảm vì ném sát sạt, Aineias đứng ngơ ngẩn, mắt đờ đẫn, kinh ngạc hết sức. Achilleus rút kiếm sắc, hùng hổ xổ tới, hét rùng rợn. Aineias nhanh tay bê tảng đá to hai thanh niên ngày nay không dễ gì mang nổi. Thế mà Aineias nâng một mình không chút khó khăn. Tấn công địch thủ, Aineias dường như muốn choang tảng đá trúng mũ hoặc khiên, như vậy bản thân tránh khỏi chết thảm thương, cùng lúc công tử Peleus dường như cũng định xổ tới vung kiếm đâm chém kết liễu đời đối thủ, nếu Poseidon không nhanh mắt nhìn thấy. Thần linh rung chuyển trái đất quay phắt sang mấy thần linh ngồi bên cạnh hét to tỏ vẻ lo ngại. "Ôi chao đau đớn cõi lòng ta thương hại Aineias quả cảm, can trường! Trong nháy mắt gục ngã dưới tay công tử Peleus, Aineias sẽ xuống suối vàng gặp Diêm

Vương, vì như tên khờ nhắm mắt tin lời Apollo, làm như thần linh xạ thủ sẽ cứu mạng khỏi chết thê thảm! Tại sao người hiền lành, luôn luôn phóng khoáng trong việc dâng lễ thần linh trên trời cao rộng, bây giờ lại phải gánh chịu bất hạnh, vì bất hạnh của người khác, không vì bất hạnh của bản thân? Vậy ngô bối phải ra tay cứu mạng, kẻo ngay cả công tử Kronos cũng nổi giận, nếu Achilleus hạ sát đương sự. Định mệnh quyết định đương sự thoát hiểm để nhà Dardanos khỏi biến dạng, khỏi diệt vong, dòng họ người sáng lập Chúa tể yêu thương hơn bất kể hài nhi nào người có với hiền mẫu thế nhân. Bởi công tử Kronos bắt đầu ghét bỏ dòng dõi Priam, nên bây giờ Aineias hùng dũng sẽ là quân vương trị vì người Troian và con cháu đương sự ra đời sau này sẽ nối dõi tông đường."
"Ô, hiền đệ rung chuyển trái đất," Hera khả kính mắt bò nái tơ đáp, "hiền đệ phải tự mình quyết định số phận Aineias, cứu sống hay bỏ chết, mặc dù can đảm, song gục ngã dưới tay Achilleus, công tử Peleus. Bởi Pallas Athena và tỉ muội đã nhiều lần tuyên thệ trước hàng bất tử nhất định không bao giờ cứu mạng quân Troian, ngay cả khi thành Troa bốc cháy, lửa ngùn ngụt tàn phá, con cái dũng cảm, kiên cường người Achaian phóng tay thiêu rụi."
Nghe tiếng nữ thần, Poseidon rung chuyển trái đất bèn lẩn vào chiến trường, lách qua màn thương rơi như mưa, mò tới chỗ Aineias và công tử lừng danh Peleus đang giao chiến. Tơi nơi thần linh tức tốc trải sương mù trước mắt Achilleus công tử Peleus, rồi rút thương gỗ tần bì mũi bọc đồng khỏi khiên Aineias quả cảm đem để dưới chân Achilleus. Sau đó nhấc Aineias khỏi mặt đất thần linh tung lên không trung. Do tay thần linh thúc đẩy, Aineias bay vun vút trên hàng quân, hàng ngựa, hết hàng này đến hàng kia hùng hục giao chiến, cuối cùng hạ xuống ven biên chiến trường sôi sục, nơi quân Kaukonian vũ trang chuẩn bị lâm chiến. Lại gần Poseidon rung chuyển trái đất ngỏ lời như có cánh bay xa: "Aineias, sao nhắm mắt táo gan liều lĩnh, thần linh nào bảo giao chiến với công tử Peleus không những chiến đấu giỏi mà còn được

hàng bất tử yêu thương hơn chiến binh? Rút lui tức khắc, bất kỳ khi nào trực diện đương sự, nếu không chiến binh sẽ thấy mình ở dưới địa ngục trước giờ hạn định. Trái lại, khi đương sự chết hoặc ra đi theo định mệnh, chiến binh có thể dũng cảm chiến đấu trên hàng đầu, vì không có người nào phía Achaian sẽ hạ sát, lột giáp y."
Dứt lời, sau khi giải thích đầy đủ, để chiến binh ở đó, Poseidon ra đi, tiếp theo nhanh nhẹn phá tan sương mù kỳ diệu bao phủ che mắt Achilleus. Gắng sức trố mắt nhìn, song bực mình, tướng quân tự nhủ: "Ô, chuyện cực kỳ lạ lùng chứng kiến tận mắt! Thương mình nằm đây trên mặt đất, người ấy đâu rồi sao không thấy, mình hăm hở lao thương hạ sát. Xem ra dường như Aineias cũng được hàng bất tử thương yêu! Dẫu vậy, mình nghĩ điều y khẳng định chỉ là ba hoa, khoác lác. Thôi để y đi! Y sẽ không dám trở lại thử thách lần nữa, vì lần này may mắn thoát thân. Ờ! Sau khi khích lệ quân Danaan háo chiến lâm trận, mình sẽ thân chinh đương đầu, trực diện quân Troian xem chúng thế nào."
Dứt lời tướng quân nhảy trở lại hàng quân thôi thúc binh sĩ: "Bây giờ không đứng xa chờ quân Troian nữa, binh sĩ Achaian oai hùng! Thay vì thế bản nhân muốn từng người trong chiến hữu đi tìm đối thủ, tất cả dốc lòng hăng say chiến đấu. Tuy cường tráng, song bản nhân không thể một mình áp đảo, đồng thời giao chiến với số quân đông như kiến. Ngay cả thần linh bất tử như Ares hoặc Athena cũng bó tay chẳng thể làm gì, nếu lao mình vào đám đông tương tự. Phần riêng nếu cánh tay, cặp chân, thể lực cho phép, bản nhân sẽ cố gắng tối đa, bản nhân khẳng định cùng chiến hữu, bản nhân sẽ không lùi, dù một bước. Trái lại, bản nhân sẽ tiến thẳng tới hàng ngũ quân thù, bản nhân nghĩ nếu muốn sống không tên Troian nào dám vác xác tới gần thương bản nhân nắm trong tay."
Achilleus nói thế để khuyến khích binh sĩ. Phía bên kia Hektor lừng danh cũng lớn tiếng kêu gọi quân lính, đồng thời khẳng định chủ súy thân chinh đương đầu với Achilleus. Chủ súy hét to: "Binh sĩ Troian can trường, đừng sợ công tử Peleus! Dùng lời bản nhân cũng có thể tấn công cả thần linh, song dùng

thương tấn công quân thù sẽ khó khăn gấp bội, vì chúng quá mạnh. Achilleus sẽ không thể thực hiện những gì y nói. Y có thể thành công tới mức nào đó, song tới đó sẽ ngừng. Bản nhân sẽ trực diện, dẫu tay y như lửa, ờ, dẫu tay y như lửa, và tim y như sắt tôi đỏ rực."
Nghe Hektor khuyến khích, quân Troian vung thương sẵn sàng tiến đánh quân thù; lực lượng hai bên chạm trán, tiếng hô chiến đấu rền vang. Đúng lúc đó Phoibos Apollo vừa bước tới vừa nói với Hektor: "Chủ súy, ở lại với hàng quân, tránh xa tiếng ồn ào huyên náo, đừng vì bất cứ lý do nào tiến tới trực diện Achilleus, kẻo y từ xa dùng thương đốn ngã, hoặc lại gần dùng kiếm chém chết." Thần linh dứt lời, Hektor lui lại hàng quân, rùng mình vì nghe tiếng thần linh dặn dò. Ngược lại, trong lòng Achilleus không hề sợ sệt. Lớn tiếng hô rùng rợn, lòng tràn ngập dũng cảm, tướng quân nhào tới tấn công quân Troian. Người đầu tiên tướng quân khuất phục là Iphition, công tử can trường của Otrynteus, thủ lĩnh đoàn quân đông đảo, thân mẫu là nữ thần sông nước, thụ thai sinh hạ cùng Otrynteus, cướp phá thành phố dưới chân núi Tmolos tuyết phủ trong vùng Hyde đất đai trù phú. Hăng máu người này nhào thẳng tấn công. Achilleus phang thương trúng giữa đầu, sọ bể làm hai. Người này gục ngã như trái rụng. Achilleus cất tiếng ngạo giễu: "Nằm đó, công tử Otrynteus, chiến binh đáng gờm trong hàng quân! Mi chết ở đây, mặc dù ra đời gần hồ Gyge, nơi gia đình sở hữu ruộng đất bên sông Hyllos cá sinh sôi nảy nở và sông Hermos nước xoáy chảy xiết."
Trong lúc Achilleus bộc lộ chiến thắng, màn tối từ từ rủ buông che kín cặp mắt Iphition. Để địch thủ nằm tại chỗ giữa hai đường ranh cho bánh xe quân Achaian giày cán nát thây, tướng quân tiếp tục hạ sát Demoleon, công tử Antenor, chiến binh lì lợm khi lâm trận. Tướng quân phang trúng thái dương. Miếng che má mũ bọc đồng không chống nổi đường thương mãnh liệt; mũi thương đâm thẳng, xuyên xương, cắm sâu vào sọ, óc bên trong bắn tung tóe. Demoleon gục ngã. Hippodamas tiếp theo. Đối thủ vừa nhảy khỏi xe chạy như bay phía trước tướng quân phóng thương trúng giữa lưng. Trút

hơi thở cuối cùng đối thủ rống kêu như bò mộng thanh niên kéo quanh dàn tế quân vương ở Helike làm lễ tế sinh, cung cách tận tình khiến thần linh rung chuyển trái đất hài lòng. Hippodamas rống kêu lúc linh hồn hùng tráng rời thể xác. Dẫu vậy tướng quân vẫn cầm thương phăm phăm đuổi theo Polydoros táo tợn, công tử Priam. Thân phụ cấm ra chiến trường vì là con út và hoàng tử thương yêu nhất nhà. Nhưng chộp cơ hội biểu diễn tài năng, len lách qua đồng đội, chạy như bay lên hàng đầu, thanh niên khờ dại dấn thân tươi đẹp vào cõi chết. Vì cũng nhanh chân lẹ bước, thanh niên vừa phóng qua, tướng quân lao thương trúng lưng giữa xương sống, chỗ khóa thắt lưng bằng vàng gài chặt, hai vạt trấn thủ gặp nhau. Mũi thương xuyên suốt đâm ra lỗ rốn. Thanh niên rên rỉ, quỵ gối gục ngã. Thế giới tối sầm, hai mắt từ từ khép lại. Trong lúc lịm dần, khom mình ngả phía trước, thanh niên đưa hai tay moi ruột kéo ra ngoài. Nhìn bào đệ Polydoros cúi khom ngả thân phía trước tay nắm ruột rục rũ trên mặt đất, Hektor thấy sương mù tuôn trào, lan tỏa kín mặt. Tự cảm không thể tách mình cách xa lâu nữa, vung thương sắc bén, như lửa rừng hung hãn, chủ súy xông thẳng địch thủ. Chợt nhìn tướng quân chồm tới đương đầu, vừa lao thân vừa vui mừng tự nhủ: “Đây là kẻ làm mình tan nát cõi lòng, khi hạ sát đồng đội chí thiết. Bởi thế trên đường chinh chiến trăm ngả ngàn nẻo sẽ không còn ẩn nấp, lẩn tránh nhau nữa!” Nghênh đón với cặp mắt lừ lừ, tướng quân nói: “Tiến tới mau lên, định mệnh đang chờ, chấm dứt cuộc đời sớm sủa!”

“Công tử Peleus,” Hektor mũ óng ánh, không hoảng sợ, thản nhiên đáp, “đừng tưởng có thể dùng lời đe dọa làm như ta là con nít. Bởi nếu cần thóa mạ, phỉ báng ta cũng thừa hiểu và sẵn sàng trả đũa xứng đáng. Ta biết ngươi là chiến binh tài ba, hơn ta rất nhiều. Nhưng mọi chuyện do thần linh quyết định. Tuy không mạnh bằng, song lao thương ta vẫn có thể chấm dứt cuộc đời cho ngươi về chín suối, vì từ trước tới giờ vũ khí trong tay vẫn hằng sắc bén!” Dứt lời lấy thế Hektor phóng thương. Nhưng chỉ khẽ thở, thổi nhẹ Athena quay thương trở lại rơi ngay chân chủ súy. Hăng say tàn sát,

Achilleus xông tới, hét inh ỏi. Song Apollo tung sương mù dày đặc bao kín, che giấu Hektor. Ba lần nắm thương đồng lao tới, ba lần Achilleus bước chân thoăn thoắt nhào vào sương mù dày đặc rỗng không. Lần thứ tư, xông tới như ác quỷ, gầm thét dữ dằn, giọng hết sức rùng rợn, tướng quân sỗ sàng nói với Hektor, lời như có cánh bay xa: "Đồ hèn nhát, mi lại thoát chết lần này. Nhưng ngày tận số đã tới! Phoibos Apollo lại bao che. Chắc hẳn trước khi dấn xác vào tầm thương mi đã van vái cầu xin thần linh. Dẫu vậy, lần tới gặp lại, ta hứa ta sẽ chấm dứt đời mi, nếu cũng được thần linh trợ giúp. Trong khi chờ đợi, bây giờ đi tìm, gặp đứa nào ta tấn công đứa đó."
Dứt lời tướng quân vung thương quật trúng cổ Dryops. Đương sự rục lịm ngay dưới chân. Để đương sự nằm đó, sà tới ngăn chặn Demouchos, công tử Philetor, thanh niên cao lớn, vạm vỡ, tướng quân phang thương trúng gối, rút kiếm đâm cắt đứt cuộc đời. Sau đó tướng quân nhào tới tấn công Laogonos và Dardanos, công tử Bias, đánh cả hai bật khỏi xe ngã lăn xuống đất, thương đâm trúng người này, kiếm tới gần chém phăng người kia. Đúng lúc ấy Trôs công tử Alastor nhào tới nắm đầu gối, hy vọng tướng quân tha mạng, bắt làm tù binh, rồi thả ra, sẽ không giết chết, vì thương hại cùng tuổi. Quả là ngu ngốc! Gã không hay tướng quân không bao giờ để tai lắng nghe, tướng quân chẳng phải người đầu óc hiền từ, tâm hồn dịu dàng mà là người nổi xung cao độ. Trôs vừa với tay nắm đầu gối định bụng van lơn xin tha làm phúc, tướng quân giơ kiếm đâm trúng bụng, gan lòi ra ngoài. Máu đậm từ đó tuôn chảy ướt cả tu-ních lẫn vế đùi; màn tối nhẹ buông phủ kín cặp mắt, lúc cuộc đời giã từ đương sự. Sau đó tiến tới Moulios tướng quân giơ thương đâm trúng tai, mũi đồng đi thẳng xuyên qua tai bên kia. Vừa gặp Echeklos công tử Agenor, tướng quân vung kiếm chém giữa đầu. Bởi thế lưỡi kiếm dính đầy máu. Vĩnh biệt cõi đời nạn nhân nhắm mắt đi theo định mệnh tàn ác. Tiếp theo tướng quân tấn công Deukalion, mũi đồng xuyên qua cánh tay, đúng cùi chỏ chỗ gân gặp nhau. Cánh tay lủng lẳng, Deukalion đứng chờ, nhìn cái chết trước mặt. Vung kiếm tướng quân chém trúng gáy,

đầu đội mũ văng xa, tủy từ đốt xương sống phọt ra ngoài. Deukalion nằm sóng soài trên mặt đất. Đuổi theo công tử Peires, Rhigmos đáng gờm, tới từ Thrace ruộng đất phì nhiêu, tướng quân đâm giữa ngực, mũi đồng cắm sâu vào phổi. Thanh niên bắn khỏi xe, mã phu Areithoos hối hả quay ngựa tháo chạy, thương sắc phăm phăm, tướng quân lao trúng lưng, quật lăn xuống đất, ngựa nhốn nháo, lồng lộn, quay cuồng.

Như lửa cuồng nộ vùng vẫy khắp thung lũng sâu thẳm trên sườn núi khô cằn, rừng cây um tùm bốc cháy, gió nổi đẩy đưa ngọn lửa cuồn cuộn khắp nơi, trường thương trong tay, tả xung hữu đột, Achilleus tung hoành suốt cánh đồng như sinh vật phi nhân, rượt đuổi, chém giết con người. Đất đen chan hòa máu đỏ. Như nông phu đóng ách cặp bò, bò đực trán rộng, giẫm đại mạch vỏ trắng trên nền đập phẳng phiu, hạt lúa phăn phắt bắn ra dưới chân bò vừa bước vừa rống, Achilleus hùng dũng phóng ngựa móng guốc chắc nịch cùng lúc đạp cả xác người lẫn khiên che. Trục xe phía dưới, lan can xung quanh vấy máu, giọt theo giọt từ móng ngựa, bánh xe văng lên che kín. Dẫu vậy công tử Peleus vẫn tiếp tục tiến thẳng, nhất định đạt chiến thắng. Bụi thấm máu bay cao phủ kín cánh tay phi thường.

Khúc 21

Đến sông Xanthos ngoạn mục nên thơ, thân phụ là Chúa tể bất tử, nước xoáy sâu, dòng cuồn cuộn, đúng chỗ cạn, Achilleus cắt quân Troian thành hai cánh. Bị tướng quân đuổi một cánh bỏ cánh đồng chạy về thành phố, nơi hôm trước bị phản công, lúc Hektor lừng danh tiến đánh như vũ bão, quân Achaian hốt hoảng tháo lui. Cánh này hỗn loạn như nước vỡ bờ. Muốn ngăn chặn Hera tung sương mù dày đặc phủ kín đường đi. Cánh kia bị tướng quân rượt co giò chạy về hướng dòng sông sâu thẳm, đúng chỗ Xanthos nước bạc lượn khúc, chảy xiết. Họ ào ạt nhảy xuống, nước bắn tung tóe, tiếng động dội tận đáy sâu. Họ vừa bơi vừa kêu, ngả này hướng nọ, song bị nước quay cuồng cuốn cản, tiếng kêu vang dội hai bờ. Cảnh huống y hệt đàn châu chấu bất thình lình thấy lửa bốc ngùn ngụt vội vàng đổ ra sông, chen chúc, chồng chất trên mặt nước chạy trốn. Bởi thế trước cảnh Achilleus đuổi theo, sông Xanthos gầm thét, xoáy xiết, rền vang tiếng người, tiếng ngựa hỗn độn.

Dựng thương vào cây hà liễu trên bờ, không mang gì mà chỉ cầm thanh kiếm, như sinh vật phi nhân, đằng đằng sát khí, nhảy tòm xuống nước, hậu duệ Chúa tể trù định hành động tàn ác, chém hết bên phải đến bên trái, phía trước phía sau. Chết vì lưỡi kiếm quân Troian rên rỉ thảm thương, nước đỏ ngàu vì máu. Như đàn cá con nhỏ bé khiếp đảm chạy trốn khi thấy cá heo khổng lồ, kéo nhau tới hang hốc bến tàu túm tụm lẩn trốn, thầm hiểu nếu bị bắt sẽ bị ăn sống nuốt tươi, quân Troian co dúm núp dưới bờ sông khủng khiếp nhô ra tựa mái nhà. Chém giết chán, tay rã rời, tướng quân tóm cổ mười hai lính trẻ, bắt sống dưới sông để đền tội cho cái chết của Patroklos công tử Menoitios. Lấy dây da bền chắc họ thắt quanh tu-ních dệt kỹ càng, trói giật cánh khuỷu, tướng quân lùa như lùa hươu lên bờ, trao cho đồng đội đem về thuyền rỗng không. Sau đó tướng quân lại hăm hở nhảy xuống điên cuồng chém giết quân thù.

Đầu tiên tướng quân bắt gặp Lykaon công tử Priam, dòng dõi Dardanos, từ dưới sông lóp ngóp bò lên bờ. Trước kia ban đêm đi trinh sát vào vườn nho thân phụ bắt gặp, tướng quân tóm cổ. Đương sự đang cầm dao chặt cành non cây vả xum xuê làm lan can xe ngựa. Song bất hạnh bất chợt xảy ra, tướng quân chồm tới chụp vồ, nắm chặt. Tướng quân đưa lên thuyền đem qua hải đảo Lemnos cách biệt đất liền bán lấy tiền. Người mua là công tử Jason. Nhưng Eetion hải đảo Imbros, khách quý của gia đình, bỏ khá nhiều tiền chuộc lại, sau đó gửi về Arisbe thiêng liêng. Bỏ ân nhân bao che, đương sự lẩn trốn tìm đường trở về nhà thân phụ. Tuy nhiên, sau khi từ Lemnos quay về, đương sự chỉ vui thú với bạn bè có mười một ngày. Đến ngày thứ mười hai, định mệnh lại trao tay tướng quân, lần này dù muốn dù không sẽ cho đi tàu suốt xuống suối vàng gặp Diêm Vương. Vừa nom thấy đương sự, không vũ khí, không mũ đội, không khiên che, không thương cầm, vất hết trên mặt đất, mệt mỏi, mồ hôi đầm đìa từ lòng sông ngoi lên, hai gối đờ đẫn vì kiệt sức, tướng quân bước chân thoăn thoắt bực mình, ngạc nhiên tự nhủ: “Ô, sao lại thế? Cảnh lạ lùng xuất hiện trước mắt ngay đây! Đám Troian to gan lớn mật mình vừa thanh toán lại từ thế giới mù mịt, âm u nhô lên, như tên này, nô lệ lẩn trốn giờ phút tàn nhẫn, sau khi đem bán trên hải đảo Lemnos thiêng liêng. Bây giờ quay lại, y coi biển cả nước xám xanh, sóng bạc đầu như vườn không nhà trống, mặc dù ngăn cản, giam hãm nhiều người không cho qua lại. Vậy lần này y sẽ nếm mùi thương mũi nhọn, làm thế thử xem liệu y có trở lại từ chỗ đó nữa không, hay mặt đất sáng tạo cuộc sống giữ gịt như từng giữ gịt ngay cả người khỏe mạnh nhất trần gian.”
Tướng quân nghĩ thế trong khi chờ đợi. Lykaon lại gần, hoảng hốt, sững sờ, cuống cuồng nhào tới nắm đầu gối, lòng dạ tràn ngập ao ước thoát khỏi định mệnh đen tối cùng cái chết bi thảm. Nhưng Achilleus oai phong nâng trường thương sửa soạn lao thẳng. Cúi khom luồn dưới đường bay thanh niên chạy tới nắm chặt đầu gối. Thương vút qua lưng, cắm phập xuống đất, hăm hở thèm thịt thế nhân. Thanh niên cất lời kêu

gọi thương xót, một tay nắm đầu gối, một tay giữ trường thương không để phóng đi, năn nỉ lời như có cánh bay xa: “Achilleus, con nắm gối van vái xin tướng quân tin lời thương hại. Con van lạy tướng quân, dòng dõi Chúa tể, và trân trọng giữ lời, vì tướng quân là người đầu tiên con chia sẻ phẩm vật, ăn nhai hạt lúa Demeter ban trao hôm tướng quân bắt trong vườn cây ăn trái um tùm, mang khỏi thân phụ cùng bằng hữu sang hải đảo Lemnos thiêng liêng bán lấy tiền. Con hứa kiếm trăm bò, và nếu được thả tiền chuộc sẽ nhiều gấp ba. Bình minh này là bình minh thứ mười hai kể từ khi trở về thành Troa, sau biết bao gian truân khiếp đảm, bây giờ định mệnh tàn ác lại đẩy đưa con vào tay tướng quân! Con nghĩ chắc hẳn Cha Chúa tể ghét bỏ nên mới trao tướng quân hai lần cuộc đời ngắn ngủi hiền mẫu Laothoe ban cho, ái nữ lão nhân Altes, quân vương người Leleges hiếu chiến, sống trong thành phố Pedasos dốc đứng gần sông Satnioeis. Priam lấy ái nữ lão nhân làm vợ, mặc dù quân vương đã nhiều vợ. Bà sinh hạ hai con trai, tướng quân giết chết cả hai. Lao thương sắc nhọn tướng quân hạ sát Polydoros quả cảm, chiến binh xuất sắc ngay hàng đầu,bây giờ tướng quân lại kết liễu đời con ở đây. Con nghĩ khó lòng thoát hiểm, vì ác quỷ đã trao con cho tướng quân. Dẫu thế con cũng cần nói thêm xin tướng quân lắng nghe. Đừng giết con vì khi chào đời con không lọt lòng cùng mẹ với Hektor, đã hạ sát thân hữu dịu dàng, dũng cảm của tướng quân.”

Công tử lừng danh của Priam thốt lời van xin, song câu đáp nghe thật rùng rợn: “Ngu đần đáng thương, đừng giở trò dâng hiến, chuộc tiền khiến ta lóa mắt! Trước khi Patroklos gặp ngày định mệnh tàn ác, ta thường tha mạng nhiều tên Troian, bắt sống chỗ này, đem bán chỗ khác. Nhưng bây giờ khi thần linh trao tay trước cửa thành Troa, ta quyết định không đứa nào thoát chết, không đứa nào trong hàng ngũ quân Troian, nhất là trong số công tử Priam. Bởi thế quý hữu cũng phải chung số phận! Tại sao rên rỉ, than van? Patroklos cũng chết, mặc dù đáng giá hơn quý hữu gấp bội! Quý hữu không thấy ta lực lưỡng, tuấn tú, công tử danh nhân, thân

mẫu nữ thần hay sao? Dẫu thế ta nói quý hữu hay tử thần và định mệnh ác nghiệt cũng đợi chờ ta đó. Có lẽ buổi sáng, buổi chiều hoặc buổi trưa, trong lúc giao tranh, có người lao thương, bắn cung chấm dứt đời ta."
Nghe nói thế, tinh thần nao núng, lòng dạ rã rời, đầu gối bải hoải, Lakyon ngất xỉu tức thì. Buông tay không nắm thương nữa, thanh niên ngồi bệt xuống đất, hai tay dang rộng. Achilleus rút kiếm sắc chém xương cổ cạnh gáy. Kiếm hai lưỡi ngập kín trong thịt. Đầu nhoai phía trước, thanh niên nằm sóng soài, máu đậm tuôn ra ướt sũng mặt đất. Achilleus nắm chân vừa quăng xuống sông vừa mắng nhiếc, tỏ vẻ chiến thắng, lời như có cánh bay xa: "Bây giờ xuống đó nằm với cá. Chúng sẽ hút máu rỉ ra từ vết thương, chẳng chút bận lòng xúc động. Thân mẫu sẽ không nhỏ lệ khóc thương sau khi đặt trên giá khiêng quan tài; Skamandos chảy xiết, cuốn xoáy sẽ mang xuống lòng biển bao la. Nhảy khỏi doành sâu, cá sẽ thi nhau lao lên mặt nước tối om, sóng nổi rung rinh, ăn thịt trắng ngộn trên thi thể. Tới ngày ngô bối đến thành Troa thiêng liêng, các ngươi sẽ chết, chết hết, không còn đứa nào. Các ngươi tháo chạy, ta đuổi đằng sau hạ sát! Dòng sông ngoạn mục nên thơ, nước trong như bạc, cuồn cuộn chảy miết, sẽ không cứu các ngươi, dẫu nhiều năm đã ném xuống xoáy nước nhiều bò mập mạp, nhiều ngựa mạnh vó làm lễ tế sinh. Mặc dù vậy, lần lượt từng đứa, các ngươi sẽ chết, cái chết thảm khốc, chừng nào tất cả chưa đền trả món nợ vì đã hạ sát Patroklos và sát hại quân Achaian yếu thế gần dãy thuyền lướt sóng lúc ta không chiến đấu cùng họ."
Tướng quân dứt lời, nhưng lòng càng nổi giận, trí càng sôi sục, dòng sông bắt đầu thầm nghĩ làm thế nào đưa chiến thắng đẫm máu của Achilleus tới chỗ kết thúc, đồng thời bao che quân Troian khỏi diệt vong. Trong khi đó công tử Peleus hăng say chém giết cầm trường thương lăm le lao thẳng Asteropaios công tử Pelegon. Axios rộng lớn và Periboia trưởng nữ Akessamenos sinh hạ,khi dòng sông xoáy xiết gắn bó tình tự với nàng. Achilleus chồm tới tấn công. Từ dòng sông ngoi lên, hai tay hai thương, Xanthos truyền dũng cảm

vào lòng, vì căm giận trước cảnh Achilleus tàn sát thanh niên theo dòng nước không chút mủi lòng, Asteropaios hiên ngang nghênh chiến. Lúc hai bên tiến gần tầm đánh, Achilleus oai phong, bước chân thoăn thoắt lên tiếng thách thức trước tiên: "Mi là gì mà dám chống lại ta? Từ đâu tới? Đau khổ sẽ đến với cha mẹ có con chường mặt, đương đầu, giao chiến với ta!"
Nghe thấy thế công tử lừng danh của Pelegon liền đáp: "Công tử gan dạ của Peleus, tại sao lại dọ hỏi gốc gác? Ta xuất thân từ Paionia ruộng đất phì nhiêu, cách xa ngàn dặm, dẫn thanh niên Paionia đi theo, vũ trang thương dài. Hôm nay là bình minh thứ mười một kể từ khi ta tới thành Troa. Dòng dõi ta phát xuất từ Axios, dòng sông nước dễ thương vô cùng lượn khúc tuôn chảy khắp mặt đất. Axios sinh hạ Pelegon, tay thương lừng danh. Người ta bảo Pelegon sinh ra ta. Nhưng thôi, Achilleus khét tiếng, hãy giao chiến."
Nghe thủ lĩnh thách thức, Achilleus phi thường lẳng lặng nâng thương gỗ tần bì mọc trên núi Pelion. Thấy vậy anh hùng Asteropaios lao cả hai thương cùng lúc, vì hai tay mạnh như nhau. Một trúng khiên, song không xuyên qua, mặt lát vàng tặng phẩm của thần linh ngăn chặn; một làm chầy cánh tay phải ngay khuỷu, vì thế máu đậm ứa ra, hăm hở nếm mùi da thịt bay vút qua cắm phập xuống đất. Tức giận muốn giết chết tức thì Achilleus lao thương nhắm thẳng Asteropaios, song không trúng; thương gỗ tần bì bay qua đâm xuống bờ sông sâu đến nửa cán. Công tử Peleus liền rút kiếm sắc bên đùi hùng hổ xông tới. Tay lực lưỡng hết lay lại giật, Asteropaios không thể rút thương khỏi bờ sông. Ba lần lay vặn hết sức lôi ra, ba lần bở hơi tai đành ngừng. Lần thứ tư cố gắng đè bẹp bẻ gãy thương gỗ tần bì của hậu duệ Aiakos, thủ lĩnh đang hì hục, song chưa nhổ nổi, Achilleus đã xông tới rút kiếm chém cắt đứt cuộc đời. Tướng quân đâm trúng bụng giữa rốn. Ruột lòi ra ngoài, màn tối nhẹ buông phủ kín cặp mắt trong khi thủ lĩnh ngáp hơi thở dốc. Dẫm chân lên ngực lột giáp y, tướng quân hùng dũng cất tiếng chiến thắng: "Ờ, nằm đó! Mi thấy không, khó vô cùng, ngay cả với đứa xuất thân từ dòng sông, khi giao chiến với dòng dõi Kronos phi thường. Mi nói mi xuất

thân từ dòng sông rộng lớn chảy xiết, nhưng ta tự hào gốc gác bắt nguồn từ Chúa tể vĩ đại. Thân phụ là thế nhân, quân vương trị vì dân Myrmidon, Peleus công tử Aiakos, song Aiakos là dòng dõi Chúa tể. Vì Chúa tể vĩ đại hơn tất cả dòng sông lượn khúc, rì rào đổ ra biển, nên dòng dõi Chúa tể phi thường hơn dòng dõi dòng sông. Để mắt nhìn ngay đây và bây giờ dòng sông bên cạnh, dòng sông rộng lớn tuôn chảy liên miên, liệu dòng sông có giúp đỡ gì không! Đừng giao chiến chống lại Chúa tể, công tử Kronos. Ngay cả Acheloios lớn mạnh, quân vương các dòng sông, cũng không thể đương đầu Chúa tể. Thăm thẳm và dũng mãnh, nguồn gốc mọi dòng sông, mọi biển cả, mọi con suối, mọi giếng nước, Đại Dương cũng khiếp sợ chớp nháy, sấm rền Chúa tể vĩ đại dồn dập, rền vang từ trên cao dội xuống."

Dứt lời tướng quân rút thương đồng khỏi bờ sông. Sau khi cắt đứt cuộc đời, tướng quân để địch thủ nằm đó, trên bãi cát, nước biển đậm màu nhào tới táp liếm tóp tép. Lươn, cá thi nhau chầu chực, đớp mỡ, rỉa thịt lòi quanh cặp thận. Tiếp theo tướng quân rượt quân Paionia, mũ gài lông ngất nghểu, ngồi trên xe ngựa, đang tháo chạy thục mạng dọc dòng sông cuồn cuộn, sau khi thấy thủ lĩnh trong lúc giao chiến điên cuồng gục ngã dưới tay kiếm công tử Peleus. Tướng quân lần lượt hạ sát Thersilochos, Mydon, Astypylos, Mnesos,Ainios, Thrasios, Ophelestes. Đáng lẽ tướng quân bước chân thoăn thoắt còn hạ sát nhiều quân Paionian nữa, nếu dòng sông cuồn cuộn không giận dữ lên tiếng đội lốt thế nhân từ đáy sâu cất giọng: "Achilleus, trong hàng thế nhân, ngươi là đứa khỏe nhất và ngươi hung bạo hơn hết, vì thần linh luôn luôn thân chinh trợ giúp. Nếu công tử Kronos thực sự cho phép tận diệt quân Troian, ít nhất ngươi cũng đẩy họ ra khỏi ta, thực hiện việc làm ghê tởm trên cánh đồng. Vì nhánh sông yêu kiều của ta đầy tử thi, ta không thể dồn nước đi đâu để rồi đổ ra biển cả thiêng liêng. Ta tắc nghẽn vì xác chết trong khi ngươi tiếp tục chém giết tàn bạo. Bởi thế, thủ lĩnh hàng quân, hãy rời đây đi chỗ khác, ngay bây giờ, ta kinh tởm vô cùng."

Achilleus bước chân thoăn thoắt đáp: “Skamandros, dòng dõi Chúa tể, điều thần linh đòi hỏi sẽ thực hiện tức thì. Tuy nhiên, bản nhân sẽ không ngừng chém giết lũ Troian ngạo mạn, chừng nào chưa dồn chúng về thành phố và trực diện giao chiến với Hektor, xem y khuất phục bản nhân hay bản nhân chế ngự y.”
Dứt lời, như sinh vật phi nhân, tướng quân xổ tới tấn công quân Troian. Đúng lúc đó dòng sông chảy xiết cất tiếng gọi Apollo: “Ôi chao hổ thẹn, thần linh tên bạc, quý tử Chúa tể, bất hiếu không vâng lời thân phụ! Quý tử Kronos chẳng nhiều lần dặn thần linh phải sốt sắng đứng bên trợ giúp, bảo vệ quân Troian tới chiều tối, lúc hoàng hôn nhẹ buông bao phủ ruộng đồng phì nhiêu hay sao?”
Lời dứt. Từ bờ lao thẳng, tay thương lừng danh Achilleus nhảy xuống giữa dòng sông. Nhưng nổi bọt duềnh cao, dòng sông ào ào đổ tới, dội dập nước xung quanh thành khối hỗn loạn, đẩy xác chết lổn nhổn Achilleus hạ sát chồng chất trên mặt nước trôi đi. Gầm lên như bò rống, dòng sông quăng ném người chết lên mặt đất khô cằn, bảo vệ người sống trên dòng nước nên thơ, che giấu trong xoáy nước khổng lồ sâu thẳm. Nước sùng sục dâng cao thành sóng dữ dằn bao quanh Achilleus dội mạnh vào khiên lúc đổ ào lên đầu. Chân đứng không vững, tướng quân vội nắm cây du khổng lồ tươi tốt. Rễ tróc trôi đi cây du cuốn cả bờ; cành lá xum xuê, cồng kềnh bít kín dòng nước long lanh; toàn thân gãy đổ, cây du nằm ngang làm dòng sông tắc nghẽn. Achilleus vùng vẫy, phi thân khỏi chỗ nước cuốn xoáy. Khiếp đảm tướng quân chúi đầu, cắm cổ, co giò chạy như bay qua cánh đồng. Nhưng nhất định không buông tha, thần linh phi thường nhô lên đuổi theo trong duềnh nước ngả màu đen tối, ngăn chặn không cho Achilleus chém giết, đồng thời che chở quân Troian khỏi bị diệt vong. Công tử Peleus chạy như thương bay, tốc độ ngang hàng tốc độ hắc ưng, vừa khỏe vừa nhanh trong hàng sinh vật lông vũ, sà xuống vồ mồi. Tướng quân cứ thế phóng đi như hắc ưng tham tàn, mặt đồng trên lồng ngực răng rắc rùng rợn lúc tìm cách thoát khỏi đợt sóng trào tới đổ ập lên đầu. Dẫu

thế dòng sông vẫn ào ào đuổi theo, vừa tuôn đổ vừa gầm thét đằng sau. Nhiều lần tướng quân bị nước đuổi sát gót y hệt người làm vườn muốn tưới đào mương cho nước chảy từ dòng suối tối om tới hàng cây, luống vườn. Tay cầm cuốc người làm vườn phá chướng ngại trên đường mương; nước bắt đầu tuôn chảy, cuốn sỏi đá khỏi lòng mương, khoảnh khắc tập trung tốc lực ào ào đổ xuống mặt đất thoai thoải, vượt cả người mở lối khai đường. Sóng cuồn cuộn trên dòng sông luôn luôn đuổi kịp, dù tướng quân chạy nhanh đến mấy, bởi thần linh mạnh hơn thế nhân vô cùng! Mỗi lần hễ Achilleus phi thường, bước chân thoăn thoắt, cố gắng đứng lại chống trả, để mắt nhìn xem có phải tất cả thần linh bất tử nâng giữ bầu trời cao rộng đang xua đuổi thì y như rằng đợt sóng cao lớn từ dòng sông Chúa tể nuôi dưỡng đổ ào ào xuống vai. Lo sợ hết sức tướng quân vùng nhảy thoát thân. Song lần nào cũng vậy, dòng sông dùng dòng nước mãnh liệt chế ngự đầu gối, đồng thời cuốn sạch đất cát dưới chân. Ngửa mặt nhìn bầu trời cao rộng công tử Peleus rên rỉ: “Ôi, Cha Chúa tể, sao không có thần linh nào tỏ lòng thương hại, ra tay cứu con thoát khỏi sông này! Như vậy nghĩa là con phải gánh chịu tai ương! Con không oán trách công tử nào của Ouranos, song con trách oán hiền mẫu sinh ra con. Bà nói dối, bà đánh lừa, bà bảo con sẽ gặp tử thần dưới chân tường quân Troian hiếu chiến, gục chết vì mũi tên vun vút Apollo nhắm bắn! Ước chi Hektor thanh niên tuyệt vời lớn lên trong thành Troa hạ sát con. Như vậy kẻ giết người sẽ là anh hùng dũng cảm và người bị giết cũng là dũng cảm anh hùng! Nhưng bây giờ số phận đẩy đưa con sẽ chết cái chết đáng thương, dòng sông lớn rộng nắm chặt như thiếu niên chăn heo cố gắng vượt sông trong cơn giông tố bị dòng nước cuốn phăng phăng.”
Tướng quân dứt lời. Mau lẹ đáp ứng Poseidon và Athena tới đứng bên cạnh. Đội lốt thế nhân, thần linh đưa tay nắm tay, ngỏ lời trấn an. Poseidon rung chuyển trái đất nói trước: “Công tử Peleus, can đảm lên! Đừng hoảng hốt hay sợ sệt quá đáng. Chúa tể đồng ý chấp thuận ta và Pallas Athena xuống hạ giới trợ giúp. Tin ta đi, do định mệnh tướng quân không bị

bất kể sông nào khuất phục; sông này rồi sẽ rút nước, tự mình tướng quân sẽ thấy. Tuy nhiên, ngô bối có đôi lời suy tư kín đáo nhắn nhủ, làm theo tướng quân sẽ không gặp khó khăn: đừng ngưng chiến đấu, bất kể tình huống ra sao, chừng nào chưa dồn quân Troian đào tẩu vào trong bức tường danh tiếng thành Troa. Sau khi cắt đứt cuộc đời Hektor, quay về dãy thuyền tức khắc. Chiến công vẻ vang ngô bối hân hoan ban trao tướng quân."

Hoàn tất mục đích, dứt lời, rời bỏ tướng quân, hai thần linh quay về hàng ngũ bất tử. Phấn khởi trước chỉ thị cương quyết của thần linh, Achilleus cất bước đi qua cánh đồng. Khắp nơi ngập nước. Giáp y ngoạn mục, xác người trẻ tuổi bị đâm chết nổi lềnh bềnh. Giơ chân bước cao tướng quân phấn đấu ngược dòng. Nhờ Athena gia tăng sức lực dồi dào, dòng sông với lượng nước dữ dằn không thể kìm hãm. Dẫu thế Skamandros vẫn chưa nguôi giận. Trái lại, nổi xung hơn nữa với công tử Peleus, tức thì tung đợt sóng khổng lồ, đỉnh cao cong vút, dòng sông lớn tiếng gọi Simoeis: "Hiền đệ quý mến, ngô bối hãy đoàn kết ngõ hầu chế ngự tên này, vì y sắp sửa tấn công cướp phá thành phố rộng lớn của Priam. Người Troian chẳng thể đứng lên đương đầu. Mau mau tới giúp ta chống lại y. Dồn hết nước suối vào sông, đổ hết nước lạch vào suối, nổi sóng thật cao, quét thật mạnh đẩy cả gỗ lẫn đá nhào xuống ào ào, làm vậy ngô bối mới có thể chặn đứng tên dã man, lúc này chế ngự tất cả, đồng thời nổi điên nghĩ mình ngang hàng thần linh. Ta nhất quyết không để thể lực cường tráng cũng như tướng mạo đường đường của y cứu y thoát hiểm, kể cả giáp y ngoạn mục, giáp y sẽ nằm sâu dưới nước, chìm lỉm trong bùn. Còn y ta sẽ lấy cát cuốn kín, bùn đắp cao. Quân Achaian sẽ không biết xương y nằm đâu mà tìm. Ta sẽ chôn y thật sâu dưới bùn. Đó là mồ dành sẵn cho y, do vậy quân Achaian khỏi cần dựng mộ khi mai táng."

Skamandros vừa dứt lời, dòng sông thần linh nuôi dưỡng dâng cao, ào ào tràn tới đè bẹp Achilleus, sôi sục, lổn nhổn bọt, máu và xác người. Đợt sóng vươn cao ngất nghểu trên đầu công tử Peleus hăm hở đe dọa nhận chìm. Đúng lúc đó sợ

hết hồn, vì nghĩ dòng sông xoáy sâu sắp cuốn Achilleus đi xa, thất thanh báo động, quay phắt sang quý tử Hephaistos, Hera hét to: “Đứng dậy, thần linh chân què, hoàng nhi của ta! Ngô bối hằng tin tưởng hoàng nhi có khả năng trực diện, đương đầu Xanthos xoáy xiết. Mau lên, xả thân cứu nguy quân Achaian, dàn lửa rộng rãi. Phần riêng ta đi gọi gió tây, gió nam nổi giông tố dữ dằn trắng cả bầu trời từ ngoài biển thốc vào, đẩy lửa tàn phá hoàng nhi nhóm lên lan rộng, thiêu đốt thi thể cùng giáp y quân Troian. Phần mình hoàng nhi phải thiêu hết cây cối trên bờ, nhóm lửa đốt cả Xanthos. Y sẽ cúi mặt hối hận, van xin thương hại, nhưng chớ xiêu lòng trước lời dịu dàng hay xẵng xớm. Đừng nguôi giận chừng nào chưa nghe tiếng ta hét gọi. Lúc đó hoàng nhi phải ngừng để lửa điên cuồng lụn dần.”

Đáp lời thân mẫu, Hephaistos nhóm lửa khổng lồ. Lửa bắt đầu cháy trên cánh đồng. Tiếp theo lửa đốt xác chết do Achilleus hạ sát nổi lềnh bềnh nhan nhản trên dòng sông. Cánh đồng cháy khô, mặt sông óng ánh ngừng chảy. Như sang thu, gió bắc nổi cơn, khu vườn mới tưới chẳng mấy chốc khô queo, người làm vườn hài lòng, cả cánh đồng khô khốc, xác chết cháy rụi. Sau đó Hephaistos quay lửa rừng rực thiêu dòng sông. Hàng du, hàng liễu, hàng bách bắt lửa; đám xa trục, đám cói lác, đám củ gấu mọc um tùm quanh dòng nước yêu kiều cháy sạch. Bầy lươn, đàn cá phóng hướng này lao hướng nọ dưới mặt nước nên thơ, nháo nhác, ngất ngư vì hơi thở hồng hộc, hừng hực của Hephaistos tay nghề lão luyện. Sức mạnh tràn trề bị thiêu đốt, dòng sông lớn tiếng kêu gọi thần linh: “Hephaistos, không thần linh nào có thể đương đầu với đại ca, tiểu đệ cũng chẳng thể chống lại, khi đại ca nổi lửa thiêu đốt như thế. Ngừng ngay bây giờ đừng tấn công nữa. Để Achilleus phi thường tiếp tục lên đường tống cổ quân Troian ra khỏi thành Troa, tiểu đệ hà tất phải dự phần tham gia cuộc chiến?”

Lửa thiêu đốt bản thân trong lúc dòng sông cất tiếng. Mặt nước trong veo sôi sục. Vì hơi nóng như mỡ heo chăn nuôi kỹ lưỡng tan biến, khi vạc dầu sục sôi do lửa gia tăng, lúc củi

khô bên dưới cháy bừng bừng, mặt nước yêu kiều của dòng sông bốc lửa, nước sôi dồn hơi; nước không chảy, nước đứng im, nước chết lặng, vì sức mạnh hơi nóng Hephaistos tài ba lỗi lạc liên tục phóng ra. Đúng lúc ấy dòng sông cất tiếng khẩn cấp kêu gọi lời như có cánh bay xa: “Hera, vì sao quý tử lại tấn công truy hại dòng nước của bản nhân thay vì dòng nước khác? Đối với nữ thần bản nhân chẳng có gì đáng trách như dòng sông khác từng trợ giúp quân Troian. Dù sao bản nhân sẽ ngừng, nếu nữ thần muốn, song quý tử cũng phải ngừng theo! Tuy nhiên, bản nhân trang trọng thề bản nhân nhất định sẽ không buông tha quân Troian khỏi ngày bất hạnh, ngay cả khi thành Troa cháy rừng rực, cháy khắp nơi, con cháu hiếu chiến người Achaian nổi lửa thiêu đốt.”
Nghe thấy thế Hera nữ thần cánh tay trắng ngần tức tốc gọi quý tử thương yêu: “Hephaistos, ngừng ngay, hoàng nhi vô cùng vẻ vang của mẹ! Chẳng nên vì thế nhân mà cư xử tồi tệ với thần linh.” Nữ thần dứt lời, Hephaistos dập tắt ngọn lửa hung tàn; dòng nước lại chảy giữa hai bờ ngoạn mục. Hăng say chế ngự, Xanthos không còn điên cuồng, hai đối thủ ngừng giao chiến, do Hera chỉ định mặc dù còn giận dữ. Nhưng bất hòa gay gắt, kịch liệt diễn ra giữa hàng thần linh. Vì tức giận thiêu đốt cõi lòng, tất cả chia thành hai phe đối nghịch. Hung hăng trắng trợn, hai bên nhảy xổ la hét lẫn nhau, mặt đất bao la rì rầm phía dưới, bầu trời mênh mông rung rinh trên cao. Chúa tể nghe thấy trong khi an tọa trên núi Olympos. Chứng kiến thần linh cãi lộn, Chúa tể mỉm cười, lòng vui như mở hội. Lúc này thần linh không đứng xa nhau nữa. Ares chuyên môn phá khiên bắt đầu sấn tới. Tay cầm thương đồng, thần linh đầu tiên nhào tới vừa tấn công Athena vừa cất lời tỏ vẻ nhục mạ: “Tại sao lại đẩy thần linh tới chỗ xung đột như thế, hở quỷ cái đa sự, táo gan, liều lĩnh, điên rồ? Vì sao lòng dạ thúc đẩy lần này làm vậy? Quỷ cái có nhớ quỷ cái nâng đỡ để Diomedes công tử Tydeus đánh ta bị thương, rồi ngang nhiên cầm thương của y lao thẳng làm làn da nhẵn nhụi của ta rách xước không? Bởi thế bây giờ ta nghĩ quỷ cái phải đền trả những gì quỷ cái gây ra lúc đó.”

Dứt lời Ares tấn công thẳng khiên thần nhiều tua, dụng cụ khủng khiếp ngay cả sấm sét của Chúa tể cũng không bẻ gãy. Ares sát nhân nâng trường thương lao mạnh. Athena lùi lại, cúi thấp, hai tay nùng nục nâng tảng đá nằm trên cánh đồng, tảng đá khổng lồ, đen sì, sắc cạnh, người xưa đặt để phân biên giới khu ruộng. Nâng cao choảng mạnh, nữ thần nện trúng cổ, Ares hung hăng, cuồng nộ gục tức khắc. Nam thần văng bảy mẫu mới rơi, tóc lấm bụi, giáp y lẻng xẻng. Pallas Athena phá ra cười nói lời như có cánh bay xa biểu lộ chiến thắng: “Rồ dại đáng thương! Mi không tài nào biết về sức mạnh ta hơn mi bội phần, nếu muốn thử sức chống lại. Như vậy là đền trả xứng đáng lời mẹ mi nguyền rủa; phẫn nộ mẹ mi muốn mi gặp bất hạnh, vì rời bỏ quân Achaian sang trợ giúp quân Troian ngạo mạn.” Dứt lời nữ thần quay cặp mắt sáng ngời nhìn chỗ khác. Aphrodite ái nữ Chúa tể cầm tay Ares dẫn đi, vẫn chưa lại sức hoàn hồn, trái lại còn ê ẩm rên rỉ khôn xiết. Chợt nom thấy Hera nữ thần cánh tay trắng ngần lập tức nói với Athena lời như có cánh bay xa: “Trông kìa, Atrytone, hay chưa, tiểu thư kiên cường của Chúa tể mang khiên thần, quỷ cái lại dắt Ares, thế nhân nguyền rủa, lách qua chiến trường ra khỏi giao tranh rùng rợn. Đuổi theo ngay!”
Nữ thần dứt lời. Athena hùng hục lao tới, lòng vui khôn xiết. Đến gần giơ nắm tay mập mạp nữ thần thoi thẳng ngực. Chẳng thể chống lại, hoảng hồn, luống cuống, bủn rủn Aphrodite xỉu tại chỗ. Bởi thế cả hai nằm thẳng cẳng trên mặt đất phì nhiêu. Athena tỏ vẻ chiến thắng nói lời như có cánh bay xa: “Bây giờ đứa nào trợ giúp quân Troian đánh lại quân Argive cũng sẽ may mắn như hai tên này, biểu lộ đầy đủ táo bạo, quyết tâm như Aphrodite khi chạy tới trợ giúp Ares, trực diện cơn phẫn nộ của ta! Như vậy ngô bối sẽ sớm chấm dứt cuộc chiến sau khi cướp phá thành Troa kiên cố.”
Nữ thần dứt lời. Hera nữ thần cánh tay trắng ngần mỉm cười. Đúng lúc đó thần linh rung chuyển trái đất quyền uy cất tiếng gọi Apollo: “Phoibos, tại sao ta và hiền điệt vẫn đứng cách xa? Như vậy không nên không phải chút nào, khi thần linh giao chiến. Và kể ra cũng sượng sùng khôn tả, không tham chiến,

lúc ngô bối trở về núi Olympos, bước vào biệt điện lát vàng của Chúa tể. Vậy khởi sự, vì hiền điệt ít tuổi. Ta không nên, bởi lớn tuổi và hiểu biết nhiều hơn. Hiền điệt đúng là thằng đần, lòng dạ để đâu, sao hay quên thế! Hiền điệt không nhớ tình cảnh cực khổ hai chú cháu phải chịu đựng ở thành Troa, cô đơn, cách biệt thần linh, khi Chúa tể sai đi làm cho Laomedon cao ngạo, suốt năm? Thù lao thỏa thuận, ngô bối làm mướn, lão chỉ tay ra lệnh. Ta xây cho người Troian bức tường vừa cao vừa vững bao quanh giữ cho thành phố an toàn. Phoibos, hiền điệt làm mục phu chăn dắt, trông nom đàn bò sừng cong, bước đi nặng nề dọc triền núi, qua bao thung lũng trong núi Ida cây cối um tùm. Mùa thay đổi, thời hạn làm thuê chấm dứt, thời gian trả công bắt đầu, Laomedon tàn nhẫn không thanh toán, không những không trả thù lao mà còn đuổi đi, hăm dọa đủ điều. Lão đe dọa trói chân, cột tay, gửi tới hải đảo xa xôi bán làm nô lệ; lão đòi dùng dao đồng cắt tai ngô bối. Bởi thế ngô bối ra về, tức tối, căm giận vô cùng, vì tiền công hứa trả lão không trả. Thế mà bây giờ hiền điệt lại về phe với quân lão! Hiền điệt không tham gia cùng ngô bối chuẩn bị tiêu diệt hoàn toàn quân Troian cao ngạo, bắt chúng quỳ gối cúi đầu, đưa chúng tới số mệnh thảm hại cùng vợ con chúng quý mến, yêu thương."
Apollo thần linh xạ thủ từ xa đáp: "Ô, thần linh rung chuyển trái đất, thúc phụ sẽ bảo tiểu điệt ngu muội không biết nhận định, nếu giao chiến với thúc phụ vì thế nhân đáng thương, họ như lá cây, có lúc nở rực rỡ, sống tươi vui, hớn hở trên đất lành phì nhiêu, có khi ủ rũ, phai tàn, héo úa, mất hết sức sống. Không, thúc phụ và tiểu điệt nên rút khỏi chiến trận tức khắc, để mặc thế nhân tiếp tục giao tranh." Dứt lời thần linh quay mặt bước đi, vì thầm nghĩ mặt mũi nào đụng độ với bào đệ thân phụ. Nhưng tỉ muội Artemis, nữ thần thú dữ, rừng hoang nặng lời trách móc: "Thần linh xạ thủ từ xa, cao chạy xa bay, mi trao chiến thắng trọn vẹn cho Poseidon, chiến thắng dễ dàng chẳng chút tốn công! Ngu đần ơi, mang cung mà không bao giờ sử dụng nghĩa là thế nào? Ước chi ta đừng

nghe mi huênh hoang với thần linh bất tử trong cung điện thân phụ mi sẽ trực diện, đương đầu với Poseidon!”
Nữ thần dứt lời, Apollo xạ thủ từ xa không đáp lại. Nhưng bực tức với nữ thần xạ thủ, Hera hiền thê khả ái của Chúa tể cao giọng nhiếc móc, lời lẽ miệt thị: “Sao dám chống lại ta hở nhãi nhép trơ trẽn? Nói cho mà hay không dễ gì đọ sức với ta đâu, mặc dù có cung tên trong tay và Chúa tể biến thành sư tử trong hàng phụ nữ, cho phép sát hại bất kể người nào ngươi thích. Nên tiếp tục sát hại thú rừng, hươu nai trên núi chứ đừng đụng độ với bề trên. Ngược lại, nếu muốn học giao chiến, vì táo gan thách thức, vậy tiến lên, ngươi sẽ thấy ta mạnh nhường nào.”
Dứt lời nữ thần đưa tay trái nắm cổ tay Artemis, tay phải kéo cung khỏi bờ vai, rồi dùng vũ khí vừa đoạt vừa đập mạnh vào tai vừa mỉm cười. Giãy giụa, vặn vẹo, tên bật khỏi bao đựng rơi lả tả, Artemis bật khóc, cúi đầu, co giò chạy như bồ câu bay trước diều hâu may mắn thoát hiểm lẩn vào khe đá hoặc hốc núi. Artemis vừa khóc vừa chạy, bỏ mặc cung tên vung vãi trên mặt đất. Nhưng muốn trấn an thân mẫu Leto, sứ giả dẫn đường dáng vẻ rạng rỡ, nhanh chân mau miệng cất lời: “Mẫu hậu, hài nhi sẽ không giao chiến với mẫu hậu, vì đụng độ với bất kể phu nhân nào của Chúa tể thu thập mây trời cũng nguy hiểm vô cùng. Mẫu hậu cứ việc phấn khởi khoe với thần linh mẫu hậu khuất phục hài nhi bằng sức mạnh khủng khiếp.”
Sứ giả dứt lời. Leto cúi nhặt cung cánh cong và tên vun vút nằm ngổn ngang trên mặt đất bụi đường bốc cao. Nhặt xong nữ thần cầm vũ khí của ái nữ ra đi. Artemis trở về núi Olympos, biệt điện sàn lát đồng của Chúa tể. Khóc sướt mướt trinh nữ lăn xả ngồi trên đầu gối thân phụ, xiêm y bất tử rung rinh theo nhịp lệ nồng. Thân phụ công tử Kronos ôm chặt vào lòng mỉm cười khẽ hỏi: “Thần linh nào trong hàng bất tử trên thiên cung cư xử không nên không phải với hoàng nhi yêu quý làm như muốn trừng trị vì điều xấu xa?”
Nữ thần săn bắn tài tình, vương miện yêu kiều, nhỏ nhẹ đáp: “Thưa, phu nhân Thánh thượng, Hera cánh tay trắng ngần,

đánh hài nhi túi bụi. Vì nương nương nên thần linh bất tử cãi lộn, đánh nhau."
Trong khi cha con chuyện trò, Phoibos Apollo vào thành Troa thiêng liêng. Thần linh lo ngại bức tường vây quanh thành phố xây cất vững vàng, đồng thời lo sợ quân Danaan bất chấp định mệnh sẽ tràn vào hôm đó. Thần linh bất tử còn lại, người chán nản, buồn rầu, người hớn hở, vui mừng, tất cả trở về núi Olympos ngồi bên thân phụ, Chúa tể thu thập mây đen. Trong khi đó Achilleus tiếp tục tàn sát, cả người lẫn ngựa móng vó chắc nịch. Như khói cuồn cuộn từ thành phố bốc lên bầu trời cao rộng, khi nổi giận phóng hỏa, thần linh đem đau khổ, mất mát cho nhiều người, tướng quân gieo rắc điêu tàn, tang tóc cho quân Troian. Lúc này đã lên tháp canh thần linh xây cất quan sát, lão nhân Priam thấy Achilleus hung hãn rượt đằng sau, quân Troian cực kỳ hỗn loạn tháo chạy phía trước, hoảng hốt, khiếp đảm. Lão nhân rên rỉ, rời tháp canh đi xuống ra lệnh khẩn cấp lính canh cổng huy hoàng bên bức tường: "Mở hết cánh cổng, rồi giữ chặt cho quân mình tháo chạy về thành phố. Achilleus đuổi sát gót. Ta nghĩ chém giết tàn khốc sẽ diễn ra. Khi họ ùa vào bên trong tường thành, lấy lại hơi sức, đóng cổng lại, gài then thật kỹ, ta sợ rất có thể tên sát nhân sẽ phi thân nhảy qua tường vào trong."
Nghe lão nhân nói lính gác đẩy then mở cổng. Cánh từ từ mở rộng, ánh sáng thoát nguy xuất hiện. Apollo cũng nhào tới giữ cho họ khỏi gặp tai ương. Họ cắm đầu cúi cổ chạy về thành phố, tường thành cao ngất, khát nước, lấm bụi khi băng qua cánh đồng. Sau lưng Achilleus hùng hổ đuổi theo, tay hăm hăm cây thương, lòng sôi sục nộ cuồng, hối hả đạt chiến công. Lúc đó thành Troa cổng cao suýt nữa rơi vào tay con cháu người Achaian, nếu Phoibos Apollo không can thiệp, khuyến khích Agenor công tử Antenor, chiến binh dũng mãnh, can trường. Truyền đại đởm vào tim, muốn giữ tử thần khỏi đưa bàn tay tàn ác động tới chiến binh, thần linh hiện hình đứng bên cạnh, dựa lưng trên thân cây sồi dẫu sương mù dày đặc bao quanh. Do vậy khi thấy Achilleus cướp phá thành phố lại gần, Agenor dừng bước đứng im chờ đợi, lòng nôn nóng,

suy tính lung tung. Trong lúc hoảng hốt chiến binh thầm nghĩ: "Ôi bất hạnh! Nếu mình chạy theo đường người khác đổ xô thoát thân, dẫu thế Achilleus hùng dũng, cường tráng cũng sẽ tóm cổ, đâm chết như tên hèn nhát. Trái lại, nếu mình bỏ họ để mặc công tử Peleus dồn đuổi, chạy theo đường khác, từ tường thành ra cánh đồng tới triền núi Ida, lẩn trốn trong rừng cây, như vậy tối đến sau khi xuống sông tắm rửa, hong gió cho khô mồ hôi, mình có thể trở lại thành Troa. Nhưng cần gì phải nghĩ tới chuyện như thế? Y có thể thấy lúc mình lẩn khỏi thành phố lần đường ra cánh đồng. Chân chạy như bay y sẽ đuổi theo tóm cổ. Như vậy sẽ không thoát chết, sẽ gặp số phận đen tối, vì y quá khỏe, khỏe hơn mọi người. Nhưng nếu mình tiến ra trực diện trước thành phố thì sao? Xét cho cùng, cũng như mọi người, da thịt y chẳng thể tránh nổi thương đồng sắc nhọn. Y chỉ có một cuộc đời, không ai tin y thuộc hàng bất tử, chỉ có Chúa tể công tử Kronos ban vinh dự cho y."

Dứt lời Agenor bình thản chờ Achilleus, lòng hăm hở giao chiến, như beo gấm rời rừng rậm gặp thợ săn, nghe tiếng chó sủa,trong lòng không lo sợ, không nghĩ chạy trốn. Nếu thợ săn tấn công, dù thương đâm trúng, hay lao từ xa, beo gấm cũng không lơi là chiến đấu tới khi cận chiến, cắn chết thợ săn hoặc bị thợ săn quật ngã. Vì thế công tử Antenor, Agenor quả cảm nhất định không chạy trước khi thử sức với Achilleus. Đưa khiên tròn ra phía trước che thân, giơ thương nhắm địch thủ, chiến binh hét to thách thức: "Achilleus, chắc hẳn mi nghĩ hôm nay mi sẽ đột nhập, cướp phá thành Troa oai hùng. Rồ dại đáng thương! Thành vẫn tồn tại để gánh chịu vô vàn đau thương! Thành có nhiều quý tử gan dạ bảo vệ, đa số ngô bối sống trong đó, xả thân chiến đấu trước mắt cha mẹ, vợ con. Mi đang lao đầu vào chỗ chết, mặc dù là chiến binh khủng khiếp, táo tợn."

Dứt lời, thương sắc trong tay gân guốc lao mạnh, chiến binh ném trúng sống chân dưới đầu gối. Miếng che ống chân bằng thiếc mới tinh rung dữ dội. Sản phẩm thần linh chế tạo đương địch đường thương, mũi đồng bật lại, lao trúng, song không

làm bị thương. Trả miếng công tử Peleus tấn công Agenor oai hùng. Nhưng Apollo không để tướng quân chiến thắng. Giấu trong sương mù dày đặc, thần linh lẳng lặng mang chiến binh ra khỏi chiến trường không hề hấn. Cùng lúc ứng dụng mưu thuật thần linh xạ thủ lèo lái đưa công tử Peleus xa dần quân Troian. Biến mình giống hệt Agenor, mọi vẻ mọi nét, thần linh xuất hiện trên đường phía trước. Achilleus hăm hở đuổi theo, rượt qua cánh đồng phì nhiêu khá lâu, sau đó đổi hướng trực chỉ sông Skamandros xoáy sâu chảy xiết. Thần linh chạy trước cách xa một chút, vừa chập chờn vừa dụ hoặc Achilleus mê mẩn cứ tưởng có thể đuổi kịp nếu chạy nhanh hơn. Suốt thời gian đó quân Troian tán loạn chạy về thành phố. Vui mừng thoát chết họ ùn ùn ùa vào. Họ không còn tinh thần đứng lại bên ngoài hay bờ lũy chờ đồng đội xem ai chạy thoát về thành, ai gục ngã ngoài chiến trường. Hớt hải, vội vàng, nhờ cặp chân, đôi gối trở về an toàn, họ nhào qua cổng như nước vỡ bờ.

Khúc 22

Nhốn nháo, khiếp đảm như bầy hươu, quân Troian đổ vào thành phố. Dựa lưng vào tường có lỗ châu mai đồ sộ cho ráo mồ hôi, họ uống nước dằn cơn khát. Bên ngoài, nghiêng khiên che vai, quân Achaian kéo tới mỗi lúc một gần. Chỉ có Hektor, định mệnh tàn ác buộc chân tại chỗ, đứng trước thành Troa và cổng Skaian. Trong khi đó Phoibos Apollo hé lộ bản thân nói với Achilleus: "Công tử Peleus, vì sao đuổi ta nhanh thế trong khi tướng quân là thế nhân, ta là thần linh? Như vậy tức là tướng quân chưa nhận ra ta thuộc hàng bất tử nên vẫn nóng lòng hùng hổ đuổi theo! Chắc hẳn tướng quân quên việc phải hoàn tất với quân Troian. Tướng quân đuổi chúng chạy tán loạn. Nhưng trông kìa, chúng ùn ùn chạy vào thành phố trong khi tướng quân lạc lõng ở đây. Tướng quân sẽ chẳng bao giờ giết nổi ta đâu, vì ta bất tử, không phải sinh vật định mệnh quyết định."
Nghe nói thế tức giận hết sức Achilleus bước chân thoăn thoắt đáp: "Thần linh xạ thủ, tàn ác hơn hết trong hàng thần linh, người đã dụ hoặc đánh lừa bản nhân rời tường thành tới đây, nếu không nhiều tên nữa sẽ nhăn răng chui vào lòng đất trước khi mò về thành Troa. Cứu chúng sống, người đã tước bỏ không để bản nhân đoạt chiến thắng vẻ vang, chẳng chút ngại ngùng, vì không sợ rồi ra sẽ bị trừng phạt. Nếu có quyền, thế nào bản nhân cũng bắt người đền trả!" Không nói gì nữa, tập trung ý nghĩ, Achilleus hiên ngang cất bước. Co giò chạy như ngựa đua kéo xe hùng dũng bổ tới mức đến, xả vó nhịp nhàng vượt cánh đồng, tướng quân thoăn thoắt tung chân, chồm gối đâm xổ về hướng thành phố. Lão nhân Priam đầu tiên trông thấy tướng quân vun vút lao qua cánh đồng, mặt đồng che ngực lóng lánh, như vì sao cuối hạ, rực sáng át cả sao bạn trên trời ban đêm, người đời gọi là Lạp Khuyển. Mặc dù sáng hơn sao khác, song sao không mang điềm lành, mà đem hơi nóng cực kỳ mãnh liệt như thường thấy cho thế nhân đáng thương. Lão nhân rên rỉ, giơ tay đấm đầu. Cất giọng đầy

kinh hãi lão nhân lớn tiếng năn nỉ, nhưng quý tử thương yêu đứng bất động trước cổng thành, quyết tâm giao chiến với Achilleus. Đưa hai tay về phía trước, giọng đáng thương, lời cảm động, lão nhân nói với quý tử: “Hektor, con ơi, đừng trực diện với tên đó một mình, khi đồng đội ở xa. Nếu không con sẽ gục ngã dưới tay công tử Peleus và sẽ mau chóng chấm dứt cuộc đời, vì y khỏe hơn con gấp bội và rất ư tàn bạo. Ước gì thần linh chỉ yêu thương y như ta thương yêu y! Chó và kền kền sẽ ăn thịt y nằm sóng soài trên mặt đất, buồn khủng khiếp thôi không còn đè nặng lòng ta. Y đã cướp khỏi tay ta nhiều con yêu quý, giết chết hoặc đem bán làm nô lệ ở đảo xa xôi. Bây giờ cũng vậy ta không thấy mặt hai đứa trong hàng quân rút về thành phố, Lykaon và Polydoros, Laothoe cao quý trong hàng phụ nữ sinh hạ cho ta. Nếu quân thù bắt sống giam trong doanh trại, ngô bối sẽ đem đồng, vàng chuộc tức thì, trong nhà sở hữu vô số, vì Altes lão nhân khả kính cho con gái khá nhiều làm của hồi môn. Trái lại, nếu cả hai đều chết, bây giờ đang ở dưới suối vàng với Diêm Vương, ta và mẹ chúng đau khổ khôn xiết, vì là cha mẹ sinh ra. Dẫu vậy, dân thành Troa sẽ không buồn rầu thương tiếc, than khóc lâu dài, nếu con không gục chết dưới tay Achilleus. Bởi thế con ơi, vào trong tường để cứu thành Troa và dân Troian, cả nam lẫn nữ. Đừng vứt bỏ cuộc đời tươi đẹp, vàng son để đem chiến thắng lẫy lừng cho công tử Peleus. Hơn thế, cũng thương hại ta, bố già bất hạnh, vẫn sống, vẫn cảm nhận, song cuộc đời là đau khổ và số phận là tang thương. Hãy nghĩ tới người cha, trước ngưỡng cửa tuổi già, xấu số bạc mệnh, công tử Kronos bắt nhắm mắt lìa đời theo số phận hãi hùng, sau khi chứng kiến biết bao cảnh ghê tởm, con trai sát hại, con gái bắt mang đi làm nô lệ, nhà cửa cướp phá, cháu nội đập chết quăng vất trên mặt đất, tàn sát rùng rợn, con dâu quân Achaian bàn tay nhơ nhuốc, sát nhân lôi kéo đem đi! Cuối cùng đến lượt ta gục ngã, khi có kẻ từ xa hoặc ở gần lao thương đồng sắc nhọn giết chết, ta sẽ bị chó đói trong nhà xé xác ăn thịt ngoài cổng. Bầy chó ta cho ăn khi dùng bữa trong cung điện, huấn luyện canh cửa giữ nhà, sau khi liếm máu chủ

nhân, lòng dạ điên cuồng, sẽ nằm dài dưới trụ quan ngơi nghỉ! Thanh niên, quân thù giết chết ngoài chiến trường, thương nhọn đâm nát thây, nằm bất động là hình ảnh khả ái, những gì thanh niên để lại, kể cả thi thể, đều ngoạn mục. Trái lại, khi lão nhân bị hạ sát, bầy chó đớp nhay mái tóc trắng, chòm râu bạc, bộ phận kín đáo là cảnh tượng đáng thương vô cùng đối với thế nhân bạc mệnh!"

Trước khi ngừng nói, lão nhân đưa tay nắm tóc trắng phau giật mạnh, song không lay chuyển nổi lòng dạ quý tử. Thân mẫu đứng bên cạnh bắt đầu rên rỉ, khóc lóc. Một tay vạch xiêm y, một tay nâng bầu vú, nước mắt ròng ròng, giọng năn nỉ, bà nức nở: "Hektor, con ơi, hãy nhớ cái này, thương mẹ. Biết bao lần ngày trước mẹ cho con để dằn cơn đói! Đừng quên ngày đó, con ơi. Nếu muốn đánh đuổi quân thù tàn bạo hãy ra tay từ trong tường thành, đừng ở ngoài đơn độc trực diện với kẻ lì lợm! Nếu nó giết con, mẹ sẽ không tài nào đặt con lên giá quan tài than khóc, con ơi, con yêu của mẹ, vợ con biết bao của hồi môn cũng vậy. Xa mẹ, xa vợ, ra đằng đó, bên dãy thuyền quân Argive, trong nháy mắt, chó sẽ kéo tới xé xác ăn thịt con."

Bố mẹ cứ thế vừa nức nở vừa năn nỉ lớn tiếng gọi, gọi nhiều lần, nhưng không thể lay chuyển lòng dạ con thương yêu. Hektor cứ đứng chờ Achilleus vạm vỡ mau bước sấn tới mỗi lúc một gần. Như rắn trên núi nằm trong hang chờ người đi qua, sau khi nuốt cỏ độc, giận dữ khủng khiếp ngấm sâu, cuốn tròn, trố mắt nhìn đầy ác ý, Hektor không chùn bước, không bớt nộ cuồng, dựa khiên sáng loáng vào cột trụ xáp tường. Nhưng phân vân chần chừ, lòng đầy dũng cảm, chủ súy tự nhủ: "Xử sự thế nào bây giờ? Nếu mình vào trong cổng, trong tường, Poulydamas sẽ là người đầu tiên chỉ trích, vì đêm qua, đêm khủng khiếp, khi Achilleus phi thường xuất hiện, chỉ huy hối thúc mình dẫn quân trở lại thành phố. Nhưng mình không nghe. Nếu mình nghe lời tình trạng đâu đến nỗi tệ hại thế này! Do khinh suất, tự cao tự mãn nên bây giờ mất hết quân lính, mình cảm thấy hổ thẹn trước đàn ông, đàn bà thành Troa, xiêm y tha thướt. Mình không muốn người không

can trường bằng mình ngày nào đó sẽ nói: 'Tin tưởng sức mạnh bản thân Hektor không còn quân trong tay.' Người ta sẽ nói như thế. Bởi vậy mình nên đương đầu, trực diện Achilleus, một là giết y rồi trở về an toàn, hai là chết cái chết vinh quang trước thành phố mình chào đời. Trái lại, hay là hạ khiên đầu lồi, mũ trận nặng nề, sau khi dựng thương vào tường tiến ra thân chinh gặp Achilleus anh hùng xuất chúng, tuyên bố trả lại công tử Atreus Helen cùng của cải của nàng, tất cả những gì Alexandros đem xuống thuyền rỗng không mang về thành Troa và là nguyên nhân đầu tiên gây nên xung đột giữa đôi bên, xác hứa chia sẻ đồng đều với quân Achaian tài sản dự trữ trong thành phố, yêu cầu quân Troian thề trước trưởng thượng họ không giấu giếm tí gì, song sẵn sàng phân chia mọi thứ trong thành phố ngoạn mục thành hai phần bằng nhau. Nhưng cần gì phải suy ngẫm trong lòng như thế? Chẳng nên giãi bày làm chi. Y sẽ không tỏ ý thông cảm hoặc để ý lời kêu gọi, trái lại sẽ giết mình tức thì như người đàn bà, tay không, không còn vũ khí. Không. Lúc này hết rồi, chẳng thể thủ thỉ, thì thầm với y dưới gốc cây hay trên tảng đá như cô thiếu nữ, cậu thanh niên, như cậu thanh niên, cô thiếu nữ thì thầm, thủ thỉ bên nhau. Thay vì đấu khẩu cãi lộn nên tiến lại chiến đấu tận lực. Ngô bối sẽ thấy thần linh trên núi Olympos trao chiến thắng cho bên nào."

Đứng im chờ đợi trong lòng Hektor ngẫm nghĩ lung tung. Achilleus lại gần, như thần linh chiến tranh hiếu chiến, mũ óng ánh trên đầu, sẵn sàng giao chiến, vung thương khủng khiếp bằng gỗ tần bì mọc trên núi Pelion trên vai phải. Mặt đồng trên thân thể sáng rực như lửa bừng cháy hoặc mặt trời vừa nhô. Ngước nhìn nom thấy Hektor rùng mình. Không còn can đảm đứng lại, hồn vía lên mây, rời bỏ cổng thành, chủ súy co giò phóng chạy. Tin tưởng cặp chân thần tốc nhanh như chớp công tử Peleus chồm tới đuổi theo. Như chim ưng trên núi, vô địch trong hàng biết bay, nhẹ nhàng sà xuống vồ bồ câu run rẩy, hết hồn bay phía trước, song bám sát đằng sau, vừa lao tới vừa rít kêu, tiếp tục nhiều lần, vì lòng dạ thôi thúc chộp giết, Achilleus nôn nóng, hùng hổ lao thẳng. Run rẩy,

chân thoăn thoắt, Hektor chạy như bay dưới chân tường thành Troa. Càng lúc càng xa tường thành, vút qua tháp canh, cây vả xơ xác vì gió, luôn luôn bám sát lằn xe, hai người tới hai mạch suối nước nên thơ. Đúng chỗ hai dòng suối từ sông Skamandros cuốn xoáy duềnh lên mặt đất. Một dòng tuôn nước nóng, hơi bốc tỏa rộng như đám cháy hoành hành. Một dòng trào nước lạnh, dù đang mùa hạ, như băng, như tuyết hoặc như đá. Bên bờ hai suối có bồn giặt bằng đá lớn rộng, xinh xắn, hiền nội và tiểu thư duyên dáng người Troian ngày trước, lúc còn hòa bình, thường đem quần áo bóng lộn ra giặt, trước khi con cái người Achaian kéo tới. Hai người chạy qua chỗ này, người chạy trốn, người đuổi bắt. Người dũng cảm chạy trước, người can trường bội phần đuổi sau. Cả hai chạy hết tốc lực, không phải để đoạt vật tế sinh hay khiên da bò như người chạy bộ thường làm trong cuộc thi đoạt giải, mà chạy vì cuộc đời, cuộc đời Hektor luyện ngựa. Như tuấn mã quán quân móng guốc chắc nịch vòng chỗ ngoẹo sải vó một hơi, vượt qua là chiếm phần thưởng lớn lao, kiềng ba chân hoặc giai nhân trong cuộc tranh tài, sau đám tang chiến binh vừa qua đời, hai người sầm sập chạy quanh thành phố quân vương Priam, vắt giò lên cổ vòng quanh ba lần. Thần linh im lặng để mắt nhìn theo. Cha thế nhân và thần linh thở dài lên tiếng trước tiên: “Hỡi ôi, ta yêu quý thế nhân bị đuổi chạy quanh tường thành phía dưới trước mắt; ta thương hại Hektor đã nướng nhiều đùi bò dâng hiến trên núi Ida cây cối um tùm và đỉnh cao tột bậc thành phố. Nhưng lúc này Achilleus phi thường chân dồn dập rượt theo vòng quanh thành phố quân vương Priam. Bởi thế, thần linh, các khanh hãy suy nghĩ, rồi quyết định, ngô bối có nên cứu chủ súy khỏi chết hay để chủ súy gục ngã, mặc dù dũng cảm, dưới tay Achilleus công tử Peleus.”
Athena nữ thần mắt xanh lam lục đáp: “Thưa Chúa tể chớp sáng, mây đen, Cha nói thế nghĩa là thế nào? Phải chăng Cha định bao che thế nhân, định mệnh quyết định từ lâu, khỏi chết thê thảm? Nếu vậy Cha cứ việc, phần riêng thần linh chúng con không đồng ý.”

Chúa tể thu thập mây trời đáp: “Đừng bận tâm, hoàng nhi bất quyện. Ta chưa nói hết ý định nằm sâu trong lòng. Đối với hoàng nhi ta khoan dung, không khe khắt. Cứ làm như hoàng nhi dự định, đừng chần chừ.” Nói vậy là Chúa tể thúc đẩy Athena thực hiện điều hằng mong muốn. Như tên bay nữ thần hỏa tốc rời đỉnh núi Olympos lao xuống. Trong khi đó Achilleus bước chân thoăn thoắt vẫn ráo riết đuổi theo Hektor. Như chó săn đuổi nai non vừa rời hang trên núi, rượt qua lòng chảo, thung lũng, dù nai non chui vào bụi rậm nấp kín, chó săn vẫn đánh hơi, theo vệt, bám sát chừng nào vồ được mới thôi, Hektor không thoát khỏi công tử Peleus nhanh mắt lẹ chân theo sau. Mỗi lần hễ Hektor cố gắng lao tới cổng Dardanos, định bụng sẽ nhảy xổ vào chân tường kiên cố, để người ở trên có thể sử dụng vũ khí bao che, y như rằng Achilleus tới ngay chặn lối, luôn luôn giữ phía thành phố trong khi vun vút lao thân, bắt quay đầu trở lại cánh đồng. Như trong giấc mộng người đuổi cố đến mấy cũng không đuổi kịp người gắng chạy thoát, người cố chạy thoát không thể chạy thoát, vì người gắng đuổi cố đuổi kịp. Chạy nhanh đến đâu Achilleus cũng không đuổi kịp Hektor và sải vó đến mấy Hektor cũng không thoát khỏi Achilleus. Nhưng làm sao Hektor có thể thoát khỏi định mệnh và tử thần bám sát, nếu Apollo không tới gần, lần chót và lần cuối, truyền phả sức mạnh vào cơ thể, tốc độ vào cặp chân? Đúng lúc đó Achilleus lắc đầu ra hiệu đồng đội ngừng bắn mũi tên độc địa, vì sợ bắn trúng đồng đội sẽ đoạt chiến thắng trong khi bản thân xổ tới Hektor quá muộn. Nhưng khi hai người vừa vòng quanh mạch suối lần thứ tư, Cha đem cân bằng vàng ra sử dụng. Trên bàn cân Cha để hai số phận biểu thị chết buồn thảm, một cho Achilleus, một cho Hektor luyện ngựa. Cầm giữa cán Cha nhấc cân. Bàn để ngày tàn của Hektor chúc xuống hướng về phía âm ty. Thấy vậy Phoibos Apollo liền bỏ đi. Athena nữ thần mắt xanh lam lục tới đứng cạnh công tử Peleus nói lời như có cánh bay xa: “Achilleus vẻ vang, Chúa tể thương yêu, ta nghĩ đã đến lúc tướng quân và ta đem chiến thắng vĩ đại về dãy thuyền cho quân Achaian, Hektor sẽ chiến đấu tới cùng, quyết

liệt và tuyệt vọng, ngô bối sẽ hạ sát y. Bây giờ y không còn cách nào thoát khỏi ngô bối, dù Apollo xạ thủ từ xa có rầu rĩ phủ phục dưới chân van lạy Cha Chúa tể cầm khiên thần. Bởi thế tướng quân đứng lại, im lặng, lấy hơi; ta đi thuyết phục y trực diện giao chiến."
Nghe nữ thần nói lòng vui khôn xiết Achilleus làm theo. Tướng quân đứng lại dựa người vào thương gỗ tần bì mũi đồng sắc nhọn. Giả dạng Deiphoibos, giọng sang sảng, thân thể cường tráng, nữ thần quay gót đuổi theo Hektor oai hùng. Tới gần nữ thần nói lời như có cánh bay xa: "Hiền huynh yêu quý, Achilleus bước chân thoăn thoắt đang co giò đuổi sát vòng quanh thành phố quân vương Priam. Ngô bối dừng lại, cùng nhau hiệp lực đương đầu đánh gục y ngay chỗ đang đứng."
Mũ lấp lánh Hektor hùng dũng đáp: "Deiphobos, hiền đệ luôn luôn là bào đệ ta quý mến hơn hết trong số quý tử Hekabe và Priam sinh hạ. Lúc này trong thâm tâm càng nghĩ ta càng thấy cần vinh danh hiền đệ hơn bao giờ, vì quả cảm khi chứng kiến ta lâm nguy, vì ta nguy khốn ra ngoài tường thành trợ giúp trong khi người khác ở gịt bên trong."
Athena nữ thần mắt xanh lam lục đáp: "Hiền huynh thương yêu, thân phụ và thân mẫu khả kính, bằng hữu xung quanh, thay nhau, lần lượt nắm gối năn nỉ, van nài tiểu đệ ở lại bên trong, vì tất cả đều khiếp sợ. Nhưng nghĩ đến hiền huynh, lòng dạ xót xa, đau đớn, buồn rầu khôn xiết, tiểu đệ không yên tâm. Ngô bối chuẩn bị lao thẳng, tấn công quyết liệt, nhất định không rời thương, thử xem y hạ sát cả huynh lẫn đệ, đem chiến phẩm đẫm máu về thuyền rỗng không hay bị đánh gục lăn kềnh dưới thương hiền huynh."
Trá lời đánh lừa Athena dẫn chủ súy tiến lên. Khi hai người bước vào tầm giao tranh, Hektor dũng mãnh mũ óng ánh cất tiếng trước tiên: "Công tử Peleus, ta sẽ không chạy nữa như đã làm khi ngươi đuổi ba lần vòng quanh thành phố rộng lớn của quân vương Priam, không dám ngừng đương đầu ứng chiến. Nhưng bây giờ lòng thôi thúc, ta đứng lại trực diện, đương đầu: một là ta giết ngươi, hai là ngươi giết ta. Dẫu thế

dù sao trước hết ngay đây ngô bối nên thương lượng, xác nhận trước thần linh, vì các người sẽ là nhân chứng chân thực, bảo đảm chắc chắn điều ngô bối thỏa thuận. Ta thề ta sẽ không hành hạ, nhục mạ thô bạo thi thể, nếu Chúa tể trợ giúp đương cự, cắt đứt đời ngươi. Achilleus, sau khi lột giáp y lừng danh, ta sẽ trao thi thể ngươi cho quân Achaian. Phần mình ngươi cũng làm như vậy đối với ta."
Achilleus bước chân thoăn thoắt cau mày nhìn đáp: "Hektor điên rồ, đừng nói với ta thỏa thuận, đồng ý. Giữa sư tử và con người không có giao ước tín nhiệm, giữa sói và cừu không có tin cậy hỗ tương, mà chỉ có khắc sâu thù hận muôn thuở, hai bên tận diệt lẫn nhau. Bởi thế giữa mi và ta không có bằng hữu thân thiện, không có thề thốt song phương, trước khi bên này hoặc bên kia gục ngã, máu lênh láng dâng thần linh chiến tranh, chiến binh nghiệt ngã, kiên cường. Bây giờ hãy tập trung nghị lực, ôn lại khả năng chiến đấu. Hơn bao giờ lúc này là lúc mi cần tỏ mình là tay thương dũng mãnh, chiến binh can trường. Nhưng ta nói mi hay mi không tài nào tẩu thoát. Pallas Athena sẽ lập tức đánh mi gục dưới thương ta. Bây giờ là lúc mi đền trả đầy đủ, dứt khoát tang tóc ta gánh chịu vì cái chết của đồng đội, khi thương mi đâm phạt, ô, như điên như cuồng!"
Dứt lời, giơ cao vung lắc, Achilleus lao mạnh trường thương. Nhưng để mắt nhìn phía trước Hektor nhanh nhẹn né tránh. Hình dung đường bay chủ súy cúi khom, thương đồng phóng qua cắm phập xuống đất. Athena lay rút đưa lại Achilleus, Hektor không nom thấy. Hektor chỉ huy tài ba nói vọng qua công tử tuyệt vời của Peleus: "Ô, Achilleus hung hăng, ngươi ném không trúng! Thế có nghĩa là Chúa tể dường như chưa cho ngươi hay ngày ta tới số, mặc dù ngươi huênh hoang nói ngươi biết. Ngươi chỉ là thằng khoác lác, ba hoa nhằm dọa nạt làm ta mất tinh thần khi giao chiến. Dẫu vậy ta sẽ không chạy, không để ngươi lao thương sau lưng. Trái lại, lúc ta nhào tới tấn công, ngươi phải đâm phía trước, đâm thẳng ngực, nếu thần linh trợ giúp làm vậy. Nhưng bây giờ hãy tránh thương này. Mong thần linh phù hộ mũi đồng cắm sâu vào da thịt!

Ngươi chết, tai họa khủng khiếp tan biến, chiến tranh sẽ đỡ tàn khốc đối với người Troian."
Dứt lời, lấy sức sẵn sàng, Hektor lao mạnh. Trường thương cắm phập giữa khiên công tử Peleus, nhưng dội lại. Tức giận vì phóng khéo mà trật đích, Hektor sửng sốt đứng như trời trồng, vì không còn thương gỗ tần bì. Chủ súy lớn tiếng gọi Deiphobos cầm khiên bóng loáng bảo đem ngay trường thương, song không thấy Deiphobos đâu. Lúc đó mới thầm hiểu sự thể, chủ súy gào to: "Hỡi ôi, nhất định lúc này là lúc thần linh vẫy gọi đưa ta vào cõi chết! Ta cứ tưởng Dephoibos, anh hùng ở bên cạnh; nào ngờ đương sự ở trong tường thành, Athena mưu mẹo đánh lừa. Bởi thế chết đang đến mỗi lúc một gần, chết ghê tởm không còn xa nữa, ta hết lối thoát thân. Sự thể chắc hẳn Chúa tể và công tử xạ thủ từ xa hoan hỉ quyết định từ lâu, vì từ trước tới giờ lúc nào hai vị cũng sẵn sàng trợ giúp, bao che! Trái lại bây giờ ta gặp định mệnh. Dẫu thế ta nhất định không bán rẻ cuộc đời, nhất quyết không chết nhục nhã, nhất mực giao chiến quyết liệt để tên tuổi lưu truyền hậu thế." Dứt lời rút kiếm sắc đeo lủng lẳng, nặng nề bên cạnh, định thần, tập trung toàn lực, lao tới như chim ưng bay cao qua màn mây đen thẫm sà xuống cánh đồng về cừu non hoặc thỏ co rúm, chủ súy vung kiếm tấn công. Achilleus xổ tới đương đầu, lòng sôi sục cuồng nộ man rợ. Tướng quân cầm khiên trang trí ngoạn mục che ngực, mũ bốn núm óng ánh gật gù trên đầu, lông bờm vàng ửng Hephaistos kết dày theo chỏm nhấp nhoáng xung quanh. Như sao hôm, vì sao ngoi lên giữa chùm sao trong màn đêm âm u, vì sao đẹp nhất bầu trời, ánh sáng lấp lánh từ mũi thương đồng sắc nhọn, cầm trong tay phải rung rinh tiết ra, tướng quân vừa nhắm đâm Hektor dũng cảm, vừa đưa mắt nhìn thân thể cân cắn, làn da nhẵn mịn tìm chỗ sơ hở hơn hết. Nhưng giáp y lát đồng che kín toàn thân, giáp y ngoạn mục chủ súy tước lột khi hạ sát Patroklos cường tráng. Thịt phơi rõ chỗ xương cổ nối gáy với vai, đúng cuống họng, nơi kết thúc mau lẹ cuộc đời con người. Nhắm điểm đó, sốt ruột nóng lòng, tướng quân hùng dũng lao thương lúc chủ súy xổ tới tấn công, mũi nhọn xuyên

qua cổ mềm nhũn. Dẫu vậy thương gỗ tần bì bọc đồng không cắt đứt khí quản, nên chủ súy vẫn thều thào, đối đáp vài lời với tướng quân. Chủ súy ngã vật xuống đất, tướng quân oai vệ tỏ vẻ đắc thắng: “Hektor, lúc hạ sát Patroklos, mi nói mi sẽ bình yên vô sự, không lo sợ, không đề phòng, vì ta ở xa, vắng mặt trên chiến trường. Sao ngu thế! Sau anh ấy vẫn có người sẵn sàng trả thù, dũng mãnh, cường tráng gấp bội, chờ đợi bên dãy thuyền rỗng không; người ấy là ta, vừa đánh mi quỵ gối. Bây giờ chó và chim sẽ tranh nhau một mất một còn xé xác ăn thịt mi trong khi quân Achaian trang trọng lo việc mai táng Patroklos.”

Giọng đuối dần, mũ trên đầu óng ánh, Hektor cất tiếng: “Nhân danh đời ngươi, đầu gối ngươi, phụ mẫu ngươi, mong ngươi đừng quăng ta cho chó trong doanh trại quân Achaian bên dãy thuyền ăn thịt! Mong ngươi vui lòng nhận của chuộc, thân phụ và thân mẫu khả ái của ta sẽ nộp đồng, vàng nhiều vô kể. Hơn thế, mong ngươi trao thi thể cho gia đình mang về nhà để người Troian và hiền nội họ làm lễ hỏa táng khi ta vĩnh biệt cõi đời.”

Achilleus bước chân thoăn thoắt cau mày nhìn rồi nói: “Đồ khốn kiếp, đừng dài lời kêu gọi, nhân danh đầu gối hay cha mẹ ta. Căm giận trong lòng thôi thúc, ta chỉ mong phanh thây xé xác, ăn sống nuốt tươi! Vì những gì mi làm đối với ta! Bởi thế sẽ không có ai giữ chó khỏi lại gần đầu mi. Dù người Troian mang tới đây của chuộc nhiều gấp bội, mười lần, hai mươi lần, dẫu Priam dòng dõi Dardanos dâng vàng nộp chuộc, ngay cả thân mẫu khả ái đặt lên giá khênh quan tài, sụt sùi khóc lóc đứa con yêu quý bà mang nặng đẻ đau, nhất định không. Dù vậy chó và chim vẫn sẽ chia nhau ăn thịt mi, ăn hết, không để lại tí gì.”

Lịm dần, thở hắt ra, Hektor mũ óng ánh ấm ứ: “Ờ, ta biết, ờ ta hiểu, ta không thể thuyết phục, vì ngươi lòng dạ lạnh lùng, trái tim như sắt đá! Nhưng hãy thận trọng, kẻo vì ta thần linh sẽ trút đổ thịnh nộ lên đầu lên cổ, ngày Pâris và Phoibos Apollo sẽ đưa ngươi mặc dù can trường về chín suối trước cổng Skaian.”

Chủ súy dứt lời, cái chết từ từ phủ kín. Linh hồn rời thể xác lên đường gặp Diêm Vương, nức nở than khóc số phận, vĩnh biệt tuổi trẻ, bỏ lại kiếp sống trần gian. Đúng lúc đó Achilleus oai phong cất tiếng mặc dù chủ súy đã chết: “Cái chết! Ta sẵn sàng đón nhận bất kỳ lúc nào Chúa tể và thần linh bất tử muốn mang tới trao tay.”
Dứt lời tướng quân rút thương đồng khỏi thi thể để sang bên, lột giáp y đẫm máu khỏi bờ vai chủ súy. Một số binh sĩ con cháu người Achaian chạy tới xúm quanh, trố mắt nhìn tỏ vẻ thán phục vóc dáng, vẻ mặt tuyệt vời. Song không người nào khi rời đi không đâm thi thể. Bước tới cầm thương lao mạnh, binh sĩ nào cũng đưa mắt nhìn đồng đội, nói nửa như đùa nửa như thật: “Thấy không, bây giờ sờ Hektor dễ ợt, da thịt mềm mại, khác hẳn lúc y tung lửa hùng hổ đốt thuyền ngô bối!”
Lột trần thi thể xong, Achilleus hiên ngang, bước chân thoăn thoắt đứng giữa hàng quân Achaian nói lời như có cánh bay xa: “Quý hữu, chỉ huy và trưởng thượng lực lượng Argive, thần linh đã trợ giúp ngô bối khuất phục tên này, từng gây vô vàn tổn thất cho ngô bối, một mình gấp bao lần binh sĩ gộp lại, vậy ngô bối hãy vũ trang, dàn quân, thăm dò quanh thành phố xem bọn chúng định làm gì, bỏ thành vì chỉ huy gục ngã hay quyết tâm chống trả giữ thành, mặc dù Hektor không còn nữa. Nhưng hà tất bản nhân phải quan tâm chuyện này trong khi Patroklos nằm bất động bên thuyền, không ai khóc, không ai chôn! Bản nhân sẽ không bao giờ quên anh ấy, chừng nào còn hiện diện bên người sống, còn nhích gối cất bước trên cõi đời, và dù thế nào kể cả khi người ta quên người quá cố dưới suối vàng bản nhân vẫn nhớ đồng đội thân thương ở đó. Bởi thế, binh sĩ trẻ tuổi Achaian, ngô bối hãy quay lại dãy thuyền rỗng không mang theo xác chết, đồng thời cất tiếng ca bài ca chiến thắng. Ngô bối đã chiến thắng vẻ vang, hạ sát Hektor lừng danh, dân thành Troa tôn kính như thần linh.”
Dứt lời Achilleus nghĩ cách hạ nhục Hektor phi thường. Tướng quân cắt gân gót chân tới mắt cá cả hai chân, xỏ dây da buộc chặt cột vào xe kéo đầu lết đằng sau. Tiếp theo nâng giáp y lừng danh đặt lên xe, trèo vào chỗ ngồi, tướng quân quất roi

ra đi, ngựa vui vẻ xả vó như bay. Bị kéo theo sau, Hektor tạo thành cột bụi, tóc đen tuôn thẳng hai bên, mái đầu một thời mềm mại, dễ thương chẳng mấy chốc chìm trong bụi dày đặc, bây giờ Chúa tể để quân thù làm nhơ nhớp, ô uế ngay trên mặt đất quê hương.
Đầu Hektor cứ thế chui vào bụi đường. Trông thấy con thân mẫu dứt tóc, giật voan bóng lộn khỏi đầu, rít kêu não nuột. Thân phụ cũng rên rỉ thảm thiết. Xung quanh hai người, khắp cả thành phố dân chúng nức nở, rên la. Cảnh tượng như thể toàn bộ thành Troa vầng trán đăm chiêu bốc lửa từ trên xuống dưới. Đau lòng khôn xiết, lão vương bước tới cổng Dardania, hăm hở định chạy ra ngoài. Khó khăn lắm dân chúng mới ngăn cản giữ lại. Lăn xả vào đống phân bò, lão vương năn nỉ tất cả, gọi tên từng người. Lão vương nói: “Quý hữu, để mặc ta, đừng quá bận tâm, để ta rời thành một mình tới thuyền quân Achaian. Ta muốn van xin quái vật phi nhân, cao ngạo, tàn nhẫn. Biết đâu động lòng y sẽ kính nể tuổi tác, thương hại ta già nua. Y cũng có bố cùng tuổi như ta, Peleus, sinh ra làm người, nuôi cho khôn lớn để trở thành thảm họa đối với dân Troian. Dẫu thế chưa người nào đau khổ dưới tay y nhiều như ta, y giết biết bao con ta tuổi như hoa mới nở! Mặc dù đau buồn, thương tiếc tất cả, song chưa con nào ta tiếc thương bằng Hektor, thương tiếc, đau buồn xuống nấm mồ vẫn chưa nguôi. Ôi, ước chi Hektor nằm chết trong tay ta! Được vậy ngô bối đỡ đau khổ khi thương tiếc, khóc than, hiền mẫu và ta sinh ra cõi đời để mang số phận người bất hạnh.”
Lão vương vừa nói vừa khóc, nước mắt giàn giụa, dân chúng khóc theo. Dẫn đầu phụ nữ thành Troa, Hekabe rít kêu nức nở: “Con, ối con ơi, mẹ đau khổ nhường nào! Tê tái cõi lòng, đau thương khủng khiếp, khi con không còn, mẹ sống làm chi? Ngày đêm giữa lòng thành phố con là nguồn hãnh diện của mẹ, niềm tin tưởng đối với mọi người, nam nữ thành Troa, hân hoan giơ tay chào đón như thần linh. Vì khi còn sống, con cũng là vinh dự lớn lao đối với họ; nhưng bây giờ định mệnh và tử thần cướp mất mang đi.”

Bà vừa nói vừa khóc, nước mắt ròng ròng. Dẫu thế hiền nội Hektor chưa biết, vì không lệnh sứ nào mang tin cho hay phu quân bám trụ ngoài cổng thành. Lúi húi phía cuối ngôi nhà đồ sộ nàng cố dệt cho xong tấm vải khổ đôi màu tím trên mặt trang điểm đủ thứ hình hoa cắt làm áo choàng. Dáng vẻ thơ ngây nàng bảo tỳ nữ mái tóc yêu kiều bắc vạc lớn lên kiềng ba chân đun nước cho phu quân tắm khi Hektor rời chiến trường về nhà. Người phụ nữ dớ dẩn đáng thương! Nàng chưa biết bên ngoài, xa nơi tắm rửa, Athena mắt xanh lam lục đã dùng tay Achilleus hạ sát lang quân! Bây giờ bất chợt nàng nghe tiếng rên rỉ, tiếng nức nở, tiếng than van dội lại từ thành lũy. Nàng rùng mình, choáng váng, thoi bật khỏi tay rơi xuống đất. Nàng lại cất tiếng gọi nữ tỳ mái tóc yêu kiều: “Lại đây. Hai ngươi đi với ta xem chuyện gì xảy ra. Nghe tiếng thân mẫu khả ái của lang quân, trong lồng ngực tim ta đập như trống làng, phía dưới đầu gối cứng đơ chẳng thể nhúc nhích. Chắc hẳn tai họa đã ập tới trút đổ lên đầu lên cổ con cái quân vương Priam! Ước chi tai ta đừng nghe lời như thế! Nhưng ta sợ kinh hồn, Achilleus dũng mãnh đã gặp Hektor can trường, trơ trọi một mình ngoài thành phố, đẩy ra cánh đồng, bây giờ có lẽ y đã dập tắt ngọn lửa tự hào đáng sợ, bừng cháy trong tâm hồn. Vì chủ súy không bao giờ ở với hàng quân, mà luôn luôn đi đầu tất cả, táo bạo, hăng say không hề lui bước.”
Dứt lời, tim đập thình thịch, Andromakhe hớt hơ hớt hải chạy khỏi nhà như người mất trí, tỳ nữ hối hả theo sau. Vừa tới thành lũy, chỗ đàn ông đang tụ tập, trèo lên tháp canh, bồn chồn trố mắt nhìn cánh đồng, nàng thấy chủ súy bị kéo trước thành phố, ngựa xả vó vun vút, tàn nhẫn lôi về dãy thuyền rỗng không của quân Achaian. Thế giới tối xầm, màn đêm nhẹ phủ cặp mắt, nàng ngã ngửa về đằng sau, hổn hển như sắp trút hơi thở cuối cùng. Khăn trùm rực rỡ, dải bịt ngang trán, lưới bao làn tóc, băng kết bín, voan che mặt rời đầu rơi xuống đất, Aphrodite ửng vàng trao tặng hôm Hektor mũ óng ánh, sau khi dâng vô số của hồi môn, tới tư thất Eetion đón cô dâu về nhà. Bu quanh chỗ nàng nằm sóng soài, xúc động hầu như chết, em chồng, em dâu đưa tay vực dậy. Tỉnh lại, hoàn hồn,

nức nở từng hồi, nghẹn ngào, thở dài nàng bật khóc thảm thiết giữa đám phụ nữ thành Troa: “Hektor ơi, thiếp bất hạnh biết bao! Hai đứa mình ra đời cùng số phận, chàng ở thành Troa, trong cung điện quân vương Priam, thiếp ở thành Thebes, dưới chân núi Plakos cây cối um tùm, trong biệt điện quân vương Eetion, nuôi nấng từ lúc ấu thơ, bố bất hạnh, con xấu số! Ước chi ông đừng sinh thiếp ra đời! Bây giờ chàng lên đường xuống lòng đất sâu thẳm tới tư thất Diêm Vương để thiếp ở lại đằng sau thê lương, tuyệt vọng, góa bụa trong cung điện nhà chàng! Hài nhi này còn bé bỏng, chúng mình sinh ra, thiếp và chàng, cả hai đều xấu số bạc mệnh! Hektor ơi, bây giờ chết, chàng không còn là nguồn vui cho con, con cũng không còn là nguồn vui cho chàng. Dù thoát khỏi chiến tranh kinh tởm, chan hòa nước mắt quân Achaian gây nên, con mãi mãi cũng không thấy gì trước mặt, trừ gian khổ, buồn rầu, tang tóc, vì kẻ xa lạ cưỡng đoạt, chiếm giữ ruộng vườn. Từ hôm đứa trẻ trở thành mồ côi, bạn bè cùng lứa tuổi xa lánh. Ra đường đi đâu gặp ai lúc nào đứa trẻ cũng cúi mặt nhìn xuống, má đầm đìa nước mắt. Do sinh tồn thôi thúc, trong cơn cùng kiệt quẫn bách, đứa trẻ mò tới bạn bố, níu áo choàng người này, kéo tu-ních người kia. Trong số, nếu thương hại, có người, một không hơn, đưa cúp nhỏ lên miệng đứa trẻ chỉ một lát, đủ làm ướt viền môi, song không làm mát đầu lưỡi! Đám trẻ còn cha mẹ giơ tay đẩy đứa trẻ ra khỏi bữa tiệc, vừa cười vừa nói với vẻ khinh khi: “Đi chỗ khác, đồ khốn kiếp! Không có bố đừng ngồi cùng bàn ăn uống với tụi tao!” Vì thế đứa trẻ khóc mếu trở về với mẹ góa bụa. Đứa trẻ đó là Astyanax, con chúng mình, ngày trước thường ngồi trên đùi bố, không ăn gì ngoài tủy và mỡ cừu béo ngậy! Lúc buồn ngủ, không chơi nữa, con thường ngon giấc trên giường, trong cánh tay nhũ mẫu, giường êm, tim tràn trề sức sống tuyệt vời. Bây giờ, trái lại, mất bố thương yêu, bất hạnh nhiều vô kể sẽ ùa tới bủa vây Astyanax, người bảo vệ thành Troa, dân Troian gọi bằng tên ấy, vì chàng là sức mạnh duy nhất bảo vệ tường thành dài dặc, cổng thành cao ngất. Bây giờ ngoài đó, bên thuyền cong mũi, xa cha cách mẹ, chàng sẽ bị dòi bọ lúc nhúc

ăn thịt, khi chó no bụng, chàng trần truồng như nhộng, mặc dù ở nhà trong biệt điện có biết bao quần áo mềm nhẹ, óng ả, phụ nữ khéo léo cắt may. Thiếp sẽ vất tất cả vào lửa bốc cháy rừng rực, tất cả đều vô dụng đối với chàng, vì chàng không bao giờ mặc nữa, song tất cả sẽ tôn vinh chàng trước mắt mọi người, cả nam lẫn nữ, đàn ông cũng như đàn bà thành Troa."
Andromakhe cứ thế nức nở tuôn lệ, phụ nữ đứng gần rên rỉ hòa theo.

Khúc 23

Người Troian rên rỉ, khóc than trong thành phố. Trong khi đó quân Achaian kéo về dãy thuyền và eo biển Hellespont. Tới nơi họ tản mát, ai nấy về thuyền. Chỉ có quân Myrmidon không tan hàng. Giữ đồng đội hiếu chiến ở lại với mình Achilleus nói: "Binh sĩ Myrmidon, mã phu phi nhanh, đồng đội trung kiên, không tháo yên cương tuấn mã móng guốc chắc nịch khỏi xe vội, mà đánh cả xe lẫn ngựa tới chỗ Patroklos đang nằm. Ngô bối sẽ nhỏ lệ thương tiếc anh ấy, vì bổn phận phải làm đối với người quá cố. Sau khi tận hưởng nguồn vui trong nỗi buồn đẫm lệ, ngô bối sẽ thả ngựa, dùng bữa chiều ngay đây."

Dứt lời tướng quân hướng dẫn đoàn quân, tất cả tụ tập đông đảo, vừa rên rỉ vừa khóc lóc. Ba lần vừa lái ngựa bờm ngoạn mục chạy quanh thi hài họ vừa nhỏ lệ thương tiếc anh ấy, trong khi Thetis thôi thúc mọi người òa khóc khôn nguôi. Lệ nhỏ ướt cả cát, lệ rơi thấm cả giáp y; họ khóc lóc bày tỏ thương tiếc vì chiến binh, người sáng tạo kinh hoàng không còn nữa! Để hai tay đa sát lên lồng ngực đồng đội, công tử Peleus dẫn đầu thốt lời ai oán: "Vĩnh biệt, Patroklos, dù trong tư thất Diêm Vương! Ta giữ lời đã hứa với ngươi, trọn vẹn và đầy đủ. Ta sẽ kéo xác Hektor về đây cho chó ăn thịt, cắt cổ mười hai thanh niên quý phái thành Troa tại giàn hỏa cho hả giận đối với cái chết của ngươi."

Nói rồi nghĩ cách sỉ nhục ghê tởm đối với Hektor anh hùng, tướng quân đặt chủ súy nằm sấp, mặt úp xuống đất, bên cạnh giá cáng để thi hài công tử Menoitios. Quân lính Myrmidon lũ lượt tức tốc cởi giáp y, bỏ vũ khí lát đồng bóng lộn, tháo gỡ yên cương, thả ngựa hí rền vang, túm tụm đông đảo hàng ngàn ngồi xuống cạnh thuyền công tử Peleus bước chân thoăn thoắt. Tướng quân khoản đãi bữa ăn thịnh soạn nhân đám tang để tất cả vui lòng. Nhiều bò bóng lộn gục ngã thở dốc dưới dao bằng sắt, nhiều cừu, nhiều dê be be cứa cổ cắt tiết, nhiều heo răng trắng mập ú nằm dài trên lửa thui lông. Máu

hết cúp này đến cúp kia tiếp tục dội quanh thi thể người quá cố.
Trong khi đó quân vương người Achaian cùng nhau dẫn tướng quân công tử Peleus bước chân thoăn thoắt tới gặp nguyên soái Agamemnon, mặc dù đã gặp khó khăn khi thuyết phục, bởi tướng quân vẫn buồn vì cái chết của đồng đội. Tới trại Agamemnon tất cả tức tốc ra lệnh lệnh sứ giọng trong trẻo đặt vạc lớn lên kiềng ba chân đốt lửa, thầm nghĩ sẽ khuyến khích công tử Peleus tắm rửa cho sạch máu đọng trên thân thể. Nhưng tướng quân nhất định cự tuyệt, không những thế lại khẳng định: “Không, nhân danh Chúa tể tối thượng, tối uy trong hàng thần linh, sợ phạm thần, nhất định không để nước động tới đầu, nếu bản nhân chưa đặt Patroklos lên giàn hỏa, chưa dựng mồ mai táng, chưa cắt tóc hiến dâng. Vì trong lòng bản nhân sẽ không đau khổ nữa như hiện nay chừng nào còn quanh quẩn bên người đang sống. Bây giờ, đáp ứng đòi hỏi, ngô bối hãy nghĩ tới dùng bữa buồn thảm. Sớm mai, lúc rạng đông hé lộ, nguyên soái Agamemnon ra lệnh quân sĩ kiếm củi, chuẩn bị mọi thứ để người quá cố mang theo khi xuống thế giới âm u, ảm đạm, để lửa bất nọa hỏa thiêu người quá cố càng sớm càng quý, để quân lính trở lại nhiệm vụ khi người quá cố đi rồi.”
Tướng quân nói, quân lính trầm ngâm lắng nghe, tán đồng. Quân lính hối hả sửa soạn bữa ăn. Vào bàn suốt bữa quân lính chia sẻ đồng đều. Sau khi ăn uống thỏa thuê quân lính về trại ngủ, trừ công tử Peleus, vẫn thở dài thườn thượt, rên rỉ khủng khiếp, nằm trên bãi cát bên biển dạt dào cùng số binh sĩ Myrmidon, chỗ thanh vắng, sóng đổ mạnh vào bờ. Thiu thiu lịm dần, cơn ngủ nhẹ tỏa hương vị dìu dịu xung quanh, đuổi xua buồn phiền khỏi cõi lòng, thân thể cường tráng mệt đừ sau khi rượt theo Hektor tới thành Troa lộng gió, đúng lúc đó hồn ma Patroklos đáng thương xuất hiện, lừng lững tới gần, hình thù giống hệt lúc còn sống, dáng vóc, giọng nói, cặp mắt dễ thương, quần áo y như quần áo thường mặc.Dừng bước gần đầu hồn ma cất tiếng: “Ngủ hả, Achilleus, quên ta ư! Mi không bao giờ lơi là lúc ta còn sống, nhưng bây giờ ta chết

rồi, mi hững hờ! Mai táng càng sớm càng tốt để ta có thể qua cổng Diêm Vương. Hồn ma, bóng ma người chết ngăn chặn, không cho qua sông nhập bọn cùng họ, ta lủi thủi lang thang vô vọng phía này tìm đường tới tư thất Diêm Vương cổng vào lớn rộng. Đưa tay ta cầm, ta nhỏ lệ xin mi, vì khi mi lo tang lễ hỏa thiêu đầy đủ, xuống địa ngục rồi ta sẽ không bao giờ trở lại. Trong thế giới người sống, trên cõi trần, xa cách đồng đội thân thương, mi và ta sẽ không bao giờ ngồi tâm sự, trao đổi suy tư! Bởi vừa chào đời ta đã bị định mệnh cay nghiệt nhấn chìm, vừa dang tay chờ đón vừa há miệng ngóng đợi nuốt chửng. Achilleus oai hùng ơi, số phận mi cũng vậy, mi sẽ chết dưới chân tường thành Troa trù phú. Còn điều nữa ta muốn nói và yêu cầu mi thực hiện, nếu sẵn lòng. Đừng để xương ta nằm xa xương mi, Achilleus nhé, nhưng để xương ta và xương mi nằm bên nhau, bởi chúng mình lớn lên trong cùng ngôi nhà, nhà mi, sau khi Menoitios đem ta từ Opous về đó, lúc ta còn nhỏ, do chẳng may phạm tội sát nhân ghê tởm, hôm vô tình giết chết công tử Amphidamas, còn thơ dại, ta không định tâm làm, cãi lộn vì trò chơi tung hứng đốt xương. Sau đó mã phu Peleus đem ta về nhà, âu yếm trông nom, thương yêu nuôi dạy, huấn luyện ta thành phụ tá cho mi. Bởi thế hãy dùng một bình đựng xương hai đứa, [bình bằng vàng hai quai thân mẫu khả ái của mi cho mi].”

Achilleus bước chân thoăn thoắt đáp: “Tại sao tới đây gặp ta, hở tri kỷ, lại dặn mấy điều bảo làm tuần tự? Tất nhiên ta sẽ thực hiện điều ngươi yêu cầu và thực thi đầy đủ như ngươi căn dặn. Nhưng nhích lại gần hơn, gần chút nữa để hai đứa ôm nhau, dù chỉ lúc ngắn ngủi, tận hưởng nguồn vui trong nỗi buồn đẫm lệ.”

Vừa nói Achilleus vừa đưa tay với, song không thấy gì. Hồn ma rít kêu, biến dạng xuống đất như làn khói. Sửng sốt, Achilleus nhỏm dậy, vỗ tay, buồn rầu hét to: “Hỡi ôi! Như vậy tức là vẫn còn gì để lại ngay cả khi con người đã xuống cõi âm: linh hồn, bóng mờ, song không có trái tim sống thực. Suốt đêm hồn ma Patroklos đáng thương đứng trên đầu, nức

nở, rên rỉ, căn dặn ta phải làm mấy việc, kỳ lạ thay trông y hệt người thực."
Nghe tướng quân nói binh sĩ Myrmidon muốn bật khóc thương tiếc. Vừa xuất hiện Rạng Đông ngón tay ửng hồng thấy họ rên rỉ, than vãn quanh thi hài đáng thương. Đúng lúc đó nguyên soái Agamemnon tập hợp lính, la khắp doanh trại ra lệnh đi kiếm củi. Chỉ huy hướng dẫn là Meriones dũng cảm mã phu của Idomeneus lịch thiệp. Họ ra đi, tay cầm rìu đốn cây và thừng bện chặt. La đi trước người theo sau. Họ tiếp tục cất bước, đi lên, đi xuống, rẽ ngang, ngoằn ngoèo chữ chi. Cuối cùng tới triền núi Ida nhiều suối nước, cầm rìu lưỡi dài bằng đồng bắt tay vào việc tức khắc, họ hối hả đốn cây sồi cao lớn. Thao tác nhanh nhẹn chẳng mấy chốc họ hạ đổ rầm rầm. Binh sĩ Achaian chặt thành khúc, buộc kỹ để trên lưng la. Chân bám chặt cắm sâu xuống đất đàn vật gồng mình phá lối băng qua rừng rậm ra cánh đồng. Meriones mã phu phụ tá Idomeneus phong nhã ra lệnh người đốn cũng phải thổ gỗ. Tới bờ biển lần lượt hạ xuống họ xếp gọn gàng thành hàng dài, chỗ Achilleus định lập mộ to lớn cho Patroklos và bản thân. Sau khi chất củi thành đống bốn bề cao ngất, chia thành nhóm, họ bảo nhau ngồi chờ. Achilleus hạ lệnh binh sĩ hiếu chiến Myrmidon chuẩn bị vũ khí, mã phu đưa ngựa vào xe đóng ách. Hối hả đứng dậy, nhanh nhẹn mặc giáp y, mã phu và binh sĩ lên xe. Mã phu đi trước, binh sĩ theo sau, đông đảo hàng ngàn. Patroklos ở giữa, đồng đội khênh trên giá, thi hài phủ kín tóc, đồng đội vừa cắt vừa rắc lên. Achilleus lẫm liệt đi sau nâng đầu, sụt sùi thương tiếc, tiễn đưa bạn quý lên đường xuống địa ngục gặp Diêm Vương. Tới chỗ Achilleus chỉ định, họ hạ thi hài, nhanh nhẹn chất củi thành đống cao ngất. Đúng lúc đó Achilleus oai phong bước chân thoăn thoắt sực nghĩ còn việc nữa phải làm. Rời giàn hỏa bước đi, cắt phăng tóc vàng tha thướt đã để lâu ngày dâng sông Spercheios, quay nhìn biển cả màu hung hung rập rờn, lấp lánh, giọng buồn rầu, tướng quân gào to: "Spercheios, điều thân phụ ta Peleus hứa xem như vô hiệu, nếu ngày nào trở về đất nước thương yêu, ta sẽ cắt tóc tặng ngươi, đồng thời làm lễ tế sinh trang

trọng, trọn vẹn năm mươi cừu ngay trên bờ cạnh nước của ngươi, nơi ngươi dựng điện thờ và đặt dàn tế ngào ngạt tế sinh. Lão vương phát nguyện với ngươi như vậy. Song ngươi không thỏa mãn điều ông mong muốn. Bởi thế, vì sẽ không trở về quê hương yêu dấu, bây giờ ta đề nghị ngươi nhường tóc này để ta trao tặng anh hùng Patroklos mang đi."
Dứt lời tướng quân đặt tóc vào tay đồng đội quý mến, binh sĩ hiện diện bật khóc. Họ sẽ đứng đó rên rỉ, thút thít tới lúc tia lửa mặt trời chìm lụn, nếu tướng quân không chợt nghĩ phải tới gặp Agamemnon. Lại gần tướng quân cất tiếng: "Công tử Atreus, nguyên soái là người duy nhất binh sĩ Achaian sẽ lắng nghe và tuân lệnh. Khóc than bao lâu sau này tùy ý, song hiện tại bản nhân yêu cầu nguyên soái ra lệnh tất cả rời giàn hỏa, sửa soạn bữa ăn. Số còn lại, ngô bối sẽ lo mọi việc, nhất là mai táng người quá cố. Mặt khác, bản nhân muốn tất cả chỉ huy Achaian cũng ở lại với ngô bối."
Nghe thấy thế nguyên soái Agamemnon cấp tốc giải tán binh sĩ về dãy thuyền cân bằng. Nhưng người thân thiết với người quá cố vẫn nán lai, tiếp tục chất củi. Họ dựng giàn hỏa dài trăm bộ, bốn mặt như nhau. Lòng buồn khôn xiết họ đặt thi hài trên đỉnh. Họ lột da, làm thịt nhiều cừu mập mạp, nhiều bò sừng cong bước đi ì ạch trước giàn hỏa. Lấy mỡ vật tế sinh, Achilleus hào hiệp quấn kín người quá cố từ đầu tới chân, rồi chồng chất vật tế sinh đã lột da, xả thịt xung quanh. Sau đó tướng quân đem mấy bình đất hai quai đựng mật ong và dầu ô-liu đặt dựa vào giá khênh quan tài. Tiếp theo, hăm hở quá độ, vừa lấy đà vừa rên rỉ não nuột, tướng quân quăng bốn ngựa cao cổ lên giàn hỏa. Chiến binh quá cố nuôi chín con chó mỗi khi dùng bữa thường cưng chiều cho ăn. Tướng quân cứa cổ hai con ném lên giàn hỏa. Cùng lúc, ý nghĩ đen tối dâng cao trong lòng, tướng quân dùng kiếm đồng hạ sát mười hai thanh niên tuấn tú, con nhà quý phái Troian, châm lửa phóng hỏa, để mặc ngọn lửa sắt thép tàn nhẫn ngấu nghiến thiêu đốt. Làm xong lại rên rỉ, tướng quân nói với đồng đội quý mến, thân thương: "Vĩnh biệt, Patroklos, ra đi vui vẻ, dù tới tư thất Tử Thần! Bây giờ ta thực hiện những gì

đã hứa trước kia. Mười hai thanh niên khôi ngô con cái người Troian hào hiệp nằm đây với ngươi, lửa sẽ đốt thi thể thành tro. Nhưng với Hektor công tử Priam ta sẽ làm khác, không để lửa thiêu xác mà sẽ quăng cho chó ăn thịt."
Tướng quân đe dọa, song chó bị giữ không cho lại gần thi thể. Ngày đêm Aphrodite ái nữ Chúa tể xua đuổi. Lấy dầu bất tử hương vị hoa hồng, nữ thần thoa hết thi hài để khi kéo Achilleus không thể làm da thịt xây xát. Hơn thế, Phoibos Apollo còn đẩy đám mây đen từ trên trời xuống cánh đồng không những phủ kín thi hài mà còn che kín cả vùng thi hài đang nằm, để hơi nóng mặt trời chiếu xuống phía này sẽ không làm da thịt trên gân, trên tay, trên chân khô đét, đổi màu quá sớm.
Dẫu thế giàn hỏa thiêu thi hài Patroklos vẫn chưa châm lửa. Lúc đó bỗng dưng Achilleus bước chân thoăn thoắt chợt nghĩ việc nữa cần làm. Rời giàn hỏa bước đi, cầu xin hai luồng gió, gió bắc và gió tây, tướng quân hứa làm lễ tế sinh trang trọng dâng cúng. Rượu lễ từ cúp bằng vàng liên hồi tưới đổ, tướng quân cầu xin gió ùa tới để có thể châm lửa thiêu thi hài càng sớm càng tốt, củi sẽ hối hả bốc cháy. Nghe lời cầu xin, Iris vội vã mang truyền điệp cho hai luồng gió. Lúc này cả hai đang dự tiệc ở nhà gió tây ưa nổi giông tố. Vội vã chạy tới, nữ thần bình thân trước ngưỡng cửa đá hoa cương. Vừa nom thấy cả hai đứng phắt dậy, gió nào cũng mời sứ giả vào ngồi bên cạnh. Nhưng khước từ, nữ thần đáp lời: "Không có thì giờ ngồi xuống cùng hai ngươi, vì ta phải trở về men theo bờ Đại Dương vào quê hương người Ethiopian, họ đang làm lễ bách sinh dâng hàng bất tử, phần riêng ta cũng muốn tham dự đại tiệc thiêng liêng. Nhưng Achilleus cầu xin, ô gió bắc và gió tây hú rít ào ào, hai ngươi đổ đến. Tướng quân hứa làm lễ tế sinh linh đình nếu cả hai nhóm lửa giàn hỏa hỏa thiêu thi thể Patroklos, binh lính Achaian sụt sùi nhỏ lệ tiếc thương."
Dứt lời Iris bỏ đi. Hai luồng gió nổi lên, hú rít kỳ diệu, xua đuổi mây trời phía trước quay cuồng tán loạn. Trong nháy mắt cả hai thổi ầm ầm qua biển cả, sóng dâng cao dưới làn hơi gầm thét. Chẳng mấy chốc cả hai tới đất Troad phì nhiêu, đổ

ập lên giàn hỏa, lửa phi thường bốc cháy rừng rực. Suốt đêm hú rít, giật đập đùng đùng, cả hai quật đánh ngọn lửa trên giàn hỏa; suốt đêm, cầm cúp hai quai múc vang từ bình rộng miệng bằng vàng tưới đổ ướt cả mặt đất, Achilleus liên tiếp cất tiếng gọi hồn ma Patroklos đáng thương. Như người bố than khóc lúc đốt thi thể con đẻ chết đúng ngày cưới vợ khiến cha mẹ buồn rầu, Achilleus khóc than khi đốt thi hài đồng đội, vừa lết bước quanh giàn hỏa, vừa nức nở nghẹn ngào.
Đúng lúc sao mai xuất hiện báo hiệu ngày mới bắt đầu trên trái đất, và sau đó vừa tỉnh giấc Rạng Đông vung trải xiêm vàng trên mặt biển bao la, giàn hỏa bắt đầu leo lét, ngọn lửa từ từ lụn tắt. Sửa soạn về nhà, hai luồng gió quay ra biển Thrace, nơi sóng gầm thét dâng cao như điên như cuồng. Công tử Peleus mệt lử. Rời giàn hỏa đi ngược chiều tướng quân lăn kềnh xuống đất và chẳng mấy chốc lịm ngủ. Nhưng công tử Atreus và chỉ huy tháp tùng không để tướng quân ngon giấc, tất cả tiến lại xúm quanh. Nghe tiếng nói và tiếng chân, tỉnh giấc ngồi dậy, tướng quân cho họ biết tướng quân muốn gì. Tướng quân nói: “Công tử Atreus và chỉ huy hàng quân Achaian, trước hết quý hữu mau mau dùng rượu vang sủi bọt giập tắt giàn hỏa bất kỳ chỗ nào ngọn lửa lan tới. Sau đó ngô bối phải thu nhặt hài cốt Patroklos công tử Menoitios, phân biệt cẩn thận, mặc dù không khó, vì anh ấy nằm giữa giàn hỏa, cách xa số khác chất đống hỏa thiêu ngoài rìa, cả ngựa lẫn người. Ngô bối sẽ để hài cốt vào bình bằng vàng, bịt kín bằng hai lớp mỡ, tới ngày bản nhân biến dạng đi xuống náu thân trong tư thất Diêm Vương. Mộ phần anh ấy bản nhân không muốn quý hữu mất công xây quá lớn, chỉ vừa phải thôi. Sau này, binh sĩ Achaian, quý hữu tha hồ xây mộ phần cao lớn, số người còn lại ở đây trên dãy thuyền nhiều ghế nhiều chèo khi bản nhân đi rồi.”
Tướng quân dứt lời, tất cả cấp tốc thực hiện ước muốn của công tử Peleus bước chân thoăn thoắt. Trước tiên, họ lấy rượu vang óng ánh giập tắt giàn hỏa, khắp nơi ngọn lửa lan tới, chỗ tro dày cộm. Tiếp theo, nước mắt giàn giụa, họ lượm nhặt xương trắng của đồng đội đáng thương nhẹ nhàng bỏ vào

bình bằng vàng, bít kín hai lớp mỡ, đem về để trong trại tướng quân, lấy vải trắng mịn liệm kín. Sau cùng, dự định mộ phần họ xếp đá thành vòng tròn quanh giàn hỏa, đổ đất thành đống lên trên. Làm xong mộ phần họ sửa soạn ra về. Nhưng Achilleus bảo ở lại, ngồi thành vòng tròn rộng lớn, lấy phần thưởng từ thuyền tổ chức cuộc đua: vạc nấu, kiềng ba chân, ngựa, la, bò mập mạp, sắt xám xanh và thiếu nữ nô lệ thắt lưng óng ả.

Đầu tiên là đua xe tướng quân treo giải tráng lệ. Giải nhất: một thiếu nữ nô lệ thủ công khéo léo, một kiềng ba chân, quai cầm hình tai, dung lượng hai mươi hai đấu; giải nhì: một ngựa nái sáu tuổi, chưa thuần, trong bụng mang la nhỏ; giải ba: vạc nấu xinh xắn, dung lượng bốn đấu, chưa chạm lửa, mới tinh, bóng loáng; giải bốn: hai ta-lăng vàng; giải năm: bình hai quai chưa chạm lửa. Tướng quân đứng thẳng nói với hàng quân Argive: "Công tử Atreus, chiến hữu Achaian xà-cạp gọn gàng, giải đặt ra trong đấu trường là giải chờ đợi mã phu. Nếu ngô bối dự cuộc đua nhân dịp người khác qua đời, bản nhân đương nhiên đứng đầu, đoạt giải mang về trại. Quý hữu thừa biết ngựa bản nhân vượt xa ngựa khác, vì là ngựa bất tử, Poseidon tặng thân phụ Peleus, sau đó người cho bản nhân. Dẫu thế bản nhân và tuấn mã vó guốc chắc nịch sẽ ở lại, không dự cuộc đua. Chúng mất mã phu tài ba chói lọi, thanh niên dịu dàng, thường nhẹ rót dầu ô-liu lên bờm sau khi đem tắm dưới nước trong veo! Bởi thế cả hai sẽ đứng đó thương tiếc, bờm rủ sát đất. Lòng buồn vô hạn, chúng không nhúc nhích. Trái lại, bây giờ quý hữu hãy sẵn sàng, bất kể binh sĩ Achaian nào trong doanh trại tin tưởng ngựa, xe của mình vững mạnh."

Công tử Peleus dứt lời, mã phu mau lẹ tập hợp tham dự cuộc đua. Phía xa người đầu tiên đứng lên là Eumelos, thủ lĩnh đoàn quân, quý tử thương yêu của Admetos, lừng danh trong nghệ thuật luyện ngựa điều xe. Tiếp theo công tử Tydeus, Diomedes tráng kiện, đem ngựa dòng Trôs đóng ách, hôm cướp được của Aineias, mặc dù Apollo cứu chủ nhân thoát hiểm. Rồi công tử Atreus, Menelaos tóc vàng dòng dõi Chúa tể

mang cặp ngựa thần tốc đóng ách: Aithe, ngựa nái của Agamemnon và Podargos, ngựa riêng của thân vương. Aithe là tặng phẩm Echepolos công tử Anchises dâng biếu Agamemnon để khỏi phải theo gót quân vương tới thành Troa lộng gió, mà ở nhà vui hưởng cuộc đời, Chúa tể ban nhiều của cải, y sống ở Sikyon, nhà cửa khang trang. Menelaos dắt vào đóng ách, ngựa nái có vẻ nôn nóng chờ đợi cuộc đua. Người thứ tư đóng ách ngựa bờm ngoạn mục là Antilochos, công tử lừng danh của Nestor hào hiệp, dòng dõi Neleus. Ngựa vó mạnh phi nhanh kéo xe chở chiến binh ra đời ở Pylos. Thân phụ tiến lại đứng sát bên, dặn dò khuyên nhủ, lời lẽ khôn ngoan, mặc dù trong lòng chiến binh cũng nghĩ tương tự: “Antilochos, tuy còn trẻ, song con được Chúa tể và Poseidon yêu thương, hướng dẫn đầy đủ, kỹ lưỡng nghệ thuật cùng phương thức cưỡi ngựa điều xe. Bởi thế bố chẳng cần luyện nữa. Con biết cách điều xe vòng trụ mốc. Nhưng ngựa của con rất chậm khi đua. Bởi thế bố nghĩ đó là điểm bất lợi vô cùng. Người khác có ngựa chạy nhanh; song không nắm vững phương thức cùng nghệ thuật điều khiển như con. Do vậy, quý hữu ơi, phải vận dụng khả năng sở đắc, kẻo giải thưởng buột khỏi tầm tay. Quý hữu thừa hiểu nhờ tài nghệ, không phải sức mạnh, tiều phu chứng tỏ mình là tay thợ cừ khôi. Nhờ tài nghệ hoa tiêu giữ hải trình thẳng tắp trên biển đen ngòm, khi thuyền rẽ sóng đổi chiều vì gió dập vùi. Nhờ tài nghệ mã phu này vượt mã phu kia. Ỷ lại quá nhiều vào ngựa và xe, tới trụ mốc không cẩn thận, vòng rộng chỗ này hay chỗ nọ, ngựa chạy sai hướng lạc dòng, mã phu bình thường không thể điều khiển. Trái lại, mặc dù ngồi sau cặp chậm chạp, song biết ưu thế lợi điểm, mắt luôn luôn nhắm đích, lúc vòng vòng gần, lúc giật cương da bò giật khéo léo, không quên nới lỏng để ngựa xả vó, mã phu khôn khéo lái xe chạy thẳng, để mắt theo dõi người chạy trước. Bây giờ bố nói con để ý điều này, dễ nhận lắm, con thấy ngay. Trên đường có gốc cây khô, sồi hay thông không rõ, cao khoảng hai thước, mưa thế mà không mục, song hai bên có hai tảng đá trắng. Chỗ này đường thu hẹp, song lối đi hai bên dễ dàng. Có lẽ để đánh

dấu mộ phần người nào qua đời từ lâu, hoặc người thời trước dựng để ghi trụ mốc địa giới. Đó là trụ mốc bây giờ Achilleus bước chân thoăn thoắt chọn cho cuộc đua. Lúc lái xe và cặp ngựa quanh đó, con phải bám hết sức sát; đứng trên bục bện tết kỹ lưỡng, con hơi ngả sang bên trái. Thúc ngựa bên phải, quất roi, quát to, nhớ nới cương, ép ngựa bên trái bám gần chỗ vòng, để trục xe vững chắc dường như hơi chạm. Nhưng cẩn thận đừng đâm vào tảng đá, nếu không con sẽ làm cặp ngựa ngã quỵ, chiếc xe giập nát. Nếu vậy người khác sẽ vui mừng, con sẽ đỏ mặt. Bởi thế, quý hữu, sử dụng trí khôn, lái cẩn thận, để ý canh chừng! Vì nếu chạy sau người khác, song tới gần trụ mốc thúc ngựa vượt lên, như vậy không ai có thể đuổi kịp, tới gần hay vượt con, ngay cả người đằng sau lái Arion, tuấn mã phi thường của Adrestos, dòng bắt nguồn từ thần linh, hoặc ngựa lừng danh của Laomedon, tuyệt vời gây giống, chăn nuôi trong thành Troa." Sau khi chỉ con cách làm từng động tác hệ trọng Nestor công tử Neleus dứt lời trở lại chỗ ngồi xuống. Meriones là người thứ năm đóng yên cương cặp ngựa bờm ngoạn mục. Mọi người tức thì lên xe bỏ thăm vào mũ. Achilleus cầm lắc, thăm của Antilochos công tử Nestor bắn ra đầu tiên. Chỗ thứ hai rơi trúng quân vương Eumelos; chỗ bên cạnh rút trúng công tử Atreus, Menelaos tay thương lừng danh; chỗ tiếp theo là Meriones; chỗ cuối cùng là người tài ba hơn hết Diomedes công tử Tydeus. Mọi người đánh xe vào xếp hàng. Achilleus chỉ cho mọi người hay trụ mốc xa xa ngoài cánh đồng phẳng lặng. Tướng quân cắt quan sát viên đứng bên cạnh, Phoinix uy nghiêm, tùy viên thân phụ, theo dõi cuộc đua, tường trình sự thể chính xác.

Giơ roi cùng lúc quất ngựa ra lệnh khẩn cấp mọi người hô tiến lên. Ngựa lập tức phi qua cánh đồng, bỏ dãy thuyền xa tít đằng sau. Bụi đường dưới ngực bốc cao, như đám mây hay cơn lốc, bờm theo gió rập rờn bay về đằng sau. Xe lúc sà xuống mặt đất phì nhiêu, lúc bay trong không khí. Tim người lái đứng trên bục đập thình thịch, vì rán sức đạt thắng lợi. Người nào cũng cổ vũ ngựa mình, và ngựa người nào cũng phi như bay, tung bụi mù mịt khắp cánh đồng. Nhưng đúng

lúc ngựa nhanh hơn hết xả vó chạy đoạn cuối vòng đua, quay lại hướng biển xám xanh sóng bạc đầu, giá trị mã phu bắt đầu xuất hiện. Ngựa vươn mình hối hả lao tới. Cặp ngựa nái chân thoăn thoắt của công tử Pheres tách hàng vút lên đầu. Theo sau là tuấn mã của Diomedes, dòng Tros, không xa lắm mà sát xịt, nhiều lúc hầu như sắp sửa nhào vào xe nên Eumelos cảm thấy tấm lưng, cặp vai vạm vỡ nóng ran vì hơi thở khi cặp ngựa cúi đầu phi như bay gần kề. Lúc đó công tử Tydeus dường như có thể vượt Eumelos hoặc ít nhất đạt kết quả khít khao, nếu Phoibos Apollo không biểu lộ giận dữ, đập roi bóng lộn bật khỏi tay cầm. Thấy ngựa nái của Eumelos lao mỗi lúc một nhanh, ngựa đực của mình chạy càng lúc càng chậm, vì không có roi thúc, vừa giận vừa tức, Diomedes không cầm nổi nước mắt. Nhưng nom thấy Apollo gian lận gây thiệt hại cho quý tử Tydeus, Athena hối hả đuổi theo, đưa roi cho thủ lĩnh và truyền phả sức mạnh cho cặp ngựa. Rồi tức giận hùng hục rượt theo công tử Admetos, sử dụng sức mạnh phi thường, nữ thần bẻ gãy ách xe. Cặp ngựa nái lồng chạy khỏi đường, càng xe rơi xuống đất, Eumelos ngã bên bánh xe. Mồm, mũi, khuỷu tay trầy da, trán trên lông mày xước thịt, mắt đẫm lệ, giọng nghẹn ngào. Đi lệch sang bên, công tử Tydeus lách ngựa vó mạnh vượt qua, phóng nhanh hơn ngựa khác, vì Athena truyền phả sức mạnh cho ngựa và trao vinh quang cho mã phu. Theo sau là công tử Atreus, Menelaos tóc vàng. Antilochos gào to khuyến khích cặp ngựa thân phụ: “Hai con cũng cố lên, xả vó phi thật nhanh! Ta không đòi hai con phấn đấu vượt mấy con kia, tuấn mã của chiến binh can trường công tử Tydeus, Athena vừa ban tốc lực và trao vinh dự cho người điều khiển. Nhưng đuổi kịp ngựa công tử Atreus, đừng để chúng bỏ xa các con. Mau lên, kẻo Aithe ngựa nái chê cười, các con mất mặt! Ngựa quý của ta ơi! Vì sao các con lẹt đẹt thế? Ta nói các con hay, điều ta nói thế nào cũng xảy ra: đừng hòng Nestor nuôi nấng, săn sóc; thủ lĩnh sẽ hạ sát tức khắc với thương đồng sắc nhọn, nếu các con thiếu nhiệt tình khiến mình đoạt giải tầm thường. Bởi thế đuổi theo! Phi nhanh hơn nữa các con! Phần riêng ta sẽ để ý canh chừng, nghĩ cách

đợi lúc lướt nhanh qua mặt công tử Atreus, chỗ đường thu hẹp, nhất định không bỏ lỡ cơ hội."
Nghe thân vương quát tháo mà khiếp sợ cặp ngựa phi nhanh gấp bội, song chỉ một lúc ngắn ngủi. Đúng lúc đó Antilochos can trường nhìn thấy chỗ đường trũng sâu, hẹp dần. Mặt đất xới thành rãnh, về mùa đông trời mưa nước đọng, phá vỡ khúc đường làm cả chỗ lún sâu. Menelaos đang lái xe qua chỗ này, chắn lối không để xe khác vọt lên. Nhưng giật ngựa vó mạnh khỏi lối mòn, lái một chút sang bên, Antilochos thúc mạnh phóng đuổi. Công tử Atreus hoảng sợ quát to: "Antilochos, lái vậy là lái bậy, kèm ngựa cẩn thận! Đường chỗ này hẹp, tới chỗ rộng hãy vượt. Cẩn thận đừng để xe quý hữu đâm vào xe bản nhân, cả hai cùng tan tành."
Menelaos nói thế, song làm bộ không nghe thấy, Antilochos giơ roi quất ngựa tăng tốc độ, lái ẩu tả hơn bao giờ. Hai người chạy ngang nhau quãng đường dài bằng khoảng cách chiếc đĩa lực sĩ vung tay ném thử xem sức mạnh của mình thế nào. Nhưng bất thình lình chùn bước ngựa của công tử Atreus tụt hậu. Menelaos cố ý buông cương không thúc, vì sợ mấy cặp ngựa chân cứng vó mạnh sẽ đụng nhau, xe bện bằng liễu đổ kềnh, và vì hối hả đạt thắng lợi mã phu sẽ nằm đườn trên mặt đường. Menelaos tóc vàng bực mình gọi với lưu ý: "Antilochos, trên đời không ai tồi tệ như quý hữu! Sớm muộn sẽ gặp tai ương! Người Achaian ngô bối lầm to, cứ tưởng quý hữu là người biết điều. Dẫu thế, nói cho hay, dù cố gắng đến mấy, quý hữu cũng không đoạt giải, nếu chưa tuyên thệ."
Dứt lời Menelaos lớn tiếng nói với ngựa của mình: "Bây giờ không chạy chậm, không dừng vó, dù các con đau đớn cõi lòng! Hai con kia rồi sẽ thấy chân chồn gối mỏi trước các con, vì không còn non trẻ." Nghe tiếng thân vương la hét mà lòng run sợ, cặp ngựa phi như bay tới ngay sau đối thủ.
Ngồi trong hội trường binh sĩ Argive chăm chú theo dõi lúc đoàn ngựa phi trên cánh đồng, bụi bốc mù mịt. Không ngồi ở trong mà ngồi ở bên ngoài, chỗ rất cao để có thể nhìn tứ phía, Idomeneus thủ lĩnh quân Kretan đầu tiên nom thấy. Mặc dù mã phu thứ nhất còn ở xa, thủ lĩnh đã nghe tiếng cổ vũ, nhận

ra giọng nói, và có thể xác định ngựa hiện hình lồ lộ hàng đầu, toàn thân màu hạt dẻ, trừ miếng vá màu trắng trên trán tròn như mặt trăng. Idomeneus đứng dậy nói với hàng quân: "Quý hữu, chỉ huy, trưởng thượng hàng quân Argive, bản nhân là người duy nhất hay quý hữu, thủ lĩnh, trưởng thượng cũng nhìn thấy cặp ngựa? Bản nhân thấy hình như cặp khác bây giờ lên hàng đầu, mã phu có vẻ người khác. Ngựa nái của Eumelos chắc hẳn vấp váp đằng đó trên cánh đồng, vì trên đường rút đến lúc này vẫn ở thế thượng phong. Bản nhân thấy chúng lao tới trụ mốc trước tiên, nhưng bây giờ không thấy chúng đâu, mặc dù căng mắt quan sát khắp cánh đồng. Có lẽ mã phu tuột dây cương, không kèm đúng cách và không vòng nổi chỗ ngoẹo. Vì thế bản nhân nghĩ chắc hẳn mã phu bắn ra ngoài, xe bẹp nát, ngựa nái hoảng hốt lồng chạy. Quý hữu, thủ lĩnh, trưởng thượng hãy đứng dậy, tự mình nhìn xem, bản nhân không dám quả quyết, song hình như dưới mắt bản nhân người dẫn đầu là người chào đời ở Aitolia, trị vì người Argive, quý tử Tydeus luyện ngựa, Diomedes cường tráng."
Nhưng Aias nhanh chân lẹ bước công tử Oileus nóng mặt đáp sống sượng: "Idomeneus, tại sao ba hoa ấu trĩ như vậy? Cặp ngựa nái phi nhanh vẫn còn cách xa ngựa khác trên cánh đồng bao la. Không còn trẻ dại trong hàng quân Argive, hai mắt trên đầu chưa biết nhìn thấu đáo, quý hữu luôn luôn nói như thánh phán! Quý hữu chẳng nên tuôn lời phứa phựa, vì ở đây không thiếu người tài giỏi hơn mình. Cặp ngựa dẫn đầu vẫn là cặp ngựa như trước, ngựa nái của Eumelos; anh ấy đứng trên xe tay cầm cương lao tới."
Chỉ huy quân Kretan tức giận đáp lại: "Aias, giỏi nghề cãi chày cãi cối, ác ý hiểm tâm, không chút nhã nhặn, quý hữu thuộc hàng hạ đẳng trong hàng quân Argive về mọi mặt, vì đầu óc thô lậu. Nhưng thôi lại đây đánh cược về cặp dẫn đầu. Ngô bối đặt cược chiếc kiềng ba chân hoặc chiếc vạc nấu, yêu cầu Agamemnon công tử Atreus làm trọng tài. Quý hữu sẽ nhận ra sự thật khi đồng ý nhập cuộc."
Chỉ huy dứt lời. Aias lẹ bước nhanh chân công tử Oileus tức tối chồm lên đáp lại gay gắt. Cuộc cãi lộn sẽ gay gắt hơn nữa,

nếu Achilleus không đứng dậy ngỏ lời can thiệp: “Thôi ngừng, Aias và Idomeneus, lời qua tiếng lại nặng nề, thóa mạ như vậy hoàn toàn không nên không phải chút nào. Hai quý hữu sẽ nổi đóa với bất kể người nào cư xử tương tự. Tại sao hai quý hữu không ngồi xuống hội trường cùng người khác, theo dõi đoàn ngựa. Chúng sắp về tới nơi, tất cả rán sức lao mình xả vó đạt thắng lợi. Lúc đó quý hữu có thể sẽ nhìn thấy trong số ngựa Argive cặp nào về đầu, cặp nào về nhì.”
Tướng quân vừa ngừng nói công tử Tydeus đã phi gần tới, vai nhấp nhô, roi liên tục vung cao, tay quật đen đét, ngựa chồm lên, phi vun vút tới đích. Bụi bay mù mịt trước mặt người lái, xe phủ lớp mỏng vàng và thiếc lao nhanh sau gót, vành bánh hầu như không để lại dấu vết trên mặt đường cát mịn khi cặp ngựa phi như gió thổi. Diomedes dừng giữa hội trường; mồ hôi nhễ nhại trên gáy, trên ngực cặp ngựa nhỏ giọt dòng dòng xuống đất. Gài roi vào ách, chiến binh nhảy khỏi xe bóng lộn. Sthenelos lực lưỡng nhanh nhẹn bước tới nhận giải thưởng, cùng lúc bảo đồng đội vẻ mặt đầy tự hào dẫn thiếu nữ, mang kiềng ba chân hai quai đi. Mã phu ở lại tháo ách cặp ngựa.
Sau Diomedes đánh xe vào là Antilochos; công tử Neleus vượt Menelaos nhờ xảo thuật, không phải do tốc độ. Dẫu vậy Menelaos cũng lái cặp ngựa phi nhanh ngay đằng sau. Khoảng cách giữa hai bên không hơn khoảng cách từ ngựa đến bánh xe, lúc ngựa gồng mình trong yên cương rán sức kéo chủ nhân ngồi trên xe vun vút băng qua cánh đồng; chỏm đuôi liên tục chạm riềm bánh xe, bánh xe quay tít ngay đằng sau, khoảng cách ở giữa hầu như không có suốt thời gian ngựa xả vó chạy qua cánh đồng bao la. Khoảng cách giữa Menelaos và Antilochos tuyệt vời y hệt như thế. Mới đầu Menelaos ở đằng sau, Antilochos ở phía trước, khoảng cách bằng khoảng cách ném đĩa. Liền đó Menelaos mau chóng tiến lên đuổi kịp, vì ngựa nái của Agamemnon Aithe bờm óng ả rán hết sức. Nếu hai người còn chạy đường trường, Menelaos sẽ vượt Antilochos và thế nào cũng đạt kết quả chẳng cần bàn cãi. Nhưng Meriones mã phu tận tụy của Idomeneus lẹt đẹt đằng sau Menelaos, khoảng cách đường thương. Ngựa bờm mềm

mại chạy chậm, chiến binh điều khiển xe vụng về lao vào hội trường. Cách xa cuối cùng tất cả là công tử Admetos, tự tay kéo xe ngoạn mục và đánh ngựa tiến tới phía trước. Chợt nhìn Achilleus oai phong bước chân thoăn thoắt cảm thấy thương hại. Đứng dậy giữa hàng quân Argive, tướng quân nói lời như có cánh bay xa: “Mã phu xuất sắc đánh ngựa vó mạnh về sau cùng! Vậy ngô bối trao giải xứng đáng, giải nhì. Công tử Tydeus giải nhất.”
Tướng quân dứt lời, mọi người vỗ tay tán thành. Bởi thế bây giờ tướng quân sẽ tặng Eumelos ngựa nái, vì quân Achaian đã đồng ý, nếu Antilochos công tử Nestor hào hiệp không đứng dậy lớn tiếng phản đối, khi đáp lời quý tử Peleus: “Achilleus, bản nhân sẽ phẫn nộ vô cùng, nếu tướng quân thực hiện điều vừa đề nghị. Tướng quân muốn truất không trao giải cho bản nhân, vì nghĩ xe và ngựa của Eumelos gặp trắc trở bất ngờ, đương sự cũng vậy, mặc dù điều khiển xuất sắc. Nhưng tại sao đương sự không cầu khấn thần linh bất tử? Làm vậy đương sự sẽ chẳng bao giờ về chót trong cuộc đua. Tuy nhiên, nếu thương hại, trong lòng quý mến đương sự, tướng quân thiếu gì vàng, đồng, cừu trong trại. Hơn thế, tướng quân lại có gái nô lệ và ngựa vó guốc chắc nịch. Trong số tướng quân có thể chọn giải trao cho đương sự, dù lớn hơn giải này, hoặc trao ngay bây giờ, rồi để tai lắng nghe binh sĩ Achaian hoan hô hưởng ứng. Nhưng ngựa nái bản nhân nhất định không bỏ; người nào muốn lấy sẽ phải dùng tay thử sức quyết liệt với bản nhân!”
Nghe Antilochos nói Achilleus oai nghiêm mỉm cười thích thú, vì là đồng đội. Đưa mắt nhìn như nhìn thân hữu quý mến, tướng quân đáp lời như có cánh bay xa: “Antilochos, nếu quý hữu thực lòng muốn bản nhân trao Eumelos giải an ủi lấy từ kho, bản nhân sẵn sàng chiều ý. Bản nhân sẽ tặng anh ấy trấn thủ tịch thu của Asteropaios. Bằng đồng, xung quanh viền thiếc sáng loáng, trấn thủ sẽ là tặng phẩm giá trị đối với anh ấy.”
Dứt lời tướng quân bảo đồng đội thân tín Automedon về trại lấy trấn thủ. Đồng đội đi lấy mang tới. Tướng quân đặt vào tay

Eumelos, đương sự vui mừng đón nhận. Đúng lúc đó Menelaos đứng dậy giữa đám đông, trong lòng cũng hậm hực, tức tối hết sức với Antilochos. Lệnh sứ bước tới đặt quyền trượng vào tay và yêu cầu binh sĩ Argive im lặng. Menelaos oai phong dõng dạc cất tiếng: “Antilochos, từ trước tới giờ vẫn chứng tỏ mình là người hiểu biết, song bây giờ hãy nhìn những gì quý hữu vừa làm! Quý hữu coi thường khả năng bản nhân, chèn ép ngựa bản nhân bằng cách thúc ngựa mình vượt mặt, so ra chậm hơn ngựa bản nhân bội phần. Do vậy, thưa quý hữu, chỉ huy và trưởng thượng hàng quân Argive, xin quý vị phán xét giữa ngô bối, công khai, không thiên vị để không bao giờ có binh sĩ Achaian nào tu-ních lát đồng sẽ mở miệng than thở: ‘Menelaos dùng trá thuật và sức mạnh hạ Antilochos, nẫng ngựa nái mang đi. Ngựa của giả thực ra chậm hơn nhiều, nhưng giả lợi dụng uy tín và quyền hành tiến lên hàng đầu.’ Hay xin quý vị để mắt nhìn, bản nhân sẽ đưa nhận định của mình, bản nhân nghĩ không binh sĩ Danaan nào sẽ chỉ trích, vì nhận định sẽ thẳng thắn, công bằng. Vậy, Antilochos, mời quý hữu lại đây, dòng dõi Chúa tể, tuyện thệ như tập quán đòi hỏi. Đứng trước ngựa và xe, tay cầm roi, chiếc roi mềm dẻo nhờ thế lúc nãy quý hữu vượt lên, vừa sờ ngựa, vừa nhân danh thần linh bao quanh rung chuyển trái đất thề không hề cố tình sử dụng mưu mẹo chặn lối xe bản nhân.”

“Xin bình tĩnh,” Antilochos điềm đạm đáp, “Menelaos, bỉ nhân trẻ hơn thân vương khá nhiều. Lớn tuổi, kinh nghiệm, thân vương thừa hiểu tuổi trẻ thường quá đáng, xử sự hấp tấp, song nhận xét sơ thiển. Bởi thế mong thân vương lượng thứ. Phần riêng bỉ nhân sẵn sàng nhường ngựa nái đã đoạt. Nếu thân vương muốn quà tặng giá trị hơn trong số sở vật bỉ nhân sở đắc, bỉ nhân hân hoan trao tặng tức thì hơn là chịu cảnh mất cảm tình vĩnh viễn đối với thân vương, ô dòng dõi Chúa tể, và biến mình thành kẻ bội thệ trước thần linh.”

Dứt lời công tử Nestor quảng đại dắt ngựa nái trao tay Menelaos. Thân vương cảm thấy giận dữ xẹp dần như bông ngô nhẹ rủ dưới sương mai khi hàng ngô phát triển sung mãn

trên cánh đồng hoa màu tươi nở. Do vậy, ô Menelaos, trong thâm tâm thân vương cũng nguôi giận. Đúng lúc đó Menelaos cất lời như có cánh bay xa: “Antilochos, bây giờ bản nhân cũng nhường nhịn, mặc dù giận dữ. Từ trước tới giờ quý hữu không hề sơ suất hay sai trái. Lần này quý hữu để trái tim non dại chế ngự, điều khiển đầu óc. Lần khác quý hữu nên suy nghĩ thận trọng đừng bịt mắt người trên. Người khác trong hàng quân Achaian sẽ thấy không dễ gì xoa dịu bực bội trong lòng bản nhân. Nhưng vì bản nhân, quý hữu đã kinh qua nhiều đau khổ, trải qua nhiều gian truân như thân phụ khả ái và bào huynh. Do vậy, xuôi lòng trước lời bày tỏ chân tình, bản nhân sẽ trao ngựa nái cho quý hữu, mặc dù thực ra là của bản nhân, để đông đảo bằng hữu hiện diện ở đây thấy lòng dạ bản nhân không bao giờ chai lì, trơ cứng.”
Dứt lời Menelaos trao ngựa nái cho Noemon đồng đội Antilochos dắt đi, vác theo chiếc vạc bóng lộn. Meriones nhận hai ta-lăng vàng dành cho giải bốn, vì thứ hạng dẫn ngựa đi vào. Giải năm chiếc bình hai quai còn lại trao cho Nestor. Vừa nhích bước mang qua hội trường Achilleus vừa nói: “Thưa, lão nhân, đây là báu vật xin giữ làm kỷ niệm nhân đám tang Patroklos, vì lão nhân sẽ không bao giờ nhìn thấy anh ấy nữa trong hàng quân Argive. Bản nhân trao lão nhân giải này hoàn toàn như tặng phẩm, bởi lão nhân sẽ không phải đấu võ, đô vật, ném thương hoặc chạy bộ. Tuổi già tàn nhẫn bây giờ áp đảo, khống chế lão nhân.”
Nói rồi tướng quân đặt chiếc bình vào tay Nestor. Lão nhân vui mừng đón nhận, đáp lời như có cánh bay xa: “Đúng thế, con ơi, điều con nói là sự thật. Quý hữu thân thương, tứ chi ta không còn cường tráng như thuở nào, cả chân lẫn tay, chân bây giờ không đứng vững, tay lúc này chẳng thể vung qua vai bên phải, bên trái dễ dàng như ngày trước. Ôi chao! Ước chi ta còn trẻ, sức lực vẫn cường tráng như khi người Epeian mai táng Amaryngkeus lừng danh ở Bouprasion, công tử tổ chức cuộc đua treo giải nhân đám tang quân vương. Lúc đó không thanh niên nào dám đấu với ta, cả người Epeian lẫn người Pylian hay người Aitolian táo tợn gan lì. Đấu võ ta hạ

Klytomedes công tử Enops; đô vật ta quật Angkaios từ Pleuron tới đọ sức; chạy bộ ta vượt Iphiklos, mặc dù y chạy dẻo dai; ném thương ta lao xa hơn Phyleus và Polydoros. Chỉ có đua xe ta thua hai công tử Aktor, qua mặt giữa đám đông vượt lên trước, ưu thế hai một, hăm hở đạt thắng lợi, vì giải lớn nhất trong cuộc đua. Hai người là anh em sinh đôi. Một lúc nào cũng nắm chặt cương, trong khi một nắm chặt cương, một liên tục quất roi thúc ngựa. Thuở đó ta như vậy. Nhưng bây giờ phải nhường chỗ để thanh niên trai trẻ đương đầu với thử thách tương tự! Thâm tâm chấp nhận ta cúi đầu tuân lệnh tuổi già tàn ác, mặc dù lúc đó là anh hùng trong số biết bao anh hùng. Ờ, bây giờ con phải theo dõi cuộc đua tổ chức nhân danh đám tang bạn quý. Ta hân hoan đón nhận tặng phẩm, lòng vui sướng thấy con còn nhớ lão nhân hăng hái, nhiệt tình, không quên vinh dự quân lính Achaian phải đền đáp đối với ta. Cầu mong thần linh tưởng thưởng bội hậu những gì con vừa thực hiện chan chứa tình cảm cao đẹp!”
Lão nhân dứt lời. Công tử Peleus đi qua đám đông binh sĩ Achaian trở lại chỗ ngồi, sau khi lắng nghe công tử Neleus tán dương bày tỏ cảm tạ. Sau đó tướng quân đặt giải cho cuộc đấu võ khủng khiếp. Tướng quân dắt la dai sức vào hội trường, cột ở đó, la nái sáu tuổi, chưa thuần, hạng khó luyện hơn cả. Tướng quân đặt cúp hai quai dành cho người thua. Xong rồi đứng dậy tướng quân thông báo cuộc đua cho binh lính Argive cùng hay: “Công tử Atreus, quý hữu Achaian xà-cạp gọn gàng, ngô bối mời hai người khỏe hơn hết dùng tay đấu võ tranh giải này. Người được Apollo ban sức chịu đựng dẻo dai và toàn thể binh sĩ Achaian công nhận vô địch sẽ dắt la bền sức về trại, người thua sẽ lãnh cúp hai quai.”
Tướng quân vừa ngừng, một thanh niên lực lưỡng, cao lớn nhanh nhẩu đứng lên, võ sư tài ba Epeios công tử Panopeus. Đặt tay lên la dẻo dai, Epeios lớn tiếng: “Mời người muốn lãnh cúp hai quai bước ra. Xin nói người đó hay không binh sĩ Achaian nào hạ nổi bản nhân, rồi dẫn la đi. Bản nhân khẳng định bản nhân là võ sư thượng thặng. Như vậy chưa đủ cho thấy bản nhân thuộc hàng xuất sắc trong cuộc so tài hay sao?

Đương nhiên, dù thông thạo đến mấy, không ai lão luyện mọi mặt. Song xin tuyên bố, và chắc chắn sẽ thực hiện như tuyên bố, bản nhân sẽ đánh nát da, gãy xương đối thủ. Bằng hữu nên tập trung đông đảo ở đây, sẵn sàng mang người đó đi, khi quả đấm thôi sơn hạ đo ván."
Epeios dứt lời, mọi người đều im lặng, không nói gì. Chỉ có Euryalos đứng lên, thanh niên hiên ngang, công tử thân vương Mekisteus, dòng dõi Talaos. Thuở đó tới Thebes dự cuộc đua nhân đám tang sau khi Oidipous gục chết, Mekisteus hạ tất cả con cái người Kadmeians. Công tử Tydeus tay thương lừng danh hối hả chạy quanh hỗ trợ nồng nhiệt khuyến khích, vì muốn Euryalos thắng cuộc. Thoạt tiên đưa cho thắt lưng, tiếp theo dây da cắt từ da bò đồng nội. Thắt lưng xong hai đối thủ bước ra đấu trường. Mặt đối mặt, hai tay rắn chắc cùng nâng cao nắm đấm khổng lồ, hai đối thủ thoi đấm, cánh tay vun vút gặp nhau. Hàm nghiến ken két nghe thật rùng rợn, mồ hôi tuôn chảy đầm đìa mình mẩy. Đúng lúc Euryalos đưa mắt nhìn quanh, Epeios nhào tới tìm cơ hội, phóng tay đấm trúng gò má. Lảo đảo một lúc khá lâu, vì đứng không vững, thân thể bóng lộn ngất ngư, Eurylaos dội ngược, đo ván tại chỗ vì cú đấm, như cá nhảy khỏi chỗ nông đầy rong biển lại rơi xuống nước đen ngòm lúc gió bắc thổi làm mặt nước lăn tăn lan tới bãi cát. Nhưng đối thủ hào hiệp đưa tay đỡ dậy. Đồng đội thân thiết bu quanh đem ra khỏi đấu trường, chân lết đất, miệng trào máu, đầu ngả sang bên. Đồng đội đem ra ngoài, đặt ngồi giữa đám, đương sự vẫn choáng váng. Đồng đội quay lại lấy chiếc bình hai quai mang đi.
Tranh thủ thời gian công tử Peleus mau lẹ đặt giải cho cuộc đua thứ ba, đấu vật tự do, và trưng bày cho người Danaan thấy: kiềng ba chân lớn đặt trên lửa, binh sĩ Achaian đánh giá mười hai bò đực cho người thắng; một thiếu nữ, thủ công khéo léo, tướng quân dẫn ra giữa hội trường, binh lính Achaian đánh giá bốn bò đực cho người thua. Sau đó tướng quân đứng dậy tuyên bố cuộc đua với quân lính Argive: "Mời quý hữu ai muốn dự giải này đứng dậy!" Tướng quân vừa dứt

lời, Aias cao lớn, lực lưỡng công tử Telamon đứng dậy. Odysseus đa mưu túc trí cũng đứng dậy. Thắt lưng xong, hai đối thủ bước ra đấu trường. Vung tay vạm vỡ hai đối thủ khóa chặt nhau như đòn tay thợ mộc lành nghề đặt khít vít chặt trên mái nhà để chống gió. Lưng kêu răng rắc dưới sức ép khủng khiếp cánh tay mãnh liệt, mồ hôi chảy nhễ nhại khắp thân thể. Vết lằn đỏ chót phồng to vì rớm máu nổi khắp sườn, khắp vai trong khi hai đối thủ cố thắng đối phương, đoạt chiếc kiềng ba chân chế tạo tinh xảo. Odysseus không thể quật ngã đối thủ, đè xuống đất; Aias cũng không thể làm tương tự, vì đối phương cố hết sức chống lại. Cuối cùng đến lúc thấy tiếp tục làm vậy sẽ khiến quân Achaian xà-cạp gọn gàng phát chán, Aias cao lớn công tử Telamon nói với Odysseus: “Dòng dõi Chúa tể, công tử Laertes, Odysseus mưu trí, cố sức nhấc bổng quật ngã bản nhân, nếu không bản nhân gồng mình nhấc bổng quật ngã quý hữu! Kết quả thế nào Chúa tể sẽ quyết định.”

Dứt lời Aias nhấc đối thủ khỏi mặt đất. Nhưng Odysseus không quên xảo thuật. Dùng gót chân đá trúng khoeo, Aias gập gối ngã ngửa, Odysseus đè lên ngực. Binh sĩ đứng xem hoan hô tán thưởng. Chịu đựng mãi bây giờ đến lượt Odysseus cường tráng, dai sức cố nhấc bổng quật ngã đối thủ. Nhấc Aias khỏi mặt đất một chút, song không thể quật ngã, Odysseus tìm cách ngoắc gối, cả hai lăn kềnh nằm sóng soài bên nhau, bụi dính kín thân thể. Hai đối thủ nhỏm dậy, dường như muốn vật nữa, quật lần thứ ba, nếu Achilleus không đứng lên bảo ngừng: “Thôi đủ rồi, không vật nữa, hai bên đừng cố gắng phí sức, cả hai đều thắng. Vậy chia giải, rút lui để người khác tham gia cuộc đấu.” Tướng quân nói, hai đấu thủ lắng nghe, đồng ý tức thì. Lau sạch bụi hai đấu thủ mặc tu-ních.

Tranh thủ thời gian công tử Peleus mau lẹ đặt giải cho cuộc chạy bộ. Giải nhất: bình pha rượu bằng bạc chạm trổ, dung lượng sáu đấu, sản vật mỹ thuật trội nhất thế giới. Nghệ nhân ở Sidon chế tạo kỳ khu, sau đó thương nhân từ Phoinicia mang qua biển cả mù sương biếu Thoas khi dừng thuyền thả

neo nghỉ trong hải cảng. Cuối cùng muốn chuộc mạng Lykaon công tử Priam, Euneos công tử Jason tặng anh hùng Patroklos. Bây giờ, để tưởng nhớ đồng đội, Achilleus treo giải cho người sử dụng đôi chân nhanh nhất trong cuộc đua. Giải nhì tướng quân đề nghị bò mộng béo ngậy. Giải chót tướng quân đề nghị nửa ta-lăng vàng. Đứng dậy tuyên bố cuộc đua tướng quân nói với hàng quân Argive: "Mời quý hữu ai muốn dự giải đứng dậy!"

Tướng quân vừa dứt lời, Aias công tử Oileus nhanh nhẹn đứng lên, Odysseus mưu trí đứng lên, Antilochos công tử Nestor chạy nhanh hơn hết trong số người trẻ cũng đứng lên. Ba người đứng thành hàng, tướng quân chỉ cho biết trụ mốc. Bắt đầu ba người chạy rất mau, sau đó chẳng mấy chốc công tử Oileus lên đầu. Nhưng Odysseus khôn khéo bám sát đằng sau, như phụ nữ thắt lưng yêu kiều kéo con thoi về phía ngực, tay kéo cẩn thận để vừa đưa suốt chỉ qua đường khổ tấm vải vừa giữ con thoi sát mình. Odysseus tiếp tục bám sát Aias, chân rầm rập đằng sau, bụi bốc che kín hai người. Odysseus khôn khéo giữ đà, duy trì tốc độ để hơi thở thường xuyên phả vào gáy Aias. Quân lính Achaian hoan hô, lớn tiếng khuyến khích lực sĩ đã và đang gắng sức đạt thắng lợi. Lúc ba người chạy đoạn chót gần tới đích, Odysseus nhanh trí âm thầm cầu xin Athena mắt xanh lam lục: "Xin nữ thần lắng nghe, bản nhân cần trợ giúp quý báu lúc này. Xin hạ sơn và tăng tốc độ đôi chân!"

Nghe lời cầu xin, Pallas Athena làm tứ chi nhẹ nhõm, hết chân phía dưới đến tay phía trên. Lúc ba người sắp rút vọt lên đoạt giải, Aias trượt chân giữa chừng, do Athena cản trở, đúng chỗ mặt đường đầy phân bò rống kêu, khi Achilleus bước chân thoăn thoắt hạ sát để tổ chức đám tang Patroklos. Vì thế mồm, mũi đầy phân bò trong khi Odysseus tuyệt vời, dẻo dai chịu đựng vượt qua tới đích chiếm bình bằng bạc. Aias lừng danh đoạt bò đực đồng nội. Một tay nắm sừng con vật, vừa đứng thẳng vừa nhổ phân khỏi miệng, Aias diễn tả cảm nghĩ với khán giả: "Ô, bất hạnh thay! Bản nhân thề có nữ thần quấn chân đẩy ngã, nữ thần luôn luôn ở bên cạnh Odysseus săn

sóc, trợ giúp như hiền mẫu." Aias dứt lời mọi người khoái trí cười rồ. Đoạt giải chót bây giờ bước vào Antilochos vừa mỉm cười vừa nhỏ nhẹ nói với binh sĩ Argive: "Quý hữu, bản nhân sẽ kể quý hữu hay điều quý hữu đều biết: đến bữa nay thần linh vẫn dành cảm tình cho người hơn tuổi. Aias chỉ hơn tuổi bản nhân một chút, song thuộc thế hệ trước, thời đại trước. Dẫu thế người ta lại bảo già còn gân, tuổi xế chiều vẫn như tuổi thanh xuân. Trong cuộc chạy bộ ngô bối không tài nào sánh kịp, vượt nổi, trừ Achilleus."
Nói thế là Antilochos đề cao công tử Peleus bước chân thoăn thoắt. Vì vậy Achilleus đáp: "Antilochos, lời tán dương quý hữu đưa ra sẽ không rơi vào khoảng không. Bản nhân hân hạnh thêm nửa ta-lăng vàng cho giải quý hữu vừa đoạt." Dứt lời tướng quân nhét vàng vào tay Antilochos, lực sĩ vui vẻ đón nhận. Nhưng liền đó công tử Peleus đem chiếc thương cán dài đặt giữa hội trường với chiếc khiên và chiếc mũ, vũ khí Patroklos tước đoạt của Sarpedon. Đứng thẳng tướng quân tuyên bố cuộc tranh tài với hàng quân Argive: "Ngô bối mời hai người gan dạ bậc nhất trong quý hữu tranh giải. Hai chiến binh sẽ mặc giáp y, cầm thương mũi đồng sắc nhọn, giao chiến ở đây trước mặt đám đông. Người nào đầu tiên đánh trúng đối thủ, đâm thương xuyên áo giáp, máu đỏ chảy ra, bản nhân sẽ tặng kiếm đốc nạm bạc, sản phẩm tuyệt mỹ phát xuất từ Thrace bản nhân tước lột của Asteropaios. Vũ khí còn lại hai người tranh tài sẽ chia nhau. Ngô bối sẽ tổ chức bữa ăn thịnh soạn trong trại bản nhân khoản đãi cả hai."
Nghe tướng quân nói Aias cao lớn công tử Telamon đứng dậy, Diomedes lực lưỡng công tử Tydeus cũng đứng dậy. Sau khi ra ngoài đám đông, bên hông hội trường chuẩn bị vũ khí, hai người dõng dạc bước vào đấu trường, hăm hở giao đấu, chòng chọc nhìn nhau, ánh mắt đượm vẻ hãi hùng; mọi người rùng mình khiếp sợ. Lúc tiến vào tầm đánh, người này tiến tới gặp người kia, hai bên tấn công ba lần, và ba lần nhào tới cận chiến. Aias đâm thương qua khiên tròn mặt bằng của Diomedes, song không trúng da thịt, vì trấn thủ bên trong ngăn chặn. Trả đũa, nhìn qua riềm khiên to lớn, thương mũi

bóng lộn, Diomedes chằm chằm tìm cách lao trúng cổ đối thủ. Hết hồn giùm Aias, đúng lúc ấy khán giả lớn tiếng kêu gọi hai bên ngừng chiến, chia giải bằng nhau. Nhưng anh hùng Achilleus đem trường kiếm trao công tử Tydeus cùng bao đựng và dải đeo bằng da đo cắt gọn gàng.
Giải tiếp theo công tử Peleus treo là cục sắt, trước kia qua cánh tay vạm vỡ, quân vương Eetion dùng làm đĩa ném, song Achilleus phi thường, bước chân thoăn thoắt giết chết, lấy cục sắt đem xuống thuyền cùng nhiều của cải. Tướng quân đứng dậy tuyên bố cuộc đua trước hàng quân Argive: “Mời quý hữu ai muốn dự giải này đứng dậy! Người nào thắng sẽ sử dụng cục sắt năm năm liên tiếp, dù đồng ruộng phì nhiêu ở nơi hoang dã mênh mông, mục phu hay nông phu của người đó khỏi phải ra thành phố do không có, cục sắt sẽ cung ứng mọi thứ họ cần.” Tướng quân vừa dứt lời, chiến binh gan dạ Polypoites đứng dậy; thủ lĩnh uy quyền Leonteus, Aias công tử Telamon và Epeios dũng cảm cũng đứng dậy. Bốn người xếp hàng kẻ trước người sau. Epeios lực lưỡng cầm cục sắt quay vòng ném mạnh; nom thấy binh sĩ Achaian phá ra cười. Người ném thứ hai là Leonteus, hậu duệ thần linh chiến tranh; người thứ ba là Aias cao lớn, công tử Telamon, [tay vạm vỡ ném xa điểm tới của mọi người]. Nhưng cuối cùng đến lượt cầm cục sắt, chiến binh gan dạ Polypoites ném xa như mục phu quăng chiếc gậy, xoáy trong không khí bay ngoằn ngoèo vượt qua đàn bò, văng xa tất cả đối thủ. Binh sĩ Achaian la hét tán thưởng. Đồng đội của Polypoites cường tráng nhảy quẫng đem giải quân vương vừa đoạt về dãy thuyền rỗng không.
Sau đó là bắn cung. Lấy sắt xanh bóng treo giải, tướng quân đề nghị mười chiếc rìu một lưỡi và mười chiếc rìu hai lưỡi. Tướng quân dựng cột buồm trên chiếc tàu mũi xanh đậm đặt trên bãi cát phía xa xa, lấy sợi dây nhỏ buộc chân bồ câu run rẩy vào đó làm mục tiêu. Mời mọi người tướng quân nói: “Ai bắn trúng bồ câu run rẩy sẽ đoạt lô rìu hai lưỡi mang về trại; ai bắn trúng sợi dây, song không trúng con chim, nghĩa là không chính xác lắm, sẽ đoạt lô rìu một lưỡi.” Tướng quân dứt lời, chiến binh phi thường Teukros đứng dậy; Meriones

mã phu can trường của Idomeneus cũng đứng dậy. Bỏ thăm vào mũ bọc đồng hai người lắc mạnh, Teukros trúng thăm bắn trước. Chiến binh nhanh nhẹn giơ cung bắn, mũi tên mãnh liệt bay đi. Nhưng quên chưa nguyện giết cừu đầu lòng làm lễ tế sinh dâng thần linh xạ thủ từ xa, chiến binh bắn không trúng con chim, vì thế Apollo từ chối không ban vinh dự, mà trúng sợi dây gần chân con chim, mũi tên cay nghiệt đi thẳng cắt đứt sợi dây. Bồ câu tung cánh bay lên trời, sợi dây buông thõng rơi xuống đất. Binh sĩ Achaian hoan hô ầm ĩ. Thủ sẵn mũi tên trong khi Teukros nhắm bắn, Meriones vội vàng giật cung khỏi tay Teukros, nhanh miệng cầu xin Apollo xạ thủ từ xa hứa sẽ giết cừu đầu lòng làm lễ tế sinh. Ngước nhìn lên cao ngay dưới đám mây mã phu thấy bồ câu rụt rè trao bay. Bồ câu đang đánh vòng mã phu từ dưới giương cung bắn trúng bụng. Mũi tên xuyên qua rơi xuống đất cắm trước chân Meriones. Con chim sà thấp đậu trên cột buồm chiếc thuyền mũi đen đậm, đầu ngả, cánh rũ. Khoảnh khắc linh hồn nhún nhảy vỗ cánh rời bỏ thân xác bay đi, con chim từ cột buồm rơi xuống đất, cách khá xa người nhắm bắn. Binh sĩ trố mắt nhìn ngạc nhiên. Meriones đoạt mười chiếc rìu hai lưỡi, Teukros mang mười chiếc rìu một lưỡi về dãy thuyền rỗng không.

Cuối cùng công tử Peleus đem thương cán dài đặt giữa hội trường, và vạc nấu chạm hình hoa chưa chạm lửa, trị giá một bò đực. Chiến binh lao thương đứng lên tranh tài. Công tử Atreus, nguyên soái Agamemnon đứng dậy; Meriones, mã phu can trường của Idomeneus cũng đứng dậy. Nhưng Achilleus bước chân thoăn thoắt chặn lời: “Công tử Atreus, ngô bối đều biết nguyên soái vượt xa mọi người. Ném thương về sức lực và khôn khéo không ai có thể tranh tài. Xin nhận giải, rồi trở về dãy thuyền rỗng không. Tuy nhiên, nếu nguyên soái vui lòng, ngô bối sẽ trao trường thương cho anh hùng Meriones. Phần riêng bản nhân trân trọng đề nghị.” Tướng quân dứt lời, Agamemnon không phản đối. Bởi thế tướng quân trao thương đồng cho Meriones; liền đó nguyên soái trao giải vô cùng ngoạn mục cho lệnh sứ Talthybios.

Khúc 24

Cuộc đua kết thúc. Binh sĩ rời hội trường, tản mát thành nhóm kéo về dãy thuyền lướt sóng. Họ nghĩ tới thưởng thức bữa ăn buổi chiều và giấc ngủ êm đềm. Trái lại, khóc than tưởng nhớ đồng đội thân thiết, Achilleus không sao chợp mắt. Thao thức, trằn trọc, tướng quân trở mình hết bên này đến bên kia, thương tiếc Patroklos không còn nữa, kể cả nghị lực, nhiệt tình và những gì đồng đội chung lưng đấu cật thực hiện với mình, gian khổ hai người cùng kinh qua, chiến đấu chống lại kẻ thù, phiêu lưu cực nhọc trên biển cả hai người cùng chia sẻ. Kỷ niệm xô nhau ùa kéo lại, lệ nồng cứ thế lặng lẽ lăn chảy ướt đẫm gò má. Có lúc tướng quân nằm nghiêng, có lúc tướng quân nằm ngửa, có lúc tướng quân nằm sấp. Có lúc nhỏm dậy ra bờ biển đi tới đi lui, tâm hồn bứt dứt, thơ thẩn hầu như vô định, tướng quân nhìn bình minh tiếp nối bình minh tỏa sáng trên mặt biển, trên bãi cát vô sinh. Tướng quân thắng yên cương tuấn mã đem vào xe đóng ách, buộc Hektor đằng sau kéo ba lần quanh mộ phần công tử Menoitios. Sau đó tướng quân về trại nghỉ ngơi, để Hektor nằm sấp mặt úp xuống đất. Nhưng thương hại thế nhân, dù đã chết, Apollo giữ da thịt khỏi đổi màu. Thần linh lấy khiên vàng phủ kín thi thể phòng khi dù có lôi kéo thô bạo trên mặt đất Achilleus cũng không làm xước da rách thịt.

Vì hận thù Achilleus hạ nhục Hektor anh hùng. Nhưng để mắt theo dõi mà chạnh lòng thương hại, thần linh hạnh phúc hối thúc sứ giả cặp mắt tinh tường, dáng vẻ rạng rỡ tìm cách cướp xác. Ý kiến đề khởi tất cả thần linh tán đồng, trừ Hera, Poseidon và trinh nữ mắt xanh lam lục. Từ trước tới giờ ba vị vẫn căm giận thành Troa thiêng liêng, quân vương Priam và dân Troian. Vì cố tình xúc phạm hai nữ thần, đúng ngày tới gặp trong lều mục phu, Alexandros mù quáng chọn nữ thần hiến dâng thèm khát tai hại. Mười một ngày trôi qua, rạng đông thứ mười hai vừa tới, kể từ hôm Hektor qua đời, đúng lúc đó Phoibos Apollo nói với hàng bất tử: “Thần linh các

người tàn nhẫn, bất lương! Hektor chưa hề thui nướng đùi bò, đùi dê ngon lành dâng cúng các người hay sao? Vậy mà bây giờ các người nỡ lòng phe lờ không cứu vớt ngay cả thi hài để vợ, mẹ, con, bố và dân anh ấy nhìn mặt, hỏa thiêu, sau đó mai táng lễ nghi đầy đủ. Trái lại, ô thần linh, các người quyết tâm trợ giúp Achilleus tàn bạo. Đương sự tâm bất nhân, trí tàn ác, tư tưởng dã man, như sư tử khi thèm ăn tận dụng sức mạnh vũ bão, tinh thần cao ngạo, hung hãn lao thân, chồm vồ gia súc của mục phu. Như sư tử đương sự đã rũ bỏ niềm trắc ẩn, lòng không còn vương vấn chút liêm sỉ, gây hại ghê gớm mà cũng tạo lợi khủng khiếp đối với thế nhân. Có người chẳng may mất người thân, thằng em cùng lòng mẹ, đứa con mình sinh, thế nhưng sau khi nức nở, khóc than người đó chấm dứt, vì định mệnh đã phú cho thế nhân trái tim kiên trì chịu đựng. Ngược lại, đương sự sau khi giết chết Hektor buộc xác vào xe cho ngựa kéo quanh gò mộ đồng đội thân thiết. Làm vậy chẳng có gì là đẹp, là tốt đối với đương sự! Mặc dù tài ba, xuất chúng, song đương sự nên hiểu ngô bối phẫn nộ, bởi lúc này hăng máu điên tiết đương sự đang hạ nhục cục đất vô tri vô giác."

Nghe nói thế Hera cánh tay trắng ngần nổi nóng chua chát đáp: "A, điều thần linh cung bạc phán nghe hay ghê, nhất là đánh giá Hektor ngang hàng Achilleus. Hektor là thế nhân, bú sữa mụ đàn bà. Trái lại, Achilleus là công tử nữ thần, ta tự tay nuôi nấng, chăm sóc, dạy dỗ, gả chồng, Peleus thế nhân thân thiết đối với hơi thở, nhịp tim hàng bất tử. Ừ, đám cưới đương sự các ngươi đều tới dự. Chính ngươi cũng đến mang đàn dạo nhạc mua vui trong đại tiệc, thế mà bây giờ trở mặt, đồ phản trắc, vô liêm sỉ!"

Chúa tể thu thập mây trời phán: "Hera, nương nương, không nên nổi nóng, hậm hực với thần linh. Đương nhiên về vinh dự hai thế nhân không như nhau. Dẫu vậy thần linh vẫn thương yêu Hektor rất mực trong hàng thế nhân sống trong thành Troa. Quả nhân cũng có cảm tình, vì Hektor chưa bao giờ thiếu lễ dâng, cúng phẩm vật ngon lành. Dàn tế quả nhân chẳng hề thiếu đồ cúng, rượu lễ, tế sinh bốc khói, đó là vinh

dự dành cho ngô bối. Dẫu vậy ngô bối cũng không nên thực hiện việc cướp xác Hektor dũng cảm. Thế nào Achilleus cũng biết, vì thân mẫu sẵn sàng bay tới trợ giúp bất kể ban ngày hay ban đêm. Bởi thế quả nhân muốn có thần linh nào đi vời Thetis tới đây. Khi gặp quả nhân sẽ nói cho nữ thần hay giải pháp chí lý: Achilleus sẽ nhận tiền chuộc Priam cống nộp và trả xác Hektor lại cho quân vương."
Chúa tể dứt lời, Iris chân nhanh như gió vun vút ra đi trao truyền điệp. Sứ giả lao xuống sóng biển đen ngòm giữa Samos và Imbros núi non lởm chởm, mặt nước lặng im bắn tung rên rỉ. Sứ giả nhào xuống đáy sâu, như cục chì móc dưới sừng bò đồng nội làm mồi câu tụt chìm mang theo chết chóc mời gọi đàn cá háu ăn. Sứ giả thấy Thetis trong động vòm cung sâu hoắm, nữ thần biển cả tụ tập xung quanh. Ngồi giữa đám đông Thetis ứa lệ khóc thương số phận quý tử tuyệt vời, nữ thần biết theo định mệnh sẽ bỏ xác trên đất Troad phì nhiêu, xa cách quê hương xứ sở. Tiến lại gần, sứ giả nhanh chân lẹ bước đánh tiếng với nữ thần: "Bình thân, Thetis! Chúa tể tư tưởng bao la, thâm thúy vô tận triệu gọi diện kiến." Vừa nghe Thetis nữ thần chân bạc vội đáp: "Vì sao Chúa tể siêu phàm triệu gọi? Lòng buồn vô hạn ta ngại xuất hiện trước mặt hàng bất tử. Dẫu thế ta sẽ đi gặp. Chắc hẳn người có chuyện quan trọng muốn nói!"
Dứt lời, choàng voan xanh đậm, mặc xiêm y đen kịt, nữ thần tao nhã ra đi. Iris bước chân nhanh như gió dẫn đầu. Sóng biển rẽ nước mở lối xung quanh. Rời mặt nước lên bờ biển gập ghềnh, hai nữ thần bay vút lên trời. Tới nơi hai nữ thần thấy công tử Kronos nhìn xa trông rộng và thần linh hạnh phúc, bất tử ngồi xung quanh. Thetis sà vào ngồi bên cạnh Cha Chúa tể. Athena đứng dậy nhường chỗ. Hera vừa đặt cúp xinh xắn bằng vàng vào tay vừa ngỏ lời dịu dàng chào đón. Thetis nâng cúp uống, rồi trao lại. Đúng lúc đó Cha thế nhân và thần linh lên tiếng: "Thetis tuyệt trần, mặc dù lòng dạ phiền muộn, ngổn ngang trăm mối tơ vò, do tang tóc khó quên, khanh vẫn lên núi Olympos. Cũng như khanh trẫm hiểu khanh buồn vô hạn. Mặc dù vậy trẫm sẽ nói khanh hay vì sao trẫm

triệu gọi về đây. Tính đến nay đã chín ngày tròn hàng bất tử tranh cãi, bất hòa về chuyện Achilleus cướp phá đô thị và thi hài Hektor. Cuối cùng tất cả hối thúc sứ giả cặp mắt tinh tường, dáng vẻ rạng rỡ, tìm cách cướp xác. Song trẫm muốn vừa dành vinh dự cho Achilleus, vừa duy trì lòng tôn kính, tình thương yêu khanh đối với trẫm trong tương lai. Khanh mau mau tới doanh trại mang truyền điệp cho lệnh lang. Nói cho lệnh lang hay thần linh phẫn nộ ghê gớm, trẫm cũng bực bội vô cùng so với hàng bất tử, vì thịnh nộ lệnh lang giữ Hektor bên dãy thuyền mũi cong nhất định không trả lại. Hãy tới xem lệnh lang có e sợ trẫm và chấp nhận trao trả Hektor không. Phần riêng trẫm sẽ phái Iris đi gặp Priam hào hiệp bảo quân vương thân chinh tới thuyền quân Achaian nộp tiền chuộc xác con trai thương yêu mang cống vật khiến Achilleus nguôi giận, xiêu lòng."

Nghe Chúa tể phán Thetis chân bạc ngoan ngoãn vâng lời. Rời đỉnh núi Olympos lao xuống nữ thần tới trại quý tử. Nữ thần thấy quý tử ngồi đó than khóc khôn nguôi, trong khi xung quanh đồng đội thân thương túi bụi sửa soạn bữa sáng: họ cắt tiết cừu lớn lông rậm để đó. Thân mẫu khả ái tới gần ngồi cạnh, vừa đưa tay vuốt ve vừa mở miệng ngỏ lời: "Con ơi, con còn để lòng dạ héo hon, phiền muộn, than khóc đến bao giờ mà chẳng nghĩ tới ăn uống, ngủ nghê? Nên tìm tình cảm thân thương trong vòng tay người phụ nữ. Vì mẹ thấy con không sống bao lâu nữa, tử thần lờ mờ và định mệnh tàn ác đã đến gần kề. Dẫu thế lắng nghe mẹ nói. Mẹ mang truyền điệp từ Chúa tể. Người nói thần linh phẫn nộ ghê gớm với con, người cũng phẫn nộ vô cùng so với hàng bất tử, vì điên giận con giữ Hektor bên dãy thuyền mũi cong, nhất định không trao trả. Con ơi, trao trả đương sự, nhận tiền chuộc thi thể."

Achilleus bước chân thoăn thoắt đáp: "Thưa, thế cũng được. Người đem tiền chuộc sẽ nhận thi hài, nếu thần linh ngự trị núi Olympos thực lòng muốn vậy!" Trong khi hai mẹ con chuyện trò, trao đổi ý kiến lời như có cánh bay xa bên dãy thuyền, công tử Kronos phái Iris xuống thành Troa thiêng liêng. Chúa tể phán: "Iris, khanh lại ra đi, và đi thật mau. Rời

nhà trên núi Olympos, đem truyền điệp trao quân vương Priam quảng đại thành Troa. Dặn quân vương mang tiền chuộc, thân chinh xuống thuyền quân Achaian đem theo cống vật làm Achilleus nguôi giận, xiêu lòng. Quân vương đi một mình, không người Troian nào hộ tống, trừ lệnh sứ lớn tuổi có thể tháp tùng lái xe la, bánh ngoạn mục, trở thi hài thanh niên Achilles phi thường hạ sát về thành Troa. Nói cho quân vương hay quân vương đừng nghĩ tới chết hoặc hoảng sợ gì hết. Ngô bối sẽ gửi sứ giả đắc lực, dáng vẻ rạng rỡ hộ tống dẫn đường tới khi quân vương vào gặp Achilleus. Khi sứ giả đưa quân vương vào trại, Achilleus sẽ không sát hại. Hơn thế tướng quân sẽ ngăn cấm tất cả làm vậy, vì tướng quân không điên rồ, mù quáng hay nhẫn tâm. Trái lại, tướng quân sẽ khoan dung, nhã nhặn, ân cần với người cầu khẩn."
Chúa tể dứt lời. Cấp tốc ra đi làm tròn sứ mạng, Iris chân như gió thổi hối hả tới cung điện Priam. Đến nơi sứ giả nghe tiếng rên xiết, nức nở. Con trai ngồi quanh thân phụ trong cung đình, y phục đẫm lệ. Lão nhân ngồi giữa cuốn chặt áo choàng. Đầu, cổ dính phân bò, tay xoa lên lúc lăn lộn trên mặt đất. Con gái, con dâu ở trong cung điện vừa rên rỉ vừa tưởng nhớ biết bao chiến binh tuấn tú trút linh hồn nằm chết dưới tay quân Argive. Tới gần đứng cạnh Priam, sứ giả Chúa tể cất tiếng nhỏ nhẹ, dịu dàng, dẫu vậy tay chân lão nhân bỗng dưng run rẩy: "Bình tâm, Priam, dòng dõi Dardanos, đừng hoảng sợ. Sứ giả lần này tới đây không đem hung tin, song mang hảo ý. Sứ giả mang truyền điệp từ Chúa tể, mặc dù ở xa, quan tâm ghê gớm và thương hại lão nhân vô cùng. Chúa tể ngự trị núi Olympos dặn lão nhân đem tiền chuộc Hektor tuyệt vời, mang cống vật khiến Achilleus nguôi giận, xiêu lòng. Lão nhân đi một mình, không người Troian nào hộ tống, trừ lệnh sứ lớn tuổi có thể tháp tùng lái xe la, bánh ngoạn mục, trở thi hài thanh niên Achilleus oai hùng hạ sát về thành Troa. Lão nhân đừng nghĩ tới chết hoặc hoảng sợ gì hết. Ngô bối sẽ phái sứ giả đắc lực, dáng vẻ rạng rỡ hộ tống dẫn đường. Sứ giả sẽ đưa lão nhân vào gặp Achilleus. Khi sứ giả dẫn lão nhân vào trại, Achilleus sẽ không sát hại. Hơn thế

tướng quân sẽ ngăn cấm tất cả làm vậy, vì tướng quân không điên rồ, mù quáng hay nhẫn tâm. Trái lại, tướng quân sẽ khoan dung, nhã nhặn, ân cần với người cầu khẩn."
Truyền điệp chuyển giao, Iris chân như gió thổi cáo lui. Priam hạ lệnh con trai cấp tốc sửa soạn xe la, bánh ngoạn mục, trên xe buộc chặt chiếc rương bằng liễu giỏ. Lão nhân thân chinh xuống nhà kho thơm phức, trần cao, bằng gỗ bách hương, chứa nhiều đồ quý. Lão nhân gọi phu nhân Hekabe nói cho hay sự thể: "Ái khanh yêu quý, nhân danh Chúa tể, sứ giả từ núi Olympos vừa tới gặp đem truyền điệp bảo quả nhân mau mau tới thuyền quân Achaian nộp tiền chuộc quý tử thương yêu, mang cống vật khiến Achilleus nguôi giận, xiêu lòng. Nói quả nhân hay trong thâm tâm ái khanh nghĩ thế nào về chuyện này? Phần riêng, lòng dạ, đầu óc thôi thúc mãnh liệt, quả nhân cảm thấy phải xuống dãy thuyền, vào doanh trại lớn rộng quân Achaian."
Vừa nghe lão nhân nói mà đau đớn cõi lòng hoàng hậu hét to đáp: "Trời đất ơi, khốn nạn thân tôi! Đầu óc khôn ngoan dân xứ khác và dân xứ mình thường ca ngợi để đâu? Làm sao đức kim thượng có thể nghĩ tới chuyện đi một mình xuống thuyền quân Achaian gặp kẻ đã giết biết bao quý tử can trường? Chắc hẳn tim đức kim thượng là sắt. Nếu tóm được, nếu nhìn thấy, con vật tham mồi, tên tàn bạo tráo trở sẽ không buông tha, sẽ không tỏ ra nhân từ hay quan tâm tới yêu cầu của đức kim thượng đâu! Không. Lúc này ngô bối nên ngồi bên nhau trong cung điện nhỏ lệ thương khóc. Hektor đón nhận số phận định mệnh ác nghiệt dệt cho lúc chào đời, khi thần thiếp lâm bồn: con sẽ làm mồi cho chó chạy rông, xa cách cha mẹ, dưới nanh vuốt kẻ lòng người dạ thú. Ước gì thần thiếp có thể moi gan y ăn sống! Như vậy sẽ trả thù những gì y làm với con thần thiếp. Vì không phải kẻ hèn nhát khi y hạ sát, mà là người hiên ngang, đứng lên bảo vệ trai, gái xiêm y thướt tha thành Troa, con thần thiếp không hề nghĩ chuyện lẩn trốn hoặc tìm đường đào tẩu."
Tiếp lời lão nhân Priam uy nghiêm đáp: "Quả nhân sẽ đi, ái khanh đừng ngăn cản hoặc biến mình thành chim mang điềm

xấu xuất hiện trong cung điện! Cố gắng đến mấy ái khanh cũng không thể can gián. Nếu là thế nhân, thế nhân trần giới nói chuyện, thày bói diễn dịch tế sinh hoặc thày tu giảng giải, ngô bối sẽ bảo hão huyền, rồi phủ nhận. Trái lại, tai quả nhân nghe tiếng nói, mắt quả nhân nhìn khuôn mặt, bởi thế quả nhân sẽ đi, truyền điệp nữ thần trao sẽ không vô ích. Hơn nữa, nếu số phận bắt phải chết bên dãy thuyền quân Achaian áo lát đồng, quả nhân sẵn sàng chấp nhận. Sau khi quả nhân ôm con yêu quý trong tay, nhỏ lệ thương tiếc thỏa lòng, Achilleus cứ việc hạ sát!"

Dứt lời lão nhân mở nắp rương họa hình ngoạn mục để trong kho. Lão nhân lấy ra mười hai tấm voan tuyệt vời, hai mươi áo choàng, nhiều chăn đắp, nhiều rốp trắng, nhiều tu-ních. Lão nhân lấy vàng ra cân, mười ta-lăng tất cả. Lão nhân lấy hai kiềng ba chân bóng lộn, bốn vạc nấu, chiếc cúp vô cùng mỹ thuật, người Thrace biếu, khi lão nhân đi sứ qua đó; chiếc cúp tuyệt vời, tặng phẩm dễ thương, lão nhân cũng đem đi không để lại trong cung điện, vì lòng tràn ngập mong muốn chuộc con thương yêu đem về. Xua đuổi dân chúng bu đông khỏi trụ quan, nặng lời trách mắng, lão nhân quát: "Cút đi, đồ khốn kiếp, mặt trơ trán bóng! Không khóc người thân ở nhà hay sao mà phải vác xác tới đây mang buồn rầu, đau khổ cho ta? Hay các người thầm nghĩ Chúa tể công tử Kronos đem buồn rầu, đau khổ cho ta, mất con yêu thương nhất nhà, chưa đủ hay sao? Ờ, các người sẽ thấy, bây giờ con ta chết rồi, quân Achaian sẽ tàn sát các người dễ như chẻ tre. Ôi chao! Phần riêng ta muốn nhắm mắt xuống suối vàng trước khi chứng kiến thành phố bị cướp phá, dân chúng bị tàn sát!"

Vừa nói lão nhân vừa cầm trượng quật đánh tứ tung. Dân chúng bỏ chạy ra ngoài trước cơn thịnh nộ dữ dằn. Sau đó lão nhân rầy la đám con, mắng mỏ, chửi rủa Helenos, Pâris, Agathon can trường, Pammon, Antiphonos, Polites thiện chiến, Deiphobos, Hippothoos, Dios hiên ngang. La quát, quở trách chín con xong lão nhân hạ lệnh: "Nhanh tay lên, đồ vô dụng, hạng cỏ rác! Sao tất cả tụi bay không chết thay Hektor bên dãy thuyền lướt sóng cho rồi! Than ôi, số phận ta cực kỳ

đau khổ! Ta sinh con vô cùng dũng cảm, can trường, chúng là anh hùng trên vương quốc Troad bao la. Ta nói tụi bay hay bây giờ chẳng còn đứa nào. Mestor gan dạ vượt mức, Troilos tuyệt vời chiến đấu trên xe, Hektor phi thường giữa thế nhân, dường như không phải con thế nhân, mà con thần linh! Thần linh chiến tranh cướp chúng mang đi, bỏ lại đám đáng khinh, bọn khoác lác, nhóm anh hùng khiêu vũ, lũ kỳ tài xướng ca, băng trộm cừu, cướp dê của đồng bào! Không bắt tay vào việc được ư, hở bầy công tử? Mau lên! Ta muốn xe chuẩn bị tức khắc, mấy thứ này xếp vào trong để ngô bối lên đường."
Nghe thân phụ quát mắng đám con hết hồn. Tất cả vội vàng đem xe la ra, xe đẹp, bánh mới, vừa làm xong, buộc chặt bên trong chiếc rương bằng liễu giỏ. Tất cả hạ ách gỗ hoàng dương khỏi móc, có núm ở giữa, gắn nhiều vòng xích. Cùng với ách tất cả lấy dây dài chín sải, cẩn thận chằng ách trên càng xe nhẵn thín, mãi đằng đầu, đặt vòng xích vào chốt gài. Tiếp theo tất cả cuộn dây mỗi bên ba lần quanh núm, thắt chặt xuống càng xe, đoạn thắt nút dưới móc. Sau đó tất cả vào nhà kho đem đồ chất đầy xe bóng lộn để chuộc thủ cấp Hektor. Cuối cùng tất cả mắc cương cặp la vó mạnh, cặp la kéo xe ngày trước người Mysian biếu Priam, tặng phẩm tuyệt vời! Và tất cả còn đóng ách dẫn ra cặp ngựa lão nhân dùng riêng, thường tự tay cho ăn trong máng láng bóng. Trong khi lão nhân và lệnh sứ đăm chiêu suy nghĩ, việc đóng ách chằng cương tiếp tục trong ngôi nhà cao rộng.
Lòng buồn rười rượi Hekabe bước tới, tay phải cầm cúp vàng đựng rượu vang, hương vị êm dịu làm ấm lòng; bà muốn hai người rưới rượu lễ trước khi lên đường. Dừng trước cặp ngựa bà nói với lão nhân: "Thưa đây, đấng quân thượng rảy rượu lễ dâng Cha Chúa tể, đồng thời cầu xin trở về sau khi gặp kẻ thù. Lúc này lòng dạ hối thúc đấng quân thượng hăm hở cất bước tới dãy thuyền. Phần riêng thần thiếp không muốn đấng quân thượng ra đi. Tiếp theo đấng quân thượng cầu xin công tử Kronos, thu thập mây đen, Chúa tể núi Ida, cúi nhìn đất Troad trải rộng dưới chân. Xin Chúa tể cho chim mang điềm báo, sứ giả bay nhanh, Chúa tể quý hơn hết, vì mãnh liệt hơn

cả, xuất hiện bên phải, để đấng quân thượng có thể nhìn tận mắt, rồi tin tưởng điềm báo tới dãy thuyền quân Danaan ngựa vó phi thường. Ngược lại, nếu Chúa tể nhìn xa trông rộng không phái sứ giả tới gặp, thần thiếp khuyên đừng lên đường tới thuyền quân Argive, mặc dù đấng quân thượng rất muốn."
Nghe vậy Priam uy nghi liền tiếp lời: "Ái khanh, quả nhân sẽ làm như ái khanh yêu cầu. Giơ tay van vái, cầu xin Chúa tể rộng lòng thương xót là việc cần làm." Dứt lời lão nhân bảo gia nhân đem nước sạch rửa tay. Nữ tỳ cầm bình và chậu đi ra đứng hầu bên cạnh. Rửa tay xong lão nhân cầm cúp rượu phu nhân trao. Bình thân giữa cung đình để cầu xin, vừa rưới rượu vang vừa ngẩng nhìn trời, lão nhân lớn tiếng: "Lạy Cha Chúa tể, ngự trị đỉnh Ida, vĩ đại và rực rỡ vô cùng! Xin Cha phù hộ khi tới trại Achilleus con sẽ được tiếp đãi tử tế, ân cần; xin Cha gửi chim mang điềm báo, sứ giả bay nhanh, Cha quý hơn hết, vì mãnh liệt hơn cả, xuất hiện bên phải để con nhìn thấy tận mắt, rồi tin tưởng điềm báo tới dãy thuyền quân Danaan ngựa vó phi thường."
Lão nhân cầu nguyện. Nghe tiếng rì rầm Chúa tể suy tư thâm hậu phái ngay chim ưng, điềm báo đáng tin hơn cả trong hàng lông vũ, chim săn ảm đạm, người đời mệnh danh là hắc ưng. Cánh sải hai bên rộng như cánh cửa căn phòng ngôi nhà mái cao của người giàu có, then gài vững chắc. Bay qua thành phố chim chao xuống bên phải. Nhìn thấy dân chúng vui mừng, lòng rộn ràng khôn xiết. Lão nhân hối hả trèo lên xe bóng lộn, lái qua cổng chính, rồi trụ quan, âm thanh lao xao. Phía trước cặp la kéo xe bốn bánh, Idaios tâm hồn trầm tĩnh điều khiển. Phía sau cặp ngựa lão nhân quất roi thúc chạy cho mau qua thành phố. Thân nhân đi theo nức nở thảm thiết làm như lão nhân đang trên đường đi vào cõi chết. Xe qua thành phố ra cánh đồng. Mọi người, con trai, con rể, quay về nhà. Chỉ còn hai lữ khách hiện hình trên cánh đồng, Chúa tể nhìn xa trông rộng để mắt theo dõi. Nom thấy lão nhân trạnh lòng thương hại Chúa tể quay lại nhanh miệng nói với Hermes, hoàng tử yêu quý: "Hermes, hoàng nhi thích kết bạn với thế nhân hơn hết, để tai lắng nghe bất kể thế nhân nào hoàng nhi

ưa. Vậy bây giờ lên đường hướng dẫn Priam tới dãy thuyền rỗng không của quân Achaian, đừng để binh sĩ Danaan nhìn thấy, nhận ra trước khi lão nhân gặp công tử Peleus."
Chúa tể nói vậy, sứ giả dẫn đường, dáng vẻ rạng rỡ, ngoan ngoãn vâng lời. Sứ giả lập tức lấy dép xỏ vào chân, dép đẹp, bất tử, bằng vàng đưa sứ giả lướt trên cánh đồng ẩm ướt cũng như mặt đất bao la, nhanh như gió thổi. Sứ giả cầm huy hiệu. Với huy hiệu, nếu muốn, sứ giả sẽ ru thế nhân thiếp ngủ và đánh thức thế nhân đang ngủ tỉnh giấc. Huy hiệu trong tay, sứ giả cặp mắt tinh sáng, dáng vẻ rạng rỡ vun vút ra đi. Trong nháy mắt sứ giả tới đất Troad và eo biển Hellespont. Đến nơi cuốc bộ sứ giả giả dạng hoàng tử trẻ tuổi để râu lún phún, thanh niên thời đại ham thích.
Lúc đánh xe qua mộ phần to lớn của Ilos, hai người dừng lại cho la, ngựa xuống sông uống nước. Lúc này màn đêm đã bao phủ trái đất. Nhìn ra nom thấy Hermes gần kề, lệnh sứ nói nhỏ với lão nhân: "Xin đấng kim thượng, công tử Dardanos, cẩn thận! Chỗ này cần để ý, canh chừng. Bầy tôi vừa nom thấy một người, bầy tôi nghĩ ngô bối bị xé xác đến nơi. Vậy mau mau lên xe tẩu thoát cùng ngựa, kẻo ngô bối sẽ phải nằm đầu gối van xin người đó nhủ lòng thương hại." Lệnh sứ dứt lời. Đầu óc bàng hoàng, lão nhân cảm thấy khiếp sợ. Tóc dựng ngược, nổi da gà, lão nhân đứng sững sờ, nín thinh. Đúng lúc ấy thần linh tế độ, từ tâm tới gần cầm tay hỏi chuyện: "Trong khi mọi người ngon giấc, đêm trường ngào ngạt hương khí bất tử, cha đánh ngựa và la đi đâu thế? Cha không sợ quân Achaian hung dữ hay sao? Kẻ thù hung bạo trước sau muốn hãm hại cha ở gần đây. Nếu có đứa trong bọn thấy cha đi qua, đêm tối như bưng, mang nhiều báu vật, thử hỏi số phận cha sẽ ra sao? Cha không còn trẻ, người đồng hành cũng lớn tuổi chẳng đủ sức chống lại kẻ nhào tới tấn công. Khác chúng, con không hề có tà ý. Trái lại, con sẽ che chở chống lại bất kỳ kẻ nào mò tới, vì con thấy cha giống cha đẻ của con."
Lão nhân, Priam đường bệ đáp: "Ờ, đúng thế, con ơi, sự thể y hệt con nói. Dẫu thế, có thần linh vẫn muốn dang tay bao che, nên mới để gặp lữ khách khả ái như con, người dẫn đường

mang điềm lành, nếu căn cứ vào vóc dáng thanh tao, vẻ mặt tuấn tú, đầu óc khôn ngoan, lão hủ mạn phép khẳng định con là con phụ mẫu
diễm phúc."
Sứ giả dẫn đường, dáng vẻ rạng rỡ tiếp lời: "Thưa, lão nhân, sự thể đúng sự thật như lão nhân nói. Tuy nhiên, xin lão nhân nói con hay, giải thích thực thà, đừng giấu giếm. Phải chăng lão nhân gửi báu vật nhiều như thế cho người ở ngoại quốc để họ giữ gìn, hay bây giờ do kinh hoàng lão nhân rời bỏ thành Troa thiêng liêng, vì mất chiến binh ưu tú, con đẻ lão nhân, trên chiến trường trước mặt quân Achaian chưa hề hèn nhát?"
Lão nhân Priam đĩnh đạc đáp: "Ô, con là ai mà nói năng rành rọt về số phận quý tử bất hạnh của lão hủ đến thế? Song thân thế nào?"
Sứ giả dẫn đường, dáng vẻ rạng rỡ tiếp tục: "Lão nhân khả kính, lão nhân muốn thử lòng nên mới hỏi con biết gì về Hektor tuyệt vời. Thưa, con thường thấy, thấy tận mắt, chủ súy trên chiến trường, nơi thế nhân tìm thấy vinh quang. Hơn thế, con còn thấy chủ súy đẩy lui quân Argive về dãy thuyền, chém phạt như chẻ tre với thương đồng sắc nhọn. Chúng con bất động đứng nhìn thán phục, vì Achilleus không để tham chiến, do phẫn nộ cãi lộn với công tử Atreus. Con xin nói thật lão nhân hay con là tùy tùng thân tín của Achilleus, tới đây cùng thuyền vững chắc với tướng quân. Con là binh sĩ trong hàng quân Myrmidon, bố con là Polyktor, giàu có, nhưng cao tuổi như lão nhân. Ông có bảy con trai, con là út. Anh em lắc rổ bốc thăm trúng số con phải vác thân theo cuộc viễn chinh tới đây. Đêm nay rời dãy thuyền con ra cánh đồng, vì sáng mai đúng rạng đông quân Achaian mắt sắc sảo sẽ tấn công quanh thành Troa. Ngồi bất động thành ra buồn chán, họ háo hức xông ra chiến trường, quân vương Achaian chẳng thể kìm giữ."
Lão nhân Priam uy nghiêm nói: "Nếu quả thực con là tùy tùng thân tín của Achilleus công tử Peleus, vậy kể cho lão hủ hay sự

thật đầu đuôi. Con trai lão hủ vẫn ở bên dãy thuyền hay Achilleus đã xẻ thây quăng cho chó ăn thịt?"
Sứ giả dẫn đường dáng vẻ rạng rỡ đáp: "Thưa lão nhân, đến lúc này chó và chim chưa ăn thịt. Thi thể nguyên vẹn chủ súy vẫn nằm trong trại bên thuyền Achilleus như vừa gục ngã. Chủ súy ở đó đã mười hai ngày, nhưng da thịt không hư thối, dòi bọ cũng không tấn công, đục khoét giống thi thể thanh niên tử trận. Tuy nhiên, điều đáng nói là hàng ngày lúc rạng đông thiêng liêng xuất hiện, tướng quân kéo thi thể chủ súy quanh mộ phần đồng đội thân thiết, kéo xềnh xệch, kéo tàn bạo, song không làm trầy da sứt thịt. Nếu bước vào trại, lão nhân sẽ ngạc nhiên chủ súy nằm tươi tắn như sương mai. Máu lau sạch, không còn vệt nào trên thân thể. Hơn thế, vết thương khép kín, vết nào cũng vậy, mặc dù địch thủ thay nhau dùng thương đồng đâm thúc. Sự thể cho thấy thần linh diễm phúc đã săn sóc lệnh lang dũng cảm, dẫu chỉ là xác chết, vì thực lòng yêu thương chủ súy vô cùng!"
Nghe nói thế mừng khôn tả lão nhân tiếp lời: "Ô, con ơi, dâng cúng, dâng cúng thường xuyên hàng bất tử là việc nên làm! Con lão hủ lúc còn sống, trừ phi đó chỉ là giấc mơ, trong cung điện chưa bao giờ quên thần linh trên núi Olympos. Bởi thế thần linh tưởng thưởng lúc này, dù con lão hủ đã gặp định mệnh khe khắt và tử thần tàn ác. Nhưng thôi, bây giờ lão hủ mong con vui lòng nhận chiếc bình xinh đẹp, đổi lại con ra tay bảo vệ, dẫn đường. Đi với lão hủ, dưới bàn tay ưu ái của thần linh, tới lúc lão hủ đến trại công tử Peleus."
Sứ giả dẫn đường dáng vẻ rạng rỡ đáp: "Thưa, lão nhân muốn thử lòng vì con còn trẻ, đưa quà cáp mời mọc sau lưng Achilleus, song lão nhân không thể mua chuộc con đâu! Tướng quân là người con nể sợ. Nếu qua mặt, trong thâm tâm sẽ hổ thẹn vô cùng, sau này con sẽ chết khiếp vì hậu quả. Tuy nhiên, con sẵn sàng dẫn đường lão nhân tới Argos lừng danh, trung thành hộ tống trên thuyền lướt sóng hay trên đất bao la. Không kẻ nào dám coi thường khả năng canh gác liều mạng tấn công lão nhân."

Dứt lời thần linh tốt bụng nhảy lên xe, cầm roi, nắm cương, truyền sinh lực mới mẻ cho cặp ngựa, cặp la. Lúc xe tới đường hào và bức tường vây quanh dãy thuyền ba người thấy lính gác bắt đầu sửa soạn cơm chiều. Nhưng sứ giả dẫn đường, dáng vẻ rạng rỡ bèn làm tất cả thiếp ngủ, nhanh tay mở cổng, đẩn then, đẩy lão nhân và xe chở đầy phẩm vật quý giá đi vào. Xe tiếp tục lăn bánh tới trại công tử Peleus, trại cao ngất quân Myrmidon tự tay xẻ gỗ thông thành ván làm cho thủ lĩnh, ra đồng hoang ẩm ướt cắt sậy rậm lá kết thành bè đem về lợp mái. Trại dựng trên khoảng đất rộng, xung quanh có hàng rào bằng cọc vây kín. Cổng vào có then gỗ thông duy nhất gài qua, then khổng lồ ba binh sĩ Achaian hết sức hạ xuống mới đóng nổi, ba binh sĩ Achaian gồng mình nâng lên mới mở được, song một mình Achilleus đóng mở dễ dàng. Sứ giả từ tâm mở cổng cho lão nhân đánh xe vào đem theo phẩm vật quý báu biếu công tử Peleus bước chân thoăn thoắt. Nhảy khỏi xe xuống đất sứ giả nói với lão nhân: “Thưa lão nhân khả kính, con trân trọng nói lão nhân hay con là thần linh bất tử, thực thể siêu linh tới thăm lão nhân, con là Hermes, thân phụ sai xuống hộ tống dẫn đường. Nhưng bây giờ con phải cáo biệt trở về, vì không muốn xuất hiện trước mắt Achilleus. Thần linh bất tử chẳng nên mặt đối mặt biểu lộ công khai dấu hiệu thân thiết với thế nhân tất tử, làm vậy không thích đáng, thiên cung sẽ nổi giận. Vậy lão nhân đi vào một mình, nắm đầu gối công tử Peleus, lúc van xin nhớ viện dẫn cha, mẹ mái tóc diễm kiều và con trai, nếu muốn tướng quân xúc động se lòng.”

Dứt lời Hermes quay về núi Olympos cao ngất. Priam nhảy khỏi xe xuống đất để Idaios ở lại giữ ngựa trông la. Lão nhân đi thẳng tới trại, nơi Achilleus Chúa tể thương yêu thường ngồi. Lão nhân thấy tướng quân và đồng đội ngồi cách xa nhau. Chỉ có hai đồng đội, Automedon anh hùng và Alkimos can trường, dòng dõi thần linh chiến tranh, lúi húi phục vụ gần bên. Tướng quân vừa dùng bữa, ăn uống xong xuôi, bàn ăn vẫn ở phía trước. Priam cao lớn đi vào không ai nom thấy. Nhích lại mỗi lúc một gần, tới nơi lão nhân đưa hai tay nắm

đầu gối, cùng lúc cúi hôn bàn tay, bàn tay khiếp đảm, bàn tay sát nhân đã giết nhiều con lão nhân! Sự thể tương tự như khi do điên rồ mù quáng thúc đẩy một người đi đến chỗ giết người, giết xong bỏ xứ trốn sang xứ khác, mò vào nhà người giàu có, mọi người nom thấy đều ngạc nhiên. Achilleus cũng vậy. Tướng quân sửng sốt khi thấy Priam dáng vẻ uy nghiêm, đạo mạo. Đồng đội cũng thế, hai bên nhìn nhau ngỡ ngàng. Đúng lúc đó Priam ngỏ lời năn nỉ: "Achilleus oai phong, lẫm liệt! Xin tướng quân nghĩ tới thân phụ, tuổi hạc bằng tuổi lão hủ, đang đứng trước ngưỡng cửa tuổi già thảm hại đáng thương. Rất có thể lão công cũng bị người sống xung quanh quấy rầy, phiền hà, không ai che chở khỏi bất hạnh, tuyệt vọng. Tuy thế, ít nhất còn nghe tiếng tướng quân bình an vô sự, lòng thấy vui vui, hàng ngày lão công để mắt ngóng chờ quý tử thương yêu rời đất Troad trở về quê hương. Ngược lại, lão hủ số phận hẩm hiu vô cùng! Sinh hạ biết bao con trai anh hùng trên vương quốc Troad bao la, nói thật tướng quân hay, bây giờ không còn đứa nào bên cạnh! Lão hủ sinh hạ năm mươi con trai khi con cái người Achaian kéo tới. Mười chín cùng một mẹ, số còn lại lão hủ sinh hạ với nhiều cung phi trong cung điện. Nhiều đứa bị thần linh chiến tranh hung hãn đánh gục. Đứa duy nhất còn lại với lão hủ, để bảo vệ thành phố và nhân dân, tướng quân giết bữa nọ, vì chiến đấu cứu nguy đất nước. Đứa đó là Hecktor. Vì giọt máu thương yêu bây giờ lão hủ tới thuyền quân Achaian, xin tướng quân trao lại, lão hủ mang theo của chuộc rất nhiều. Vậy Achilleus, xin tướng quân vừa tỏ lòng tôn kính thần linh vừa tưởng nhớ thân phụ nhủ lòng thương hại lão hủ. Dẫu thế bề gì lão hủ vẫn đáng thương hơn lão công. Bởi liều mạng lão hủ làm cái từ trước tới giờ trên trần gian chưa ai hằng làm: nâng lên môi tay kẻ đã giết con mình.'

Dứt lời lão nhân khiến Achilleus xúc động muốn bật khóc thân phụ. Cầm tay lão nhân, tướng quân nhẹ đẩy ra xa. Hai người bắt đầu vừa ứa lệ vừa tưởng nhớ. Phủ phục dưới chân Achilleus, Priam nức nở than khóc Hektor đa sát. Achilleus nghẹn ngào thổn thức than khóc thân phụ, thỉnh thoảng than

khóc Patroklos, tiếng rên rỉ, nghẹn ngào vang khắp căn trại. Than khóc thỏa thích, ước muốn than khóc không còn trong tâm can và cơ thể, bất thình lình Achilleus phi thường rời ghế đứng dậy cầm tay lão nhân. Cảm thương mái đầu như tuyết, chòm râu như sương, tướng quân nói với lão nhân lời như có cánh bay xa: “Ôi! Người đáng thương! Trong lòng chắc hẳn lão nhân chịu đựng vô vàn buồn rầu, đau khổ. Làm sao lão nhân dám một mình tới dãy thuyền quân Achaian, xuất hiện trước mắt người đã hạ sát nhiều quý tử can trường của mình? Chắc hẳn tim lão nhân bằng sắt. Nhưng thôi, mời lão nhân an tọa trên
ghế này. Đau khổ, đau khổ vô cùng, song ngô bối hãy để đau khổ yên nghỉ trong lòng. Rên rỉ, khóc than đến tê cứng cõi lòng cũng chẳng dẫn tới đâu. Vì số phận thần linh dệt cho thế nhân đáng thương là thế nhân sống đau khổ, thần linh chẳng mảy may buồn rầu. Trên sàn cung điện Chúa tể để hai chiếc bình đựng tặng phẩm dành cho thế nhân: bình đựng đau khổ, bình đựng sung sướng. Người nhận bình trộn hai thứ Chúa tể sấm sét ban sẽ gặp khi may mắn, lúc rủi ro; người nhận bình chỉ đựng đau khổ Chúa tể trao sẽ trở thành kẻ lạc loài; đói khát giày vò bắt lê gót khắp trái đất mênh mông, người đó lang thang nay đây mai đó, thần linh và thế nhân không thèm ngó nhìn, chẳng buồn đoái hoài. Peleus thế đó. Lúc chào đời thần linh cho nhiều may mắn tuyệt vời. Về của cải, tiền bạc lão ông vượt xa mọi người; lão ông trị vì người Myrmidon, và mặc dù là thế nhân lấy vợ nữ thần. Dẫu vậy, cũng như tất cả thế nhân, Chúa tể áp đặt bất hạnh bắt lão ông gánh chịu: cung điện không sinh nhiều con để nối dõi tông đường, mà chỉ sinh một con trai, định mệnh lại bắt chết yểu. Hơn thế, bây giờ tuổi mỗi ngày một cao, lão ông không trông mong gì bản nhân chăm lo, săn sóc.Bởi ngồi đây trên xứ sở lão nhân, xa quê hương đất nước, bản nhân đem đau khổ cho lão nhân cùng đàn con. Lão nhân cũng thế, bản nhân nghe nói trước kia lão nhân cũng sung sướng, giàu có, làm chủ đất đai từ Lesbos ngoài biển, nơi Makar trị vì, tới Phrygia cao nguyên ngút ngàn và Hellespont eo biển bao la. Và người ta bảo về của cải và

con cái lão nhân vượt xa nhiều người trên khắp vương quốc. Nhưng từ khi thần linh trên trời đem thảm họa chiến tranh trao lão nhân, xung quanh thành phố chẳng còn gì mà chỉ có chiến trận và chém giết. Dẫu vậy nên cắn răng chịu đựng, thay vì rên rỉ khóc than triền miên. Bởi than khóc quý tử can trường cũng chẳng dẫn tới đâu; lão nhân không thể đem quý tử trở lại cõi đời. Hơn thế, trong khi chờ đợi, rất có thể hết bất hạnh này lão nhân lại gặp bất hạnh nữa."
Lão nhân Priam vương giả đáp: "Cảm ơn tướng quân, Chúa tể thương yêu, xin đừng bắt lão hủ an tọa trên ghế trong khi Hektor vẫn nằm bơ vơ trong trại. Thay vì thế xin tướng quân trao lại ngay bây giờ để lão hủ nhìn tận mắt! Phần mình, tướng quân nhận của chuộc lớn lao lão hủ mang theo. Hy vọng tướng quân vui lòng, cầu mong tướng quân trở về quê hương xứ sở an toàn, vì đã để lão hủ yên thân, sống và nhìn ánh sáng mặt trời!"
Cau mày lừ mắt Achilleus bước chân thoăn thoắt đáp: "Lão nhân, đừng làm bản nhân bực mình nổi đóa. Lão nhân chẳng cần đòi hỏi trong lòng bản nhân đã định trao lại Hektor. Thân mẫu, ái nữ ông già biển cả, nhân danh Chúa tể, đã trao truyền điệp. Hơn thế, Priam, trong thâm tâm bản nhân biết, đừng che giấu. Bản nhân thấy thần linh đưa lão nhân tới dãy thuyền lướt sóng của quân Achaian. Không thế nhân nào, dù trai tráng khỏe mạnh đến đâu, dám mò vào doanh trại. Người đó không tài nào qua mặt lính gác. Nếu có qua mặt, người đó cũng khó lòng đẩy then cổng. Bởi thế đừng khuấy động khiến lòng bản nhân quay lại đau khổ, lão nhân ơi, kẻo bản nhân không tha mạng ngay trong trại, dù lão nhân van nài đến đâu, như vậy là phạm lệnh Chúa tể."
Tướng quân dứt lời. Nghe hăm dọa mà hoảng hồn lão nhân vội vàng làm theo. Như sư tử, công tử Peleus nhảy xổ ra cửa, không phải một mình, mà hai mã phu cùng theo, Automedon anh hùng và Alkimos gan dạ, hai đồng đội Achilleus quý hơn hết, sau khi Patroklos qua đời. Họ tháo ách, thả ngựa và la, đem lệnh sứ, tẩu tốt giao liên đắc lực của lão nhân vào trại bảo ngồi xuống ghế. Từ xe bóng lộn họ đem ra vô số phẩm

vật chuộc thủ cấp Hektor, song để lại hai áo choàng, một tu-ních vải đẹp, để Achilleus liệm thi hài trước khi trao Priam đem về nhà. Achilleus lớn tiếng gọi nữ tỳ lấy nước lau sạch, sau đó lấy dầu thoa khắp thi thể, nhưng trước hết đem sang phòng khác để Priam khỏi nhìn thấy, phòng trường hợp nom thấy con buồn quá lão nhân không thể ngăn giận, và lúc đó để lòng nổi nóng cao độ Achilleus sẽ giết lão nhân, như vậy là phạm lệnh Chúa tể. Sau khi lau sạch, thoa dầu, nữ tỳ phủ tu-ních và áo choàng ngoạn mục lên thi thể, Achilleus tự tay nâng đặt lên giá để quan tài, sau đó đồng đội phụ giúp cùng nâng đặt lên xe bóng láng. Achilleus bỗng dưng rên rỉ, cất tiếng gọi đồng đội quý mến: "Đừng giận, Patroklos, dù ở dưới suối vàng, nếu biết ta đã trả Hektor tuyệt vời lại cho thân phụ yêu thương, vì lão nhân đã nộp phẩm vật quý giá. Dẫu thế ta vẫn dành cho ngươi phần chia xứng đáng trong số của chuộc."

Dứt lời Achilleus oai vệ quay vào trại. Ngồi xuống ghế họa hình hoa mỹ kê sát tường đối diện rời bỏ lúc nãy, tướng quân nói với lão nhân: "Thưa, hân hạnh trao lại như lão nhân yêu cầu, lệnh lang nằm đó trên giá quan tài. Chờ rạng đông ló rạng, lão nhân sẽ thấy tận mắt khi tiếp nhận đem đi. Bây giờ ngô bối nên nghĩ tới ẩm thực. Như lão nhân biết ngay cả Niobe mái tóc diễm lệ cũng nghĩ tới ăn uống, nàng có mười hai con trong cung điện, sáu con gái, sáu con trai tuổi như hoa mới nở. Vì bực tức với Niobe, Apollo bắn chết con trai bằng cung bạc, Artemis giết chết con gái bằng cung tên, bởi nàng cả gan ví mình ngang hàng Leto cặp má nõn nà. Nàng bảo Leto chỉ có hai con, nàng có nhiều con. Tuy nhiên, dù chỉ có hai, song hai con Leto đã sát hại hết con Niobe. Tất cả nằm trong vũng máu chín ngày liền, không ai chôn cất, vì công tử Kronos đã biến thành đá. Đến ngày thứ mười thần linh trên trời mới mai táng. Niobe bèn nghĩ tới miếng ăn khi mệt lử vì than khóc. Bây giờ nàng sống đâu đó trong hốc đá trên núi hoang vu, trên ngọn Sipylos, nơi người ta nói nữ thần ngon giấc, nữ thần sông nước khiêu vũ bên sông Acheloios. Ở đó, mặc dù hóa đá, nàng vẫn ôm hận tang tóc thần linh gây nên

cho mình. Bởi thế, bây giờ lão nhân uy nghiêm, hai ta cũng nên để tâm đối với miếng ăn thức uống. Sau đó, lão nhân sẽ lại nhỏ lệ than khóc lệnh lang yêu quý. Đem về thành Troa lão nhân tha hồ tuôn lệ tiếc thương!"
Nói xong đứng dậy Achilleus cắt tiết cừu lông trắng. Đồng đội lột da, rạch bụng, chặt miếng, trải lên phên nướng cẩn thận, sau đó lấy hết thịt đem ra. Automedon mang bánh mì để trong rổ xinh xắn bày lên bàn; Achilleus tự tay chia thịt. Mọi người đưa tay lấy thức ăn bày biện sẵn sàng. Sau khi ai nấy ăn uống thỏa thuê, công tử Dardanos, Priam nhìn Achilleus đăm đăm với vẻ thán phục đối với vóc dáng và vẻ đẹp, vì khuôn mặt trông y hệt thần linh. Cùng lúc Achilleus cũng nhìn công tử Dardanos, Priam, nhìn chằm chằm, thán phục vẻ mặt quý phái cùng cung cách nói năng tướng quân lắng nghe. Sau khi hai bên nhìn nhau đã mắt, lão nhân uy nghiêm, Priam lên tiếng trước tiên: "Bây giờ xin tướng quân, Chúa tể yêu thương, vui lòng cho chiếc giường, càng sớm càng quý, để lão hủ ngả lưng, tận hưởng giấc ngủ êm đềm. Mắt lão hủ chưa hề nhắm dưới vành mi từ khi con trai mất mạng dưới tay tướng quân. Suốt thời gian đó lão hủ buồn da diết, buồn vô hạn, buồn âm ỉ trong lòng, lăn lóc trên phân bò trong sân biệt điện. Hôm nay, lão hủ đã ăn, đã uống, thưởng thức miếng thơm ngon, rượu óng ánh, trước đó tuyệt nhiên không đụng miếng nào."
Lão nhân dứt lời. Achilleus bảo đồng đội và nữ tỳ sửa soạn giường ngủ dưới trụ quan, lát nệm len tím, trải mền lên trên, để chăn len cho hai người đắp. Cầm đuốc rời phòng đi ra nữ tỳ hối hả làm giường. Đúng lúc đó Achilleus bước chân thoăn thoắt ngỏ lời vừa bông đùa vừa ý nhị: "Lão nhân quý mến phải ngon giấc bên ngoài phòng trường hợp trưởng thượng hàng quân Achaian tới đây. Theo sinh hoạt thông thường họ năng đến gặp bản nhân bàn luận kế hoạch. Nếu có người trong nhóm thấy lão nhân giữa đêm khuya khoắt, mịt mù người đó sẽ báo cáo tức thì với nguyên soái Agamemnon, như vậy việc trao trả thi hài sẽ đình hoãn. Nhưng thôi, có điều muốn hỏi, xin lão nhân cho hay, cho bản nhân biết đích xác, lão nhân

muốn bao nhiêu ngày lo việc mai táng Hektor anh hùng để bản nhân ra lệnh ngưng chiến, án binh bất động suốt thời gian?"
Lão nhân Priam đường bệ đáp: "Achilleus, nếu thực lòng muốn lão hủ lo việc mai táng Hektor anh hùng đầy đủ, yêu cầu như vậy là tướng quân thực hiện nhã nhặn điều lão hủ mong muốn. Tướng quân biết bị vây hãm ngô bối ở trong thành, lên núi mang củi về đường rất xa, hơn thế người Troian lại rất khiếp sợ. Ngô bối muốn thương khóc Hektor chín ngày trong cung điện, ngày thứ mười mai táng, tổ chức đạm tiệc nhân đám tang cho dân chúng tham dự, ngày thứ mười một dựng gò mộ, ngày thứ mười hai ngô bối lại giao chiến, nếu cần."
Achilleus oai phong, bước chân thoăn thoắt đáp: "Được, lão nhân Priam, mọi chuyện sẽ như lão nhân mong muốn. Bản nhân sẽ ra lệnh ngừng chiến suốt thời gian lão nhân yêu cầu."
Dứt lời tướng quân nắm cổ tay phải để lão nhân yên tâm khỏi sợ. Sau đó lão nhân và lệnh sứ ra nghỉ đêm dưới trụ quan trước trại, tâm hồn tràn ngập ý nghĩ thảnh thơi. Achilleus ngủ cuối trại cất bằng gỗ vững chắc. Giai nhân má nõn nà Briseis xinh đẹp nằm bên cạnh.
Thần linh và mã phu ngủ suốt đêm, ngủ ngon lành, ngủ li bì. Trái lại, Hermes nhân từ tế độ không chợp mắt, vì trong lòng thao thức nghĩ ngợi làm thế nào đem quân vương Priam ra khỏi dãy thuyền binh sĩ lực lưỡng gác cổng không nom thấy. Cuối cùng tới đứng gần đầu giường thần linh nói: "Ô, lão nhân, từ lúc Achilleus tha mạng yên thân, ngon giấc trong trại quân thù, lão nhân dường như không nghĩ tới nguy nan. Lão nhân đã chuộc quý tử. Lão nhân trả giá khá đắt. Ngược lại, nếu Agamemnon công tử Atreus thấy lão nhân ở đây, binh sĩ Achaian biết sự thật, quý tử lão nhân để lại cung điện sẽ phải trả tiền chuộc gấp ba lần mới mong cứu mạng lão nhân."
Nghe tiếng nói mà hết hồn lão nhân vội vã đánh thức lệnh sứ. Hermes đóng ách ngựa và la giúp hai người, xong xuôi tự tay lái xe chạy vun vút qua doanh trại. Không binh sĩ nào hay biết. Lúc rạng đông nhẹ trải voan vàng khắp đồng quê bao la, xe

tới khúc cạn sông Xanthos cuốn xoáy, dòng nước tuôn chảy ngoạn mục, thân phụ là Chúa tể bất tử, Hermes cáo biệt trở về núi Olympos. Vừa rên rỉ vừa nức nở hai người lái cặp ngựa trực chỉ thành phố trong khi đôi la kéo thi hài theo sau. Không ai nhìn thấy, cả đàn ông lẫn đàn bà thắt lưng óng ả, trừ Kassandra xinh đẹp như Aphrodite óng vàng. Chèo lên vệ thành Pergamos quan sát nàng thấy thân phụ yêu quý đứng trên xe, lệnh sứ, tẩu tốt giao liên bên cạnh; nàng cũng thấy Hektor nằm trên xe la trong giá quan tài. Nàng hét thất thanh, gào thảm thiết: “Nam nữ thành Troa, các người từng hớn hở nghênh đón Hektor từ chiến trường trở về bình an vô sự, vì chủ súy là nguồn vui lớn lao đối với thành phố và toàn dân, bây giờ ra mà xem!”
Nghe tiếng nàng hét, đàn ông cũng như đàn bà, không ai ở lại trong thành phố, vì buồn não nuột, buồn đứt lòng. Kéo nhau ùa ra cổng, mọi người thấy quân vương Priam vừa đánh xe tiến tới, mang thi hài đi vào. Đứng ngay hàng đầu, hiền nội yêu quý, thân mẫu khả ái nhào vào xe bánh bền chắc dứt tóc ném lên thi thể, rồi đưa tay sờ đầu. Đám đông bu quanh nức nở. Mọi người sẽ nhỏ lệ thương tiếc Hektor trước cổng suốt ngày tới lúc mặt trời lặn, nếu lão nhân vẫn đứng trên xe không quát: “Tránh ra cho la đi. Đợi ta mang chủ súy vào cung điện, sau đó các người tha hồ nhỏ lệ tiếc thương.”
Nghe lão nhân hét họ bèn rẽ ra hai bên mở lối cho xe qua. Xe vào ngôi nhà rộng lớn, họ mang thi hài đặt trên chiếc giường chạm trổ, ca công túm tụm bên cạnh than khóc. Họ hát ai ca ảo não, phụ nữ hòa theo rên rỉ. Andromakhe tay trắng ngần bắt đầu than vãn, vừa nức nở, vừa đưa tay nâng đầu Hektor đa sát: “Phu quân ơi, chàng rời bỏ cuộc đời trẻ quá, bỏ thiếp ở lại góa bụa trong cung điện nhà chàng. Con chúng mình hãy còn bé bỏng, chàng và thiếp sinh ra, bố mẹ xấu số bạc mệnh! Thiếp lo con không sống đến khi khôn lớn. Trước khi thời gian đó tới, thành phố chúng mình sẽ bị cướp phá, lục lọi khắp nơi. Vì chàng, người canh phòng hằng ra sức bảo vệ, che chở vợ dại, con thơ sống trong đó không còn nữa. Chẳng bao lâu họ sẽ bị bắt dẫn xuống thuyền rỗng không, thiếp cũng

vậy. Và con, con ơi, con sẽ theo mẹ khắp nơi, mẹ đi đâu con đi đó, con sẽ phải lao động tay chân, việc làm tủi nhục, nô lệ cho chủ nhân tàn ác. Tên Achaian nào đó sẽ nắm tay quăng từ thành lũy cho con chết thảm, tức giận vì Hektor giết anh, em, cha hoặc có lẽ con y. Nhiều tên Achaian, nhiều lắm, nhiều vô kể, đã nhăn răng chui đầu vào lòng đất bao la, gục ngã dưới tay Hektor. Vì bố con không hiền lành trên chiến trường buồn thảm! Bởi thế bây giờ dân chúng thương tiếc, than khóc khắp nơi. Và Hektor ơi! Chàng đã khiến hai đấng sinh thành âu sầu, than khóc khôn nguôi. Riêng thiếp sẽ gánh chịu đau khổ, buồn rầu hơn hết. Vì khi vĩnh biệt cõi đời chàng không nhắm mắt trên giường, không chìa tay cho thiếp nắm, không nói lời ý nhị cho thiếp nghe, để thiếp nhớ, nhớ mãi, suốt đêm suốt ngày lúc nhỏ lệ khóc thương!"

Andromakhe vừa nói vừa khóc, phụ nữ hùa theo nức nở. Hekabe đến lượt lớn tiếng rên rỉ thảm thiết từng hồi: "Hektor ơi, thương yêu hơn hết đối với lòng mẹ trong cả bầy con, lúc con còn sống mẹ thấy thần linh yêu thương con; bây giờ dù chết thảm thần linh cũng không quên con. Con khác của mẹ, nếu lần lượt bắt được, Achilleus bước chân thoăn thoắt sẽ đem bán làm nô lệ, gửi qua biển cả dữ dằn tới Samos, Imbros, Lemnos mù sương. Trái lại, khi cướp cuộc đời giết con chết, bằng thương đồng mũi nhọn, y lôi con biết bao lần, biết bao lần quanh mộ phần đồng đội Patroklos con hạ sát. Dù làm thế y cũng không thể đưa đồng đội trở lại cuộc đời! Bây giờ con đã về gần mẹ, nằm trong cung điện, xinh đẹp, tươi tắn như sương mai, như cuộc đời vừa bỏ con ra đi, chẳng khác người Apollo cung bạc tới thăm, bắn chết bằng mũi tên êm dịu vô cùng!"

Bà vừa nói vừa khóc, bà khiến mọi người rên rỉ khôn ngừng. Helen là người thứ ba nhập cuộc than thở: "Hektor ơi, hiền huynh là người thân tình với tiện muội hơn hết so với các muội trượng. Alexandros kỳ diệu mang tiện muội về đây, lấy làm vợ. Ước chi tiện muội nhắm mắt chết trước khi chuyện đó xảy ra! Tính đến nay đã hai mươi năm kể từ lúc tiện muội rời bỏ nơi chôn rau cắt rốn, xa cách quê cha đất tổ. Tuy thế, suốt

thời gian ấy, tiện muội chưa hề nghe hiền huynh nói năng nặng lời hoặc tỏ vẻ khiếm nhã. Nếu trong cung điện có ai sử dụng ngôn từ lỗ mãng, cộc cằn, bào đệ hiền huynh, bào muội hiền huynh, đệ phụ hiền huynh, peplos ngoạn mục, hay thân mẫu hiền huynh (trừ thân phụ hiền huynh luôn luôn nhân từ với tiện muội như cha ruột), hiền huynh thường giảng giải, can ngăn qua cung cách nhã nhặn, lời lẽ dịu dàng. Bởi thế lòng buồn khôn tả, tiện muội cúi đầu nhỏ lệ thương khóc hiền huynh, đồng thời tuôn lệ khóc thương bản thân xấu số. Bây giờ trên đất Troad bao la không còn ai tử tế, thân thiện với tiện muội, tất cả sẽ lánh xa, biểu lộ ác cảm." Helen cứ thế vừa tuôn lệ vừa nghẹn ngào; đám đông khổng lồ hòa theo nức nở. Cuối cùng Priam, quân vương cao niên nói với dân chúng: "Hỡi đồng bào, bây giờ đồng bào hãy mang củi vào thành phố, không sợ quân Argive phục kích, vì Achilleus đã hứa lúc tiễn đưa trẫm từ dãy thuyền sơn đen ra về, quân Achaian sẽ không tấn công ngô bối trước rạng đông ngày thứ mười hai."
Lão nhân dứt lời, dân chúng hối hả đóng ách bò, la vào xe, tức tốc tụ tập trước thành phố. Chín ngày liền họ đem về rất nhiều củi, số lượng lớn lao. Đến ngày thứ mười, lúc rạng động hé lộ đem ánh sáng cho thế nhân, họ mang Hektor quả cảm, can trường ra ngoài thành phố. Nước mắt ròng ròng, họ đặt thi hài lên giàn hỏa, châm lửa. Rồi khi Rạng Đông non trẻ, ngón tay ửng hồng, ái nữ sương mù xuất hiện, họ xúm quanh giàn hỏa thiêu xác Hektor lừng danh. Khi tụ tập đông đủ họ lấy rượu vang sủi bọt dập tắt giàn hỏa, mọi chỗ ngọn lửa điên cuồng lan tới. Bào đệ, đồng đội nhặt xương trắng như vôi, vừa than khóc vừa nhỏ lệ, má ướt đầm đìa. Họ lấy vải mịn màu tím gói lại bỏ vào bình bằng vàng; họ mau lẹ đặt bình xuống đáy mộ khá sâu, lấy đá lớn đặt san sát thành lớp phủ kín. Sau đó họ nhanh nhẹn, nhẹ nhàng đổ đất dựng gò mộ, đặt lính canh quan sát mọi phía, phòng trường hợp quân Achaian xà-cạp gọn gàng tấn công trước thời hạn quy định. Đổ đất dựng gò mộ xong họ ra về. Sau đó đúng hẹn lại tập trung, họ tham dự bữa tiệc linh đình vinh danh người quá cố trong cung điện Priam, quân vương dòng dõi Chúa tể.

Tang lễ người Troian tiễn đưa Hektor luyện ngựa diễn ra như thế.

THƯ VIỆN EBOOK

SÁCH MỚI.NET

HÀNG NGHÌN ĐẦU SÁCH HAY ĐANG CHỜ BẠN

WWW.SACHMOI.NET

Table of Contents

ILIAD
Đọc Iliad và Odyssêy của đại thi hào Homer
Giới thiệu tác phẩm
Giới thiệu dịch giả
Khúc 1
Khúc 2
Khúc 3
Khúc 4
Khúc 5
Khúc 6
Khúc 7
Khúc 8
Khúc 9
Khúc 10
Khúc 11
Khúc 12
Khúc 13
Khúc 14
Khúc 15
Khúc 16
Khúc 17
Khúc 18
Khúc 19
Khúc 20
Khúc 21
Khúc 22
Khúc 23
Khúc 24